

Speculū finalis retributiōis magistri petri Reginaldeti ordis mīorū.

Tabula

Tabula

Explicit Tabula.

Liber ad lectorem.

Accendi cupiens ad celi gaudia: compos
  Est voti: modo me terqꝫ quaterqꝫ legat.
Nec mirum: penas nam pando clarius omnes
  Tartareas: iusti premia sicqꝫ viri.
Lector emas igitur festinans me tibi: vita
  Tandem celesti viuere quisquis amas.
Sum quoqꝫ nunc docto menda purgatus ab omni
  Nempe viro: tua quem muneret oratio.

Epistola fratris Guilhermi Totani sacri ordinis predicatorum: in laudem presentis operis: per ipsum castigata.

¶ Ceterum probitates quosdam etiam in sacris codicibus inscriptos varie effecerunt virtutes commendabiles: ꝙꝙ ad falsa deuius error abduxerit plurimos: virtutis tantum nomen habentes: bonorum tamen exempla insequi licet. Quosdam .n. ornat sincera fides ac hospitalitatis amor. Abraham quippe primus suo tempore deum coluit. patriam propter deum dereliquit. ad vitandum fratris sui scandalum iuri suo cessit. angelos hospites suscepit. filium immolare disposuit: ꝛ sic in temptatione inuentus est fidelis. Alios vero insignes fecit preclare vite mundicia: vt patet in ioseph: qui zelum colendo dei sue angustie tempore custodiuit mandatum ꝛ in tantum sublimatur honorem vt fieret dominus egypti. Quod si de regibus habendus est sermo Dauid occurret qui in sua misericordia consecutus est sedem regni in secula. Preter hos alij amore legis multa perpessi sibi nomen eternum vendicarunt. Alij rempublicam bene regentes: charitatem quidem non deserentes: pijs insistentes operibus corde puro deo vero famulantes. Alij arte ꝛ industria viuentes bonam ex suis operibus famam per vniuersum mundum indeserentes: quorum nomina ꝛ numerum hic inserere propter eorum multitudinem pretermitto. Memini etiam legisse philosophantium quosdam vt litterarum studio: scire amantes: liberius vacarent: vrbium frequentiam reliquisse. vbi multe sunt oculorum auriumqꝫ illecebre ne per seculi luxum ꝛ rerum temporalium nimiam abundantiam animi fortitudo molescerer: ꝛ ne mundi huius impudicitia stupraretur. Inde pictagorici consortium huius seculi neqꝫ deserentes in desertis habitabant locis. Etiam platonici ꝛ stoici in templorum porticibus versabantur: vt ho

nestioris habitaculi sanctitate commoniti nil aliud q̃ de virtutibus cogitarent. Quod vt de ceteris tacuerim optime fecisse videtur egregius sacre theologie doctor magister Petrus reginaldeti ordinis fratrum minorum: cuius mentem diuina sapientia ita fecundasse arbitror: mirabili ac ineffabili modo inebriasse vt nihil terrenum nihilque mundanum cor eius alliceret: sed toto mentis sue conatu intuitu ⁊ affectu futuram operum bonorum malorumve retributionem contemplaretur. de qua in symbolo Athanasius ait. Qui bona egerunt ibūt in vitam eternam. Qui vero mala in ignem eternum. Unde ⁊ tanq̃ de huiusmodi non ignarus libellū hunc quem si ceteris placet. Speculum finalis retributionis appello. nō sine magno labore magnaq; diligentia composuit: stilo grato ⁊ fecundo: celsaq; sententia: atq; ordine decentissimo ad finem vsq; perducendo. Cuius vtilitatem frequentissime cogitant ego frater Guilhermus totani sacri ordinis fratrum predicatorum humilis doctor ⁊ lector insignis ecclesie primatis galliarum sancti Johannis Lugd. memor prioris charitatum patrum nostrorum dominici scilicet sanctissimi patriarche nostri viri vtiq; apostolici: ac gloriosissimi confessoris Francisci seraphici sacri ordinis minorum fundatores egregij qui adhuc mortales virgine sacratissima dei matre procurante coram deo ⁊ christo iesu mirabiliter corpore: affectu ⁊ effectu conuenerunt in vnum: charitatis amplexibus post visionem mirabilem seinuicem osculantes ⁊ dicentes. quia simul pergemus: ad idem conabimur: nostri quoq; veri pariter successores. Tantum ergo ac tam vtile opus ad gloriam prefati sacri ordinis minorum in lucem omnibus prebere volens quo salus plurium valeat procurari. ex exemplari non modicū viciato studui quoad potui verum exemplar conficere. de minus bene correctis veniam petēs cum orationum suffragijs. de hijs vero que sana: vtilia: ⁊ non in aliquo viciata aut incorrecta legentes reperient. gratias deo: ⁊ laudes actori huius referre laborent.

¶ Quia deus teste ps. lxi. Reddet vnicuiqz iuxta opera sua. Expediens et vtile valde videtur dicere aliquid de gaudijs paradisi. et de penis inferni secundum quod intelligere valemus de hijs duob' ex sacra scriptura: et dictis sanctorum et doctorum. Utile inquam propter tria: videlicet. ¶ Propter concupiscentiaz fugiendā. ¶ Propter penitentiam peragendam. ¶ Et propter vitam iustam conseruandam. Dies enim mali sūt Imo videntur nunc hij dies esse de quibus ait christus. Abundabit iniquitas: refrigescet charitas multoruz. Math. xxiiij. Quapropter sicut mater ostendit filio pomum vt ad eam veniat. et rex patibulum homini ne furtum faciat et rector scolarum virgas discipulo vt lectionem addiscat: sic dominus iesus tanquam mater nobis insinuauit multa de gaudijs paradisi: vt illum sequamur. et multa de penis inferni: vt peccatum caueamus. et virgas quibus in perpetuum punientur damnati: vt bene agere discamus. Primo igitur dicendum est de penis inferni. Secundo de gaudijs paradisi. Iuxta illud ps. Transiuimus per ignem et aquam et eduxisti nos in refrigerium. Thema igitur sit istud.

Conuertantur in infernum omnes gentes: que obliuiscuntur deū. ps. ix. cōsiderem' igitur charissimi et attendamus diligenter quot et quanti dolores sunt in inferno. et sic a peccatis nostris resiliemus. et si non amore dei: saltem penarum timore. quia timor expellit peccatum. Eccl'. i. Unde in libro de oculo morali. Hic aspectus. s. penarum inferni vtilis est: et vt culpa vitetur: et vt pena presens facilis reputetur. Unde dicit Isi. i. soliloquioruz. Prepone tibi aduersus carnis ardores futuri supplicij ignes. Memoria ardoris gehenne: ardorem extinguit luxurie. Uidemus quod quando digitus est adustus. applicatur ad ignem vt minor calor possit extrahi per maiorem. sic et peccator inflammatus igne peccati si per considerationem applicet se igni infernali: minor calor extrahi poterit a maiore. Eccli. vii. Memorare nouissima tua et in eternum non peccabis. Facit secundo vt pena presens facilis reputetur. Unde dicebat Bernar. Uigilias times et ieiunia manu

umq̃ labores. sed hec leuia sunt flammas perpetuas meditanti.

¶ Narrat Beda in gestis angloꝝ Quod tempore ꝯstantini minoris imperatoris: quidam paterfamilias cum decessisset in anglia eius aīa eterni iudicis ante tribunal est adducta: vbi tandem obtinuit dei genitricis intercessionib⁹ vt prius inspectis penis infernalibus: post hec rediret ad corpus. Reuixit igitur qui erat mortuus. ⁊ enarratis de penis inferni mirabilibus ⁊ rebus suis erogatis pauperibus profectus est ad quandã insulam vt lingua simul ⁊ opere ostenderet quanta tormenta vidisset. ⁊ in maxima hyeme se mergebat in flumen. ⁊ cum eum super hoc amici arguerent ⁊ noti. respōdit. Sinite me: nam maiora vidi ⁊c. Sunt. n. ibi tot ⁊ tante miserie q̃ si eas homo cognosceret p aliquam experientiam nullam posset in hoc mundo cogitare miseriam quam non potius sustineret q̃ illas penas sufferre vellet. Dicam⁹ igitur hic de tribus.

de Beda in gestis anglorum

¶ Primo de loco infernali ⁊ ei⁹ qualitate.

¶ Secundo de damnatoꝝ pena corporali ⁊ eius multiplicitate.

¶ Tercio de pena spirituali ⁊ ei⁹ varietate.

Primo igitur videndum est de loco infernali ⁊ ei⁹ qualitate: Unde dicit Richardus ⁊ tenent quasi omnes doctores. Quod infernus est in medio terre. q: iste locus est remotissimus a celo: q: centrum summe distat a circumferentia. Nam sicut deus ordinat corpora in suis locis ſm exigentiam suoꝝ naturalium pōderum: sic ordinat creaturas rationales in locis ſm exigentiam suoꝝ amorum. Et ideo sicut electi sunt in celo. q: in suo amore celestia terrenis preposuerunt. Ita reprobi per diuinam iusticiam sunt ⁊ erunt in loco infimo. q: in suo amore infima ⁊ terrena superioribus ⁊ celestibus preposuerunt. H ille. Ex quo patet vbi sit infernus q: ſm astronomos ⁊ speras mensurantes: distat a superficie terre per duo milia. cc. ⁊. l. miliaria. q: est in medio diametri. Est igitur infernus velut fossa siue carcer in medio terre: terra ipsa circūquaq̃ conclusus. Sed qualis est ille carcer? Dico q̃ ſm doctores sanctos ibi sunt quattuor elemēta. s. ignis in suo supremo calore inclusus vt in clibano qui vndiq̃ esset firmiter clausus. Item est ibi aqua in suo sūmo frigore. Similiter aer ⁊ terra in fetore maximo. Unde ⁊ magnificentia regalis requirit q̃ non solum habeat pallacia ꝑpter bonos: sed etiã carceres propter malos. Rex aūt glorie qui magnificatus ē super oēs reges terre: cur non haberet carceres sicut habet pallacium. Unde Aug. in lib. de triplici habitaculo. Tria sūt sub omnipotentis manu habitacula.

summum mediū & ymū. Quoꝝ summum regnū dei vel regnum celoꝝ dicitur. ymū vocatur infernus. mediū presens mundus. vel orbis terraꝝ appellatur. quoꝝ extrema oio inuicem sibi sunt ꝯtraria & nulla societate ꝯiuncta. Que .n. societas potest esse lucis ad tenebras: & christi ad belyal. ij. Cor. vi. Medium āt nonnullas habet similitudines ad extrema. Unde lucem h₃ & tenebras. frigus & calorem: dolorem & sanitatem. leticiam & merorem. odiu₃ & amorem. bonos & malos. iustos & iniustos regnum & subiectionē. famem & satietatē. mortem & vita₃. & hmōi innumera: quoꝝ omnium pars vna imaginē habet regni dei. pars altera inferni. Commixtio. n. maloꝝ simul & bonoꝝ in hoc mūdo est. In regno āt dei nulli mali: s₃ oēs boni & in inferno nulli boni: sed oēs mali. Uterq₃ locus ex medio suppletur. Hominum. n. huius mundi alij eleuantur ad celū. alij trahuntur ad infernum. Similes qppe similibus ꝯiungunt. Bona āt regni celestis dicere aut cogitare vel intelligere vt sūt: nullus pōt carne vestitus. multo maiora sunt & meliora ꝙ̄ cogitentur aut intelligantur. Unde. i. Coꝝ. ij. scriptū est ꝙ oculus non vidit nec auris audiuit: nec in cor hois ascendit que preparauit deus diligentibus se. Mala āt inferni dicere aut cogitare vt sunt nemo pōt. priora sunt quippe valde ꝙ̄ cogitentur. Hec Aug. Unū Isa. xxx. c. Preparata est ab heri tophet a rege: preparata profunda & dilatata nutrimenta eius ignis & ligna multa. flatus dn̄i sicut torrens sulphuris succendens eā. preparata est ab heri. i. ab inicio. sicut iudices semper habent patibulum in terra ad reos puniendos: tophet. i. vallis gehēnalis. a rege oipotēte: qui solus pōt facere quicqd vult profunda vt nullus possit exire. dilatata vt omnes possit capere. iuxta hoc locus iste pluribus appellatur noibus. ¶ Primo dicitur infernus: ab ifero dictus. q₂ anime in peccato mortali morientiu₃ ante diem iudicij: & post anime cum corporibus ibi inferuntur ad eternaliter patiendu₃. Job. vij. Qui descendet ad infernum non ascendet nec reuertetur vltra ad domū suam. ¶ Dicitur secundo tartarus .i. ꝺm papiam turbatus. quia ibi erit magna tribulatio & magna afflictio sicut infra dicetur. ¶ Dicitur tertio auernus quasi sine vere. i. temperie. q₂ pene non sūt ibi temperate sed nimium excessiue. ¶ Quarto dicitur acheron: ab a quod est sine & cheron gaudium quasi sine gaudio. Alijsq₃ nominibus appellatur de quibus pertranseo. Sunt enim hec nomina scilicet. stix flegeton: lethes: cocchitus: que a quibusdam dicuntur fluuij infernales. Patet igit quis locus sit infernalis habitatio & qualis: sed adhuc magis pa

tebit in sequentibus.

Secundo viden

dum est de damnatorum pena corporali et eius multiplicitate. Licet enim sint valde plures pene. Decem tamen intendo ad presens declarare. Quarum

¶ Prima est ignis ardentissimi.
¶ Secunda est frigoris acutissimi.
¶ Tertia magnus clamor doloris absque cessatione.
¶ Quarta inferni fumus absque euacuatione.
¶ Quinta odor fetidus et multum horribilis.
¶ Sexta visio demonum valde terribilis.
¶ Septima fames crudeliter affligens.
¶ Octaua sitis similiter confligens.
¶ Nona verecundia et confusio.
¶ Decima in tactu maxima afflictio.

Prima igitur pena est ignis ardentissimi. Mathe. xxv. Ite maledicti in ignem eternum. Ignis autem iste differt ab igne huius mundi in quattuor. ¶ Primo in acerbitate Unde secundum beatum Aug. Ignis iste sensibilis ita se habet ad ignem gehennalem. sicut ignis depictus ad ignem verum. Considera igitur quanta sit differentia in ardore inter ignem pictum et ignem verum. et consequenter considera si potes ardorem ignis infernalis qui tantum excedit ardorem ignis huius. O quantam passionem sustineres si per horam stares siue teneres digitum tuum in igne. et maiorem si totam manum. et adhuc maiorem si totum brachium et adhuc multo maiorem si totum corpus. Quantus igitur erit ardor ignis gehennalis. Credo quod nec aliquis viuens cogitare aut dicere sufficiat. Ysa. xxxiij. Quis ex vobis poterit habitare cum igne deuorante. Item in ps. In ignem deiicies eos. Item pones eos vt clibanum ignis: et deuorabit eos ignis. sicut ferrum in fornace totum fit ignis. per ignem igitur scriptura sacra acumen doloris innuit. Sed quia magnitudinem pene eterne exprimere non potest nisi exemplificando de rebus temporalibus et ignis penetrabilius et acrius est elementum: magisque acutum ceteris elementis. Ideo scriptura vt potest acerbitatem pene inferni innuit sepius vocando illius pene acerrimum dolorem penam ignis: minus tamen dicens et plus significans. ¶ Secundo differt ignis inferni a nostra duratione. quia noster potest extingui ille autem non Isa. vltimo. Ignis eorum non extinguetur. Item Deutero. xxxij. Ignis succensus est in furore meo et ardebit vsque ad inferni nouissima. i. quandiu paradisus et infernus durabit. s. in per

[...]ctuum. Q ardor interminabilis
[d]euorabitq; terram cum germi-
[n]e suo. idest terrenorum amato-
res comburet. idest totaliter vret
Iste ignis non cõtinuatur lignis
aut alia materia: sed dei volunta
te. Ille locus inferni tali igne re
pletus est qui nunquam extingue
tur sic ꝙ si totum mare in eo po-
neretur non ex hoc extingueretur
¶ Tertio differt iste ignis perpe
tuus a nostro igne in luce. nã iste
ignis mundialis in se lucem in-
cludit: sed ignis inferni quanuis
sit abundans in ardore tamen se
cundum ordinem diuine iusticie
caret luce. Videbunt tamen dam
nati se inuicem non vt inde conso
lentur: sed vt magis torqueantur
Unde Gregorius. Quanuis illis
scilicet damnatis ignis ad conso
lationem non lucet tamen ad ali-
quid vt scilicet magis torquean-
tur lucet. Eos quippe quos re-
probi nunc inordinate diligunt se
cum tunc in tormentis videbunt
vt penam proprie punitionis ex-
aggeret carnalis cognatio aucto
ri preposita pari ante oculos vltio
ne dãnata. Unde ⁊ Isido. Ignis
gehenne lucebit miseris ad mise-
rie augmentum vt videant vnde
doleant: non ad consolationē vt
videant vnde gaudeant. videbũt
etiam demones vt dicetur infra.
Item dominus Bona. li. iiij. di.
l. conclusione prima .ij. articu.
ait. Ignis est in triplici differen-
tia. Est enim ignis purus vt est
in propria materia. Et ignis in-
corporatus vt est in materia alie
na vt in terra vel aere. ⁊ ignis non
tantum incorporatus: sed etiam
permixtus vt sit sulphureus ⁊ fu
mosus. ¶ Primus est lux ⁊ pure
licet ⁊ abundanter. ¶ Secundus
est ignis carbo ⁊ flamma: hic eti-
am lucet ⁊ tenebram expellit.
¶ Tertius est ignis fumosus ⁊ ta
lis est tenebrosus: ⁊ iste erit in in-
ferno. ps. Posuerunt me in lacu
inferiori in tenebrosis ⁊ vmbra
mortis. ¶ Quarto differt hͣ ignis
ab illo in consumptione. quia hic
potest omnia consumere. Ille au
tem non consumet sed comburet
corpora in eo manentia. Unde
Augustinus. xxi. de ci. sicut decla
rat Franciscus de maronis dicit
ꝙ sicut corpora animabus dolo-
rem faciunt per organa que tamē
non ideo moriuntur: ita potest
ignis infernalis corporibus infer
re dolorem non inferendo mortē:
⁊ hoc declarat quarto exemplo:
¶ Primo de salamandra que in
ignibus viuit. ¶ Secundo de mõ
tibus sicilie qui ab ignibus com
buruntur: ⁊ non consumuntur.
¶ Tertio de carnibus pauonis
que plus quam per annum con-
seruantur mortua a putredine vt
ipse dicit se fuisse expertum.
¶ Quarto de paleis que pira ma
turant: ⁊ niuem conseruant.
Hec ille. Tunc enim cor-
pora erunt in consumptibilia:
ideo semper manebunt in illo

igne sine consumptione. vñ tunc verificabitur illud Apoc.ix. In diebus illis querunt hoïes mortem ⁊ non inuenient eam. ⁊ desiderabunt mori ⁊ fugiet mors ab eis. Et de hac pena dicitur eodẽ li.c.xxi. Timidis autem ⁊ incredulis. ⁊ execratis. ⁊ homicidis. ⁊ fornicatoribus ⁊ veneficis. ⁊ ydolatris. ⁊ oïbus mendacibus pars illoꝝ erit in stagno ardenti igne. ¶ Expositio timidis. s. qui timore penarum fidem accipere fingũt vel acceptã relinquunt Luce. viii Ad tempus credunt ⁊ in tempore temptationis recedunt. ¶ Et incredulis qui. s. bona futura minime credunt Jere. v. Populo huic factum est cor incredulum. Et Jsa. lxv. Expandi manus meas ad populum incredulum. ¶ Et execratis qui manifeste more ecclesiastico excommunicantur. Richardus vel ſm Aymonem. Incredulis. i. paganis vel iudeis. ⁊ execratis. i. falsis christianis qui sunt execrandi a deo. i. abhominabiles. Unde ps. Uirum sanguinum ⁊ dolosum abhominabitur dominus. ¶ Et homicidis qui. s. vel voluntatis prauitate. vel sermonis persuasione vel operis perpetratione aliquem occidunt. i. Joh. iii. Omnis homicida non habet vitam eternam. ¶ Et fornicatoribus idest seruientib⁹ immundicie. i. Cor. vi. Neque fornicarii regnũ possidebũt. ¶ Et veneficijs qui malicie venenum verbo vel exemplo effundunt crudeliter. Ait Richardus. Uenenũ aspidum sub labijs eorum. Ait propheta. ¶ Et ydolatris quales sunt qui relicto vero diuinitatis cultu per ydolatriam demõibus se subdunt. i. Corin. x. Neq; ydolatre efficiamini. ¶ Et oïbus mendacibus quales sunt qui relicto veritatis tramite proximos fraudulẽter fallunt. Ecclesiastici. vij. Noli velle mẽtiri omne mendacium pars illorum erit inquam in stagno ardente. idest in profunda inferni damnatiõe in qua ẽ ignis qui est mors secunda. idest corporis ⁊ anime. Prima mors fuit in anima per peccatum ait Aymo: de quo stagno dicitur. c. xviii. et. xix. eiusdem Apoc. Pars scilicet punitionis. quia multe sunt alie damnatorum pene. Cogitemus charissimi quantus tremor. ⁊ timor erit hiis quibus dicetur ꝑ sententiã diffinitiuam ⁊ irreuocabilem a summo iudice. Ite maledicti in ignem eternum Math. xxv. Quem tremorẽ haberemus si per iudicem temporalem condemnaremur ad carcerem toto tempore vite nostre ⁊ maiorẽ tremorem haberemus si condemnaremur ad mortem. Quid igitur si condemnaremur ad carcerem inferni ⁊ mortem perpetuam cũ acerbitate ⁊ ardore ignis ardentissimi. Sed dicere quis. Que causa erit huius sententie tam mirabilis? Respondet the-

ma in secunda parte sui cum dicitur. Omnes gentes que obliuiscuntur deum. quasi diceret propheta. Hec est causa damnatiōis vestre. s. quia obliti estis deum. patet. nam iudex commemorabit opera misericordie a reprobis nō sibi facta: sed repro. obi quasi se excusantes respondebunt et interrogabunt quando hec sibi non fecerunt. Uerum vt ait Rabbanus. Et si se excusare satagunt tamen deum fallere non possunt. Unde respondebit illis dicens. Quandiu nō fecistis vni de minoribus diis nec mihi fecistis. Ubi Augustinus. Christus est caput ecclesie: corpus eius ecclesia. In nostro corpore caput sursum est: pedes in terra in aliqua constipatione hominum quando aliquis tibi pedem calcat: nonne dicit caput calcas me. Quomodo ergo lingua quam nemo tangit dicit calcas me. Sic christus caput quem nemo tangit dicit. Esuriui et non dedistis mihi manducare etc. Ubi et Crisostomus. Uide qualiter leuia iniungit. Non dicit. In carcere eram et non eripuistis me. infirmus et non curastis me: sed non visitastis et non venistis ad me. In esuriendo etiam non preciosam petit mensam: sed necessarium. Unde Crisosto. Ex hoc loco sciendum est quod non tantum pro eo quod peccauerunt homines condemnati sunt. sed etiam pro eo quod non bene faciunt. Si autem pro eo quod non bene faciunt sic condemnantur putas quales penas exsoluent pro eo quod peccant. ¶ Et notandum quod potius fit disceptatio de operibus misericordie quam de operibus iusticie. cum tamen magis teneamur ad opera iusticie: sed quia opera misericordie faciliora sunt: quia natura ad hoc inclinat supple magis. et ideo magis arguenda vbi deficiunt: et minus remuneranda vbi assunt et ergo si ista remunerantur: et alia Item potius arguit de omissione quam de commissione: cum tamē maioris criminis sit commissio et ideo magis arguendo et puniendo quod minus est innuit amplius punire de maioribus. Itē magis arguit de peccatis in proximum quam in deum: quia si peccata in proximum condemnātur: multomagis peccata in deum vt blasphemia et ydolatria etc. de quibus dictum est in auctoritate Apoc. Item cum sit misericordia corporalis et spiritualis potius arguit defectum corporalium quam spiritualium: quia opera corporalia sūt euidentia: vel per hec etiam signātur illa. Ecce igitur causa quare dicetur reprobis qui a sinistris eius erunt. i. qui sinistra. i. temporalia quam diu vixerunt: ardenter amauerunt discedite a me. o infelix discretio: o dura separatio: o miserabilis conditio: discedite a me fōte vite indeficientis: lumine glorie beatificantis torrente voluptatis

inundantis: plenitudine vbertatis inebriantis. discedite a me maledicti. Primo maledictione culpe. ps. Maledicti qui decli. a. m. t. Secundo maledictione pene: ideo subiungit. In ignem eternum. Hoc est igitur quod dicit thema propositum. Conuertantur in infernum omnes gentes ⁊c. Et sic de prima corporis pena propter quam euitandam fugere debemus quācitius peccatum ⁊ auaritie ardorem: facere penitentiam: ⁊ viuere sm iusticiam.

(s) Ecunda pena rigoris acutissimi Mat. xviij. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. s. ex frigore vehementissimo. Glosa. Stridor dentium de frigore solet excitari. quia ibi transibunt ab aquis niuium ad calorem nimiuꝫ. Job. xiiij. nō inquit Albertus magnus i libro de sacramentis ꝙ sit transitus de loco ad locum: sed quantum ad sensuꝫ. sicut febricitans prius torquetur frigore: postea calore in eodem loco ⁊ in eodem tempore. Sic damnati sm corpus quandoque patientur ardentissimum ignis dolorem: ⁊ transibunt ad acutissimum frigorem: ⁊ econtra. ¶ Sed quanto spacio stabunt in hac pena vel illa. ⁊ quam primo patiantur quando in corpore ⁊ anima concludentur in infernū solus deus nouit vt estimo. Istō autem frigus differt a frigore huius mundi in quattuor. ¶ Primo in acerbitate. Unde Gregorius. Quod ibi erit frigus intollerabile. vnde imaginor ꝙ sicut calor illius ignis excedit calorem ignis huius mundi. Sic frigus inferni excedit istud quod hic sentimus. ¶ Sed quare non dicitur in euangelio: ꝙ dominus dicat i die iudicii. Discedite a me maledicti in frigus eternum: sicut dicitur ꝙ dicet: in ignem eternum. Dicitur. q: ignis magis actiuus q̄ alia elementa: ⁊ q: congruentius possumus sentire eius ardorē quia ⁊ estate ⁊ hieme vtimur igne ideo dominus penam infernalem magis dicitur expressisse sub nomine ignis q̄ alterius elementi vt magis timeamus etiam illas penas grauissimas incurrere valeamus, comprehendere tamen intendens omnes penas inferni sub nomine ignis. Sensisti ne aliquando frigus in digitis ⁊ doloreꝫ illius: maxime quando appropinquasti illos igni: Credo ꝙ sic Considera illum dolorem nihil esse ad doloreꝫ frigoris infernalis quanto magis ille dolor erit maior non solum in digitis: aut in manibus: aut pedibus: sed in toto corpore ⁊ maxime cuꝫ erit transitus immediatus de tanto ardore ad tantum frigus. Unde ⁊ aq̄ ille dicuntur niuium que pre ceteris dicuntur frigidiores. ¶ Sed queritur quomodo aqua frigidissima stabit cuꝫ igne ardentissimo

hoc statim dicetur in tertia diffe
rentia. ¶ Scda differentia aque
frigide sm naturam suam ad illã
aquam infernalem est in limpidi-
tate. Nam hec aqua nostra est cla
ra. Illa autem erit obscura ⁊ ple-
na fumo sicut dictum est de igne
vnde ibi erunt tenebre exteriores.
Tenebre .n. interiores dicuntur
peccata . exteriores erunt tenebre
infernales. ¶ Tertia differentia ẽ
in duratione in se ⁊ in sua frigidi
tate. qꝛ aqua nostra potest calefieri
⁊ per calorem consumi: sed aque
inferni nunꝗ̃ calefient nec dimi-
nuentur. vñ in inferno calor ignis
non destruet: nec mitigabit frigus
aque: nec econtra Hmõi exemplũ
habemus in penis factis egyptijs
Sap. xvi. vbi dicitur. Quod eniꝫ
mirabile erat in aqua que oĩa exti
guit plus ignis valebat: vindex
est .n. orbis. Interli. i. elementa iu
stoꝝ. Glo. Nec mirum si grando
⁊ ignis mixta feruntur. qꝛ ad crea
toris voluntatem oĩa consentiunt
Et sequitur eodem capitulo. Nix
autem ⁊ glacies sustinebant vim
ignis ⁊ non tabescebant. Sic di-
cendum videtur ꝙ in inferno si-
mul erunt ignis calidissimus ⁊
aqua frigidissima diuina volunta
te sic instituente ad punitioneꝫ dã
natorum. Et Sap. v. Pugnabit
pro illo orbis terraꝝ contra insen
satos. ¶ Quarta dña est. qꝛ aqua
nostra suffocat ⁊ interficit homi-
nes sicut videmus ꝙ multi sub-
merguntur in aquis: sed aqua in
ferñi non interficiet: nec submer
get damnatos: imo sicut viuunt
pisces in aquis sic perpetuo hoĩes
viuent in aquis inferni cum illis
acutissimis doloribus. Aqua igi
tur illa nec ratione sui: nec ratione
frigoris interficiet hoĩem: immo
cum illo frigore intensissimo dã-
nati ꝑpetuo viuent. O frigus hor
rendissimũ. o aqua obscurissima
⁊ fetidissima q̃tus stridor dentiũ
erit ex te in damnatis imo in toto
corpore horribilissimus tremor.
vbi erunt stuphe alemanie. vbi ca
mini francie . vbi castra palatia ⁊
loca amena huius mundi iaꝫ non
erunt in perpetuuꝫ nec ab illo fri
gido carcere nunꝗ̃ vllus exibit.
Considera charissime q̃tum do
lorem ⁊ quantum frigus sufferes
si sine morte stare posses in glacie
huius mundi per noctem vnam
nudus. ⁊ si ꝑ septimanam adhuc
plus ⁊ si ꝑ annum adhuc multo
plus. Si igitur in ꝑpetuum i fri
gore acutissimo inferni stent dam
nati quanta erit hec pena cogitet
qui potest. O si penas istas atten-
deremus non est pena in h̄ mun-
do quam non libentius sustinere
mus vt non ad locum illum iſer
nalẽ nõ dſcẽderemꝰ. Cõsideremꝰ
igit̃ has penas vt possumꝰ: qꝛ scri
ptũ ẽ. i. Reg. ij. Dñs deducit ad i
feros ⁊ reduc. ꝑ ꝯsideratõeꝫ illaꝝ
penaꝝ ⁊ reducit ad gaudia padisi
Cũ .n. peccãdo vsq; ad portã iſerni
venit consideratione hmõi pena-
rum que cuilibet peccato mortali

debentur licet non in equali gra-
du penitens redit ad statum gra
tie ⁊ sic reducitur ab inferno vnde
Job.x. Dimitte me dñe vt plan-
gam paululum do.m.anteq̃ va.
⁊ non re.ad.t.t.et.o.m.c.t.mi. ⁊
t.vbi.v.m.et.n.o.sed.sen.hor. in
habitans. Unde Job de plurib⁹
generibus penarum que sunt in i
ferno facit mentionem in hac au
ctoritate de paucis. Considerans
igitur huiusmodi penas ait. Di-
mitte domine.i.locum peniten-
tie ⁊ tempus concede. Da mihi
domine tempus vt possim me ac
quitare tecum per penitentie plan
ctum anteq̃ ad iudicium veniaz
quando non erit tempus peniten
tie per quam possint ista tormen-
ta euadi. Sz quo precio quo ope
re acquitat se homo cum deo. cer
te non ridendo: non corpori com
placendo: sed plorando Isa.xxx
viij. dicit Ezechias. Recogitabo
tibi.o.a.me.in ama. anime mee.
Et hoc est quod dicit Job. Ut
plangam pau.d.meum. Et hoc
est quod dicit Ezechias: cui infir
manti dati sunt.xv.anni.ad vitaz
Non quero spacium vite ad ridē
dum ad suauiter viuendum sicut
multi cum infirmantur spacium
vite desiderant non vt peniteant
non vt fugiant penas huiusmodi
horrendas: sed vt deliciose adhuc
viuāt ⁊ peccata peccatis accumu
lent: ⁊ sic penas illas in maiori
gradu post iudicium possideant:
⁊ vt in temporalibus filijs ⁊ filia
bus prouideant ⁊ non sibi. Unde
tempus petunt ad peccanduz nō
ad penitendum Job.xviij. Dedit
ei dominus tempus penitentie ⁊
ille abutitur eo in superbiā. Abu
titur ergo qui in alios vsus expen
dit. Sed posset quis dicere: Opō
tet me esse multum in dolore ⁊ la
bore ad me acquitandum cum
deo. Et dicit Job ꝙ non. Unde
sequitur. Ut plangam pau. quia
quicquid in hac vita sustineres
non solum parum: sed etiam pau
lulum est respectu eius quod mi
nimum est in inferno. Sequitur.
Antequam va. ⁊ non reuertar.
Quasi diceret. Si non penituero
oportet ꝙ ad locum tormentoruz
vadam ⁊ illam infernalem penaz
sustineam ignis ⁊ frigoris Job.
v. Qui timet pruinam irruet su-
per eum nix. Pruina modica est
⁊ cito transit: ⁊ de terra nascitur
⁊ significat penitentiam quaz ho
mo voluntarie sustinet in hac vi
ta. Nix autem frigidior est ⁊ dura
bilior: ⁊ desuper descendit: ⁊ si-
gnat penam frigoris eternaz que
maxima est ⁊ perpetua ⁊ a deo in
flicta. quasi diceret. Qui peniten
tiam temporalem deuitat eternaz
incurret. Non.n. diceretur iudex
iustus si latrones ⁊ homicidas
dimitteret impunitos. Qualiter
ergo credis ꝙ iudex iustissim⁹ cu
iusmodi est de⁹ te nō puniat in fu
turo: ex quo te nō vis punire in h
mūdo: nec de petis dolere Job.
xix. Fugite a facie.f.snie future.

quoniam iniquitatū vltor est gla
dius. Item Job.xx. Fugiet ar-
ma ferrea ⁊ irruet: in arcū eneū
Arma ferrea vocat penā tempo-
ralem ẜm glo. quia citius in rubi
gine cōsumuntur. Arcum eneū
quia durabilior est vocat eternū
suppliciū. quasi diceret. Qui pe
nam fugit temporalem que bre-
uis est: incurret eternam que du-
rabilior est. Ideo cōsequenter di
cit: anteq̄ vadam. quasi diceret.
Si non plangam: ibo. Cognosce
igitur te offendisse deum: si prece
pta eius trāsgressus es: ⁊ age pe-
nitentiā ne ad has grauissimas
penas ignis ⁊ frigoris descēdas
in corpore ⁊ anima: ex quibꝰ qui
ad illas vltima sententia iudica-
buntur nunq̄ reuertētur. Ideo
dicit Job. Nō reuertar. O quot
homines ibunt ad illas penas a
possessionibus ⁊ diuitiis terrenis
a luxuriis ⁊ aliis peccatis ⁊ vi-
ciis. Uis exemplū audire. ¶ Le-
gitur in miraculis sancti Berna r
di de heremita qui fuerat decanꝰ
ecclesie lingon. q̄ cū fuisset. xxv.
annis in nemore ardanensi: post
mortem suam apparuit cuidam
episcopo lingon. in maxima glo
ria: ⁊ dixit ei: q̄ in hora mortis eiꝰ
xxx. milia decesserūt e quibus ipe
⁊ beatus Bernardus statim ascē
derunt in celum ⁊ tres iuerūt in
purgatorium: ⁊ omnes reliqui in
infernū. Nec est obiiciendum de
paruulis baptizatis si forte tunc
aliqui obierunt. quia non sunt de
numero adultoꝝ. ¶ Item post
huiusmodi recitationem recitat
Albertus magnus in libro de sa
cramentis. Nuper inquit quidā
maximus clericus ⁊ in scientia fa
mosissimus in lecto mortis visi-
tatus ab episcopo parisiensi ⁊ mo
nitus vt in fine renūciaret pluri-
bus beneficiis: ⁊ vnam prebendā
retineret erubescēs vel indignās
facere contra opinionem quā te-
nuerat. Temptabo inquit si po-
test aliquis saluari cum pluribus
prebendis. Post mortem suā ap-
paruit episcopo eodem mēse orā
ti hora tertia in habitu quo sole-
bat vti: ⁊ interrogatus quomodo
se haberet. Ego sum ait in eternū
damnatus. Et que est inquit epi
scopus causa damnationis. Ni-
mia iquit elatio mea damnat me.
Et quid dicis ait ēpiscopus de
opinione plurium prebendarū.
Nihil inquit me adiuuerunt. Et
addidit. Dic mihi si est aliq̄s ad-
huc viuens in seculo. ⁊ ait ēpus.
Quomodo tu tantꝰ clericus ista
queris vt tam cito mundum fini
tum esse credas: cū defuncti bo
na saltem naturalia nō amittant.
Certo ait exquo mortuus fui: tā
infinita animarū multitudo cor
ruit in infernum q̄ non credebā
tot esse viuentes per totum mun
dum. Unde si iesus xp̄us in tota
vita sua nil aliud predicasset: nisi
exemplū de diuite ⁊ lazaro. Lu.
xvi. Sufficere debuisset ad con-
uersionem omniū peccatorum.

Unde miruȝ est ꝙ multi ita per-
uersi sunt. ꝙ si cetera verba ⁊ fa-
cta dñi ⁊ sanctorum aut non cre-
dunt aut negligunt. Cur saltem
istud euangelium non attendūt
Hec albertus. Cōsiderata igitur
pena aque tam frigide. exclame-
mus ad dominū cum proposito
nos emendādi dicētes illud. ps.
Saluum fac me deus qm̄ intra-
uerunt aque vsqȝ ad animā meaȝ
Quasi diceremus. Domine cōsi-
derauimus in anima nostra pe-
naȝ illius aque frigidissime quā
preparasti damnatis: nunc te fa-
uente te auxiliante volumus ad
te conuerti: vt saluos facias nos.
Scientiam viarum tuarum vo-
lumus: qꝛ credimus ꝙ conuertē-
tur in infernū omnes gentes ⁊c.
quia scriptum est. Ipsi vero non
cognouerunt vias meas quibus
iuraui in ira mea si introibunt in
requiem meam. Et hoc de secun
da pena.

t Ertia pena infer
ni declarā
da. est magn⁹ clamor
doloris absqȝ cessatio
ne. Credim⁹ enim ꝙ sicut in glo
ria erit cantus leticie sine cessatio
ne: tam in angelis beatis ꝙ in ele
ctis dei. Sic in inferno erit cla-
mor tristicie tam in demonibus
ꝗȝ in reprobis hominib⁹. De an
gelis beatis dicitur in prefatione
de trinitate. Quam' laudant an
geli atqȝ archangeli: qui non ces
sant clamare quottidie vna voce
dicentes. De qua laude amplius
in tractatu de gaudijs paradisi
dicet domino adiuuāte. De plan
ctu inferni dicitur Apoca. i. Plā
gent se super eum omnes tribus
terre. etiā amen. Et beatus Ber.
In meditationibus inqt. In in-
ferno nil aliud audiet nisi fletus
⁊ planctus ⁊ vlulat⁹ merores at-
qȝ stridores dentiū. O planctus
infinitus qui nunqȝ habebis finē
Vidisti nē aliqū personā desola-
tam ⁊ plāctū clamorosum facien
tem qui te ꝓmoueret ad cōpassio
nē ⁊ fletuȝ. Credo ꝙ sic sicut ma
xime faciunt homines ex amissio
ne carorum planctum: ita ꝙ etiā
multis diebus non possunt con-
solari. Sicut planctū maximum
credimus uirginē dei matrē fecis
se de morte filij sui benedicti. sed
iste habuit fineȝ die tertio quādo
ipsum resurrexisse cognouit. Sȝ
in inferno erit clamor ploratus ⁊
vlulatus multus: qꝛ omnes sunt
tam demones ꝗȝ damnati ꝓ pec
catis suis mortalibus cum vlula
tu quasi canes clamabunt perpe-
tuo maxime. ¶ Propter glorie si-
ue dei visionis priuationē. Prop
ter temporis perditioneȝ. ¶ Pro
pter vehementem penarum pas-
sionem. ¶ Propter venie despera
tionem. O ꝗȝtum tormentum in
auribus damnatorum imo in to
to corpore. Hoc erit pro cantile-
nis ⁊ vocibus cantantium in co-
reis ⁊ ludis dissolutis in quibus
cōmittuntur magna ⁊ multa pec

cata. ¶ Ululabunt igitur primo
demones qui per superbiam suam
perdiderunt tantam gloriã. Ubi
notandum sm Bonauen. li. ij. di.
v. ij. conclusione. i. arti. quod diabo
lus quodãmõ appetit similitudi
nem imitationis dei quodãmodo
equalitatis. & hoc apparet si atten
datur appetibile & modus appetẽ
di. Diabolus enim appetit alijs p
esse sua tñ auctoritate. Quod appe
tit preesse hoc fuit imitationis. &
hoc aliquando obtinuisset si stetis
set. quod autem propria auctoritate.
ita quod sine meritis & sine datore. et
ita quod nulli subesset hoc est solius
dei. & hoc est equiparãtie. & ita di
cit Greg. quod appetijt esse sui iuris
ita quod nulli subesset. Ber. dicit quod
appetijt equalitatem potẽtie. An
sel. dicit quod appetijt pesse sine me
ritis. & oẽs verum dicunt & diuer
se auctoritatẽ circũloquunt. hoc
esse quod est preesse omnibus sua p
pria auctoritate. Et sic appetijt di
uinam equalitatẽ in aliquo. Isa.
xiiij. Ascendã in celum & ero simi
lis altissimo. Et consequenter cõ
clusione sequenti ait. Notandum
quod superbia demonũ & aliorum cõ
formis fuit capiti totius malicie
pricipi. scilicet tenebrarum. Ipse dia
bolus attendẽs suorum naturalium
strẽnuitatem. & excellentiam & p
cellentiam voluit preesse & requie
scere sua auctoritate. hoc est siue
meritis siue ministerio. Demo
nes vero subiecti nõ sunt ausi tã
tum appetere. sed considerantes na
turalium strennuitatẽ voluerunt
sub vmbra illius quiescere ita quod
non ministrarent. sed quodãmo
do sub illa potirentur voluntaria
libertate. quã audiebãt se nõ pos
se haberi sub dominio diuino. Co
gnouerunt enim angeli se esse sa
ctos ad participandum quietis bea
titudinem. & acquirendum per me
rita & ministeria. In hoc super
bierunt quod sine meritis voluerũt
eam. & sine ministerio quiescere:
& sine limite propriam voluntatẽ
implere & hoc totum est superbi
re. Et dicit consequenter quod tã cõ
uersionem bonorum: quam auersiones
demonũ peccatum luciferi pcessit. Nam ipse primus superbiuit. &
superbiam suam omnibus iudi
cauit & extunc quidã adheserunt
sibi. Alij vero resisterunt & adhe
serunt deo. Quanuis ergo simul
fuerit angelorum cõuersio & demo
nũ auersio. non tñ simul cũ pec
cato luciferi. Idem di. vi. conclu
sione prima. ait. Mira in hoc dei
iusticia ostenditur. que tantũ ser
uat iusticiã vt ordinem institutum
nullo modo infringat: tantũ odit
peccatum vt propter peccatũ quos
clarissimos reputauit abijciat.
Unde credo quod tam spectandum
monstrum diuine seueritatis in
angelo nobilissimo & primo hoĩe
quorum vtrunque proprijs manibus
plasmauit & decorauit deus no
bis infirmis opposuit & ostendit.
vt addiscamus quantum odit deus
peccatum & maxime superbiam.

q pro vno motu cordis nobilissi
ma oium creaturarum eternali-
ter et sine spe est damnata. Et pro
esu pomi ipse adam et tota poste
ritas vsqz ad finem mundi ē mor
talitati et multiplici penalitati su
biecta. Et nisi dominus reliquis
set nobis semen quasi sodoma fu
issemus. vt dicit Isa. x. Ex his ef
ficacissimuz relinquitur argumē
tum qd horrēdū est incidere i ma
nu dei viuentis. vt habet. Heb.
x. Si enim deus nō pepercit no-
bilissimo angelo superbienti. qd
erit de vilissimo cinere et abiectis-
simo: in altum se extollenti cum
iacere debeat in cinere et cilicio.
imo in ipso sterquilinio. Hec ille.
ii. Pe. ii. Si enim deus angelis
peccantibus non pepercit sed ru
dentibus inferni detractos. i tar
tarum tradidit in iudicium cru
ciandos reseruari. et originali mū
do non pepercit sed octauuz noe
iusticie preconem custodiuit diui
num mundo impiorum inducēs
et ciuitates sodomorum et gamor
reorum in cinerem rediens euer
sione damnauit exemplum eorū
qui impie acturi sunt ponēs. Di
cit consequenter Bonauen. q de
ordinibus angelorum aliqui lap
si sunt. Locus tamen demonum
post lapsum vsqz ad diem iudicii
non est locus subterraneus quez
vocamus infernum. sed aer cali
ginosus in quo generaliter dmo
nuz multitudo inhabitat. ¶ Utr
autem aliqui sint detrusi in infer
num nec inuenio a sanctis deter
minatum. hoc autem bene credo
q aliqui descendant ad torquen
dum animas secunduz quod ha
bent inter se deputata maledictio
nis officia. Ratio autem quare
in hoc aere sunt est propter hu
manum exercitium. Sicut enim
dicit Augusti. Nunquam deus
quos presciebat futuros malos
eos fecisset: nisi pariter nosset qui
bus bonorum vsibus accommo
dasset. Unde diuina dispositio
hoc exigit vt de preuaricationib9
angelis obsequium quodammo
do electorum trahat et eliciat.
Scit. n. bñ vti maio prauis volū
tatib9. et iō nō eos detrusit i infernū
sed locū ōdit aptū ipsis demōib9
tamen quantum ad statum pec
cati. tum quantum ad statum ex
ercitii siue belli. Aer enim caligi
nosus propter caliginem conue
nit tenebrositati culpe sed propter
nobilitatem et subtilitatem con
uenit velocitati angelice. Unde
sicut aliquibus viris sanctis ostē
sum est frequenter circa nos volu
tant sicut musce. et ita domin9 nō
stati retribuit qd meruerūt. sed si
mul cū hoibus eos expectat pū
cere. et differtur pter nostrū ex
ercitiū nec de9 ex hoc misericorditer
agit. cū hoibus. imo mia superexal
tat iudiciū. q cōtra fontem dat
scintillam pscie ptra demonem
dat bonum angelum. et super hoc
dat suam gratiā. et spiritum san
ctū q vincit omnem ptātem. Hec

ille. ¶ Dubiū autē est vtrū nunc
puniātur pena ignis. Unde dicit
ibidē Bon. ꝙ positio aliquorum
est ꝙ differt pena ignis vsqꝫ post
iudicium. tum vt eorū exercitiū
non omittatur. tum etiā vt diui-
na misericordia ostēdatur: que su
stinet vasa ire apta in interitū. in
multa patientia vsqꝫ in diē quo
retribuet omnibus sm̄ fructū ad
inuentionū suarum. Et cum di-
citur in glo. Jac. iij. Super illo
verbo inflāmata a gehēna. Gehē
na est diabolus propter quem fa
cta est. sicut enim gehēna semper
ardet, sic diabolus vbicunqꝫ sit:
vel in aere: vel in terra semper fert
secū tormenta flāmarum. Respō
det Bona. ꝙ non intelligit de flā
ma ignis materialis. sed de flam
mis vitiorū scilicet ire ⁊ inuidie
quibus etiā torquetur. Peccatū
igitur diaboli iniciatū in presum
ptione. qꝛ statim vt vidit suā pul
chritudinem presumpsit: consu-
matū in ambitione. qꝛ presumēs
de se apetijt quod omnino supra
se fuit: cōfirmatū inuidie ⁊ odij
auersione. qꝛ ex quo obtinere non
potuit quod appetijt inuidere ce
pit ⁊ affectu odij contraire. nam
diabolus superbus nō valens cō
scendere. sed compulsus descen-
dere odit deū iustum. ⁊ inuidet
excellentie eius. hec Bona. Hoc
inquā peccatū post diem iudicij
punietur penis illis infernalibꝰ.
In quibus magnis clamoribus.
ipsi demones clamabūt scientes
se in celum creatos. ⁊ tā magna
gaudia perdidisse ex tanta sua su-
perbia. Jsa. xiiij. Clamabit moab
ad moab. Moab igitur vlulabit.
qꝛ demones maiores vlulabunt.
ceteri respondebunt. ⁊ hec pena
erit maxima in ipsis ⁊ in dānatis
hominibus. Sicut in celo dulce
est audire cantū ⁊ laudem ange-
lorum. sic triste est audire vlula-
tum ⁊ clamorem demonū. Quid
clamabunt. Certe maledicēt deo
qui eos creauit: maledicet lucifer
primus ille malus angelus alijs
inferioribus quibus voluit presi-
dere. maledicent inferiores luci-
fero: cui in tam graui culpa con-
senserunt. maledicēt hoībus: cū
quibus tam graues penas patiē
tur. Illis peccata sua improperā
do dicētes. O miseri qui nostris
suggestionibus ⁊ tēptationibꝰ cō
sensistis: ecce p̄mium qd̄ inde ac-
quisiuistis hic stabitis nobiscū no
litis velitis accipite qd̄ in eternū
meruistis. Clamant insuper oēs.
peccato mortali dānati similiter
deo maledicendo. ⁊ horā in qua
nati sunt patrem ⁊ matrē qui eos
genuerunt. Et sicut triste est in p̄
senti audire clamorem hominis.
tribulati. sic multo tristiꝰ erit au-
dire clamorem tot damnatorum
dicentiū. ve: ve: ve: Ve ꝙ vnquā
nati sumus. ve ꝙ sm̄ carnem vixi
mus: ve ꝙ vnquā in peccatis ga-
uisi sumus. Et filius contra pa-
trem. ⁊ pater cōtra filium vlula-
bit. ⁊ sic de alijs cum quibus vel

pꝛopter quos peccauerũt.⁊ mul-
tos alios terribiles clamoꝛes faci
ent cõtra se mutuo ad magnã pe
nam suarũ aurium.¶Secundo
clamabunt pꝛopter tẽpoꝛis perdi
tionem. Reddituri enim sumus
rationẽ de tẽpoꝛe quo viximus in
hoc mũdo. Unde omne tempus
nobis impẽsum exigetur a nobis
qualiter expẽsum fuerit. Uñ qui
libet redditurus est rationẽ de oĩ
bus annis:mẽsibus:septimanis:
diebus:hoꝛis ⁊ minutis quibus
vixit. Si foꝛtassis.xxx.annis vixi-
stis:⁊ nunq̃ deo per tres annos
fideliter seruistis.quid faciendũ
sit. Respondes ꝙ debeo de pꝛete
rito tẽpoꝛe confiteri ⁊ dolere ꝙ tẽ
pus tuũ sic male expẽdisti. Ber.
Nil pꝛeciosius tẽpoꝛe ꝫ heu eo ni
hil hodie vilius inuenitur.transe
unt dies salutis ⁊ nemo recogi-
tat.¶Unde legitur exemplũ ꝙ
quidã homo deuotus quãdo au-
diuit hoꝛologiũ signare seu sona-
re:semper cogitauit ⁊ dixit ad de
um. O deus meus iam iterũ ho
ram temporis mei consumpsi de
qua redditurus sum rationẽ.quo
modo eam expendi. Unde dam-
nati in inferno de hoc signan-
ter conqueruntur.ꝙ tempus gra
tie tã inutiliter expẽderũt.¶Un
de quidam deuotus existẽs in de
uotionibus ⁊ oꝛationibus suis au
diuit quandã vocem lugubꝛem
⁊ quesiuit quid esset.⁊ respondit.
Ego sum vna anima dãnata. Et
ille.cur tam amare fles? Respon-
dit illa. Ego ⁊ omnes anime dã-
nate de nulla re intãtum dolem⁹
sicut de tẽpoꝛe gratie quod inuti
liter expendimus:⁊ peccando cõ
sumpsimus vbi vna hoꝛa potuis-
sem⁹ de peccatis nostris penituis
se ⁊ eternam penã quam nunc pa
timur euasisse.¶Tertio clama-
bunt sine cessatione pꝛopter maxi
mum doloꝛẽ penarum quas pa-
tientur. Sicut aliqui vehemẽter
infirmi:aut doloꝛem vehementẽ
sustinentes non possunt cessare a
gemitu ⁊ clamoꝛe. Considera si
posses abstinere a gemitu ⁊ cla-
moꝛe habendo manum vel pedẽ
in igne huius mundi:que tamen
pena quasi nihil esset in compara
tione ad illã inferni. Hec erit gra
uissima pena pꝛo peccatis que ni
hil pꝛoficiet. De qua dicitur Sa
pientie.v. Dicẽt intra se penitẽtiã
agentes ⁊ pꝛe angustia spiritus ge
mentes. Hi sunt quos aliquando
habuimus in derisum ⁊ in simili
tudinem impꝛoperij. Nos insen-
sati vitam illoꝛum estimabam⁹ in
saniam. Hec dicent damnati de
his quos nũc mũd⁹ reputat fatu
os. Et sequit. Errauim⁹ a via ve-
ritatis.interli. Euãgelij diuine le
gis ⁊ iustitie lumẽ nõ luxit in no-
bis.⁊ sol intelligẽtie nõ est in nob
oꝛtus. Sꝫ quid fecim⁹. lassati su
mus in via iniquitatis ⁊ perditio
nis.⁊ ambulauimus vias diffici
les.viã aũt domini ignoꝛauim⁹.
Quid nobis pꝛofuit superbia.aut
diuitiarũ iactantia qd cõtulit no

bis. Transierũt oīa ista tanq̄ vm
bra ⁊ tanq̄ nũcius precurrens: tā
quā nauis que pertrāsit fluctuan
tem aquā: cuius cū preterierit nō
est vestigiū inuenire: neq̄ semitas
carine illius i fluctibus. aut auis
que trāsuolat in aere: cuiꝰ nullū in
uenitur argumētū itineris illiꝰ.
sed tantū sonitus alarū verberās
breuē ventū: ⁊ scindēs per vim iti
neris aerē cōmotis alis trāsuola
uit. ⁊ post hoc nullū inuenitur si-
gnum itineris illius. aut tanq̄ sa
gitta emissa in locū: destinatū di
uisus aer cōtinuo in se reclusus ē
vt ignoret trāsitus illius. Sic eti
am nos nati cōtinuo desinimꝰ eē.
⁊ virtutis quidē nullū signū vale
mus ostēdere. in malignitate aūt
nostra cōsumpti sumꝰ. Talia di-
xerunt in inferno hi qui peccaue
runt. Interli. Quinq̄ similitudi
nibus rerum defectus ostenditur
Glo. Per vmbrā: obliuionē men
tis vel mortē carnis quibꝰ huma-
na vita obnoxia est accipimꝰ. per
nunciū precurrentē passiones ani
me vel corporis que precedunt oc
casus vite corruptibilis. per aurē:
excellentiā. per nauē vero leuitatē
humane mētis: que p amaras se
culi vndas demonū fluctibꝰ agi-
tatur. per sagittā dolos ⁊ insidias
iniquorū. Hec omnia enī in mū
do versantur. sed tandē infructuo
sam penitētiam possessoribus su-
is relinquūt. Unde gemētes nul
la voce consolationis releuabun-
tur. Et sequit. c. vj. ¶ Audite er-
go reges ⁊ intelligite: discite iudi
ces finiū terre: prebete aures vos
qui cōtinetis multitudines. ⁊ pla
cetis vobis in turbis nationū qm̄
data ē a deo potestas vobis ⁊ vir
tus. Interli. ¶ Puniēdi ab altis
simo q iterrogabit opa vr̄a ⁊ co
gitationes scrutabit: qm̄ cū esse-
tis ministri regni illius nō recte
iudicastis. neq̄ custodistis leges
iustitie. neq̄ ꝯm volūtatē dei am
bulastis. Horrende ⁊ cito appare
bit vobis qm̄ iudiciū durissimū
in his qui p̄sunt fiet. Exiguo enī
cōceditur misericordia. Potētes
autem potenter tormēta patient.
Interli. Qui. s. mādata dei con-
temnendo grauia peccata cōmi-
serunt nec penituerūt. Sic etiam
potentiores in impietate fortiora
sustinebunt tormēta gehēne. Nō
enim subtrahet personam cuius-
q̄ dominꝰ qui est dn̄ator oīuꝫ nec
verebit magnitudineꝫ cuiusq̄: qm̄
pusillū ⁊ magnū fecit ipse. ⁊ eq̄li
ter cura est illi de oibus fortiori-
bus aut fortior instat cruciatio.
Flebūt ⁊ vlulabūt igit dānati ex
nimio dolore penarꝫ quas patien
tur absq̄ cessatione. O quantꝰ cla
mor quantus dolor quis posset
hec cogitare. Credo q̄ nullus vi
uens. Faciamꝰ igitur pniam de
peccatis nr̄is q̄diu sumus in hoc
mūdo. ¶ Quarto clamabāt hor
ribiliter pp̄ter venie desperationē.
Sciūt enim dānati q̄ ppetuo in
illis penis stabunt iuxta sniam su
mi iudicis dicētis: discedite a me

maledicti in ignem eternum. Q
q̄tum erit hoꝛrēdū ⁊ quāta mate
ria clamoꝛis: planct⁹: ⁊ desolatio
nis: perpetuitas toꝛmētoꝝ. Quo
modo ergo illā perpetuo sustine-
bunt qui hic modicam pniam su
stinere nō possunt. ¶ Sed posset
quis dicere. Quare nō habēt spē
vt a carcere inferni liberent. ⁊ ma
xime cū peccatū eoꝝ fuerit tran-
sitoꝛiū ⁊ tam cito cōmissum. Hec
ꝑpetuitas derogare misericoꝛdie
diuine videtur. ⁊ ex hoc poti⁹ di-
ceretur crudelis iudex q̄ iustus
aut misericoꝛs. Respondetur pꝛi
mo per exemplū. Uidemus eniꝫ
ꝙ emptio momētanea dat ius ꝑ
petuum possidendi rem emptaꝫ.
Item vulneratio momentanea
moꝛtem inducit perpetuaꝫ. Iteꝫ
casus in foueam tempoꝛalis ⁊ su
bitaneus est detentio ꝑpetua. Itē
crimen lese maiestatis est tēpoꝛa-
le: sed seruitus perpetua siue pu-
nitio. Sic dico ꝙ pro momenta-
nea delectatione peccati ⁊ vulne-
re spirituali. ⁊ sic de alijs incurri
tur dānatio perpetua. ita ꝙ si vnā
tantum guttam tolleret quis de
mari in annis mille. ⁊ aliaꝫ in ali
is mille annis. sic guttatim poti
us esset mare exhaustum q̄ a pe-
nis dānati post diem iudicij libe-
rarentur. Et si post tantum spa-
cium sperarent liberari hoc esset
aliquale gaudiū. Sed quia in in
ferno nulla est redēptio omni spe
liberatiōis frustrabunt. Ratiōes
etiam huius perpetue damnatio
nis assignantur. ¶ Pꝛima qꝛ ho-
mo peccauit in suo eterno. i. pec-
cauit q̄diu vixit nec voluntas ei⁹
peccandi finem habuit. ideo iu-
ste in eterno dei ⁊ eternaliter pu-
nitur. Unde Grego. Ad districti
iudicis iusticiam pertinet vt nun
quam careant supplicio quoꝛum
mens in hac vita nunquā voluit
carere peccato: ⁊ nullus detur ini
quo terminus vltionis: qui q̄diu
valuit habere noluit terminū cri-
minis. Iteruꝫ ait. Iniqui nō cū
fine pecauerūt q cū fine vixerunt
naꝫ voluissent vtiqꝫ si potuissent
fine fine viuere vt possent fine fi-
ne peccare. Ostendunt enim qꝛ in
peccato viuere cupiunt semꝑ qui
nunq̄ desinunt peccare dum vi-
uunt. Iuxtuꝫ igitur est vt nunq̄
careāt supplicio qui nunq̄ volue
runt carere peccato. Hec Grego.
Unde ⁊ Augu. Factus est autē
hō malo dignus eterno: qui hoc
in se peremit bonū quod esse pos
set eternū. Et Bernar. Iustus ꝑ
fecto si peccat patitur quod nolit
qui nō peccat nisi velit. ¶ Secun
da ratio. qꝛ licet in inferno nō ha
beant facultatē peccādi: habebūt
tamen affectum. quia adhuc pec
care vellent si possent. Uellēt eniꝫ
si possent in peccato perpetuo de
lectari ideo perpetuo debēt puni-
ri. ¶ Tertia ratio quā ponit san-
ctus Tho. ij. li. cōtra gentiles. c.
xciij. est qꝛ aīe post moꝛteꝫ reddū
tur immutabiles ꝫm voluntateꝫ
vt. s. vlterius volūtas mutari nō

possit neq; de bono in malū: neq; de malo in bonū. Quādiu eniz anima est in statu pugne potest de bono in malū mutari. vel ecōtra. sed statim cū anima a corpore separatur nō restat nisi receptio premij vel pene. ¶ Quarta ratio. qa peccatū est contra illū qui est infinitus. vnde ⁊ pena debet eē infinita: nō quidem acerbitate sed duratione. Iudex ergo iustus ē qui punit perpetuo ꝓpter ratiōes datas. ¶ Sed est ne misericors in tali punitione. Dico q̄ sic vt magister dicit in sentētijs. q2 citra condignū ipsos punit. Nunq̄ enim tantu3 aliquē punit quin plus demeruisset: ⁊ ideo dicit Richard9 ⁊ Bona. q̄ deus purū misericordem actū aut mere iustū non posset facere: q2 inseparabiliter. i deo sunt annexa iustitia ⁊ misericordia. Predicta igit̄ quatuor erunt causa cōtinui clamoris ipsoꝝ dānatoru3. ⁊ hoc: q2 clamorē tuum noluerūt audire q̄diu hic vixerūt o iuste iudex. Clamauit enim dominus iesus doctrinā suā: ⁊ vias salutis edocendo. Luce. vi. Ipse iter faciebat per ciuitates ⁊ castella predicās ⁊ euāgelizans regnū dei. Sequitur. Et hec dicēs clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Clamauit etiā per suos ꝑdicatores quibus dixit. Euntes docete omēs gentes baptizantes eos. In noie patris ⁊c. docentes eos serrare omnia quecūq; mandaui vobis. Et Prouer. i. Sapiētia foris ꝑdicat. in plateis dat vocem suā. in capite turbarū clamitat: in foribus portarū vrbis profert verba sua dicens. Vsq; quo paruuli diligitis infantiā: ⁊ stulti ea que sibi sunt noxia cupiēt. ⁊ imprudētes odibūt scientiā. Conuertimini ad correctionē meā. En ꝓferam vobis spiritū meū: ⁊ ostendam verba mea. Vocaui ⁊ rēnuistis. extēdi manū meam ⁊ nō fuit q aspiceret. Despexistis omne cōsilium meū: ⁊ increpationes meas neglexistis. Ego quoq; in interitu vestro ridebo. ⁊ subsanabo: cū vobis quod timebatis euenerit: cum irruerit repētina calamitas: ⁊ interitus quasi tēpestas ingruerit: quādo veniet sup vos tribulatio ⁊ angustia. Tūc inuocabunt me ⁊ ego non exaudiā: eo q̄ exosam habuerint disciplinā: ⁊ timorē domini nō susceperint: nec acquieuerint cōsilio meo: ⁊ detraxerint vniuerse correptioni mee. Comedēt igitur fructus vie sue: suisq; ꝯsilijs saturabunt. Sic patet dictas. thematis assumpti. Cōuertant in infernū oēs gentes ⁊c.

q Uarta pena erit fum9 absq; euacuatione. Non erunt enim in inferno fenestre: aut fracture terre ꝑ quas iste fumus exire possit. imo inibi concludetur ille fumus vndiq; terra absq; quocunq; meatu. Cōsidera charissime quāta pena eēt hominem esse in fumo vnius ca-

mini igne magno succenso. etiaʒ si trī ibi per horaʒ staret: ⁊ maior pena si per dieʒ. ⁊ adhuc maior si per septimanā. O quāta pena erit esse in fumo carceris inferni ꝑpe tuo. Vñ cōsidero ꝙ ex illo fumo erūt ī dānatis pene q̄tuor videlʒ.
¶ Primo capitis perturbatio.
¶ Sensuum occupatio.
¶ Corporum denigratio.
¶ Inferni obscuratio.
¶ Erit igitur iste fumus capitis perturbatiuꝰ Math. viij. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Vñ san ctus Tho. quarto li. cōtra genti les. c. ix. In corporibus damnatorum post resurrectionem nihil prohibet corporaliter fletuʒ ⁊ stridorem dentiuʒ intelligi. ita tamē ꝙ per fletum non intelligatur lachrymarum deductio. quia ab illis corporibus resolutio nulla fieri potest: sed soluʒ dolor cordis: conturbatio oculorū ⁊ capitis: ꝓut in fletibus esse solet. Hec ille. Multi enim flent qui nō emittūt lachrymas: sed perturbātur ⁊ dolent communiter caput. In inferno igit ex tali fumo horribili erit maxima capitis ꝑturbatio: ⁊ dolor vehemētissimus. ¶ Scḋo talis fumus nō solum caput turbabit: ſʒ oēs sensus occupabit: sicut vides in homine existēte in fumo ⁊ in illis qui ꝯburuntur: ꝙ fumꝰ itrat os: nares: oculos: ⁊ aures. Sic ibi fumꝰ ille intrabit os ⁊ ceteros meatus damnatorum. hec erit pena grauissima ipsis oculis: sicut experimur ꝙ fumus multuʒ nocet oculis. iuxta illud a fumo stillāte domo neq̄ muliere te remoue. ¶ Tria sūt que possunt valde nocere. hec pena erit illis q per oculos peccādo viderūt ⁊ cō cupierunt huius mundi delectabilia: aurū ⁊ argentuʒ. vestes: castra ⁊ cetera mundi concupiscibilia. mulieres nō suas cum quibꝰ actum luxurie cōplere desiderarunt. etiaʒ si non fecerint. q: non solū actus est peccatū tali punitione dignum: sed etiam visio ad cō cupiscenduʒ. Sicut dicit chrisꝰ. Math. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendum. iam mechatꝰ est in corde suo. O q̄ plures peccāt in talibus visionibus qui non credunt se peccare. per oculos enim ⁊ alios sensus intrat mors peccati ad animas nr̄as. Unde Joh. de pechano lib. de oculo morali ait. Oculus corpis est ianitor cordis. Si quis pudicus fuerit quicquid indecens nouerit esse excludit. Natura leonis hec esse dicitur ꝙ si quis iuxta leonem transit: ⁊ leonem non respicit illesus euadet. si autem leonem respicit ipsum leo deuoraturus inuadit. Sic interdum ex aspectu mulieris incauto: inuadit hominē temptatio carnalis quam si non aspexisset securus euasisset. Jō Job xxxj. dicit Pepigi fedꝰ cū oculis meis vt non cogitarem quidem de virgine. Super quo verbo dicit Gregorius. Illud non licet in

uerit quod non licet concupisci.
Et Isaac in libro de synonimis.
Tolle materiam delinquendi. si
vis esse a fornicatione tutus. esto
in visione discretus. Nullus sa-
ne mentis iret ad spectandum ba
siliscum cuius aspectus interfi-
cit: ergo nullus debet ire ad spe-
ctacula mulierum quarum aspe
ctus interdum inficit ⁊ occidit.
¶ Quidam iuuenis heremita cū
abbate suo iuit ad ciuitatem vbi
mulieres in corea respexit ⁊ cu-
iusmodi essent ab abbate sollicite
requisiuit: abbas eas anseres esse
respōdit. Reuersus puer ad clau
strum inconsolabiliter flere cepit.
Cui abbas. Quid vis fili mi? At
ille. Volo vt de anseribus quas
in ciuitate vidi des mihi. Tunc
abbas fratribus conuocatis. Cō
siderate inquit fratres mente sol-
licita quam periculosa sint mulierū.
spectacula. Nam hic puer inno-
cens qui prius mulierem non vi
dit ⁊ in heremo nutritus est solo
visu sic est igne cōcupiscentie car
nalis succensus. Insanus esset
habens vas plenum balsamo si il
lud ī media platea poneret ⁊ om
nibus populis exponeret vt vnus
quisqꝫ contra vas lapidem iacta
ret. Sic insanus qui habet in cor
de balsamum gratie tanquam in
vase debili propter vertibilitatem
liberi arbitrii: ⁊ thesaurum casti-
tatis ⁊ integritatis in corpore: quod
propter prauitatem ad malum est
multum fragile. qui ad spectacu
la mulierum est ausus accedere ⁊
vas suum ictibus lapidum expo
nere. Mulier enim quem primo
respicit ad cordis sui vasculū spe
ciei sue similitudinem quasi lapi
dem vnum mittit. secundo respi
ciens secundum lapidem mittit.
⁊ quandoqꝫ ictu primo vas fran
gitur. ita ut gratia perdatur. Un
de Gregorius in dialogo. qui cor
pus suum continētie dedicāt: ha
bitare cum feminis nō presumāt.
Nam species mulieris occulis op
posita facit plures cogitare ne-
phanda. Ideo dicitur Eccle. ix.
Auerte faciem tuam a muliere cō
pta: ⁊ ne respicias mulierem alie
nam. propter speciem mulieris
multi perierunt. Sanctus enim
dauid qui oculos iecit in mulie-
rem ⁊ fixit: illicito appetitu deie-
ctus adulterium ⁊ homicidium
commisit. Nisi enim feminam in
caute respexisset: in tantam car-
nis temptationem minime ceci-
disset. Si ergo per incuriam ocu
lorum tantus vir cecidit: nos qui
longe ab eius sanctitate distamus
tam mortale precipicium summo
opere timere ⁊ cauere debemus.
⁊ orare cum eodem dauid ⁊ a do
mino petere. Auerte oculos me-
os ne videant vanitatem. Talis vi
sio est quasi fumus ledens ocu-
los etiam interiores. ⁊ nō tm̄ per
fumum mulieris. i. pulchritudi-
nem que transit quasi fumus ho
mines leduntur oculis. sed etiam
auribus per cantum ⁊ verba sua-

uia. Sicut enim ſyrene que ſunt
monſtra marina virgineum vul
tum habentia nauigantes cantu
ſuo alliciunt. illectiſqꝫ ſopoꝛem
immittunt: ⁊ ſopoꝛatos interfi-
ciunt. Sic ⁊ mulier cãtu ſuo ho-
minem attrahit ⁊ in peccato ob-
doꝛmire facit. Et ſic ipſum ſpiri
tualiter interficit. In quo facto
vterqꝫ culpabilis. mulier. quia vi
rum perimit. vir quia ad cantum
eius vt ſtultus accedit. ¶ Tertio
capit mulier hominem per olfa-
ctum. Sicut enim panthera. vt
dicit phiſiologus. Odoꝛis ſui
fragrantia attrahit cetera anima
lia. que poſtquã ſenſerint ſuauita
tis ſue odoꝛem ipſam comitan-
tur etiam vſqꝫ ad moꝛtem. Sic
⁊ plerunqꝫ fatui quoꝛum coꝛ va-
riis odoꝛibus delectatur currũt
poſt odoꝛem muliebrium vnguẽ
toꝛum. Sed audiãt mulieres ta-
libus operam dantes ꝙ domin⁹
per Iſa. 3. c. comminatur. Pꝛo
eo ꝙ eleuate ſunt filie ſyõ. ⁊ am-
bulauerunt extento collo ⁊ nuti-
bus oculoꝛum ibant ⁊ plaudebãt
⁊ ambulabant ⁊ pedibus ſuis cõ
poſito gradu incedebãt: decalua
bit dominus verticem filiarum
ſyon: ⁊ dominus crinem earũ nu
dabit. In die illa auferet domin⁹
oꝛnamentum calciamentoꝛum ⁊
lunulas ⁊ toꝛques ⁊ monilia ⁊ ar
millas ⁊ mitras ⁊ diſcrimina-
lia ⁊ parichelidas ⁊ murenulas
⁊ olfactoriola ⁊ inaures et anulos
⁊ gemmas in fronte pendentes ⁊
mutatoꝛia ⁊ paliola ⁊ lintheami-
na ⁊ acus ⁊ ſpecula ⁊ ſydones et
vittas ⁊ teriſtra ⁊ erit pro ſuaui
odoꝛe fetoꝛ. ⁊ pro zona funicu-
lus. ⁊ pro criſpanti crine caluici-
um. ⁊ pꝛo faſcia pectoꝛali cilicium.
Iſte eſt fumus carnalis laſciuie.
quo nunc homines capiuntur ⁊
deducuntur ad fumum inferna-
lez. Et ex tali fumo muliebri quã
doqꝫ capitur homo etiam per ta
ctum. etiam opus nephariuz per
petrando: ⁊ tunc interficitur ho-
mo miſer: exemplo vnicoꝛnis.
qui ſicut aſſerũt qui naturas ſcri
pſerunt animaliuz hoc modo ca
pitur. Virgo nanqꝫ puella decen
ter oꝛnata in ſilua ponitur ⁊ veniẽ
ti ſynum aperit. in quo ille omni
ferocitate depoſita caput ponit ⁊
doꝛmit: quem ſopoꝛatum venato
res capiunt ⁊ occidunt. Sic ſam
ſon obdoꝛmiens in ſynu dalide
oculos perdidit ex quo tandem ⁊
moꝛtem incurrit. Iudicũ. xvij.
Aſpectus ſiquidem coꝛpoꝛis au
fert interdum oculum rationis.
Noli igitur attẽdere fallacie mu
lieris. Pꝛouerbioꝛũ. v. Et in ocu
lis eius captus nõ eris. ſicut ecõ
tra contigit holoferni Iudith. i.
Cum enim intraſſet ante faciem
eius iudith: captus eſt in ei⁹ ocu-
lis holofernes. Baſiliſcus enim
aues volantes interficit. Sic et
mlieris aſpectus: quãdoqꝫ viros
celeſtes ad yma voluptatis tra-
hit. ⁊ ſic ſpũaliter īterficit. Vide
tur quoqꝫ probabile ꝙ cum mu-

lier virum libidinose respicit: tūc a corde mulieris libidinosus fumus egrediens vsq₃ ad oculos veniens. de hinc radios visuales mulieris inficit: qui sic infecti veniunt ad oculos viri. ꝛ sic īfectio vsq₃ ad cor viri transit: sicut a corde mulieris primo processit. Unde dicit philosophus cum mulier menstruata speculum aspicit maculat ipsum. Sic mulier interdū ex libidine virum respiciens inficit animam. in qua tanquā in speculo dei relucet imago. Caueamus igitur a tali fumo ne fumus inferni patiamur. qui sicut dictū est: omnes sensus occubabit cu₃ dolore ꝛ afflictione inestimabili ꝛ perpetuo. ¶ Tertio ex tali fumo erit corporum denigratio. Corpora enim damnatorum erūt nigerrima ꝛ turpissima. Isa. xiij. Unusquisq₃ ad proximum suum stupebit. facies conbuste vultus eorum. Unde sicut corpora electorū erunt pulchra ꝛ clara. Ita corpora damnatorum erunt turpia ꝛ deformia. Unde inquit Augustinus in libro de natura boni. Sicut ignis iste omnia lucida suo fumo deturpat: sic ignis īferni corpora reproborum denigrat ꝛ obscurat. Patet etiam exemplū in igne qui cōmuniter dicit̄ sancti Antonij qui in presenti vita deturpat membra illius in quo est. ꝛ etiam in calore solis qui denigrat ethiopes. Sic fumꝰ īferni ex igne ꝛ corporibus damnatorum: tanquā ex cadaueribus putridis ascēdēs denigrat omnes damnatos. Tren. iiij. Denigrata est sup carbones facies eorum. Unde isti q volunt representare demones facies suas denigrant. Tūc facies mulierum que damnate erunt: quas ita mundas tenuerunt: vt nec in eis minima macula esset: erunt turpissime ꝛ nigerrime. Et sicut in celo alia erit claritas martyrum: alia confessorum: alia virginum: alia eorum qui in matrimonio sancte vixerunt. Ita in inferno alia erit turpitudo damnatorum secūdu₃ peccatorū suoru₃ maioritate₃: Et ideo volunt aliq doctores dicere. q̄ sicut ī celo apparebunt aliqua signa meritorū: sic ꝛ in inferno habebūt in corporibus signa suorum demeritorū. Sicut in fure manus ligant̄ retro: ꝛ in homicida ligantur ante ad designandum suum delictū. Qui ergo plura peccata cōmiserunt plura signa: ꝛ magis turpia in corporibus habebunt. Etiam illud membrum in quo hō plus peccauit maiorem penam habebit ꝛ maiorem deformitatem. Si ergo etiam nil aliud esset in damnatis nisi tāta nigredo ꝛ deformitas corporum: propter hoc abhorrere deberemꝰ peccata. ¶ Quarto ex isto fumo erit inferni obscuratio. Sicut enim videmus q̄ fumus facit domum obscuram: ita ille maximus fumus infernu₃ faciet obscuru₃. Apoc. xiiij. Fumꝰ

oꝛnamentoꝛum eoꝛum in secula seculoꝛum ascendet. Quanta aũt pena sit esse in tenebꝛis perpetuis cum tanta afflictione sensuũ nullus posset expꝛimere. Quomodo ergo tantum fumum sustinebũt qui modicam penitentiam sustinere non possunt. Job. xvj. Cuꝫ stillam sermonis eius vix audiuimus tonitruum magnitudinis eius quis poterit sustinere. Stilla sermonis eius est. penitentiam agite: sed tonitruum erit. ite male dicti. Jdeo erubescãt peccatoꝛes ⁊ deducantur in infernum ꝑ cõsideratione̾ penarum: muta fiant labia dolosa. i. amplius nõ dicãt se non posse facere penitentiam: sed eam viriliter agant. vt penam eternam euadant. quia vt ait Augustinus. Aut dominꝰ punit aut homo. Math. iij. Quis vos docuit fugere a vẽtura ira scilicꝫ fumi. de quo ps̃. xvij. Ascendit fumus in ira eius. Et respõdet Joba. Math. iij. Facite dignos fructus penitentie. Alter. confundãtur in infernum omnes gentes que obliuiscuntur deum.

q Uinta pena est odoꝛ fetidus ⁊ multum hoꝛribilis. Talis odoꝛ erit ibi ex quattuoꝛ causis.

¶ Pꝛimo ex cunctis mundi vilibus que ibi congregabuntur.

¶ Secundo ex sulphureis ignibus qui ibide̾ miscebuntur.

¶ Tertio ex damnatis coꝛpoꝛibꝰ que ibidem toꝛrebuntur.

¶ Quarto ex hoꝛridis demonibꝰ qui perpetim damnabuntur.

¶ Pꝛimo igitur in iferno erit fetoꝛ hoꝛribilis ex cunctis mundi ⁊c. Ubi notandum in li. de veritate theologie. ꝙ ignis maximꝰ pꝛecedet faciem iudicis. iuxta illud ps̃. Jgnis ante ipsum pꝛecedet. quia virtute diuina non solum ignis qui est in spera sua: sed etiam omnes ignes qui in terra ⁊ super terram sunt concurrẽt ad mundi conflagrationem. Jste autem ignis habebit officium quattuoꝛ ignium: scilicet ignis infernalis repꝛobos puniendo. ignis purgatoꝛij bonos a venialibus expurgando. ignis terrestris: vegetabilia ⁊ sensibilia consumẽdo: ⁊ omnium hominum coꝛpoꝛa incinerando. ⁊ ignis elementaris: elementa subtiliando ⁊ ad innouationem disponendo. Per illum igitur ignem ita terre facies exuretur ꝙ figura huiꝰ mundi peribit. sicut ⁊ olim factum fuit per diluuium. Et merito pꝛimum iudicium dei fuit per aquam contra ardoꝛem luxurie que tunc viguit. Ultimum vero iudiciũ erit per ignem contra tepoꝛem charitatis. que tunc quasi senescente mundo refrigescet. Jstius ignis actio erit successiua. habebit enim inicium. medium. ⁊ finem. Pꝛimo nanqꝫ iudicis aduentuꝫ pꝛeueniet. ⁊ quasi simul per illũ igne̾ fiet purgatio iustoꝛum ⁊ punitio

malorum.⁊ incineratio corporuꝫ
cum consumptione nascentium.
quo facto statim erit resurrectio
corporum cum aduentu iudicis
ad iudicium.⁊ tunc inflammabi
tur totus mundus per circuitũ.
Terminato vero iudicio tota ca
liditas illius ignis exequetur sen
tentiam iudicis. Inuoluet eniꝫ
peccatores ⁊ trahet in infernum:
⁊ ita patet ꝙ ignis ille aduentum
iudicis ⁊ precedet ⁊ concomita-
bitur ⁊ sequetur. Post predicta
fiet mũdi innouatio: sꝫ inter pur
gationem ⁊ innouationem mul-
tiplex est differentia. ¶ Primo qꝛ
purgatio erit penalium qualita-
tum detractio: sed innouatio erit
pulchrioris forme iductio. ¶ Se
cundo quia purgatio est elemen-
torum ab impuritate quam ha-
bent ex commixtione ad purita-
tem immutatio. sed innouatio ẽ
celorum a statu veteri ad statum
nouum coniunctio.⁊ hoc per ces
sationem a motu. In celis enim
propter impermixtionẽ nulla im
puritas est: sed tñ iperfectio mo
tus. Unde non erit purgatio per
ignem: sed tñ cessatio a motu.
Sic autem purgabuntur elemẽ
ta ꝙ prescinderur ab igne vis cõ
bustibilis: ab aere obscuritas: ab
aqua glacialis frigiditas: a ter
ra vero grauitas ⁊ opacitas. Hec
ibi. Et.c.xv. dicitur. Terminato
iudicio statim erit innouatio que
non complebitur. ꝙdiu peccator
est in mundo.i. quousqꝫ detruda
tur in infernum. Et in fine ca.li.
dicitur. In innouatione mundi
quicquid est ignobile in mundo
ad locum penarum cõfluet.⁊ ibi
horrores carceris multiplicabit.
Hec ibi. Cõsidera si sint multa fe
tida ⁊ inhonesta in hoc mũdo: ac
ignobilia.⁊ si posses sustinere fe-
torem vnius canis putridi ad na
res appositi per horam. Quomõ
sustinere poterit dãnatus fetores
totius mundi in vnum cõgrega
tos? Ratio huius potest esse. naꝫ
ad bonum statum cuiuslibet cõ-
munitatis pertinet habere locuꝫ
vbi sordes proijciantur. Quomo
do ergo esset bene ordinata ciui-
tas vniuersi: nisi haberet huius-
modi locum in quo sordes eiꝰ pro
ijcerẽtur? Peccatores facti ut ster
cus terre sunt huiusmodi sordes
ps. Ut lutum platearum delebo
eos. Et cum his etiam iustum
est alias sordes ad penam eorum
proijci: qui in hoc mundo aliquẽ
fetorem pauperum infirmorum
eos propter deum visitando ⁊ cõ
fortando sustinere noluerunt. qui
bus dicitur a christo. vt habetur
Math.xxv. Infirmus fui ⁊ non
visitastis me: sed abusi sunt odo-
ribus bonis multa peccata in eis
committendo. ¶ Secundo ori-
tur tantꝰ fetor ex sulphureis igni
bus ⁊c. ps. Pluet super peccato-
res laqueos ignis sulphur. ⁊c.
In hoc ꝙ dicit pluet: abũdantiã
significat penarum. pluuia enim
sine numero ⁊ mensura cadit.

In hoc q dicit laqueos: significat q de penis exire nõ poterunt. per ignẽ autez dominus acumen doloris innuit. Sed qr ignis ardentius feruet cum sulphure. iõ sulphur addit. Et quia sulphur sine igne non fetet: ideo sulphuri ignem miscet. Quantus sit fetor sulphuris cum igne satis notum est his qui accendunt candelam cũ stipulis sulphureis. Unde nec vnius stipule fetorem valent sufferre. Quant9 igitur erit fetor sulphuris inferni: quando totus ille ignis infernalis erit mixtus sulphure. Cogitet qui potest. De hoc sulphure dicitur Apoca. xix. Apprehensa est bestia ⁊ cum illa pseudo ꝓpheta qui fecit signa coram ipso: qbus seduxit eos qui acceperunt characterẽ bestie ⁊ qui adorauerũt imaginẽ ei9 viui missi sunt hi duo in stagnũ ignis ardẽtis sulphuris. ⁊ ceteri occisi sunt in gladio sedẽtis super equuz qui procedit de ore ipsius: ⁊ oẽs aues saturate sunt carnib9 eoruz. Glo. Apprehensa est bestia. i. antichristus crudelis ⁊ bestialiter viuẽs. Unde in precedẽtibus. Posita ẽ pugna antichristi ⁊ exercitus ei9 cõtra xp̃m. ⁊ hic cõsequenter ponitur eius punitio ⁊ eorũ qui sibi adherebunt. Ideo dicit q apprehensa est. i. apprehendet preteritũ pro futuro. ⁊ cũ illa pseudo ꝓpheta. i. predicatores antixp̃i qui fecit signa. ⁊ ponit singulare pro plurali. Et dicuntur hi duo viui missi in infernũ. i. maiores qui scienter operãtur malum. ⁊ isti magis torquebunt quasi mortui descendunt nescientes legem. Luce. xij. Seruus sciens voluntatẽ domini ⁊ non faciens vapulabit plagis multis. Et Roma. ij. Qui sine lege peccauerũt sine lege peribunt. Ipsi ergo dicunt poni in stagnũ ignis ardẽtis. non qr alij debeant excipi ab huiusmodi pena. sed qr nõ tñi puniãtur. Dicitur ergo q mittantur in stagnũ ⁊c. Stagnũ dicitur quod cõtinet aquas imobiles. ⁊ hoc respondet stabilitati ⁊ perseuerantie in culpa. Itez pena inferni dicitur stagnũ: qr mergit eos qui voluptatẽ huiusmodi q̃si aquã bibebant. In stagno quod est profundũ intelligitur pena respondens culpe supbie. In igne pena rñdens auaricie. In sulphure pena respondẽs luxurie. Et ceteri. i. sequaces antixp̃z seducti p predicationẽ pseudo prophetaꝝ. Occisi sunt scilicet in gladio diuine sentẽtie xp̃i: qui sedet sup equũ. i. super humanã naturã assumptam. qr in dei iudicij dabit sententiã diffinitiuã. Joh. v. Pater omne iudiciũ dedit filio. Et oẽs aues. i. oẽs sancti qui eleuabãtur a terra pennis virtutũ. Phil. iij. Cõuersatio nostra in celis ẽ. Saturate sunt idest delectati sũt carnibus eorum: idest vidẽdo penas inflictas pro ope carnali. In sulphure igit significatur fetor carnis ⁊ vindicta illi9 peccati. Gen.

xix. Pluit dominus ignem et sulphur super sodomam et gomorã. ¶ Tertio erit odor fetidus ex dãnatis corporibus etc. Naz illa corpora erunt fetida et immunda. ita quilibet ab alio nauseam et passionem maximam recipiet. Unde sicut caro putrida super carbones posita magnũ exalat fetorez. sic corpora ista putrida etiaz ex se et ex calore ignis maximum fetorem emittent. Cadauer enim hominis emittit fetorem. ita vt a viuente homine nõ possit substineri. Pensa igitur qũo sustinere poterunt damnati fetorem. non tñi vnius sed quasi infinitorũz corporum dãnatorum. Jsa. xxxiiij. De cadaueribus eorũ ascendet fetor. Legimus enim. ij. Mach. ix. Qd anthiocus reuertens de psyde elatus in ira cõtra iudeam a deo punitus est. ita vt de corpore impii vermes scaturirent: odore etiã illius et fetore exercitus grauaret. et cum nec ipse iam fetorez suum ferre posset. ita ait. Justuz est subditum esse deo: et mortalẽ non paria deo sentire. Et Joh. xi. dicit martha xpo. Domine iã fetet quatriduanus enim est. Hoc dicit martha ne dominus fetore corporis fratris sui grauaretur. nesciens adhuc a xpo resuscitandum. Si ergo tantus sit fetor hominis infirmi aut mortui: quãtus erit fetor omniũ corporum damnatorũ. ¶ Quarto erit ibi fetor ex horridis demonibus etc. ¶ Exemplũz legim⁹ in beati martini vita. Quadaz die diabolus in forma regis purpura et diademate ac aureis caligis ornat⁹: ore sereno, letaq; facie sibi apparuit. Cumq; ambo diu tacuissent. Agnosce inqt diabolus martine quẽ colis: ego suz christus. Tunc ille doctus spiritu sancto. ait. dominus iesus xps nõ se purpuratuz et diademate renitentẽ uenturũ eẽ predixit. Ego christũ nisi in eo habitu et forma qua passus est crucis stigmata psentẽ venisse nõ credam. ad hanc vocẽ ille disparuit et totã cellaz fetore repleuit. Credendũ est autez in inferno demones fetebunt etiã et maximo fetore, cuz ibi erũt perpetuo inclusi. O fetor intollerabilis. O fetor horribilis tot fetoribus aggregatus: si de te cogitaremus nunq; peccata pro quib⁹ dãnatis hoibus infligeris: cõmitteremus. Attendamus igit ad hãc maximã penam. Quid facient delicati homines qui nõ possunt sustinere fetorẽ luti: aut cuiuslib; alteri⁹ rei: sz apponũt suis naribus rosas et cetera odorifera. Quõ nõ timent tantum fetorẽ nõ vnius diei sed perpetue duratiõis. Dimissis igitur peccatis operemur bonũ. Nã ouertent in infernũ oẽs gentes que obliuiscunt deuz etc.

Sexta pena est visio demonũ terribilis. Et non solũ hec pena ipsis dãnatis fiet a demonib⁹. imo in quattuor

eos affligent. Nam
¶ Primo pauorē grādē ꝓstabūt.
¶ Secūdo peccata ipropabunt.
¶ Tertio sup eos ꝑcutiēt iugit.
¶ Quarto in vnuz comprimēt eos fortiter.

¶ Primo igitur pauorē ⁊c̃. Sūt enim visu horribiles. Unde etiaz naturaliter timemus videre horrenda ⁊ pauemus. ¶ Exempluz de huiusmodi pauore ⁊ timore ex visione demonis. Habemus in libro de dono timoris. vbi legitur ꝙ quidam religiosus de nocte in dormitorio iacens incepit clamare horribiliter: ⁊ cum conuentus surgens cōuenisset: videbant euz fixis oculis immobiliter respicere ad parietez nec ad aliud respōdentez sed mirabiliter horrore cōcussum. In mane autem requisitus a priore quid habuisset. respōdit ꝙ vidisset diabolum. Inquisitus autez cuius forme esset. respōdit nō posse facile describere. Sz hoc dico ꝙ si esset furnus ardens ex vna parte: ⁊ figura illa ex alia. magis eligerem intrare furnum ꝙ̃ videre figuram illā. Ideo dicit quidam senex in vitis patrū. Credo ꝙ si qs videret demones in ea forma qua visuri sunt eos dānati non posset viuere. hec ibi. Quantus igitur erit pauor ipsis damnatis: nō ex sola visione vniꝰ demonis: sed tot quot sunt in inferno ? Sz quereret quis. Nōne ex longa mora adinuicez talis pauor poterit cessare? dicit̃ ꝙ nō. quia omnes ille pene erunt perpetue: ⁊ nō erit ibi pauor tm̃ ex visione demonum: sed etiam ex visione aliorū dānatorū propter turpitudinem suorum corporum. imo etiam damnati cū magno pauore seipsos aspiciēt. sicut expimur ꝙ aliquis horret ⁊ pauet qñq3 videre plagam si quaz habet horribilē. Prouerb. x. Pauor hijs qui operantur malū. Et. xxj. Pauor operantibus iniquitatē. ¶ Secūdo peccata improperabunt: ex improperatione dānati multuz confundentur. Uidemus ꝙ ex improperatione peccatorū homines cōfundunt ⁊ erubescunt si sint verecundi. Sic demones improperabunt dānatis sua vicia dicentes. Iste est fructꝰ adiuentionū vraꝝ. Ista sunt stipendia laborū vestrorum. Ecce quid nobiscuz meruistis: cum vos tēptando nobis cōsensistis superbiendo: luxuriādo: rapiendo: cogitando: loquendo: operando: detrahendo: ludendo: ridendo ⁊c̃. Ecclesia. xviij. Stultus acriter improperabit. Et. xx. Exigua dabit ⁊ multa improperabit. Naz exigua fuit delectatio peccati in quā demones nos precipitāt: sed multa erit improperatio q2 in eternum ⁊ vltra. Grego. Quos habuimꝰ incentores in culpis: habebimꝰ derisores in penis vel tormentis. Et hoc valde timēdum cordi nobili. Exemplum de Dauid qui orauit dicens. Ne irrideāt me inimici mei. Et itez.

Ne quando dicat inimicus me⁹
preualui aduersus euꝫ. Conside
ra q̃ta pena sit homini in dolore
existēti improperare sua peccata
propter que patitur: ⁊ que leuiter
potuisset euitasse si voluisset: vel
paruo tempore pro eis penitere ⁊
misericordiā cōsequi. Expimur
etiam ꝙ multi infirmi pre dolo
re infirmitatis non possunt audi
re verba quecūqꝫ. Cogita igitur
si potes. q̃ grauis pena erit dam
natis qui tam infirmi erunt audi
re improperia peccatorum suoꝝ.
⁊ hec pena corespōdet detractori
bus contumeliosis. Unde contu
melia proprie est in verbo. Unde
Alexander de hales. Contume-
lia est peccatuꝫ ex improperio ser
monis manifeste tendēs in nocu
mentum proximi: ⁊ extenso nomi
ne dicitur etiaꝫ in sanctis eē. Un
de super illud. Roma. i. Cōtume
liosos. i. superbos. dicit glo. Con
tumeliosi sūt qui dictis vel factis
ꝯtumelias ⁊ turpia inferunt. Un
de contumeliosus dicitur velox
⁊ tumens in verbis iniurie. Est
autem contumelia maior si quis
alicui dicat eius defectum co-
ram multis in detrimentum ho
noris. Unde si intentio loquen-
tis ad hoc feratur vt per v̄ba que
profert honoreꝫ alterius auferat.
hoc est peccatum mortale ⁊ mere
tur penam inferni. Math. v. Qui
dixerit fratri suo fatue: re⁹ erit ge-
henne ignis. Sed detractio ē alie
ne fame per occulta verba deni-
gratio: quo vitio periclitatur fere
totum genus humanuꝫ. Inquit
glo. sup illud. Ecclesiastici. xxiiii:
Cum detractoribus nō commi-
scearis. Si vero dicatur ex leuita
te nec sit voluntas nocendi: nec
aggrauetur ex circunstantijs: est
veniale. Et multa sunt alia vicia
verborum vt sunt susurronuꝫ. de
risoruꝫ: ⁊ male dicentiuꝫ quibus
correspōdet hec pena: q̃uis etiaꝫ
alia peccata improperentur ⁊ ma
xime improperabuntur xp̄ianis q
susceperūt baptismū: ⁊ alia sacra
menta ⁊ quibus ostensa est via sa-
lutis: ⁊ noluerunt per illam am-
bulare. ¶ Tertio super eos percu
tient iugiter Prouerb. xix. Pa-
rata sunt derisorib⁹ iudicia ⁊ mal
lei percutientes stultorum corpo
ra. Unde in libro de contemptu
mūdi dicitur. Sunt ibi tortores
serpentibus horridiores. defor-
mes: nigri: sꝫ non ad verbera pi-
gri. Nunqꝫ lassantur sed semper
ad hoc renouantur. ad mala fer-
uentes sunt ad penasqꝫ recentes:
semp tristati semp ferir pati. sem
per inardescūt nec cessant: nec re
gescunt. O q̃ta dānatoꝝ pena q
sine pace ⁊ rege talia patient̄. Sci
unt. n. pueri q̃tū patiunt̄ ex v̄beri
bus virgaꝝ sꝫ magis paterētur si
grossis baculis cū manu fortissi
ma percuterentur. O deus quā-
ta pena cū damnati valde sensibi
les percutiuntur manibus fortis-
simis demonum absqꝫ cessatiōe.
de quib⁹ Ecclesiastici. xxxix. Sūt

spiritus qui ad vindictam creati
sunt ꝛ in furore suo confirmaue-
runt tormenta sua. In tẽpore con-
sumationis effundent virtutem ꝛ
furorẽ eius qui fecit illos. Non
enim sunt dei flagella quib⁹ nos
in presenti percutit: nisi ros: in cõ
paratione ad flagella sempiterna
quibus quasi iratus per manus
demonũ semper verberabit dam
natos. Quod considerans pro-
pheta orat dicens. Domine ne in
furore tuo arguas me neq; in ira
tua corripias me. ¶ Quarto con
priment eos in vnum fortiter. de
qua pena ꝛ precedenti dicitur Ec
clesiastici. xl. Ad hec mors: oppres
siones. fames: ꝛ contritio ꝛ flagel
la: super iniquos creata sunt hec
omnia. Et de damnato dicitur
Job. xx. Uadent ꝛ venient super
eũ horribiles. i. demones: qui hor
ribiles erunt vt dictum est prius.
Et de hijs omnib⁹ dicit Math.
xviij. Iratus dominus eius tra-
didit eum tortoribus. i. demoni-
bus. qui dicuntur tortores dam
natorum. Dicit enim Ricardus
q̄ corpora damnatorũ erunt mu
tuo valde compressa. sicut dicit
Dauid de ipsis. Sicut oues in i-
ferno positi sunt. oues enim for-
titer se cõprimunt in ouili in hie-
me ꝑpter frigus: ꝛ in estate in vm
bra ad fugiendũ estum. Sic igit
corpora damnatorũ erunt multũ
cõpressa. ꝛ hec cõpressio per de-
mones fiet tanq̄ per executores
diuine iustitie. Cogita igit si esses
sub maximo lapide siue molle q̄
ta tibi pena. Corpora aũt dãnato
rum erunt grauissime pondero-
sa: ꝛ vnũ super aliud. Sic vt qui-
dam dicunt: nõ poterũt se moue
re. Et ita videt dicere xp̄s de non
habente vestẽ nuptialẽ. Nam in-
quit de illo. Amice quomõ huc
intrasti nõ habens vestẽ ꝛc. At il
le obmutuit. Tunc dixit rex mini
stris. ligatis pedibus eius ꝛ ma-
nibus mittite eũ in tenebras exte-
riores. ibi erit fletus ꝛ stridor dẽ-
tium. Multi autẽ vocati ꝛc. xxij.
glo. Et si de vno dixi de multis ẽ
intelligendũ. per hoc videt innue
re q̄ ligabunt manibus ꝛ pedib⁹
ita vt nõ possint vti membris ad
suã voluntatẽ: sicut ligant freneti
ci ꝛ simul ꝯprimentur: sicut i tor
culari vue cõprimuntur. Et hec
omnia euenient dãnatis q2 nolue
runt obedire deo ꝛ eius manda-
ta scire ꝛ custodire: nec per conse
quẽs deũ scire. Quia qui se dicit
nosse deũ ꝛ mandata eius nõ cu-
stodit mẽdax est. vt dicit. i. Joh.
ij. Non igitur sine causa dicit the
ma. Conuertant in infernum ꝛc.

Eptima pena cor-
poralis est fames cru
deliter affligẽs. Et nõ
solum patientur imo nec aliquo
pane poterunt sibi prouidere.

¶ Paupcres erunt nec aliud po
terunt habere.

¶ Recordabuntur preterite refe
ctionis.

¶ Famem patientur perpetue af-
flictionis.
¶ Taliter igitur puniētur dāna
ti ꝙ de nulla re nec per se nec per
aliū poterunt sibi prouidere. In
carcerati quidē in carceribꝰ huiꝰ
mundi ⁊ si per seipsos ꝓuidere si
bi nō possunt. possunt tamen per
amicos vt per vxorē filios cogna
tos aut alios amicos: aut etiam
per hoīes misericordes q elemo
sinas eis largiunť. ⁊ sic quādoq;
bene reficiūtur. ⁊ hoc est eis ma-
gna cōsolatio. Sed nō sic erit in
īferno. q: nec deū nec aliquā crea
turam propiciā habebunt: immo
nō erit creatura que nō nitať crea
toris iniurias vindicare. Sapie.
v. Pugnabit pro eo orbis terraꝝ
cōtra insensatos. Filios enī ⁊ fi
lias vxorem ⁊ cognatos quos nimi
dilexerunt sentiēt inimicos ꝑ pec
catis que pro eis cōmiserunt. Et
filius litigabit cōtra patrē in ifer
no: qm̄ exemplo pr̄is vsurarij vsu
rarius fuit: aut talis vite: vel ꝙ
possedit hereditatem male acqui
sitam. ⁊ ideo fit damnatus. Pr̄
ecōuerso maledicet filio dicens.
Maledicta hora in qua te genui.
q: pro te dānatus sum illicita acq
rendo. Sic vxor maledicet viro ⁊
ecōtra: similiter filia ad matrē ⁊
ecōtra. Mich. vj. Filius cōtume
liam faciet patri ⁊ filia consurget
aduersus matrē. ⁊ sic inimici ho
minis domestici eiꝰ. ⁊ sic de alijs
qui subditos nō correxerūt q exē-
pla peccati dederūt: vel qui ꝯsor
tes peccatorū fuerūt. Nullꝰ igiť
ibi erit amicus s; omnis homo:
deus: ⁊ diabolus inimicus. nullꝰ
erit qui misericordiā habeat de ip-
sis dānatis immo letabiť iustus
cū viderit vindictā. manus suas
lauabit i sanguine peccatoris. vt
dicit ps. Et sic igitur nō erit spes
alicuiꝰ auxilij nec a parte dei nec a
parte ꝓximi. O quāta igitur fatui-
tas pro amore fatuo cuiuscūq; al
terius se velle dānare qui nō po-
terit sibi succurrere: imo erit ini-
micus si sit cū eo dānatꝰ: vel gau
debit de sua dānatione si sit salua
tus. O quāta pena habere inimi
cos quos prius tantū dilexit: qui
etiā si oībus bonis abūdarent in
nullo ei succurrere vellent. Tūc
erga tales cessabit omnis pietas
⁊ misericordia. Videte ergo quo
modo debetis amare vxores fili-
os ⁊ filias aut alios quoscunq;.
¶ Secundo pauperes erunt ⁊c.
imo nudi erunt sic ꝙ nec panni-
culis paruis cooperientur. Naū.
iij. Reuelabo pudenda tua in fa-
cie tua ⁊ ostendā gentibus nudi-
tatem tuā. O deus quid facient
tūc viri ⁊ mulieres qui mō timēt
turpia sua videri. q̄ta eēt verecū-
dia vni honesto viro vł hōeste mu
lieri nudū vel nudā esse corā ma
gna multitudine ppli. Certe ma
ior verecūdia ⁊ maior pena ⁊ ꝯfu
sio erit ipsis dānatis nudos esse
perpetuo corā tanta multitudine
demonū ⁊ dānatis cū illis turpis
simis corporibꝰ: de qbus magis

verecūdabunt q̄ si essent talia q̄-
lia sunt in hoc mūdo. etiā cū om
nibus infirmitatib⁹ presentis tem
poris. Ubi erunt camisie delicate
capitegia ⁊ pepla mulierū ⁊ dña
rum. tunice duplicate ⁊ foderate
cū caudis amplis ⁊ alia hmōi ve
stimenta. Ubi lecti molles cū co
opertorijs varijs. vbi puluinaria
⁊ tapeta que pedib⁹ substernunt
⁊ parietib⁹ applicātur. Tunc oīa
talia per ignem cōflagrationis q
precedet faciē iudicis vt dictū est
prius erunt cōsumpta: immo ēt
omnia castra palacia ⁊ quecunq
alia edificia. In hijs cogitēt qui
istis tm̄ abutuntur vt ad infernū
descēdāt. vbi pecunie. vbi thesau
ri ⁊ alia preciosa que tantū dilexe
rūt vt pro eis acquirēdis sint dā
nati. O bone iesu vnde nobis tan
ta insania ꝙ tot expensis ⁊ tāto la
bore mūdi gloriaȝ querim⁹ ⁊ con
fusionem inferni non curamus.
¶ Tertio recordabūtur preterite
refectionis ⁊ maxime gulosi qui
tanta cura ⁊ diligentia seruierunt
corpori cū tantis laborib⁹ nocte
⁊ die vacarūt comestioni: nō cu-
rantes de salute aiarū suaꝝ. Hoc
pctō gule īfiniti hoies dānabun
tur. O q̄ta pena q̄ta confusio ꝙ
pro modica ⁊ tā breui comestio-
ne sunt dānati. Sed vt ait Aug.
in libro de ꝯflictu virtutū ⁊ vicio
ruȝ. ventris ingluuies dicit. Ad
esum. deus omnia mūdana cōdi
dit. qui saturari cibo respuit quid
aliud q̄ ꝙ concesso muneri ꝯdi
cit. Parsimonia ciboꝝ rñdet. vnū
horū qd̄ dicis veꝝ ē. Ne. n. hō fa-
me moreret de⁹ oia ad esum crea-
uit: sed ne mensurā comedēdi ex
cederet abstinentiā imperauit. nā
inter cetera sua mala ꝑ saturitatē
maxime panis sodoma perijt do
mino attestāte qui ad hierusaleȝ
per prophetā loquitur dicēs Eze
chielis xvi. Hec ē iniqtas sororis
tue sodome saturitas panis. Qua
ꝓpter sicut egreditur ad medici
naȝ sic ad sumēdas dapes debet
quis accedere. Nequaq̄ valet in
illis voluptatē appetens sȝ neces-
sitati succurrēs. Hinc incarnata
veritas per euangeliū dicit. Lu.
xxi. Attēdite ne grauentur corda
vestra crapula. Quo ꝯtra de insa
tiabili iudeorum voracitate dicit
Apostol⁹ Thessa. iij. Multi am
bulāt quos sepe dicebā vob. nūc
autē vl flēs dico inimicos crucis
xp̄i quoꝝ finis interit⁹: quoꝝ de⁹
vēter ē. Et rursū. Esca vēter: ⁊ vē
ter escis: de⁹ āt ⁊ hūc ⁊ has d̄stru
et. Ille āt plene hoc viciū supat
qui in sumēdis dapibus non so
luȝ parsimoniā tenet: ut scilȝ refe
ctioneȝ semp esuriens temperet:
verū acuratiores ⁊ suauiores epu
las excepta corpis infirmitate ⁊
hospitū susceptione contēnit. hec
Aug. Talib⁹ igit sic deditis gu
le dicet qd̄ dictū est illi diuiti qui
epulabat quotidie splendide ⁊ se
pultus ē in infernoi Luce. xvi. Re
cordare fili. q: re. b. in. v. tua ⁊ la
zar⁹ similiter mala: nunc autē hic

cōsolatur tu vero cruciaris. Sic
igit̄ cruciabunt̄ gulosi dānati. q
bus dicet̄. Recordare quomō ex
cessus multos ⁊ m̄lta peccata cō
misisti in prandijs ⁊ cenis ꝓpter
que dānatus es. Tūc maledicēt
hore ⁊ tēpori qbus talia cōmise-
runt. Nolite igit̄ charissimi sic vi
uere sed date elemosinā pauperi.
vt vobis xp̄s dicat i die iudicij il
lud Math. xxv. Esuriui ⁊ d̄distis
mihi manducare. Venite benedi
cti patris mei: possidete paratum
vobis regnū a cōstitutione mun
di. ¶ Quarto famē patiētur ⁊c. d̄
quib⁹ dicitur Ysa. lxv. Et vos qui
dereliqstis dominū ⁊c. pro eo ꝙ
vocaui ⁊ nō respōdistis: locut⁹ suz
⁊ nō audistis. ⁊ faciebatis maluz
in oculis meis ⁊ que nolui elegi-
stis. ꝓpter hoc dicit dn̄s; de⁹. Ec
ce serui mei comedent ⁊ vos esu-
rietis. ecce serui mei letabūtur ⁊
vos cōfundemini. ecce serui mei
laudabūt pre exultatione cordis ⁊
vos clamabitis pre dolore cordis
⁊ pre cōtritione spirit⁹ vlulabitis.
Dānati igit̄ pre magnitudine fa
mis clamabūt. quāta pena sit fa
mes possunt aliqualiter scire qui
illā passi sunt. Incarcerati nāqz
pre magnitudine famis solent co
medere brachia sua ⁊ partes cor
poris. etiā i obsidionib⁹ plurimis
hoies comederūt canes. Sed qd
dico canes homo: etiā matres ꝓ
prios filios: Nec oportet quo ad
hoc historias antiquorū reuolue
re, nā ⁊ hijs annis. lxxxvij. vel cir
ca etiā matres comederūt propri
os natos. O q̄ꝫta fames vt sic na
turalis amor pereat. Sed reuera
fames quorūcunqz viuentiū ni-
hil est ad illaz famē inferni que ꝑ
petua erit. Cogitet igit̄ hanc pe
nam qui poterit. q: sicut dicit̄ de
paradisi gaudijs .i. Chor. ij. ꝙ
oculus non vidit: nec auris audi
uit nec in cor hois ascendit q̄ pre
para. deus. di. se. Ita de penis in
ferni dicendū est. Quid faciēt cō
temptores ecclesie qui mō nolūt
ieiunare: qui ibi ꝑpetuo velint no
lint ieiunabūt cū tanta fame inco
gitabili. Melius eēt hic ieiunare
vel minorē famē pati: q̄ꝫ incurre
re illā tam grandē famē que nun
q̄ꝫ deficiet. Aduertamus igit̄ ad
ista vt effugiamus tātas penas ⁊
viuam⁹ cuz temperantia nobis a
deo indicta. nā dicitur in themate.
Conuertantur ⁊c.

o Ctaua pena corporalis est sitis similiter confligens. vbi. Notanduz
ꝙ circa mēbrū oris in quo viget
spāliter sitis: licet ēt totuz corpus
⁊ maxime interiora afficiat ⁊ his
penam ⁊ dolorez immittat. Erūt
tamē quattuor speciales pene.
¶ Naz ei aqua presentabitur que
sitim extinguere non valebit.
¶ Semper sic cruciabitur cupi-
do bibendi minime cessabit.
¶ Sapor erit amarissimus in ore
veraciter.
¶ Dolor dentium pessimus tor-

quebit crudeliter.

¶ Primo igitur aqua pstabitur &c. Ubi sciendū ꝙ totus ille carcer erit plen⁹ aqua ⁊ igne nec aq̄ extinguet ignem: nec ignis cōsumet aquā: sicut fit in hoc mūdo. Erunt igitur ibi ignis ⁊ aqua simul. Sed qr ignis inter elemēta est magis actiuus ⁊ citius nocet corpori: iō ad terrorē illarū penarū in scriptura sacra in pluribus locis fit mentio de igne q̄ꝫ de aq̄. ⁊ ideo sicut ignis ille nō destruet corpus: ita ⁊ aqua illa nō extinguet sitim. O q̄ta pena habere tantaꝫ aquā que nō possit sedare siti. Sicut enim dormiētes ⁊ somniātes se habere sitim. ⁊ somniātes se bibere cū ex tali fantastico potu nō extinguatur sitis: q̄tuꝫ patiuntur in tali somnio. Sed si quis summe sitiat in vigilia ⁊ habeat aquā ⁊ nō possit bibere. summe patit. sed nihil est cōparatione ad dānatos qui ex aqua tanta psiti sitiꝫ extinguere nō possunt. Ibi erit balneū aquaruꝫ multarū quo corp⁹ nō mundabit. Hoc balneū debet his qui se balneant in aquis tepidis ⁊ multa peccata cōmittunt. vtpote cū balneant se viri cū mulieribus nō suis. que peccata cōmitti tam in vidēdo q̄ꝫ tangendo ⁊ loquendo ibidē possunt. de⁹ nouit. de quib⁹ post hec in cōfessiōe nō loquunt: immo cū talib⁹ peccatis descendūt ad balneuꝫ inferni. Talia balnea nō extinguūt ardorem cōcupiscentie carnalis: imo ac cēdūt. Et de hac pena aque frigidissime primo dictū est. Sꝫ circa has penas quidā dicūt ꝙ nullus reuertitur de inferno. Sap. ꝭ. Nō est agnit⁹ qui reuersus sit ab inferis. Sꝫ si rediret aliquis q vidisset infernū crederent ei. Istis aūt potest responderi multipliciter. ¶ Primo per interēptionem prime que falsa est. qr lazarus fuit reuersus. ⁊ sicut dicit Aug. cum discubuit postea cū domino i domo Marthe multa narrauit i mēsa de locis penalib⁹. Preterea circa passionē domini multa corpora sanctorū surrexerūt ⁊ apparuerunt multis. Preter istos inueniuntur alij multi inde redisse ex dispensatiōe diuina. vt Traianus ⁊ alij de quib⁹ inuenit in gestis sanctorū. ¶ Secundo rūdendum est per negationē secūde. qr si etiā aliquis inde veniret nō crederēt ei. immo dicerēt vel ꝙ nō inde veniret: vel ꝙ nō diceret vera. vel ꝙ sicut ille qui īde exiuit penas ad q̄s peruenerat euasit: sic ⁊ ipsi postq̄ꝫ talibus penis deputati eēnt eque bene euaderēt. Non attendentes ad illud qd̄ scribit i li. de ortu saluatoris. ve inquit q̄bus datuꝫ est citius experiri q̄ꝫ credere. Hoc patet Lu. xvi. de diuite epulone qui dixit abrahe. Rogo te pr̄ vt mittas lazaruꝫ in domo patris mei. Habeo enim q̄nqꝫ fratres vt testetur illis ne ⁊ ipsi veniant in locum hūc tormentorum. Et ait illi abraham. Habēt Moysen ⁊ pphetas

At ille dixit. Non pater abrahaȝ.
sed si quis ex mortuis ierit ad eoſ
pniam agent. Ait autem illi. Si
Moysen ⁊ prophetaſ nō audiunt
neqȝ si quis ex mortuis resurrexe
rit credent. Iste est text⁹ euangeli
cus. Quis enim posset resurgere
maioris auctoritatis moyse ⁊ pro
phetis per quoꝝ ora spūssanctus
loquebaẜ cui magis esset creden-
duȝ. ¶ Tertio dicendū est istis ꝙ
hoc ipsum ꝙ nō ita passiȝ aliqui
reuertunẜ ad nos de inferno ē: vt
.s. ꝓpter hoc illuc magis timea-
mus ire. Sicut dicitur in fabula
de vulpe qui noluit ire ad curiaȝ
leonis qn̄ vidit ꝙ alioꝝ̄ animali-
um que venerāt vestigia eorum re
trorsum nulla apparebāt. ¶ Exē-
plum de quodā fratre ꝑdicatore
qui cū predicasset de inferno ⁊ di
ceret ei quidā dure crudelitatis.
Maledictus qui credet vobis qui
nō fuistis ibi. Dixit ei frater. Pes
sime hoim si aliquis veniret ad
te de inferno nunqȝ cessares male
facere. diceres enim apud te ꝙ si
ires in infernū ꝓpter peccata tua
posses inde exire sicut ⁊ ille exiuiſ
set. Item aduertendū ꝙ nō soluȝ
fideles sed etiā infideles habuerẜ
fidē de inferno. ¶ Unde narraẜ
in quadā tragedia Senece q nō
habuit fidē nostrā: ꝙ visuȝ est cui
dam ꝙ videret Neronē balneantē
se apud inferos: ⁊ ministros aurū
feruens infundētes. ⁊ cuȝ videret
chorū aduocatorū ad se venienti
um huc inquit venale gen⁹ hoim.
O aduocati amici mei accedite
vt in hoc vase mecū balneamini.
Adhuc eniȝ superest locus in eo
queȝ reseruaui uobis. Similiter
multi poete mentionē faciunt de
iferno in multis scripturis. Sūt
igitur infideliores infidelib⁹ qui
dubitāt de inferno. imo nec sunt
fideles cum in tot locis sacre scri
pture fiat de eo mentio: sicut di-
ctuȝ est: ⁊ diceẜ magis infra. ¶ Se
cundo dānatus ex siti cruciabiẜ
⁊ bibendi cupido nunqȝ cessabit.
Quis pōt facere maiorē fidē hui⁹
rei qȝ xpi euangelium. Luce. xvi.
vbi dicitur. Mortu⁹ est aūt diues
⁊ sepultus est in inferno: eleuans
aūt oculos suos cū esset in tormē
tis vidit abrahaȝ a longe ⁊ lazarū
in sinu eius. ⁊ ipse clamās dixit.
Pater abrahaȝ miserē mei ⁊ mit
te lazarū ut intingat extremuȝ di
giti sui in aquaȝ vt refrigeret lin-
guaȝ meā. q: crucior in hac flam
ma. Aquā petijt ꝓpter ardoreȝ si
tis ⁊ nōdum aque guttā obtinuit
nec vnqȝ obtinebit. Notandū in-
quit. N. de lira ꝙ lingua ⁊ digit⁹
methaphorice diciẜ in animabus
separatis quales erāt anime laza
ri ⁊ diuitis: sicut in deo qui spūs
est. manus diciẜ virtus eius ope-
ratiua. ⁊ similiter hic in lazaro. p
digitū intelligiẜ virtus eius auxi
liatiua. ⁊ per linguā diuitis virt⁹
mentis cōceptus expressiua. Hec
pena maxime debeẜ hijs qui per
linguā peccāt in potu. Sapiētie.
xi. Per que quis peccat per hec

⁊ torquet. Sicut ergo ille diues
semp sitit qꝛ peccauerat in biben
do. Sic potatores ⁊ potatrices q
in hoc multū peccāt in inferno si
tiēt si in talib᷒ peccatis moriant.
O q̄sta pena semp sitire sicut pos
sunt imaginari illi qui quādoq̄
magnā sitim passi sunt. pro oīb᷒
diuicijs q̄s habuerūt in hoc mun
do. pro copia frumentoꝝ ⁊ vino
ruȝ que habuerūt in cellarijs suis
nō habebunt bucellaȝ panis nec
vas aque ad bibendū. Quid igit
faciendū. Certe facere debem᷒ si
cut peregrini qui exeuntes de pa
tria sua faciunt bursarios qb᷒ sua
tradunt: vt sibi necessaria ꝓuide-
ant. Sic nos tanq̄ peregrini qui
nō habemus hic ciuitatē manen
tem sed futurā inquirim᷒. Heb.
vlti. Faciamus bursarios: cōmit
tamus pauperib᷒ pro quibus xp̄s
dicet in die iudicij illō Mat. xxv.
Sitiui ⁊ dedistis mihi bibere. et
ille cuius intuitu dedim᷒ proui
debit nobis in alio mundo de ne
cessarijs sic ꝙ nō indigebim᷒ nec
patiemur famē aut sitim. Ponūt
enim in bursa pro futuro tpe qui
elemosynaȝ dant. Ecclesia. xviij.
Elemosyna viri quasi saccul᷒ cuȝ
eo. Pauperes enim elemosynas
sibi datas i celis portāt vt ibi the
saurū inueniant qui dederūt. Vn̄
dixit beatus Laurētius tyranno.
Facultates ecclesie quas requi
ris in celestes thesauros manus
pauperꝝ deportauerūt. ¶ Tertio
dānatis sapor erit amarissim᷒ ⁊c.

Jere. ix. Cibabo eos felle ⁊ pota-
bo eos absinthio amari᷒ ad potā
dū. Est etiaȝ amarissima mirra ⁊
aloes sicut sciunt qui gustarunt.
Non per hoc intelligitur ꝙ ibi sit
fel: sȝ ꝙ in ore erit amaritudo ac
si comederēt fel ⁊ biberent absin-
thium. immo maior: qꝛ nō possu
mus per aliquas p̄ntis seculi pe-
nas exprimere illas inferni sȝ quā
tum possumus exprimim᷒: per
nota semp minus dicendo ⁊ ma
gis vel maius intelligēdo. Vide
igitur si sit pena ipsi ori hr̄e tantā
amaritudinem. Et ad hoc pōt re
ferri illō Deut. xxxij. Fel dracho
nuȝ vinū eoꝝ ⁊ venenū aspiduȝ i
sanabile. i. semp cruciās. Hec pe
na erit pro falsis ⁊ specieb᷒ ⁊ alijs
delicabilib᷒ que hic comedim᷒: et
in quib᷒ ipsi dānati plurima pctā
cōmiserūt. ¶ Quarta pena respe
ctu oris erit malū siue dolor den
tiuȝ. Cum talis dolor sit maxim᷒
etiā in presenti sicut sciūt qui exp
ti sunt. ita vt plures q̄si fatui red-
dantur. Credere debem᷒ illuȝ do
lorem non deesse in ipsis dānatis
⁊ multo maiorem q̄ hic passi su-
mus. qꝛ scriptū est Deut. xxxij. Cō
gregabo sup eos mala ⁊ sagittas
meas cōplebo in eis. propter hoc
dicit euangeliū. qꝛ ibi erit stridor
dentiū. Math. viij. ⁊ nō solum ex
maximo frigore de quo dictuȝ est
prius: sed ex dolore intensissimo
ipsoꝝ dentiū. O deus quis pote-
rit oēs huiusmodi penas portare
que iā recitate sunt. s. xxxij. corpo

rales. Hec pena corespōdet maxi
me deuorantibus qui dentibus
suis mlta deuorant q̄ erant mul-
tum necessaria xp̄i pauperibus.

n Ona pena corpo
ralis erit ve
recundia ꝛ confusio.
Hec autē confusio erit
in q̄ttuoꝛ penis. Naz ipsi dānati.
¶ Tractabuntur vilissime.
¶ Locabuntur turpissime.
¶ In seruitute impia.
¶ Cum iniquoꝛum copia.
¶ Primo tractabunt vilissime:
Tractabunt quidē vilius q̄ aliq̄
res vilissima hui⁹ mūdi. Job. x.
Hec cōsiderans dicebat. Dimitte
me vt plan. pau. do. me. antequaz
va. ꝛ nō re. a. t. t. ꝛ oper. ꝛc. terraz
miser. ꝛ te. vbi vm. m. ꝛ nl. or. sed
sen. h. inhi. Ibi igitur nullus est
ordo. Non eniz deferetur honoꝛ
regi plus q̄ garciōi. Nec pape pl⁹
q̄ minimo clerico. Nec regie pl⁹
q̄ paupercule vetule quin ita vi
liter immo vilius tractet ꝛ punie
tur. Hoc est q̄ dicit. i. Regū. ij.
Qui contēnunt me erūt ignobi-
les. Tales eniz qui in hoc mūdo
fuerūt in statu digniori magis de
buerunt deo seruire ꝛ ipsuz hono
rare ratione status in quo de⁹ ip-
sos posuerat. Quod si nō fecerit
de ipsis fiet iudiciū durissimum.
Sicut dicit Sap. vi. ut prius di
ctuz est in tertio mēbro tertie pe-
ne. Non erit igitur ordo qui nūc
ꝛ ſm quē subditi obediunt supe-
riori. Ibi nō obediet magis regi
garcio q̄z rex garcioni nec reuere
bitur. nec filius honorē faciet pa
tri. nec filia matri. O reges ꝛ p̄n-
cipes ꝛ alij qui in hoc mūdo tan-
tuz dilexistis reuerentias ꝛ hono
res: ꝛ spreuistis pauperes cogita
te quomō tractabimini in iferno.
¶ Sed quō dicitur Sap. xi. Oia
fecit deus in numero pondere et
mensura. ergo ibi erit oꝛdo. Dico
q̄ ibi erit oꝛdo vno modo ꝛ alio
modo nō. Ordo erit ibi in cōpa-
ratione pene ad culpā. ordinabit
enim pena ſm exigentiam culpe.
Ysa. iij. Agnitio vultus eorū rn̄-
debit eis: ꝛ peccatū suū quasi so-
doma predicauerūt nec abscon-
derunt. Ve anime eoꝝ qm̄ reddi
ta sunt eis mala. ve impio ad ma
luz retributio. n. anime ei⁹ fiet ei.
Respondebit igitur pena culpe
multipliciter. primo in numero.
Non eniz est cogitatio dictū vel
factū pro quo ibi pena nō soluat.
Job. xx. Hoc scio a principio ex
quo positus est homo sup terraz
q laus impioꝝ breuis sit ꝛ gau-
dium ypocrite ad instar puncti.
Et sequit. Luet que fecit oia. nec
tamē cōsumetur. iuxta multitudi
nem adinuentionū suarū sic ꝛ su
stinebit. Et sequit. Deuoꝛabit euz
ignis qui nō succendet. Hec est
pars hominis ipij a deo. Et Ro.
j. Reuelabitur enim ira dei de ce
lo super oēm impietatē ꝛ iniusticī
am hoīm. Notant dicit super oēz
impietatē vt numerū innuat fla-
gellorū. Sicut enim nullū bonū

irremuneratū: ita nullū malū im
punitum. Eccl'ia.xij. Cūcta que
fiunt adducet deus in iudiciū si
ue bonū sit siue malū. ¶ Item in
modo. q2 in illa parte corpis plꝰ
punief in qua plus peccauit. Lu
ce.xvi. Diues magis cruciabat i
lingua ideo magis remediū que
rebat de lingua. q2 in illa plꝰ pec-
cauerat ppter illicita verba z ci-
bos. ¶ Item in qualitate. q2 qui
in luxuria peccauit vbi est ardor
in corde z fetor in corpore plus
ardēti pena z fetenti puniet. Ita
qui plus peccauit in supbia z ho
nore plus habebit de cōfusione.
q2 qui se exaltat humiliabit. vt di
citur Luce.xviij. ¶ Itē in quan
titate. q2 q plus peccauit plus pu
nietur. Sapiētie.vi. Potētes po
tenter tormēta patient. Et Apo.
xviij. Quantū glorificauit se z in
delicijs fuit: tantū date illi tormē
tum z luctū. Sicut enim idem
ignis nō equaliter agit in lignū
viride z siccū: sic ignis gehēne li
cet sit idem ignis vt dicit in sen-
tentijs. non tamen oēs equaliter
vret. sed ꝺm delicti exigentiā. Lu
ce.vi. Eadē quippe mēsura qua
mensi fueritis remetietur vobis.
Sic ergo ordo est pene respectu
culpe. In hoc aūt nō est sicut di-
ctum est. vel nō dicitur ibi ordo.
q2 elementa ibi ordinē naturalem
nō seruabunt. Ignis enī cuius
ordo naturalis ē ardere z illumi
nare ibi ardebit sed nō illumina-
bit. In ps. Vox domini interci-
dentis flā. Quod exponens ciprianꝰ
dicit. Dominus flāmā ignis in
tercidet q2 ardorē in inferno z lu
men in celo ponet. nō tamē peni-
tus ignis nō lucebit. lucebit enī
vt inde doleant nō vt gaudeant.
Item nō erit ordo vt ignis sepa
retur ab aqua: sed erūt simul mi-
xta cū alijs multis ut fumo feto-
re zc. Ideo sequit sed ibi sempi-
ternus horror inhabitās. Unde
Sap.iiij. vbi fit ꝺmo de nuptijs
dicitur. Erūt post hec decidētes
sine honore z in cōtumelia inter
mortuos in ppetuū. Tractabun
tur igitur a demonibus eorū tor
toribus vilissime. Nulli nec pape
nec regi honorē dabunt: sed qui
plus peccauerūt plus z cōfusibi
lius tractabunt z punient. ¶ Se
cundo locabunt turpissime z ad
idē facit auctoritas predicta: q2 i
fernꝰ est terra tenebrosa terra mi
serie z locus in corde terre oībus
miserijs repletꝰ: vt dictū est priꝰ.
z in isto loco post iudiciū genera
le locabūtur oēs demones z oēs
dānati perpetuo absq2 exitu z spe
cuiuscūq2 consolationis. Math.
xxv. Ite maledicti in ignem eter
num. Ubi erūt camere huiꝰ mun
di ornate tapetis z picturis? do-
mus cū tantis expensis edite? ca
stra: palacia: z alia sumptuosa edi
ficia? Certe hec omnia erūt destru
cta. Ubi sedebūt reges z princi-
pes? Ubi lecti molles z alia sum
ptuosa que tantū in hoc mundo
diligunt: vt pro acquisitiōe taliū

multa committant peccata talia
emẽdo ⁊ vẽdendo cũ mendaciis
periuriis ⁊ aliis fraudibus infini
tis: que ducũt hoies ad infernuꝫ.
Quãta fatuitas pro re trãsitoria
⁊ quasi momẽtanea tot ⁊ tãtas pe
nas ꝑpetuas sustinẽ velle? ¶ Ter
tio erũt in seruitute impia. Hõ. n.
factus est vt sit dominus omniuꝫ
mundanorũ. In ps. Omnia sub
iecisti sub pedib⁹ eius oues ⁊ bo.
vniuer. insuper ⁊ pe. campi. Vo-
lucres celi ⁊ pisces maris ⁊c. Ita
tamẽ vt obediat ei qui fecit eũ. sci
licet deo suo ⁊ creatori omniuꝫ. sꝫ
qꝛ noluit deo obedire: iustũ est ut
creature ꝑpter ipsum facte sint si
bi ad suppliciũ eternũ. sicut satis
dictum est prius. ⁊ velit nolit hec
tormẽta patietur ⁊ his subicietur.
Etiam dãnati patiẽtur a demoni
bus sicut ab eoruꝫ tortorib⁹: sicut
dictũ est prius. O ꝙ̃ grauis pena
hiis qui in hoc mũdo iubere siue
precipere ꝯsueuerunt quoꝝ impe
rium ⁊ dñatio versa erit in seruitu
teꝫ: ⁊ nõ immerito cũ in hoc mũ
do noluerũt obedire suo creatori
suo redẽptori in deceꝫ preceptis.
Videmus eniꝫ quõ reges ⁊ prin
cipes ⁊ ceteri domini imo pater-
familias ⁊ materfamilias seruos
suos imo etiã filios puniũt ⁊ sub
iiciunt seruituti aliquãdo morteꝫ
inferẽdo ẜm diuersas trãgressio-
nes suorũ preceptoꝝ: vel aliter pu
niendo scilꝫ incarcerando: verbe
ribus castigãdo ⁊c. Sed hec eoꝝ
pena ⁊ seruitus tẽporalis est ⁊ trã
sitoria: sed vere seruit⁹ inferni erit
ꝑpetua. d̃ qua dicitur Jere. xvij.
Seruire te faciã inimicis tuis in
terra quaꝫ ignoras. i. in inferno q
est in medio terre vt dictũ est pri⁹.
Et ratio hui⁹ seruitutis redditur.
ca. xvj. eiusdẽ ꝓphete. Quia dere
liquerũt me patres vr̃i: ait domi
nus ⁊c. ⁊ legẽ meã non custodie-
runt: sed ⁊ vos peius operati estis
ꝙ̃ p̃res vestri. Ecce eniꝫ ambula
bat vnusquisqꝫ post prauitatẽ cor
dis sui mali vt me nõ audiat: ⁊ eii
ciaꝫ scilꝫ per mortẽ de terra hac ĩ
terrã quã ignoratis: scilicet infer
ni: ⁊ seruietis ibi diis alienis. i. de
monibus quibus obediuistis tan
ꝙ̃ deo seruieris scilꝫ die ac nocte
. i. semꝑ qui nõ dabũt vobis req-
em. ¶ Quarto erũt dãnati cũ infi
quoꝝ copia. Hec copia ⁊ societas
dãnatis erit maxima pena. Non
eniꝫ habet veritatẽ illud ꝓuerbiũ.
Solaciũ miseris est socios hr̃e in
penis. imo ꝙ̃to plures erũt dãna
ti tanto ignis ille magis ardebit.
sicut videm⁹ ꝙ ꝙ̃to sunt plura li-
gna in igne tanto ardor ignis est
maior. o quot erũt dãnati. Consi
deremus a principio mundi quot
fuerũt hoies. Quis posset cogita
re sufficienter. Credo ꝙ solus de⁹
⁊ quib⁹ reuelatũ est sciunt horum
numerũ. Erũt autem vt cõiter di
citur. ⁊ ita xp̃s videt̃ sentire dicen
do Math. xx. Multi sunt vocati
pauci vero electi: plures damnati
ꝙ̃ saluati. Etiam fetor erit maior
⁊ ita de multis penis. sicut d̃ cla-

more:pauore. de quibꝰ dictuz est.
Erit etiã maxima pena videre tot
demones a quibus nunq̃ȝ separa
buntur. Cogitet igit̃ qui poterit
hanc penam. si pena est damnato
ad mortẽ esse in carcere cũ frigo-
re fetore ꝛ alijs miserijs que ali-
quãdo sunt in carceribꝰ vel cũ ho
minibus mortuis ꝛ fetidis q̃ ali-
quãdo sunt cũ alijs viuis incarce
ratis. maior est pena dãnatis esse
cũ tam turpissima fetidissima et
horrenda societate tot dãnatorũ.
Hec meditari diligẽter facit bene
pugnare cõtra diabolũ ꝛ cauere
peccata ne ad hanc societatẽ pue
niamus. Cum eniȝ quis cõside-
ret ꝙ si fuerit victus a demone ꝑ
peccatũ mortale ad illa tormenta
ducetur. Certe dȝ virilꝰ pugna-
re ne vincatur. ¶ Exemplum egi
sippus de cladibus iudeorũ nar-
ratꝰ ꝙ cũ quidã de socijs alexãdri
qui preerat magno exercitui vide
ret cõtra se exercitũ innumerabilẽ
preparatũ: ꝛ sui sumerent cibũ ad
cõfortationẽ virium. ipse in quo-
dam solacio dixit eis. Prãdeamꝰ
nunc. q2 hodie cenaturi sumꝰ apõ
inferos. Quo verbo ita aiati sunt
ad fugiendũ cenam illã ꝙ nullus
preter vnũ fugit de prelio. ꝛ sic vi
riliter pugnauerũt ꝙ victoriã ha
buerũt. Sic charissimi taliter re-
sistamus vicijs ꝛ pugnemus cũ
mũdo carne ꝛ demone: ut victo-
res existamus ꝛ illã societatẽ hor
ribilem euitemus. Hec societas
debetur illis qui in societatibus
huius mũdi multa peccata com
miserunt. sicut fit ĩ tabernis ꝛ lu
dis ꝛ chorreis ꝛ multis alijs co-
pulis vel societatibꝰ fatuorũ: que
societates sunt vitande. Quia di
cit ps. cum peruerso peruerteris.
Unde ad hoc est sanctꝰ basilius qua
si in fine sue regule dicens. Eui-
ta uiros quos erga mandata dei
videris negligẽtes: q mortui sunt
virtutibus: qui letantur in ꝓprijs
voluntatibꝰ vt gaudijs careãt di-
uinis. Cũ huiusmodi uiris nulla
sit tibi cõmixtio neqȝ uelis cũ eis
ꝑmocinari assidue: nisi in quo eos
possis ab errore reuocare. Ceteꝝ
si non uales deuita ut publicũ ho
stem. Sepe enim per vnaȝ ouem
morbidaȝ polluitur totus grex et
modica pars fellis magnuȝ dul-
coreȝ vertit in amaritudinẽ. ꝛ fer
mentũ modicũ totã massam cor
rumpit. hec ille. Euita ergo socie
tates peccatoꝝ ut possis euitare
societates dãnatorũ. nam in tali-
bus societatibꝰ iniquoꝝ virorum
nõ est memoria de deo. ꝛ si est: est
in malo: periurãdo: blaspheman
do: ꝛ inhoneste loquẽdo vel de ab
sentibus murmurando ꝛ illis
detrahendo. de talibus dicit pro
pheta. Conuertantur ꝛc̃. qui ob-
liuiscuntur deum. quia scilicet
non seruant mandata dei sui.

d Ecima pena corporalis
ipsorum damnatoruȝ
erit in tactu maxia af-
flictio. pro qua pena intelligẽda.

est sciēdū ꝙ corpora illa erūt valde passiua sed tamē incorruptibilia. Et pro hoc magis intelligendo. Cogita aliquē ualde infirmū ⁊ debilē in suis mēbris uel patiētem guttā uel talem infirmitatē. Sunt eni aliquē ifirmitates que ita reddunt passibile corpꝰ sicut ⁊ ego expertus sum ꝙ non sufferre possunt tactū alicuius ponderis. Talia igit erunt illa corpora ⁊ ita passibilia ꝙ in tactu patiētur grauissimā penam. ⁊ hoc ex q̄ttuor.

¶ Primo ex tactu suorum membrorum valde ponderantium.

¶ Secundo ex tactu suorum locorum ipsos continentium.

¶ Tertio ex tactu corporuꝫ aliorum damnatorum.

¶ Quarto ex tactu demonū cuꝫ hijs condemnatorum.

¶ Prima igitur pena erit ex tactu suorū membroꝝ ⁊c. Naꝫ corpora dānatoruꝫ erunt ponderosa multū: ⁊ sic brachia sup corpus ipsius dānati: ⁊ caput sup humeros. ⁊ sic de alijs maximū dolorē faciēt. ⁊ hoc possumus imaginari ex eo ꝙ aliquādo quis in parte aliqua corporis habet plagaꝫ aut malū aliquod in quo si tangatur statim clamore magno ciulat. di. Ꝺ dens uos leditis me. etiam se ipsuꝫ illuc nō audet tāgere. Sic carissimi corpora dānatorū erūt tā ifirma ut i tactu suoꝝ mēbroꝝ sibi penam graueꝫ infligant: ⁊ talis pena erit illis qui sua mēbra tetigerunt turpissime ⁊ in talibꝰ peccatis mortui sunt aut qui se parauerunt nimis superflue sicut ⁊ faciunt multi ⁊ multe intentione alliciendi ad peccatum. ¶ Et iuxta hoc potest poni exemplum quod recitatur in floribus sanctorum. ⁊ parisius contigisse legit. Magister eni quidaꝫ dictus silo: quendam suum scholarē egrotātem obnixe rogauit ut post mortem ad se rediret ⁊ statum suum sibi denunciaret. Post igitur aliquot dies sibi apparuit cum cappa de pargameno tota descripta sophismatibus ⁊ intus tecta flāma ignis siue foderata: qui requisitus a magistro quis nam esset. ait. Ego sum vtiqꝫ qui ad te redire promisi. qui de statu suo requisitus ait. Hec cappa super me plꝰ ponderat ⁊ plus me premit q̄ꝫ si vnam turrim super me haberes: ⁊ hec est mihi data ut eā porteꝫ ꝓ glia quā in sophismatibꝰ habui. Porro flāma ignis q̄ est coopta: pelles sūt delicate ⁊ varie q̄s ferebam: que flamma me cruciat ⁊ exurit. Sed cum magister illam penam facilem iudicaret dixit ei defunctꝰ ut extenderet manum. ⁊ sic facilitateꝫ pene sue sentire posset. Cūqꝫ manum suam extendisset ille guttā vnā sui odoris dimisit que ꝑdicti mgrī manū sagitta citiꝰ ꝑforauit: ita ꝙ cruciatū mirabilem senticrit. ⁊ ait. talis sum totus. Ille igitur magr ex ipsius pene acerbitate seculum deliberauit deserere ⁊ religioneꝫ intra-

re. Unde mane scholarib⁹ cōgre
gatis hos vsus cōposuit. xv. Lin
quo coax ranis: cras coruis vana
q̄ vanis. Ad logicā pergo: que
mortis nō timet ergo. Et sic secu
lum deserēs religionem intrauit.
Istud exemplū valet ad ostendē-
dum ex pōdere illius cappe quō
post diem iudicij quādo corpora
erūt vnita aīabus ex pondere etiā
taliū corporum dānatorū valde pō
derantiū ac suoꝝ membrorū erit
maxima pena in damnatis. sic ꝙ
brachiū dānati super corpus suū
valde passiuū multū affliget illud
cum illo ardēti igne sulphureo: ⁊
hoc pro peccatis cōmissis ex orna
mentis pulchrarū vestiū ⁊ pelliū
diuersarū in quibus supflue mul
ta ꝯsumunt vbi ex: talib⁹ magis
deberet subueniri xp̄i pauperib⁹.
Unde nō dubito ꝙ si nobis acci
deret sicut illi magistro. videlꝫ ꝙ
vnā guttā siue paruā penā infer-
ni sentiremus spernerem⁹ multa
que nunc sunt cā ⁊ occasio nostre
dānationis nisi peccata mortalia
que i hijs fieri possunt fugiam⁹.
¶ Secūdo erit pena ex tactu suo
rum locorū ipsos dānatos ꝯtinen
tium. Sicut enim videm⁹ ꝙ infir-
mi si ponerent sup lectum durum
vel lapidē: paterent. immo i lecto
molli valde patiunt nec quiescere
possunt multi ꝑpter infirmitates
sui corporis. Sic corpora dāna-
torum maxime passiua ⁊ sensibilia
valde affligent ex tactu locorū. i.
corporū que cōtinebūt illa. ⁊ hec
pena spāliꝰ debetur illis qui in
lectis mollib⁹ ⁊ ornatis multa pec
cata horrēda cōmiserunt. de qui-
bus dicit Amos. vj. Ue qui dor
mitis in lectis eburneis ⁊ lasciui
tis in stratis vestris. Ue imp̄reca
tio maledictiōis eterne ē: siue dā
nationis his qui dormiūt i lectis
ornatis ⁊ ibidē lasciuiunt peccata
luxurie ⁊ alia mala cōmittendo.
De peccato isto vid si vis Ezech.
xxiij. Uel qui etiā ut pigri multū
tpis perdunt quo possent orare
vel aliqd bonū facere. de quibus
dicit Prouer. xxvj. Sicut ostium
vertit in cardine suo: ita piger i le
cto suo. O q̄ grauis pena his q
assueti sunt dormire in albis lin-
theaminibus ⁊ culcitris delicata
pluma. O q̄tū dolebunt eis late
ra immo totū corpus ex tā duro
lecto. ¶ Sed poterunt ne dānati
se vertere. Quidā dicunt ꝙ nō ni
si q̄tum demones eos vertent: sꝫ
quomodocūq; sit: pena eorū non
alleuiatur ex tali uersione. de isto
lecto dicit Ysa. xiiij. Detracta est
ad inferos superbia tua icōcidet
cadauer tuum: subter te sternet ti-
nea ⁊ operimentū tuū erunt ver-
mes. ¶ Aliqui tamē dicūt ꝙ i rei
veritate ibi nō erunt. ⁊ ꝙ nullum
animal erit i iferno nec viuet post
diē iudicij: sed ibi tm̄ erunt diabo
li ⁊ hoies in perpetuo carcere cum
igne ⁊ ceteris de quib⁹ dictum est.
sed scriptura loquit per nobis no
ta ut per illa intelligam⁹ ibidē pe
iora: ita ꝙ ibidē erūt mala peiora

ꝛ abominationes maiores q̃ȝ sit
abominatio serpētū ꝛ vmiū huiꝰ
mūdi. Cōsidera igit̃ si deberes eē̃
in lecto etiā q̃ȝtūcūqȝ molli cum
.cc. serpētibus ꝛ totidem buffoni
bus qui ꝯtinue te morderēt ꝛ af-
fligerent crede ꝙ maiora patieris
ī lctō iferni si ibidē̃ ieris. ¶ Ter-
tia pena ꝛ grauissima erit ex tactu
ꝛ pōdere corporis alioꝝ dānato-
rum. O deus q̃ȝta pena erit illis
qui in iferno loco erūt. Cōsidera
si sup te esset maximus lapis sine
morte quā penam sufferres. Sic
vtiqȝ maxima pena erit ipsis dam
natis ex pōdere aliorū corporum
valde ponderātiuȝ. In ifimo aūt
loco erūt falsi xp̄iani. ¶ Unde le
gitur in uita Macharii ꝙ quadā
die ipse sctūs caput defuncti repe
rit. ꝛ cū orasset interrogauit illud
cuius caput fuit. Et rn̄dit se fuis
se paganū vel pagani. Et dixit ei
Macharius. Ubi est anima tua?
Et rn̄dit in inferno. Cūqȝ requi-
reret si multū in ꝓfundo esset rn̄-
dit ꝙ tantū erat in inferno q̃ȝtuȝ
distaret terra a celo. Cui Macha
rius. Sunt ne aliqui ꝓfundiores
te? Rn̄dit. etiaȝ iudei. Et ille. Et
vltra iudeos sūt aliq ꝓfundiores
Cui ille. ꝓfundiores oībus sunt
falsi xp̄iani qui xp̄i sanguine sunt
redēpti ꝛ tamē preciū ꝑuipende-
runt. Hec ibi. Ecce igit̃ quomo-
do xp̄iani plus punient̃ q̃ȝ iudei ꝛ
alij pagani: ꝛ nō immerito qꝛ pl'a
a deo r̃ceperūt bn̄ficia vt baptismū
ī quo se ꝓmisserūt seruaturos legē
suaȝ ꝛ alia sacr̄a. Et qꝛ magis in
grati iō plus punient̃. Et hec pe
na debetur illis qui in tactu circa
alios peccauerūt osculādo: tāgē-
do ꝑ incitationē ad malū. De qui
bus peccatis etiā pauci cōfitētur
credentes nō esse peccatū in tali-
bus impudicis tactibꝰ: cū domi-
nus dicat Math .v. Qui viderit
mulierē ad cōcupiscendū eaȝ iaȝ
mechatus ē in corde suo. Ita di
cunt doctores. Qui tetigerit ꝛc.
per cōsensum ad peccandum. O
xp̄i fideles si velitis effugere tātuȝ
pondus tot corpoꝝ dānatoruȝ ab
stinete a tactibꝰ malis ꝛ cōfitemi
ni preteritorū cū ꝓposito nō reci-
diuandi. Sed erūt ne aliq ut illi
qui erūt supiores qui careant hac
pena. Credi pōt ꝙ dn̄s illū carce
rem fecit a principio tante magni
tudinis ut capere posset oēs dāna
tos tam demones q̃ȝ hoīes. qꝛ ip
se ꝓsciuit quot essent dānandi. Et
credi pōt ꝙ ille infernꝰ post diē iu
dicij erit plenꝰ dānatis. ita ꝙ oēs
erūt ꝯstricti ꝛ ita patient̃ oīa cor-
pora a se mutuo grauitatē, sȝ ma
gis ī hac pena ꝛ alijs qui magis
peccauerunt affligent̃. ¶ Quarta
pena ex tactu erit ꝑ demones: qa
sine cessatiōe ut dictuȝ est priꝰ sup
talia corpa ꝑcutiēt. Cōsidera igit̃
si infirmꝰ grauiter ꝑcuteret̃ in lo
co ifirmitatis: si pateret̃. Cōside-
ra igitur si potes q̃ȝtus dolor erit
corpibꝰ illis tā passiuis q̄ tā graui
ter ꝑcutient̃. Hec pena debet̃ eis
spāliter q in hoc mundo alios ꝑ-

cussserunt vel occiderũt uel aliam
violẽtiã in corpibus alioruʒ fece-
runt. ¶ Habemꝰ enim exẽpluʒ in
vita beati anthonii quomõ mul-
titudo demonũ eũ adeo laceravit
ꝙ minister eius eũ quasi mortuũ
ꝓprijs humeris asportavit. Cũqꝫ
oẽs qui eũ comitati fuerãt quasi
mortuũ plorassent dormiẽtibꝰ cũ
ctis subito Anthonius reviviscit
⁊ a ministro ad ꝑdictum locuʒ se
iterum portari fecit. qui cuʒ ibi ex
dolore vulnerũ ꝓstratus iaceret:
ex virtute animi demones ad cõ-
flictum excitabat. Tunc illi i for-
mas varias ferarꝝ apparuerũt ut
iteruʒ eũ dẽtibus cornibus ⁊ vn
guibus crudelissime lacerarent.
Hec in vita beati Anthonij. Ver
beraverũt etiã beatũ Franciscũ ⁊
multos alios deo ꝑmittẽte. Ita
cõmuniter dicit ꝙ in iferno vbe-
rabunt dãnatos. in verberatione
maximũ dolorẽ faciẽt ipsis. Iste
sunt igit pene corꝑales dãnatorꝝ.
xl. ⁊ forte plures alie erũt. qꝛ nullꝰ
dicere posset penas illiꝰ loci vt di-
cunt scti. Si qs igit attẽte hec co
gitet: peccata dimittet ⁊ cogno-
scet ac inqret diligẽter q̃ sit via sa
lutis. Eccli. ij. Qui timẽt dñʒ in
quirẽt que bñplacita sunt illi: ⁊ q
diligũt eũ replebunt lege ipsiꝰ: q
timẽt dñm custodiẽt mãdata illiꝰ
⁊ patiẽtiã habebũt ad ispectioneʒ
illiꝰ dicẽtes. Si pniaʒ nõ egerimꝰ
incidemꝰ in manꝰ dei ⁊ nõ in ma-
nus hoim. Nã ꝯuertent in infer-
nũ oẽs gentes que. ⁊c. ⁊ tantum

de penis inferni corporalibus:

Sequitur nũc tertio vi dere d̃ penis

inferni quo ad aiaʒ que generalit
in dãnatis possunt assignari. x. s.
¶ Carentia glorie.
¶ Vermis conscientie.
¶ Rancor iracundie.
¶ Tumor superbie.
¶ Livor invidie.
¶ Timor pene.
¶ Certitudo damnationis.
¶ Defectus consolationis.
¶ Mortisqꝫ desiderium.
¶ Verecundum stipendium.
¶ He sunt pene decẽ quarũ quelt
bet in q̃ttuor dividet vt priꝰ dictũ
est de corporalibꝰ. Et sic iterum
erũt. xl. O hõ cogita ꝙ si corpus
patiatur ꝙ anima per ampliꝰ pu
nietur. qm̃ ipa principalius pecca
vit ⁊ deum offendit. Naʒ ipsa da
ta est corpori ut ipsuʒ regeret ⁊ nõ
ecõtra. ideo plus est puniẽda. Vn
de magr. c. j. di. xlix. iiij. ait. Post
resurrectionem vero facto vniver
so ipletoqꝫ iudicio suos fines ha
bebunt civitates due vna xp̃i alia
diaboli. vna bonorũ altera malo-
rum. vtraqꝫ tamẽ angelorũ ⁊ ho
minuʒ. Hec ille. Et. c. j. di. xlv. di
cit. Preterea sciẽdũ est vt ait Au
gu. ꝙ omnes anime cũ de seculo
exierunt diversas habẽt receptio
nes. i. loca vbi boni habẽt gaudi
um mali tormẽta: sed cũ facta fue
rit resurrectio ⁊ gaudiũ bonoruʒ
amplius erit ⁊ malorũ tormenta
graviora. qm̃ cũ corpore torque-

bunt. Hec ille. Et rationem assi-
gnat Ric. di. xliiij. iiij. q. iij. secun
di principalis. Pena inquit spiri
tualis principalius aiam respicit
ꝛ pena ignis principalius respicit
corpus. pena tamē spūalis redū-
dabit in corpus ꝛ pena corporis i
animā. Hec ille. Sicut nūc expe-
rimur ꝙ dū patitur corpus cōpa
titur anima ꝛ econtra. dum patit
anima simul patitur ꝛ corpus. O
q̄ntus dolor q̄nta pena q̄nta tristi-
cia cum corpus erit afflictuꝫ pre-
dictis penis: ꝛ anima dicēdis cō
sequenter etiā affligetur. q̄ vehe
mēs q̄ incogitabilis punitio: nō
solum ex penis ſm se in vtroqꝫ: ſꝫ
etiam ex redundātia penaruꝫ cor
poris ad aiam ꝛ anime ad corpꝰ.
Cogita rogo q̄ntum affligeris et
quāto dolore anima afficietur cū
etiam in paruo mēbro tui corpo-
ris pateris ita ut nec possis dor-
mire aut qualēcunqꝫ recipere cō
solationem. Sciunt insuper qui
infirmati sunt in corpore quomo
do sanitatē ↄcupierunt ꝛ magna
operati sunt in medicinis ꝛ alijs
rebus ut sanitatē ipsam recupera
rent: ꝛ quomō afflicti sunt. O deꝰ
iste infirmitates nihil sunt ad ali-
as perpetuas infernales. Cogita
etiaꝫ ꝓ duꝫ aīa est tristis quomō
corpꝰ tabescit ꝛ deficit. Prouer.
xvij. Animus gaudēs etatē flori-
dam facit: spiritꝰ tristis exiccat os
sa. ¶ Exemplū huius habemus
in lib. timoris vbi dicit ꝙ in vitas
patrū narratur ꝙ duo fratres di-
missa pnia regressi sunt ad mun-
dū: postea vero tacti pnia reuersi
sunt ꝛ recepti: ꝛ vterqꝫ inclusus i
cella separata ministratū ē eis idē
genus refectiōis ſm pniaꝫ taxa-
taꝫ. In fine vo anni iussi sūt egre
di ꝛ ecce vnꝰ apparuit valde pin-
guis ꝛ rubicūdus. Alter vo mi-
ro mō macilentꝰ ꝛ deformis. Et
inuēto per inquisitionē ꝙ idē fue
rat vtriqꝫ mīstratū ꝛ nō aliud. mi
rati sūt fratres: ꝛ ipsis dimissis q̄
situm est a pingui qd cogitasset. ꝛ
dixit ꝙ ō bonitate dei q̄ eū redure
rat sup hoc grās agēs ↄtiue. Se
cuꝫ dus regsitꝰ de eodē dixit ꝙ de
peccatis ꝓpter q̄ deū taꝫ grauiter
offenderat ꝛ penas eternas meru
erat ex hoc dolēs assidue. Et iu-
dicauerūt patres eos eiusdē meri
ti. Ex hijs igit patet quō ex gau-
dio vel dolore aie corpus disponi
tur. Si igit sic corpus aie cōgau
det vel cōpatit ex sola cogitatiōe:
quid erit vbi ipsa res cogitata ꝑ-
sens aderit. Erit igitur maximꝰ
dolor in corpore ex penis anime
ꝛ econtra. Et sic omnes pene cor
poris affligent animam per redū
dantiam. ꝛ econtra omnes pene
anime affligēt corpus. Pensa igi
tur hec omnia diligenter ut eua-
dere possis tantaꝫ miseriā: pniaꝫ
agēdo de peccatis tuis ꝛ dei mā
datis obediendo. Videamus igi
tur penas spirituales ipsius ani-
me ſm ꝙ possumus capere ꝛ in-
telligere ex dictis sacre scripture
ꝛ sanctorum.

P Rima igiť erit carentia
glorie. De hac pena ait
Crisosto. super Math.
omel'. xxiij. Due pene erūt in iser-
no scilꝫ cōburi: ⁊ a regno excidi.
Hec pena difficilior. Multi gehē
naꝫ abhorrent: sed occasum illius
glie amariorē gehēna penaꝫ esse
aio. Pone mille gehennas ni-
hil tale quale a gloria excidere. a
deo haberi odio: audire nō noui
vos ⁊c. ¶ Sed quō est hoc veruꝫ
q: ⁊ pueri nō baptizati carebūt vi
sione dei ⁊ gloria: sed inde non tri
stabūtur. quō ergo diciť carentia
glorie tāta pena cū non sit nisi pe
na dāni ⁊ non pena sensus. Rñ-
detur ꝙ pueri scient ⁊ cognoscēt
se priuari a gloria ꝑpter peccatuꝫ
originale tm̄ quod fuit actuale ⁊
mortale in primis parētibꝰ ⁊ non
cōmissum per voluntates ipsorū
puerorꝫ. ⁊ ideo nō tristabūtur de
huiusmodi carētia glorie. Dāna-
ti vo alij cognoscēt se carere glo-
ria ex peccato mortali per eos cō
misso. ⁊ ideo summe tristabūtur
ex tali priuatione. sicut si quis in
hoc mūdo tristareť de priuatione
hereditatis ⁊ patrimonij si hec ꝓ
uatio esset ex culpa sua ⁊ nō sic tri
staretur si eēt ex culpa patris sui.
Ista pena erit ex quattuor.
¶ Primo q: ꝓuati sūt dei visiōe.
¶ Scdō angelorꝫ consolatione.
¶ Tertio sctōrꝫ cōgratulatione.
¶ Quarto celi empirei māsione.
Hec quattuor notat btūs Greg.
in quadā omel'. vi. Quis itellectꝰ
capere sufficit illa supne ciuitatis
qꝫta sint gaudia: angelorꝫ choris
interesse. ecce scdm. cum beatissi
mis spiritibus glorie conditoris
assistere. ecce tertiū. presenteꝫ dei
vultū cernere. ecce primū. incir-
cūscriptū lumē videre. ecce quar
tum. Dolebunt igiť damanati se
fore priuatos dei visione. qua pe-
na ſm Aug. nulla maior est in dā
natis. Huiusmodi aūt visio ē illa
beata refectio ex qua viuūt scti. iu
xta illō Job. xvij. Hec ē vita eter
na vt cognoscant te solū verū deū
⁊ quē misisti iesum xp̄m. Hac er-
go visione beata priuabūtur dam
nati pro quocūqꝫ peccato morta
li cōtra legē diuinam commisso.
Rationē huius priuationis assi-
gnat sctūs Tho. in. iij. cōtra gen
ti. c. cxliij. Quia in eo qui peccat
mortaliter eius auertiť intētio vo
luntatis ab vltimo fine. igiť ei q
peccat mortaliter hec pena debeť
vt omnino excludať a cōsecutio-
ne finis. Hec ille Mat. vij. Disce
dite a me oēs qui operamini iniq
tatem. Iteꝫ idē doctor ibidē ait.
In hijs que sunt ordinata ad fi-
nē talis habitudo inueni: ꝙ si fi
nis est uel erit necesse est ea q̄ sunt
ordinata ad finē fore. si auteꝫ ea q̄
sunt ad finem non sunt: nec finis
erit. Si enim finis esse pōt etiam
nō existentibꝰ illis que sunt ad fi-
nem: frustra per hmōi media que
ritur finis. Homo aūt per opera
virtutū cōsequitur finē vltimum

que est felicitas. Si ergo aliquis
contra virtutē agat ab intentione
vltimi finis auersus cōueniens ē
ꝙ vltimo fine priuetur. Hec ille.
¶ Sed quereret quis. Que ē hec
via per quā venit ad beatitudinē
et qua dimissa nō peruenitur. Certe
illa est de qua ꝓpheta ait. Beati
imaculati in via qui am. in. l. do-
mini. Ubi dicit Aug. primo ser-
mone sup Beati imaculati. Ab
exordio suo magnus psalm⁹ iste
charissimi exhortat nos ad beati-
tudinem quā nemo est qui nō ex-
pectet. Quis enim vnq̄ꝫ potest vl'
potuit vel poterit inueniri qui esse
noluit beatus. Quid igit exhorta
tione opus est ad eā rem quā sua
sponte appetit animus. Naꝫ pro
fecto qui exhortat id agit vt exci-
tetur volūtas eius cū quo agit ad
id ꝑpter quod exhortatiōis adhi-
bet eloquiū. Ut quid ergo nobis-
cum agit ut velimus quod nolle
nō possumus q2 oēs quideꝫ bea-
titudineꝫ cōcupiscunt. Respon-
det Aug. Sed quō ad eā perue-
niant plurimi nesciūt. Ideo hoc
docet iste qui dicit Beati imacu-
lati in via que am. in. l. dñi. Tan-
q̄ꝫ diceret. Scio quid velis: bea-
titudineꝫ queris. Si ergo eē uis
beatus: esto imaculatus. Illud
eniꝫ oēs. Hoc aūt pauci volunt si
ne quo non peruenit ad id quod
oēs volūt. Sed vbi erit quisq̄ꝫ im
maculatus nisi in via in qua uia
nisi in lege domini. Ac p hoc bea
ti imaculati in. v. qui am. in. l. do
mini. Et sequit. Uos igitur errā
tes in falsam beatitudinē vera mi
seria requirētes reuocat ad viam
si audiatur vox ista diuina. Beati
im. in. vi. qui amb. in. l. dñi. Tan
q̄ꝫ dicēt. Quo itis supple alia via
incedendo peritis inquit et nesci-
tis. Non illac itur quā pergitis
quo peruenire desideratis nā vti
q̄ꝫ beati eē desideratis: sed mise-
ria sunt et ad maiorē miseriaꝫ du-
cunt itinera ista que curritis. Tā
magnū bonum querere per ma-
la nolite. Si ad illō ꝑuenire vul-
tis: huc venite hac agite: vie per-
uerse relinquite malignitatē. Nō
autē beati iniquitati in errore qui
ambulant in peruersitate seculi.
Sed beati imaculati in. vi. q am.
in. l. dñi. Hec Augu. Uides er-
go quomodo peccatū mortale est
occasio siue causa priuationis vi
sionis diuine. Qui ergo sic mo-
riuntur: iuste priuant gloria eter-
na. q2 auerterunt se a fine et viam
perueniēdi ad illaꝫ dimiserunt et
ceperunt viam ꝑueniendi ad infer
num. Non ergo mirū si dānati ꝑ
uantur visione dei. Et quādo di
cit Aug. ꝙ omnes uolūt beati-
tudinem certe verū est: sed hoc in
telligitur de uolūtate naturali si-
ue inclinatione vel in generali sed
nō in particulari siue volunt vo-
luntate remissa sed nō voluntate
plena siue efficaci. q2 non faciunt
illud ꝑpter quod possent illaꝫ cō
sequi. Sicut si quis uellet ire hie
rusalem et tenderet versus occidē

tem nõ acciperet viam per quaȝ
posset peruenire hierusaleȝ. Sic
in proposito. Q̃tus igitur dolor
erit i dãnatis perdidisse tantũ bo
num ex culpa sua penset qui po-
terit. ¶ Secũda pena est q: ꝑua-
buntur angelorũ cõsolatiõe. Bea
ti enim nõ tm̃ videbunt deum in
paradiso: sed etiã beatissimos an
gelos qui in tanto nũero illic sũt
qui tantũ nũc gaudent de nostra
salute. Sicut dr̃ Luce. xv. Gau-
dium est angelis dei sup vno pec
catore penitentiã agente. Jõ ver
sa uice gaudebunt hoĩes beati vi
dendo illos qui tantũ dilexerunt
eos dum eẽnt in hoc mũdo. sicut
gaudet amicus de visione amici
sui. Jdeo dicit Gregorius notan
ter in auctoritate prius posita q̃-
ta sint gaudia angeloꝝ choris in
teresse. Tristabunt autẽ damnati
de amissione hui⁹ gratissimi con
sorcij a quo ꝑpter suam culpam
priuati sunt. ¶ Tertio tristabun
tur de priuatione societatis oĩm
sanctoꝝ hoĩm: de qua priuatione
siue separatiõe dicitur Mat. xiij.
Exibunt angeli ꝛ separabũt ma-
los de medio iustorum ꝛ mittent
eos in caminũ ignis. Erit aũt se
paratio ad magnã penaȝ. Unde
glo. super Apoca. i. dicit. Nõ tm̃
dolebunt mali de supplicio: sȝ q:
separabũtur a tali ꝯsortio. O de⁹
quãtus dolor in tali separatione
ꝛ q̃tus clamor q: separabunt in
aliquib⁹ pater ꝛ mater a filijs ꝛ fi
liabus quos genuerũt ꝛ ita care
nutrierunt. ꝛ parentes ab amicis
ꝛ cognatis cum quibus vixerũt.
Sed qui saluabunt nõ tristabun
tur de tali separatiõe: q: in eis nõ
poterit eẽ dolor aut tristicia: sȝ dã
nati valde tristabuntur. Et ratio
huius separatiõis est ut sicut fue
runt in vita deformes ꝛ dissimi-
les q: saluati bene vixerunt: aut si
peccauerũt pniam egerũt. Dãna
ti uero male vixerũt ꝛ in peccatis
mortui sunt sic iustũ est ut etiam
sint dissimiles in premio ꝛ ab in-
uicem separati. Jtẽ etiam q: an-
gelis noluerunt acquiescere siue
cõsentire. ideo separabunt ab eis
ita ꝙ nunq̃ post dãnati uidebũt
bonos ꝛ sanctos. ꝑuati huiusmo
di sanctissimo cõsortio ꝑpter suũ
peccatũ in quo cõsortio est maxi-
mum gaudiũ: sed accumentale si
cut no. Grego. in auctẽ preallega
ta cũ dicitur q̃ta sint gaudia cuȝ
beatissimis spiritus glorie ꝯdito
ris assistere. ¶ Quarta pena erit
ꝑuari celi empirei mãsione. Ubi
sciendũȝ ꝙ sicut recitat Rich. de
me. vil. li. ii. di. ij. q. i. tertij princi
palis vltra aq̃s q̃ sunt supra firma
mentũ est vnũ corporale celuȝ qḋ
vocatur celũ empireũ quod non
ab ardore sed a splendore dictum
est. quod ſm cõiores opinionẽ in
telligitur p illud celum qḋ sacra
scriptura dicit deũ creasse cũ ter
ra q: firmamentũ secũda die fa-
ctum est ꝛ ipsum celũ empireum
est locus beatorum. ꝛ ipsuȝ celuȝ
dñs noluit reuolui ad significã-

Sum pacē & quietē mētis illorum
qui in illo celo resi dēt & residebūt
& hoc celum dicit Strabo eē in-
tellectuale. qr illud celū nō perci-
pimus sensu: sed per fidē qua in-
tellectus noster assentit sacre scri
pture. Et .q. sequēti dicit ꝙ illud
celū nō est stellatū: sed vniformit
luminosū p totū. quāuis sua lu-
minositas lateat sensus nr̄os qđ
ideo est vel qr ex improporciona-
bilis oculis nō glorificatis sicut
lumē corporis glorificati. vl quia
aque que sunt sup firmamentū
non sunt illi⁹ luminis traductiue
vel qr ppter eius a nobis longam
distantiā multiplicatio sui lumi-
nis nō ptendit vsqꝫ ad visū no-
strū nisi forte ita debiliter vt a vi
su nr̄o nō valeat apprehēdi. Aliis
videt dicendū ꝙ ppter il'ius celi
subtilitatē nō est ibi lux ita cōgre
gata vt visum nr̄m in p̄senti statu
mouere possit sicut ignis in spe-
ra sua que est nobis valde ppinq̄
respectu celi empirei. nō lucet ita
vt possit moueri visū nr̄ eo ꝙ nō
est ibi lucis cōgregatio & propter
corporis ignis subtilitatē. Corpo
ra aūt beatorū erūt illi celo pro or
namento maximo. & ideo de' illō
celum stellatū eē noluit. Hec Ri
char. Hoc est igitur tanqꝫ pallaciū
pulcherrimū amplissimū & claris
simum in quo angeli & sancti vi-
dent deū. & hoc pallacio carebūt
dānati & ponent in vilissimo ster-
quilinio inferni ppter sua demeri
ta. Et hec pena debet illis qui hic
abusi sunt castris & palaciis mul-
ta peccata mortalia in eis cōmit-
tēdo. vel dōib⁹ aliis de qbus & in
qbus cor suū nimis apposuerūt.
deus nouit quō hoies hui⁹ mūdi
curāt de edificiis tpalibus ea cō
struendo cū maximis peccatis ac
si eēnt imortales nō cogitātes de
palacio paradisi. Hoc est palaciū
qđ sanct⁹ Tho. apostolus Gōdo
foro regi yndie voluit fabricare si
ue elemosynis acquirere. ¶ Cū eni
venisset in yndiā sicut legit in vi-
ta sua designato ab aplo mirabili
palacio & copioso thesauro acce-
pto rex in aliā puinciā pficiscit. &
apl's vniuersum thesaurū paupe
ribus elargit. Per totū aūt bien-
nium quo absuit rex: apl's predica
tioni institit & inumerabilē ppl'm
ad fidē cōuertit. Rediēs autē rex
& que fecerat Thomas discens.
ipsū in ymo detrusit carceris do
nec eū igni daret. Interea Gad
frater regis morit qui qrta die re
surgens dixit fratri suo. Hic hō
quē excoriare & incēdere dispone
bas amicus dei est & oēs angeli ei
famulant qui me in paradisū du
centes quoddā mihi ostēderūt pa
laciū ex auro & argento & lapidi-
bus p̄ciosis mirabilit fabricatū.
Et cū eius pulchritudinē ad mi-
rarer dixerūt mihi. Hoc est pala-
ciū qđ fratri tuo thomas cōstru-
xerat. Cūqꝫ dicerē ꝙ ianitor eius
essem dixerūt mihi. Frater tu⁹ fe
cit se illo indignū si vis in illo ma
nere rogabim⁹ deū ut te resuscita

re dignet ut illud a fratre tuo pos set emere reddẽs ei pecuniã quaʒ se estimat pdidisse. Et hec dicens cucurrit ad carcerem apli fratri suo postulãs indulgeri abiectisq; vinculis rogare cepit ut vestẽ pre ciosaʒ acciperet. Cui apl's. Igno ras q nihil carnale nihil terrenũ gestiũt qui cupiũt habere in cele stibus ptãtem ut supple pncipalit gloriẽt in illis. Egrediẽti auteʒ apl'o de carcere rex occurrit aduo lutus pedib' eius veniãq; postula bat. Tunc apl's ait. Multũ uobis prestitit de' ut secreta sua uobis ostenderet. Credite in christum ꝛ baptizemini ut eterni regni parti cipes sitis. Dixit ei frater regis. Vidi pallaciũ quod fratri meo fe cisti ꝛ illud comparare volui. Cui apl's. Hoc in ptãte fratris tui est. Cui rex. Illud erit meũ. ꝛ aposto lus fabricet tibi alteruʒ qđ si forte nequiuerit mihi ꝛ tibi hoc vnum cõmune erit. Respõdens aposto lus dixit. Innumerabilia sunt in celo palacia ab initio seculi prepa rata que fidei precio ꝛ elemosynis cõparantur. Diuitie aũt uestre ad illa vos antecedere pñt seq vero oino nõ possunt. Hec ibi. Hec sũt palacia de qbus in euãgelio. In domo patris multe mãsiões sũt. Hic aũt accipitur palaciũ siue do mus pro pmio eterno. Sic igitur dãnati carebunt dei visione ꝛc. q2 obliti sunt deum ꝛ conuersi sunt ad hec inferiora. Ergo recte dici tur. Conuertantur. in. in. f. o. g.

Secunda pena spũalis ipsi' anime erit ver mis cõscientie de quo Ysa. vlt. Vermis eorũ nõ morieꝫ de quo verme Bona. in fi. quarti mouet tres qões. ¶ Pria. Vtrũ dãnati habeant vermẽ corporalẽ. Rñdet di. Mõ Augu. xx. de ciui. dei ponit circa hoc duas opinio nes. Quidã eniʒ volũt intelligere vermẽ illum esse materialẽ pter verba sacre scripture. Alij vo ra tionem sequẽtes volunt dicere q vermis ille sit spũalis. ꝛ horũ opi nionem dicit sibi magis placere. ¶ Et qõne sequenti qua q̃rit verũ vermis sit in dãnatis rñdendo di cit q ipsa trãslatio vermis ad do lorem spiritualẽ manifestat in qui bus ꝛ quõ sit uermis si attendat ratio transferẽdi. In uerme eniʒ materiali cõsideraꝫ origo ꝛ mor dificatio. Vermis eniʒ oriꝫ ex pu trefactione ꝛ mordet illud in quo oritur. Sic in spũali dolore nõ q libet dolor est uermis: sed qui na scitur ex putrefactione peccati et tũc peccatũ diciꝫ putridũ quãdo aia i eo reqescit rursus oportet q in dolore sit morsio. hec aũt est ex cõcursu duorũ mouẽtium sibi in uicem obuiãtium ꝛ resistẽtium. ꝛ ista duo mouẽtia sunt in hoie. uo luntas naturalis ꝛ deliberatiua q̃ rum vtraq; mouet. Ista ↄcurrũt per ↄsciam dictantẽ aliqđ factuʒ esse indebitũ ꝛ tunc obuiãt quan do naturalis detestaꝫ indebituʒ ꝛ

deliberatiue placet. tunc aūt reſi-
ſtūt quādo vtraq̄ʒ i ſuo actu viget
ſic ꝙ illa efficaciter deteſtaꝛ ⁊ iſta
imutabiliter adheret. Scd̄ʒ hoc
igitur patet in qbus eſt uermis ⁊
quādo. nā deficiente cōcurſu qui
eſt per peccati ↄſciam nō eſt uer-
mis: ſicut in hereticis. ⁊ in his q
credūt peccando bn̄ feciſſe. Defi
ciente etiā obuiatōe nō eſt v̄mis.
vtpote in his q dolēt de culpa ſʒ
voluntatē ⁊ non tm̄ naturalē: ſed
etiā deliberatiuā. ut ſunt peniten
tes. Deficiēte etiā reſiſtentia nō eſt
uermis. utputa quando uolūtas
tanta delectatōe fertur in peccatū
ꝙ abſorbet motū uolūtatis natu
ralis ut nō ſentiat ⁊ ſic pʒ qua re
uermis deficiat. aut pp defectuʒ
putrefactōis i iuſtis. aut ↄcurſus
in cecis. aut obuiatiōis. in penitē
tibus uero aut reſiſtētie. ut in his
qui peccāt libidine. Et ex his pa-
tet ꝙ in dānatis uigebit uermis
q2 ibi erit peccati putrefactio ex h̄
ꝙ peccatū finaliter remāſit in aīa
eorum. Ibi erit concurſus ꝑpter
peccatorū apertiſſimā viſionem.
Ibi erit obuiatio ꝑpter uolunta
tis deliberatiue obſtinationē ⁊ ſin
dereſis remurmurationem. Ibi
erit reſiſtētia q2 delectatio peccati
erit ablata p penaꝝ acerbitateʒ. et
ex hoc ipſius ſindereſis actio erit
fortificata ⁊ ex hoc uermis mira-
biliter rodēs ⁊ puniēs. Itē idem
doc. di. xxxix. ii. q. iiii. in pnci. ait.
Quēadmodū ab ipſa creatiōe in
tellect9 habet lumē qd̄ eſt ſibi na-
turale indicatoriū dirigēs ipſum
intellectū in cognoſcēdis. ſic affe
ctus habet naturale quoddā pon
dus dirigēs ipſum in appetēdis.
Appetēda autē ſunt in duplici ge
nere. quedā eni ſunt i genere ho-
neſti quedā i genere ↄmodi: ſicut
⁊ cognoſcibilia ſunt i duplici ge-
nere. quedā i genere ſpectabiliū. ⁊
quedā ex pte moraliū. Et quēad
modū ↄſcia nō noīat illud indi-
catoriū niſi inquātum dirigit ad
opa moralia: ſic ſindereſis nō no
minat illd̄ pōdus volūtatis ſicut
voluntatē cū ipſo pōdere niſi in-
quātū hʒ illaʒ inclinare ad bonuʒ
honeſtū. Et ſicut nomē ↄſcie pōt
accipi pro potētia cū tali hitu uel
pro hitu talis potētie ſic etiaʒ ſin
dereſis. viſitato tn̄ modo loquen
di ſindereſis magis noīat poten
tiā habitualē q̄ʒ noīet habitū. Et
q2 iſta potētia nunq̄ʒ ſeparaꝛ ab il-
lo habitu. Hinc eſt ꝙ habit9 ⁊ po-
tentia uno noīe cōprehenduntꝛ et
potētia illa ut ſic hituata nomen
ſui hitus ſortiꝛ. ⁊ ita dicit id qd̄ ſti
mulat ad bonuʒ. ⁊ ita ſindereſis
noīat potentiā affectiuā ſʒ quod
mouetꝛ naturalr̄ ⁊ recte. Hinc eſt
ꝙ dicitꝛ ſup alias potētias volare
⁊ aliis errantib9 nō ſe imiſcere: ſʒ
eas corrigere. Hui9 aūt ſunt tres
act9 ut dicit li. iiii. q. peni. ¶ Un9
qdē qui eſt inſtigare ad bonuʒ. ⁊
iſte qdē ablatus eſt a dānatis: qa
nō amplius eſt loc9 benefaciendi.
¶ Secūdus eſt qui eſt retrahere a
malo faciendo. ⁊ iſte extinct9 eſt in

demonib⁹ vel dānatis ꝑpter ipro
bam maliciā voluntatis eorum.
¶ Terti⁹ qui ē remurmuratio cō
tra malū factū. z iste manet in eis
iusto dei iudicio tñ ꝺm actū istuz
in dānatis nō remurmurat ma-
lo culpe q: inhonestū. Sz q: ex h
puniẗ. vnde iste aliquo mō est ex
tinctus. Et q: demones nōdum
sentiūt acerbitatē penarū intense
ut dānati: ideo nō hñt ita remor-
sum. Sane pōt dici q̄ sinderesis
remurmurat malo facto q: inde
bitum. Ipsa eni cōfert culpaz ad
penā z ꝑpterea respicit honestuz
z nō cōmodū. Et iterū ipsa volū
tas deliberatiua detestaẗ malum
culpe ꝑpter penā. Nollet enim ip
sius peccasse vel fecisse. Unde hz
tot mala necesse pati vel saltē mal
let nunq̄ habuisse electionē q̄ eē
in tanta miseria z dolore. Uñ ad
istū actū sinderesis est dei instrm
flagellādū iniquos. Hec Bona.
Erit igiẗ remurmuratio in dam
natis ex quattuor.

¶ Primo ex peccatis cōmissis.
¶ Secūdo ex bonis omissis.
¶ Tertio ex bonorum fortune vi
li exercitio.
¶ Quarto ex bonoruz gratie fru
strato subsidio.

¶ Primo igiẗ erit remorsus con
sciētie. i. qui orieẗ ex ꝯsione ꝯsciē
tie ex peccatis cōmissis. i. ꝑp pec
cata supbie. auaricie. luxurie zc. q̄
cōmiserūt corde ore ac ope. O q̄
cōmiserūt plā peccata cogitando
loquēdo z operādo. Fiet autē iu
sto dei iudicio inqt Bona. q. vlt.
q̄ mali simul oia peccata memo
rentur vt de oibus ꝯtinue torque
anẗ. O paup pctōr cogita si po-
tes quātus dolor iste erit. Cēt nā
q̄ magn⁹ dolor si ex putrefactio-
ne tue carnis vermes orirētur et
ꝯtiue morsu crudelissimo te mō
derent. Certe maior erit dolor ex
peccatis cōmissis q̄ dānatus cō-
siderabit ꝑpetuo z sine cessatiōe:
De quo dolor dr̄ Sap. v. ut prius
dictū est. Uidētes zc. Interli. de
glīa ad penā se ꝑductos turbabū
tur timore horribili z mirabūtur
in subitatione insꝑate salutis ge
mentes pre angustia spūs dicen-
tes itra se pniaz agentes. Hi sunt
quos aliqñ habuim⁹ in derisuz z i
similitudinē iproperij nos isensa
ti vitā illoꝝ estimabam⁹ insaniā z
finez illoꝝ sine honore. quō ergo
cōputati sunt iter filios dei z iter
sanctos sors illoꝝ ē. Ergo erraui
mus a uia veritatis z iustitie lu-
men nō luxit nobis z sol itelligen
tie nō est ortus nobis. Hec dicent
dānati i die iudicij penitentes de
peccatis cōmissis z vidētes illos
saluari quos hic ꝯtēpserūt. sz vere
h pnia erit nimis tarda nec eis ꝓ-
derit, q: erūt extra statū merendi.
Hec pena debeẗ eis q hic peccata
sua nō voluerūt: nec de eis ꝯtriti
sunt nec ꝯfessi. z est simile de hac
pena ꝺmis sicut si qs existēs i car
cere ꝯsideraret mala q̄ fecit z do-
let se fecisse ꝑpter penaz carceris
quā patiẗ. Sic damnati ꝑpter pe

nas horribiles quas patienť vehe
mētiſſime dolebunt ⁊ ſe peccaſſe
triſtabunť. nec poterūt ſe auerte-
re ab illa ꝯſideratiōe. ¶ Sed q̄rit
Bona. q. penl. di. xlix. Utrū erūt
ibi tenebre ſpūales? Et r̄ndendo
dicit ꝙ ſicut eſt triplex actus lucis
corporalis manifeſtare: dirigere:
⁊ delectare. ſic i luce ſpūali ſi loq̄
mur quātū ad p̄mū actū. ſic dico
ꝙ nō oino extra lucē erūt. qꝛ aliq̄
erūt etiā manifeſta ſꝫ illa ſolū que
faciūt in cumulū pene. Et ꝯñter
ibidē dicit ꝙ recordatio aliquoꝝ
eſt ad meſticiā ⁊ dolorē ⁊ cōfuſio
nez. aliquoꝝ ad rōnis directiōez.
aliquoꝝ ad ꝯſolationē. ſcd̄az ⁊ ter
tiaz nō hn̄t damnati nec reſpectu
alioꝝ: qꝛ nō eis ē memoria dei uľ
vt cōmutanť ſiue recōuertanť ad
ipſuz. aut ut delectenť i ipſo vige
bit tñ in eis act⁹ memorie quātuz
ad p̄mū. ſ. deſolationē. qꝛ ſemper
hēbūt memoriā peccatoꝝ q̄ cōmi
ſerunt ⁊ dei quē offenderūt ut p̄ri⁹
dixi. Si loquamur quātū ad ſe-
cundū actū ſic dico ꝙ oino erunt
extra lucem qꝛ nō poterūt dirigi.
Erūt eni extra oēm viā ⁊ tp̄s ⁊ lo
cū bn̄ agēdi. Si quātū ad tertiū.
Sic dico ꝙ erūt extra lucez oino
qꝛ nihil cognoſcēt actu i quo dele
ctenť. Erūt eni oino abſorti a ma
gnitudine penaꝝ ita nō liceat eis
cogitare aliq̄ delectabilia. Et ita
qn̄ dicit ꝙ ſunt oino excecati ⁊ ex̄
deū. h̄ intelligiť q̄tū ad directio-
nem ⁊ delectationē. Nec habebūt
amorē boni honeſti ſed cōmodi.

Sic nec cogitabūt de bono hone
ſto ſed tm̄ cōmodo. vñ cognitio
nulla exibit in eis in actuz que ad
ipſorū nō faciat cruciatū vel p̄ ſe
vel per accñs. Sic igiť ex pecca-
tis cōmiſſis erit magn⁹ dolor ꝯti
nue corrodēs. ¶ Scd̄o erit ver-
mis ⁊ dolor vehemens ex bonis
omiſſis ⁊ maxie neceſſarijs ad ſa
lutē ut in xp̄ianis negligētia i no
ticia ⁊ obſuātia mādatoꝝ ⁊ i alijs
negligētia i noticia ⁊ obſeruātia
p̄miſſoꝝ. ſ. votoꝝ ⁊ alioꝝ que de
buerūt fieri. O dānati q̄ta bona
feceretis ſi poſſet redire ſꝫ vere q̄
diu fuiſtis in hoc mūdo noluiſtis
acqeſcere vitari nec adherere bo-
nitati: ideo nō eſt mirū ſi eſtis dā
nati. ¶ Exemplū hui⁹ legimus.
Duo fratres fuerūt quoꝝ vn⁹ fa-
tuus erat ⁊ alter ſapiēs qui ibant
p̄ viā. Cū autē veniſſent ad biuiū
vbi erāt due vie vna delectabilis
⁊ alia aſpera. fatu⁹ reſpiciēs viam
delectabilē dixit ſapiēti. Eamus
per iſtā viā. Sapiēs dixit ei. Fra
ter ⁊ ſi in iſta via p̄ quā uis ire ſit
delectabilis tñ i fine ducit ad ma
lū hoſpiciuz. vñ cōſulo ꝙ eamus
per viā iſtā. qꝛ lꝫ ſit aſpera: tñ in fi
ne ducet ad meli⁹ hoſpiciuz. Rñ-
dit fatu⁹. Uolo magis credē ocu
lis meis q̄ tibi de hijs que nō vi
des. Et poſuit ſe in illa via. qd̄ vi
dens ſapiēs ⁊ nolēs eū derelique-
re ſecutus eſt eū. Pergētes autez
inciderūt i latrones q eos diuidē
tes poſuerūt in diuerſis carcerib⁹.
Factū ē aūt ut rex terre illi⁹ faceret

oēs incarceratos educi corā se
die quadā ad iudicādū eos. Ue-
niētes aūt isti inter alios cū se ibi
viderēt dixit sapiēs regi. Dñe cō-
queror de isto fratre meo: cū enim
essemꝰ in via ⁊ ipse sit fatuꝰ ⁊ ego
reputatꝰ sim sapiēs nolebat mihi
credere ut iremꝰ per quādā viam
bonā quā eū docebam sȝ fecit me
ire per malam in quā incidimꝰ in
latrones vñ reus est mortis mee.
Fatuꝰ vero dixit regi. Dñe imo
ego cōqueror de eo: qꝛ cū sit sapi-
ens nō debuit me tā facile seq per
viā quā sciebat esse malā quod si
nō fecisset ego redissem retro ⁊ se
cutus eū fuissez ⁊ euasissez pericu
lum: vñ reꝰ est mortis mee. Hiis
auditis rex dedit sniaȝ dicēs. Tu
fatue noluisti sapiēti credere: ⁊ tu
sapiēs secutꝰ es fatuū ideo vterqȝ
suspēdemini. Sic erit in die iudi
cii vel in cōsumatiōe seculi cū exi
bunt anime de iferno vel aliis lo
cis ad recipiēdū corpora ⁊ iudicā
duȝ corā deo. Quia enim corpꝰ fa
tuū sequi noluit consiliū spūs. ⁊
spūs sapiens secutꝰ est corpus fa-
tuū; vtrūqȝ ꝯdēnabitur. ꝓp hoc
dicit Apoca. i. Eius snia gladiꝰ
ex vtraqȝ parte acutꝰ: qꝛ. s. perdet
corpus ⁊ animā. Et qꝛ hoc valde
timendū est. dicit Math. x. Illuȝ
timete qui pōt corpus ⁊ aiaȝ per
dere in gehēnā ignis. Erit igit in
dānatis dolor maximus: qꝛ fue-
rūt remissi ⁊ negligētes circa opa
sue salutis. Joh. viii. Qui icredu
lus est vbo dei ira dei manet sup

eū. Quātuȝ sint soliciti hoīes de
vita corporali satis patet ꝙ negli
gentes de sua salute etiaȝ patet.
imo dicūt ꝙ ea que predicamꝰ nō
sunt vera. Charissime nō credis
tu deo qui nō potest mētiri. Non
ne credis euāgeliū esse verbū dei
in quo fit mētio in pluribus locis
de inferno ⁊ penis eiꝰ. Tu bñ cre
dis de gaudiis paradisi. Quare.
Quia tu vis salutē tuā. sed remis
se qꝛ nō vis aliqualē penā ⁊ diligē
tiaȝ facere vt acquiras illā. O ꝙ-
tus dolor erit in dānatis cū scient
tātas penas incurrisse ex negligē
tia bñ agendi: ⁊ hoc erit eis maxi
ma pena continue remordens.
¶ Tertia pena siue remorsus cō
scientie erit ex bonorū fortune vili
exercitio siue abusu. O deus quō
vtunt imo abutunt hoīes bonis
terrenis que data sunt ad salutē ꝓ
curādā ⁊ ut mediū ⁊ occasio salu
tis quasi cūctis est notū. aliis re-
tinentibꝰ multa supflua nec pau-
peribus tpe necessitatis ministrā
tibus. aliis in edificiis: vestibus:
ludis: ⁊ aliis peccatis exponenti-
bus. O ꝙ grauiter dolebūt de oī
bus his peccatis. Sȝ vere hoīes
huiꝰ tpis adeo sunt insensati ꝙ so
luȝ de hiis rebus tpalibꝰ curant q̄
si imortales essent. Et ego dico ti
bi ꝙ tu morieris: experiētia te do
cet. Cur igit nō cogitas ꝓp quid
tibi data sunt hec terrena. ¶ Exē
plum recitat beatꝰ Gregorius de
quodā qui dedit calciamēta de q
bus opari solebat: de quo qdaȝ ꝓ

reuelationē vidit ꝙ ei domꝰ edifi-
caretur in celo. ſ ʒ eiꝰ ꝯſtructiones
ſolū die ſabbati opari videbātur.
qui Greg. eiuſdā viri vitam poſt
modū diligēter ingrens iuenit ꝙ
ipſe ex hijs que ſingulis diebꝰ la-
borabat quicqd ex victu ⁊ veſtitu
ſupeſſe potuiſſet die ſabati ad ec
cleſiam ꝑgens pauperibꝰ eroga-
bat. O auaricia auaricia quot ho
mines duces ad iſernū ſolus de
us nouit. Uñ diues ille Lu. xvi.
ſepultꝰ eſt in iſerno: cui dictū ē cū
peteret guttaʒ aq̄. Recordare qa
recepiſti bona in vita tua: lazarꝰ ꝟo
ſimiliter mala. nūc aūt hic ꝯſola
tur tu uero cruciaris. Hec pena
debet his q nolūt aduertere i vſu
licito ⁊ honeſto ⁊ vtili bonoꝝ tpa
lium a deo ſibi cōceſſorū. O deꝰ
ſi poſſent diuites huiꝰ mūdi dum
erūt in iſerno poſt reuerti ad ſuas
diuitias quomō modicū cor vel-
lent illis apponere. iuxta illō ps.
Diuitie ſi affluant. n. cor. ap. imo
diligētiſſime diſtribuere. O diui
tes diuites pēſate ꝟba iacobi. Ja.
i. Agite inqt iacobus diuites plo
rate, vlulātes in miſerijs vr̄is que
aduenient vobis. Diuitie vr̄e putre
facte ſunt ⁊ veſtimēta vr̄a a tine-
is comeſta ſunt. aurū ⁊ argentuʒ
vr̄m eruginauit: ⁊ erugo coruʒ in
teſtimoniū vobis erit. ⁊ māduca
bit carnes vr̄as ſicut ignis. The
ſaurizatis vobis irā. i. dānatiōeʒ.
Et māducabit nō ſolū carnes ſʒ
etiā aīas. i. nō cōdemnabimini ſo
luʒ in carne: ſed etiaʒ in aīa ꝓpter

veſtrarū auariciā. Et ſequit. Ec-
ce merces operarioꝝ qui meſſue
rūt regiones vr̄as que fraudata ē
a vobis clamat ⁊ clamor eoꝝ i au
res dn̄i ſabaoth introiuit. Epula
ti eſtis ſuper terram ⁊ in luxurijs
enutriuiſtis corda vr̄a. ¶ Quarta
pena ꝟmis erit remorſus ſiue do
lor et bonorum gratie ſubſtracto
ſubſidio Dona gr̄e ſunt duplicia.
qr quedā gratie gratis date ut eſt
ſcia. bonū ingeniū. ſanitas. eloq̄n
tia ⁊ multa talia. Alia ſunt bona
gr̄e gratuʒ facientis que dant in ſa
cramētis. Dolebūt igit dānati qr
nō vſi ſunt ad ſalutē his gratijs:
Ro. vi. Gr̄a dei vita eterna. Et
ps. Gratiā ⁊ gloriam dabit dn̄s.
Et maxime qui in ſacro baptiſmi
gr̄am cuʒ alijs virtutibꝰ, ⁊ maxie
fide ⁊ ſpe ſuſceperūt. O quātum
dolebūt qui adeo fuerūt diſpoſiti
ad ſalutē vt ſi illā cuſtodiſſent i ce
leſti gloria cuʒ alijs beatis poſiti
fuiſſent ⁊ ad celos aſcēdiſſent. nā
gratia facit hominē iuſtū. ad Ty
tuʒ. iij. Juſtificati gratia ipſiꝰ he
redes ſumus eterne vite. ſ. ſʒ ſpeʒ
Facit fructificare in diuerſis vir
tutibꝰ. Eccl. iiij. Gratia ſicut pa-
radiſus i bn̄dictionibꝰ. Per tria
precipue iuenit h gratia. Primū
eſt humilitas. Eccli. iij. Humilia
te in oībus ⁊ coram deo inuenies
gratiā. Et Jac. iiij. Deus ſupbis
re. hu. autē dat gratiā. Scōm eſt
māſuetudo. pueꝛ. vj. Manſuetis
dabit gratiā. Uñ moyſi qui erat
mitiſſimꝰ hoīm dicit. Ex. xxxiij.

Inuenisti gratiaȝ corã me ⁊ teip
sum noui ex noie. Tertiũ est liben
ter referre deo gratiarũ actiones
pro iam datis. Zach. xij.. Exeq̃-
bit gratiã gratie. Jo. i. de plenitu
dine eius oẽs accepim⁹ gratiaȝ ꝓ
gratia. Sunt ⁊ alia q̃ ad gratiam
impetrandã nõ modicũ sunt vti-
lia quorũ vnuȝ est ut homo sit pa
cificus. Unde hec duo sepe cõbi
narũt apl̃i gratia ⁊ pax Ro. v. pa
cem habem⁹ ad deum in ista grã.
Scdõȝ est ut homo sit bon⁹. Pro-
uerb. xij. Qui bonus est hauriet
gratiã a dño. Bonus anteȝ est ut
dicit Aristo. qui bene delectabili
bus ⁊ tristicijs vtitur qui sciꝫ nõ
effundit se nimis ad delectabilia
mũdi nec in tristib⁹ nimis animo
ruit. Eccli. Justus inueniet gra
tiam corã oculis dñi. Tertiuȝ est
vt homo sit verax. Prouerb. iij.
Ueritas te nõ deserat ⁊ inuenies
gratiã. Augmentat auteȝ gratia
dei in hoie per multa ⁊ spãliter ꝑ
prudentiã ⁊ discretionẽ Prouer.
iiij. Posside sapiam: acquire pru
dentiam ⁊ exaltabit te. dabit capi
ti tuo augmenta gratie. Ecõtra-
rio dicit Prouer. xx. gratie fatuo
rum effundent. Et ibidẽ. Fatuo
nõ erit amic⁹ ⁊ nõ erit gratia bo-
nis illius. Ephe. j. Gratia super-
abundauit in nobis in omni sa-
pientia ⁊ prudentia. secũdo auget
per obedientiã ⁊ obseruantiã mã
datoruȝ. Prouerb. iij. Custodi le
gem atq̧ cõsilium meũ ⁊ erit vi-
ta anime tue ⁊ gratia faucib⁹ tuis
glosa. Cum legẽ dei custodimus
faucibus aie gratia multiplicat.
Perditur autẽ gratia per quodli
bet pctm̃ mortale qd ẽ. ait Amb.
diuine legis trãsgressio ⁊ celestiũ
inobedientia mãdatorũ. q̃ȝ pauci
vero de hac gratia habẽda curent
deus nouit. Cum eni hoies habe
ant intellectũ ⁊ voluntatẽ ⁊ plura
alia media per que possent dei mi
sericordiã obtinere sup hijs tamẽ
aliquẽ laboreȝ apponere nolũt. O
deus quot sunt hoim subtilia in
genia in multis rebus mũdi. Ali
qui enim sunt subtiles in edifi-
cijs. Aliqui in picturis. Aliqui
in pãnoꝝ facturis: vt in tapetis.
Aliqui in sculpturis. Aliqui in
scripturis. Aliq in mercaturis.
⁊ breuiter non est ita parua ars ĩ
hoc mũdo in qua nõ sunt plures
subtilitates. nõ est ita simplex ve-
tula q̃ non habeat ⁊ sciat aliqua
specialia ad vitã corporaleȝ manu
tenendaȝ. Nõ aũt sciant narratio-
nes ⁊ friuolas ⁊ cõputationes no
tũ est: etiaȝ aliquãdo multa ma-
leficia ⁊ sortilegia. ⁊ breuiter i om
ni arte siue bona siue mala homi
nes mundi sunt experti valde plu
res sicut videmus. ẽt vnus puer
vel vna puella multas statim sci
et cantilenas: choreare: ludere: ⁊
alia multa facere q̃ plus sunt ad
dãnationem q̃ȝ ad salutẽ. sȝ pau
cissimi sciunt vitaȝ paradisi: aut
qũo gratiã dei acquirent: ⁊ sic do
na nature ⁊ gratie in ipsis nõ ha-
bent vsum principalẽ ad quẽ fa-

cta ſunt ⁊ data. Et vt dr̄. i. Joh. v. totus mundus in maligno eſt poſitus. i. maioꝛ pars in igne con cupiſcētie ⁊ pcti qd̄ intelligentes ⁊ recoꝛdātes damnati in coꝛpoꝛe ⁊ aīa perpetuo dolebūt grauiſſime. Conuertant̄ i infernum ⁊c̄.

Tertia pena erit rācoꝛ iracundie. Scitis enim quāta ſit pena ira i homine: ita vt ēt in nullo qn̄q3 poſſit conſolari: comedere. aut bibere. aut ēt aliquid boni facere. Hec āt erit pena in dānatis dicente. ps. Peccatoꝛ videbit ⁊ iraſcet̄ denti bus ſuis fremet ⁊ ta. ⁊c̄. Hec aūt pena ire erit contra quattuoꝛ eis diſplicentia.

¶ Pꝛio iraſcēt̄ ꝯ diuinā potētiā.
¶ Scd̄o ꝯtra ꝓpꝛiā miſeriam.
¶ Tertio ꝯ diabolos inimicos.
¶ Quarto contra homines quō dam amicos.

¶ Pꝛimo igitur dānati iraſcent̄ ꝯtra diuinā potētiā. Credent eni3 deū eſſe iniuſtu3: imiſericoꝛdē: et ideo cōtra eū iraſcentur ⁊ furoꝛe magno turbabunt̄. Yſa. viij. Cu3 eſurierit iraſcet̄ ⁊ maledicet regi ſuo ⁊ deo ſuo. O q̄tus furoꝛ quā ta veſania: q̄tus rancoꝛ in dāna tis maledicere factoꝛi ſuo ⁊ contra iudicē iuſtiſſimū iraſci. Hec pena erit in illis qui nolūt iraſci contra pctā ſua ⁊ ſuas peſſimas cōſuetudines q̄ ſi diſplicerēt eis eas dimitterent ⁊ nō ſic cōtinue peccarēt, in ps. Iraſcimini ⁊ nolite peccare. Unde duplex nunc eſt ira ſc3 per zelū ⁊ per vindicta3 Pꝛima eſt bona q2 eſt cōtra pec catū. ſecūda eſt nobis mala. quia ꝓhibita mihi vindictā ⁊ ego retribuā dicit dn̄s Deuteron. xxxij. Dānati vero ita erunt furoꝛe ⁊ ira pleni vt deum vellēt nō eſſe ſi poſ ſent hoc facere. ⁊ ſic q̄to minus poterūt irā ſuā exercer̄ magis do lebunt. Uidiſtis ne aliquādo ali quos iratos qui quādo iuxta irā ſuā non poterāt agere quaſi in fu roꝛē verſi dentibus ſuis lignum vel baculū moꝛdebat̄. Sic erit in dānatis. Sed vere ecōtra deus videbitur iratus cōtra eos quod erit valde penale eis. Apoc. vi. Reges terre ⁊ pꝛincipes ⁊ tribu ni ⁊ diuites ⁊ foꝛtes ⁊ oīs ſeruus ⁊ liber abſcōderunt ſe in ſpelūcis ⁊ petris montiū: ⁊ dicunt̄ monti bus ⁊ petris. Cadite ſuper nos ⁊ abſcōdite nos a facie ſedentis ſuper thꝛonū ⁊ ab ira agni: q2ñ venit dies magnꝰ ire ipſoꝝ. Et qs poterit ſtare. ¶ Pꝛio magnitudo huius ire perpendetur in ſequeſtratione ab eius pꝛeſentia. Exemplu3 de abſalone. ij. Reg. xiiij. Qui pꝛopter iram quam habuit pater eius dauid contra eum multis annis non vidit faciem regis. ſic ⁊ iſti nunquam videbunt faciem dei Math. xxv. Diſcedite a me maledicti in ignē eternum. ¶ Secundo perpenditur in pꝛoiectione eoꝛum in locum ire. Habet enim dn̄s ſicut

principes magni carceres mul-
tos quoꝝ vnus est ꝑ illis quibus
est summe iratus ⁊ iste est infer-
nus in quem proijcient post diez
iudicij Apo.xiiij. Misit angelus
falcē suam in terrā ⁊ vindemia-
uit vineā terre ⁊ misit i lacum ire
dei magnū. ¶ Tertio ꝑpenditur
in vehementia penaꝝ. Uidetur
enim agere sicut furiosus. Quis
enim nō reputaret patrē furiosuz
qui ꝓijceret filios suos in ignem
sic tūc fiet apud dānatos. ps. In
ignē proijcies eos. ¶ Quarto in
non ꝑtūdo misericordiaz sup eos
Si eni turbatus ad horā vel ad
annū desineret eos in ignem h̄ es
set tollerabile. Sed sic erit iratus
ꝙ nō flectetur misericordia vt ali
qū extrahat eos de igne sed per-
petuo ardebūt coraz eo. Isa.lxv.
Cognoscet manus dñi seruis su
is ⁊ indignabit inimicis suis. q
ecce dñs in igne veniet qsi turbo
quadrige eius reddere i indigna
tione furorē suū ⁊ increpationem
suam in flāma ignis. ¶ Quinto
ꝑpenditur in traditione eoruz in
manibus peioꝝ inimicoꝝ quos
habebūt. s. demonū Math.xviij.
Iratus dñs eius tra. eū tortori-
bus. i. demonibus. qui dicūtur
tortores antonomatice. ¶ Sexto
ꝑpenditur in gaudio electorū q
nō soluz sustinebunt eos sic tor-
queri: sed videbunt ridere ⁊ inui
dere. Prouer. i. Ego quoqz i in
teritu vestro ridebo ⁊ subsanabo
cū vobis quod timebatis euene-
rit. ¶ Septio ꝑpendit in obdura
tione ad gemitus ⁊ clamores eo
ruz. Ipsi. n. pre dolore cordis cla
mabūt. sz nō mouebit sicut quō
dam motus fuit super filios isra
el in egypto clamantes Exo.iij.
Uidi afflictionē populi mei i egy
pto ⁊ clamorē eius audiui prop-
ter duriciā eorū qui presunt ope
ribus ⁊ sciēs descēdi vt libertatē
eū de manib⁹ egyptioꝝ. ¶ Octa
uo ꝑpenditur in repulsiōe precū.
Cū enim iratus dñs pplo israel
pro vitulo cōflatili vellet eum de
lere tñ ad ꝑces moysi placatus ē
ab ira Exo.xxxij. Placatusqz est
dñs ad ꝑces scz moysi ne faceret
malū qd locut⁹ fuerat aduersus
populū suū. Sz ꝑ dānatis nul-
las audiet ꝑces Prouer.vi. Ze-
lus ⁊ furor viri nō parcet in die
vindicte. nec acqescet cuiusqꝫ pre
cibus nec suscipiet ꝑ redēptione
dona plurima. ¶ Nono ꝑpendit
in resurrectiōe ⁊ vnione corporū
ad aiaz ad maiorē penā vt prius
dictū est Jere.xvij. Induc super
eos diē afflictionis ⁊ duplici cō-
tritiōe ꝯtere eos. Exemplū in ty
rānis qui ad maiorē penā puniri
faciūt suos incarceratos in parti
bus diuersis ⁊ mēbris. ¶ Decio
ꝑpendit ira dei in nutrimento pe
narū. ipse enim sicut faber flat in
ignē ne deficiat: ita illas penas ꝑ
petuo ꝯseruabit Isa.xxx. Flat⁹
dñi sicut torrēs sulphuris succe-
dēs eā. s. fornacē inferni. ¶ Unde
cimo ꝑpendit in exaltatiōe turbe

celestis in penis eoꝝ. in ps. Ut sa
ciāt in eis iudiciū ꝯscriptū glia.
h est oi. s. eius. Quis .n. dubitet
ꝙ illi q sunt deo ꝯformes in om-
nibus volūtatibus nunq̄ sic gau
derēt nisi scirent ipꝫ valde iratū
ꝯ dānatos. Bonoꝝ. n. est gaude-
re de vindicta inimicoꝝ dñi sui.
Iux illud ps. Letabit iustus cū
vide. vin. ma. su. la. in sang. pec-
catoris. ¶ Duodecio ꝑpenditur
ira dei ꝯ dānatos i clausura por
te celestis ante eos: ⁊ in clausura
porte inferni perpetim sup eos:
Math. xxv. Et clausa est ianua:
sed porta inferni apta: ⁊ conse-
quēter clausa erit ne inde exeant.
Caueam⁹ charissimi ab hac ma
xima ira ne in inferno ꝯ deū ira-
scamur. O deus me⁹ q̄ sunt hec
q̄ diximꝰ valde mirabilia nimis.
¶ Scdo damnati irascent ꝯtra
ꝓprias miseriā sicut videmus ali
quos hoies ꝯ se iratos q sibiipsis
dicūt. O miser hō tu fecisti h ve
tibi. Et qñqꝫ man⁹ vltrices in se
ipsos ponūt se ledēdo: verberan
do aut talia faciēdo. Sic etenim
dānati ꝯ seipsos valde irascētur
q₂ peccauerūt ⁊ sibi maledicent:
sed seipsos interficere nō possent
sicut multi desperati seipsos iter
ficiūt in h mundo: aut suspēden
do: aut gladio occidēdo q₂ vt di
ctū est prius erūt ꝑpetui in ani-
ma ⁊ corpore. vñ ex ira sua cōtra
se manducabunt linguas suas
Apo. xvj. Id ē seipsos in linguis
suis mordedunt pre furore ⁊ ira.

Et huius ire cā est pctōꝝ cōmis-
sio ⁊ bonoꝝ ꝑditio. Cognoscent
eni ut dictū est pctā qbus tantaꝫ
penā meruerūt ⁊ cognoscent se ꝓ
uatos fructu bonoꝝ q̄ fecerūt Ec
cli. ix. Qui i vno peccauerit mul
ta bona ꝑdet. Et ita super seipos
irascent sic ꝙ cum dolore se vide
būt ⁊ h erit eis maxia pena. ¶ Sꝫ
nunqd iste pene qñqꝫ erūt mitio-
res sic ꝙ dānati aliqñ min⁹ patiāt
Rñdet Bona. di. xlvi. li. iiij. q. ij.
dicēs. Nō mitigatio pene dāna-
toꝝ dupliciter pt itelligi aut quā
tuꝫ ad taxationē ⁊ inflictionē pe-
ne ⁊ sic absqꝫ dubio ē ibi mitiga-
tio. q₂ diuina iustitia nō totū exi-
git ꝓ eo ꝙ eius pietate interueni
ente aliquā partē pene infligende
remittit. Alio mō pōt itelligi mi
tigatio post pene taxatiōeꝫ ⁊ infli
ctionē ⁊ h mō nulla cadit mitiga
tio a diuina mīa. q₂ ex tunc clau-
dit eis uiscera pietatis. Et si dele
ctatio fuerit momētanea: q₂ tamē
offendit ea bonū infinituꝫ meret
penā eternā. vñ ꝯtingit compara
re delectationē in pctō ad penam
duplicem comparationem aut
ßm intensionē hui⁹ in genere pe-
ne ⁊ illius in genere delectatiōis
⁊ sic multo maior ē pena q̄ dele-
ctatio: nec est ibi ꝓportio: sꝫ exces
sus. Est iteꝝ comparare h ad il-
lud ßm rōneꝫ meriti vel demeriti
Et sic dico ꝙ meritū delectatio-
nis inordinate excedit penā. quia
dignus esset amplius puniri sñia
liter. ergo in punitiōe ꝓportiona

litas: q₂ magne culpe magna in
fligitur pena: nō ꝓportio. q₂ quā
tum ad intensionē ⁊ durationem
pena excedit culpā: ſ₃ quantum
ad meritū culpa penā ħ ille. ℳ ꝙ
tum dānatus sibi irascet̃ q ex suo
defectu quē potuisset tollere si vo
luisset cū grā dei dānū tantum in
currit vt sic priuatus glīa eterna
tantā penā vt sit adept⁹ dolorem
eternū. ¶ Sed ē ne alīq̄ mitiga
tio pene nūc in dānatis pp suffra
gia ecclesie. Dicit Bona. ista que
stione eiusdē distin. ꝙ est opinio
cōior ⁊ verior ꝙ suffragia dam-
natis nō ꝓsunt: nec eccl̃ia inten-
dit orare ꝑ eis. Vñ Aug. de cura
ꝓ mortuis agēda dicit. Nō ec-
clesie suffragia ꝑ valde bonis sūt
gratiaꝝ actiones pro valde mal̃
sunt qualescūq₃ viuoꝝ cōsolatio
nes. ergo non ꝓsunt valde mal̃.
sed valde mali sunt q sunt ī infer
no. Itē auctoritas dicit: Nō in in
ferno nulla est redēptio ⁊ ecclesia
illud cantat. Rōne ēt videt̃: quia
dānati non sunt ex charitate dili-
gēdi: qđ p₃. q₂ non sunt ordinati
ad vitā. ergo cum charitas faciat
suffragiū acceptabile nullum suf
fragiū ꝓ eis factum deo est acce
ptum. ḡ nec d₃ pro eis fieri. Itē
suffragia fcā prohibeātis q₂ sunt
in termino nō augēt gloriam. er-
go cu₃ dānati siliter sint ī termio
non minuūt eis penā. Item non
minuit de culpa. q₂ tāte culpe de
betur tāta pena. sed dānatoꝝ cul
pa non p̄t minui, ergo ⁊c. Mane

bit igit̃ damnatus si suo furore si
ue ira ⁊ alijs penis siue diminu-
tione. ¶ Tertio irascent̃ demoni
bus qui eos tēptauerunt: ⁊ ī mul
tis pctīs cadere fecerūt: ita ꝙ erit
eis maximus dolor illos videre
sicut multa pena est irato videre
inimicū suū: ⁊ maxime q eū ma-
xima bona ꝑder̃ ꝓcurasset. ¶ S₃
ħ multi q̄runt an deus debuerit
facere hoiem expugnabilē sic que
rit Bonau. di. xxiij. scđi. q. i. vbi
dicit. Nō ad excitādū deuotiōes
in mēte fidelium ⁊ cōpescēdā ra-
biē in ore blasphemātium: ⁊ deū
in suis opibus inculpantiu₃ qua
drupl̃ex p̄t assignari rō quare de
us talē fecit hominē vt possit ab
aduersario expugnari. ¶ Prima
est manifestatio diuine potentie:
voluit eni₃ deus ondere hoī ꝙ si-
cut sine eo factus non fuerat: ita
nec sine ipso ꝑsistere nō poterat.
Ut igit̃ hō nosset ꝙ diuinu₃ pos
se non solū mō ē ois potencie crea
tiuū. ſ₃ ēt ois potētie cōseruatiuū
⁊ ꝙ ipsum solū ē qđ non p̄t defi-
cere: nec expugnari. iō placuit si
bi creaturā rōnale₃ facere vertibi
lem ⁊ expugnabilē: nec ipsam cō
firmare quousq₃ expimēto disce
ret ꝙ ipse solus ē in quo nō cadit
nō posse. ¶ Scđa ē manifestatio
diuine sapie. Maioris. n. sapiētie
ostēsiuū est scire ordinare bona cū
mal̃ ⁊ elicere ex mal̃ bona ꝙ or-
dinare solū bona cū bonis. ⁊ iō
cū nō deceret deū mala facer̃ de-
buit talē facere creaturā q̄ posset

in operando deficere ꝛ malū cō-
mittere: vt deus mala illa ordinā
do suā sapiaꝫ mātfestaret. ¶ Ter
tia rō sumitꝛ manifestatiōe diui
ne mie q̄ potissime manifestata ē
cū vnigenitū suū tradidit ad libe
rationē serui. ¶ Quarta rō sumitꝛ
ex māifestatōe dine iusticie q̄ poti
ssime māifestatꝛ i h̄ ꝙ deꝰ retribuit
vnicuiqꝫ ſꝫ opa sua p̄cipue i eter.
pūitiōe maloꝝ. Hec āt retributio
ꝛ pūitio ꝛ ēt p̄fata mie libatio nō
cēt nisi deꝰ creaturā rōnaleꝫ ꝛ p̄ci
pue hoieꝫ i statu v̄tibilitatis fecissꝫ
ꝛ ita potēteꝫ ipugr̄i ꝛ expugr̄i. Et
cū dic̄ Dio. ꝙ optimi ē optia adu
cere. Dicēdū ꝙ nō intelligit abso
lute sꝫ i ordine: ꝛ ex h̄ nō sequitur
ꝙ nō hūerit in optio fieri simpli-
citer: sꝫ in statu i quo optie serua-
retur vniuersitatis ordo ꝛ pulchri
tudo ꝛ sic factꝰ ē cū pductꝰ fuit in
statu v̄tibilitatis vt ordinato p̄ces
su pueniret a merito ad p̄miū ab
iperfecto ad pfectū. ab iferiori ad
supremū h̄ ille. Et idē di. xxi. q. i.
eiusdē. ij. inquit diabolus videns
hoieꝫ in statu i quo poterat cade
re sub diabolica ptāte ꝛ in quo
poterat ascendere ad supnā felici
tatē ex q̄ ipse ceciderat ex supbia
motꝰ ē ꝛ ex inuidia ad ip̄ꝫ tēptādū
ex supbia nāqꝫ vt ip̄ꝫ sibi subijce
ret. ex inuidia vero vt ip̄ꝫ a supna
felicitate ipediret. ꝛ supbia fuit si
cut mouēs p̄mū. inuidia v̄o sicut
mouēs p̄imū. Esto. n. ꝙ nō pos
set dn̄iuꝫ sup hoieꝫ acgrer̄ adhuc
studuisset ipsum a paradisi gau-
dijs ipedire. Et iō scriptura di-
cit: ꝙ eius expugnator diabolus
ad temptandū hoiem ex inuidia
motus est Sap. ij. Inuidia dia
boli mors intrauit in orbē terraꝝ
h̄ Bona. Et adhuc nūc ex ipsa in
uidia nos tēptat tāq̄ꝫ aduersari-
us in via salutis. iō nō miꝝ si dā
nati irascēt ꝯ istū aduersariū ꝛ su
os cōplices ꝛ socios. ¶ Hoc tn̄
vocabulū tēptare hꝫ multas acce
ptiōes sic dicūt illi q significatio
nes vocabuloruꝫ studiose rimati
sunt. Et tn̄ volumꝰ eiꝰ p̄c puā si-
gnificationē accipe tēptare pba-
re ē. vnde temptatio dici pōt qdā
tactꝰ q̄ illō qō tāgitꝛ pbatꝛ sic cecus
dr̄ tēptatꝛ qn̄ suo tactu vult aliquā
certitudinē hr̄e ō aliq̄ re quā tan
git. p hūc mōm i spūalibꝰ tēpta-
tio dr̄ qdā tactꝰ ad pbādū ordiatꝰ
Hoc āt p̄t cē q̄druplicitꝛ. ¶ Aut qꝛ
ille q pulsat itēdit pbare ꝛ appro
bare siue pbatū ondere ꝛ h̄ mō tē
ptat deꝰ ſꝫ qō dr̄ Sap. iij. Deꝰ tē-
ptauit illos ꝛ iuenit illos dignos
se. ¶ Aut ille q pulsat intēdit pba
re ꝛ reprobare siue reprobatū face
re ꝛ sic tēptat diabolꝰ ſꝫ qō dicitꝛ
Act. v. Cur tēptauit satanas cor
tuū mētiri spūi scō. ¶ Aut qꝛ ille
q pulsat intēdit solū pbare ꝛ expi
mētū sumere de eo ꝙ ē in hoie ꝛ
sic tēptat hō cautꝰ: ꝛ ō h̄ tēptatōe
dr̄ Eccli. xxx. Et mltis loquēs tē
ptabit te: subridēs iterrogabit te ō
abscōditis tuis. ¶ Aut qꝛ ꝛ si pul
sans nihil itēdat ad eiꝰ tn̄ pl̄satio
nē seqꝛ approbatio siue reproba-

tio hominis ꝛ sic tēptat caro vel
carnis ↄcupiscētia de q̈ Jacobi.
.i. Unusqsqꝫ tēptatur a concupi
scentia sua abstract⁹ ꝛ illectus. A
carne.n.siue a carnis ↄcupiscen-
tia hō pulsat ꝛ quasi tangit cui ta
ctui sine pulsatiōi si cōsentiat pro
batur ꝛ reprobat. si vero dissenti
at pbat ꝛ approbat ꝛ sic ēt pprie
carnis īpulsio. tēptatio dici pōt.
dicit idē doctor. q. ij. dist. xxi. Nō
cum dicim⁹ tēptationeꝫ esse a car
ne vel ab hoste h̄ dupliciter pōt in
telligi. Aut sit sicut a mouēte pri
mo aut sicut a mouente prio ꝛ i-
mediato. Si sic a mouente pmo
sic temptatio carnis nunq̄ pt eē
absqꝫ tēptatiōe hostis. qꝛ ois car
nis tēptatio ē ex eius corruptione
q̄ ortum habuit a pria hostis tē-
ptatione. Tēptatio tn̄ hostis pōt
esse absqꝫ temptatiōe carnis tunc
potissime qn̄ is temptat i quo nō
est corruptio sicut fuit in adā ꝛ in
christo vel qn̄ ex illa tēptatiōe nul
la icuruatio oritur. Qn̄ vero tem
ptatio hostis ad pctm̄ ptrahit cū
nullū pctm̄ sit in nobis qd nō ha
beat ortū ex cōcupiscentia aliqua
sic temptatio diaboli a tēptatiōe
carnis non pt separari. Un̄ glo.
Jere. super illud ps. Diuerte a
malo ꝛc. Oia mala ab istinctu di
aboli pcedūt: sicut bona ab istin-
ctu dei. dicit tn̄ ꝙ illud: oia mala
ꝛc. Dꝫ intelligi sic a mouente pri-
mo. non sicut a mouente primo.
nam absente diabolo pctm̄ pt eē
a libero arbitrio: vel a voluntate p
pria: vel a trahente carnis concu
piscentiā: ꝛ ita nō est principium i
mediatū respectu cuiuslibꝫ pcti.
Et h̄ pulchre ondit sanct⁹ Tho.
.i. pte. q. cxiiij. ar. iij. Sꝫ qꝛ ante
pctm̄ eius nō fuit aliud ꝛ ipsum
fuit initiuꝫ illius pcti original' ex
quo est inclinatio ad oē malū dicit
initiū ois mali. dicit idē Bonau.
.q. sequēti de difficultate tēptatio
num carnis ꝛ hostis: ꝙ resistere
tēptationi hostis vel carnis pt du
pliciter intelligi. aut respectu eius
dem pcti. aut respectu alterius ꝛ
alterius. Si respectu eiusdē pcti
vtpote pcti carnal' ad qd instigat
caro ꝛ instigat diabol⁹ tūc tēpta-
tio carnis est difficilior pp ↄiun
ctionē carnis ad spm̄ ob quā ma
gis animā incuruat. Si āt respe
ctu diuersoꝝ pctōꝝ vtpote tēpta
tio carnis intelligat respectu car
naliū. ꝛ temptatio demonis respe
ctu pctōꝝ spūaliuꝫ sic se hn̄t vt ex
cedentia ꝛ expressa. Quidā.n. ho
mines sunt q magis pni sunt ad
pctā carnalia: vt ad luxuriam q̄
ad superbiā qbus difficili⁹ est re-
sistere tēptatiōi carnis q̄ tempta
tioni hostis. Quidā sunt q sunt p
niores ad pctā spūalia q̄ ad car-
nalia vtpote illi q magis deside-
rāt honores q̄ voluptates ꝛ hiis
difficilius ē resistere tēptatiōi ho
stis q̄ temptationi carnis. Si qs
aūt sit indifferēs ad vtrunqꝫ ꝛ eq̄
liter pnus q̄tuꝫ ē de se ei quodā-
mō temptatio carnis ē difficilior
propter maiorē ꝛ magis intrinse

cam ⁊ continuam adherentiam. difficilior vero ē temptatio hostis ꝑꝑ boni ꝓmissi appetentiā. ⁊ ꝑꝑ latentiorē instigātis fallaciā. Sic .n. Greg. ī moralib⁹ ostendit hostis antiquus multa q̄ sunt vicia ꝫ veritatē palliat sub spē virtutū. ¶ Si āt queratur q̄ istarum magis excedat alterā. Dicēduꝫ ꝙ qꝛ oīs caro corrūpit viaꝫ suaꝫ ex maiori ꝑte carnales sunt q desideriū carnis insequūtur. iō difficili⁹ ē resistere tēptatiōi carnis q̄ꝫ hostis. Et lꝫ fortior sit hostis ⁊ astutior ⁊ occultior nō tñ ꝑmittit tēptare ꝫ totā suaꝫ potētiam ⁊ astutiam imo reprimit ꝑtāte diuina. lꝫ etiā caro sit in nr̃a ꝑtāte ꝫ ordinē nature. tñ ꝑꝑ ꝑuersitatem ꝯcupiscētie in multis regnat ancilla ⁊ fuit dña: ⁊ nimi⁹ amor carnis facit ventrem deū esse hoīs. Hec Bonau. q̄ apposui ad noticiā tēptationis ipsius aduersarii generis humani cui qꝛ h̄ dānati nō resisterūt ipsum cū ira grādi inspiciēt ī inferno ꝑpetuo. ¶ Quarto irati erunt ꝯ eos quos nūc dicunt amicos q erunt eis cā damnationis sicut dctm̄ est prius in penis corporalibus vñ ipsi dānati ex talibus patient corporaliter ⁊ spūalit: ⁊ ita ex ipsis affligent in corpore ⁊ in aīa ⁊ plus in anima q̄ꝫ in corpore ¶ Sꝫ querit vtrum dānati irascētur ꝯ eos quos nunquā viderunt aut q nūq̄ꝫ fuerūt eis occasio peccandi. Dicendum est ꝙ sic qꝛ oēs dānati sibi inuicē nocebunt: ⁊ in ardore vt dictū est prius ⁊ in clamore ⁊ in pōdere ⁊ ī multis aliis ⁊ iō sibi inuicē irascentur ⁊ maledicēt. O q̄ꝫ iniqua societas ⁊ peruersa. Et talis pena debet eis q nō irascuntur ꝑ debitā correctionem ⁊ punitionē filiorꝫ ⁊ filiaruꝫ seruorꝫ ⁊ ancillarꝫ aut alioruꝫ sibi subditorꝫ qbus accidet sicut hely de quo dr̄. i. Reg. ij. Hely āt erat senex ⁊ audiuit oīa q̄ faciebāt filij sui vniuerso israeli: ⁊ quō dormiebant cū mulieribus: ⁊ dixit eis. Quare facitis res huiuscemodi q̄s ego audio res pessimas ab oī ꝑplo. Nolite filij mei. Nō .n. bona fama quā ego audio vt transgredi faciatis ꝑplm̄ dñi. Et non audierūt vocez patris sui. Et seqtur. c. iij. vbi loquit dñs samueli de ipso hely dicēs. Predixi ei ꝙ iudicaturus eēm domuꝫ eius in eternū ꝑꝑ iniquitatē eo ꝙ nouerat idigne agere filios suos ⁊ nō corripuit eos. Et sequitur. c. iiij. Nō cum ꝯmissuꝫ esset bellum inter ꝑplm̄ dei: ⁊ philisteos: ceciderunt de isrl̄. xxx. milia peditū ⁊ archa dī capta ē. duo quoq̄ꝫ filij hely mortui sūt ofni ⁊ phinees. Cū qꝫ nunciatū esset hely ⁊ nuncius noīasset archā dei cecidit de sella retrorsum ⁊ fractis ceruicib⁹ mortuus est. Hic pꝫ quō deus punit pr̄es ⁊ mr̄es ꝑꝑ pctā filiorꝫ ꝯtra quos nolunt irasci ira bona ipos puniēdo: sꝫ dicūt ipsis. Quare fecisti h̄ fili mi. Et si ab aliis vbis moneant eos in pctis suis defen

dere nituntur. Et q̄ꝛ nolunt ħ vir
tuose irasci: irascētur ꝯtra eos et
filij ꝯtra patres: ⁊ subditi contra
dn̄os ⁊ alios q debuerūt eos do
cere corrigere ⁊ punire. O q̄ꝫ gra
uis societas ad cogitandū: ⁊ gra
uior ad videnduꝫ: ſꝫ grauissima
ad experiendū. Cogitet q poterit
q̄ꝫta sit ħ pena in tā rabido ī per-
petuū ꝑmanere. Sic igiť p̄cepit
dn̄s hely vt irascereť ꝯ pctā filio
rū ita vult ꝙ vnusquisqꝫ irascatur
ꝑ punitionē debitā contra pctā et
sui ⁊ ꝓximi qḋ si nō fecerint ait ꝓ
pheta que sequunť denunciādo
scꝫ. Conuertantur in infer.

q **Uarta** pena spi
ritualis
est tumor superbie vbi
sciendū ſm Bona. di
stin. l. q. i. q̄ q̄rit. vtruꝫ dānati ve-
lint se peccasse. Dicendū inquit:
q̄ꝛ mala volūtas dꝛ dupliciter. s.
actꝰ ⁊ habitꝰ. Dico ergo ꝙ timor
seruilꝰ dānatus nō aufert habituꝫ
male voluntatis: ſꝫ aufert actuꝫ.
Iste. n. nō vult luxuriari. quia ti-
met puniri de ipsa volūtate tn̄ nō
aufert habitū qḋ pꝫ. q̄ꝛ si separare
tur īpunitas vellet vtiqꝫ luxuria-
ri. Sic intelligendū in dānatis ꝙ
dolor penalꝰ aufert ab ipsorū volū
tate actū volēdi peccare. q̄ꝛ reue-
ra damnati nō appetūt luxuriari
nec dn̄ari ꝑꝑ penas quas ex illis
actibus sentiūt se incurrisse. hn̄t
tn̄ habitum volūtatis male per
quē appeterēt peccare si non cre
derēt ex hoc puniri. ¶ Si ergo q̄
ras vtruꝫ dānati velint se peccas-
se? Dico ꝙ nolūt: non ꝑꝑ hoc ꝙ
pctm̄ eis displiceat. q̄ꝛ iniustū. ſꝫ
q̄ꝛ eis displicet pena iusta. ⁊ iō ha
bent malam volūtatē hoc nolēdo
⁊ iō viuit adhuc in eis voluntas
peccādi: ſꝫ dolore penaꝝ impedia
tur ne exeat in actum suū. habe-
būt tn̄ aliquā inordinationē actu
alem voluntatis q̄ erit versa in pe
nā: sicut beatis bona voluntas in
gloriam. vn̄ sicut isti nō merētur
ampliꝰ bona volūtate: nec illi de
mereńť mala. ⁊ ħ dic̄ Aug. ⁊ ha
beť in lr̄a. s. mgr̄i sententiarum. ħ
Bona. Diciť in li. de timore. Nō
dānati inquietabunť a pessimis
voluptatibꝰ ī eis durātibus. Pro
babile ē. n. ꝙ remanebunt in eis
odiū: iracūdia: suꝑbia: ⁊ alie ma-
leꝭ voluntates: licet forte q̄ꝫtuꝫ ad
actus exteriores aliquos nos nō
ꝓdeāt in effectū Eze. xxxij. Descē
derunt ad infernū cū armis suis
⁊ posuerūt gladios suos sub ca-
pitibus suis: ⁊ fuerunt iniq̄tates
eoꝝ in ossibus eoꝝ. Glo. Cū alijs
deo ⁊ ecclīe rebellibꝰ. Hec āt sunt
q̄ nō sinūt q̄escere. Exēplū de ma
ri qḋ a cā intrinseca sꝑ ē inquietū
Isa. lvij. Impij āt q̄si mare fer-
uēs qḋ q̄sceꝛ nō pt. Suꝑbia igi
tur in damnatis maxime videbi
tur in q̄uattuor.

¶ Primo ipsis displicebit domi
nium creatoris.

¶ Secundo eis non placebit iu
stitia redemptoris.

¶ Tertio semper desiderabunt

adimplere voluntatem.
¶ Quarto etiam impugnabunt
virtutem ⁊ bonitatem.
¶ Primo ipsis displicebit dominium
creatoris. h erit maxima superbia
vt eis displiceat deum esse
dominum vl'em oium creaturarum:
imo nollēt sibi subijci: ⁊ tñ
ab eo hñt esse ⁊ viuere: ab eoq; receperūt
valde multa bona quib⁹
abusi sunt. Quia igiꝉ vellēt abijcere
hmōi dñium qd nunꝙ poterunt
h erit eis maxima pena. Videmus.
n. ꝙ duz aliq sunt sub aliquo
domino vel ꝑlato ⁊ maxime
si eos molestet: puniat: ⁊ coꝛrigat
ꝯtra ipsorum voluntatē: multuz
eis displicet. Et h pena debeꝉ ill'
qui hic nunꝙ vere ꝑmanserunt
sub eius dominio ꝓceptis ei⁹ obediendo.
sed fuerūt sub dominio
diaboli: ⁊ iō cui⁹ fuerunt serui ab
eo premiabunꝉ ⁊ cū societate domini
sui perpetuo manebunt. O
charissimi quomodo possunt se
dicere sub dominio dei qui eius
repugnāt voluntati: nec curant
scire quid eis ꝓcepit aut mandauit.
Quō igitur dicūt deum dominum
suū cui nolunt obedire.
de quib⁹ dicitur ad Tytū. i. Inquinate
sunt eoꝝ mens ⁊ ꝯsciencia
ꝯfitentur se nosse deū. factis
āt negant cum sint abhominati ⁊
incredibiles: ⁊ ad oē opus bonuz
reprobi. ¶ Tales sunt plures similes
illi de quo Beda in gestis
angloꝝ. Noui inquit conuersum
solo noie: sed moꝛibus ꝑuersuz q
cum coꝛriperetur non emanducabatur:
sed q2 seruus erat optimus
ꝑꝑ necessitatē officij tollerabatur.
infirmitatez tandē incurrens
vocatis fratribus dixit īfernum
sibi esse apertum: ⁊ nō longe
a iuda ⁊ pilato ⁊ caypha locuz
sibi paratum. Cum āt frēs ꝓuocarent
eū ad pniaz dixit se nō posse
penitere cum ꝯtra eum iā esset
datum iudiciū ⁊ sic miser moꝛtuus
est. Sic plures sunt chꝛistiani
solo noie sed moꝛib⁹ peruersi dei
negatoꝛes ꝑiuri mendaces: luxuriosi:
gulosi: ⁊ sic de alijs q̄ nunꝙ
emendanꝉ: sed perseuerāt vsque
ad moꝛtē. Timeo ꝙ talibus sit locus
paratus cū iuda ⁊ pylato in
inferno. Et si aliqui videanꝉ penitere
nescio vtrum sit sufficiēs penitentia
ad salutez. q2 inqt Aug.
sermone de inocentibus h ac ani
maduersiōe percutiꝉ pctoꝛ vt moriens
obliuiscaꝉ sui q dum viueret
oblit⁹ est dei. Et vere magna
est dubitatio an talis expectās vsqꝫ
ad moꝛtē sit vere seruus voluntarius
dei. ¶ Circa hanc matheriam
doctoꝛ subtilis di. xx. libri
quarti. q. q̄ queriꝉ vtrū pnia i extremis
valeat ad salutē ponit duas
conclusiones. ¶ Prima ē penitentia
vera siue interioꝛ sola: siue
exterioꝛ supple cū interioꝛi susceptiōe
sacri pnie: sufficit ad salutem
pcti in extremis. ¶ Secunda
est ista ꝙ scz pnia que videtur
hri in extremis vix est vera penitētia
sufficiens ad salutē: q2 difficile

est tūc hēre veram pniā3.¶ Prima conclusio p3 per auctē3 Augu. ⁊ ponitur in lrā mgri. quonia3 de⁹ semper potēs est ⁊ ēt in morte pt iuuare qbus placet. Cū ergo op⁹ sit nō hōis sed dei vera pnia: ispirare eā pōt qñcunq3 vult sua misericordia. ¶ Scdo per rationem qꝛ siue sola pnia interior per modū meriti de cōgruo disponat ad iustificationē. siue sacrm penitentie operetur p modu3 sacri ad eādem si ab aliquo in extremis habeatur h vel illa habet eadē ratio pceptionis grē que ⁊ in alio penitente: ⁊ per ɔ̄ñs gratia percipiet ⁊ sic saluꝰ. ¶ Scda ɔclusio pbat primo: qꝛ tunc impedit vsus libere rōis ⁊ voluntatis ex dolore vel timore inherētibus. Maximus āt dolor in parte sensitiua vel maximus timor ⁊ vtraq3 passio vehemens nata est impedire liberum vsum intellectus ⁊ volūtatis. ga fm Aug. li. lxxxiij. q. xxxviij. Passiones causate a tristib⁹ plus mouent q̄ passiones causate a delectabilibus. Passio āt delectationis vehemēs qñq3 impedit totaliter vel fere vsum rōnis vt in lib. de ciui. dei dr. Actus āt displicētie de pctō ad hoc vt sit sufficiēs ad verā pniam siue intrinsecā solam siue ad dignā susceptiōe3 sacramēti reqrit liberū vsum rōnis ⁊ voluntatis. ¶ Si dicas q dolor ⁊ timor qui inest nō totaliter ipedit intellectū ⁊ voluntatē cōcedo sed multū impedit ⁊ p ɔ̄ñs ⁊ im perfectus vsus intellectus ⁊ volūtatis tunc pt haberi qui vix sufficit ad displicentiā sufficientem ⁊ requisitam ad vera3 penitentiā. Hanc rōnem tangit mgr. iij. c. dist. xx. Et ē ad hoc Hugo. li. ij. parte. xiiij. c. v. E3 ergo difficile sit vt tūc sit vera pnia qñ tam sera venit: qñ cruciat⁹ membra ligat: ⁊ dolor sensuu3 opprimit vt vix hō aliquid cogitare valeat. melior est tñ sera q̄ nulla. Penitentia. n. si in extremo vite hiatu aduenit sanat ⁊ liberat. ¶ Scda rō doctoris subtil. Ad hoc vt disciplina sit ordinata o3 vt sit debite circūstantionata ⁊ maxime circūstantia finis ⁊ principij actiui vt .s. voluntaria ⁊ propter deū: sed difficile est tunc hēre actum sic circunstantionatū: tū qꝛ q vsq3 tunc fuit impenitēs non videtur tunc extorquere a seipso disciplina3 nouam nisi timore pene iminentis. Presumit. n. q si remotus eēt a pena sic prius nō extorqueret a seipso talem disciplinā sicut nec prius. tū qꝛ saltē aliquid simplr inuoluntarium videt cā istius discipline. nam illa propinqua expectatio mortis videtur cā istius discipline. Alia āt est inuoluntaria: s3 quod nō fit nisi ex suppōne cuiusdam voliti nō est simplr voluntariū sicut nō oio voluntarie pijcit quis merces in mare si non pijcit nisi ex psuppōne periclitatiōis quam nollet. Saltē qd non est nisi sit voluntariu3 non est multu3

acceptū alij:nec multum videtur
propter eius amorē fieri. Hāc ra
tionē tangit Aug.⁊ allegat mgr̄
in lr̄a di. Quem ergo sero penitet
oꝫ non solum timere iudicē: sꝫ di
ligere.q2 sine charitate nemo p̄t
saluus esse. Nō ergo timeat tan-
tum penaꝫ q̄ penitet sed anxiet̄ ꝓ
gloꝛia q̄ ꝯuersio si contigerit etiā
in fine alicui desperandū non est
de eius remissione. ¶ Tertia ra-
tio doctoꝛis subtil':habitus ma-
lus vsqꝫ tūc continuatus multū
retrahit ab actu pn̄ie. Et hanc ra
tionē tangit Aug.⁊ mgr̄ in litte.
di.predicte. Sꝫ qm̄ vix aut raro
ē taꝫ iusta ꝯuersio timendum est
de penitente sero.maxime cū filij
quos illicite dilexit sint presentes
⁊ vxoꝛ ⁊ mund' ad se vocet. Mul
tos solet pn̄ia serotina decipere:
sed quoniā deus potēs est semper
de sic penitente sero nō est despe-
randunm vnde subdit Scot' ibi
dē. Intellige inquit ꝑ delectabi-
lia esse pn̄tia vel in se vel in fantas
matibus vehementer impressis
⁊ siue sic siue sic ex vehemētia ha
bitus ꝯtinuati multū inclinatur
ad inoꝛdinate amata.⁊ per conse
quens magnam facit difficulta-
tem ad ꝑfidam magnam displicē
tiam de peccatis. ¶ Quarta quā-
do aliqs est minus dn̄s sui actus
tanto requiritur intensior displi-
centia ad hoc vt sit sufficiēs dis-
positio ad dilectionē culpe. Iste
āt est minus dn̄s.q2 nullo mō do
minus actus exterioꝛis ad peccā
dum ergo ꝫm strictam iustitiam
requirit̄ intensioꝛ motus displi-
centie ad iustificationē isti' ꝙ̄ ad
iustificationē sani cum vix possit
habere eque intensuꝫ. Et hāc ra-
tionē tangit Aug.⁊ mgr̄ in litte-
ra di. Age pn̄iam dum sanus es
si sic agis dico tibi ꝙ securus es:
q2 pn̄iaꝫ egisti eo tēpoꝛe quo pec
care potuisti. Si vis agere pn̄iaꝫ
qn̄ iam peccare non potes pecca-
ta te dimiserunt:nō tu illa. Et se
quitur in doc. Adminus non tu
illa ita libere dimittis sicut ille sa
nus:⁊ iō ꝙ̄tum deficit in te de li
bertate tantū ꝫm rigorē requiret̄
a te motus intensioꝛ quē non vel
vix poteris habere. Et ideo dicit
Aug.ꝙ magnum est cui de' tūc
inspirat si quis est:verā pn̄iaꝫ. q2
vix ait doc.vel non est aliquis qui
habeat dispōneꝫ ꝯ̄ cōgruo vt sibi
inspiret̄. ¶ Ex istis sequunt̄ duo
coꝛrelaria. ¶ Unū ꝙ sano persua
dendū est vt sanus peniteat incu
tiendo sibi timorē ꝙ̄ periculosuꝫ
sit expectare serotinam pn̄iaꝫ pro
pter rōnes ꝑdictas. ¶ Aliud coꝛ
relariū ꝙ infirmo iaꝫ ad articulū
istum deducto suadendū est vt ꝫꝫ
possibilitatem suā laboꝛet ad pe-
nitentiam oꝛdinatā.vt.s.non ob
stante doloꝛe vel timoꝛe vtatur ra
tione ꝙ̄tum p̄t ⁊ nitatur habere
displicentiā ꝙ̄tum poterit habe-
re licꝫ breuem. Et ne in despera-
tionem mittat̄ extollenda est sibi
dei mīa sibi pꝛoponēdo exempluꝫ
de latrone illo cuius fuit sera pe-

nitentia: sed non fera indulgētia.
¶ Dicit ꝯsiter ad articulum terti
um ꝙ oꝫ istum aliqua pena puni
ri ꝓ pctō: sed illa pena non debet
sibi h imponi. qꝛ non h illā exple
re ꝑt: ne dꝫ sibi iponi ꝙ tanto tpe
sit in purgatorio. qꝛ iste sacerdos
non hꝫ auctem infligendi illam
penam: sed ꝓponenda est sibi co-
rn̄dens peccatis tali mō. Si sa-
nus esses talis pnīa esset tibi im
ponēda si ꝯualueris studeas ad-
implere. sed nūc es in manu dn̄i
ꝯside de mia eius. qꝛ si puniat mi
sericorditer puniet vel in casu vbi
non ꝑt ꝓtrahi multus sermo nō
oꝫ aliquam penā sibi specificare:
sed tm̄ instruere eū de iusticia dei
misericordis. h doc. subtil'. Non
igit̄ displiceat h cuiꝗ̄ agere peni
tentiā ⁊ se supponere ꝑ uerā obe
dientiam diuine voluntati custo
diendo eius mandata. qꝛ h sunt
via ꝑueniēdi ad celū ut dictum ē
pluries. Humiliamini igitur sub
potenti manu dei ut uos exaltet
in tpe uisitationis oēm solicitudi
nem ꝓijcientes in eum qm̄ ipsi ē
cura de uob. i. Pet. v. Nolite diē
hesternum expectare ꝑꝑ pericu-
lum iam dcm̄. Nō si superbe ui-
xeritis deo uestro nō obediendo
⁊ sic mortui fueritis hūiliabit uos
in inferno ꝑpetuo cum demoni-
bus: qꝛ q se exaltat humiliabitur
⁊ ecōtra qui se humiliat exaltabit̄
Luc. xiiij. ⁊ xviij. Et in ps. de pec
catore dr. In laqueo suo humi-
liabit eum. un̄ non poterit exire.

Et tunc talis humiliatio erit dā-
nato maxima pena. ¶ Quid erit
de supbis hui⁹ mūdi qui tantum
gloriantur in superbia sua. Certe
multi talium subijcient̄ deo ve-
lint nolint in inferno ⁊ h erit eis
maxima pena ꝙ non poterūt tale
dominiū euadere sic̄ multis sub-
ditis est pena qn̄ non pn̄t euade-
re dn̄m sicut sunt serui in multis
terris. ¶ Secunda pena ex super
bia dānatorū erit qꝛ eis non pla-
cebit iusticia redēptoris ⁊ h erit
maxima supbia: tanto iudici: ⁊ tā
veraci ⁊ iusto nō iudicio ꝯtenta-
ri. ¶ Sed quare eis displicebit.
Certe qꝛ strictissime de omnibus
pctis tam magnis ꝗ̄ paruis iu-
dicabit. Frequenter in causis co
ram iudice tpali trahit̄ hō in cau
sam super vno uel duob⁹ uel pau
cis articul'. In iudicio dei nō sic
imo super oibus pctis b factis:
⁊ de omnibus negligentijs ⁊ bo
nis ⁊ malis oportebit in iudicio
reddere rōnem Eccl'. vlti. Cun-
cta q̄ fiunt adducet deus in iudi
cium ꝓ oi errato siue bonum si-
ue malū. Et inde est ꝙ non soluꝫ
magna: sed etiam modica addu-
cetur. Modicū est verbum ocio-
suꝫ ⁊ de omni verbo ocioso quod
locuti fuerint hoies super terrā
reddēt rōneꝫ i die iudicij Math.
xij. Minima est cogitatio ⁊ ipsas
scrutabit̄ ad reddēdum rōnem:
Isa. lxvi. Ego āt opera eorum et
cogitationes eoꝝ venio vt cōgre
geꝫ cū oibus gētibus. Glo. q. d.

Ideo venio ad iudicium cuȝ omnibus gentibus vt iudicē simul omnia opa eoꝝ ꝛ cogitatiões: ꝛ reddam eis omnia q̄ merent. Et non solum grandeua: sed ē͞t puerilia. nam Prouer. v. dr̄. Respicit dn̄s oēs vias hoīs ꝛ oēs gressus illius ꝯsiderat. Et iō dicebat Job. xiij. Et consumere me vis peccatis adolescentie mee. exemplum hēmus in quarto dialogorum de puero quinquēni qui fuit dānatus. Et nō͞ solum scrutabit scienter cōmissa: sed etiam per errorem. unde ꝓpheta ait. Et ignorātias meas ne memineris. Itē non solum manifeste mala: sed ē͞t q̄ uident bona. Accidit. n. secundum Greg. ꝙ interdū sordet in oculis iudicis qd̄ fulget in oculis auditoris. q2 radix intentionis corrumpit qd̄ apparet bonum vt dare elemosynam pp vanaȝ gloriam ꝛ tūc iudicabit de hijs i ps. Cū accepero tēpus ego iusticias iudicabo. i. q̄ videbantur iusta.

¶ Exemplū due mulieres litigabāt de quodā globo fili corā iudice ꝛ vtraqȝ asserebat eē suuȝ. Judex aūt inquisiuit ab vtraqȝ cum quo incepisset globum suū. dicit vna cum carbone. Alia aūt dicit cū panno albo. Et iudex ait. Reuoluite globū ꝛ reddite illi cuius initium inuenietur in eo. Ita ꝓculdubio iudicabunt opera q̄lia cunqȝ appareant pertinere ad deum vel diabolū ꝰm intentionis varietatē ab initio: ꝛ iō timenduȝ est ypocritis. Math. vi. Attendite ne iu. v. f. c. h. ut vi. ab eis. q2 tales tunc non hēbunt mercedem. Preterea non solū de his que nō fiunt oꝫ reddere rōneȝ. vn̄ Mat. xxv. Tunc dicet rex his q a sinistris eius erūt. Discedite ꝛc. Esuriui enim ꝛ nō dedi. mihi man. sicut prius dictū est in prima pena corporali. Et h fuit vna de causis quare diues epulo nō inuenit guttā aque refrigerātis: q2 pauper lazarus de micis mēse eiꝰ habere nō potuit: ꝓpter h etiaȝ preuentum ē iudiciū sodome ad condemnationē. q2 egeno ꝛ pauperi nō porrigebant manū. sicut dr̄ Eze. xvi. Ecce hec fuit iniquitas sororis tue sodome superbia: saturitas panis ꝛ habūdantia ꝛ ociuȝ ipsius ꝛ filiaꝝ eius: ꝛ manuȝ egeno ꝛ pauperi nō porrigebāt: ꝛ eleuate sunt ꝛ fecerūt abhoīationes coram me ꝛ abstuli eas sicut vidisti. Est āt credibile ꝙ sicut querit rō de his bonis que nō fecerunt ita de alijs queret ꝛ maxime ad q̄ tenent hoīes. Sunt. n. multa ad que magis obligant ꝙ̄ ad dādū sua. Itē non soluȝ de bonis que non fiunt. imo de augmēto bonorum si non sequat ex bonis habitis. vn̄ Lu. xix. in exēplū dr̄. Quare non dedidisti pecuniā meā ad mensam ꝛ ego veniēs cū vsuris exegissem illā. Glo. Qui pecuniā verbi emit a doctore credēdo: necesse ē͞t vt cū vsuris soluat operā do: vel de accepto vbi fenore vsu

ras soluit q ex eo quod audit etiā studet alia intelligere. Item non solum de augmento: sed de ꝑcio sitate augmenti si nō inueniatur. inde Mat.iij. Oīs arbor que non facit fructū bonum excidet: ⁊ in ignem mittet. Nō ꝙ dicit bonuz ꝓterea oportebit rōnem reddere de aīa. Si.n.rex ꝯmisisset filiam sibi similimā ⁊ spāliter dilectam quam intenderet facere reginam in regimine alicui ꝓposito suo: ⁊ ille male custodisset eā qs dubitat quin rex exigeret de eiꝰ custodia rōnem ⁊ tanto grauiorē quāto custodisset eaꝫ negligentius. Quid ergo faciet rex celorum de illo cui filiam suā.s.aīam sibi simillimā ⁊ spāliter dilectā cōmisit quā intendebat ad dignitatem regiā in celo sublimare. si male custodiretur iō dr Deut.iiij. Custodi sollicite aīam tuā. Felix erit q poterit dicere in hora mortis. Dñe deus mō reddo tibi creatori aīam meā. Iteꝫ de corpore ipsum quidē est castruꝫ traditū homini a deo i custodiā. Bern. Bonum castrū custodit q corpus suum custodit. sed sunt proditores aliq qui inimicis dñi castri illud exponūt. Eze.xvi. Exposuisti fornicationē tuā omni transeunti.i. corpus qđ ꝯm apostoluꝫ fornicationi nō debetur: sed dño. Exposisti fornicationē.i. delectatiōis illicitas que faciūt fornicari a dño omni transeunti.i. cuilibet vicio quod dr esse in transitu. q: nō durat eius voluptas vel demonibꝰ qui transeunt ꝑ viaꝫ huius mundi insidiātes transeuntibꝰ. Quid faciet talibus ꝓditoribus: cōstat ꝙ perdat illos exēplo illoꝝ agricolaꝝ ꝓditoꝝ qui seruos ⁊ filiuꝫ occidētes adiudicati sunt perditiōi. ꝓterea non solū de ipsis: sed ēt de proximo. q: vnicuiqꝫ mādauit deus de proximo. sicut debet Eccli.xvij. Exēplū de cayn cui dicit dñs Gen.iiij. Ubi ē abel frater tuus. Itē pater de filio. exemplum ad hoc.i. Reg.iiij. vbi legitur ꝙ hely punitus est ꝓ filiis suis. Itē dñs pro subditis exēpluꝫ ad hoc Nu.xxv. Fornicatus ē in gt tertus. ppl's cum filiabꝰ moab ⁊ iratus dñs ait ad moysen. Tolle cunctos principes ppli ⁊ suspēde eos ꝯtra solē ⁊ in patibulis vt auertatur furor meꝰ ab isrl'. Itē mgr pro discipulo non correcto: q: ꝯm salomonē Prouer.xxij. virga discipline fugat stulticiā i corde pueri colligatā. Itē prelatus pro subditis. Ez.xxxiiij. Ecce ego regram gregeꝫ meū de manu eoruꝫ ⁊ cessare eos faciā ⁊ vltra nō pascent gregem. Ez.c.xxxiij. Et tu fili hois speculatorē dedi te domui israel. Audiens ergo ex ore meo sermonē annūciab eis ex me Si me dicēte ad ipꝫ. Impie morte morieris nō fueris locutꝰ vt se custodiat impiꝰ a uia sua ipsius i iniquitate sua morietur. sanguinem āt eius de manu tua requirā si āt annūciante te ad ipsum vt a

vijs suis conuertatur non fuerit
conuersus a uia sua ipse in iniqui
tate sua morief. porro tu aiam tu
am liberasti. Exēplum de iacob
q dicit Geñ. xxxi. Quicquid furto
perierat a me exigebas. ¶ Et nō
ꝙ ois superioritas aut est nālis:
vt patris ad filiū: aut accidētalis
ꝛ h vel quo ad ptātē: vt principis
vel quo ad sciam ut mgri. ut quo
ad ea q̄ sunt ad bonitatē pertinen
tia: ut plati. Et sic pꝫ quō plene
requiref rō de omnibus predcis
ꝑterea oportebit reddere rationē
de bonis a deo receptis. ipse eniꝫ
dñs nihil dat de quo nō velit ha
bere rōnem quid fecerit inde ille
cui ꝯmisit. vnde potius dicif ac
cōmodare q̄ꝫ dare. Reqrit ergo
rōnem de omni dato siue sit spi-
rituale: ut sunt bona aie acqsita ꝛ
infusa. siue corporale: ut sunt for-
titudo: agilitas. siue temporale:
vt sunt diuitie: delectabilia: hono
res. Exemplū ad h Math. xxv. d
quinqꝫ talētis. ꝛ Lu. xix. de nobi-
li q tradidit. x. mnas seruis suis
de quibus opportuit reddere ra-
tionem. Itē sicut vnum mēbrum
ꝛ unus sensus seruit de officio si
bi dato: ita ꝛ oēs debent seruire d
gratijs sibi datis: seu bonis colla
tis alijs indigētibus. uerbi gra-
tia. potens in defendēdo. diues ī
largiēdo. iuriscōsultus de consi-
lio. medico de medicaminibus.
mgr̄ de sua scia. ꝑdicator de uer-
bo di: ꝛ sic d alijs. i. Pe. iiij. Un⁹
quisqꝫ sicut accepit gratiam in al
terutrum illam administrantes
sicut boni dispēsatores multifor
mis gratie dei. Quid āt iudican
dū est de dispendētibus q recep-
ta ad dispendendū sibi retinent.
Quō āt accidit inde qui recepta
ad dandū egētis retinebat scitis.
ná xp̄m vendidit ꝛ in fine laqueo
se suspēdit. O q̄ꝫ tremēda ꝛ for-
midanda ē illa rō ꝛ ꝯputus de tā
tis bonis. Pauci vt credo sunt q
sciant hec oia. ꝛ iō in die iudicij
mirabilis: erunt stupefacti de ra
tione reddēda. imo nec habebunt
iudiciū dei sup his cōtractū. Ra
tionem huius ponit Isa. v. cap.
Ubi dicit. Opus dñi non respici
tis nec opera manuum eius con
sideratis propterea captiuus du
ctus est popul⁹ meus. q: nō habu
it sciam. ꝑpterea dilatauit infer-
nus aiam suá ꝛ aperuit os suum
absqꝫ vllo termino. ꝛ descendent
fortes ei⁹ ꝛ populus eius ꝛ subli-
mes gloriosiqꝫ ei⁹ ad eū ꝛ incur-
uabitur hō ꝛ humiliabif ꝛ oculi
sublimiū deprimenf ꝛ exaltabitur
dñs exercituum in iudicio ꝛ de⁹
scūs sanctificabif in iusticia. Fa-
ciet ergo iudiciū iustū. sed vide-
bitur iniustū dānatis admirātes
quō reddituri sunt rōneꝫ de tot.
imo dicētes illud iniustū. q: hic
noluerūt habere haꝝ reꝝ noticiā
Quanta sit pena alicui puniri vbi
credit sibi non fuisse factū iudici
uꝫ iustū potestis imaginari. Ista
est ergo vna pena in dānatis ex su
perbia ꝓcedēs semper in eis erit

murmurãtibus de deo. imo ꝛ ipsum maledicẽtibus. vt dictum ẽ prius. ¶ Tertio uero semꝑ desiderabunt facere propriã voluntatem. vnde sup̱bia siue sup̱bire dr̃ q̃si super aliũ ire. Si igitur quis facere suã vult volũtatẽ ꝛ nõ vult subijci diuinis: sup̱bus dr̃ qualis ẽ oĩs peccãs mortaliter. ꝛ talis erit in dãnatis. sed erit misera voluntas eoꝝ. qꝛ multa volunt que nõ poterũt adimplere. ꝛ h̃ erit maxima pena. sicut videmꝰ ꝙ pena est ꝛ tristicia his q̄ valde desiderãt: ꝛ non pñt illud adimplere. O q̃tũ vellẽt liberari a penis illis. Talis ergo eoꝝ volũtas ꝛ pena erit i dãnatis. qꝛ hic noluerũt diuinaꝫ voluntatẽ adimplere. Math. v. Nõ oĩs qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnũ celo. sed. q. fa. vo. p. m. q. in celis ẽ. ipse intra. in reg. celoꝝ. Unde apostolꝰ ad Ro. xij. Probetis que sit volũtas dei bona ꝛ bñplacens ꝛ ꝑfecta. ¶ Exemplum huiꝰ legit̃ in itinerario clementis. ꝙ cũ beato petro predicãti quidã quasdã q̃ões nociuas ꝛ inutiles ꝓponeret dixit ei. Tempus breue est ꝛ iudiciũ dei in causa angeloꝝ agit̃ non q̃õnuꝫ. ꝛ iõ ante oĩa queramus q̄d vel qualiter nos agere oporteat vt vitam eternã ꝯsequi mereamur. sicut fecit ille adolescẽs ꝛ nobilis cui dicit dñs Mat. xix. Magister q̄d faciendo vitã eternam habebo. ꝛ iesus dixit ei. Si vis ad vitaꝫ ingredi serua mãdata. ¶ Itẽ ber. cum semel interfuisset disputationi parisius in scholis logicalibꝰ ꝛ ipsi disputassent d̃ multis curiose. ipse captata oportunitate fecit etiaꝫ argumẽtuꝫ ꝛ dixit eis. Kr̃mi ecce ꝓposuit nobis oĩbus deus olim p̃cepta sua ꝛ assumit mõ trãsgressionẽ. qꝛ q̄s est qui ea nõ transgrediatur. Et sine dubio ex h̃ cõcludet in fine mortẽ eternaꝫ. Eze. ij. Scripte erant in eo. i. in libro lamentationes ꝛ carmẽ ꝛ ve. lamẽtatiões. i. p̃cepta ad uitã que sunt nobis lamentũ qꝛ difficulter volumus adimplere: ꝛ carmẽ quo ad transgressiones que mõ h̃ñt gaudium. ꝛ ve quo ad eternã dãnationẽ. Sic igit̃ per adimpletionem ꝓprie carnalis voluptatis incurrit damnationẽ eternã. iõ ait btũs Ber. Tolle ꝓpriam voluntatem ꝛ infernus nõ erit. Deseramus igitur ꝓpriam uolũtatem vt sequamur voluntatem dei. hoc ẽ enim q̄ꝺ petimus in oratiõe dñica dicẽdo. Fiat uoluntas tua sicut in celo ꝛ in terra. Unde Ricard. de media vil. li. iiij. dist. xv. q. lxxiiij. Principaliter exponẽs orationẽ dñicam dicit ꝙ petitionum respiciẽtium ea que sunt ad finem. quedã suut respectu boni. quedã respectu mali. Respectu bõi due sunt. in prima petit̃ meritum quo beatitudinẽ mereamur q̄ꝺ consistit in obediẽdo diuinis mandatis. Unde Aug. ij. li. de sermone dñi in monte. Cũ dicitur fiat voluntas tua. recte intelligitur obe

diatur preceptis tuis. sicut in celo ⁊ in terra. i. sicut ab angelis: ita ab hoibus. Et in epistola ad proban. Cum dicimus fiat volũtas tua ⁊c. Nobis ab illo p̃camur illam obedientiam. vt sic a nobis fiat volũtas eius quẽadmodum fit in celestib⁹ ab angelis hec Ricar. Quia igitur dãnati nõ dei voluntatem fecerũt sed suam. iõ adhuc in inferno illam superbiã habebunt ut vellent facere ᵭm ꝓpriam uoluntatem ⁊ q² nõ poterunt grauiter patiẽtur. ¶ Quarta pena ex superbia erit. q² ĩpugnabũt virtutem ⁊ bonitatẽ. Erũt enim adeo obstinati ⁊ in malicia obdurati ꝙ oĩa bona ⁊ oẽs ṽtutes spernent. Et eis q̃si infirmis que sancti viri diligunt displicebunt. Et his erit magna pena recordatio ⁊ memoria virtutum. Et hec pena debet eis qui hic vixerunt indurati in p̃tis ⁊ qui spreuerũt bene agere: sed peccatis p̃ctõ addiderunt. Scis q̃ntum displicet diuitibus paupertas. ⁊ gulosis abstinentia. ⁊ ieiunium ⁊ luxuriosis castitas. ⁊ superbis humilitas. Ita displicebit dãnatis oĩs virtus ⁊ bonitas. sic ⁊ hic displicuit. O q̃ magnus est numerus in h̃ mũdo q̃bus virtutes displicẽt. Et p̃ hoc argumẽtuȝ est ꝙ magn⁹ erit numerus dãnatoꝝ quibus virtutes erũt in nauseaȝ. sicut videmus ꝙ multis infirmis carnes aut vinũ sunt in abhoĩationeȝ. De talibus igitur virtutes cõtemnẽtibus recte dr. Cõuertant̃ in ĩfernũ. ⁊c.

Quinta pena spiritualis est liuor inuidie que est in ipsis dãnatis. Inuidia ᵭm Aug. est odium felicitatis aliene. vel ᵭm Jo. damas. est tristitia de alicui⁹ bonis. Dicitur enim inuidia a nõ vidẽdo q² non p̃t videre bona alioꝝ. vnde inuidus compat̃ febricitanti cui etiaȝ boni cibi sunt contrarij. vñ sicut bonis mala coopant̃ in bonũ: ita inuidis bona coopant̃ in malum. Scitis Kmĩ q̃nta pena est inuidis hui⁹ mundi videre bona alioruȝ. h̃ erit maxima pena ipsis dãnatis qui inuidebunt.

¶ Primo diuine bonitati.

¶ Secundo angelorum puritati

¶ Tertio sanctorum societati.

¶ Quarto puuloꝝ pene lenitati.

¶ Primo inuidebũt diuine bonitati. vñ inuidia ⁊ ira differũt in h̃. q² in p̃ctõ ire amor alieni mali ortuȝ v̓ habere a malo alteri⁹. Ille enĩ q irascit̃ alicui. iõ vult ei malum. q² malũ ab eo recepit. ita enĩ est appetitus vindicte. In peccato ãt inuidie amor alieni mali ortuȝ hȝ a ꝓpria malicia. Inuidus eniȝ iõ vult malũ alterius ne ille sibi p̃ficiatur. Vñ p̃ctm̃ inuidie ĩ materia cõicat cum p̃ctõ ire. sȝ finem recipit a p̃ctõ superbie. Hec in summa de vitijs in p̃ncipio de superbia. Ista ergo duo erunt in dãnatis. s. ira vt dc̃m̃ est prius. q² appetẽt de deo vindictam si pos-

sent illam obtinere. Etiam inuidebunt q2 nollēt deum sibi preffici in supiorez si posset per eorum velle fieri. Vñ Boñ. dist. v. iiij. q. iij. ait. Dicēduz ꝙ ⁊ si in dānatis aliquo mō remittaꝛ affectiones libidinose pp penaꝝ magnitudinē in quam affectiōes que hñt anne xam delectationē. ille tñ affectiones in qbus est penalitas vigorātur. vñ ⁊ si cesset actualiꝛ affectꝰ luxuriandi ⁊ dñandi. tñ intendiꝛ affectus siue furor ipatientie ⁊ liuor inuidie. Vñ tunc dentibꝰ fremENT ⁊ tabescēt. Et qm̄ vigebit i eis odiuz ⁊ inuidia vehementer tristabunꝛ ⁊ tabescent in glīa electoꝝ dei. h ille. Et de h in secūda pena magis. maxie igiꝛ dolebūt damnati. q2 deus eis supior dñs ⁊ iudex tam acriter puniens prefficieꝛ: ⁊ ita quē noluerunt hic hr̄e dñm ita illic nollent hr̄e iudicem Q ꝯ̄ta pena esse ppetuo in inuidia ⁊ dolore de tam bono iudice. h pena debeꝛ illis q sine dilectione ⁊ charitate mortui sunt. Charitas ē virtus qua vna q̄q3 res tāti hētur ꝯ̄ti hñda est. Considere mus igiꝛ quante bonitatis est deꝰ quāte excellētie est super oēz creaturam. Et sicut eius bonitatez eē superexcedentez bonitatez ois creature cognoscimꝰ. ita et amemus In h erit charitas dei. videmus eniz ꝙ duz cognoscimus aliquā rem excedere in bonitate excedentez ⁊ magis valentē. preamamus Et posito ꝙ talis bonitas non videatur facere ad vtilitatem nr̄am sicut qñ cognoscimus duos homines. ⁊ vnum illoꝝ alio virtuosiorē illū plus amamꝰ. Q Ꝛ nisi quis dubitet deū esse meliorez oī creatura. Certe nullus sane mentis. Quare magis ergo non diligitur ois creatura. ⁊ maxime qa ad h incitat natura. pcipit scriptura. excitat cultura. Incitat ergo natura. Si naturaliter amat filius prēm a quo h3 partem corporis sui: ꝯ̄to magis d3 hō amare deum q corpus eius ⁊ aiam ex nihilo fecit Aug. Amandus est generator: sed pponēdus est creator. Eccl'. vij. In tota aia tua dilige eum q te fecit. ⁊ Ber. i sermonibus. Paꝝ ne tibi iquit videtur h. cogita qualē te fecit. Nēpe ſm corpus egregiam creaturam. ſm aia3 magis imagine creatoris insignē. rōnez pticipē. beatitudinis eterne capacē. Porro ambo cohe rere sibi fecit artificio incōprehēsibili. sapia inuestigabili. nec ante pmeruit q añ nō fuit nec spes retributiōis qm̄ bonoꝝ nostroꝝ non eget. Si qs diligenter attendat quātū beneficiū fuerit ꝙ corpus ei dedit. Quot eniz sunt mēbra in corpore tot bñficia magna inueniet p quoꝝ minimo membro plus deberet hō deu3 amare: ꝙ̄ multi amāt eum p ꝯctis bñficiis q̄ ab eo receperunt. Si quis amisisset oculū ꝯ̄tum amaret eū qui illum sibi restitueret. Nec minus amandus est qui eum ab ini

ctio dedit ⁊ qui datum conserua-
uit. cuȝ multotiens vtendo eo cō
tra deum eum amittere meruit.
Non minus amandus est q dat
cappā ꝙ̄ qui inueteratā ꝑditaȝ re
stituit. Et sicut de ocl'o ita ꝺ̄ allis
mēbris. Si vero tantū amandus
est qui dedit corpus ꝙ̄tū aman-
dus est qui dedit aīaȝ q̄ in infini-
tum melior ē corpore. Si amisis
ses vsum rōnis ꝙ̄tuȝ amares eū
q tibi restitueret. Quantum ergo
amandus ē qui tibi rōnem ab ini
tio dedit: Itē si meruisses mortē
siue separationē aīe a corpore quā
tum amares eū q tibi remitteret
Quantū ergo amandus est ille q
mirabiliter corpus ⁊ aīam cōiun
xit. ⁊ hanc ꝯiunctionē tibi serua-
uit cum peccādo meruisses mul
totiens mortē, imo infernū. Ber.
Ualde mihi oīno amandus est ꝑ
quem sum. viuo. sapio. Dignus
plane est morte q tibi dn̄e iesu re
cusat viuere. Ad h̄ facit ꝙ homi
nem fecit ad imaginem ⁊ simili-
tudinem suā. Figura ēt quaȝ hȝ
corpus humanū incitat ad amā
dum deū. Aug. in li. de discipli-
na xp̄iana. Beluas deus prostra
tas in faciē dedit pastū querētes
de terra. te i duos pedes erexit tu
am faciē sursum attendere voluit
non discordet cor tuū a facie tua
nō hēas facieȝ sursum ⁊ cor deor
sum: ne mētiaris in domo disci-
pline. Quid ē sursum hr̄e cor nisi
diligere dn̄m deuȝ tuum. dom⁹
discipline est ecclesia xp̄i. vt dicit
Aug. in eodē li. Gr̄a etiaȝ redem
ptionis incitat siue mouet ad dei
dilectionem. de q̄. ij. Corint. viij.
Scitis gr̄am dn̄i nr̄i iesu xp̄i qm̄
ꝑꝑ vos egenus factus est cū esset
diues. vt illius inopia vos diui-
tes essetis. Lȝ multum possit ho
minē incitare ad amandū deum
ꝙ ipse eum fecit. multo tn̄ amplī
us dȝ eum incitare ꝙ ipse eum re
fecit. Un̄ Ber. in li. de diligendo
deum. Si totū me debeo pro me
facto quid addā ꝓ me refacto et
refecto hoc mō. Nec. n. tam faci
le refectus ꝙ̄ factus. Sic idē nō
solum de me: sed de oī quocunqȝ
qō factuȝ ē scriptū est in ps̄. dixit
⁊ fcā sunt. At vero q me tm̄ etiaȝ
semel dicendo fecit in reficiendo
ꝓfecto ⁊ dixit multa ⁊ gessit mi-
ra. ⁊ pertulit dura: nec tm̄ dura:
sed ⁊ indigna. Quid ergo retri-
buam dn̄o ꝓ oībus que retribuit
mihi. Idē super cantica. Super
oīa reddit te amabilē mihi domī
ne iesu calix quē bibisti opus redē
ptionis nostre. Hoc oīo amorem
nostrum facile vendicat totum si
bi hoc inꝙ̄ est qō nostram deuo-
tionē ⁊ blandius allicit. ⁊ iustius
exigit ⁊ artius stringit ⁊ afficit ve
hemētius. Multum q̄ppe labora
uit saluator: nec in oī mūdi fabri-
ca tm̄ fatigatōis actor assumpsit
in dictis suis sustinuit ꝯtradictio
nes. in factis obseruatores. in tor
mētis illusores: ⁊ in morte expro
bratores. Idē loquens de opere
redemptionis. Quid adhuc inq̄t

dormitat tua affectio imo nõ dor
mitat sed mortua est. si huic non
rñdet beneficio. Et idem in ſmo
nibus. O duri ⁊ indurati ⁊ obdu
rati filij adã quos nõ emollit tan
ta benignitas: tanta flamma: taꝫ
ingẽs ardor amoris. tã vehemẽs
amator. qui ꝓ vilibus sarcinulis
tã ꝑciosas merces expẽdit. O dã
nati quare nõ ꝯsideratis hec oia
vt deum diligeretis ⁊ tantas pe-
nas euaderetis. O viuẽtes appo
nite cor vestruꝫ ab'h intelligenda
vt deum sup oia diligatis ne vos
descẽdere cum demonibus ad in
fernum ꝯtingat. hoc est etiã pre-
ceptum sacre scripture. ⁊ ad hoc
tendunt oẽs ꝑdicationes nostre
vt apponatis cor in dilectiõe dei.
¶ Et hui⁹ amoris sunt. x. signa.
¶ Primum est cũ aliqs libenter
cogitat de deo. Ubi. n. est amor
ibi oculus. vñ super illud. Jo. xx.
Dñe si tu sustulisti euꝫ dicito mi
hi vbi posuisti eum. dicit glo. Nõ
dicit quẽ. qꝛ h̃ in aĩo agerẽ solet vis
amoris. vt quẽ sp cogitat nulluꝫ
alium ignorare credit. Sap. vj.
Cogitare de illa sensus ẽ ꝯsuma
tus. ⁊ loquiẽ de sapia secreta. ¶ Se
cundũ signum est cũ aliquis ẽ li
benter in domo dei. Lu. ij. De an
na dr ꝙ nõ discedebat de tẽplo q̃
meruit interesse presentatiõi dñi
in tẽplo. Et xps cum eẽt annorũ
. xij. inuentus est in tẽplo. Lu. ij.
Qui mri sue ⁊ ioseph ait. Nescie
batis. qꝛ in his q̃ patris mei sunt
oportꝫ me eẽ. Et sup illud. Mat.
xxi. Intrauit iesus in tẽplum. dic
glo. Ingressus vrbẽ primo tem
plum adijt dans formã religiõis
vt quocunqꝫ imus primũ domũ
oratiõis si ibi est adeamus. Chry
so. ꝓprium erat boni filij. vt veni
ens prio ad domuꝫ curreret pris
tu ãt imitator xpi factus cum in
aliquam ingressus fueris ciuita
tem primo ante oẽm actuꝫ ad ec
clesiam curras. ¶ Tertiũ signuꝫ
est cũ qs de deo vel cum deo lo-
quitur. Hoc exemplum in mag-
dalena que xpm dilexit multũ: cu
ius verba que hñtur in euãgelio
vel de deo uel cũ deo fuerũt. Uñ
hẽs Joan. xj. Dñe si fuisses hic
frater meus nõ fuisset mortuus
Alia tria hẽs Jo. penulti. Tule
runt ingt dñm meum ⁊ nescio. vt
. p. eum. Et paulo post. Dñe si tu
sustulisti euꝫ ⁊c. Et iteꝝ venit ma
ria magdalena annuncias disci-
pulis. qꝛ vidi dñm. i. Pe. iiij. Si
quis loqtur qu asi sermones dei.
Et sup illud. Ro. viij. Quis nos
sepabit a caritate xpi dicit Chrys.
Hic amantiũ mos est vt amoreꝫ
suum silentio tegere nequeant: sꝫ
amicis ⁊ caris suis efferunt ⁊ pro
dunt: ⁊ flãmas infra pectus suuꝫ
cohibere non pñt enarrãt frequẽ
tius ut ipsa assiduitate narrandi
solatium amoris sui capiãt ⁊ re-
frigeria imensi ardoris assumant
¶ Quartum cũ qs libenter deuꝫ
audit ⁊ audita ab eo retinet me-
moriter. Lu. ij. Maria conserua-
bat oia verba h̃ conferens in cor-

de suo. Eiusdē.x. Sedēs sec⁹ pedes domini au.v.illius. Jo.xiiij. Qui hꝫ mā.mea.⁊ ser. ea ille ē q dili.me. ¶ Quintū est cum quis dat libēter ꝑ deo. Cañ.vlt. Si dederit hō oēꝫ substantiā ꝑ dilectione quasi nihil despiciet eaꝫ.⁊ Lu. vij. dicit de magdalena post beneficia eius enumerata dimittūtur ei pctā multa qm̄ dilexit multū.i. Jo.iij. Qui habuerit substantiaꝫ mūdi huius ⁊ viderit fratrē suuꝫ necessitatē hr̄e ⁊ clauserit viscera sua ab eo quō caritas dei manet in eo. ¶ Sextum ē cum quis libēter ꝑ deo patit. Eccl'.ij. Jn igne ꝓbatur aurū ⁊ argentū. hoies āt receptibiles in camino humiliationis. Jo.xviij. Calicē quē dedit mihi pater nō vis ut bibā illum. Gre.in pria pte moral'. Pena qp pe interrogat si quietus qs veraciter amat. ¶ Septimū ē cum mandatis dei aliquis obedit.i.Jo.v. Hec ē caritas dei vt mādata eius custodiamus. Jtē.ij.Jo.i. Hec ē charitas dei vt ambulem⁹ sꝫ mādata eius. Jo.xiiij. Si qs diligit me ser.m.s. Spāliter dicit suum Jo.xviij. Hoc est ꝑceptū meū ut diligatis inuicē. Et marie amor pauperū signum est diuini amoris. Jlli.n.nō amant ꝑpter se ſꝫ pp deū. Prouer.xix. A paupere āt ⁊ hij quos hūit separant. Jn eodē. Frēs hoīs pauperis oderūt eū ⁊ amici ꝑcul recesserūt ab eo. ¶ Octauū signū est cuꝫ qs amat q̄ deo placent ⁊ odit q̄ deo displicēt. Ad primū mouemur exēplo xpi. Mat.xij. Quicūqꝫ fecerit voluntatē pr̄is mei.q in celis est ille meus frater ⁊ soror ⁊ mr̄ ē. Ad secundū exemplo dauid. Jniquos odio habui. Jtē q oderunt te dñe oderā ⁊ sup inimicos tuos tabescebā. Ambro.i examerō. Quid nos dignū nr̄o referimus creatori cuius cibo vescimur ⁊ dissimulamus iniurias. ¶ Nonū est cum quis frigescit a sollicitudie ⁊ amore mundi. Greg. Tanto frigescit qs a curis seculi q̄to surgit ardētius in amorē dei. Jdem Jacob qui angelū tenuit vno mox pede claudicauit. qr q vero amore sublimia respicit.iam in hūc mūduꝫ duplicibus desiderijs incendere nescit. ¶ Decimū signū ē cū aliqs magnū honorē exhibet ministris dei. Nam sicut qui eos spernit christum spernit. Math.x. Sic qui eos honorat deum honorat: Eccle.vij. Jn omni virtute tua dilige deum qui te fecit ⁊ ministros eius ne derelinquas. honora deū ex tota aīa tua ⁊ honorifica sacerdotes. Per ista igit.x. signa coniecturari possumus aliquem diligere deum: quod precipit scriptura Math.xxij. Diligens dominum deum tuum ex toto corde tuo.⁊c. Excitat etiam cultura.i.visio clara ⁊ fruitio in pr̄ia q̄ nobis ꝑmittūtur ex tali dilectione.i.Corint.ij. Oculus nō vidit nec au.au. nec in cor hominis ascē. que ꝑpa.deus his qui di

ligunt euꝫ Isa.vero.lxiiij.ōr. A
sclo non audierunt neqꝫ auribus
ꝑceperunt oculus nō vidit deus
absqꝫ que preparasti expectantibꝰ
te. Jac.i. Btūs vir qui suffert tē-
ptationē qm̄ cum ꝓbatus fuerit
accipiet coronam vite quā reddet
deus diligentibus se. Mirum est
quō amor noster a deo euadere
ꝑt.q2 si venalis est nullus deo ca
rius emet. Dabit.n.ꝓ illo regnū
celorum.si est ad dandū nullꝰ di
gnior est eo ꝙ̄ deus cum ipse sit
sūme bonus. Vn̄ nulli potius de
buit dari ꝙ̄ ei. Si vero violentiā
requirit nullus maiorē violentiā
ꝓ eo ꝙ̄ ipse. Petit.n.cuꝫ gladio
euaginato. Aut.n.eum amabis:
aut eterna morte īterficieris. In
ps. Nisi ꝯuersi fueritis ab amo-
re.s.mundi ad amorē dei.gladiū
suum vibrauit: Quot lingua be-
neficioꝝ suoꝝ apposuit.deus ad
hunc ignē amoris accendendum
in nobis: quis posset narrare? Ex
defectu igit̄ huius amoris erunt
hoīes damnati inuidētes ⁊ dolē
tes de tanta dei bonitate.cuiꝰ re-
cordatio erit eis maxima pena.
¶ Secundo inuidebunt purita
ti angeloꝝ.cogita ꝙ si inuideant
deo ꝙ inuidebunt toti eius curie
sicut qn̄ quis inuidet ⁊ dolet ō ꝓ
speritate alterius ēt inuidet ⁊ do
let de prosperitate sue domꝰ ⁊ fa-
milie.⁊ est sibi magna pena vide
re eius pulchram ⁊ morigeratam
vxorem honestos filios ⁊ filias ⁊
cetera q̄ ad ipsum pertinent: Sic
erit in damnatis respectu familie
dei ⁊ suoꝝ de qua sunt beatissimi
angeli. Et certe h̄ erit magna ma
licia ⁊ indurata iniquitas inuide
re illis qui tot beneficia ipsis dā-
natis ꝯtulerunt. Et hoc illis erit
in penā qui hic ipsis beatissimis
angelis nullā reuerentiaꝫ fecerūt
sed coram eis inuerecūde pecca-
uerūt nullā deuotionē ad eos ha
buerunt eis regratiādo de bene-
ficijs concessis. O Rm̄e conside
ra dignitateꝫ tuā.de qua Hiero.
Magna ē dignitas aiaruꝫ vt vna
queqꝫ hēat ab ortu natiuitatis in
custodiam sui angelū delegatuꝫ
⁊ in ps. Angelis su.man.d.te vt
cu.te in o.v.tuis.vn̄ Ber.loquēs
de hoc verbo. Quantā inquit dꝫ
tibi hoc verbum inferre reueren-
tiā afferre deuotionē ꝯferre fidu
ciam. Reuerentiā ꝑꝑ p̄ntiaꝫ: de-
uotionem ꝑꝑ beniuolentiam: fi-
duciam propter custodiam. Iteꝫ
idem ber. loquens de illo verbo
Isa.lxij. Super muros tuos hie
rusalē ꝯstitui custodes. Benignꝰ
es inqt qm̄ non es contentus no
stroꝝ fragilitate muroꝝ.sed ipis
hoīum custodibus angelicaꝫ cu
stodiam superponis. Ad idem ꝑ
tinet illud Mat.xviij. Videte ne
contēpnatis vnuꝫ ex his pusillis.
Angeli enim eoꝝ in celis semper
vident fa.patris.m.qui in ce.est.
Item ad Heb.i. Nōne oēs sunt
administrationi spiritus in miste
rium missi propter eos qui here-
ditateꝫ capiunt salutis.⁊ Lu.xvi.

Factum est vt moreret̃ médicus
⁊ por. ab angelis in sinuȝ abrahe
⁊ multa bñficia alia nobis ab an
gelis ꝯferunt̃ propter que debe-
mus eos reuereri amare. ⁊ in de-
uotione habere ⁊ spãliter angelũ
custodẽ nostrum ne ingrati apud
deum ⁊ ipsos angelos simus: ꝓ
hmõi pctĩs ⁊ alia mortalia multi
damnabunt̃. ⁊ tñ tales damnati
ipsis angelis ⁊ eoꝝ glorie. ⁊ talis
inuidia erit pena sicut ẽ pena inui
do videre bonũ illius cui inuidet.
¶ Tertio inuidebũt scõꝝ socie
tati. ⁋ Unñ q̃rit Bo. di. q. q̃rti. q. ij
Utrũ dãnati mollẽt oẽs dãnatos
esse ꝙ̃ quosdaȝ dãnatos quosdã
btõs: dicit ꝙ ideo ad faciádã suã
impiissimã emulationẽ ⁊ odium
vellẽt nullos esse beatos. imo mi
seros. Et q2 nec ipsi ad beatitudi
neȝ possunt pertingere: nec alios
possunt a statu beatitudinis am
mouere. Ideo in semetipsis ve-
hementer tabescũt ⁊ confundunt̃
Concedendũ ergo est ꝙ gñaliter
loquendo mallent oẽs esse mise-
ros ꝙ̃ ipsis existibus miseris ali
quos esse beatos. ⁋ Et si obijcit̃
de illo diuite qui nolebat fratres
damnari. dicendũ ꝙ q̃uis dam
nati in gñali nollent videre btõs
aliquos. sed oẽs miseros. tñ quia
spẽalius habent aliquorum amo
rem naturalẽ ⁊ priuatum nollent
illos dãnari alijs exitibus in sta-
tu glie. q2 si illi damnarentur. ad
huc tñ maneret emulatio ⁊ occa
sio tabescẽdi si non sic esset de om
nib⁹. Attamẽ nullos ita diligũt
naturaliter. qn vellent eos eẽ dã-
natos. ħ pacto ꝙ nulli essent bea-
ti vnde q2 uident ipos eleuatos ex
quoꝝ comparatione ꝯfundũtur
⁊ isti sunt bti. ⁊ q2 ħ obtinere non
pñt: ideo non ꝯsequuntur inde so
latium: sed hñt inde magnuȝ sup
pliciuȝ. ħ ille. Nec tñ haberẽt mi
norem miseriã si dãnarentur. Et
ponit exemplũ idẽ doctor. Sicut
inquit hõ sanus in quo est natura
bene disposita appetit cibaria sibi
ꝯuenientia. hõ uero infirmus ap
petit ea que nocent. q2 estimat pro
desse. sic beati tãq̃ mente sani ap
petunt alioꝝ glorificationeȝ que
uere esset eis ꝓficua supple si pla
ceret deo. Damnati vero btõrum
damnationem quam estimant si
bi utilem ⁊ delectabilem: sicut in
uidus alterius subuersionẽ. attñ
si eueniret non propter hoc mise-
ria eoruȝ decresceret: imo succre
sceret. Multa. n. volunt ipsi ⁊ pec
catores que si obtinerent eẽnt mi
seriores. Ad ħ confirmandum
multuȝ valet auctoritas Augu.
in. ij. c. vbi dicit. Mõ ira: odiuȝ: ⁊
cecitas in damnatis excrescẽt. ħ
ille. O miseri dãnati. o pena cru
delis inuidie in deum: angelos: ⁊
scõs. Uidisti ne aliquos inuidos
⁊ dolentes de bono alteri⁹ qui in
de murmurant detrahũt ⁊ tabe-
scunt siue deficiunt pre tristitie.
Sic erunt damnati tristes de bo
nis predictoruȝ. O canes rabidi
q̃tum patiemini ex hac inuidia.

Cogitet hanc penā qui pōt. Ista
pena quippe debet inuidis huius
mundi quoꝝ maximus est nume
rus q̄ hic ꝓximos non dilexerūt
¶ Ubi notandū ꝙ licet debeamꝰ
diligere deuꝫ ut dictum est ⁊ nos
⁊ proximum tñ non hēmus spe-
ciale preceptum de amore nostri
eo ꝙ amare deum sit amare seipꝫ
Uñ. Aug. Iile solus nouit se di
ligere q̄ deum diligit. Siquideꝫ
ille se satis diligit qui sedule agit
ut sūmo ⁊ vero fruat bono. Ideꝫ
cum illa dilectione quā deus im
perat debeat hō diligere deū: seip
sum. ⁊ ꝓximū: non tamen ex hoc
precepta data sunt ut intelliga-
tur nullam esse dilectionem qua
q̄sqꝫ diligit seipsum nisi qua dili
git deuꝫ. ¶ Ad amorē proximi in
citat nos amor quē uidemꝰ inter
aialia irrationabilia eiusdem spēi
Eccli. xiij. Omne aial diligit sibi
sile. Et post ois caro ad silem sui
ꝯiungetur. Si lupus ⁊ leo ⁊ ser-
pens non exercēt illā ferocitatem
in aialia que sunt sue spēi quaꝫ ex
ercēt in alia. q̄d dicendū est de ho
mine qui deseuit i aliū hoiem ni-
si ꝙ ferocior ⁊ crudelior ē lupo le
one ⁊ serpēte. Etiam ipsa aq̄ que
naturaliter hꝫ pugnā cum igne:
pacē hēt cum alia aqua. ¶ Secū-
do icitat fraternitas nālis que est
inter hoies. Aug. in li. de doctri
na xpiana. Si putamus non esse
proximos nisi q̄ eisdē nascunt pa
rentibus adā ⁊ euā intendamus
⁊ oēs fratres sumꝰ. Uoluit deus
vnicum hoiem primo formare ex
quo oēs ꝓcederent vt tanq̄ꝫ fra-
tres oēs hoies se amarent. Non
sic legimus scm̃ in angelis vel in
aialibus aliis dilectio est debituꝫ
nāle quo vnꝰ homo ē obligatus
alteri a quo debito nulꝰ absoluit
q̄tūcunqꝫ ab eo soluatur. Unde
super illud Ro. xiij. Nemini q̄c-
q̄ꝫ debeatis nisi vt inuicem diliga
tis dicit glo. Augu. Sola chari-
tas est: que etiā reddita semꝑ de
tinet debitoreꝫ. Ius cōe generis
humani vr̃ ꝯtineri in illis duobꝰ
mādatis. q̄ŏ ab alio oderis tibi fi
eri: uide tu ne aliq̄ñ alteri facias.
Thob. iiij. Et Mat. vij. Quecun
q̄ꝫ vultis ut faciāt uobis hoies et
vos eadē facite illis. ¶ Tertio fra
ternitas spũalis de qua Aug. in
li. de disciplina xpiana. Oēs q̄deꝫ
fratres ſm ꝙ hoies sumus quan
to magis ſm ꝙ christiani sumus
Ad id ꝙ hō es vnꝰ pater fuit adā
vna mater fuit eua. ad id ꝙ xpia-
nus: vnus pr̃ est deus. vna mater
ecclia. Hec fraternitas tāto ē me
lior fraternitate nāli q̄ꝫ meliorem
hꝫ patrē deum Math. xxiij. Pa-
trem nolite vocare uobis sup ter
ram. unus est. n. pater uester q̄ in
celis est. ¶ Quarto exemplo xpi q̄
tantum hoieꝫ dilexit ut ꝓ eius re
demptione mori voluit. ¶ Hoc ex
emplo angeli. qui adeo amāt ho
minem ut custodiāt eū in oibus
vijs suis. Amādus est āt christia
nus sic xps amauit nos. s. amore
gratuito: amore recto: amore di-

secreto: amore vehementi: amore fructuoso: amore pseuerāti. Cuis igitur amor talis deerit a damnatis et erūt i inuidia ppetua et dolore et tristitia de oium scōrū salutiōe. O quā grauis pena vbi mater inuidebit filio et dolebit de ei9 salute. et fili9 de patre et matre sic quod vellet ipsos secū dānari vt derū est. ¶ Quarto dānati inuidebūt paruulorū pene leuitati. Isti erūt valde multi qui i uteris matrum mortui sunt: aut añ baptismum: aut tpe circūcisionis añ circuncisionem et breuiter quotquot moriunt in solo pctō originali dam nabunt sic quod nunquā videbunt deum glorifice nō tñ patient penaz sensitiuā. Vñ Augu. in li. de fide ad Petruz ait. Firmissime tene et nullatenus dubites: nō solū homines iā rōe utētes. verū etiā puulos q siue in vteris matrū viuere incipiūt et ibi moriunt siue de matribus iā nati sunt sine sacro sancti baptismatis qd dat In noie pa. et fi. et spi. san. de hoc sclo transeunt ignis eterni: sempiterno supplicio puniēdos. q: etsi pctm proprie actionis nullū habuerunt: originalis tñ pcti dānationem carnali conceptiōe et natiuitate traxerunt hec Augu. Que auctas qualiter sit intelligenda vide. iij. q. de malo sci Tho. xliiij. ar. ij. ad primū. ibi eni cuz sequenti ar. iij. pulchra habetur. Alexander āt de hal. in. ij. dicit quod lz in igne sint eterno ab illo tñ non patient sicut et dānati p prio pctō vñ aliter est in igne ferrum. alit manus hois. q: ferrum nō patit: sz man9 patit. Sic erat de paruulis. ut de ferro. Exēpluz huius habem9 Daniel. iij. In tribus pueris q ambulabāt i medio flāme laudantes deū et bñdicētes dño. et non tetigit eos oino ignis neqz ptristauit nec quicqz molestie intulit. Sic ē snia doctoruz quod paruuli in originali nunquā patientur. Sup istis inuidebūt dānati patientes penas horribiles: imo credi pt quod etiā inter se inuidebūt et ipsis demonibus desiderantes ipsis maiores penas. Et q: desiderium sue inuidie nullū sortiet effectū ualde dolebūt. Et hec pena marie debet his patrib9 et matribus qui suo malo regimie interficiūt puulos in vteris matruz q et occidunt añ baptismū: aut flumine necāt uel aliter. Et vere crudelissima mater ē q propriū filiuz iugulat qlitercūqz ipsum pcepit hoc nunquā bestia faceret. quō ergo mater hoc pt facere. Nōne dz magis timere deū quē offendit i terficiendo natū suū. quā quācūqz mūdanam verecūdiam. Uere sic Kmi diligam9 deū. et sic nos ipsos diligemus. et primū siue angelos in eoruz pñtia a pctis abstinendo siue hoies possibiles ad salutē. Hec ē cognitio qua debem9 cognoscere deum et proximuz. sz amore recto et honesto. Ideo de hoc non obseruantibus dicit. Conuertantur in infernum et c.

Sexta pena spi-
ritualis i dãnatis erit timor pe
ne. Vñ Grego. Hic flãma que accendit illuminat il
lic ignis crucias obscurat. H[ic] metus amittitur cũ tollerari incipit qđ
timebatur illic dolor dilaniat ⁊ pauor angustat. Horrendo igitur mõ
tunc erit reprobis dolor cũ formidine. Vñ iste timor erit quadruplex. quia.

¶ Primo timebunt iudicem supernum.

¶ Secũdo cuneũ fraternum.

¶ Tertio demones horribiles.

¶ Quarto penas terribiles.

¶ Primo igitur timebunt iudicem supnũ. Cogita si potes quãta pena ⁊ quãto dolore torquetur puer i schola sentiens se deliquisse ⁊ videns magistrum iratũ cum virgis delicatis ⁊ scidentibus volentem ipsum verberare. Plus adhuc latro timet adiudicatus suspẽdio videns patibulũ: ita ut etiam aliquando quasi exanimis deficere videatur. Vere talis timor quasi nihil est ad illũ timorem quẽ dãnati patientur: videntes iudicem iratum. De forma iudicis habetur in magistro. di. xlviij .iiij. Ubi dicitur sic. In forma vtriusque sui iudicabit ut videant mali i quem pupugerunt. xxxvij. ⁊ xii. ⁊ Apoc. i. Diuinitatem uero illius mali non videbũt. Vñ Isa. xxvi. Tollatur impius ne videat gloriam dei. Humanitatem videbũt vt timeãt. diuinitatem vero non: ne gaudeant. diuinitas enim sine gaudio videri non potest. Hec ille. Et in i fine ca. ij. Apparebit terribilis impijs ⁊ mitis iustis. Erit enim timor malis: ⁊ lumẽ iustis. apparebit terribilis. i. terrorem eis incutiet: bonis delectationem sicut idẽ sol sanis oculis delectabilis est: egris vero odiosus. Est cap. v. Virtutes quoque celorum ⁊ angeli dicũtur moueri nõ motu dãnationis vel aliqua perturbatione pauoris. sed quadam admiratione eorũ que viderit. Vñ Job. xxvi. Colũne celi pauẽt aduentũ eius. Jõ dicitur dies illa dies ire ca. ⁊ mis. di. ma. ⁊. a. valde. Sopho. i. Juxta est dies dñi magnus dies ire. di. Illa dies tribu. ⁊ angustie. dies cala. ⁊ miser. dies tenebrarũ ⁊ caliginis. dies nebule ⁊ turbinis. O quam tremẽda est dies talis. Jõ tremens tota ecclesia cãtat freqũter. Libera me do. de mor. eter. in die illa tremẽda. Et felix est qui illũ diẽ precauet. iuxta consilium sapientis. Eccl. vii. Diem malã precaue. Iste timor debet illis qui hic timere deum noluerunt. ¶ Sunt autem sex differentie timorum. s. timor mũdanus: humanus. seruilis. naturalis. inicialis. filialis. siue reuerentialis.

¶ Sed timor filialis est ille quo timetur deus nõ propter cõmodum: vel icõmodum vel alias cõditões timentis. sed propter cõditiones eius qui timetur. vt cũ quis timet deũ offendere propter amorem quẽ habet ad eũ ex bonis cõditionibus eius. Vñ

ꝓcedit talis timor ex amore. ⁊ idõ
dicit filialis. ⁊ iste est timor q vi-
ros solet multũ scõs cruciare de
peccatis ꝓteritis. Sũt enim certi
multi q̃ peccauerunt ⁊ nesciũt si-
bi peccata remissa quia nescit hõ
vtrũ odio vł amorẽ dignus sit. Ec
cle. ix. Exemplũ de absalõ. ij. Re
gis. xvij. Qui erat in magna an-
gustia ex hoc ꝙ non erat cert⁹ de
remissione pñe offense. Et ad h̄
inuitat scriptura. dicit Eccl̃. v. d̃
ꝓpiciatu. pctõꝝ. noli eẽ sine me
tu. neq̃ adiicias pctm̃ sup pctm̃
⁊ ne dicas miseratio dei magna:
multitudīs pcõꝝ meoꝝ miserebitur.
Mia eni ⁊ ira ab illo cito ꝓ
ximãt ⁊ in pctõres respicit ira illi
us. Non tardes ꝯuerti ad dñm ⁊
⁊ ne differas de die in diem. subi-
to enim ueniet ira illius ⁊ i tpe vi
dicte disperdet te. Itẽ iste timor
multum cruciat bonos etiam de
preteritis opib⁹. q: nesciũt vtrum
placuerunt deo. Eccl̃. ix. Sũt iu
sti atq̃ sapientes ⁊ opa eoꝝ i ma
nu dei. Et tñ nescit hõ vtrũ ⁊c. s3
oĩa i facturũ ſuant iñcta. ¶ Exẽ
plum i vitis patrũ de quodã sctõ
patre q cũ videret timere d̃ mor
te quesierunt ab eo fr̃es an time-
ret. Et ipse r̃ndit in hũc modum
Seruaui mandata dei iuxta pos-
se meum. s3 hõ sum ⁊ nescio vtrũ
opa mea placuerunt deo an non
⁊ ideo nõ sũ secur⁹ donec veniam
añ eum. Itẽ iste timor ẽ q multũ
bonos cruciat de pñti. Timẽt. n.
ꝯtinue ne i aliquo ope forte ocu-
los sue maiestatis offendãt: sicut
famulus disciplinatus assistẽs co
ram regia maiestate est in timore
cõtinue. Exẽpluz de Iob. ix. Ve
rebar oĩa opa mea sciens ꝙ non
parceres delinquẽti. Ad hũc ti-
morem videt iuitare. ps. di. Ser
uite dño in timore. Innuens per
hec v̄ba ꝙ in ipo ope seruitij sem
ꝑ timere debemus. Item iste est
q etiam eos multum cruciat d̃ fu
turo. q: non sunt certi. qn forte fi-
naliter cadãt i aliquã ei⁹ offensam
q: nescit hõ finem suũ. Eccle. ix.
¶ Exemplũ de sene q audiens ca
sum alterius sancti uiri timẽs il-
lud d̃ se dixit cõdolẽdo illi ⁊ timẽ
do sibi. Ille heri ego hodie. Iste
est q eosdem multum cruciat de
occultis. Sciunt enim s̄m aplm
.i. Corinti. iiij. ꝙ q̃uis nõ sint si-
bi in aliquo cõscij de pcõ. tñ ñ sõ
iustificati. ⁊ ideo timent ne aliqđ
occultum habeant qđ deo displi
ceat. Exemplũ de dauid q sic ti-
mens exclamauit dicẽs. Delicta
qs itelligit ab occultis meis mũ
da me dñe. Itẽ iste est q facit eos
assidue sollicite se mũdare de ma
culis venialibus exẽplo spõse. que
sollicite purgat se ab oĩbus imun
dicijs: etiaz q̃ credit sponso displi
cere. Et hoc est qđ dicit apl's. ij.
Corin. vij. Perficientes sctificati
onẽ in timore dei. hec est eniz ꝑ
fecta sanctificatõ cũ nõ solũ a ma
iorib⁹. sed etiaz a minorib⁹ aĩa san
ctificat. Itẽ iste est qui frequẽter
facit timere offensam vbi non est.

Grego. Bonarum mētiū est ibi culpā agnoscere.i.timere vbi culpa non est. Exemplū i historia tripta.li.vij. Ubi dr̄ q cum iulian⁹ apostata impator fecisset i quodam magno festo añ seipsum poni vasa vt more imperiali ad honorem suū thus imponeret fecit ad h̄ vocari quosdā xp̄ianos ydolis iuxta occultatis qui cū simplici aīo ad honorem iperatoris th⁹ proiecissent: nihil de illis ydolis scientes iproparūt eis ydolare q thus ydolis sacrificassent. qd illi aduertentes exclamauerunt petētes sibi dextras āputari licet nihil fecissent in reuerētiam ydoloruz. Iste est timor qui oē malū excludens propter eum non dimittit qn dei faciat voluntatem: Eccle. xxxiiii. Qui timet deum nihil trepidabit ⁊ non pauebit. Timentis dn̄z btā ē aīa ei⁹. Et seqtur. Oculi dn̄i sup timētes eum. Et.i. ca. Timor dn̄i gloria ⁊ gl'iatio ⁊ leticia ⁊ corona exultatiōis. Timor domini dlectabit cor. Timēti deum bene erit in extremis ⁊ in die defunctionis sue benedicetur. Timor dn̄i expellit pctm̄. nam q sine timore est nō potest iustificari. Et ii.c. Qui timēt dn̄m inquirent q̄ beneplacita sūt illi ⁊ q diligunt eū replebūtur lege ipsi⁹. Qui timēt dn̄m custodiunt mādata illius ⁊ patientiam hēbunt vsq ad inspectionē illius dicentes. Si pniam nō egerim⁹ icidem⁹ i man⁹ dei ⁊ ñ in man⁹ hoium. Et ps. Btūs vir q timet dn̄m in mā.c.c. nimis.i. valde. Iste igitur timor est filialis quo nihil derelinquit corū q̄ pertinent ad salutez. Exēplo Thob. i.ca. qui nec ꝓpter timorē mortis nec rerum dimittebat mortuos sepelire. Dānati vero hoc timor caruerunt. ⁊ iō timore fuili ppetuo timebunt. Credendūq est q ad maiorem cumulum sue dānationis timor ⁊ terror tant⁹. quo pauebunt in cospectu iudicis semp manebit in eis. Cogita q̄to timore terretur latro videns iudicem volentem eum ad mortez cōdemnare s3 uere maiori timore sine cōparatione timebunt dānati videntes iudicem.s.xp̄m eos cōdēnantem ad ppetuam inferni penam. ⁊ dicentem illud. Mathe.xxv. Discedite a me maledicti in ignem eternum q pa.est diabolo ⁊ angelis eis. ¶ Timebunt secundo dānati cuneum fraternū.i.societatē tot dānatorum hoium. q2 ut dictum ēpluries multum affligentur ex tāta societate. sicut timent incarcerati cuz multis alijs ex q bus sciunt penaz carceris augmētari. Nā si ponerent plres infirmi fetidissimi ⁊ calidissimi i vno carcere: tūc quāto plures essent tanto plus timerēt hi qui illic essent ponendi: sic erit de carcere infernali. imo etiam hoies dānati tam erunt horibiles ad videndum q vnusquisq pauebit alium videre Unde sicut hō defigurat⁹ vl mortuus quattuor vel quinqz diebus

infert timorē magnū: ita ut etiaꝫ
aliqui quasi ꝑdant sensum ⁊ ma
xime inopinata visione alicuiꝰ ter
ribilis. sic dānati ex uisione. mu-
tua maxime timebunt ad augmē
tū sue dānatōis. Isa. xiiij. Unus
quisqꝫ ad ꝓximū suū stupebit fa-
cies cōbuste vultus eoꝝ. et Eccl.
xxi. Pauor operantibꝰ iniqtatem
de isto pauore etiam dcm̄ ē i sexta
pena corporali videtur tn̄ magis
timor ꝑtinere ad penam spūalem
ꝙ̄ corporalem. quāuis etiam pa
uore siue timore rei vise corpalit
sensus imutent patiendo. sed ille
timor spūalis poterit magis cāri
ex visione anime turpissime ex de
formitate peccati. ¶ Legimus. n.
in uitis patrū ꝙ cū qdaꝫ senex am
bularet ꝑ heremū adiūxit se ei an
gelus in specie humana. Cuꝫ au
tē venissent ad quoddaꝫ cadauer
sene obturāte nares suas ꝓpter
fetorem angelus non obturauit.
Euntibꝰ illis vlcra obuiauerunt
cuidam iuueni. angelo āt obdu-
rante nares senex nō obturauit.
q dixit angelo. In pn̄tia cadaue-
ris nares nō obturasti ⁊ in pn̄tia
iuuenis obturas. Unde hoc di-
xit ei angelus. Isti fetores corpo
rales nō ledūt nos: sꝫ pctā hoiuꝫ
illa fetent nobis. Uñ tollerabiliꝰ
fetet canis putridꝰ hoibus ꝙ̄ aia
peccatrix angelis. In iferno igit
vbi aie se mutuo videbūt siue in-
telligēt nō obstante corpe vna in
fert alteri ⁊ fetorē ⁊ timorem. Et
ista pena timoris debet illis q hic
ꝑꝑ hoiuꝫ timorē ⁊ verecūdiā di-
mittunt bene agere ⁊ saluti sue ꝓ
uidet. Et iste dici pt timor huma
nus quo ducti hoies magis eli-
gunt malū aie ꝙ̄ corpis. siles illi
de quo dr ꝙ eundo ad foꝝ porta
bat sotulares in celo magis eli-
gens ledere pedes ꝙ̄ sotulares:
magis. n. aliqui timēt ꝑdere bo-
na reꝝ mundaꝝ ꝙ̄ corporis imo
ꝙ̄ aie. Quot ꝯmittūt pctā ēt pro
vno denario iurādo ⁊ piarando
deus nouit. Cōtra hūc timorē di
cit xp̄s. Ma. x. Nolite timere eos
qui occidūt corpus. aiam āt non
possunt occidere. Sꝫ potiꝰ eū ti-
mete qui pt aiam ⁊ corpus ꝑde-
re in gehēnā. Iste igit est malus
timor. ⁊ iō ducit ad aliū maioreꝫ
timoreꝫ. Tu. n. scis ꝙ̄ta pena sit
eē in timore alicuiꝰ hois. Credo
eni ꝙ oēs aliqñ aliquē timuerunt
sunt ex insperato ⁊ territi: ⁊ si ille
terror siue timor duraret: nunꝙ̄ i
h mundo gauderēt. Cogita igit
ꝙ̄ta pena sit dānatis eē in ꝑpetuo
pauore ⁊ timore alioꝝ dānatoruꝫ
¶ Tertia pēa tioris erit ex visiōe
dmonū Et lꝫ ēt sit dcm̄ d visiōe d
monū in sexta pena corpali: verū
tn̄ ēt videbūt spūaliter. Unde sic
aie btōꝝ videbunt deū clare: ⁊ co
fruent ⁊ gaudebūt. ita aie dāna-
torū videbūt demōes ꝑ itellectuꝫ
⁊ ista visio spūalis eis iferet magnū
timorē. Expimur. n. ꝙ noiatō eiꝰ
isert tiorē ꝙ̄to magis eiꝰ visio spūa
lis. Et ista pēa erit his q nolūt eū
h timere sꝫ acqeuerūt suis tēpta-

sionibus ꝛ ꝯsiliis suoꝝ sequẽdo malas societates: ita ꝙ nec habuerunt timorẽ seruilẽ: qui ẽ cũ quis nõ amore iusticie: ſ; timore gehẽne vel alterius pene abstinet a malo vel facit aliqđ bonũ. Talis fuit pharao qui cũ flagellabat̃ dimitebat pplm: ſ; qñ tollerabat̃ nec dñm cognoscebat nec pplm dimittebat. sicut p; Exo. ca. multi. Talis fuit anthiochus q infirmitate flagelat⁹ orabat dñ;. ij. Mac. ix. Ubi dr. Superbe locut⁹ ẽ vẽturũ se hierosolymã ꝛ ꝯgeriẽ sepulchri iudeoꝝ eã facturũ: ſ; q vniuersa cõspicit dñs deus israel ꝑcussit eũ isanabili ꝛ inuisibili plaga. ita ut corpe impij vermes scaturirẽt odore ẽt illius ꝛ fetore exercitus grauaret̃. ꝛ cũ nec ipse iã fetorẽ suu; ferre posset ita ait. Iustũ est subditũ eẽ deo ꝛ mortalem nõ paria deo sentire. Orabat autẽ hic scelestus dominũ a quo non esset mia; cõsecutur⁹ ꝛ ciuitatem ad quã festinãs veniebat vt eã ad solu; deduceret: nõ optat libera; reddere. Et ibi multa ꝓmissa et vota ponunt̃. Et seq̃t in fine capituli. igit̃ homicida ꝛ blasphemus pessime percussus. ꝛ vt ipse alios tractauerat pegre in mõtibus miserabili obitu vita functus est. Et h qa solo timore pene mouebat̃. Tales erunt iudei plures qui sti- more pene legem seruabant. quibus christiani multũ vident̃ peiores q nec timore nec amore seruãt legem quam amore seruare deberent. ¶ Sed alij timore seruili sũt sicut pirate qui videntes tempestatem faciunt vota confitent̃ ꝛ ꝓmittunt mirabilia. sed statim cessante tempestate redeunt ad ludos et blasphemias ꝛ alia mala ꝯsueta. Tales sunt iteru; siles porcis ꝛ canib⁹ q percussi fugiunt de domo ad horã: sed statim reuertunt̃ ꝛ faciunt tedia ꝯsueta. Itẽ sunt similes cuidam rustico trufatori. de quo dr. ꝙ cum duceret vaccã ꝛ vitulum ad montẽ sancti Michaelis inter fines britanie ꝛ normanie ꝛ videret venire fluxus maris exclamauit dicẽs. O beate michael, libera me et dabo tibi vitulum. Liberatus autem dicit sic. Btũs Michael bene erat fatu⁹ si credebat ꝙ darem ei vitulũ meum. Et ecce iterum fluxus quasi inuoluẽs eum ꝛ exclamauit dicens. O beate michael libera me ꝛ ꝓmitto tibi vaccam ꝛ vitulum. Liberatus autem dixit. O michael michael nec vitulum nec vacam habebis Cum autem sic quasi securus incederet: ecce iterum fluxus inuolens ꝛ suffocans eum ꝛ vaccam ꝛ vitulum. Sic multi in necessitatibus aut infirmitatibus multa ꝓmittunt ꝙ sc; bene viuent restituerent si habent de alieno. vota faciunt: sed sani vel post periculu; nihil faciunt. ꝛ ideo quãdo credunt secure viuere superuenit mors ꝛ inuoluunt̃ cum suis peccatis i infernum. quia nec se emẽdauerũt nec restitutionẽ fecerunt: aut vota sol

uerunt. iuxta illud. i. Thessalo. v.
Cum enim dixerunt pax et securi
tas repentin⁹ ei⁹ superueniet interit⁹
sicut dolor in utero habentis ⁊ nõ
effugient. Et ibi loquitur apłs de
die iudicij dicens. Dies domini si
cut fur ⁊ ita in nocte veniet. Et pt
etiã intelligi de die mortis. ¶ No
tandum aũt ꝙ iste timor ſuilis ſm
se non est peccatũ sicut mundan⁹ ⁊
humanus. Non enim est malum
in se cauere a pctõ ꝑ timorem pe
ne. sed tñ semp est cũ pctõ. Unde
Aug. super illo vbo. Confige ti-
more. t. c. me. dicit de tali. Uiuit
in hoĩe peccãdi voluntas. et seque
retur opus si spararetur impunitas
Constat autẽ ꝙ peccandi volun-
tas peccatũ ẽ ꝓpter hoc dicitur. i. io.
iiij. Timor non ẽ in charitate. qa
charitas excludit peccatũ. Et iõ ca
uere a malo timore pene tñ attri
buitur malis. cauere aũt a pctis
amore iusticie attribuit bonis iux
ta illos vsus oratij. Oderunt pec
care mali formidine pene. Oderũt
peccare boni vtutis amore. talis
timor non facit euadere penas q̃s
timet. ¶ Exemplum de duob⁹ so-
cijs clericis de quib⁹ dicitur ꝙ se mul
tum diligentes dixerunt ad inui
cem ꝙ ꝑmo moreretur rediret ad al
terum si posset. Factum est aũt ut
alter moreretur facta ꝯfessione ⁊ re
cepto viatico cũ fletu. Post aliqñ
do tempus apparuit socio. ⁊ que
siuit socius quõ ei esset. Et rñdit
ꝙ male. qꝛ dãnatus erat. Et soci
us. Nunqd ꝯfuit tibi confessio,
viaticum. ⁊ lachryme quas effudi
sti in extremis. Et ille. Nõ qꝛ oĩa
feci ex solo mortis timore. Ideo
dr. Prouerb. xi. Iusticia libera-
bit a morte. ipsa ẽ enĩ sola q̃ facit
euadere visionem demonũ hmõi
timor nõ facit timere filiũ dei. ⁊ ꝑ
consequens heredem regni. Nõ
ergo timeam⁹ deum solo tali timo
re, sed magis filiali. de quo prius
dictum ẽ vt euadere valeamus ti
morẽ illũ penalẽ quo dãnati vide
bũtur. ¶ Quarta pẽa timoris erit
i dãnatis propter penas vehemẽ-
tes quas patientur. Quãtũ timeres
si videres ignẽ in quo oz te tene-
re digitum ꝑ horã ⁊ magis si per
diem. ⁊ adhuc magis si totum cor
pus ꝑ annum ⁊ corp⁹ tuum deficere
non hẽret. Cogita aũt si potes q̃n
to timore dãnati timent q perpe-
tuo ⁊ sine fine tãtũ ⁊ talẽ ignẽ pa
tientur. de quo igne dictũ est in pri-
ma pena corpali. Et nõ solũ ignẽ
sed ⁊ frigus itẽsissimũ et alias pe
nas de quib⁹ dictũ est. Quãtũcũ-
q̃ stent in inferno dãnati ille pene
non mitigabuntur qa in inferno
nulla ẽ redẽptio. nulla penaꝝ alle
uiatio. ⁊ ideo cũ quãto timore po
siti sunt in iferno tanto timore sp
timebunt. O deus quãta pena est
ista. Sciunt enim pauperes xpi q̃n
timent pdones ⁊ raptores. Uide
amus igitur Kristi quomõ istum ti
morẽ poterim⁹ euadere. Certe eua
demus si de timore seruili transea
mus ad inicialem ⁊ filialẽ. qd sie
fit, Cum peccator audit predica-

Exm de Thayde

ti penam eternam ꝛ territus absti
net a malis solū vt vitet penā ti-
met seruili timore. ꝛ non est ad-
huc iustus q̃uis abstineat a pec-
cato: qꝛ si nō esset pena quaȝ for-
midat: non abstineret a petō. ꝛ iō
ī eo ē amor pcti radicaliter. Iste
dum abstinet a malis assuescit se
bonis: ac per hoc incipit amarē bo
num ꝛ delectari in illo: qď cū ce
pit amare expelletur amor pcti qꝛ
non patiuntur sese amor iusticie ꝛ
amor pcti. simul etiaȝ expellet ti-
mor seruilis q solā penā timuit. ꝛ
iam cum charitate incipit esse ti-
mor inicialis qui adhuc vnum oc
culum hȝ ad penā: ȝ alterum hȝ
ad offensaȝ ne cōmittat. Interim
bene agendo crescit charitas. ꝛ si
mul cum hoc crescit timor offen
se ꝛ diminuit timor pene: donec
totus intuitus animi sit ad offen
sam non ad penam. ꝛ tunc ē pfe-
cta charitas ꝛ tunc expellit timor
inicialis ꝛ succedit filialis cuius
vsus in presenti ē reuereri ꝛ time
re ne offensa fiat. Ne ergo incur-
ramus timorem tātarum penaꝝ
saltē hēamus timorē inicialem ad
quē incutiendum dicit Io. bapt.
Math. iij. Uidens multos pha-
riseorū ꝛ saducceorū veniētes ad
baptismū suum dixit eis. Proge
nies viperarum quis demonstra
uit vobis fugere a vētura ira. Fa
cite ergo fructum dignum pnie.
iam eni securis ad radicem arbo
ris posita est. Ois ergo arbor que
non facit fructū bonum excidet ꝛ
in ignem mittetur. Qui post me
venturus est fortior me est cuius
ventilabrū in manu sua ꝛ pmun
dabit areā suā ꝛ cōgregabit triti-
cum suum i horreuȝ. paleas aūt
cōburet igni in extinguibili. Iste
habȝ duas alias que date sūt mu
lieri ad volandum in desertū pe-
nitentie. Apoc. xij. Duo pdicti ti
mores. s. penarū offense multas
animas fecerunt volare ad pniaȝ
¶ Exempluȝ de thayde meretrice
de qua dr̄ ꝙ tante pulchritudinis
extitit ꝙ multi ꝓpter eam vendi
tis substantijs suis ad vltimā pau
pertatem deuenirent. sed ꝛ amato
res sui pre zelo illius litibus inter
se consertis frequēter thaydis li-
mina sanguine replebāt: qď cum
audisset abbas pannucius sūpto
habitu seculari ꝛ vno solido ꝓfe
ctus est ad eam in quādā egypti
ciuitatem deditqȝ solidū quasi ꝓ
mercede peccandi. Illa accepto
precio ait illi. Ingrediamur sili
cameram. Cumqȝ ingressus esseȝ
ꝛ lectum pciosis vestibus stratuȝ
ascendere minaretur dixit ad eaȝ
Si est interius cubiculum in ip-
sum eamus. Illa auteȝ dixit. Est
quoddam cubiculum vbi nullus
ingreditur. Si uero deum times
non est locus qui deitati ei⁹ abscō
datur. Quod cum senex audisset
dixit ei. Et scis esse deuȝ. Que rn̄
dit. Scio esse deum ꝛ regnum fu
turi seculi necnon ꝛ tormēta pec-
catorum. dixitqȝ ei. Si ergo no-
sti cur tantas animas perdidisti.

Et non ſolum pꝛo tua: ſ; ꝓ illoꝝ
redditura rõne damnaberis. Il
la vero audiens pꝛouoluta ad pe
des eius cũ lachꝛymis oꝛabat di
cens. Scio eſſe pniam pater ⁊ cõ
fido remiſſionem te oꝛante ſoꝛtiri
tñ peto trib⁹ hoꝛis iducias. ⁊ p⁹
hec quo iuſſeris ibo: qcunq; pꝛe
ceperis faciaȝ. Cunq; locũ illi ab
bas conſtituiſſet vbi venire deberȝ
illa collectis oibus quecunq; ex
peccato lucrata fuiſſet per latiſq;
in medio ciuitatis pplo ſpectante
igne combuſſit clamans. venite
oẽs qui peccaſtis mecum ⁊ vide
te quõ oia q̃ contuliſtis mihi exu
rã. Erat aũt pꝛeciũ auri libꝛaꝝ q̃-
dringẽtaꝝ. Que cuȝ oia incendiſ
ſet ad locum quẽ abbas cõſtitue-
rat prexit quã ille receptã virginũ
monaſterio in cellulã paruã reclu
dens oſtium celle plũbo ſignauit
⁊ paruã reliquit feneſtram ꝑ quã
ei victus inferret. Juſſitq; ei om
nibus diebus parũ panis ⁊ pau-
lulum aq̃ miniſtrari. Cum aũt ſe
nex deſcenderet ait ad eum. Quo
iubes pr̃ vt ex naturali meatu aq̃
meam fundaȝ. ait ille. In cella ſi
cut digna es. Cunq; iteꝝ quõ de
beret adoꝛare inquireret. ait. Non
es digna nominare deuȝ neq; in
labijs tuis nomẽ trinitatis addu
cere ſi nec ad celuȝ man⁹ extẽdere
qꝛ labia tua iniquitate plena ſũt
⁊ manus tue ſoꝛdibus inquinate
ſ; tñmodo incũbẽs ꝯ orienteȝ re
ſpice hũc ſmonẽ frequẽter iterans
Qui plaſmaſti me miſerere mei.

Cũ ergo trib⁹ annis fuiſſet inclu
ſa condoluit abbas pãnucius ⁊ ꝓ
fectus ad Anthonium vt requi-
reret ſi deus remiſiſſet illi pctã.
⁊ narrata cauſa Anthoni⁹ cõuo-
catis diſcipulis ſuis ꝑcepit eis vt
illa nocte vigilantes i oꝛatiõe ꝑſi
ſterent ſigillatim q̃ten⁹ alicui ex
hiis declararet de⁹ cãȝ ꝓ qua pã
nucius abbas venerat. Cũ ergo
inceſſanter oraſſent abbas paul⁹
maioꝛ diſcipulus Anthonij vidit
ſubito lectũ i celo precioſis veſti
bus oꝛdinatum quẽ tres virgines
clara facie cuſtodiebant. Cunq;
paulus illis diceret gloꝛiam illaȝ
tñ eẽ Anthonij. Vox aũt diuina
rñdit. Non eſt pr̃is tui Anthonij
ſed taydis meretricis. Nõ cũ ma
ne paulus pãnucio dixiſſ; cũ gau
dio diſceſſit et mox ꝓfect⁹ ad mo
naſterium oſtiuȝ celle aperuit. Il
la vero rogabat vt adhuc manere
incluſa. dixit aũt ei. Egredere qꝛ
dimiſit tibi deus peccata tua. Et
illa rñdit. Teſtatoꝛ deũ qꝛ ex quo
huc ingreſſa ſum ex oibus pctis
meis feci velut ſarcina ⁊ ſtatui an
te oculos meos ⁊ ſicut non deceſ
ſit anhelitus de maxillis meis ſic
nõ diſceſſerũt pctã mea ab oculis
ſed flebam ſp illa ꝯſiderans. Cui
abbas dixit. Nõ ꝑꝑ penitẽtiã tuã
remiſit tibi deus pctã tua ſ; quia
hunc timoꝛẽ ſp habuiſti i animo.
Et cũ inde illã adduxiſſet. xv. di-
es ſupuixit ⁊ pauſauit in domi-
no. O deus meus qd nos facie-
mus de tot pctis nr̃is ſuper qbus

nihil timem⁹ dixisti.n. dñe sicut
dr Math.xxi. Amē amē dico vo
bis qꝛ publicani ꝛ meretrices pre
cedent vos in regnũ dei. Hoc vi-
demus verꝫ in sctá thayde ꝛ seque
mur si timorē habuerimus. Iste
dr initialis. qꝛ ē initium sapien-
tie Eccľ.i. Et in ps. Qui timet d
um faciet bona. Eccli xv. Sapia
vero ē nõ in cognitiõe boni ꝛ ma
li: sed ēt in reprobatiõe mali ꝛ ele
ctione boni. Itē dr initialis qꝛ est
in incipiētibus bene agere vt cõi
ter. Hoc timore igit̃ penas infer-
ni euademus ꝛ reuerentialē obti
nebimus i patria. de quo dr i ps.
Timor dñi sctũs pmanet in secu
lum seculi. de non hñtibus hic ti
morē hmõi in charitate ꝛ nõ co-
gnoscentibus deũ ei sup oia obe
diendo dr in themate. Conuertá
tur.i.in.f.o.g.ꝛc̃.

Eptima pena spiri

tualis i damnatis erit
certitudo sue dãnatio
nis. O q̃ꝫ pena terribilis scire ꝙ
nunq̃ꝫ cessabunt a tanta tribula-
tione ꝙ nũq̃ꝫ melius habebunt.
Scis.n. q̃ꝫtuꝫ sunt tristes qui sũt
certi ꝙ adiudicati sunt morti. Et
dãnati certi erunt ꝙ sunt adiudi
cati eterne morti ppetuo tam gra
uissime punitiõi. O de⁹ me⁹ quã
ta fatuitas ꝓ momentanea dile-
ctatione velle incurrere ppetuaꝫ
dãnationē. Hec ꝯditio igit̃ ppe-
tuitatis multũ aggrauabit. Erũt
igitur certi de quattuor.

¶ Primo ꝙ iudex non reuocabit
sententiam suam.
¶ Secundo ꝙ bene agendi nun
q̃ꝫ obtinebunt q̃ꝫq̃ꝫ potentiam.
¶ Tertio certi erũt societatis ma
ledicte eternaliter.
¶ Quarto loci infernalis punie̅-
tis horribiliter.
¶ Primo igit̃ erũt certi ꝙ iudex
ꝛc̃. Unde hoc. Certe ex snia prola
ta qꝛ iudex dicet sniaꝫ ꝓferendo vt
dr Mat.xxv. Discedite a me ma.i
ig.eter. q̃ pa.est diabolo ꝛ angelis
eius. Et seqtur in fine capituli. ꝛ
ibunt hij.s.q a sinistris ei⁹ erũt i
suppliciũ eternũ. Iusti ãt in vitã
eternaꝫ.glo. Frustra ergo orige-
nes spõdet liberationē post mul-
tos annos malis hoibus ꝛ ipsis
demonib⁹. Vides ergo qñ iu-
dex sniam dat vt eternaliter puni
antur. Et ibi ponit̃ eternũ.s.a p-
te p⁹ ꝓ perpetuo. Cõsidera igitur
ꝙ iudex nunq̃ꝫ reuocabit sniaꝫ su
aꝫ ꝛ de h̃ erunt certi dãnati. Nũc
vero sumus incerti de snia illa an
feret ꝯtra nos vel non: sꝫ snia pro
regno. ideo igr bea. Pe.ij.pe.c.i.
Quapropter fratres magis sata
gite vt ꝑ bona opa certã vr̃am vo
cationē ꝛ electionē faciatis. Hec
ei faciētes nõ peccabitis aliquan
do. Sic .n. habundãter ministra
bit vobis introitus in regnuꝫ ce-
lorum dñi nr̃i saluatoris iesu xpi.
¶ Sunt.n. aliqui fatui qui dicũt
quod deus nõ erit adeo durus.
vt in eternũ puniat. Cõtra quos
ait idē apľs.c.ij.eiusdē eplē. Fue

runt vero ꝛ pseudo ꝓphe in ppl'o
sicut ꝛ in vobis erūt magr̄i mēda
ces q introducēt sectas ꝑditionis
Et seqtur. Si eī angelis peccāti-
bus nō pepercit. ſ ʒ rudētibus in-
ferni detractos in tartaꝝ tradidit
in iudicium cruciādos reseruari
ꝛc. Et sequiẜ. c. i. Hāc ecce vobis
Kmi scd'am scribo epl'am in qui
bus vr̄aʒ excito i ꝯmonitione sin
ceram mētē ut memores sitis eo
rū q̄ predixi verboꝝ a sctis ꝓphe
tis ꝛ apl'oꝝ sctōꝝ ꝓceptoꝝ dn̄i ꝛ
saluatoris. Hoc primū sciētes ꝙ
uenient in nouissimis dieb' i decep
tione illusores iuxta ꝓprias ꝯcu-
piscētias ambulātes dicentes vbi
ē promissio aut aduētus eius. Ex
quo. n. p̄res dormierunt oīa sic ꝑ
seuerāt ab initio creature. Et seq
tur. Nō tardat dn̄s ꝓmissionem
suā sed patiēter agit ꝑꝑ vos noles
aliquos perire: sed oēs ad pn̄iam
reuerti. adueniet aūt dies dn̄i vt
fur ꝑꝑ ꝙ Kmi satagite imacula
ti ꝛ inuiolati ei inueniri in pace et
longanimitatē dn̄i nr̄i salutē arbi
tramini. Nolite igitur dubitare
q: vere ita erit sicut scriptura loq
tur nā nō voluntate humana alla
ta ē aliqn̄ ꝓphetia ſʒ spū sctō inspi
rati locuti sunt scti dei hoies. Ut
igiẜ istam sn̄iaʒ ipsis dānatis cer
tam scʒ ꝙ nunꝗ̄ reuocabiẜ possu
mus euadere. laboremus ad bn̄
agendū. q: credunt multi saluari
q dānabunẜ. ¶ Unde legimus i
vitis patrum ꝙ abbas siluan' cū
scūs fuisset in excessu mentis co-
ram fr̄ibus ꝛ redisset ad se flebāt
ualde. Et interrogauerūt eū fr̄es
qd hr̄et. Abbas āt ille tacebat et
flebat. Cū āt instarēt vt diceret qd
hr̄et dixit. Ego ad iudiciuʒ dei ra
ptus sui ꝛ vidi quosdam de habi
tu nr̄o exeuntes ad tormēta quos
dam ꝟo de habitu seculari eūtes
ad regnum. Et idem ē qđ diciẜ.
Mathe. vii. multi dicēt mihi in il
la die. dn̄e dn̄e nōne in nomie tuo
prophetauim' ꝛ i noie tuo demo-
nia eiecim': ꝛ i noie tuo ꝟtutes ml'
tas fecimus. Et tunc cōfitebor il
lis. q: nunꝗ̄ noui vos discedite a
me oēs q operamini iniquitatē. Si
autem ꝓphe ꝛ fugātes demones
ꝛ miracula facientes tunc repel-
lenẜ quis potest esse q de se nō du
bitet. Incertus est igiẜ qsqʒ de le
ge cōi ꝺ illa sn̄ia de qua certi esse
dānati etiaʒ ꝙ executio illi' erit ꝑ
petua. Est eni magna ꝯsolatio cū
hr̄ spes de mia iudicis ꝛ de reuo
catione sue sn̄ie: ſʒ hoc non erit tē
q: mō ē tp̄s mie tūc erit tp̄s vita-
tis ꝛ iusticie Leo. papa in ꝟitate iu
dicabit te qui i ꝟitate te redemit:
Hec pena debetur illis q nolunt
credere sacre scripture ꝛ deo. ſʒ di
cūt nos ista aduēisse i timorē pec
catorū. Tales sunt pessimi ꝛ falsi
xp̄iani q ꝯdicunt euāgelio ꝛ ꝑ cō
sequens deo ꝛ ecclesie ꝛ articulo
fidei orthodoxe. i quo dicitur In
de. s. de celo vētur' iudi. vi. ꝛ mō.
Tales bn̄ vellēt ꝑpetuo saluari ſʒ
sine labore ꝛ certamine cum tn̄ di
cat apl's. Non coronabiẜ nisi q le-

gitime certauerit. Cum ergo di-
cant vitā btām esse eternā3. q̄re ēt
non credūt penā ꝛ mortē eternā3
Et q̄3uis sint multe rōnes ꝛ au-
ctoritates prius circa hoc allega-
gate: nūc tñ aliqua addunt. Per
se notū ē iquit ꝯpilator libri ꝺ uir
tutibus ꝙ q addit sup pctm̄ suū
ꝯtumaciā seu ipenitentiam auget
pctm̄ suū ꝛ penam ꝛ q̄3tū durat i
iniuria tā3 durat ꝛ pena. Q2 ergo
exn̄s i iferno addit sup pctm̄ suū
cōtumaciā3 vel i pniā3. nulla eni
vera penitētia vel emēdatio ē apō
i nferos. sicut dicēdū ē magis i pe
na sequenti ꝛ tādiu durat iniuria
q̄3diu ei non emēda: merito sp du
rabit ipsius pena. Et hāc mouet
q̄stionem petrꝰ discipulꝰ gregorij
ipsi gregorio. i. liij. dya. di. Scire
velim q̄uo iustū sit vt culpa q̄ cu3
fine ꝑpetrata ē sine fine puniat.
Greg. Hoc recte dicet si districtꝰ
iudex non corda hoim s3 fcā pēsa
ret. Iniquit enim nō cū fine dere
liquerūt q cū fine vixerunt. nā vo
luissent vtiq3 si potuissent sine fi-
ne viuere sine fine peccare: sicut sa
tis dictum fuit priꝰ in pena corpa
li. Ad hoc ꝑpositū vide pulcher
rimam resolutionem in scō tho.
.i. ii. q. lxxxvii. ar. iij. ꝛ ifra. Et. iiij.
sen. di. xliij. ar. iiij. quo q̄rit. utru3
ex diuina iusticia inferat pctōribꝰ
pena eterna. Et sic p3 ꝙ snia iudi
cis erit irreuocabilis de quo cer-
tissimi erunt ipsi damnati q̄ certi
tudo erit sūp ma pena. ¶ Secun
da erit pena certitudis i h̄ ꝙ bene

agendi ꝛc. Q̄3ta pena erit se sci
re certitudinaliter. priuatos esse
illa potestate q̄ potuissent lucrari
regnu3 celorū si voluissent. Tūc
autem nō poterūt ꝙ potuissent h̄
faciliter ꝛ de hoc erunt certi. Et h̄
pena dabitur illis q hoc non fece
runt q̄ñ potuissent. Tales sunt q
non hn̄t fidem certā. aut si hn̄t fi
dem illa est mortua. Ubi notādū
sicut dicit i sūma ꝺ ꝟtutibꝰ ca. ꝺ fi
de ꝙ tria exigunt ad bn̄ oꝑandu3
scire. posse. ꝛ velle. Et q2 in iten-
tatione oꝑatiōis prior ē finis hijs
q̄ sunt ad finem ꝛ ꝫm naturam fi
nis sumūtur ea q̄ sunt ad fine3 iō
in oꝑando ea q̄ sūt ad deū ꝛ salu-
tem nr̄am necesse habemus finis
bonitatem cognoscere ꝛ desidera
re ꝛ aliquā fiduciā obtinendi hr̄e
vt. s. cognoscamus quo debemꝰ
tendere ꝛ velimꝰ venire ꝛ speremꝰ
posse peruenire. Non enim tem-
ptanda sunt q̄ oīno effici non pos
sunt. vt ait sapiens. Fide bonitatē
finis agnoscimus: charitate desi-
deramus: spe fiduciā obtinēdi ha
bemus. Et q2 scire ē dimiutū i vi
rōali ꝛ posse in irascibili ꝛ velle n
ordinatum in concupiscibili iō fi
des ē supplemētū cognitōis i rōa
li spes supplemētū fortitudinis i
irascibili ꝛ charitas est ordiatiua
voluntatis i cōcupiscibili. Fide
cognoscimꝰ supnum bonum siue
sūmū bonū eē bonū se cōicās ex q̄
cognitione due affectiōes oriunt
.s. spes ex eo ꝙ cognoscit liberalis
simꝰ bōa sua cōicādo: ꝛ ꝺsideriu3

ex eo ꝙ cognoscitur eē bonū quo nihil meli⁹ pōt desiderari. Bonū .n. est qđ desideratꝛ ab oib⁹ vt ait btūs Diony. ꝛ ꝭm Arist. Omnia bonū exoptāt. Uita hoīs absqꝫ lumine fidei vaga ē nesciens quo tēdat Jo. xii. qui ābulat in tenebris nescit quo vadat. Hō absqꝫ fide ad molā istoꝝ temporaliū circuit ad modū sansonis exoculati. Judic. xvi. eterna nec cognoscēs nec cupiens. ps. In circuitu ipii ambulant. Et i li. dicte salutis dicitꝛ. ¶ Ad hoc ꝙ fides sit cōmendabilis dꝫ habere tria. s. veridicā cōfessionē: magnificā deuotōem: ꝛ catholicā ꝑfessionē. ¶ Primo igitur fides dꝫ hr̄e veridicā cōfessionez vt verū dicat: ne aliud credat: aliter viuat vt scꝫ fides sit viua non mortua: vera non ficta. Res enim mortua nō est res sꝫ equoce. sicut hō mortuus nō est hō. Res. n. ficta ꝓprie nō est dicēda res. sicut leo pictus nō est leo: denarius de auricalco nō ē verus denari⁹ q dꝫ eē de auro. Tales sunt falsi ꝛ ficti xp̄iani de quo dicit apl's. Titū .i. Cōfitentꝛ se nosse deū. factis āt negāt. Tales sunt sicut chimera q̄ est res ficta ꝛ tñ nihil est in rerū natura. Fides veridica est sic viuendo sicut credit. ¶ Secūdo dꝫ habere magnificā deuotionē in tribus. ¶ Prīo vt in solo deo cōfidat ēt si natura uel rō ꝯtradicat Talez fidē habuit abrahā qui uetulus de uetula ꝛ sterili cōtra omnem rōnem credidit deo ꝓmittēti ꝙ haberet semē in quo benedicerentꝛ oēs gentes. Uñ dr. Gen. xv. Credidit abrahā deo ꝛ reputatum est ei ꝑ iusticia. ¶ Secūdo fides ē magna si in aduersitate nō deficiat. sed plus inualescat. ꝺ q̄ dicit saluator Math. xvii. Si hūeritis fidē sicut granum synapis. ꝛc. Granū synapis quāto plus teritur fortius viget. Talis fuit fides martirꝫ q ut dr heb. xi. ꝑ fidē vicerūt regna ludibria ꝛ verbera insuper ꝛ vincula ꝛ carceres. de hac fide dr. i. Joh. v. Hec est victoria q̄ uincit mundū fides nr̄a Talē nō habuit petrus q uidens ventū ualidū timuit ꝛ statiꝫ mersus fuit. cui ꝛ saluator dic Mat. xiiij. Modice fidei quare dubitasti. Sic multi uidētes ventū validū tribulationis stati titubant ꝛ merguntur in mari desperatiōis qđ ē mortuum in quo nil pōt viuere. ¶ Tertio ē fides magna si ꝑꝑ dilationē hō petere non desistat qđ sibi ꝓmissum ē. s. regnuꝫ ꝛ bñ operādo ꝛ orādo. Talē fidē habuit mulier cananea q̄ quātūcūqꝫ fuisset a xp̄o repulsa nūquā quieuit a ꝑce quousqꝫ fuit exaudita. Uñ dr mathei. xv. O mulier magna ē fides tua. fiat tibi sicut petisti. qr vulgo dr. Qđ differtur nō offertꝛ. Itē fides dꝫ hr̄e ꝑfessionē catholicā. Uñ catolica ꝑfessio xp̄iana cōtiet. xii. articlos q i symbolo ap̄lico ꝯtinētꝛ. ¶ Est tñ aliđ credere deo. aliđ credere deū. aliud credere i deū. Credere deo ē cre

dere verũ'qd dic̃ credere deũ ẽ cre
deꝛ ipꝫ eẽ. credeꝛ i deũ vt dic̃ Au.
est credendo amare credẽdo i eũ
ꝑ amorẽ ire ꝛ eius mẽbꝛis incoꝛ-
poꝛari ꝛ tales sunt q eius ꝓcepta
custodiũt. Talis fides ẽ q̃ possu
mus mereri vitã eternam ꝛ q̃ dã-
nati potuissent si voluissent. tunc
ũt nõ poterunt. qꝛ erunt extra sta
tum merẽdi. Cõsidera q̃ta pena
est alicui ꝛ tristitia q pp suum de
fectum ꝑdidit suã hereditatẽ ꝛ es
set maioꝛ tristitia si perderet vnũ
regnũ. Sic maxia erit tristitia ip
sis dãnatis q pꝛopter suam malã
voluntatẽ: ꝛ qa non fuerunt veri
fideles ꝛ boni xp̃iani ꝑdiderunt
glĩaꝫ ꝛ patienꝛ tã grauissimas pe
nas ꝛ certi erunt ꝙ nunq̃ ampli
us hẽbunt tale posse q̃le habuerũt
¶ Tertia pena erit qꝛ erunt certi
societatis maledicte ꝛc̃. q̃tuꝫ sit
graue homini eẽ in societate que
displicet notũ est ꝛ plus ẽ mole-
stũ si talis societas inferat penam
Et si quis est cert⁹ ꝙ in tali socie
tate sꝑ deberet manere multũ eẽt
tristis. sic qdam dãnati certi erũt
de illa societate videlꝫ ꝙ cũ demo
nibus ꝛ aliis dãnatis ꝑpetuo ma
nebũt i qua ꝛ ex qua societate ml'
tum affligenꝛ vt dictum ẽ pri⁹ in
multis penis coꝛpoꝛalibus ꝛ spi
ritualibus. O deus q̃ta tribula-
tio q̃ta tristitia ꝛ pena stare ꝑpe-
tuo in tali societate tã fetida tam
ignita ꝛc̃. Ubi erũt societates hu
ius mũdi. vbi prãdia ꝛ ꝯuiuia in
quibus fiunt tot excessus ꝛ in ver
bis ꝛ in cibis vbi choꝛee in quib⁹
tot mala ꝯmittunꝛ. vbi societates
ludẽtium ꝛ bibẽtium in tabernis
Certe ex talibus mũdanis socie-
tatibus pp pctã ibidẽ commissa
moꝛtalia ibũt hoies si sic moꝛiun
tur in illis pctis ad illã societatẽ
infernalem. Fugite igiꝛ Kmi ta
les mũdi societates vt vitetis so
cietatẽ dãna, societatẽ plurimũ.
nõ oꝫ sequi. ¶ Unde ponitur ad
h̃ exẽplũ in legenda scõꝝ. cũ qdã
rex nõ deberet baptizari ꝛ iã vnũ
pedẽ hẽet in lauacro. alteꝝ retra-
hens interrogauit vbinã plures
maioꝝ suoꝝ eẽnt i inferno vel pa
radiso ꝛ audiẽs plures eẽ in infer
no intinctum pedem retrahẽs san
ctius est inquit plures q̃ paucio
res seq. ꝛ ita ludificatus est a de-
mone ꝓmittẽte sibi ꝙ tertia die i
comparabilis bona daret. sꝫ ipse
quarto die subita ꝛ eterna; moꝛ-
te periit. Sic multi malũt sequi
societates fatuoꝝ q̃ bonoꝝ ꝛ vo
lunt magis ire cum illis q vadũt
ad infernũ q̃ cũ illis qui vadunt
ad paradisum. Sed vere societas
q̃ hic eis fuit grata in inferno erit
tristis ꝛ ingrata ¶ Quarta pena
erit certitudo loci inferna. Scitiꝛ
eni quãta pena ẽ esse in loco feti-
do ꝛ inhonestoꝛ hanc penã alle-
uiat spes exeũdi a tali loco. sꝫ quã
do nõ est spes de exitu talis loci.
tunc ẽ grauissima. Cogita quãt⁹
esset doloꝛ si adiudicatus eẽs ꝑ-
petuo stare in latrinis quãrum es
ses tristis. igitur pensa. Et uere

inhonestior: fetidior: horribilior: ⁊ grauiorē penā inferens oībus locis mūdi vt sciēt p experientiaȝ dānati a quo sciēt ēt se nunq̄ȝ exituros. O deus quātuȝ timere debēt hoīes hui⁹ mūdi q pp loca cito transitoria. s. pp domos edificandas ⁊ acquirēdas castra: ⁊ maneria: terras ⁊ alia loca mlta pctā ɔmittunt. Nam alij rapiūt castra ⁊ dñia alteri⁹ per violētiā. ut pȝ in guerris. Alij subtrahūt p fraudes hereditates alioꝝ. s. diuites a pauperibus. Alij ampliāt terras ⁊ prata secreta signoꝝ diuisionis inter ꝓximos admonētes q̄ omnia dānabilia sunt dicēte ꝓpheta Ysa. v. Ve que ɔiungitis domuȝ ad domū ⁊ agrum agro copulatis vsqȝ ad terminū loci. nūquid habitabitis vos soli i medio terre certe cito moriemini. nec vlterius in hijs locis morabimini. Ubi ergo i inferno si in pcō mortali moriamini. pp quoꝝ locoꝝ acquisitionē nō tm̄ ipsi dānāt̄ sȝ etiā successores. ¶ Exēplum qdā miles defunctus i dextrario nigerrimo apparuit: de cuius narib⁹ fumus ⁊ flāma ꝓcedebāt. apparuit inq̄ȝ tectus pellibus ouinis ⁊ mollem terre gestans in humeris. Cui cius cui appuit ait. Estis vos dominus frideric⁹. rñdente illo ego sum adiūxit. vñ venitis ⁊ quid significant ista q̄ video. Ego inqt in maximis penis suȝ. pelles istas a tali vidua abstraxi q̄s mō ardentes sentio. Similiter partē cuiusdā talis agri mihi vēdicaui iniuste cuius nūc pōdere pmor: sed si filij mei ista restituerēt: penā meā multum alleuiarent. sicq̄ȝ euanuit. Audientes āt filij verba patris ab illo maluerūt eū in pena remanere q̄ȝ pdcā restituere: imo ēt illa iniuste detinere. ⁊ sic cōsequenter damnari. O quot sunt tales filij q malunt patres i penis ⁊ in illo loco ēt ppetuo dānari q̄ȝ restituere. ēt si ꝓ tali restitutione sciret illos saluādos imo malūt dānari ipsimet q̄ȝ restituere uel loca ista uel alias res. ¶ Exēplum i li. de dono timoris. Sacerdos quēdā vsurariū monebat de salute anime sue quia grauiter infirmabat dicebatq̄ȝ sibi tria fore necīa scilicet dolere de p̄teritis. ⁊ plene cōfiteri de pctis. ⁊ restituere ꝓ posse. Et ille. duo pria libenter faciā sȝ tertium qūo facerē nihil mihi neq̄ȝ filijs meis remaneret. Et sacerdos. sine hoc non potes saluari. Et ille. dicūt ita sapientes ⁊ scripture. Ita uere dic̄ sacerdos. Et ille. Et ego volo ꝓbare utruȝ dicāt veruȝ. q2 nō restituā. Et sic mortuus ē magis timens paupꝫtatē p̄ñteȝ q̄ȝ futurā penā in loco illo vilissimo. O īsania ceteris rebus admiranda q videt se in exitu huius mūdi ⁊ nō curat sibi ꝓuidere de loco futuro ppetuo: pro certo talis nō hȝ fidē ꝙ sit infernus quē fidelis uere credit eē. iō dicitur de tali ⁊ sibi similibus. Conuertantur pec. ⁊c̄.

Octaua pēa spiritualis erit defectus consolationis. ⁊ ꝫ alibi sit dictū de hmōi defectu: tñ ali⁹ ē defectus ꝯsolationis corporalis: alius defectus ꝯsolationis ipsi⁹ aīe. Nā ut videmus aliq consolantur corporaliter q nō spūaliter ⁊ econuerso. Quis desolatio aīe redundet in corpus ⁊ eꝯ vt dcm̄ ē in pn̄cipio penaꝝ spūaliū. Quarta igit̄ pena damnatis erit q ꝯsiderabūt a nullo. s. nec a deo nec ab aliq̄ creatura ꝯsolari aut cōfortari in tam maximis penis: sed erūt i inferno positi q̄si ampli⁹ nulla sit deo cura de eis. O deus meus q̄ntā curam ꝑ hoīe saluando habuistis. qui hō fuistis passibilis abiectus ⁊ despectus ⁊ mortem tam vilissimam passus estis. Nunquid obliuiscemini miseri vtiqꝫ ut dictuꝫ est. q: nunc est tp̄s mīe: tūc āt iusticie. Erit igitur damnatis pena ⁊ tristitia magna. Quia.

¶ Erūt priuati oī diuīa ꝯsolatōe
¶ Angelica visione.
¶ Omnium scōꝝ cōpassione.
¶ Dānatoꝝ cōsederatiōe.

¶ Primo ergo priuabunt̄ oī diuina cōsolatione. q: deus ipse iustus nihil eis dabit in quo ꝯplaceāt imo de quocūqꝫ recordabunt̄ siue de deo siue de quacūqꝫ alia re totum erit eis in desolationē siue ꝑ se siue ꝑ accidēs. Hic aūt non sic punit deus q: quātūcūqꝫ quis patiatur aliquā ꝯsolationē p̄t hr̄e. Vñ ipse iob ꝫ sit hic grauissime afflictus tñ patiēt̄ sustinuit di. Job. ii. Si bona suscepim⁹ de manu dñi mala āt q̄re nō sustineam⁹. Scribitur āt post eodē ca. Egressus sathan a facie dñi ꝑcussit iob vlcere pessimo a planta pedis vsqꝫ ad verticem capitis ei⁹ qui testa saniē radebat in sterquilinio. dixit autē illi vxor sua. Adhuc per manes in simplicitate tua. Bñdic dō ⁊ morere. Qui ait ad illā. Quasi vna d̄ stultis mulierib⁹ locuta es. Si bona ⁊c̄. Et sic pꝫ ꝙ patiētiaꝫ habuit quam nō hēbunt damnati. imo deo maledicēt. sicut cōsulebat mulier. Job eidē dicēs. Benedic deo ⁊c̄. i. maledic. Tm̄ eniꝫ abhorret diuinam maledictionē sacra scriptura vt loco maledic posuerit benedic. vt quidā dicunt Sed sequit̄. In oībus. s. afflictionibus nō peccauit Job labiis suis. Glo. Duob⁹ modis labiis peccamus cū iniusta dicimus uel iusta tacemus: ſꝫ iob neqꝫ cōtra serientem superba dicit. Nec contra suadentē recta tacuit patiētiā habuit deo gratias agens sapīa ꝯiugem arguēdo docēs. Patiētia āt ⁊ sapia magna sūt dei dona. Sic pꝫ ꝙ quātūqꝫ quis affligatur in hoc mūdo in aliquo p̄t ꝯsolari ꝑ patientiā saltē. Etiā q: hic pena tp̄alis ⁊ ꝑ patientiā p̄t eē meritoria vite eterne ⁊ purgatiua penarum ꝓ pctīs soluendarū. sed nihil tale accidet dānatis. Scitote ꝙ hec pena debetur illis qui h̄ ha

bent oẽs mũdanã cõsolationẽ i io
cis in triũphis ꝛ comestionibus
ꝛ potationibus ꝛ luxuriis ꝛ aliis
pctis multis ꝑ quibus nec volũt
dolere pfecte nec satisfacere. Pe
nitẽtia.n.est p̃terita mala plange
re ꝛ plangẽdo nõ iterare. Credũt
enim plures tales decipe deum.
qꝛ dicũt ore se dolere de pctis et
ꝓponere abstinere. ſ3 in rei verita
te aliud hñt in corde qd p3 paten
ter. qꝛ fcã cõfessiõe oris coram sa
cerdote tali q̃li statim redeunt ad
modũ viuẽdi priorẽ. Sicut prius
iurauerũt statim ꝯiter iurabunt
p sanguinẽ dei p mortẽ dei. ꝛ sic
de aliis pctis. Et dicũt ꝙ nõ pos
sent aliter viuere. Et iõ qꝛ hic no
luerunt abstinere a pctis nec obe
dire deo. Iõ in futuro i nullo cõ
solabili deus acquiescet illis. O
quanta pena si hic tantũ punieris
ꝙ in nulla re posses cõsolari. Co
gitet igit̃ penã hãc in damnatis
qui poterit. ¶ Secũda pena erit
qꝛ priuabuntur angelica visione
unde post diem iudicii nullus bo
nus angelus ad dãnatos descen
det. mõ uero ad purgatoriu3 qd
est quedã ps inferni angeli boni
qñq3 descendũt ad purgãdos cõ
solandũ. ¶ Unde i libro de dono
timoris dr. ꝙ quidã pctõr correp
tus grauissima infirmitate roga
bat dñm vt eum tolleret de mun
do isto: qd cum frequẽter petisset
astitit corã eo angelus dei dicens
Missus sum ad petitionẽ tuã ex
pediẽdam. Elige qd vis aut duo
bus dieb⁹ stare in purgatorio aut
duobus annis sustinere infirmi
tatẽ istã. At ille gaudẽs elegit pri
mum ꝛ mortuus ẽ. Post horam
aũt modicã appuit ei exñti in pur
gatorio itez angelus quẽ videns
dixit. Quis es tu. Et ille. Ego sũ
angelus dñi qui apparui tibi i se
culo adhuc viuenti. Et ille absit.
Tu nõ es angelus. qꝛ angeli non
mentiunt̃: tu aũt mihi mẽtitus es
dicẽs. ꝙ solum duobus dieb⁹ sta
rem in purgatorio. hic aũt steti iã
tot annis. Angelus aũt ait. Scias
qd nõdũ hic stetisti p horã integrã
Tũc ille. Rogo igit̃ ut reducas
me ad sclm: qꝛ paratus sum susti
nere quãtã ifirmitatẽ deo placue
rit dũmõ huc nõ reuertar. Qd ꝛ
factũ est ex dispẽsatiõe diuina. Et
regressus huc sustinuit patienter
infirmitatẽ p duos ãnos p⁹ quos
mortu⁹ est. Pie igit̃ credit̃ ꝙ an
geli boni visitãt cõciues suos in
purgatorio existẽtes ꝛ frequenter
cõsolant̃ ꝛ ut patienter sufferant
exhortant̃. ut dr in legenda aurea
in cõmemoratiõe defunctoꝝ. Et
forte spãlius eos visitant angeli
qui fuerũt custodes eorum. Dam
nati aũt nunquã sic cõsolabunt̃ p
ipsos bonos angelos. ꝛ hꝰ iuste qꝛ
hic nũquã voluerunt acquiesce
re eis vel si qñq3 acquieuerũt nõ
tñ pseuerauerũt. sed in pctis mor
tui sunt. De effectib⁹ angelice cu
stodie loq̃t multũ euident̃ Bon.
di. xi. iiii. qui sunt. xii. Quinimo
occasio erit maxime desolationis

ipsis dānatis dū recordabunt ꝙ
deus tn̄ eos dilexerit ꝙ eis sicut
dixit Jero. ab ortu natiuitatis de
derit angelū custodē. s. qn̄ anima
infundit corpori. ¶ Quadruplex
tn̄ principalis effectus consueuit
custodie assignari circa animas.
¶ Unus ē vt ꝓficiat aīa in bonū
gratie. ¶ Alius vt nō cadat i ma
lū culpe. ¶ Tertius ē si cadat ꝙ
postmodū resurgat. ¶ Quartus
est ne totiēs vel intantū maluȝ ca
dat quotiēs vel ad quātuȝ aduer-
sarius incitat. O quāta tristitia
dānatis nō acquieuisse monitiōi
bus sui boni custodis ⁊ cū eo nō
fuisse ad gloriā celestē. sed magis
acqeuisse illi dānato angelo dato
in exercitiū. Un̄ mgr. di. xi. ij. c. i.
ait. Greg. quoqȝ dicit ꝙ qsqȝ vnū
bonum angelū sibi ad custodiaȝ
deputatū ⁊ vnū malū ad exerciti
um hēat. Cuȝ. n. oēs angeli boni
nostꝝ bonū velint cōiterqȝ saluti
hoīum studeāt. ille tn̄ qui deputa
tus est alicui ad custodiā spāliter
eū hortatur ad bonū sicut legitur
de angelo thobie. ⁊ de angelo pe
tri in actibꝫ aplōꝝ ut pulchre ostē
dit scūs. Tho. pria pte. q. cxiij. ꝑ
totū. Silr ⁊ mali angeli cū desi-
derēt malū hoīum. magis tn̄ ho
minem ad malū incitat ⁊ ad no-
cendū fortius instat ille q ad exer
citiū eius deputatus ē. h ille. Cō
sidera igit ꝙ si darent tibi duo vi
ri quoꝝ vnus induceret ad bonū
terminū ⁊ alius instigaret ad ma
lum terminū si crederes malo i-
ducenti te ad locū talē qualis est
isernus quātū dolere ⁊ tristari de
beres: qꝛ malo acquieuisti ⁊ bono
credere noluisti. Pēsemꝰ igit nūc
nō cōsentire pctis vt talē ⁊ tantaȝ
tristitiā ꝑpetuam vitare possumꝰ
¶ Tertia pena erit priuari oīum
scōꝝ ꝯpassione. qꝛ scriptū ē i ps.
Letabitur iustus cū viderit vindi
ctam manus suas lauabit in san-
guie pctōꝝ. Et sic q̄si balneabūt
se cū uidebūt tantam iusticiā fieri
de damnatis. Et sic pater in celo
nō tristabit de dānatiōe filij in in
ferno: nec filiꝰ de dānatiōe patris
nec filia de dānatiōe mrīs. O q̄-
ta tristitia in dānatis cū scient fi-
lios ⁊ filias quos ita care nutriert
gaudere de dānatione sua. Un̄ ⁊
mgr sen. di. l. iiij. q̄rit de ista com
passiōe di. Sȝ cū sci malos i tor-
mentis videāt. nōne aliqua ꝯpas-
sione erga eos mouebunt. Nōne
eos de tormētis liberari cupiunt
Et rn̄det i fi. ca. di. Justoꝝ aīe ⁊
si nature sue bonitate miam hn̄t.
iam tn̄c auctoris sui iusticie ꝯiun
cte tāta rectitudie cōstringētur vt
nulla ad reprobos ꝯpassione mo
ueant. hec ille. Scotꝰ vero i. iiij.
eadē di. dicit. Non credo ꝙ beati
ꝯsolentur absolute de penis eoꝝ
nō ergo gaudēt de eis nisi ꝑꝑ iu
sticiā iudicis ⁊ qꝛ vidēt deū h vel
le volunt ⁊ ipsi hoc tn̄ si placeret
deo absolute nollent nec propter
hoc ē in eis tristicia. qꝛ eoꝝ volun
tas nō est tristicie capax ꝑꝑ dele-
ctationem ꝑfectā q ipedit oēȝ tri

fticiam oppositā ꝫ quācūqꝫ ꝑtin
gentem nec etiam est ista volicio:
nisi conditionalis. h ille. imo etiā
gaudebunt. Sciendū tñ inqt idē
doctor ꝙ aliter debet gaudere iu
dex de pena iuste inflicta ꝗ ali⁹
cui non interest. Unde deus acce
ptat penā damnatorum qꝛ iusta
est et fit in vindicta offense iudi-
cis. ꝛ ideo eius interest habere
maiorem complacentiam in infli
gendo iuste penā quā debeāt bea
ti. eo ꝙ eos ñ ꝑtineat vīdicta. hil
le. Et hec pena erit in dānatis. qa
noluerunt reuereri scōs nec deū
eoꝝ festa colēdo: alia bona opan
do i quib⁹ hoīes cōiter plura ma
la agunt ꝗ in aliis diebus. Alii
sunt ociosi cogitantes pessima ꝺ
quib⁹ nunꝗ confitent̄ nec credūt
cogitationes malas eē pctā. Debe
tur etiā his qui non hñt cōpassio
nē de misia primi. ꝛ iō nec deus
nec scti ꝯpatient̄ talibus dānatis.
¶ Quarta pēa erit ꝙ priuati erūt
mutua ꝯsideratione. qꝛ nō solū si
bi iuicem iuidebūt vt prius dcm̄
ē: imo impossibile erit ut sibi i ali
quo amore cōiungant̄. hic aūt lꝫ
qñqꝫ aliqui hoīes odio se hēant tñ
qsiqꝫ pacificāt̄ ꝛ fiūt post aliqñ bo
ni amici. sed nihil tale inter dāna
tos poterit fieri ita ꝙ ꝺ se mutuo
gaudere non poterūt. Sed nūqd
poterūt gaudere de dilectione sui
sicut videmus peccatores gau-
dere. lꝫ se amēt iordinate. Rñdet
do. subtil⁹ vbi pri⁹ ꝙ si quilibet dā
nat⁹ ꝛ pcipue demones possēt sta
re in cognitione sua ꝛ dilectōe ꝑ-
petua ꝛ non determinarentur ab
alio reputarent se btōs btitudine
naturali ꝛ iō in cognitiōe sua ma
xime qescerent. ꝛ credo ꝙ qꝛ ab h
impediuntur ꝙ ē eis maxima pe
na. ꝫ null⁹ dānatoꝝ absolute pōt
stare in cognitione ꝛ dilectiōe sua
sed tñ vt est terminus cuiusdam
alterius. sicut infirmus ꝯsiderat
se non tñ delectat̄ qꝛ non ꝯsiderat
se nisi vt est terminus ꝯcupite sa-
nitatis q̄ caret ꝛ quā obtinere non
pōt ꝛ iō ampli⁹ tristat̄ ꝛ pūit̄: ꝛ sic
diligens se ad hñdum aliqd qđ ñ
pōt hr̄e ex illa dilectione patit̄ ma
iorē penā ꝛ tristiciā. dānati igit̄ se
amantes et cōsiderantes finem ꝑ
pter quē facti fuerūt ꝛ quē potuis
sent cū diuino auxilio in hoc mū
do acqsisse maxime cruciabunt̄ ꝛ
cōfusionē super se hēbūt qꝛ nolue
runt facere bonū ꝛ fugere maluꝫ.
Non sit igit̄ carissime tibi graue
dimittere pctā nec confundaris ī
bene agendo diligenter inquire q̄
sūt ad salutem necessaria. qꝛ xp̄s
dicit. Primū q̄rite regnū dei ꝛ h
oia adiicient̄ vobis Math. vi. qꝛ ꝺ
non querentibus regnū dei dicit̄
Conuertantur ꝛc.

n Ona pena dāna-
torum erit
mortis desiderium. ꝛ
de hac pena dcm̄ ē pri
us aliqualiter ꝛ allegatus textus
Apoc. ix. i quo dicit̄ desiderabūt
mori ꝛ mors fugiet ab eis. Mo
uetur āt questio a doctorib⁹. l. di.

iiii. Utrũ dãnati appetant nõ esse ꝓpter fugiendam miseriam. ⁊ ar gumentis positis ad ptes ꝯrias p scotum in pria ꝯclusione eiusdẽ di. ⁊ solutõe posita dicit i pncipio solutionis secũde. Lꝫ dãnati ꝺbe ant magis velle nõ eẽ ꝙ̃ i petõ p-manere. Credo tñ qꝺ appetũt nõ esse non propter culpã fugiendaꝫ quia sunt obstinati sed propter pe nam quã sustinẽt. Bon. etiã dic. ii. q. eiusdem di. rñdet ad hoc Di cunt aliqui ꝙ dãnati mallẽt nõ eẽ ꝙ̃ sic eẽ: sed appetitus coꝛ ẽ inoꝛ-dinatus ⁊ indiscretus ⁊ fantasti-cus: qꝛ sibi nociuũ appetit. sicut ẽ appetit⁹ infirmi q nõ venit ex na-tura: ſi ex fãtastica imaginatõe. qꝛ existiat sibi ꝓdesse qꝺ nocet. sic dã nati qꝛ existimãt: se hr̃e getẽ si oĩo nõ eẽnt appetũt magis nõ eẽ i pe nis ꝙ̃ eẽ. Et h mõ vr̃ dicere aug. i li. de miseria hui⁹ mũdi loquẽs ꝺ dãnatis. O moꝛs ꝙ̃ dulcis esses qb⁹ amara fuisti te solũ desiderãt q te vehemẽter oderũt. Uñ ꝯsiter dicit Credo ꝙ magis appetẽduꝫ eẽt si ponerer i optõe oĩo nõ eẽ ꝙ̃ eẽ ⁊ eternalr̃ toꝛq̃ri. Et loquoꝛ de appetitu q refugit icõmodũ. h. n. iudicat mẽs mea magis appetibi le sicut decollatiõeꝫ ꝙ̃ diuturnaꝫ ignis adustionẽ. verũtñ ꝫ appeti tũ hõesti qꝛ cruciat⁹ talis ẽ ad gl'iã dei vtiqꝫ magis vellẽt ignib⁹ sub iacere ad ꝯtinuã dei laudẽ. ꝙ̃ per oĩmodã coꝛruptionẽ manũ ꝺi ef fugere. h ille. Sic igr̃ appetitu re fugiẽte penã tã graue ꝯsiderabũt

moꝛi. vñ moꝛs h duplr̃ accipit. s. ꝓ nõ eẽ simplr̃ nec ꝫ coꝛp⁹ nec ꝫ aiaꝫ: aut ꝓ sepatõe aie a coꝛpe sic cõiter dꝛ hõ moꝛi qñ aia recedit a coꝛpe ⁊ vtrãqꝫ moꝛtẽ affectiõe cõ modi putatiui dãnati ꝯsiderabũt
¶ Pꝛio vellẽt se ñ fuisse creatos.
¶ Scꝺo vellẽt se esse annihilatos
¶ Tertio velẽt se ñ fuisse r̃dẽptos
¶ Quarto vellẽt se ñ foꝛ suscitatos
¶ O quot vellead impossibile ꝫ diuinã oꝛdinationẽ erũt in dãna-tis in quib⁹ grauissime cruciabũ-tur. ¶ Et pꝛio uellent se nõ fuisse creatos accipiendo creationem cõiter ꝓ factione. qm̃ si non fuis-sent facti non cõmisissent pctã ꝓ-pter q̃ dãnati sunt. ideo maledi-cent cõceptõi sue ⁊ natiuitati. Job. iij. Pereat dies in qua nat⁹ sum ⁊ nox in q̃ dictum est conceptus est hõ. Cogita tristiciam hoĩs caden tis in foueã ꝓfundã ⁊ dicentis. O maledicte ve tibi qꝛ p talem viam venisti si ñ venisses non cecidisses Ita dãnati dicent si non fuisses generatus non fuisses dãnatus. Talis tristicia accidet hijs q no-lunt ꝯsiderare q̃re facti sunt. de q bus dicitur in ps. hõ cũ i hono-re eẽt non i ꝯpa. e. iu. in ñ. ⁊ sil'is fact⁹ ẽ illis. Qui honoꝛ hoĩs ma ior ꝙ̃ fieri ad imaginem dei. ⁊ tã dẽ hr̃e gl'iaꝫ illã eternã i regno ce lorum. Sꝫ volenti ad aliquẽ locũ distantem ꝑuenire oꝫ pri⁹ ꝑtransi-re ꝑ viam mediaꝫ ꝙ̃ ad terminuꝫ vie ꝑuenire. ita te oꝫ prius viã pa disi aggredi ⁊ p illã ire: ꝙ̃ te pos-

se padisum obtinere. quā si nolis
ingredi oz te ire p viam iferni. qz
in hoc mūdo nō sunt nisi due vie
q̄rum vna est arta: z alia ē lata. vt
dicit xps. Mat. vii. nec potes hic
sp viuere: sz te oz mori qz statutū
ē hoib⁹ sel' mori. Hebr. ix. z nescis
qñ nec vbi nec i q̄ societate nec i
quo statu. Preuideas igit̄ tibi de
futuro exemplo illius qui sibi pro
uidit dum regnaret. ¶ Narratur
enim q̄ fuit cōsuetudo in regno
quodam q̄ nullus regnaret ibi ni
si p annum finito vō āno rex spo
liatus oibus cum vitupio mitte-
batur ad quādam isulam i ppetu
um exilium z alius ingrediebat.
Multis uero fatuis regibus sic
exulatis z in isula illa fame z mi
seria piclitantibus successit qdaz
sapiens qui duz durauit posse su
um pmisit in insulam multa ne-
cessaria. de quibus fuit ei bñ cum
illuc fuit expulsus. Et hoc est qd
dñs nobis dicit Lu. xvi. exēplo vil
lici iniquitatis vt faciamus nobis
amicos. s. paupes z viros bonos
z sanctos d māmona iniquitatis
vt cum defecerim⁹ recipiant nos
in eterna tabernacula. Eccl. xiiii.
Ante obitum opare iustitiā qm̄ ñ
est apud inferos. i. in alio sclo in-
uenire cibum. sicut dcm̄ est prius
frustra ergo dānati vellent se non
fuisse natos. qz etiā hoc solo pri-
uatur deus igenita facere q̄ geni
ta fuerūt. ut dicit agathon. vt ait
aristo. vi. ethi. Scdo dānati vellēt
annihilari qz z si non potest ēē qn
fuerint posset tamē fieri qd nihil
essent. O domine iesu cur fecisti
quos sciuisti ppetuo dānandos?
Cur non sufficit tibi vt tanto
tēpore petōres puniant̄ q̄to pec-
cauerunt? Cur eos non annihilas
si non vis eos saluare aut aliquid
aliud de ipsis facere. vbi est mia
tua? qño vex ē qd dicis p pphaz
Michias domini i eternū cātabo.
Hec sūt cogitatu mirabilia z ter
ribilia ad audienduz sz terribilio
ra ad uidendū. terribilissima ad
sentiendum. ¶ Hec dubia soluun
tur p doctores. di. xlvi. iiij. Et lz
de hiis sit dictū pi⁹ placet tñ hoc
idem repetere. Ad pmam oclu-
sionem possum⁹ dicere cuz aplo.
Ro. xi. O altitudo diuiciarū sapi
entie z scie dei q̄ȝ in ophensibilia
sunt iudicia ei⁹ et inuestigabiles
vie ei⁹. Quis eni cognouit sensuz
dñi aut quis eius osiliarius fuit
vel potest dici sicut dic Ansel. p
sologion. c. ij. ad deuz loquēs vt
inquit Ricar. i. q. l. di. Id solum
iustum ē qd uis z non est iustum
qd non vis. Et ita cum dei volū-
tas sit prima regl'a oim volendo-
ruz nō ē q̄rendus cur deus vult h
uel illud. ¶ Alij distinguūt qd vo
luntas dei dr̄ añs z oñs. vt sctūs
tho. i. pte. q. xix. ar. vi. ad pmam
voluntatē inquit añcedenti vult
oēs hoies saluos fieri. vt oēs si
vellent saluarent̄ qz hñt naturalia
legem sacramēta z cetera ad salu
tem necessaria. Voluntate sūt cō
sequenti nō vult oēs hoies saluos

fieri: sꝫ ſm eorum merita aliquos saluabit ⁊ alios dānabit. ¶ Aliq tñ dicūt vt recitat Bonau. f. q. di. xliiij. infernum nō eē pro eo ꝙ dicūt nullū cruciatū eē post hāc vitā. Et istū errorē ꝯuincit rō recta q̄ ita dictat ꝙ malū nō dꝫ remanere ipunitū. Si ergo multi peccāt ⁊ in hac vita nō cruciantur imo gaudēt ⁊ letant̄ necesse ē eos post hāc vitā cruciari aut destruere ordinē vniuersi aut diuinā iusticiā negligentē ⁊ remissā eē circa puniciōes pcti. ¶ Alij vero negauerūt infernū eē ꝓ eo ꝙ negauerūt ipios eternaliter cruciari vt origenes ⁊ seq̄ces ei⁹ q̄uis scdm eos post hāc vitā aliqs maneat cruciatus. dixerūt. n. ꝙ hoc nō pt diuina mia sustinere ꝙ creatura sua q̄ nō odit sꝫ diligit eternaliter sit in penis cū ipse nō delectetur i punitiōe nr̄a nec satiet̄ cruciatibus nr̄is nec obstat qn nō possit eos q puniūtur sine aliquo p̄iudicio liberare a penis. Et si aliqñ scriptura ꝯminat̄ peccōribus penā eternā. h̄ dicūt nō esse dcm̄ scdm veritatē ꝓmissionis sꝫ ſm terrorē cōminationis qua intendit deus malos liberare a peccatis. Iste autē error origenis fuit ⁊ suorum sequacium q tanto est imanior quāto videtur esse mitior ⁊ misericordior pro eo ꝙ diuinam iusticiam blasphemat dum eam diminuit dūtantum dat misericordie ꝙ nō reliquit locum iusticie. ¶ Secūdo vero quia spem nostram euacuat Si enim scripta supplicium peccatoribus cōminatur non secundū veritatem. sed ut deterreat qd̄ cause esset cur etiā non itelligamus premia promittere nō secundum ueritatē sed ut ad opus iusticie alliciat ac per hoc scriptura tota ⁊ fides nostra vana ⁊ friuola poterit iudicari. ¶ Et iō est tertia positio rationalis ⁊ fidelis ꝙ sit ponere cruciatū eternū ⁊ h̄ manifeste dicit scriptura diuina confirmat fides et concordat ratio recta. ¶ Scriptura Math. xxv. Ite maledicti in ignem eternum ⁊c. Unde etiam Greg. morꝫ. xxxiiij. Sunt nōnulli qui peccatis suis idcirco finem ponere negligunt. quando habere quandoqꝫ super se finem futura iudicia inspiciantur. Quibus breuiter respondemus. Si quandoqꝫ finiēda sunt supplicia reproborum quandoqꝫ ergo finiēda sunt gaudia beatorum. Per seipsam nāqꝫ ueritas dicit. Ibunt hi in supplicium. iusti autem in vitam eternā. ¶ Itē ratiōe videtur quia si de duobus contrarijs est reperire alterum extremoꝝ ⁊ mediū necesse est ponere alterum extremum. Hec ē radix stabiliandi cōtraria apud philosophos. sed est ponere perfectā beatitudinē in pr̄ia ⁊ mediū statū in via inter perfectā btitudinē ⁊ ꝑfectā miſiā. ergo ē ponere ꝑfectā miseriā post hāc vitam. Hoc āt dicim⁹ īfernū. ¶ Itē sicut deus est sūme misericors ita est summe

iustus. sicut ergo summe miseri-
cordis est summe misereri: & mi-
sericordiam suam summe manife
stare: sic & summe iusti est summe
punire & suam iustitiam manife-
stare per effectum infinitum: vide
tur quod aliquibus peccatoribus red
di debeat cruciatus infinitus: sed
non potest esse cruciatus infinitus
nisi eternus: ergo necesse est esse
cruciatum eternum. hunc autem
dicimus infernum. Cruciatum
etiam ponere eternum facit ad cō
plementum vniuersi & iustum iu
dicium dei. Congruum enim est
vt pulchritudo vniuersi decoret
quibusdam antitetis. i. contrarijs
vt sicut bonis redduntur bōa eter
na: ita & malis eterna supplicia.
Necessarium etiam est ad conser
uandum ordinem iustitie vt vni-
cuique reddatur secundum opa sua cū vē
tum fuerit ad iudiciū. Peccator
aūt cum peccat: peccat contra bonum
eternū & infinitū. & ex hoc dignus
est cruciatu eterno. Peccat ēt in
suo eterno vt dū decesserit nō est
amplius locus meriti ac per hoc nec re
missiōis pcti. & idō semper ē culpa. Et
quia culpa ordiatur in pēa debet semper eē in pēa
Et ista ēt vna rō ppleta q̄ colligit
ex Gre. & au. Gre. āt dic in li. dia. quod
idō pctōr eternaliter cruciādus ē quia peccat
in suo eterno. Aug. vero dicit quod idō
eternaliter pūitur quia peccauit contra bonū eter
nū. Et quod illud iudicium iustum
sit ostendit per exemplū in hūanis
iudicijs & regalibus vbi dic peccās
contra rēpublicā aliquo grādi crimie

morte moritur. nō quia in mora qua
occiditur eius suppliciū leges eē
existiment cū sit hora pbreuis sed
quia eum in sempiternū auferunt a
societate viuentiū. hec Bona. Et
patet magis in exilio ppetuo si ppe
tuo viueret exulatus. ¶ Ad aliud
de misericordia dicit idē doc. in fi.
huius. q. quod sicut deus est sūme mi
sericors ita ēt decet vt sit sūme iu
stus: & idō effectus sūme misericor
die nō excludit effectū iustitie & p
pter hoc deus distinxit sibi duo
tempora. Vnū in quo ōnderet mi
sericordie sue infinitatem traden
do vnigenitum filiū suū pro oībus
inimicis suis & parcēdo omnibus
ad se redire volentibus. Aliud in
quo ōnderet iusticie sue imēsitatē
& id est tēpus quod deputatū ē eternis
cruciatibus. Dicit ēt magister sn̄i ista
ad auctoritatē Ja. ij. Judicium
sine misericordia fiet illi qui non fe
cit misericordiam ita inquit intelligi
pōt quod iudiciū damnatōis fiet illi
qui non fecit misericordiam pro eo quod
fuit sine misericordia. vel fiet illi
iudiciū sine misericordia liberāte
& saluāte quamuis tamen in aliquo pene alleuia
tōe misericordiā dei sentiet. quia nō
tantum punietur quantū meruit. si hic non
sine causa dicitur misericordia & iudiciū in
futuro: quia & hic multis mōis mi
seretur deus quibus nō miserebitur tūc. Vo
cat. n. tūc pctōres & iustificat: quod
tūc nō faciet: sed tūc reddet singu
lis secundum merita. Manifeste iudica-
bit qui nūc occulte iudicat. ¶ Sed
quaeritur vtrum dānati punientur sine in

termissione. Rñsio. inqt Bona.
dicēdo ꝙ punito gehēnalis erit
sine oi intermissiōe. Et hoc pꝫ ꝑ
illud ꝙ dr apo. xiiii. Ascendet fu
mus tormētoꝝ in secula seculoꝝ
ꝛ non hēbunt requiem die ac nocte
qꝛ cū nō sit interpolatio i culpa ñ
dꝫ esse i pena. ¶ Et si dicat iuxta
illud Job. xxiiii. ꝙ transibunt ab
aqs niuiū ad calorē nimiū. ꝛ sic
vr ꝙ in isto transitu sit itermissio
Rñdeo ꝙ dupliciter pōt intelligi
vel sicut ē transit⁹ subi ab vno cō
trarioꝝ immediatoꝝ in aliud. ita
tñ ꝙ sp est sub altero prioꝝ. sic in
telligat i ꝓposito. vl' ita vt ñ itelli
gat successio ꝫ nec trāsit⁹ cū suc
cessiōe ꝫ vāietatū successiōe. h B.
ꝛ ita fortasse dici possꝫ d pēis spū
alib⁹ qꝛ mirabile nimiū vr intelli
gere tot ꝛ tāta ꝛ velle simul tot i-
possibilia. Erit igit dānatis ma-
xima pena qꝛ vellēt annihilari ꝛ ñ
poterūt deo volēte eos sp stare in
inferno cū tā grauissimis penis.
¶ Tertia pena erit qꝛ vellēt se nō
fuisse redēptos. O q̃ta pena dā-
natis cū ꝯsiderabūt tñ remediū
ꝯ pctā sua spreuisse. Cogita si eēs
adiudicat⁹ morti vel ꝑpetuo car-
ceri ꝛ aliqs vellet te liberare ꝛ hāc
liberationē ꝯtēneres ꝛ post cū vel
les liberari nō posses q̃ta mesti-
cia afficereris. Erit ergo dānatis
maxima pena cogitare de illa libe
ratiōe quā ꝯtēpserūt imo vellent
ꝙ de⁹ nō fuisset icarnatus qꝛ ma
gis punient ex eo ꝙ nō curarunt
tm̄ bonū ꝛ maxime xpiani sicut di

ctum fuit pri⁹. Hec pena maxime
debetur his q tāto bñficio igrati
sunt. O miserrimi dānati q tanto
bñficio rāto amore nō potuerunt
qꝛ noluerūt trahi ad amorem dei.
Vñ xps ośdit nobis dilectionē
valde grādē cū totū corpus suū ꝛ
oia mēbra sua morti exposuit. de
q̃ dilectōe ait Bern. Si dñs nr ie
sus xps hūisset tot mēbra i suo cō
pore quot sūt stelle i firmamēto ꝛ
vnū qdqꝫ mēbrū singularē vitam
hūissꝫ oia sigillati morti exposuis
set añqꝫ vnā aiaꝫ i faucib⁹ diaboli
dimisisset: Hec ille. Fuit ergo
xpi passio sufficiēs pro redēptiōe
totius humani generis. ꝫ maledi
cti dānati nō hoc curātes magis
eū occiderūt pcis suis q̃tū in eis
fuit. Heb. vi. Rursus crucifigē-
tes sibimetipsis filiū dei. Et ita
tristabunt valde qꝛ fuerūt a mor-
te pcti liberati si voluissēt fructuꝫ
passionis suscipe. ¶ Quarta pēa
erit qꝛ nollent se fuisse suscitatos:
imo libenter aie dānatoꝝ illa tor
menta vilissima dimitterēt. O q̃
tus dolor q̃ta tristicia ipsis aiab⁹
damnatorū in sūptiōe siue reuni
one corporū. qꝛ oēs pene corꝑales
q̃ dicte sūt prius in aiam redūda-
bunt sicut glia corporis i celo in
aiam: ꝛ iō aie beate cū gaudio sua
corpa resument. ꝛ aie dānatorum
cū tristicia. Cogita corp⁹ putridū
ꝛ plenū vermib⁹ ꝛ q̃tuꝫ deforme
poteris pensare. Dico tibi ꝙ aie
dānatoꝝ tale corp⁹ plus vellēt ha
bere q̃ illud dānatū cū penis illis

cruciatib⁹. O igitur aia cur tantū places huic corpi. Cur illud nu-
tris in luxurijs: i gula: in ocio: ꝛ
alijs delectatōib⁹. Cur nō cogis
illud tibi seruire ꝛ nō tu illi. Tu ꝺ
siderasti vt illud a te nō separetur
dū eras i hoc mūdo ꝛ non potui
sti obtinere qn p mortē separetur.
tūc optabis vt sepet ꝛ nō poteris
obtinere: qꝛ mors fugiet a te. Ta
lis pena merito erit illis q nimis
carnaliter vixerūt. ita ꝙ eorū cor
pus erit aiabus carcer ppetuus.
Si infirmantur voluptuosi aut
quicq̄ mali in aliquo mēbro pa
tiuntur statim apponunt remedi
um vadunt ad medicū adhibent
vnguenta. imo quicquid suaserit
medicus obseruādū pro sanitate
corporis diligēter obseruāt. sed si
infirmant in aia nō curant nec q̄
runt medicū: immo fugiunt. no
lunt credere deo ipsos dirigenti
ad salutē p predicatores ꝛ confes
sores. ꝛ iō non mirum si damnā
tur. sicut non esset mirū si quis in
firm⁹ nolens credere medico mo
reretur. iō notanter dr̄ in thema-
te prius assumpto. Conuertātur
in infernum ꝛc.

D Ecima ꝛ vltia quo ad presentem tractatū pe
na spūalis est verecū-
dum stipendiū. qꝛ dānati non so-
lum verecūdia corporali ꝯfundē
tur: sicut ꝯfunduntur hoies nu-
di: sed et verecūdabūtur ꝛ ꝯfun
dentur ex denudatōe ꝛ visiōe seu
cognitiōe suorū pctōrum qḋ mō
non fit. qꝛ peccata hoium nunc a
solo deo videntur. ꝛ adhuc ex tali
visione nō curant. Hec āt ꝯfusio
spiritualis erit quadruplex.
¶ Primo enī confundentur ex
dei cognitione.
¶ Secundo ex sanctorū visione.
¶ Tertio ex aspectu damnatorū.
¶ Quarto ex inspectu peccatorū
¶ Prima igitur pena confusiōis
damnatorū erit ex dei cognitōe.
Pensare. n. potestis q̄ta esset cō
fusio latroni si iudex videret ipsū
furem in furto suo ꝛ hoc bn̄ sciret
sed maior puelle verecūde si a pa
tre suo inhoneste cū viro videret.
Vere maior ꝯfusio erit dānatis
ex visiōe patris celestis. Hec ē illa
cōfusio de qua Jer. xvij. dr̄. Dn̄e
oēs q te dereliquerūt ꝯfundētur
recedētes a te in terra scribentur
qm̄ dereliquerūt venā aquarū vi
uentium dn̄m. Sꝫ quare nō sic
ꝯfundunt pctōres cū sciāt ꝙ oia
apta sunt ꝛ nuda oculis dei. Cer
te qꝛ vel nō credūt vere: vel si idu
bitanter credūt: qꝛ nūc videt dis
simulare pctā qꝛ nō punit iō non
curant. Si ergo ex aliquo ihone
sto facto vel vbo hoies verecundi
ꝯfundūtur: q̄to magis ex pecca
to mortali qḋ sūme deo displicet
dānati ꝯfūdent. Et hec pena erit
illis q mō noluerunt ꝯfundi siue
erubescere in pctis pp deū que tn̄
non facerēt corā hoibus. ¶ Exē-
plum hui⁹. Quidā bonus vir cui
dam fatue mulieri insequēti eum

vt cū ea peccaret dixit. Ueni ⁊ seq̄
re me. Et cū eā duxisset ad forum
dixit. Modo para te. Que dixit.
Non hic vbi hoīes videāt sed in
domo. At ille. Si tu nō vis hoc
opus hic exercere ꝓp hoīes q̄ vi-
derent: nec ego in domo ꝓp deus
q̄ videret. Et hoc ē qd̄ dr̄ his ver
sibus. Cū quid turpe facis q̄ me
spectante ruberes. Cur spectante
deo nō magis ipse rubes. Et Bo
et. in fi. v. de ꝯsol. Magna ē nob̄
indicta bn̄faciendi necessitas cuz
cuncta agam⁹ añ oculos iudicis
cūcta cernētis. Quot mala fiunt
in occulto deus nouit. Si tñ fece
ris pcm̄ corā deo est remediuz vt
nō ꝯfundaris in eternū vz. s. ꝯfū
daris ꝯfitēdo. De qua ꝯfusiōe dr̄
Eccli. iiij. Pro aīa tua nō ꝯfun-
daris dicere veruz. Est. n. ꝯfusio
adducēs gl'iam ⁊ grāz. Quasi di
ceret ꝙ duplex ē ꝯfusio. q̄dam est
aliquorū q̄ tn̄ verecūdantur ⁊ cō
fundūtur reuelare in ꝯfessiōe pcā
sua ꝙ ea tacēt: ⁊ hec ē mala. Alia
est ꝯfusio qua ꝯfundūtur ⁊ vere-
cundātur in ꝯfessiōe: nō tn̄ sic gar
ricant pctā sua cōmissa. ⁊ hec est
bona ꝯfusio ducens ad grām ⁊
glāz ex qua ꝯfundit dyabolus ⁊
ꝑ quā euadit ꝯfusio eterna: q̄ tan
ta est vt eā cogitare non possum⁹.
¶ Scđa pena ꝯfusiōis erit ex sā-
ctoꝝ visiōe. Non. n. solus de⁹ vi-
debit pcā damnatorū: sed ēt tota
curia celestis. Uñ Bern. Ignis
vbiq3 ferox ruptis pugnabit ha-
benis. Cūctaq3 cūctorū cunctis
archana patebūt. ¶ Sed quō po
terunt sancti angeli ⁊ alii beati vi
dere peccata dānatorū cū nunq3
ad infernū descendant: ⁊ tanta sit
distantia paradisi ad infernū. Ad
hoc dicit Bonauē. in. iiii. di. l. q.
iii. ꝙ sci vident in speculo eterno
penā reproborū vt faciat ad eoruz
gl'am cumulādaz. ¶ Sed qd hec
cognitio faciet ad dānatorū ꝯfu-
sionem: Dico ꝙ faciet. Sicut ma
gis ꝯfunditur latro dū eius fur-
tum cognoscitur a tota curia ali
cuius dñi q̄3 si a solo dño: ita ma
gis ꝯfundētur ad minus extensi
ue ex cognitiōe curie celestis q̄3 si
a solo deo cognosceret eorū pctā.
Scient. n. quō pctā eorū fuerunt
visa in iudicio a cūctis ⁊ ad eorū
ꝯfusionis cumulū recordabūtur
illius visiōis ꝯfundentis sicut si
qs recordaret ꝙ pctm̄ suuz viris
honestis fuit: ⁊ ē notū ꝯfunderet
⁊ verecūdaretur. Et vtiq3 hec erit
magna cōfusio dū dānati scient
pctā sua nota fuisse ⁊ esse virgini
gl'ose: angelis ⁊ scīs dei q̄ tot erūt
in illa suꝑna hierl'm ciuitate. Et
hec pena debet illis q̄ scōruz vitā
deriserūt nec imitati sunt. ¶ Sūt
. n. multi miseri q̄ deridēt ⁊ oblo-
quunt non solū ꝯ scōruz vitā: sed
ēt ꝯ xp̄m ꝯtēnentes sua ꝑcepta ⁊
consimilia. ¶ Exēplū in vitas pa
trum ⁊c. Illā ergo cōfusionē dā
nati nō habituri essent si voluissēt
scōruz seq̄ vestigia vel dei ꝑ cepta
cōspexisse ⁊ fecisse q̄r scriptū est in
ps. Tūc nō ꝯfundar cū ꝓspexere

roīn oib⁹ mādatis tuis. ¶ Ter
tia pena ꝯfusionis erit ex aspectu
dānatoꝝ: nā sicut ex aspectu vici
ni tui ꝯfusionē pateris ex multis
pctis tuis. imo mulier ꝯfundet
in aspectu viri ex multis suis mi
serijs dānati videntes mutuo suā
pctā q fuerunt eis prius occulta
ꝯfundētur. sicut nūc multi ꝯfun
derētur si viderēt eoꝝ mala ēt ab
hiis q sunt similes ꝛ talib⁹ pctis
maculati. O ve⁹ me⁹ quot ꝯfusio
nibus ꝯfundent dānati q tot erūt
in illo carcere ꝑpetuo: nā a quolꝫ
demone ꝛ alio dānato cū eis ꝯfū
dent verecūdabunt ꝛ exprobrabū
tur. ꝛ maxime hi q maiorē opor-
tunitatē salutis hūerūt. Et princi
paliter verecūdabunt xpiani in q
bus apparebit caracter baptisma
tis. ꝛ ꝑ amplius viri religiosi qui
maioꝝ salutis occasionē hūerūt
ꝛ ſm q maiora ꝛ plura pctā habe
bunt. Cōfundenturqꝫ illi superbi
demones q de celo empireo ceci
derunt ꝛ maxime ille lucifer apo
stata cui dicet illud Ysa. xiiij. q̄ō
cecidisti lucifer q mane oriebaris
Corruisti in terram q vulnerabas
gentes qui d. in. cor. t. in ce asc ē.
su. ast. t. exal. so. m. sed ego in mō
te testamēti in la. aqui. ascēdā sup
altitudinē nubiū ero similis altis
simo. Verūtñ ad infernū detrahe
ris in ꝓfundū laci. Hec ꝯfusio de
betur supbis q similes effecti de
monib⁹ deū cōtēpserūt volūtatē
suā volūtati diuine ꝑferētes. hec
ēt pena debet illis q nō verecūdāt

publice ꝛ palā peccare ꝛ suis ma-
lis exēplis alios corrūpe. De qb⁹
dr Math. xviij. Qui āt scādaliza
uerit vnū de pu. istis q in me cre.
expe. ei vt su. mo. asin. in co. eius
ꝛ demer. in ꝓfund. maris. Quid
āt sit scandalū dicit Nicol. de ly-
ra. q scandalū actiue ē dictū vel
fctū min⁹ rectū ꝑbens occasionē
alteri ruine. Scādalizare igit ali-
quem est facere eū ruere in pctm̄
mortale ex dicto vel facto suo ma
lo: ꝛ hoc est proprie nocumentuꝫ
ex pte anime quod est recte cōtra
caritatē: ꝛ iō faciens aliū sic rue-
re si faciat hoc ex intētione seu ex
aduertētia semp peccat mortali-
ter. ēt si factū vel dcm̄ ex quo ali⁹
ruit nō esset de genere pcti morta
lis sicut dicēs mendaciū iocosuꝫ
mulieri intentōe ptrahēdi eaꝫ ad
adulteriū est pctm̄ mortale ex intē
tione finis. Qui ergo scādalizaue
rit vnū de pusillis. Dicit āt pusil
lis: qꝛ nullus scandalizat passiue
nisi iqꝫtū pusill⁹. i. parue virtutis
qꝛ hō pfecte virtutis ex dicto vel
facto malo alteri⁹ non ruit i pctm̄
Expedit igit ei. i. scādalizati acti
ue mō dicto vt suspēdatur mola
ꝛc. Loqtur euāgelista ad moduꝫ
terre palestinoꝝ i qua ꝯdēnati ad
mortē ligato saxo ad collū ꝑcipita
bant in mare. Expedit ergo: sēsus
est. i. meli⁹ esset hoi mori corpora
liter q̄ꝫ ex malo suo exēplo facere
aliū ruere in pctm̄ mortale: qꝛ ex hꝫ
meret mortē eternā q̄ grauior est
morte tpali. Et iō seqtur. Ve mū

do ab scādalis.i.mūdanis hoib⁹ q2 nō curāt scandalizare ꝓximos Necesse ē.n.vt veniant scandala. Ibi nō est necessitas absoluta sȝ tm̄ ex suppositiōe. Si.n.hoies velint viuere mūdane ⁊ i oib⁹ volūtatē suā adimplere necessario seqtur ad hoc scādalū alioꝝ:q2 nō formidāt ꝓxios scādalizare. Verūtñ ve hoi.i.cōminatio pene eterne sibi affligende p quē scādalū venit actiue.s.ꝓximū scādalizādo. Hec ille. Tales igit̄ q hic nō verecundant̄ alios scādalizasse: i inferno verecūdabūt̄ hoc fecisse. ¶ Quāta pena ⁊ vltia ē ꝯfusio ex ispectu pctōꝝum.i.ex aspectu iteriori siue sue aie quā qsq3 dānatus videbit maculatā ⁊ turpē ex pctō suo. Et ex hoc multū ꝯfundet̄ Eze.xliii. Cōfundāt̄ ab iniqtatib⁹ suis. Sicut hṅs pulchrā vestē ꝯfūdit̄ et p se si ceciderit i luto. O de⁹ me⁹ q̄ta ꝯfusio dānatis q tā pulchram aiam a deo susceperūt:q2 ad ymaginē suā:⁊ eā ita sordide ꝯfuderūt. He ꝯfusiōes ⁊ alie pene pri⁹ dicte ⁊ ēt nō dicte ipsis dānatis in loco illo isernali erūt ꝑpetuo sine cessatōe. Eccl'.xx. Cōfusio illoꝝ cū ipsis sine itermissiōe. Sic ergo de i finitis inferni dolorib⁹ pauca scripsi. Nō ei credo cor sufficere ad cogitandū nec os ad loquenduȝ quot ⁊ q̄te miserie sūt i inferno. Qui ergo vult fugere a ventura ira faciat dignos fruct⁹ pnie. Ad nobis ꝯcedat iesus redēptor nr̄. Cui sit laus honor ⁊ glīa.

¶ Expedita materia de loco isfernali ⁊ penaꝝ ibidē a dānandis tollerandaꝝ quas idcirco nobis deus voluit reuelare vt illas effugere studeam⁹ iuxt̄ illud ps. Dedisti metuentibus te significationē vt fugiāt a facie arcus.s.eterne dānatōis vt liberent̄ dilecti tui. Consequēter vidēdū ē de loco paradisi eiusq3 delicijs corporalibus.s.⁊ spūalibus quib⁹ attracti ⁊ illecti qlibet nr̄ȝ dicere possit cū ps. Inclinaui cor meū ad faciēdas iustificatōes tuas pp retributionem. supple in glīa celesti bōis ⁊ iustis a summo bonorū oium largitore tribuenda. Ad quā modo nobis possibili cognoscendam tale thema proponemus.

v **Enite be**nedicti pr̄is mei possidete paratū vobis regnum a ꝯstitutōe mundi Math.xxv. de regno dicturi adiuuāte iesu christi gr̄a in quo pax sūma est ⁊ requies ꝑfecta ⁊ quo est status oiuȝ bonorum aggregatōe perfectus vt ait Boet. tria principalia puncta deducemus.

¶ Primo vbi ponatur regni celorum habitatio.

¶ Secundo que ⁊ qualis fit i aiabus gloriatio.

¶ Tertio que ⁊ qualis sit in corporibus premiatio.

Et ō hijs trib⁹ dicem⁹ sȝ q ex scri-

pturis sacris ⁊ dictis doctoꝝ itel
ligere valemus. Nam sicut ait
Augu. lib. de triplici habitaculo
Bona regni celestis dicere uel co
gitare uel intelligere vt sunt nul-
lus pōt carne vestitus. Multo. n.
maioꝛa ⁊ melioꝛa sunt ꝙ̄ cogiten
tur ⁊ intelligantur. Nā scriptum
est. i. Coꝝ. ij. Ocul⁹ nō vidit nec
auris audiuit nec in coꝛ hoīs ascē
dit q̄ pꝛeparauit deus diligentib⁹
se. Regnum nāq; dei omni fama
maius. ⁊ oī laude melius. oī scia
inumerabilius. oī gloꝛia que pu-
tatur excellēti⁹. Regnū itaq; dei
plenū est lucis ⁊ pacis sapie ⁊ glo
rie honestatis ⁊ dulcedinis. melo
die ⁊ leticie ⁊ btitudinis pēnis et
oīs boni qd̄ nec dici nec cogitari
pōt. At locus inferni plenus ē te
nebꝛarum discoꝛdie. odij stultitie.
miserie turpitudinis. amaritudi-
nis. offensiōis. doloꝛis. adultiōis
famis. sitis. ignis inextinguibilis
tristitie. vindicte pēnis. ⁊ oīs ma-
li qd̄ nec dici nec cogitari pōt. Ci
ues celi sunt iusti homines ⁊ an-
geli quoꝝ rex ē de⁹ omp̄s. At cō
tra ciues inferni sunt ipij hoīes ⁊
demōes quoꝝ pꝛinceps ē diabo
lus. Saciat iustos visio sctōꝝum
hoīum. ⁊ angeloꝝ ⁊ sup oīa ipsi
us dei. cruciat ipios ⁊ pctōꝛes vi
sio dānatoꝝ hoīum ⁊ demonum
⁊ sup oīa ipsius diaboli. Nihil in
regno dei desideraṫ qd̄ non inue
nitur. sed in inferno nihil inueni
tur quod desideretur. nihil sentiṫ
neq; vṙ. In regno dei nihil inue
niṫ nisi qd̄ placz faciat ⁊ delectat
At cōtra in lacu miserie pēnis ni
hil uidetur nihilq; sentiṫ nisi qd̄
displicet cruciat ⁊ offendit. Om
ne bonum in regno dei abūdat ⁊
nullū malum oē malū abundat
in carcere diaboli ⁊ nullū bonuz
Nullus indignus i regno dei su
scipitur. null⁹ dignus nullus iu-
stus ad infernū trahiṫ. h Augu.
Gaudium āt celestis patrie expe-
dit cōsiderare ꝯm ꝙ possum⁹ in-
telligeṙ triplici rōe. ¶ Pꝛio qꝛ fa
cit libētius ⁊ feruētius laboꝛare.
¶ Secundo quia doloꝛem labo-
rantis solet ualde mitigare.
¶ Tertio consolatur ne laboꝛās
ualeat desperare.
¶ Pꝛimo facit libētius ⁊c. Labo
rans ei cito lassaṫ qn̄ nescit pmiū
laboꝛis sui. sed quando scit pre-
mij sui magnitudinem tunc la-
boꝛem sustinet libenter. sic q̄ gau
dia attendit libenter bona opera
tur. Estote igitur foꝛtes in bello
⁊ pugnate cum antiquo serpente
⁊ accipietis regnum eternuz. Ui
deo enim ꝙ piscatoꝛ vel alius la-
boꝛatoꝛ tota die ⁊ ēt qn̄q; nocte la
boꝛat ut lucreṫ. xij. denarios vel
paucioꝛes foꝛte ꝙ̄to magis si cre
deret mille marchas auri q̄lis es
set angustia quam nō sustineret.
Satis videm⁹ ad oclm quot ⁊ ꝙ̄
tos laboꝛes hoīeſ mūdi p reb⁹ trā
sitoꝛijs sustinēt tā i terra ꝙ̄ i mari
Sic qui gaudia vite eterne pen-
saret laboꝛes pꝛo illa gloꝛia imar
cessibili libēter assumeret. Euigi

Iste igitur pigri ⁊ cogitate lucra
ri illud regnū qđ sp̄ manet. ¶ Sȝ
qđ est qđ te oporteat facere ꝓ eter
no regno acqrendo. R̄ndet xp̄s
Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi
serua mādata. ¶ Scđa rō q̄ꝛ do
lorem ⁊c. ⁊ plꝰ dico q̄ꝛ q̄ gaudia il
la bn̄ attēderet penas ⁊ tormenta
nō sentiret. sicut de multis mar
tyribus legit̄. Modicum absintī
positū i dolio mellis amaritudi-
nem suā amittit. Sic si modicas
tribulatōes nr̄as quas patimur i
illā maximā dulcedinē mergere
mus ꝑfecto vel paꝝ vel nihil sen
tiremꝰ. ¶ Tertia rō q̄ꝛ ꝯsolat̄ ⁊c.
Cōsiderās. n. ꝙ ꝑ multas tribu
lationes oȝ nos venire i regnū dī
gaudet i tribulatōibus sp̄ās illas
esse viā ꝑueniēdi ad regnū. Opō
tuit. n. pati xp̄m ⁊ ita intrare i glo
riam suā. Qđ igitur nos cū illud
regnū dudū ꝑ petrm̄ ꝑdidimus.
Nō igitur despent hoīes in tribu
latōibus p̄ntis seculi sed patiēter
se hēant ⁊ gaudeāt q̄ꝛ tales pene
si velimꝰ sūt meritorie vite eterne
⁊ regni ꝑadisi ad qđ vocabimur
ꝑ xp̄m si iusti fuerimus dū dicet
his q̄ a dextris eiꝰ erūt thema ꝓ-
positū Venite b. ⁊c. O quale gau
dium q̄̄ta exultatio q̄̄tū tripudi
um q̄̄tū festū scīs dei angelis ⁊
hoībus ⁊ toti curie celesti in hac
vocatōe ⁊ inuitatiōe ad regales
nuptias ad visionē ⁊ dilectioneȝ
cū perpetua tensione illius deita
tis beatissime. Si gaudeat pauper
intromissus aulā regiā cui ciboꝝ
⁊ necessarioꝝ pro victu ⁊ vnica re
fectione fiat sufficiens admistra-
tio. q̄̄to non magis sine ꝯparatio
ne gaudebunt iusti q̄ hic fuerunt
paupes ⁊ multa passi in introitu
illius celestis aule vbi ꝑpetuo q̄-
cunqȝ desiderabilia abundantissi
me ministrabuntur.

v Ideamus igitur primo de loco vbi erit tanta gloria.
erit ne in paradiso terrestri q̄ est
locus deliciaꝝ. de quo magister
sen. di. xvij. secūda sic ait. Fateor
tertiā opinionem mihi placere. s.
vt hō in paradiso corporali sit po
situs qui in illo principio planta
tus accipi pōt: quo terrā oēm re
motis aquis herba ⁊ ligna ꝓdu-
cere iussit: q̄ ⁊ si presentis ecclesie
vel future typū tenet ad litteram
tn̄ intelligendū est esse locū ame-
nissimum fructuosis arboribꝰ ma
gnum ⁊ magno fonte fecundum
Quod dicimus a principio: anti
qua translatio dicit ad orientem
Unde volunt in orientali parte eē
paradisum longo interiacēte spa
cio vel maris vel terre a regioni-
bus quas incolūt hoīes secretuȝ
⁊ in alto oco situm vsqȝ ad luna
rem circulum pertingentem. vn̄
nec aque diluuij illuc peruenerūt
hec ille. ¶ Nonne talis locus suf
ficere potest homini pro loco sue
glorie. Respondet bona. in dubi
is circa litteram eiusdem di. di-
cens. Quod duplex est paradisus

secundum duplicem statum ho-
minis. scz imperfectum & perfe-
ctum. Secdm statu. imperfectum
paradisus ē locus amen⁹ in par
tib⁹ orietis. de quo dicit Damas.
Paradisus .n. ē dei manib⁹ i edē
plātat⁹ gaudij & exultatiōis vni-
uerse prōptuariū. In hoc āt lo-
co decuit hoiem poni eēt ei facili
tas pueniēdi ad patriā & ut deus
hoi ostēderet beniuolētiaz cui locū
amenissimū ad hitanduz pparā-
uerat. & sic amēitas exterioris ha
bitaculi corrñderet delitijs inte-
rioribus qles hz aīa que est tem
plum dei & habebat aīa primi ho
minis. Extra āt hunc locū debu-
it hō produci vt melius cognosce
ret dei beneficiuz dū se videret q̄
si aliunde adductū: & etiaz vt ostē
deret p hoc q̄ hō non erat factus
ad ibi eternaliter habitāduz. sz tē
poraliter peregrināndū. Et q2 de⁹
psciebat hoiez casuz siue hois ca
sum in paradiso voluit eum col-
locare: ut p eius eiectionē de loco
voluptatis cognosceret sensibili-
ter q̄ta bona spūalia amisisset p
culpam. cognosceret etiā nihilo-
minus q̄ta esset dfa inter eū qui
dño obedit humiliter & eum qui
ipsum contemnit. Et sicut dicūt
doctores. paradisi corporalis sit⁹
est valde eminēs & alt⁹ & iuxta eq
noctialem in oriēte quodāmō ver
gens ad meridiē. Est āt tāte alti-
tudinis vt illuc non ascendāt va-
pores i aere eleuati. sed fit ibi aer
mundus & purus ydone⁹ statui

ppetuitatis & pp puritatez aeris
ibi esse cōtemperātiā caloris. Nō
āt dr vsqz ad lunarē circulū ptin
gere h̄ nō est dictum sm situm. sz
sm quādam pprietatē siue q2 con
fortatur in raritate & luminosita-
te trāqllitate siue q2 vapores qui
bus dñatur luna illuc nō pertin-
gūt. & in hoc paradiso erāt ligna
diuersi generis. Varietas vero li
gnorum sub tribus drñcijs com
prehendit sm q̄ ad triplicē vtili-
tatē hois poterat ordiari aut ex p
te corporis aut ex parte aīe aut ex
parte coniuncti. Si ex pte corpo
ris sic erāt ligna fructifera que h
bebāt ei alimēta ad corporis sustē
tationem. si ex parte aīe sic fuit li-
gnum scie boni & mali qd ordina
batur ad obediētie hois pbatio-
nē. Si ex parte coniuncti sic erat
lignuz vite qd faciebat ad huma
ne vite perpetuitatē. De hijs autē
lignis duo tm̄ noīata sunt pp spe
ciales effect⁹ pp quos deus illa
duo ligna collocauit i medio pa
radisi & vnum posuit iuxta alterū
vt ex vno pciperet hō affectū amo
ris. & ex alio affectū timoris: & q̄si
opposita iuxta se posita elucesce-
rent. & faciēdo abstinentiā ab vno
mereretur hēre sufficientē refectio
nez ab altero. Et hoc est qd dicit
Aug. in libro de ci. dei loquēs de
primis parētibus. Status mor-
talitatis eis de ligno vite quod i
medio paradisi cū arbore vetita
sit erat mirabili dei gratia mon-
strabat tm̄ & alios sumebāt cibos

propter unam arborez que fuerat
interdicta: deus aūt homini lignū
illud ꝓhibuit propter obedientie
meritū acquirendū ex parte hoīs
ꝛ pp ostendendū sue iurisdictōis
dn̄ium qđ hēbat in hoīe ut p hoc
disceret ꝙ deo deberet esse subie
ctus ꝛ q̄tuȝ ēt differt inter euȝ q
obedit ꝛ eum q ꝯtemnit eius im
periū. Nulla igiť fiebat ex hoc ho
mini iniuria. imo fiebat utilitas
dū ꝑcipiebať ad eius eruditionē.
ꝛ meriti amplificationē qđ si con
trariū euenit hoc fuit ex culpa sua
ex qua cōuertit sibi bonū in malū
sicut impiis ꝛ pctōribus bona cō
uertunť in maluȝ: pp isti⁹ tn̄ euē
tus preuisionē nō debuit deus di
mittere dare mandatū. qꝛ ordo ꝛ
decoꝛ qui attenditur i operib⁹ dei
ꝓm regulā diuine sapīe non debȝ
intermitti pp incōmodū alicuius
spālis creature. ꝓterea ex illo ma
lo ꝛ exinde sequenti poterat deus
ꝛ sciebat multo magis bonū eli-
cere. Et vt dicit mgr̄. di. xx. secun
di cōpleto numero electoꝝ oēs si
mul ad melioꝛa transferenť ut es-
sent sicut angeli dei in celis. dicit
tn̄ mgr̄. Incertū nobis relinquiť
vtrum simul transferētur an per
successiōes. hec ille. Ecce igiť pa
radisum terrestrē descriptuȝ quo
ad aliqua. ꝛ pȝ ꝙ ille post resurre
ctionem nō erit locus in quo erit
beatitudo ppetua. ¶ Est igiť ali⁹
locus multo nobilioꝛ illo qui ꝓm
statū perfectum hoīs ipsi ꝯgruit
scilicet celum empireū. de quo ce
lo dicit magister. ii. dis. ii. ꝙ diciť
empireum. i. igneū a splēdoꝛe nō
a caloꝛe qđ statim factū angelis
repletum est. Et Bonau. di. ii. su
per snias. ¶ Notandū inquit ꝙ q̄
tuoꝛ fuerūt prio data. s. celū empi
reū. angelica natura. materia ꝛ tē
pus. Ratio vna quia in principio
debuerūt prima in oī genere dari
. s. in reb⁹ ꝛ mēsuris ꝛ in reb⁹ coꝛ-
poralibus ꝛ spūalibus. ꝛ i corpo-
ralibus actiuis ꝛ passiuis. Quo-
niā igiť prima iter subas spiritua
les est angelus. pria iter subas coꝛ
porales actiuas ē celū empireuȝ
ꝛ prima inter passiuas ē materia
elementoꝝ ꝛ pria inter mensuras
est tp̄s. qꝛ non trn̄ dicit mēsuram
duratiōis: sed etiā egressionis. iō
hec quattuoꝛ dicūtur prima crea
ta. Hec ille. Ecce igitur charissi-
me ubi erit tua perpetua mansio:
qꝛ in celo empireo. Bonauen. di.
ii. inquit q̄uis scti patrū loquanť
de hoc celo qꝛ latet nr̄os sensus.
ꝛ phi admin⁹ tn̄ ponere est celum
empireū sicut dicit sacra scriptu-
ra. Geñ. i. In pricipio creauit de
us celū ꝛ terrā ꝛc. ¶ Strabus ex-
ponit de celo empireo ꝛ hoc pro-
bat per lr̄am sequētem. qꝛ firma-
mentū ꝛ celū aqueū facta sunt se-
cundo die. Et Damascenus hoc
exponit. In pricipio creauit deus
celum. i. sine stellis sperice forme.
¶ Ponendū est etiam illud celuȝ
quia persuadet ratio finis triplex
vna est perfectio uniuersi. Alia ē
pp motuȝ firmamēti. ꝛ tertia pri

ēspālis propter habitationē hoīs beati: Et qm̄ finis īponit necessitatem hiis que sunt ad finē prop ter ꝑfectionē uniuersi, necesse est ipsum eē vniforme. qꝛ cū celuꝫ sit luminosum difforme si nō eēt vni forme nō eēt vniuersum ꝯpletum ꝑꝑ motū firmamēti ponēduꝫ est ipsum eē imobile ut motus mobi lis fiat circa imobile. s. cētrum et intra ꝯtinēs imobile. ¶ Tertio ꝓ pter habitationē hoīs beati ponē dū est celum empireū luminosita tis ꝑfecte ut habitatio congruat suo habitatori. Ex hiis ergo colli git q̄re sit factū ⁊ cuius sit dispo sitiōis inter alios celos. qꝛ vnifor me imobile ⁊ luminositatis perfe cte. Hec Bona. Ad ꝓpositū hu ius dr̄ in passionali sctōrū ⁊ festo ascēsiōis. In hoc igitur celo em pireo xp̄s residet ⁊ ē spālis ⁊ ꝓpria eius māsio ⁊ angeloꝝ ⁊ aliorum sanctorum. Et ꝯgruit hec habi tatio habitantibus. Illud. n. celū ceteros celos excellit dignitate. tēpore. situ. ⁊ ambitu. ⁊ iō ē ꝯueni ens habitatio xp̄i. qꝛ oēs celos ra tionales ⁊ intellectuales transcen dit dignitate. eternitate. situ imu tabilitatis. ⁊ ambitu ꝯtētis. Est ēt ꝯgrua habitatio sanctorū ange loꝝ ⁊ hoīuꝫ q fuerunt vniformes in oꝑatiōe. imobiles in dilectiōe ut luminosi in fide siue in cogni tione. Hec ibi. Rich. d me. vi. ii. dist. ii. ait. Hoc celū sanctis ange lis est repletum nō repletione oc cupationis. sed qꝛ oēs angeli ibi creati fuerūt. Sicut ciuitas dicit repleta hoīb9 qn̄ habitatores eius in sufficiēti ⁊ apto numero sunt. hec ille. Hec habitatio sctōruꝫ an geloꝝ ⁊ btōruꝫ dr̄ vt iā dictum ē celū empireuꝫ: paradisus: domū dei regnū: terra viuentiū ⁊ mul tis aliis noībus noiat. de quibus post dicet satis. De hoc celo dicit Baruch. iii. O isrl̄ q̄ magna ē domus dn̄i ⁊ ingēs locus posses sionis eius magnus ⁊ nō hꝫ finē excelsus ⁊ imēsus. O Rn̄i qs po terit ad hunc locū ꝑuenire. Quā tum gaudebit quantum exulta bit ⁊ letabit solus deus nouit. O deus meus quantuꝫ nos diligis qui nobis carnalibus ⁊ miseris peccatoribus tantum ⁊ tale pala cium ꝑparasti. Sctūs tho. iiii. li. cōtra gentiles. cap. lxxxvii. ait. qꝛ locus dꝫ ꝓporcionari locato con sequens est q cum corpora resur gentium proprietatem corporum celestium consequent etiam in ce lis locum habeant uel magis su per omnes celos vt simul cū xp̄o sint. cuius virtute ad hanc gloriā ꝑducent. De quo dicit Apoc. ad Ephe. iiii. Qui ascēdit sup om nes celos vt adipleret oia. ¶ Fri uolū āt uidet ꝯtra hāc diuinā ꝓ missionē ex nāli elemētoꝝ inclina tiōe argumētari q̄si īpossibile sit corpus hoīs cū sit terrenū ⁊ secū dum suā naturā infimū locū ha bēs super elementa leuia eleuari. Manifestū. n. est q ex virtute aīe ē q corp9 ab ipsa ꝑfectū īclinatio

nes elementoꝝ nõ sequatur. Ip
sa enim aĩa sua virtute ẽt nũc con
tinet corpus q̃diu viuimus ne ex
cõtrarietate elementoꝝ dissolua
tur ꝛ virtute ẽt aĩe motiue corp⁹
in altum eleuatur ꝛ tanto ampli⁹
q̃to virtus motiua fortior fuerit
Manifestum ẽ aũt ꝙ tũc aĩa pfe-
cte virtutis erit quando deo per
visionẽ coniungetur. Nõ igitur
dꝫ graue videri si tunc uirtutem
anime corpus ab oĩ corruptione
seruet imune. ꝛ supra quecunq̃
corpora eleuet. Nec ẽt huic ꝓmis
sioni diuine ꝛ possibilitatem as
sert ꝙ corpora celestia frangi non
possunt vt sup ea corpora glorio
sa subleuentur: quia a uirtute di-
uina hec fiet ut corpora glorio
sa sit cũ aliis corporibus esse pos
sunt cuius rei iudiciũ in corpore
xp̃i pcessit dñ ad discipulos ianu
is clausis intrauit. Hec. s. Tho.
De hoc ergo regno nobis ꝓmis-
so dr̃. Venite bñdicti pr̃is mei ꝛc̃.

Sed quia glia corporis erit ex redũdantia glorie ipsi⁹ anime
spãliter: iõ ꝓriter dicendum est de
gloria ipsius anime q̃ erit in decẽ

¶ Primo erit dĩ nr̃i clara cognitio
¶ Secũdũ eiusdẽq̃ꝫ tota dilectio
¶ Tertiũ ꝑpetua ac firma tẽtio
¶ Quartũ veꝝ gaudiũ ꝛ letitia.
¶ Quintũ oĩuꝫ reꝝ abundantia.
¶ Sextũ honor magn⁹ isupabil'.
¶ Septimũ aĩaꝝ decor mirabil'.
¶ Octauũ ꝯpleta pax itermiabil'.
¶ Nonũ satietas desiderabilis.
¶ Decimũ felicitas inuariabilis.

¶ Sed qd dixi. x. cũ dicat i fine li
bri de cõpendio veritatis theolo
gice quod tot ibi ꝛ tãta sint gau-
dia ꝙ omnes arismetrici huius
mundi nõ possent ea enumerare
oẽs geometrici nõ possent ea mẽ
surare. oẽs grãmatici dyaletici et
rethorici nõ possent ea sermoni-
bus explicare. qꝛ oculus non vi-
dit nec auris audiuit ꝛc̃. Dixi er-
go decẽ ad aliquam cõsolationeꝫ
nr̃am exhortationẽ ꝛ desiderium
inflãmandum vt sic virtuose hic
viuamus vt ibi ꝑuenire valeam⁹

¶ Ut ãt oñdit doctor sctũs in. iii.
contra gẽtiles. c. xxiiii. finis cuius
libet rei est in qd̃ terminat appeti
tus eius. Appetitus ãt cuiuslibet
rei terminat ad bonũ. Sic. n. phi
losophi diffiniunt bonũ. Qđ oĩa
appetunt. Finis igitur omnium
est bonum. Dicit ẽt. c. xxiiii. ꝙ co-
gnitio diuina finis vltimus ho-
minis est et cuiuslibet intellectua
lis sube. Joh. xvii. Hec ẽ vita eter
na vt cognoscant te solum veruꝫ
deum et quem misisti iesum chri
stum. Finis igitur intellectus et
bonum est verum ꝛ per ꝯñs vlti-
mus finis premiũ verũ. Est ergo
vltimus finis hominis cognosce
re deum. Hec ille. ¶ Petrus de
aquilia in. iiii. ait. Finis cuiusli-
bet rei habentis esse ab alio est du
plex scilicet finis cui⁹ ꝛ finis quo
Finis cuius et exterior est deside
rabile perfectum. sed finis interi-

oꝛ siue quo est operatio median-
te que coniungitur res ipsi prin-
cipio. Et quia beatitudo ꝯm om-
nes est finis rationalis creature.
ideo conformiter distinguit du-
plex beatitudo. s. vna interioꝛ for-
malis ⁊ cāta. s. vltima operatio ꝑ
fecta ad quā pōt beatificabilis na
tura atingere. Alia ē beatitudo ex
terioꝛ obiectiua ⁊ increata. s. vnus
deus ⁊ trinus. ⁊ ista vocat̃ beati-
tudo obiectus. qꝛ ex ista ī tali bea
to beatitudo causat̃. Secundum
ꝙ dicit. b. Augu. in libro de do-
ctrina xp̄iana. Res que nos bea-
tos faciūt sunt pater ⁊ filiꝰ ⁊ sp̄us
sc̄ūs. Beatitudo aūt formalis cō
sistit in coniunctiōe cum obiecto
nobilissimo. Hec ille. O quantuȝ
gaudium videre clare tā perfectis
simū obiectū. Cogita q̄tum gau
det hō videre rem pulcherrimā
quā multū desiderabat videre. sȝ
uere nihil est vel quasi nihil de vi
sione cuiuscūqȝ rei create quantū
cūqȝ pulchre ⁊ gaudio eius ī cō-
paratione ad illā visiōem siue in
tellectionem beataȝ. Hec āt visio
clara erit de quattuoꝛ. Nam.

¶ Primo videbūt deū in quē pri
us crediderunt.

¶ Secundo videbunt sanctos q
tanta bona meruerunt.

¶ Tertio videbunt peccata que
antea commiserunt.

¶ Quarto videbunt infernuȝ ꝙ
prudenter euaserunt.

¶ Primo igit̃ videbunt deuȝ ⁊c̄.
De qua visione ait beatus Aug.
in lib. de triplici habitaculo. Si-
cut enim ꝑ speculū vitreū trina
nobis visio ministrat̃. quia nosip
sos ⁊ speculū ⁊ quicq̄d est pꝛiꝰ vi
demus. Sic speculuȝ diuine cla
ritatis ⁊ ipsum deū videbimꝰ q̄-
tū possibile est creature: ⁊ nosmet
ipsos ⁊ ceteros vera ⁊ certa scien
tia cognoscemus. Tunc iustis
manifestū erit ꝙ vnus ex vno na-
tus sit alter ex duobꝰ pꝛocessit. ⁊
q̄uo pr̄ non pꝛecessit filiū tēpoꝛe ⁊
oꝛigine. nec sp̄um. s. q̄uo mūdus
erat in deo anteq̄ȝ in memetipso
esset mūdus. Tunc videbunt su
as aīas ⁊ virtutes ītimas ⁊ sp̄us
angelicos. Hec Aug. Albertus
magnus ī sacramētali. Tanta in
quit erit scia ꝙ pꝛeteritoꝝ p̄ntiuȝ
⁊ futuroꝝ nihil latebit ⁊ plus sci
et vetula quelibet in illa gloꝛia q̄ȝ
omnes clerici ⁊ philosophi scire
potuerūt in hac uita. i. Coꝛ. xiij.
Uidemus nunc per speculum in
enigmate: tunc aūt facie ad faciē
Nunc cognosco ex parte. tunc āt
cognoscam sicut et cognitus suȝ
Glo. Nunc enim imagines ueri
tatis per fidē videntur. tunc res
ipsa uel speculuȝ est aīa in cuius
aliquo modo deum cognoscimꝰ
sed in enigmate. i. obscure. tunc
autem uidebimus facie ad faciē
idest manifeste a simili vultu se in
tuentium. Est enim quedam ui
sio huius tēpoꝛis. Erit altera fu
turi. Ista per fidē. illa erit ꝑ speȝ
Et nunc non alij solum sed etiaȝ
ego cognosco ex parte. i. obscure

imperfecte. Tunc autem cogno
scam sicut ⁊ cognitus sum. id-
est uidebo promissa sicut video
a promittente. idest cognoscam
Deum sicut ⁊ ipse me cogno-
uit. O quam iocundum erit ha
bere claram noticiam tam perfe
ctissime nature. Nos enim ex-
perimur hic quod dum vide-
mus aliquem bonum clericum
et sapientem multum vellemus
habere scientiam illius. Et dici-
mus. Utinam talis posset mihi
dare scientiam suam dum morie
tur ⁊ ego superuiuam: Scientia
autem de deo clare nota maior
erit omni scientia hominis hu-
ius mundi. Unde beatus Au-
gusti. xxij. de ciuita. Deus ita no
bis erit conspicuus. vt videatur
spiritu a singulis nobis in singu
lis nobis uideatur. Ab altero in
altero videatur. a semetipso in se-
metipso videat. in nouo celo ⁊ no
ua terra. atq; in oī que tūc fuerit
creatura uideat. Hec ille. Et bre
uiter sicut intelligo vbiq; ⁊ i quo
cūq; videbit deus. sicut ⁊ nūc an
geli ubicunq; sint siue in celo siue
in terra vident deū. ⁊ ita boni la
tronis aīa in inferno vidit deum
clare ⁊ fuit beata. s; hec visio dici
tur paradisus dicēte xpo eidē. Lu
ca. xxiij. Hodie mecum eris in pa
radiso. In cōpēdio veritatis theo
logice dr. prima dos anime est co
gnitio: qua diuina essentia videbi
tur ab omnibus tota: sed nō tota-
liter, i. nō put ē infinita. Uidebit

tamen diuina essentia limpidius
ab vna quam ab alia. sicut idē
sol diuersimode a diuersis aspi
citur. vel eadem littera a diuer-
sis legitur: diuersimode secun-
dum quod oculus magis: uel
minus est dispositus. Nam in
quantum vna potentia magis
erit perfecta in lumine Glorie
quam altera. Tanto perfecti-
us operabitur circa vnum: et
idem subiectum. Uidebim⁹ ergo
deū in se ⁊ deū in nobis. ⁊ nos i
deo: ⁊ deum in creaturis. ⁊ crea-
turas in deo. Hec ibi. ¶ Notan-
dum tñ q essentiam vt infinitam
ostendit beatis vt in qua primo ⁊
pricipaliter ɔsistit beatitudo: crea
tura āt vr in ipsa nō nisi ex ɔñti et
comitant. Unde Augusti. v. con
fessionū. Qui videt ⁊ nō illa bea-
tus est. q videt alia ⁊ nō te non p
pter hoc beat⁹. qui videt te ⁊ illa
non pter hoc beatior: sed pter
te solū beatus. Et videtur aliqui
bus quod intellect⁹ creatus pos-
sit proficere in cognitorum mul-
titudine circa creaturas visas in
essentia diuina absq; profect⁹ eius
in cognitionem essentie diuine.
quia per cognitionem illarum i
diuina essentia non augmētatur
essentialis beatitudo nec per illo-
rum subtractionem diminuitur.
tamen aliquis modus beatitudi
nis consistit in creaturis. Unde
Augusti. Non cognitis ydeis ne
mo sapiens potest esse. ¶ Nota eti
am q deus illabitur ipsis beatis

secundum familiarissimam inti-
mitatem. Illapsus tamē dei du-
plex est. vnus essentie dei in essen
tia anime. ⁊ hoc illapsu cōseruat
eam inesse: ⁊ sic illabit̄ omni crea
ture intimādo se essentie illius in
quantum deus intimior est cuili-
bet creature ꝙ̄ ipsa sibi. Sic au-
tem non beatificat. quia sic om-
nis creatura esset beata. Alius il
lapsus dei est vt obiecti in bene es
se animas perficientis ⁊ ex ista in
timitate nihil apparet nisi quasi
deus. Sicut ferrū cadens ī igne
lucet ⁊ ardet ut ignis: sic ꝙ nō ap
paret aliud esse ꝙ̄ ignis ⁊ hoc est
ex penetratione ignis in ferrum.
Illabitur ergo deus in potentiā
intellectiuam et ipsam purgan-
do amplius illuminat ut videat
clarius. Et hec sunt mira ⁊ intel
lectu difficilia pro statu isto. Hec
autem visio beata succedit fidei p
quam meremur ad hanc claram
visionem peruenire. In libro de
virtutibus. Ex fide cum fidei re
ctitudine quasi ex perfecta argu
mentatione vita eterna infertur.
Ex fide cum vite prauitate mors
eterna concluditur. Et Bernar
dus in sermone de vigilia domi-
ni. Illuminemus nobis lumen
scientie priusquam de huius mū
di tenebris ne de tenebris tran-
seamus ad tenebras sempiter-
nas. Que est autem ista scien
tia. Profecto scire: quia veniet
dominus noster. Et sic quādo ve
niet scire non possumus. at si qs
ista scientia est omnium. Quis
enim nesciat vel nomine tenus fi
delis quia venturus est iudicare
viuos ⁊ mortuos ⁊ reddere vni-
cuique iuxta opera sua. Sed
vere non omnium ista est sed nec
multorum. Paucorum est. quia
reuera pauci sunt qui saluantur.
Putas quia cum illi qui male fe
cerint exultant ⁊ letātur in rebus
pessimis vt sciant vel recogitent.
quia veniet dominus deus no-
ster. Si dixerint ipsi tu noli cre-
dere quia qui dicit se nosse deum
⁊ mandata eius non custodit mē
dax est. Non eniꝫ ita se omni im
puritate polluerent si dominum
nostrum iesum christum ventu-
rum fore scirent: sed formidarent
⁊ vigilarent vtique nec sineret taꝫ
grauiter perfodi domum seu cō
scientias suas. ¶ Scientia auteꝫ
illa in primo gradu operatur pe-
nitudinem ⁊ dolorem. ⁊ risum in
luctum cantum in planctum et
gaudium in merorem conuertit
vt incipiant tibi displicere que ve
hementer ante placuerant. ⁊ illa
specialiter horreas que speciali-
ter appetebas. ¶ In secundo ve
ro gradu operatur correctionem
ut iaꝫ non exhibeas membra tua
arma iniquitatis peccato: sed co-
herceas gulam iugulis luxurias
superbiam deprimas. ⁊ facias ser
uire sanctitati corpus quod an
te seruierat iniquitati. Peni-
tudo enim sine correctione non
prodest. Qui enim baptizatur

a mortuo ⁊ iterum tangit eum ni
hil proficit lauatio eius. sed hec
diutius hēri nō possunt nisi circa
se multa circūspectiōe mens no-
stra indefessa vigilet ⁊ attendat.
¶ In tertio gradu operatˀ sollici-
tudinē vt iaʒ incipiat sollicitꝰ am
bulare cū deo suo ⁊ ex oī pte scru
tetur ne vel in leuissima re tremē
de illius maiestatis offendat aspe
ctus. In plenitudine autem at
tenditur in correctione ardet. in
sollicitudine lucet ⁊ interius ⁊
exterius renouatur. Hic iam re-
spirare incipit a tribulatiōe malo
ruʒ ⁊ dolore ⁊ timoris magnitu
dinē spūali leticia tēperare ne suo
rum enormitate scelerū habūdā-
tiori tristitia absorbeatˀ. Hic ⁊ si ti-
met iudicē sperat in saluatore cuʒ
iam in aīo timor ⁊ leticia obequi
tent ⁊ obuient sibi. Plerunqʒ ti-
mor leticiam superet. Leticia se-
pe timoreʒ excludat. Et infra sui
gaudii archanū felix ꝯscia in lu-
ctamine hmōi idesinēter ꝯficitur
donec ꝙ mortale ē absorbeatur a
vita donec euacuetˀ timor q est ex
parte ⁊ succedat leticia qđ perfe-
ctuʒ ē. qꝛ non timor sempiternus
sed leticia sempiterna erit. Hec il
le. ¶ Hec ē igitˀ fides cui succedit
visio clara. De hac ē articulus di
cens. Credo vitā eternā. Ideo q
habet fidē de vita eterna sollicitꝰ
dʒ esse qūo illi ꝓuideat. Si cum
tanta sollicitudīe ꝓuidetˀ huic mi
sere vite de qua nemo certus est
per diem, quāta sollicitudo dʒ eē
prouidendi illi vite de qua certus
est ꝙ erit eterna. ¶ Etsi dicatur ꝙ
vnus ē interitus hoīs ⁊ iumētoꝝ.
Eccl'ia. iii. Dicēdū est sicut Gre-
go. dicit. ꝙ Salomō in illo libro
diuersas ꝑsonas in se suscepit. et
qñ dicit ꝙ mens iperita sentit. vt
in uerbo proposito. qñqʒ vero ꝙ
rō bene disposita decernit vt eius
dem. c. Quid habet amplius stul
tus sapiēs nisi vt pergat illuc vbi
est uita. Et eiusdē. q. Corda filio-
rum hoīuʒ implentˀ malicia ⁊ cō
temptu i uita. c. ⁊ post hec ad infe
ros deducentur. ¶ Et si dicatur
iterū illud apl'i. i. ad Thy. vi. ubi
dicitur de deo q solus hʒ imorta
litatē. Rñdeo ꝙ ibi imortalitas ꝓ
imutabilitate accipitˀ quā non ha
bet creatura ꝑ naturā ⁊c. ¶ Pri-
mum igitur premiū beatorū erit
diuine essentie clara uisio. que vi
sio clara visione obscura acqritur
qꝛ scriptū est in ps. In lumīe tuo
videbimus lumen. ¶ Secunda
visio siue cognotio erit illius sa-
cratissime uirgis matris dei ma
rie: tot milium angelorum sancto
rum ⁊ sanctarum. O quis posset
pensare illius socie tatis pulchri-
tudinem decorem ⁊ ornatum.
Sta ⁊ demorare in hac cogitatio
ne. Nec hic loquor de uisiōe cor
porali sed intellectuali que nobili
or erit multo visione illa corpora
li de qua dicetˀ infra. Si pulchrū
est uidere regem aut reginam in
decore suo: ꝙ pulchrius erit uide
re illam reginam celi in gloria ce

ll. de qua propheta ait xpo. Astitit regina a dextris tuis in uestitu daurato circūdata varietate idest charitate illa qua diligit a deo et deū diligit ꝛ alijs virtutibus uidebit ꝙ ipsa sit mater dei et quō filium dei cōcipere meruit. peperit manens virgo. lactauit. nutriuit ꝛ portauit: ac in passione asso ciauit. quō per eā mundus redēptus ē. ꝛ angelica ruina reparata ꝗtus honor illi a deo ab omnibus angelis ꝛ sanctis exhibet co gitet q̄ pt. Uidebit quō sit exaltata sup oēs choros angelorū ꝛ breuiter tot ꝛ tāta mirabilia de ea cognoscentur ꝙ mortalis pēsare nō posset imo etiam omnes ordines angelorū cū admiratione ipsam cognoscent ꝛ videbunt. Uidebit etiam quilibet beatus noueȝ ordines angeloꝝ de quibus dicitur. Dan. vij. Milia milium ministrabant ei: ꝛ decies centena milia assistebant ei. Ubi ait Nico. de lyra. Notandum ꝙ hic ponit numerus determinatus ꝑ indeterminato. quia angeli sunt in maximo numero nobis indeterminato. Quantū igit mirabile videre tot angelos? Si regia sabba ut dicitur. iij. Reg. x. uidens sapientiam salomonis ꝛ ordinem ministrantium vestesq̄ȝ eorum ꝛc. non habebat vltra spiritum ut diceret ad regem uerus est sermo quem audiui in terra mea super sermonibus tuis ꝛ sapientia tua ꝛ non credebam narrantibus mihi do-

nec ipsa vidi oculis meis. quanto magis debemus credere eē mirabilius uidere illius regis regū ordinem sibi assistentium angelorum. Quanta est comparatio salomōis ꝛ sue domus ad domuȝ regis eterni? Certe quasi nullaꝫ imo nec proprie possumus capere donec uideamus illiꝰ domus eterne pulchritudinē. quid dicam de uisiōe tot sanctoꝝ ꝛ sanctaruȝ de quibus Apoc. vij. Audiui numerū signatoꝝ centum quadraginta quattuor milia ex oī tribu filiorum isrl'. Ex tribu iuda ꝛc. Et sequitur. Post hec vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gētibus ꝛ tribubus ꝛ populis ꝛ linguis stantes ante thronum in cōspectu agni amicti stolis albis et palme in manibus eorum. Unde hic ponit numeꝝ electorum de iudeis ꝛ postea d̄ gētilibꝰ. ibi. pꝰ h̄ uidi. ꝛ q: pauciores fuert electi d̄ iudeis: ideo ponitur certus numerus ꝛ finitus scilicet. cxliiij. de gētilibus vero ponitur numerus infinitus. tamen per hunc numerum secundum vnam glosam intelligitur numerus omnium electorum quia est certus ꝛ finitus deo. Post ea ponitur incertꝰ numerus eorundem quia nobis est incertus. Item abbas Joachim dicit. c. propter promissam beatitudinem. In eo enim transitur a leua ad dexteram. xl. propter decalogi impletionem ꝛ euangelice

sacramenti significationem .iiii. propter uirtutum exercitationem millenarius propter omnimodā perfectionem. Unde mille est nomen vltimum in numeris nec est vltra proprium nomen nisi sumptum ex prioribus numeris. Uidere ergo tot sanctos valde gloriosum est. Fugiamus malas societates ne tam grata satietate priuemur: transeamus cum regina sabba ab hijs terrenis ad contemplandam illam celestem iherusalem dicente Aug. in enchiridion Si consideraremus fratres charissimi que ꝛ quanta sunt que nobis promittuntur in celis vilescerent animo omnia que habentur in terris. Et sequitur. Que autē lingua vel quis intellectus capere sufficit illa superne ciuitatis quanta sint gaudia: angelorum choris interesse: cum beatissimis spiritibus glorie conditoris assistere presentem dei vultum cernere: incircumscriptum lumen videre nullo mortis metu affici incorruptionis munere letari. Hec ille. Consideret igitur quis tante societatis iocunditatem leticiam ꝛ gaudium. Si pulchra societas huius mundi bonorum virorum gaudentium ꝛ letantium letificat aliquem secundum illud apostoli. Gaudere cum gaudentibus. Roma. duodecim. Quanto magis visio tante societatis .s. totan gelorum sanctorum ꝛ sanctarum erit gloriosa. Solus deus ꝛ hij q hac leticia perfruuntur tantum nouerunt gaudium. De hac autem visione beatifica loquitur beatus Aug. in libro de triplici habitaculo dicens. In hac visione trina scientia pascitur homo. Sicut enim per speculum vitreum trina nobis visio ministratur: quia nosipsos ꝛ speculum ꝛ quicquid presens est videmus. Sic per speculum diem claritatis ꝛ ipsū deum videbimus quantum possibile est creature ꝛ nosipsos ꝛ ceteros vera ꝛ certa scientia cognoscemus. Tunc abdita creaturarum ꝛ inferni videndo deum videbimus: tunc iustis manifestum erit quomodo deus est immobilis nisi per gratiam supple incomparabilis ꝛ sine fine ante omnia gequid interest inter nasci quod ad filium pertinet: ꝛ procedere quod ad spiritumsanctum: excepto ꝙ vnus ex alio natus sit. alter a duobus processit. ꝛ quomodo pater non precessit filium tempore: sed origene: nec spiritum sanctum. Hec Augustinus. Sed dixi tertio ꝙ beati videbunt peccata que ante commiserunt. ¶ Sed diceret quis: quomodo hoc erit verum cum peccata eorum sint per contritionem ꝛ confessionem deleta ipso deo specialiter indulgente ꝛ illa remittente: sicut orauit propheta dicens. Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. Si sint ergo deleta quomodo videbuntur: ꝛ a

quo videbuntur. hoc est quod ait
Anselmus libro de similitudini-
bus di. Quid est hoc peccata que
feci scient omnes. Ad hoc ea con
fessus sum vt delerentur vt nulli
amplius panderentur. Et respon
det sub hiis verbis. Cum tu in il
la gloria ab omni criminum sor-
de purgatus vultui dei presens
astiteris. ingratus ne ei poteris
esse pro tanta misericordia quam
tibi fecit remissis illis delictis. nō
inquies. Et vnde gratias ages si
nihil eorum vnde iure gratias il-
las debeas in tua memoria habes
vt igitur in illis laudibus eterna
liter iocunderis. semper de quan
ta miseria sis erutus vt puto co-
ronam idest gaudium habebis.
Cum ergo singulorum conscien
tie singulis pateant confiteri au-
deo: ea quoq; peccata cunctis al
terorum patere pro quorum cura
tione tu deo gratiosus existes assi
due, non ad tuam confusionem:
sed ad magnam dei misericordi-
am: cuiusq; glorificationem: tu-
amq; congratulationem. Non
enim pro peccatis maior cordis
angustia premet: scelerum tuoruz
magis pudebit q̄. aliquem ma-
gis olim vulneribus saucium:
iamq; ab omni parte sanatū abo-
liti languoris molestia premit.
Cum integra sanitas: perfecta
mundicia: plena remissio: secura
omnium offensionum impuni-
tas; tibi certo attulerit cognitio
vel recordatio peccatorum tuorū
i nullo tibi magis horrori vel ꝯfu
sioni valebit q̄ est modo beato
Petro apostolorum principi ab-
iuratio sua contra christum ne-
gauit. beate marie magdalene
peccata sua: ⁊ multis aliis quibꝰ
multa sunt donata crimina. vn-
de super hoc agnitis delictis ve-
lut enormi ac feda īfirmitate pie
tas virtus sapientia medici qui
te sanauit sublimius a cunctis ad
mirabitur laudabitur ⁊ magnifi
cabitur. Laus autem ⁊ magnifi-
centia glorie dei si bene aduertis
tua gloria est. Hec Anselmus.
Hoc quippe est quod ait aposto-
lus Ro. vi. Scimus quoniaz di
ligentibus deum omnia coope.
in bonum hiis que secundum p̄
positum vocati sunt sancti. secun
dum propositum. idest secunduz
dei predestinationem vocati sunt
sancti. vnde glo. interli. Scimus
hoc quoniam di. deum idest man
data dei seruantibus omnia pro-
spera siue aduersa siue etiam pre-
terita peccata conuertuntur in bo
num. idest in eternam beatitudi-
nem vt per excellentiam dictum
sit quasi bonum bonorum. Et si
de peccatis remissis a deo sit glo
ria ⁊ iocunditas quid erit de me-
ritis: vtique beatus gaudebit se
virtuose vixisse: ⁊ carnis mun-
di et demonis temptationes
superasse ⁊ forte maius erit
gaudium se bona fecisse quam
mala euasisse: ⁊ ratio esse po
test, quia ex bonis meritis acqui

ris gloriam illā sempiternā: sicut
ex peccato mortali acqris damna
tionem eternā: ꝛ q̄nto plura meri
ta feceris tāto amplius p̄miaberis
dicente xp̄o Joh. xiiij. In do
mo patris mei mansiones multe
sunt. Domꝰ patris ait Nycolaus
de lyra h̄ vocatur glīa celestis in
qua sūt multi gradus ꝛ distincti
ones qꝛ q̄uis sit idē obiectū bti-
tudinis nullā diuersitatē hn̄s: tn̄
ex parte btōꝝ est diuersitas in pci
piendo illud obiectū sm̄ varieta
tem meritoꝝ: qꝛ aliq vidēt clariꝰ
ꝛ fruunt̄ sm̄ maioritatē habitus
charitatis q facit aīam capacē bti
tudinis. Hec ille. Et reuera si hu
ius glorie magnū haberemus de
siderium conaremur ad opa vir-
tutis ꝛ meritoria: sicut sancti qui
tantis desiderijs conati sūt hanc
gloriā acquirere ieiunijs: vigilijs
orōnibus: ꝛ alijs opibus charita
tis. Et vere multū diligenter pro
hac gloria habenda laborare nos
oꝫ attenta solutione xp̄i Luc. xiii.
facta cuidā ab eodē christo querē
ti. Dn̄e si pauci sunt q saluantur.
Jesus aūt dixit. Contendite in-
trare p angustam portā: qꝛ multi
dico vobis querūt intrare ꝛ nō po
terunt. Vn̄ Nico. de lyra sup hūc
textum dicit: q̄ in penitentibus ē
triplex difficultas ad opa virtutū
Vna est ex corruptiōe nature per
pctm̄ primoꝝ parentuꝫ ex qua tā
ta est in humana natura pmittas
ad malū: ꝛ difficultas ad bonum
sm̄ quod dicitur Gene. viij. sen-
sus ꝛ cogitatio humani cordis p
na sunt ad malū ab adolescentia
sua. ¶ Scd̄a diff cultas est in plu
ribus: qꝛ ex peccatis preteritis ca
usatus est in ipsis peccantibus q
dam habitus: vel saltem disposi-
tio inclinans ad peccata similia.
¶ Tertia ex difficultate opis vir-
tuosi: qꝛ virtus est circa bonuꝫ ꝛ
difficile: ꝛ iō modus penitēdi ad
h̄ q̄ sit efficax debet cū magno co
natu fieri. Hec ille. Et hoc est qd̄
dicitur a xp̄o. Contendite intrare
per angustā portā. Et p hoc ēt sol
uitur questio ꝓposita de paucita
te saluandorū. nam pauci respecti
ue inueniuntur ita feruide penitē
tes q̄ non impediantur pp dcās
difficultates: iō subditur. Multi
querunt intrare ꝛ non poterunt ꝛ
isti sunt tepidi p̄dictis difficilibus
impediti. Quapropter ait Petrꝰ
ij. ca. c. ij. Fratres magis satagi-
te vt p bona opa certam vr̄am vo
cationem ꝛ electionē faciatis. Nā
q̄nto plura bona feceritis maius
gaudiū recipietis. Ex cogitatiōe
igitur ꝛ recordatione pctōrum p
dei misericordiā indultoꝝ ꝛ opeꝝ
bonoꝝ sancti dei gaudebunt: ꝛ h̄
erit tertiū. ¶ Quarto beati vide
bunt infernū ꝛ penas damnatoꝝ
quas prudenter euaserunt. Vnde
Richar. in quarto di. l. iij. q. ter-
tij principalis dicit. Sancti mul
to perfectius vident penam dam
natoꝝ q̄ȝ damnati cognoscāt glo
riam eoꝝ: qꝛ beati penam damna
toꝝ vident in verbo ꝛ clare in ge

nere proprie speculando eo ꝙ ta-
lis visio est ad aliquam gloriā acci
dentalem coꝝ: q̄ꝛ in videndo dei
iusticiam delectantur. iuxta illud
prophete. Letabitur iustus cū vi
derit vin. ma. s. laua. in san. pec. ⁊
illoꝝ penam in cōparatione ad su
am gloriam ꝯsiderantes deo gra
tias vberiores agent: nec eis com
patiuntur: nec compassione que
est passio: q̄ꝛ talis non est sine ali-
qua pena: nec compassione qui ē
motus electiuꝰ quo quis vult ali
um a miseria liberari: quia bea-
ti nihil volūt ꝯtriū huic ꝙ vident
deū absolute velle vidēt ā vel le sim
pliciter damnatos in sua pena ꝑ-
petua remanere. Hec ille. Et hoc
est quod dicit magister eadeꝫ di.
Sicut inquit sancti tradūt ⁊ bo
ni malos ⁊ mali bonos vidēt vsqꝫ
ad iudicium. post iudicium vero
boni videbunt malos: sed nō ma
li bonos. Unde Greg. Infideles
in ymo positi ante diem iudicii fi
deles super se in requie attendūt
quoꝝ gaudia post contemplari ñ
possunt. hec ille. De hac aūt visio
ne beatoꝝ respectu damnatoꝝ lo
quitur magister. c. vl. di. l. ¶ Po
stremo inquit queritur: an visa pe
na reproboꝝ decoloret gloriā bea
torum an beatitudinem coꝝ perfi
ciat. De hoc ita ait Grego. Apud
animum iustoꝝ non fuscat beatitudi
nem aspecta pena reproboꝝ: quia
ibi iam compassio miserie nō erit
beatoꝝ minuere leticiam non va-
lebit. Et licet iustis sua gaudia
sufficiant ad maiorem gloriam vi
debunt penas maloruꝫ quas per
gratiam euaserunt: q̄ꝛ qui dei cla
ritatem vident nihil in creatura
agitur quod videre non possint.
Non est aūt mirandum si sancti
iam immortales reprobos vide-
ant mentis intelligentia cum ꝑ-
phete adhuc mortales videre h̄
omnia meruerunt. Egredientur
enim electi non loco. sed intelligē
tia vel visione manifesta ad viden
dum impiorum cruciatus quos
videntes dolore non afficient. sed
leticia satiabuntur agentes grati
as de sua liberatione visa impio-
rum ineffabili calamitate. Unde
Isa. impiorum tormenta descri-
bens: ⁊ ex eorum visione leticiam
bonorum exprimens ait. Egredi
entur electi ⁊ videbunt cadauera
viuorum qui preuaricati sunt in
me ⁊ erunt vsqꝫ ad satietatem vi-
sionis omni carni. i. electis. Hec
magister. Quale autem ⁊ quan-
tum erit istud gaudium in cogi
tatione tot ⁊ tantarum penarum
licet tamen sit gaudium acciden-
tale cogitet qui potest.

s Ecunda glīa ani-
me erit dei tota. i. per-
fecta dilectio. Tunc
enim illud preceptum. Diliges
do. de. t. ex. t. c. t. ⁊ ex to. a. t. ⁊ in
to. vi. t. implebitur quod ponitur
Mat. xxii. ⁊ Mar. xii. dicitur ex. t.
c. t. ⁊ ex. t. a. t. ⁊ ex to. m. t. ⁊ ex to.
vi. t. Et Deute. vi dicitur. diliges

do.d.t.ex.t.c.t.⁊.ex.t.a.t.⁊ ex.to.
for.t. Et Lu.x.idem habetur sub
aliis verbis cum dicitur. Diligēs
do.d.t.ex to.c.t.⁊ ex.t.a.t.⁊ ex.o.
vi.t.⁊ ex.o.m.t.qꝛ mens ibi fertur
in deum totaliter ⁊ perfecte quan
tum est sibi possibile ⁊ sine aliqua
interruptione ⁊ hoc modo intelli
gendo hoc preceptum dicit Au.
ꝙ mandatum charitatis solum i
plebitur in prima vbi erit caritas
perfecta Magister di.xxvii.tertii
ait. Dilectionis autem modus in
sinuatur cum dicitur ex.t.c.t. id
est ex toto intellectu.ex.t.a.i.ex to
ta voluntate.⁊ ex.t.m.idest ex me
moria: vt omnes cogitationes ⁊
omnem vitam ⁊ omnem intelle-
ctum in illum conferas a quo ha
bes ea que fers. illud autem pre-
ceptum non impletur ab homi-
ne in hac vita mortali. ¶ Sed cur
precipitur homini ista perfectio
cum in hac vita nemo eam habe
at. Respondit Aug. qꝛ non recte
curritur si quo currendum est ne
sciat. N. de lyra: dicit sup Math.
ꝙ quattuor sunt de ratione huius
precepti.s. diligere deum ex toto
corde ⁊ ex tota mente ⁊ ex.t.a.⁊ ex
to.for. Cuius ratio est: quia dilige
re est actus voluntatis. Duplex
autem est actus voluntatis. vnus
est elicitus ⁊ alter imperatus. ac
tus autem elicitus est qui imme-
diate egreditur ab ipsa voluntate
⁊ iste tangitur cum dicitur. Dili-
ges ⁊c.ex.t.c.t.idest ex tota volun
tate: qꝛ sicut ex corde oritur mot⁹
ad alias partes corporis ita volū-
tas mouet potētias anime. Act⁹
autem imperatus voluntatis est
actus alterius potentie mote ad
suum actum per ipsam volunta-
tem. vnde sequitur. Et.t.mente
Mens enim accipitur ibi pro ipso
intellectu qui semper deum clare
videbit. Per voluntatem etiam
mouetur appetitus sensitiuus vt
conformetur superiori ⁊ iste actus
nominatur cum dicitur: ⁊ ex.t.a.
Per animam intelligitur pars
sensitiua secundum quod dicitur
Gen.i. Factus est homo in aiam
viuentem. idest vitam animalem
⁊ sensibilem. Item per volunta-
tem mouentur potentie executiue
ad operandum ex dilectione ⁊ h
notatur cum subditur.ex.t.for.t.
vel ex.o.vi.t. quod idem est. Hec
ille. Hec omnia complebuntur in
beatis ⁊ in illa felicitate eterna vbi
videbimus deum sine fine ama-
bimus sine interruptione. lauda-
bimus sine cessatione. Tunc enī
amor dei possidebit totum cor: ⁊
ſm ꝙ communiter dicitur a mul
tis in clara visione ⁊ perfecta dile
ctione siue fruitione consistit bea-
titudo. ¶ Sed de beatitudine co-
muniter fit talis distinctio. quia
vno modo dicitur felicitas siue
beatitudo vt illud quo formaliter
intrinsece quis dicitur beatus.
¶ Alio modo prout est illud quo
tanq̄ a causa intrinseca immedia
te causatur iam dicta beatitudo
formalis ⁊ intrinsece perficiens ip

sum beatū. ¶ Primo mō appella
tur beatitudo formalis eo q͂ sit ali
qua pfectio inherens ipsi beato.
¶ Secdo mō appellatur beatitu-
do finalis eo q͂ sit vltim⁹ finis oī
um. s. ipse deus. ¶ Prima istaruꝫ
beatitudinum dr̄ btitudo creata.
¶ Secda dr̄ increata: q2 ipsa ē crea
trix essentia. Utraqꝫ istaꝝ beatitu
dinum replet ⁊ quietat ipsius bti
oē desideriuꝫ: aliter tñ ⁊ aliter: q2
prima replet formaliter: ⁊ iō qñqꝫ
appellat͛ finis intrinsecus q dicit͛
finis quo. Secūda replet ⁊ q̄etat
finaliter ⁊ effectiue ⁊ iō dicitur fi
nis extrinsecus seu finis in quo.
quē alloquens Aug. in ii. ꝯfessio
num ait. Q2 fecisti nos ad te inq̄e
tum est cor meū donec requiescat i
te. Hec āt beatitudo creata vt di-
cunt qdā principalius est in actu
volūtatis q̄ꝫ intellect⁹. ⁊ rō est q2
sicut inter habit⁹ vie charitas est
donū principali⁹ ꝫm Aug. xv. de
ciuitate. Et ꝫm aplm. i. Cor. xiii
ita inter habitus prime charitas
prie est donū principali⁹. sed in pri
ma nobilior habit⁹ siue nobilior
virt⁹ hꝫ nobiliorē actū. ergo perse
cte deū diligere q est actus chari
tatis patrie ē nobilissimus actus
aie. Cū ergo in nobilissimo actu
principalius ꝯsistat btitudo: ⁊ di
ligere sit act⁹ volūtatis principali
us ꝯsistit i actu volūtatis q̄ꝫ intel
lectus. Et q̄ꝫuis volūtas nō pos-
sit exire in aliquē actū sine actu in
tellectus. nō tñ seqtur pp hoc q͂ i
tellectus sit nobilior: q2 licet act⁹

voluntatis indigeat actu intelle-
ctus q̄ꝫtum ad sui initium. indi-
get tñ intellectus actu voluntatis
q̄ꝫtum ad sui complemētum. In
dilectione autem patrie quattuor
erunt gradus.
¶ Nam primo deus vere diliget
tamq̄ꝫ summa bonitas.
¶ Secundo in se quisqꝫ reflectet
ex amore proprio.
¶ Tertio proximuꝫ prosequetur
felicium charitas.
¶ Quarto corpus suum comple
ctetur spiritus absqꝫ vicio.
¶ Primo ergo deus vere diliget
⁊c. Uñ in prima regnabit ordo
charitatis q est in via p compara-
tionem hoīs ad deū. Unde sicut
deus nūc est sup oīa diligendus
⁊ illud bonū quod est deus maio
ri affectu ex charitate homo debꝫ
velle ipsi deo q̄ꝫ sibi: ita ēt erit in
patria. Et ratio est: quia quantuꝫ
res habet de bonitate tantum ha
bet de diligibilitate. sed bonitas
dei transcendit bonitatem creatu
re in infinitum ergo est plus quā
tota creatura diligendus nec est
aliqua bonitas maior ea ad quaꝫ
sua bonitas possit referri. ergo est
propter se diligendus. Talis er-
go amor beatorum erit in patria
continuus ⁊ perpetuus. vnde
hoc amore magis viuetur beatus
cum deo q̄ꝫ sibi ipsi. Remanebit
ēt ordo charitatis ad se ⁊ ad pro-
ximum: ⁊ corpus ppꝛium secun-
dū aliquid qd̄ est in via sicut decla
rabit ista. Ista dilectio erit perfe

cta ⁊ sine timore seruili: de quo
amore ait Gregorius.ix. moraliū
ca.xxiiii. Tunc solum deo obse-
quia reddimus cum eꝫ propter
amoris fiduciam non timemus
cum nos ad bona opera affectus
non metus dirigit: nam qui a ꝑ-
uersitatis opere ex timore restrin
gitur: peruersa libenter ageret si
liceret. Nequaquaꝫ ego veraciter
tractus qui adhuc a prauitatis de
siderio liber non est qui vera obse
quia deo non reddimus si ex timo
re mandatis illius ⁊ non potius
ex amore seruimus: sed cum mē-
ti nostre eius dulcedinis amor ac
cenditur: omne desiderium pre-
sentis vite leuigatur.i. transit ⁊ a
nobis elongatur. immo in tediuꝫ
delectatio.s. presens vertitur atqꝫ
hanc cum merore mens tollerat
cui victa prius reprobo amore ser
uiebat. vnde beatus Job hoc di
uino amore accensus dicebat. te
det animam meaꝫ vite mee. Hoc
amore diuino accensus paulꝰ di-
cebat. Quis nos separabit a chari
tate christi Ro. viij. Apostolus
eniꝫ in hoc ostendit quomodo bo
ni fideles etiam in presenti vita de
bent firmiter christo adherere ꝑ
dilectionem ⁊ amorem. nihil eniꝫ
potest hominem a deo separare
nisi peccatum Isa.lix. Peccata
ve stra diuiserunt inter vos ⁊ deū
vestrum. Dicit ergo Apostolus.
Quis separabit nos ⁊c. tribulatō
.i. afflictio corporis: aut angustia
mentis. aut persecutio.i. fugatio
de loco ad locum. aut fames.i. pe
nuria cibi. an nuditas.i. penuria
vestimenti. an periculum.i. appa
ratus subditus mortis. an gladi
us.i. ipsa mors siue diuisio ani-
me a corpore. Certe nihil horum
debet nos separare a caritate xp̄i
nam charitas omnia suffert: om
nia sustinet.i. Coꝝ.xiii. Et bene
dicit ꝙ nihil separabit nos a cha
ritate christi quoniam sicut eius-
dem: c.viij. dicitur. Non sunt cō
digne.i. equales passiones huius
temporis licet multiplices. quia
temporales ⁊ momentanee ad fu
turam gloriam promerendam.
Unde Aug. Tribulatio namqꝫ
est cum fine. merces sine fine. Et
multo maior erit ibi gloria ⁊ dile
ctio dei maior que reuelabitur in
nobis. Reuelabitur inqꝫ hic deū
amantibus ⁊ in charitate decedē
tibus. Hec enim charitas qua di
ligimus hic deum super omnia
⁊ plusquā omnia est: de qua dicit
apostolus .i. Coꝝ.xiij. Charitas
nunquam excidit.s. in futuro sed
potius augmentabitur. O quan
ta erit gloria habere deum presen
tem ⁊ videre deum facie ad facieꝫ
⁊ toto amore siue perfecto dilige
re eum. Hoc enim erit finis om-
nium desideriorum nostroꝝ. In
hoc terminabitur appetitus no-
ster ita ꝙ nihil vltra valebimꝰ de
siderare. Et ad hoc melius intel
ligendum attende aliquem mul-
tum cupientem aliquam rem: si-
cut auarus multum cupit auruꝫ

vel argentum. Si talis posset ha
bere omne aurũ qd̃ posset deside
rare quantũ gauderet. Certe vl-
timũ desiderabiliũ est beatitudo
siue deum videre in se ⁊ ipso frui
siue ipsum diligere: ⁊ ibi quies sũ
ma dicente pphẽta. Satiabor cũ
apparuerit gloria tua. ¶ Sed du
bitaret qs verũ omniũ beatoꝝ sit
equalis visio ⁊ equal' dilectio. Re
spõdeo. in beatitudine est ꝯsidera
re obiectũ. s. deũ qui videbit siue
bonũ increatũ ⁊ hoc erit vnum ⁊
idẽ omniũ beatoꝝ. est etiã cõside
rare ipsam dispositionẽ siue meri
ta p que meruerũt videre deũ cla
re: ⁊ pfecte diligere. ⁊ ex parte hu-
ius dispositionis vnus erit alio
beatior ⁊ ita videbit deuz clarius
alio ⁊ diliget pfecti⁹. Et hoc est
quod dicit apostolus. i. Coꝝ. xv
Stella differt a stella in claritate.
sic erit ⁊ resurrectio mortuoꝝ. ca-
pacitas tamen cuiuslibet beati im
pleta erit p cõparationem ad suã
dispositionẽ: nec vltra desiderabit
intelligens se non vltra meruisse
sed etiam intelliget se vltra meri
tũ accepisse. Ex dictis patet quõ
sit deus diligendus in via. ⁊ quo
modo diligetur in p̃ria ⁊ iste erit
primus gradus dilectiõis. ¶ Se
cundus gradus erit respectu sui
ipsius. nã beatus diliget seipsum
maiori dilectione ⁊ perfectiori q̃
viator diligat' se i via. Diliget in q̃
vt sibi velit ipsam felicitatez eter-
naliter pmansuram. Nam sicut
beatus Augustin⁹. ⁊ recitat ma
gister di. xxviii. tertii dic quattuor
esse diligẽda ex charitate. ¶ Unũ
qd̃ supra nos est. s. deus. ¶ Alteꝝ
qd̃ nos sumus. ¶ Tertiũ qd̃ iu-
xta nos est. s. prim⁹. ¶ Quartum
qd̃ infra nos est. s. corpus. Et hoc
est quod ait salomon Can. ii. Or-
dinauit i me charitatẽ. Post deũ
igitur debemus nos diligere ⁊ in
p̃ria diligemus maiori affectu q̃
primũ. Qd̃ ꝯclarãs Richardus
de me. vil. in. iii. ait. Natura inte-
gra dictabit hominẽ plus se de-
bere diligere q̃ aliũ. Gloria etiaz
ppria intimi⁹ ⁊ pfectius respicit
illũ in quo est q̃ aliũ. diuina etiã
iusticia hoc exigit vt homo plus
gaudeat de ppriis meritis q̃ ali
enis. Cũ ergo diligere se sit velle
sibi bonũ possumus loqui de or-
dine diligendi p comparationez
ad bonũ volitũ ⁊ dilectũ vel ad in
tentionẽ actus volendi. ¶ Primo
modo quia nullus erit possibilis
ad maius bonũ q̃ tunc habeat:
ideo tunc volet meliori maius bo
num: ⁊ sic sancti volent primo
christo vt homini maius bonum
glorie q̃ sibi ⁊ virgini gloriose: ⁊
sic de aliis qui plus meruerunt.
In statu autem vie non est sic. ⁊
ratio est. quia in via minus bon⁹
ẽ possibil' ad mai⁹ bonũ q̃ illud
bonũ qd̃ hz melior eo: excepto for
te christo cui non est datus spiri-
tus ad mensuraz Joh. iii. Ideo
ex charitate potest sibi optare tan
tum bonum quantum optat me
lior se. Loquendo vero secundo

modo. s. quo ad intentionē amo
ris maiori affectu volet sibi bonū
q̄ cuicūq̄ primo siue meliori se
siue minus bono. Exemplū fami
liare est ad hoc. nā minus diues
vult maiori affectu minus bonū
qd̄ habet q̄ diligat ditiori se ma-
ius bonū qd̄ habet: ꝛ hoc declara
tur magis. Nā ꝑ gloriā nō tolli
tur sed ꝑficitur natura: sed in sta
tu nature integre homo nunq̄ tā
tū dilexisset aliū quantū seipsum.
natura aūt in gloria erit oīno re-
staurata ꝛ reparata: ex hoc patet
q̄ maiori affectione quisq̄ fact⁹
ex charitate seipm̄ diliget q̄ pro
ximū. O quāta erit gloria beatis
dum se intelligent beatos ꝛ i illa
gloria confirmatos. Quātū nāq̄
gauderet quis auarus si omne
aurū qd̄ posse possideri cognosce
ret vere se habere ꝛ in tali posses-
sione sciret se non posse impediri
Ibi ille fatuus amor quē habe-
mus ad nos cessabit: quo amore
iniquo diligimus mundi diuiti-
as. corporis delicias: honores ꝛ
reuerentias. quo etiā amore ꝑpo
nimus corpus anime ꝛ tēporalia
spiritualibus. nā natura nr̄a versa
est in contrariū sue inclinationis
vt videt̄. nā contēptis virtutibus
diligit vicia q̄ sibi sunt noxia ad
modū febricitantis ꝛ hoīs stulti.
Iuxta dictū sapiētis Prouer. i.
Usq̄ quo paruuli diligitis infan
tiā: ꝛ stulti ea que sibi sunt noxia
cupient. Hec dilectio praua ꝛ per
uersa rumpit legē nature: legem
scripture: ꝛ legem gratie. hec tri
plex lex rūpitur ex amore diuitia-
rū tēporaliū. Eccli. v. Auarus
nō replebit pecunia: ꝛ qui amat
diuitias fructū nō capiet ex eis.
Eccli. x. Nihil iniquius q̄ amare
pecuniā. Hic eni animā suā vena
lē hꝫ qm̄ in vita sua ꝓiecit intima
sua. Alij amāt delitias carnales
de quibus dicitur Prouer. xxiij.
Qui diligit epulas replebit ege-
state. Exemplū de diuite epulone
Luc. xvi. Alij honores seculares
Mat. xxiij. Amāt primos accubi
tus in cenis. de hijs omnibus dr̄
Eccli. iij. Qui amat periculum
peribit in illo. Hij sunt q̄ odiunt
animas suas de quibus prophe-
ta ait. Qui diligit iniquitatē odit
animā suā. Amant enī cōiter ho
mines piuria: mendacia: furta:
vindictā proximi: ꝛ cetera pecca-
ta que ducunt ad mortē gehēne.
Sed hijs videtur aduersarij di-
ctum christi Joh. xij. Qui odit
animam suam. s. in hoc mundo:
in vitam eternam custodit eam.
Sed respondet glo. di. Ille non
amat: sed odit animam suam in
hoc mundo q̄ diligendo deum
potius q̄ in eum peccet eligit oc
cidi. Hec glo. Et ita odire h̄ acci
pitur pro velle viuere in hoc mū-
do sine peccato. Et ita dicitur eo
dem. c. Qui amat animam suā
volendo viuere in peccato ꝑdet
eam. Et hoc est verius odire q̄
amare. Sꝫ redeam⁹ ad id a quo
disgressi sumus. s. ad amorē illū

quē quisq̄ beatus habebit in se ꝛ de se. Habebit.n.ad se amorē: qꝛ videbit se vestitū illa veste nuptiali de qua Math.xxij. Amice quō huc itrasti nō habēs vestē nuptialem. Ubi ait Ni. de lyra. Intrat rex.i.christus vt videat discūbentes.i.xp̄ianos in hoc mundo volētes transire ad gloriā celestē. Intrat inq̄ dupliciter.s. spāliter in morte cuiuslibet hoīs qui desiderat puenire ad regnū: ꝛ generaliter itrabit in futuro generali iudicio. Et ait amice. Uocatur autē pctō: amicus pp naturam q̄ ad imaginē dei facta est: sicut ꝛ dixit iude. Amice ad quid venisti. dic ergo. Quō huc intrasti.i.intrare voluisti nō habēs vestē nuptialez idest charitatem. quam si haberes dignus esses intrare ad nuptias. Hec est enim vt dicit Aug. que diuidit inter filios regni ꝛ pditionis. Sancti igitur in gloria hac veste induti tanq̄ precioso vestimento se diligent. quia hanc vestez seruauerunt in hoc mundo ꝛ cum ea ad regnum transierunt sicut rex vel regina vel quecūq̄ alia persona videns se ornatum vel ornatam precioso vestimento: in tali vestimento gloriatur quodāmodo ꝛ ideo preciosa vestimenta homines diligenter custodiunt vt in eis loco ꝛ tempore honestiores appareant. Hoc erit ornamentum cōmune: quia nullus erit in illa gloria qui non sit hac veste charitatis indutus.

¶ Sꝫ nunqd christiani habebunt aliquē ornatū in se quē nō habebūt sctī veteris testamenti. Certe dicendū q̄ sic qꝛ habebūt signuz illud qđ susceperūt i sacramento baptismi.s. caracterem baptismalem qui est quidam ornatus ꝛ decor anime. ¶ Habebunt qui sunt confirmati alium decorem ꝛ ornatum scilicet. caracterem confirmationis. ¶ Habebūt qui sunt ordinati ꝛ sacros ordines susceperūt alios caracteres. idest alia signa spiritualia que omnia in se cognoscent ꝛ diligent se: quia talia susceperunt. Gaudebunt de proprijs meritis quibus virtutes acquisierunt que vt cōmuniter dicitur remanebunt in patria: vt de iusticia quam acquisierunt iusta opera in proximum faciendo vt opera misericordie adimplendo tam spiritualia q̄ corporalia. de prudentia quam acquisierunt prudenter opera virtuosa dictando ꝛ regulando. de fortitudine quam acquisierunt opera fortia peragendo. de temporantia q̄ acqsierūt tēperate viuēdo ꝛ sic de alijs q̄ plus vl' min⁹ meruerūt ꝛ qb⁹ meritis augmētū charitatis habuerūt. Nā ꝛ licz oēs habeāt charitatē: habebūt tn̄ qdā pfectiorē charitatē alijs ꝫq̄ magis se diligēt: ꝛ ita đ alijs vtutib⁹. Sicut.n. videmus q̄ vestimentum scarleti uel purpure est alio preciosius ꝛ melius: ita i btīs virtutes erūt i qbusdā perfectio-

res ⁊ maiores sicut in christo ⁊ vir
gine gloriosa erunt virtutes emi-
nentiores nobilius siue perfecti-
us ꝙ in angelis. vnde de qualibꝫ
persona beata poterit dici illud.
ps. xliij. Astitit regina. i. assistet
regina q̃ regnabit in illa gloria p
petuo a dextris tuis in vestimen.
deaur. cir. va. scilicet virtutum.
Nam omnis gloria eius scilicet
filie regis. abintus. s. i anima. O
quantum gloriabuntur ⁊ se dili-
gent qui talia hic meruerunt: fi-
dem christi ⁊ bona opera conser-
uando ⁊ faciēdo. Quomodo igi
tur debemus attendere diligenti
us vt hanc gloriam acquiramus
ita vt vnusquisqꝫ nostrum in ea
vocatione qua vocatus est perma
neat operando virtutis opera. nā
ad hanc gloriam inuitamur ⁊ vo
camur per thema nostrum cum
dicitur. Venite benedicti ⁊cetera
¶ Tertius gradus dilectōis erit
proximum quem quisqꝫ beatus
habebit volendo illud bonū eter
num cuilibet alteri sancto: cuili-
bet angelo: ⁊ etiam cuicunqꝫ in il
la gloria existenti vnde istud erit
ad premium licet accidentale a vi
sione de qua dictum est in prece-
dentibus q̃ sicut alius est actus
intelligere: ⁊ alius diligere sicut
experientia docet: q̃ multa intelli
gimus que non diligimꝰ: ita alia
erit gloria: ⁊ aliud premium visio
⁊ aliud dilectio vnde ibi ad im-
plebitur illud quod sequitur. di.
pxīm. v. t. ⁊c. sed ⁊ proximum. t. si
cut teipsum. i. ad eandem beatitu
dinem ad quā diligis te. ¶ Notā-
dum tñ ꝙ triplex est amor. s. amō
naturalis. amor carnalis. ⁊ amor
spiritualis. Et de istis aliqualiter
est dicendū vt videatur quis amō
maneat in patria ad proximum.
¶ Primꝰ igitur est naturalis quo
pater diligit filium. Et licꝫ amor
iste sit licitus: tñ de se non est me-
ritorius in via: pōt tñ fieri merito
rius si pater diligit filium. q̃ bo
nus est vel vt bonus sit: tunc. n. di
ligit filiū non vt filium: sed deum
diligit in filio: ⁊ tunc reducit ad
illud preceptum. Diliges pximū
tuum sicut teipsū. ¶ Alia est dile-
ctio carnalis que est inter viruꝫ ⁊
vxorem: ⁊ ista licet sit licita tñ de se
non est meritoria pōt tñ fieri me-
ritoria qñ. s. vir diligit vxoreꝫ. vel
q̃ bona est vel vt sit bona: q̃ tunc
non diligit vxorem vt vxorem: sed
deum in vxorem: ⁊ tunc reducit
ad preceptum scilicet. Diliges p-
ximum tuum sicut teipsum. s. ad
gratiam in presenti: ⁊ gloriam in
futuro: de qua dilectione dicitur
Ephe. v. Viri dilig. vxo. ve. sicut
⁊ christus dilexit ecclesiā ⁊ tradi
dit semetipsū pro ea. ¶ Tertia pt
dici dilectio socialis siue ꝯsuetu-
dinis que ꝯtrahitur ex ꝯsuetudi-
ne cohabitandi colloquēdi ⁊ ꝯuer
sandi que ēt licet sit licita tñ non ē
meritoria: q̃ etiaꝫ inter animalia
quodāmodo reperitur: pōt tñ fie
ri meritoria qñ. s. quis diligit: q̃
bonus est vel vt bonus fiat Eccli.

vi. Amicus fidelis medicamentum vite: et tunc reducitur ad illud preceptum. Dili. pxi. tu. s. teipsum. ¶ Quarta dilectio est rationalis et spiritualis qua quis diligit alium vt bonus fit. vel quia bonus est: et ista per preceptum dictum intelligitur. Alii sunt amores plures illiciti vt est amicitia mundi: de qua Jac. iiii. Amicitia huius mundi inimica est deo. et Jo. in prima cano. in primo. c. ait. Nolite diligere mundum: neque ea que in mundo sunt. Si quis diligit mundum non est charitas patris in eo. Et accipitur hic mundus pro hominibus delectabilia huius mundi inordinate querentibus. de quibus dicitur Joh. i. Et mundus eum non cognouit. quia occupatio circa delectabilia mundi impedit cognitionem dei. ¶ Alia est amicitia carnalis et mala de qua dicitur ad Ro. xiii. Carnis curam ne feceritis in desideriis. s. superfluis et inhonestis. Hii omnes amores illiciti in illo regno pacis esse non poterunt: sed solum liciti et honesti. vnde sup hoc dicunt quidam vt recitat Alex. de halis in. ij. In patria non erunt nisi duo amores. s. naturalis et spiritualis: sed adhuc transibit naturalis ad spiritualem vnde homo diliget deum maxime in patria: et angelus similiter. Si ergo homo magis habeat deum quam angelus. i. maiori beatitudine sit beatus et gloriosus plus diliget homo homines proximum quam angelum et proximum. Si vero angelus plus habeat deum plus diliget angelum: et ita non erit ibi ordo dilectionis respectu alterius melioris. s. quia magis diliget meliorem quam seipsum vt sit conformitas maior diuine voluntati et ipsorum beatorum. Unde Anselmus prosologyon. c. penult. ait. Interroga intima tua si capere possunt gaudium suum de tanta beatitudine sua: sed certe si quis alius esset quem omnino sicut teipsum diligeres qui eandem beatitudinem haberet et duplicaretur gaudium tuum: quia non minus gauderes pro eo quam pro te ipso. Si vero duo vel tres idipsum haberent tantundem pro singulis quantum pro teipso gauderes si singulos sicut teipsum amares. Igitur in illa perfecta charitate innumerabilium beatorum angelorum et hominum vbi nullus diliget alium minus quam seipsum: non aliter gaudebit quisque pro singulis aliis quam pro se ipso. Si ergo cor hominis de tanto bono suo vix capiet gaudium suum quomodo capax erit tot et tantorum gaudiorum. Considera si potes. Attende o cor humanum: cor indigens: cor erumnis plenum. Attende diligenter o christiane si centum filios haberes quos multum diligeres et videres quemlibet ipsorum regem. quantum gauderes gaudio mundano et transitorio. Quantum igitur gaudebis dum videbis deum quem plus diliges quam teipsum: quanto videbis illam reginam celorum sup omnes choros angelorum exaltatam quando videbis

tot millia angeloꝝ tot millia hominum in diuersis gradibus btitudinis quos diliges super teipsum. O gaudium inestimabile indicibile quid loquor de te qd non noui: non temptaui non probaui O vtinam possimus hanc dilectionem ⁊ amorem possidere in illa gloria sempiterna. Tunc.n. in talibus beatis erit oīs inuidia annullata ⁊ ab ipsa patria que tamē in presenti via multum regnat ⁊ multos impedire potest ne perueniant ad illud regnū celeste. Hec .n. contrariatur specialiter charitati sine qua nullus videbit deū. Inuidus.n. tristiciam habet in prosperis proximi: ⁊ exultationes in aduersis tales similes sunt pri suo diabolo qui de bono dolet: ⁊ de malo gaudet. vnde Sap.i. Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terraꝝ. Imitantur aūt illuz qui sunt ex parte illius. ¶ Notandum tñ q dolor de bono alieno ē quadruplex quia. ¶ Uel est pmo primus motus ex natura veniēs sicut quidam naturaliter sunt inuidi ⁊ hoc nullū peccatum est cuz nullo modo sit in potestate nostra. ¶ Uel est secundo. prim⁹ motus quando .s. appetitus sine cōpleta deliberatione tali passione afficitur ⁊ sic est veniale peccatuz. ¶ Uel est actus voluntarius deliberatiue ⁊ sic est peccatum mortale. ¶ Uel trahitur per intentionē extra suam rationem: vt quando dolor de alieno bono surgit ex cā bona sicut dolet aliquis de bono temporali alterius. q: videt redūdare in detrimentum anime sue vel in detrimentum communitatis ⁊ talis dolor bonus est. Sed hec oia in illa celesti gloria cessabunt quando diligemus primos nostros .i. omnes sanctos ⁊ sanctas sicut nosipsos. Tunc illa ꝓphete verba verificabuntur qbus dicitur. Ecce q̄ bo. ⁊ q̄ ioc. ha. fra. in vnū. Ad hoc igitur bonuz dilectionis vocamur per verba thematis. Uenite benedicti ⁊c.

¶ Quarto corpus suum amplectetur ⁊c. Nam sicut dictū est corpus nostrum est vnum de quattuor que sunt ex charitate diligenda Unde dicit sanctus Tho. in. iiij. Q: dilectio charitatis habet pro fundamento communicationem beate vite principaliter ⁊ gratie bz q ordinat ad ipsam. Hec autem vita tripliciter habet relationem ad habentem charitatem. ¶ Est .n. vno mō in aliquo sicut in principio diffundente vitam istam in alijs ⁊ sic est in deo. ¶ Est autem ī patria post resurrectionem in aīa sicut in participante principaliter ¶ Est tertio in corpore per quādā redundantiam: ⁊ de hac redundātia dicetur cuz de gloria corporis dicem⁹. Et hoc de scdo pncipali.

Tertia gloria aīe erit perpetua ⁊ firma tērtio. Hec enim gloria non erit trāsitōia sicut glia mū

di sed erit permanens ⁊ nunquā
habebit finem ⁊ hec est vna con-
ditio propter quam est appetibili
or ⁊ magis optanda q̄ʒ si esset trā
sitoria. Et h̄ firma tentio erit pro
pter quattuor.
¶ Primo pp dei promissionem.
¶ Scd̄o pp stat⁹ immutationē.
¶ Tertio pp mentis q̄etationeʒ.
¶ Quarto pp ꝯpletaʒ reditionē.
¶ Dico primo q̄ h̄ gloria erit per
manens propter dei ꝓmissionem
Deus.n.non potest fallere nec fal
li: nam si falleret nō esset verax qd̄
ei repugnat cum ipse sit prima ve
ritas ⁊ h̄ cognoscent beati.s. q̄ ñ
potest fallere. Cūqʒ igitur promi
serit eis hanc felicitatem esse per
petuam certificabuntur q̄ semp
sic erunt in tali gloria. O quanta
iocunditas. o quanta leticia habe
re cetitudinem de tali gloriosa ⁊
felici vita. Quot sunt in mundo
qui valde gauderent si essent cer-
ti de gloria huius mundi cum.s.
habent abundantiam rex mundi
.s. auri ⁊ argenti ⁊ oīum aliorum
que in hoc mundo sunt sicut sunt
honores: delicie ⁊ diuitie. Certe
multi sunt quibus sufficeret hec
glīa ñ itelligētes magnitudinē h⁹
celestis glīe nec dr̄iaʒ h⁹ glie mū
di ⁊ illius. ¶ Prima.n. differētia
glorie mundi ad gloriam paradi
si est: q2 gloria mundi est exterius
gloria vero patrie celestis princi-
paliter interius in anima. Unde
in hoc mundo abundantes quan
doqʒ patiuntur plures tristicias
nec eas possunt repellere nec se
vindicare de iniuriantibus: pro-
ut plures appetunt. In ista vero
gloria celesti nulla erit tristicia
nec aliquis iniuriam patietur: sed
omnia erunt summe leticie. ¶ Se
cunda differentia est: quia gloria
mundi est incompleta: q2 quantū
cunqʒ quis plura habeat: adhuc
multa eidem deficiunt sicut vide
mus ad experientiam. In ista āt
gloria nihil deerit: q2 est status oī
um bonorum aggregatione per
fectus. vt ait Boetius libro tertio
de consola. prosa. ij. ¶ Tertia dif
ferentia est. q2 gloria mundi est
transitoria sicut videmus. Ubi ē
nunc gloria sapientis salomonis
quam regina saba voluit videre.
Sicut dicitur. iij. Reg. x. Regi-
na saba audita fama salomonis
venit temptare eum in enigmati
bus ⁊ ingressa: cum comitatu
multo ⁊ equis hierusalem ⁊ diui
cijs: camelis portantibus aroma
ta ⁊ aurum infinitum nimis ⁊ gē
mas preciosas venit ad regem sa
lomonem. Uidens autem regi-
na saba omnem sapientiam salo-
monis ⁊ domos quas edificaue
rat ⁊ cibos mense eius ⁊ habita
cula seruorum ⁊ ordines mini-
strantium vestesqʒ eorum ⁊ pin-
cernas ⁊ holocausta que offere-
bat in domo domini non habe-
bat spūm. dixitqʒ ad regē. Uer⁹
est sermo quē audiui in terra mea
super sermonibus.t. ⁊ super sa t.
⁊ nō credebā narrātib⁹ mihi: doec

ipsa veni ⁊ vidi oculis meis ⁊ probaui ꝙ media pars mihi nuuciata nō fuerat. beati viri ⁊ beati fui .t. hii qui stant corā te semꝑ ⁊ audiunt sapientiā tuā. Et sequit ca. li. Magnificatus ē ergo salomō suꝑ omnes reges terre diuitijs ⁊ sapientia ⁊ vniuersa terra desiderabat videre vultū salomonis vt audiret sapientiaꝫ eius. Que oīa fuerūt figura illius glorie celestis quantū terrena possunt nos ī cognitionē eternaꝝ manuducere. Sꝫ attēde. glorie huius transitū Nam sequit ca. li. Rex aūt salomon adamauit mulieres alienigenas multas filiā quoqꝫ pharaōis ⁊ moabitidas ⁊ amonitidas ydumeas ⁊ sydonias ⁊ etheas. de gētibus suꝑ quibꝰ dicit dominus filijs israel. Nō ingrediemini ad eas. his itaqꝫ copulatus est rex salomon ardentissimo amore fueruntqꝫ ei vxores quasi regine septingente ⁊ concubine trecente ⁊ auerterūt mulieres cor eiꝰ. Cūqꝫ iā essꝫ senex ōprauatū ē cor eiꝰ vt sequeret deos alienos ⁊ colebat salomon astaron deam sydonioꝝ ⁊ moloth ydolū amonitarum ⁊ thamos deū moabitaꝝ. Tūc edificauit salomon fauum thamos ydolo moab in monte qui ē contra hierusalē ⁊ moloth ydolo filiorum amon: atqꝫ in hunc modum vniuersis vxoribus suis alienigenis. Dixitqꝫ dominus salomoni. Quia habuisti hoc apud te: non custodisti pactum meum ⁊ precepta mea que mandaui tibi dirumpens scindam regnum tuum ⁊ dabo illud seruo .t. Ecce qualis fuit ⁊ quomodo infirma gloria salomonis. Et in fine ca. dicitur. Dies autem quos regnauit salomon in hierusalem super omnem israel. iiij. anni sunt dormiuitqꝫ salomon cum patribus suis sepultusqꝫ est in ciuitate dauid patris sui. Sed vbi nunc gloria alexandri. Ubi gloria Karoli magni ⁊ ceterorum que potēter regnarunt. Certe veruꝫ est quod dicitur Sap̄. v. scꝫ. Transierunt omnia illa tāqꝫ vmbra ⁊c. Non sic de gloria illa superna que perpetuo durabit. Nam super hoc est articulus fidei cum dicimus Credo carnis resurrectionem ⁊ vitam eternam. hanc promisit cū ait. Penitentiā agite appropinquabit enim regnum celorum. Mat. iij. Et Mat. v. Beati pauperes spiritu. q. ip. ē. re ce. Et ca. vij Qui facit voluntatē patris. m. q. in ce. est. i. int. in reg. ce. Et Mat. xxv. dr̄. Ibunt hij scꝫ peccatores in supplicium eternū. iusti autem in vitam eternam. Ad hanc igit vocamur. cum dicitur. Uenite benedicti ⁊c. ¶ Secundo dixi ꝙ hec gloria erit permanens ꝓpter status ⁊c. Secundū docto. subt. di. iij. p̄mi dr̄ ꝙ status non vr̄ eē nisi stabilis ꝑmanentia firma legibus sapientie. Sapientia vero diuina sic statuit voluit ⁊ ordinauit ꝙ post hāc vitā creatura rōna

lis cessaret in meredo vel demerē
do: sed q̄diu sumus in hoc mū
do possum⁹ bene agere ꝛ male.
post mortē vero ab his cessamus
ꝛ ratione hui⁹ p̄sens vita vocatur
via. vita vero qua post mortē cor
poralē viuem⁹ vocat̄ termin⁹ ad
quē. Iuxta illud qđ ait ap̄lus.
Heb. xiij. Non habem⁹ hic ma.
ci. s; fu. inq̄rimus. Cū igit̄ perue
nerimus ad ciuitatē illā celestem
ꝛ obtinuerimus qđ inq̄rim⁹ cessa
bit motus noster. ꝛ sic erimus de
mansiōe illa ꝑpetua securi quasi
de habitatiōe xp̄i meritis ꝛ n̄ris
si ad etatē merendi ꝑuenerimus
acq̄sita. Ibi erit status meriti ꝛ
charitatis. ꝛ in isto statu hoīes
bti assument̄ ac ordines angeloꝝ
ita q̄ aliqui erūt eis eq̄les i glo
ria vel etiā maiores. Cū eni; bea
titudo siue gloria p̄rie dicat habi
tū siue actū nobilissimū creature
rōnal' ꝑfectissimū ē ipsi⁹ creature
cōsūmatiuū. ¶ Sciendū tamen
q̄ in creatura multe sunt disposi
tiones ad hanc gloriā. ¶ Quedā
sunt dispositiōes recte cuiusmo
di sunt habilitates naturales in
dite ipsi nature rōnali per quas
habet aptitudinē ad beatitudinē
seu gloriā sicut ē ratio imaginis
Quedā sunt medie ꝛ iste sūt gra
tie gratis date que de primo dis
ponunt ad gratiā gratū facientē
vt scientia bona voluntas ꝛc.
¶ Quedā aūt sunt ꝑpinque ꝛ im
mediate sicut gratia gratū faciēs
seu charitas que sunt dispositio
nes necessitatis ex pacto diuino
quando insunt finaliter. Lic; igi
tur naturales habilitates maio
res ꝛ expeditiores sint quantū est
de se in angelis q̄ in hoībus: tū
alie dispositiōes sicut gratie gra
tis date ꝛ gratū faciētes possunt
eē equales vel maiores in multis
hoībus: q̄ i multis angelis. Nō
est eni incōueniēs q̄ de⁹ multas
gratias gratis datas dederit mł
tis hoībus quas non dedit mul
tis angelis q̄ mouēt ꝛ adiuuant
naturales habilitates ad bonum
gratie ꝛ glorie. ꝛ per talē excitatio
nē ꝛ adiutoriū potest homo ad eq̄
lem cum angelis gratiam gratū
facientē ascendere. Item his gra
tiam gratū facientē ꝛ bene vtens
ipsa; potest sibi mereri per ipsam
iam habitā augmentum gratie:
ꝛ ita de gratia minori in maiore;
potest proficere. Quonia; igitur
diuturnius tempus datum ē ho
mini ad merendū q̄ angelis fue
rit datum. ¶ Quia angeli nō ha
buerunt nisi modicū tēpus. licet
per gratiā quā bene vsi sunt ma
gnam gloriam meruerunt. hinc
est q̄ per multiplicem actu; gra
tie homo potest se disponere ad
tantam vel maiorem gratia; quā
habuerint angeli. Secundu; igi
tur dispositionem gratie introdu
citur forma vltima. sicut patet de
beata virgine que quia gratiam
omnibus angelis excellentiorem
habuit. ideo exaltata est super om
nes choros angelorum ꝛ dignita

te premij z loci. Alij autem san-
cti secūdū ꝓportionē z equalitatē
grē assumunt ad diuersos ordies
q: quidā assumuntur ad ordinez
seraphin. quidam ad cherubin. z
sic de aliis. z forte multi sup oēs
ordines: q fuerunt in gratia z me
ritis gratie priuilegiati. Postrēo
certū est ꝙ oia merita nostra effi
caciam z virtutē hñt a merito xpi
z ita cooperat meritū xpi oibus
meritis nostris aliter. n. nō suffi-
cerent merita nr̄a. Non sic autez
angelis. qm̄ vt dr̄ Heb. ij. Nusq̄
angelos apprehendit sed semen
abrahe. Qm̄ igitur meritū xpi ꝓ
cedit a gratia prima quasi infini
ta. iō virtute meriti xpi cooperan
tis meritis sanctoꝝ hoium q nō
in vacuū gratiam xpi receperunt
sed ſm illam profecerūt ſm posse
suum pōt fieri ꝙ meritū hois sci
maiorem hz efficaciā respectu p-
mij q̄ habuerit meritum angeli.
Qr igitur status btitudinis erit i
celo empyreo vt dcm̄ est prius in
quo celo est imutabilitas z perse
cta stabilitas bti certi erunt ꝙ ēt
in sua beatitudine ꝑpetuo mane
bunt z in illis ordinibus angeloꝝ
in quibus assūpti erunt. Iste igit
est status ad quē vocamur p nr̄m
thema. Venite ben. zc. ¶ Tertio
dixi ꝙ hec gloria erit perpetua ꝑ
pter mentis quietationē. Ubi sci
endum ꝙ creatura rōnalis ideo
ꝙ talis est facta est ad imaginez
dei in potentia cognoscendi z di
ligendi. Sicut dicit Aug. Nam
hoc ipso ꝙ est expssa imago dī hz
necessariā ordinationē z relatiōez
ad ipsā nec ↄseruat nisi i ipso. z iō
ipse deus ē imediate finis creatu
re rōnalis z vltimus z iō summe
nata est delectari in ipso. Hoc ip
so āt ꝙ sūme nata ē delectari i ip-
so z ꝑfici nata ē ipsū sūme dilige
re: q: sūma delectatio nō pōt esse
sine sūma dilectōe. iz iō naturalez
hz potētiā ad ipsū sūme diligēdū
sibi inditā z impssam ſm ꝙ vult
Aug. li. de tri. Et ēt dicit Boeti⁹
iij. de ↄso. psa. ij. ꝙ mētib⁹ hoiuz
inserta ē sūmi boni cupiditas. q:
tn̄ ista potētia ē respectu supioris
se. iō licet sit naturalis tn̄ est ex se
insufficiēs z icōpleta. z iō nō pōt
exire ad actū nisi p educēs aliqd
supi⁹ qd sit ꝓportionabile tā potē
tie q̄ actui q̄ ēt obiecto. Hoc est
charitas siue grā. iō sine ipsa non
pōt naturalis potētia amatiua di
indita creature rōnali in actū exi-
re. hoc est in actū diligendi sūme
siue ad diligendū deū sup se z su
per oia sine charitate. Tenenda ē
igitur ista snīa: q: minus vidētur
extendere posse nature z diminu
ere priuilegium charitatis z grē.
Sicut ergo videmus ꝙ materia
hz potentiam naturalem ad oēs
formas. z tn̄ ad illas non attingit
sine educente: sic ēt videm⁹ ꝙ cre
atura rationalis. naturalē hz po-
tentiam ad gratiā z btitudinē: q
tamen ex se non potest exire in ac-
tum perfectum sine educente si-
ue adiutorio determinato z ordi

nato a datore illius potentie. Exē
plum habemus de oculo cui licꝫ
data sit potentia vidēdi colores:
non tñ pōt eos videre sine adiuto
rio lucis exterioris. Exemplum
silr̄ de aue cui desunt penne: que
tamen naturalē habet potentiam
⁊ aptitudinē ad volandū ⁊ appe-
tit hoc ⁊ intēdit ad hoc ⁊ mouet
se: sed tamē nō erit in actū perfe-
ctum volandi: donec dentur sibi
pēne. Et hoc est ꝙ dicit Aug. in
li. de fide ad petrū in hec verba.
Spūs eternos hoc est imortales
creauit deus ⁊ eius facultatē atqꝫ
intelligentiā: cogitande: cogno-
scende: diligēdeqꝫ diuinitatis in-
seruit: quos tamē creauit vt etiaꝫ
pre seipsis euꝫ diligerent. Aptitu
do enim ꝑdicta auctoritate a btō
Aug. appellat̄ facultas diligēdi
Adueniente igitur gratia ꝑſīe ip
si voluntati facit ipsam exire in ac
tum summe dilectiōis: ac ꝑ hoc
facit experiri ⁊ gustare qm̄ dulcis
est dñs: ⁊ ꝑ hoc mouet̄ ad ipsum
deū summe diligendū: ⁊ in eo ge
tatur, ⁊ sup ꝑ hoc ꝑ cognitionē hu
ius ꝯgerationis certificat̄ ꝙ in hac
gloria ꝑpetuo manebit. vñ Ber.
ca. xij. de diligendo deo dicit. Cū
introductus fuerit seruꝰ bonꝰ ⁊
fidelis in gaudiū domini sui, ⁊
inebriatus ab vbertate domꝰ dei
tunc enim ebrius miro quodam
modo oblitus sui ⁊ a se velut de-
ficiens penitus totus perget in
deum, ⁊ deinceps adherens vnꝰ
cū eo spūs erit: arbitror ꝓphetaꝫ
hoc sensisse cum diceret. Introi-
bo in potētiā dñi: domine memo
rabor iusticie tue solius. Item in
eodē lib. dicit ꝙ ibidē quartꝰ amo
ris gradus perpetuo possidebit̄:
cū sūme ⁊ solus diliget̄ deus: qa
nec nosipsos nisi propter ipsuꝫ iā
diligemus. O beatum gaudium
O amor sanctus ⁊ castus. O dul
cis ⁊ suauis affectus. O pura et
defecata intentio voluntatis. Sic
affici deificari est. Quō enim stilla
aque modica multo infusa vino
deficere a se tota videtur. vnde et
saporē vini induit ⁊ colorem. Et
quomodo ferrum ignitum ⁊ can
dens igni simillimum fit pristina
propriaqꝫ exutum forma: ita ine-
briata ille amore suauissimo tota
deificata erit. ⁊ in deum transfor-
mata ⁊ tota a se ipsa deficiēs. Et
quis nil aliud appetet̄ valebit. om
nis sui desiderij cōpos quisqꝫ be
atus in hanc pacē ⁊ quietē ꝑma-
nebit. Ad hāc āt quietem per the
ma nostrū aduocamur. scꝫ Veni
te benedicti ⁊c. ¶ Dixi quarto ꝙ
ꝑ erit firma tentio propter cōple-
taꝫ reditionē. Videmus. n. ꝙ dū
circuimus faciendo circulum re
dit ad pūctum a quo incepit: tūc
quiescit ⁊ ampliꝰ circulariter nō
mouet̄: sic creatura rōnalis cum
imediate a deo sit creata cū ad ip
suꝫ redit per grāꝫ ⁊ gloriā tūc qe
scit ⁊ ꝑ ē qd ipe deꝰ dixit Apoc. i.
Ego sum alpha ⁊ o. ꝑcipiū ⁊ fi
nis. Et puer. xvi. scribit̄. Vniuer
sa ꝑꝑ semetipsum opatꝰ ē deꝰ. hic

est finis noster quez quottidie pe
timus: quē quottidie desiderare
videmur dum oramus dicentes.
Adueniat re.t. Hoc regnum pe
timus aduenire a xp̄o nobis pro
missum christi passione ꝛ sangui
ne q̄sitū vt qui christo in seculo an
te seruiuimus postmodū cū ipso
regnante regnemus. Bn̄ autem
regnum celeste petimus: q2 est ꝛ
terrestre regnū cui si renunciaue
rimus regno eterno regnabim9.
Sed orantes nō infructuosis nec
nudis precibus ad deū veniam9:
q2 scriptum est Math.vij. Nō oīs
qui dicit mihi dn̄e dn̄e: intrabit ī
regnum celoꝝ. Multi enim sicut
dicit aplūs ad Titū.i. Confitentur
se nosse deum factis aūt negant
Recordemn̄ illius petitionis mr̄is
filioꝝ zebedei. Mat.ij. vbi dr̄. Ac
accessit ad xp̄m mater filioꝝ zebe
dei cū filijs suis adorans ꝛ petēs
aliquid ab eo. Qui dicit ei. Quid
vis. Ait illi. Dic vt sedeāt hij duo
filij mei unus ad dexterā tuā ꝛ ali
us ad sinistrā in regno tuo. Rn̄-
dens aūt iesus dixit. Nescitis qd
petatis. vbi ait Chry. Res.n. pre
ciosa vili precio non ꝯparat. Ma-
gnum laborē necesse est nobis im
pendere si volumus ad celestia re
gna ꝑuenire. Regnū.n. dei est pri
mum in intentōe: si vltimū in exe
cutōe. vn̄ Chrys. super illo verbo
Mat.vij. Querite primū regnuz
dei ꝛ iusticiā eius. ait. Regnū dei
est retributio bonoꝝ opeꝝ iusticia
aūt est via pietatis ꝑ quā itur ad
regnū. Si ergo die ꝛ nocte cogi
tes qualis erit glīa scōꝝ vel qualꝭ
erit interitus impioꝝ. necesse ē vt
aut ꝓ timorē pene territus rece
das a malo: aut ꝓ desideriū glīe
excitatus festines ad bonuz. Et si
quotidie cogitaueris q̄ sit iusticia
dei ꝛ qd̄ odit ꝛ qd̄ amat ipsa iusti
cia ondet tibi vias suas: naz iusti
cia sicut odiētes se fugit: sic amā
tes se seqtur hec Chrys. Unde er
go si vis redire ad principiū tuuz
ad deū tuū vt sequaris iusticiam.
qm̄ h̄ est via q te ducit ad regnuz
eternū ad qd̄ cū redieris securus
es ꝙ nūq̄ exibis xp̄o dicēte Joh.
vi. Eū q venit ad me nō eijciā fo
ras. Ad hāc igitur securitatē ꝛ re
gnum ꝑpetuuz inuitamur ꝑ v̄ba
assumpti thematis. Uenite bene
dicti ꝛcetera.

Uarta gloria anime

q ī regno celesti erit veꝝ
gaudiū ꝛ leticia. ¶ De
hac aūt leticia siue gaudio q̄runt
docto. ꝛ spāliter Ricar. d̄ me. vil.
di. xliiij. quarti. Utrum in volun
tate beata sit idem realiter fruitio
ꝛ gaudium. Et respondendo ait.
Quod fruitio ꝛ gaudium beatoꝝ
non sunt realiter idem. Illa eniz
fruitio est summo bono clare vi
so perfecto amore inherere propꝫ
seipsum. Amor autem gaudium
non est. Causatur enim gaudium
ex amati boni presentia. vnde bea
torum gaudium est aliqua spi-
ritualis passio in voluntate cāta

ex perfecto amore sũmi boni ad clarã visionẽ & perfectã dilectionem vniti aie seu sibi psẽtis. h Richar. Unde videm⁹ q̃nq̃ꝫ ꝙ mater tenerrime diligẽs filiũ: ñ gaudet ẽt si ipsum videat & habeat p̃sentẽ & ferat actualiter in amoreꝫ alias ipedita ab hmõi gaudio ꝓpter aliquã infirmitatẽ. Hoc exẽplũ clare manifestat dilectionem & gaudiũ non esse idẽ. In illa tamen magnifica gloria nihil poterit ipedire qn ex dilectione pfecta sequit̃ maximũ gaudiũ. Uñ ideꝫ doctor q̃one seqñti recitat duas opiniões. ¶ Unã q̃ dicit ꝙ q̃uis gaudiũ beatoꝝ sit beatitudinis quoddã accidẽtale cõplementuꝫ ab ipsa beatitudine inseparabile p quãcũq̃ꝫ virtuteꝫ creatã. tñ non ẽ de eẽntia beatitudinis. essentia. n. beatitudinis ꝯsistit i perfecta coniunctiõe creature rõnalis cũ deo gaudiũ ãt btõꝝ nõ est de rõe huius ꝯiunctiõis cũ nõ sit visio nec fruitio. Nec ẽ sũma securitas d̃ q̃ dictũ ẽ. sed ẽ aliqd cãtuꝫ ex istis. Uñ est p se effectus beatitudinis de necessitate ꝯsequẽs ad ipsam. hec ille. Exẽplũ uidemus d̃ igne de cuius essentia nõ est calor: sed tñ sequit̃ de necessitate nature ad ipsum. ¶ Aliã ãt opinionẽ recitat di. q alijs videt̃ ꝙ gaudiũ sit de essentia beatitudinis: q2 est de ratiõe pfecte vniõis uoluntatis cuꝫ sũmo bono. Uolũtas. n. vnit̃ sũmo bono nõ tñ mouẽdo se imediate in ipsuꝫ propter se q motus ẽ amor fruẽs: sꝫ ẽt imediate patiẽdo ab eo que passio est gaudium Que istarum opinionum sit veri or pro nunc non diffinit: sed hoc certum sit ꝙ in illa coniunctione & vnione anime nostre ad deum erit summa delectatio. Franciscus de marchia in fine quarti super sententias dicit cum prima opinione ꝙ beatitudo non consistit in dilectione. q2 ipsa est passio consequens actum dilectionis. Hec ille. Hoc vtiq̃ꝫ gaudiuꝫ erit.

¶ Euacuãs gaudiũ mundanũ.
¶ Inebriãs subiectũ humanuꝫ.
¶ Non generãs vllum fastidiuꝫ.
¶ Sed satians hominis studiũ.

¶ Primo dixi ꝙ hoc gaudium euacuabit gaudium mundanuꝫ imo qui gaudent hic illic gaudere non poterunt. hii sunt de quibus dr. Sap. ii. Uenite fruamur bõis q̃ sunt & vtamur creatura tã q̃ꝫ i iuuẽtute celeriter vino p̃cioso & vnguẽtis nos ipleamus & nõ p̃tereat nos flos tp̃is. Coronemus nos rosis añq̃ꝫ marcescãt. Tales sũt mũdani q estimãt hoies soluꝫ ad hoc factos vt hic accipiãt cõsolatiões suas. De qb⁹ eodem li. Sap. xv. dr. Estimauerũt lusuꝫ eẽ vitã nr̃aꝫ & ꝯuersationẽ vite cõpositã ad lucrum & oportere vnum queq̃ꝫ etiam ex malo acqrere. O gaudiũ mundi quot homines de illo inestimabili gaudio non curantes decipis: quot ad inferna deducis nouit deus: imo sunt adeo fatui ꝙ dum nil ad-

uersi nil mali tēporalis eis euenit
dicūt se a deo diligi nō cōsideran
tes illud. Act. xiiij. Per multas
tribulationes oꝫ nos intrare i re
gnum dei. Et. i. Pe. iiij. Si iu-
stus vix saluabit impiꝰ ꝛ pec
cator vbi parebunt. Et vere illud
exēpluꝫ in uita beati ambrosij scri
ptū ē bene memorie ꝯmendandū
¶ Nam ibi legimus ꝙ cum ipse
ambrosius romā pgeret. ꝛ ī qua
dam villa tuscie apud quēdā ho
minē nimiū locupletē hospitatus
fuisset illū hoīeꝫ sup statu suo sol
licite inqsiuit. Cui ille rn̄dit. Sta
tus meꝰ dn̄e bn̄ felix extitit ꝛ glo
riosus. ecce enim diuitijs habun
do infinitis seruos ꝛ ancillas ꝗꝫ
plures habeo. copiosam filiorꝫ
ꝛ nepotū turbā possideo ꝛ omnia
sp ad uotum hūi. nec vnqꝫ mihi
aliquid aduersuꝫ accidit vl' quod
ꝯtristaret euenit. Qd̄ audiēs am-
brosius vehementer obstupuit ꝛ
his q secū in comitatu erant di-
xit. Surgite ꝛ hinc ꝗꝫ citius fugi
amus: qꝛ dn̄s nō est in loco isto fe
stinate nec in fugiēdo morā facite
nec hic diuina vltio nos compre
hēdat ꝛ in isto pariter nos inuol-
uat. Cum ergo fugerēt ꝛ aliquā-
tulū ꝓcessissent subito se terra ap
peruit ꝛ hoīem illū cuꝫ uniuersis
q̄ ad illuꝫ ptinebant. ita absorbuit
vt nullū inde vestigiū remaneret
Qd̄ cernēs Ambrosius dixit. Ec
ce fratres ꝗꝫ misericorditer deus
parcit cū aduersa tribuit ꝛ seuere
irascit cum semp ꝓspera elargit

In eodē āt loco fouea q̄dā ꝓfun
dissima remāsisse dr̄. q̄ vsqꝫ ho-
die in huius testimoniū pseue-
rat. O q̄ꝫtum igitur periculū oīa
huius mūdi ꝓspera: oīa gaudia
ꝛ uana hr̄e ad nutū. Queramus
igit gaudere in futuro ꝛ si gaude
re hic uelimus gaudeamus oēs
in dn̄o iuste viuendo. deo nr̄o obe
diendo. qꝛ ex h̄ gaudio iperfecto
ad illud gaudiū perfectuꝫ trāsibi
mus. Vn̄ apl's Phi. iiij. Hoc du
plex gaudiū isinuās ait. Gaudete
in dn̄o sp scꝫ hic bōa vsqꝫ in finē
ꝯtinuādo: iterum dico gaudete.
Quasi diceret ex hoc gaudio quo
bona agitis in gaudiū pfectū trā
sibitis. Et xp̄s dic disc. suis. Jo.
xvj. Amē amen dico uobis. quia
plorā ꝛ flebi. vos. mūdus āt gau
debit. vos āt cōtristabimini. sed
tristitia uestra vertet in gaudium
Hoc est gaudium plenū atqꝫ per
fectum quo oē gaudiū euacuabi
tur fatuū et mūdanū. Tales bea
ti semp gaudebūt i domino. Ad
hoc igit gaudiū vocamur. cū di-
cit in themate. Venite bn̄. ꝛce.
¶ Secūdo dixi ꝙ hoc gaudium
adimplebit subiectum humanuꝫ
dicente propheta de sanctis ꝛ ele
ctis existētibꝰ in gloria. Inebria-
buntur ab vbertate domus tue: ꝛ
tor. volup. t. potabis eos. Quod
exponēs. Ni. de lyra ait. Inebria
buntur. i. saturabunt ab vbertate
do. t. idest domus celestis glorie
ꝛ tor. volup. t. po. eos. Hoc inquit
additur ad ostendendū pfectiōē

refectiõis glorie. q: apud nos re
fectio pficit ex cibo ⁊ potu. Hec
ille. Et bñ inebriari dicunt. quo-
niam beatitudo cõsistit in perfe-
ctiõe cõpletissima. Ibi. n. hõ erit
cõpletissimus in morib⁹. in scien
tijs: ⁊ in delicijs. Quelibet enim
potẽtia habet ibi suũ pfectissimũ
cõplementũ. nam intellectus est
pfectus in scientijs. volũtas ĩ de
licijs. irascibilis in eminentijs.
Est enim rationalis q̃ tẽdit ad ue
rum ⁊ ideo perficitur ĩ veritate sci
entiarum. concupiscibilis q̃ tẽdit
in bonũ: ⁊ ideo est ibi bonitas om
niũ deliciaꝝ: irascibilis que tẽdit
ad arduũ: ⁊ iõ est ibi arduitas oĩ-
um dignitatũ: honoꝝ: ⁊ eminẽtia
rum. ⁊ ita gaudio ⁊ leticia cõple-
bitur creatura rõnalis: hoc est ꝙ
summe desideramus. s. delicias
⁊ gaudent viuere. Si. n. spes fu-
turoꝝ bonoꝝ est hoĩ maxima de-
lectatio. quid erit ⁊ q̃ta ipsa dele
ctationis possessio. Uere mirabi-
lis inestimabilis erit illa delecta-
tio. Sic igit viuamus ut hãc de-
lectationẽ hoc pfectissimũ gaudi
um habeamus. Nũc igit non de
lectemur in malis delectatiõibus
quibus diuersimode homines a
diabolo capiũt. Dicit. n. Geñ. iii.
Uidit mulier ꝙ bonum esset li-
gnum ad vescẽdũ: ⁊ pulchrũ ocu
lis aspectuq₃ delectabile. tulit de
fructu illi⁹. ⁊ comedit: deditq₃ vi-
ro suo. Hoc fuit lignum de quo
prohibitũ fuerat ade ne comede-
ret. cõtra quod faciẽtes primi pa-
rẽtes. q: delectati sunt paradisũ
perdiderũt. O deus quot homi-
nibus delectationes carnis: dele-
ctatiões mundi: vestiũ ornatus
in viris ⁊ mulieribus erũt cã da-
natiõis. Iõ dicitur Luc. vi. Ue
vobis diuitibus q hic habetis cõ
solationem vestrã. ue vobis q satu
rati estis. q: esuri. ⁊c̃. ve vobis qui
ridetis nũc: q: lugebitis ⁊ flebitis
Delicie enim mũdi lꝫ in principio
sunt dulces: ĩ fine vero sunt ama
re nimis. Ideo dicit Ioh. Apo.
c. xviij. Quãtũ glorificauit se ⁊ in
delicijs fuit tãtũ date illi tormẽ
tum. Delicie enim sunt laquei dia
boli quibus quasi totus mundus
capit sicut ad oculũ videmus: vñ
similes sumus allecibus q vbicũ
q₃ lumen viderint idẽ taliter dele
ctantur ꝙ illuc ꝯcurrunt ⁊ capiũ
tur. Fugiamus igit has delecta
tiones ⁊ ingramus illã supernã
delectationẽ q̃ nõ habebit finem.
Illa enim est perfecta delectatio
que acquiritur. vias vite insequẽ
do. vnde propheta. Notas mihi
fe. vi. vite adim. me. le. cu₃. vul. t.
d. i. d. t. v. in finem. Ad hanc igi
tur delectationem inuitamur cu₃
dicitur nobis. Uenite benedicti.
⁊c̃. ¶ Tertio dixi ꝙ h̄ gaudium
siue delectatio nõ generat vllum
fastidiũ. Hec enim est vna differẽ
tia inter gaudia ⁊ delectatões mũ
di ⁊ paradisi. Quia hec gau-
dia mundi tandem fastidiunt:
⁊ displicentiam gancrant. Uide
mus enim quod si quis gaudeat

in delicijs carnis vtpote in biben
do et comedēdo q̄tunq̄ cibi sint
boni vel vina optīa finaliter ver-
tunt in nauseam. imo possunt no
cere ad mortē. Cōsidera oīa falsa
in quibus hoīes solent gaudere et
letari siue sint honores. siue di-
gnitates: cātus: coree: et cetera hu
iusmōi oīa hñt finem tristē. Pro
uer. xiiij. Risus dolore miscebit:
et extrema gaudij luctus occupat
Gaudiū āt et delectatio glorie ce-
lestis nunq̄ displicebit: sed semp
placebit. imo visio dei et delecta-
tio erunt tante complacētie et de-
lectationis q̄ ut dicit pe. c. i. pria
cano. Ipse deus est in quē deside
rant angeli ꝓspicere. Se querit
glo. Cur cernere desiderant cu
ius faciē cernere nūq̄ cessant. Et
soluit ipsa glo. q2 cōtemplatio di
uine p̄ntie ita angelos beatificat.
vt eius visa gloria satient et eius
semper dulcedinē quasi nouā in-
satiabiliter siue isatigabiliter esu
riant. Et Grego. Celestes delicie
habite appetitū excitāt. terrene āt
fastidiū generāt. Eccl. xxiiij. Qui
edūt me adhuc esuriēt. ꝓpter h
dicit spōsa. c. v. q̄ sponsus ei9 est
totus desiderabilis. et Hester vl-
ti. Valde admirabilis es domi-
ne et facies tua plena est gratiaruz
Hoc ēt ꝯueniet ipsis hoībus bea
tis qñ erūt in illa gloria sicut an-
geli dei. Et h est multum difficile
nobis ad intelligendū. s. esse in tā
ta delectatiōe et nunq̄ fastidiri: sȝ
semper iocūdissime illā posside-
re: sed ita est certitudinaliter. quia
aliter nō esset sūma felicitas si ali
qd triste posset illic accideř. Hoc
gaudiū et hāc delectationē spū di
uino faciēte intelligēs regius ꝓ-
pheta ait. Gustate et videte. q. sua
est do. Ubi ait Nic. de lyra quasi
diceret per experimētuȝ potestis
ꝓbare qm̄ suauis est dominus.
Et loquitur ad modū hominuȝ
dulcedineȝ vini ꝓbantiū. q2 prīo
modicum degustant et ex hoc co
gnita eius dulcedine alliciunt ad
amplius gustādū. Sic hoīes de
uoti ꝑcipiētes aliqd de dulcedi-
ne dei alliciunt ad ampli9 gustan
dum. Aduertendū tñ q̄ ꝓbātes
dulcedinem vini illud modicum
quod ꝑgustāt sup linguā diu re
tinēt. Sic sentiētes diuinā dulce
dinem debēt eā q̄diu p̄nt retine-
re: q2 h est quoddā ꝑiudiciuȝ bea
titudinis future: pp qd sequitur
Btūs vir q sperat i eo. Talis enī
ꝑgustatio diuine dulcedinis au-
get spē future beatitudis. Et licȝ
apd hoīes nimia familiaritas ali
quando pariat ꝯtēptū. talis tamē
familiaritas dei ad hoīeȝ qua ei
cōicat in p̄nti vitā suā dulcedinē
magis auget reuerentiā filialem
hoīs ad deum. iō subdit. Time-
te dñm. o. s. e. q. n. est in o. t. e. Ex
hoc. n. q̄ sentiūt in se diuinā pre-
sentiā. mō ꝑdicto sufficit eis pro
omni bono. imo alia bona eis de
spiciūt: nisi q̄tuȝ necessitas exigit
hec de lira. Si igitur deus tantū
sapit in via qd faciet in patria cū

videbitur facie ad facieȝ. Hec igit̄ summa delectatio nunq̃ fastidiēs nunq̃ displicens. sed semper q̄si nova reficiens huius non erit finis. O deus meus quid nobis saperent oia hec mundi gaudia: he delectationes quibus tantum adheremus. Certe hec oia reputaremus velut amara: ⁊ diceremus cum apl'o. Phil.iij. Que fuerunt mihi lucra hec arbitratus suȝ pp christum detrimenta. Et vere si hanc maximam delectationeȝ bñ attendamus ea que putamus lucra vt abundare diuitijs honoribus ⁊ delitijs mundi reputabim⁹ detrimenta ⁊ inepta. ideo sequit̄ Oia inquit paulus est immo detrimentum esse propter eminentē scientiam iesu christi domini mei pp quem oia detrimentum feci ⁊ arbitror vt stercora vt xp̄m lucrifaciam. Qr ibi. s. in christi visione erit summū gaudium ad qđ vocamur p thema ꝓpositum. Venite benedicti ⁊c. ¶ Quarto dicꝰuȝ est. q̄ ibi quiescit hois studiū. studium est vehemens ai applicatio ad aliqđ pagendū. Cōiter. n. hois studiū ⁊ applicatio tā p intellectū q̄ per voluntatē est ad hoc q̄ p̄ceteris desideramus qđ desideriuȝ si cōpleatur delectat aiaȝ. Prov. xiij. Oēs āt hoies. vt dr̄. i. Methaphisice naturaliter scire desiderāt ⁊ oia imperfecta naturaliter desiderant pfici ⁊ maxime creatura rōnalis desiderat pvenire ad gaudium eternū dicente ꝓpheta. quēadmodū desiderat ceruus ad fontes aquaꝝ ita de. a. m. ad. t. deus. Si. a. m. ad. d. fon. vi. Jō oēs debemus studere ⁊ oēm diligentiaȝ apponere vt ad id qđ desideram⁹ attingamus. ¶ Sed qño veꝝ est q̄ super oia deuȝ videre in gloria desideremus ⁊ cū eo gaudere cuȝ paucos ad hoc se disponere p vitam videam⁹. Ad hoc ait Ricar. de media vil. dis. xlix. quarti. i. q. ij principalis. Qr beatitudo dupliciter pōt ꝯsiderari in generali inq̃tum est bonū quoddā sufficientissimum: vel in speciali. s. inq̃tum consistit in clara dei visione ⁊ impfecta eius dilectiōe ⁊ gaudio qđ habetur de dei bonitate presenti p claram eius visionē ⁊ impfectam dilectionē. ¶ Primo mō btitudo est oibus hoibus nota. Quilibet. n. scit qđ est bonū ⁊ qđ est sufficiētissimum. ¶ Scđo mō non est oibus nota. vnde nō oēs eā appetūt sed primo mō oēs eam appetunt: qr appetitus eius naturalis ē. Vñ Augu. xiij. de tri. ca. viij. Dicit q̄ ad appetēdū btitudinē natura cōpellit cū sūme bonus ⁊ immutabilis ei btūs creator hoc indidit. Dicit ēt glo. sup illud ps. Beata gens q̄ aius est naturaliter capax btitudinis. nulla aūt creatura capax nāl'r alicuius boni derelicta oi naturali inclinatōe. Boñ. in. iiij di. xlix. q. ij. Ad hoc idem inquit. Duo sūt q̄ faciunt appetitū. s. ꝯuenietia ⁊ idigētia. Qm̄ igit̄ aia rōnalis creata ē ad dei imaginē ⁊ si

militudinem facta est capax boni sufficiẽtissimi. & ipsa sibi non sufficit cũ sit vana & deficiẽs ideo dico ꝙ verã beatitudinẽ appetit naturaliter. Et sequitur. Oẽs ergo habent appetitũ beatitudinis vere in generali. & habent cognitionẽ in generali. Oẽs enĩ credũt ꝙ beatitudo sit bonũ quod sufficit & oẽs illud appetunt in spãli vero quando assumit̃ hoc sufficere. s. honorẽ vel potentiã errat cognitio & declinat affectio. Est silẽ de eo q vult emere aurũ: & frustũ auri credit eẽ auricalcũ. Si queras ab eo quid velit emere, respondebit. aurũ. Si queras qđ frustũ: Rñdebit ꝙ hoc: demõstrato auricalco. Similiter si ab auaro q̃ras vtrũ appetat beatitudinẽ verã & velit habere: Rñdebit ꝙ sic. Si queras quid velit. vtrũ paradisuȝ vel denariũ: Rñdebit denarium. Et huius ratio est. q: hic credit sufficiẽtiã & ibi nõ est. Si queras quõ cognoscit in generali. dico ꝙ innata ẽ illa cognitio. Si q̃ras per quid. Dico ꝙ sufficientiã noscit p indigentiã. Si opponas ꝙ seruatio non est via cognoscendi habitũ. dicendũ ꝙ est quedã indigentia oĩno priuãs quedã disponẽs & inclinans. & hec est ratio cognoscendi. vnde si materia haberet potentiã cognoscendi: cognosceret vtiq; formã ad quam inclinatur & dispositionem. Hec Bon. Sed vere p fidẽ aliã habemus cognitionẽ de vita eterna.

Scimus enim ꝙ resurgemus & in corpore & in aĩa simul in illa celesti gloria perpetuo manebimus Sicut plus dicet̃ cuȝ de vnione corpis ad animã tractabim⁹ q̃re studiũ nr̃m & vehemẽs applicatio debet esse in nobis: circa ea q̃ ducunt ad hoc gaudiũ: q: finis imponit necessitatẽ his que sunt ad finẽ. Hoc est dictu ꝙ si finem nostrũ que est gloria eterna velimus assequi oportet nos sollicite prudenter & attente scire omnia ex ea que sunt gaudij hui⁹ media acquirendi. Sicut eniȝ videmus ꝙ ignis quia appetit sursum esse ideo semper ascẽdit & tendit sursum. ita & nos si desideramus vere & non ficte gaudia paradisi. debemus semper faciem cordis nr̃i habere sursuȝ. q: illa gaudia sunt desiderabilia sup aurũ & lapidem preciosuȝ multũ & dulciora super mel & fauũ. vt dicit ps. Ceruus enim calefact⁹ in venatiõe nõ cõsueuit sistere in riuulo sciẽs ꝙ ibi ad plenũ nõ posset recreari. sȝ currit vsq; ad fontẽ siue ad lacuȝ aq̃ abundantẽ: vbi pfecte recreatur & refrigerat̃. Sic vere desideriuȝ nr̃m nõ dȝ esse ad riuulũ honorũ mundi: q: ibi nulla est sacietas. sȝ celeriter dẽbem⁹ currere & a iuuentute icipere hmõi cursuȝ: q: nescimus qñ moriemur. debem⁹ inq̃ currere ad fontẽ paradisi vbi pfecte poterim⁹ recreari vt possimus dicere cũ pphta. Perficit pedes meos tanq̃ ceruoꝝ & sup excelsa

statuēs me. Jn hoc silēs eē obemus onagro q̄ ē asinꝰ siluestris q̄ q̄q̄ multū sitiat nūq̄ tñ vult bibere aquā turbidā: imo expectat clarā iuxta illō. ps. Expectabunt onagri i siti. Jn quo ꝓculdubio istruimur ꝙ sitis ⁊ ardor desiderii nr̄i nunq̄ dꝫ bibere aquas turbidas voluptatis carnis ⁊ mūdi q: nō satiāt: sꝫ aquas claras ⁊ mūdanas grārū ⁊ glorie. qđ ē cōtra ꝑctōres imundos q̄ magis ꝺside rant aquā turbidā huiꝰ mūdi. de q̄bus Ro. i. Tradidit eos deꝰ in desideria cordis eoꝝ. ⁊c. Abstinete ergo vos a carnalibꝰ desiderijs q̄ militant aduersus aiaꝫ. i. Pe. ij. Et studete peruenire per bona opa ad illud regnū vbi huiusmodi desideriū saturabit ⁊ cōplebit Nā ad hoc excitamr̄ ꝑ thema nostrū cuꝫ dicit. Venite bn̄dicti. ⁊c.

q Vinta glīa aie i celesti patria erit oiuꝫ reꝝ abūdātia. O auari q̄ tantuꝫ desideratis abūdantiā auri ⁊ argēti. O suꝑbi q̄ desideratis sublimitatē honoꝝ ⁊ dignitatum. O voluptuosi gulosi ⁊ carnales qui desideratis saturari bonis vinis. ⁊ ꝑciosis cibis dimittite hec fatua que vere nō satiāt: sꝫ cito finē habent. sicut dictū ē priꝰ. Attendite ergo ad hāc glīaꝫ: q: ibi abūdabitis oibus bonis ꝑciosissimis de hac abūdantia ait ꝓpheta in ps. Ego diri i abūdantia mea nō mouebor in eternū. Sed notādū est ꝙ sicut abundātia floꝝ i arbore ē cā abundātie fructuū: ita abūdantia v̄tutū ⁊ grāꝝ est cā abundantie gaudiorūꝫ. Jdeo ait xp̄s. Mat. v. Nisi abundauerit iusticia vr̄a plusq̄ scribaꝝ ⁊ phariseorūꝫ nō itrabitis i regnum celoꝝ. Jta ecōtra erit abundātia penaꝝ q̄a sicut hic abundauerūt in culpa: ita i inferno abundabunt in pena ps. Retribuet abundanter scꝫ deus faciētibꝰ suꝑbiā. Jn celo igit̄ erit abūdātia omniū bonorum.

¶ Ex obiecto omnia cōtinente.
¶ Ex subiecto oia possidente.
¶ Ex proximorum sociatione.
¶ Ex optimoꝝ cōparatione.

¶ Primo igit̄ erit abundantia omniū bonoꝝ ex obiecto. i. exꝰ dō q̄ oia cōtinet bona. Vñ apostolꝰ ad Ephe. ij. ait. Deus aūt qui diues ē in misericordia ꝑꝑ nimiam charitatē suā qua dilexit nos cuꝫ essemꝰ mortui in pctis nr̄is qui viuificauit christo cuiꝰ grām sumus saluati ⁊ cōresuscitauit ⁊ cōsedere fecit in celestibꝰ in christo iesu vt ostenderet in sclis superuenientibus abundantes diuicias gratie sue. Diues ergo deus in in se: diues. i. copiosus fuit in misericordia q: proprium ē eius misereri ⁊ parcere ꝓpter nimiā charitatem suā. ⁊ non ꝓpter merita nr̄a cum essemus mortui peccatis ⁊ filij ire. idest nati in peccato originali conuiuificauit nos xp̄o: nos sibi ꝑ fidem formatā incorꝑando: cuiꝰ grā sumus sal-

uati in spe.s.& cõresuscitauit sili-ter in spe.& cõsedere ẽt fecit i spe. vt ostenderet post hoc seculũ di uicias grẽ sue.i.oĩa bona celestis glorie cuius ipse est premiũ.vñ al phorabius li.de causis ꝓpositõe. xx.ait. Primũ est diues ꝑ seipsũ & est diues maius. Et rõnem red dit cõmentũ eiusdẽ ꝓpositiõis di cens. Illa res diues magis q̃ in-fluit & non fit:influxio sup eam ꝑ aliquem modoꝝ relique ãt q̃ sunt intelligibiles aut corpore sũt non diuites ꝑ seipsas:immo indigent vno de influẽte sup eas bonitates & oẽs gratias.hec ibi. Has diuiti as diuine maiestatis melius vide bimus cũ ipsas possidebimus cũ deũ habebimus qm̃ nũc hec a no bis sunt abscõdita:sed ꝑ fidem & spẽ certã:si bñ egerimus quasi iã possidemus. Sicut mercator cũ iam emit & soluit aliquã rem ꝑcio sam:licet nondũ principaliter ha beat reputat se illã rem hr̃e & ma-xime si sit certus ꝙ ab aliquo non possit impediri eius principalis possessio. Uere deus adeo est di-ues & oibus bonis abũdans vt si mille mũdos cogitarem⁹ & illos haberemus i dñio talis possessio nihil esset cõparatiue ad diuicias diuine bonitatis:qm̃ finiti ad infi nitum nulla est ꝓportio. Non igi tur apponamus cor nr̃m ad diui cias huius mundi que impediũt ab eternis diuitiis:qm̃ scriptũ est Math.xix. Facilius est camelum per foramen acus transire ꝙ diui tem intrare regnum celoꝝ. Sed hoc mirabiliter videtur cũ plures diuites sint saluati ꝫm fidem no-stram:& in veteri testamento & in nouo. Nonne legimus plures re ges scõs esse vt Henricũ impera torem & Ludouicũ regem fran-cie & alios multos. Quid est hoc igitur ꝙ a xp̃o dicitur facilius est ca.&c. Qm̃ primum est impossibi le.s.camelum transire ꝑ foramen acus.ergo & secundum Chrys.su per Math.dicit Appositio diuiti arum maiorem apponit flammas & vehementior fit cupido. Et q: cupiditas est venenum charitatis ideo possessio diuitiaꝝ reddit ho minem difficilẽ ad perfectionem acquirendam. Unde ille iuuenis cui dicit christus. Si vis perfect⁹ esse.i.ascendere ad statum salutis necessarium:vnde contemnendo oĩa temporalia. & vende que hẽs & da pauperibus propter deum: q: abiicere temporalia propter oñ tationem non est meritoriũ. sicut aliqui philosophi fecerunt & ha-bebis thesauꝝ in celo & veni & se-quere me. In sequela.n.christi ꝑ opera charitatis consistit perfe-ctio principaliter. A paupertate autem voluntaria inchoatiue per modum remouentis prohibens: quia per hoc aufertur cura tem-poralium que impedit animum a dilectione dei & disponitur anim⁹ ad libere deo vocandum. Cũ ãt audisset verba christi adolescens abiit tristis; quia nimis amabat

possessiones terrenas vel plusq̄
talē pfectionem. Et iō nō poterat
ad perfectionē voluntarie paup-
tatis ascēdere. Et ideo dicit xp̄s
Amen dico vobis q: difficile di-
ues intrabit in regnū celorum.
Math. xix. Nō dicit q̄ sit impos-
sibile sed difficile est diuicias pos
sidere ⁊ nō teneri nimis amore ea
rum. q: secundum q̄ dicit Aug.
In epistola ad paulinum. Bona
terrena diliguntur artius ade-
pta q̄ ꝯcupita. Aliud ē. n. velle i
corporare que desunt: aliud iam
incorporata diuellere. Illa. n. ve-
lut extranea repudiantur. ista ve
lut membra ꝓscinduntur. Red-
dunt ergo hoīem difficilem ad p
fectionem acqrendā: non tñ faci-
unt impossibilē: q: abrahā fuit p-
fectus vt habetur Gen̄. xvij. Iō
dr̄ Eccl̄. xiii. Btūs diues q inuen
tus est sine macula ⁊ qui post au-
rum abijt nec sperauit in pecunie
thesauris. Quis est hic ⁊ lauda-
bimus eum. Quasi diceret. Uir ⁊
cū difficultate inuenitur. Ex quo
pz q̄ nō loquitur de quocūq̄ di
uite: sed de diuite cōstituēte finē
in diuitijs pp̄ qd apl̄s Collocen̄.
iij. Vocat talē diuitē auarꝫ ⁊ aua
riciam dicit esse seruiturē idolorꝫ
.i. similis ē ydolatre. p quāto aua
rus colit pecuniā suam studiose
Talis fuit ille diues de quo dici
tur Lu. xvi. Mortuus ē diues ⁊ se
pultus est in iferno. ⁊ factū est vt
moreretur mēdicus ⁊ portaretur
ab angelis in sinū abrahe: q nunc
est in celis possidēs deum ditissi
mum vt dicet̄ stati. Ex deo igitur
oīa bona eminenter ꝯtinente ⁊ in
bonitate sine cōparatione q̄cunq̄
creata excedēte beati erunt diui-
tes: ⁊ in oībus diuitijs abunda-
bunt. Uenite igitur be. ⁊c. ¶ Se
cundo dixiq̄ i gloria paradisi erit
oīum rerꝫ abundātia ex subiecto
possidente. Posset. n. qs dicere.
Et licet deus sit diues: dubitat̄
tñ an ille diuitie qbus est diues
sint in ptāte cuiuslibet beati. Dico
tibi q̄ sic. Possidebis. n. deū ad
voluntatē tuā: q: ipse erit premiū
⁊ salariū laboris nostri. Sicut. n.
qd labore iuste acquiritur dicitur
esse acqrentis: sic deus erit noster
Si. n. dicamus nunc q̄ deus sit
noster q̄to magis dicemus tūc.
Dicimus. n. nunc illud ps. Dn̄e
dn̄s noster q̄ admirabile ⁊c. Et
forte posset dici q̄ nūc noster ē de
us p creationē. p gubernationē
⁊ redēptionē. Dico tñ q̄ tunc erit
nr̄ p possessionē: q: nunq̄ a nob
poterit tolli quin illum videamus
illum diligam⁹ in illo delectem̄.
Istud premiuꝫ ⁊ ista possessio vo
catur. Lu. xiiij. Cena magna. vn
de ibidem dicitur. Homo quidaꝫ
fecit cenam magnam ⁊ vocauit
multos. Sed hec poterunt meli-
us applicari ad ea que dicentur
de gloria corporis. ¶ Sed quare
homines presentis temporis ad
hanc possessionem siue ad hanc
abundantiam non attendūt. Cer
te hoc contingit ex tribus. primo

igitur est ignorantia eterne retri-
butionis: scdm est nō amor vtuo
se opationis. tertiū est defectus di
uine dilectōis. Ex illis oritur ide
uotio impseuerātia. tarditas: oci
ositas: dilatio circa bonū opus fa
ciēdū: remissio circa iceptū. ad ꝙ
possessionē vocamur. dicēte aplo
Thessa. ij. Testificati sumus vo
bis vt ambuletis digne deo q vo
cauit vos in suū regnū ⁊ gloriaꝫ.
Ideo de nolentibus attēdere ad
hanc vocationē ꝯqueritur dñs ip
se Prouer. i. dicēs. Uocaui ⁊ re-
nuistis: extendi manū meā ⁊ non
fuit q aspiceret. despexistis oē ꝯsi
lium meū ⁊ increpatōes meas ne
glexistis. Multi sunt quos deꝰ vo
cat dicens. Uenite ⁊ manꝰ adiu-
trices extendit dādo eis ꝯsilium
quō a pctis resurgent quō vitam
eternā merebunt ⁊ viā eis edoctā
nolunt aspicere: qꝛ noluerūt acci-
pere disciplinā indurauerunt faci
es suas supra petrā ⁊ noluerūt re-
uerti. Iere. v. Figurati sūt tales
per reginā vasti. de qua dicit He
ster. ij. Quod rex assuerꝰ vocauit
reginā vasti p nuncios. sed ad re-
gis imperiuꝫ venire ꝯtempsit pp
quod irreuocabili sniā priuata est
regno. Rex assuerus interp̄tatur
beatitudo ⁊ significat deū qui est
beatitudo nr̄a. Regina vasti q̄ de
bebat esse regi subiecta ⁊ obediēs
significat quēlibet nr̄m qui debet
esse subiectꝰ deo eius obseruando
mādata. sed qꝛ noluit obedire pri
uata ē regno: ita q noluerit obedi
re deo priuabuntur illo celesti re-
gno in quo est oium rex abūdan
tia. Attēdamus igit vt possimus
obtinere illā supremā abūdātiaꝫ.
de qua dr in themate. Uenite. ⁊c.
¶ Dixi tertio ꝙ in glia erit oium
rex abundātia ex primoꝝ associa
tione. Ibi. n. qlibet ꝓximꝰ oia sua
coicabit alteri suo ꝓximo. Tunc
. n. verificabit illud Act. ij. Quod
dictū est de aplis: hēbant oia coia
Si ergo faciēte charitate apli ha
buerunt oia coia quare nō magis
credenduꝫ est de btis q charitate
pfecti erunt inter se veri amici ꝙ
oia habebunt coia. Hoc ēt fuit in
statu innocētie ꝙ oia erāt cōia. vñ
Isi. dicit. Scdm legē nature: qs
est oium possessio ⁊ oium vna li-
bertas. Ita inqt Alex. de halis ꝙ
vnusquisqꝫ vsus fuisset illis ſꝫ be
neplac tū volūtatis ordinate. Sic
absqꝫ dubio credendū est ꝙ in il-
la beatitudine erit tanta dilectio ⁊
tanta charitas. vt oēs cōicēt alijs
sua bona. Uñ erit ibi inquit An-
selmus li. de similitudinibꝰ amici
tia q̄ in inimicitiā ꝯuerti nō pōt.
Nullius tñ hic hꝫ amicitiā q̄ con
uerti nō possit in inimicitiā. ideo
hic nullus amicitiā seruat: sed ibi
quantū seipsū qsqꝫ tm̄ ⁊ tādiu di-
liget ⁊ alteꝝ. Sed nec video quin
aliter esse possit p̄serti cū oēs vnū
corpus xp̄i sint. ⁊ xp̄s qui est ipsa
par ē caput oiuꝫ neqꝫ minori se af
fectu cōplectant ꝙꝫ mēbra vnius
corpis sibiinuicē copulant. Abū
dans ergo erit in dilectōe qñ hec

fuerint tibi in possessiōe. Ex hac
maxima amicitia erit oiuꝫ bonoꝝ
cōicatio. Et seqtur in eodē li. So
cietas illa iustoꝝ nil poterit velle
diuersū. sed eandeꝫ volūtatem sp
habebūt. Corpus vnū erimus: ec
clesia vna erimus. Spōsa xpi eri
mus quicunqꝫ ibi erimus. Ipsa
dei volūtas non erit in tua diuer
sa: sed sicut tu vis qd̄ ille: ita in cū
ctis ille: qd̄ tu. ¶ Sed forsitan di-
ceres. Eya si deus ⁊ oēs illi btōꝝ
cetus nollēt qd̄ ego: tūc ⁊ augmē
tum mei boni nollēt mecum qd̄
ego: ibi non velle non potero: ero
itaqꝫ ꝓ velle meo de maiorib⁹ in
celo hinc tue ībecillitati rn̄deo. qꝛ
si ēt beato petro par in glīa eē vo
lueris erit. In gloria dico. qꝛ vt
petrus si in ꝑsona velle nō poteris
nā si hoc velles teipsū eē nihil vel
les qd̄ velle nequibis. Sed neqꝫ
illi in glīa equari si meritis eius i
par fueris velle poteris. quia pul
cherrimā illius corpis cōpositio
nem quā in hoc cōspiceres viola-
rī plus oī cōmodo amabis. Neqꝫ
.n. in humano corpe vel pes loco
aut officio man⁹ fūgi exoptat aut
os siue nasus vbi oculi sunt: aut
oculi vbi os vel nasus relictis se-
dibus suis cupiūt trāsferri. Eodē
mō in illa admirabili ⁊ glorifica-
ta dispositōe ⁊ eque disposita glo
rificatiue btē ciuitatis dī. ita qsqꝫ
qd̄ adeptus fuerit amabit vt statū
suū potiori gradu mutari non ve
lit. Quare: Qꝛ cuiqꝫ satis erit sua
felicitas. ⁊ btitudo sibi ꝓ meritis
suis misericorditer impītia. Am
plius si hi q iā tunc in ipsi⁹ corpis
vnitati locati fuerint maiora ꝙ̄
sint adepti desiderēt eo ipso mise
ri essent: qꝛ nōdū haberent qd̄ vel
lent. Aderit itaqꝫ oibus ois suffi
cientia quā pficiet i singulis vna
nimis ⁊ plena cōcordia. Mali ve
ro in discordia tāta ꝑsistent vt coꝝ
corpus ⁊ aīa semp diffideant: naꝫ
⁊ corpus aīam odio habebit ⁊ qd̄
male vnqꝫ cogitauerit ⁊ aīa corp⁹
ꝙ male cogitata ope cōpleuerit.
pro qb⁹ oibus torq̄bunt in penis.
hec ille. Et q̄cunqꝫ noluerit deus
quilibet ēt nolet btūs: ⁊ gaudebit
de qbuscūqꝫ gaudebit de⁹ licet nō
ita intēsiue. Et ita de qbuscunqꝫ
gaudebit vn⁹ btūs gaudebit ⁊ ali
us: ⁊ ita erit gaudiū īdicibile gau
diū īsatiabile cuiuslibꝫ bti ⁊ abun
dātia maxia bonoꝝ spūaliū ⁊ īcō
pabilit̄ maioꝝ ꝙ̄ sint oia bōa cor
poralia q̄ fuerūt si ⁊ erūt: imo ꝙ̄
oiuꝫ q̄ possēt imaginari. Si .n. nē
gaudem⁹ cū gaudētib⁹ ꝫ dc̄m apo
stoli. Ro. xij. Quantomagis ibi
gaudendum erit cum gaudenti
bus. Quale gaudium qualis ⁊ ꝙ̄
ta erit ibi abundantia leticie ⁊ ex-
ultatōis cogitet qui pōt. Ad hāc
supabūdātē leticiā vocamur cti-
nue ꝑ īternā īspirationē ⁊ eternāꝑ
dicationē ⁊ alia mīta. Venite be.
⁊c. ¶ Dixi q̄rto ꝙ i glīa erit oiuꝫ
reꝝ abūdātia ex optioꝝ ꝯpatōe di
uites enim huius mundi. ⁊ licet
possideat plura. n̄ tn̄ sil' oia posses
sa itelligūt: nec ꝑ ꝯsis sil' actu dili

gunt: sed successiue ⁊ sic eorum dele
ctatio nunc de isto: nunc de illo
scz de vxore: nunc de pueris: nūc
de argēto ⁊ auro: nūc de tali pos-
sessiōe vel tali. Nō sic erit in bea-
tis imo simul oia. s. deum ⁊ crea
turas intelligēt ⁊ diligent ⁊ de oi
bus gaudebūt. Intelligēt enim il
lud sūmū bonū ab eis possessum
virginem gloriosam dei matrem
angelos ⁊ oēs simul beatos ⁊ de
oibus istis tantam abūdantiā gau
dij habebūt q nullus mortalis ex
primere possit et erit simile sicut
nūc est de beatis angelis qui nos
custodientes nr̄oq; pfectui inten
dentes nō minus semp contēpla
tur diuinā maiestatē dicēte chri-
sto Math. xviij. Angeli eorum sem
per vidēt faciē patris mei q in ce-
lis est. vbi Ni. de lyra. Quia quā-
tuncūq; mittātur ad rerum tem-
poralium administrationē tamē
semp deo inherēt p apertam visio
nē. Et Math. xxij. dicit q i resur
rectiōe hoies sunt sicut angeli dei
viuentes. ait idē doctor Ni. de ly
ra visione ⁊ fruitiōe dei. Iste mo
dus habēdi tot ⁊ tāta bona cum
delectatione simultanea erit ali-
us ab omnibus modis habendi
in hoc tpe. Nō enim aia nō pos-
sit simul eē intenta diuersis ope-
rationibus diuersarū potētiarum
intēse: hoc est propter imbecillitatem
virium suarum. Unde simul nō
pōt intenta esse multū circa regi-
men corporis ⁊ circa opationes
spūales. Sed tunc aia beata p ha-
bitum glorie vigorosa poterit si-
mul intēta esse ⁊ circa corpus sicut
necesse erit ⁊ circa dei contempla
tionē. vnde non impediretur ab vno
per aliud. Et exēplum habemus
de anima christi que simul habu
it intēse ⁊ actus pertinētes ad sta
tū viatoris ⁊ ad statum compre-
hensoris. ⁊ hoc fuit propter perfe
ctionē eius in natura sua: ⁊ i acti
bus potentiarum. Habuit enim per
fectam valitudinē ⁊ uigorem po-
tentiarum. ⁊ similiter dicimus de
aia beata. Sic igitur beatus pote
rit multa ualde q faciēt ad beati-
tudinem essentialem ⁊ accidenta
lem intelligere simul. Hec igitur
abundantia rerū tantarum nos debz
allicere ad bene agendū in hac ui
ta vt mereamur hr̄e quod dictum
est ⁊ satiari. dicitur ergo in themate
Uenite benedicti.

s Exta gloria ani-
me erit ho-
nor magnus ⁊ insupe
rabilis. ¶ Nam sancti
erunt beati per deuocionem.
¶ Secūdo filij per adoptionem.
¶ Tertio reges per exaltationem
¶ Quarto dij per participatiōem
¶ Sed forte alicui videtur satis
inconueniens tot ⁊ tanta de glo
ria celesti predicare cum genera-
re tedium possint hominibus. Re
spondeo q verum est q in deuo-
tis ⁊ querentibus leticiam ⁊ dile-
ctionem presentis seculi hec omnia
tedium afferent: sed certe deuotis
⁊ ad hanc gloriam tendentibus

minime h erunt onerosa. In deuotis igitur possunt esse tediosa qr nō intelligunt:imo nec intelligere volunt qd in ipsa vita beata sint habituri. Quid igit iquit Anselmus in li. de similitudinib' agēdū ē vt hec illis aliquatenus sapiant et aliqualiter sapiētibus magis sapiāt: et sic ad opa bona euigilent. Puerorum more cibandos estimo q si aliqñ aliquod grossuz pomū edendum pcipiūt illud ob dentium teneritudinez: et oris angustiam assumere nequeunt si p illorum capacitate prius non fuerit particulati diuisum. Ita diuidamus in partes illa magna gaudia illa maxima bona q̄ beati sunt possessuri. Et ne vt melius eluceant et amplius desiderātur consideremus q̄ in hac vita mens bene regulata auidius appetit et ex his pēcēmus illa beatos habituros in eterna vita.hille. Nōne quattuor premissa a bonis hoibus appetunt in hac vita.s.vt sint sancti vt sint filii dei.vt bene regant seipsos:vt de' eos inhabitet p gratiam et sic dij sint per participationem. Utiqz viri boni et deuoti h oia appetūt que excellētius in illa vita gloriosa eis cōcedentur et dabunt. Erūt nēpe sancti p deuotionē. ¶ Ubi sciēdū q deuotio vt ait Pe.de bethono est illa virt' que quis se totum deo deuouet et dedicat: qua ēt totus vacat virtutibus et vicia a se euellit et eradicat q̄ insuper totus fert in celestibus et terrena vilipēdit. videt ergo q vir deuotus est idē q vir pfectus virtutibus et gratijs totus plen'. Et hugo dicit q feruor bone voluntatis quē mēs cohibere nō valēs certis inditijs manifestat. Certe in illa vita beata erit maxie feruor beate volūtatis qñ non poterit deum non diligere.imo cōfirmata erit in dei amore: sic q semper diliget ipsum: et oia pp ipsuz. ¶ Deuotio nāqz ē qua dator munerum seipsum largit qua factor siderum hac vita sentit q̄.quicquid est a sperum dulciter lenit. In deuotione siqdem seipm de' largitur. Cor enim humanū nunqz per deuotionē madefieret nisi ros diuine grē desuper descēderet. De.n. est sicut vinea balsami que preciosissimā deuotionis guttā in fialis diuersorum cordium diuersimode se fundit. O q̄ ample.o q̄ abunde se fundet illud balsamū pciosissimū in aiabus sanctorū. Cogitare nullus mortaliū pōt. ¶ Secundo deuotio ē illa uirtus qua deus in suo fonte solet sentiri et qua in terris pōt percipi. Nulla eni alia virtus ita gustat deū sicut deuotio qua deuotiōe mēs fertur i deum:sed hic iperfecte.in pria vero perfecte. ¶ Tertio deuotio ē illa virtus qua oē aduersum et asperū dulciter lenit:nā constat q deuotio oēm tristitiā fugat: et quicquid est in rebus onerosum et asperum dulce facit. Sed in illa requie talis erit deuotio ad deum q nihil

triste nihil molestum ibi poterit esse. Erunt igitur sancti sine terra sine affectione mala ꝑ deuotionē vnde sanctitas adeo est vniuersalis bonitas ꝙ ea habita necesse ē hoīem in cūctis particularib⁹ virtutibus eē ornatū. Si enim vna virtus deficeret: sanctus non eēt. Et hoc erit in illis beatis: ideo merito dicētur sancti ut possint tūc dicere illud. Eccli. xxiiij. In ciuitate sanctificata similiter requiui. ad hanc igiť sanctitatem inuitamur dū dicitur in themate. Uenite benedicti ⁊c. ¶ Secūdo dixi ꝙ beati erunt filij ꝑ adoptionē. fili⁹ naturalis ⁊ legitimus succedit hereditati paterne. Sic fili⁹ dei succedet hereditati patris sui. s. christi Gala. iiij. Si filius ⁊ heres ꝑ deum ipsum adoptātem. Filio enim adoptiuo debeť aliqua pars hereditatis ꝛm leges ait Nico. de lyra. Ipse. n. dn̄s deus tenet naturā vituli marini qui natat in mari ⁊ graditur in terra filiosq₃ suos i terra generat atq₃ parit: ſ₃ ipsos finaliter ad mare reducit. Sic de⁹ per grām in hoc mundo fideles suos generat ⁊ producit: ſ₃ tandē post hunc mundū ipsos ad mare .i. ad abundātiā paradisi ducit et regni celestis successores tāq₃ legitios filios eos facit Joh. viij. Qui facit pctm̄ seruus ē peccati. seruus āt non manet in domo in eternū. filius āt manet in domo in eternū. Hec. n. filiatio hic incipitur. Si pr̄i nr̄o deo obediuerimus tūc quidē filij erimus h̄ ⁊ in eternū. Si. n. gloriosum est homini eē filiū regis q̄to magis gloriosū erit nos esse filios dei regis regū ⁊ cū ipso manere in illa aula sūme glorie in delicijs paradisi vnde pr̄ nr̄ celestis cuilibet beato dicet illud Luc. xv. Fili tu semꝑ mecū es ⁊ oīa mea tua sunt. Attendamus igiť ad hāc filiationem Sicut diciť. i. Jo. iij. Uidete q̄lē charitatē dedit nobis deus pater vt filij dei nominemur ⁊ simus. Uidete ergo. i. diligenter attendite q̄lem charitatē ondit nobis deus vt vocaret nos filios. ideo dicit vt filij dei nominemur ⁊ sim⁹. Et notanť dicit simus. Multi enī nominanť filij dei quoꝝ aliqui nō sunt filij: sed putantur. Sed vere si noīamur filij dei etiā possum⁹ esse si in nobis nō steterit Joh. i. Dicit eis ꝑtātem filios dei fieri: Et sequiť eodē. c. Charissimi nūc sumus filij dei supple si volumus ⁊ nondū apparuit quid erimus Scimus q̄m cum apparuerit: similes ei erimus q̄m videbimus eum sicuti est ⁊ oīs qui habet hāc spem in eo sanctificat se. sicut ⁊ ille sanctus est. i. imitať sanctitatem ꝑut possibile ē. hunc in quem est spes nr̄a quottidie vocamus patrem cū dicimus. Pater nr̄ qui es in celis. Hic pater dicitur omniū generaliter rōe creationis. addiť tm̄ ait Ni. de lyra noster. q₂ est pater specialis iustoꝝ per gratiam adoptionis. Diciť insuper

qui es in celis. q₂ licet sit in omni
bus per essentiam: presentiam: et
potentiã. est tñ speciali mõ in iu-
stis per grãm. specialissime vero
excellẽtia eius relucet in sanctis ꝑ
gloriã. Alexander de halis dicit:
q₂ pater in illa oratiõe accipitur es
sentialiter ⁊ dicit pater nr̃ ꝑ adop
tionẽ que grã adoptiõis ⁊ si non
cõmunis oibus actu: est tamẽ cõ
munis oibus potentia. Qui enim
dat talenta sua vnicuiq₃ ẜm ꝓpri
am virtutẽ paratus est dare grati
am adoptionis vnicuiq₃ facienti
qd̃ in se est. vnde sicut speciei con
uenit rõ vlitatis vnico existente in
diuiduo nõ vniuersalitate que est
actu sed que est potẽtia: ita gratia
adoptiõis dicit cõis oibus nõ cõ
munitate q̃ est actu: sed que est po
tentia. Non tñ peccat ille qui ẽ in
peccato mortali dicẽdo orationez
dominicam duabus de causis.
Prima est q₂ hec oratio cõis est ⁊
dicẽda est in persona ecclesie que
in se multos filios adoptiõis ha
bet. Secũda est q₂ sicut petitiões
septẽ sequẽtes depreuatiue vel op
tatiue oratiões sunt ⁊ nõ indicati
ue. Si captatio beniuolẽtie magis
intelligit optatiue q̃₃ idicatiue ab
illo qui est in peccato mortali. Il
le ergo qui est in pctõ mortali nõ
põt dici pater indicatiue. i. indi-
cãdo se esse filiũ actualiter: potest
tñ dicere optatiue. Hec Alexãder
In gloria vero quilibet dicere po
terit pr̃ indicatiue. q₂ vere erit fili
us ꝑ gratiã ⁊ gloriã in eternum:

ideo ad hanc filiationem inuita-
mur specialiter cũ dicit in thema
te. Venite benedicti ⁊c. ¶ Tertio
dixi q̇ beati erunt reges ꝑ exalta-
tionẽ. in illo. n. regno celorum qui
libet erit rex. Rex dicit a regendo
vt inquit Origenes. Si ergo ani
mus in te regat: ⁊ corpus obtem
perat: si vicia freno sobrietatis ꝑ-
mas merito rex vocaris. Sic rex
diceris in hijs inferioribus: ſ₃ ibi
aliter rex dicitur. q₂ non a regen-
do cum ibi nihil indigeat regi. q₂
ille status erit talis q̇ nõ poteris
deficere vel obliquari. Dicetur er
go rex a regnando: quia quilibet
ibi existens ita erit potens vel faci
at quicquid voluerit ita erit di-
ues vt habeat q̇cquid petierit. ita
erit sapiẽs vt sapiat q̇cquid cupie
rit. ita erit fortis vt nullus eũ vin
cere possit. O q̃₃ gloriosuz regnũ
in quo sancti ꝑpetuo regnabunt:
q₂ in eternum ⁊ vltra. Hoc regnũ
petimus cũ dicimus. Adueniat
regnum tuũ. Math. vi. Unde di
cit Alexãder de halis. hac petitio
ne põt peti vt ueniat regnum mili
tantis ecclesie ad regnũ triũphã-
tis vt fiat triumphãs. vel adueni
at. i. manifestetur. s. regnũ dei ho
minibus quibus vt lux cecis non
videtur q̇ nullus ignorare pote-
rit cum filius iudicare venerit in
quo regnabũt ⁊ sancti. Sicut di-
cit Math. xxv. Percipite regnuz
quod vobis paratum est ab origi
ne mundi. Hec ille. O quan-
ta bonitas: quanta clementia:

quanta misericordia: quanta beni
gnitas nobis disposuisse ⁊ ꝑpa-
rasse tantū regnū. Si eniꝫ nobis
disponeret quis dare regnū fran
cie vel aliud magnificū regnum
tēporale: ⁊ maxime in quo esset sū
ma pax: oīs gloria: oīs ptās: ⁊ il-
lud eēt ꝑpetuū q̄ͭtū ꝯsiderarem⁹
tale regnū. Sed vere illud nihil
esset: si tale posset eē: ad cōparatio
nem regni celestis. Primū igit
charissimi querite regnū dei. qꝛ
nullum tale inuenitur in hijs ter
renis rebus. qꝛ regnū mundanuꝫ
est transitorium Danie. ij. Deus
mutat tēpora ⁊ etates trāsfert re-
gna atq̃ constituit. Et inde est ꝙ
istud est vituperabile ꝓpter suam
mobilitatē Eccli. x. Regnū a gē
te in gentē transfertur ꝓpter iniu
sticias ⁊ iniurias ⁊ contumelias
ac diuersos dolos propter suam
diuersitatem: vnde in regnis hu-
ius mundi nō est pax. In ps. Cō
turbate sunt gentes ⁊ iclinata sūt
regna. Et Luc. xxiij. Surget gēs
in gentē: ⁊ regnū aduersus rgnū
Regnū vero celeste hꝫ opposita
hijs de quo ꝓpheta ait. Regnū
tuū regnum omnium seculorum
qꝛ habet interminabilem eterni-
tatem Da. vij. Potestas ei⁹ ptās
eterna que nō auferetur. ⁊ regnū
eius qđ non corrumpetur. Ine-
stimabilem amenitatem etiā hꝫ
Sap. v. Accipient regnū deco-
ris ⁊ diadema spēi de manu dn̄i
¶ Habet tentio indefectibilē certi
tudinē Luc. vi. Beati qui nūc esuri

tis quia saturabimini ⁊c. Et. xiiij. dicit
Beatus qui manducabit panem
in regno dei. Hoc ē igitur regnū
ad qđ vocamur per nostruꝫ thema
cuꝫ dr̄. Uenite benedicti ⁊c. ¶ Di
xi quarto ꝙ erimus dij per parti
cipationē. ps. lxxxi. Ego dixi dij
estis. In illo eni regno tanta erit
amicitia. tanta vnitas ⁊ ꝯiunctio
beatoꝝ ad ip̄m deū ꝙ nō solū filij
dei amici dei: sꝫ etiā ꝑꝑ participa
tionē ⁊ ifinitatē dei ad ipsos bea-
tos vocabunt dij. Uidem⁹ eni' ꝙ
duꝫ aliqs ab alio multuꝫ intense
amatur dicit ille qui amat. qꝛ di-
lectio trāsformat amantē in ama-
tuꝫ. Ibi autem de⁹ sanctos suos
amabit intense: sic qdē vt seipsuꝫ
det in p̄miū cuicūq̃ beato: iō nō
imerito vocabunt dij ꝑ ꝑticipa-
tionē. vñ petrus de berhono ait.
ꝙ ꝑ deos itelligunt viri iusti q a
cōib⁹ ꝯditionibus sunt seꝑati ab
humanis vicijs alieni ⁊ maxime
dicunt dij q sunt in celis celestia
ꝯtēplando q sunt imortales sꝑ in
statu grē ꝑseuerando. sunt iuisibi
les a visib⁹ hūanis se occultando
sunt oi scientes diuinā sapientiaꝫ
amplexando. sunt oipotētes mi-
rabilia opa faciēdo: vnde de hijs
pōt expōi illud. i. Reg. xxviij. De
os vidi ascendētes de terra. qꝛ ꝑꝑ
vitā iustā ⁊ sanctā quā tenuerūt in
terra: dij erūt in celis participan
do ꝓprietates q̄sdā quodāmodo
ipsius deitatis. O q̄ͭtū debemus
optare ad hanc dignitatē ꝑuenī
re vt dij ꝑ ꝑticipationē sim⁹. Ad

hanc igif pticipationē vocari cū
dr. Ueni. benedi.

S Eptima glīa anime

me erit aiarum decor
mirabilis. Si eni de-
ceat reginā eē ornatā multiplicif
duz piungif regi q̄to magis de
cet quālibet creaturā beatā ⁊ con
iunctā pfecta piunctiōe sponso
suo deo esse multipliciter ornataz
sicut al's fuit tactū aliqualiter. Ta
lis aūt ornatus ⁊ decor aiarum
sanctarum erit in quatuor.

¶ Primo in lumiine glorie in-
tellectum eleuante.

¶ Secundo in munere gratie af
fectum perficiente.

¶ Tertio in virtutum decore di
uinitus collatarum.

¶ Quarto in ipsarum tenore per
actus acquisitarum.

¶ Dixit prio q̄ ornat⁹ ⁊ decor ani-
maꝝ erit in lumine glīe ⁊c. ⁊ hoc
ē qd̄ dicit ꝓpħa Dauid ps. xxxv.
In lumine tuo videbim⁹ lumen
idest inqt Ni. de lyra. In lumine
creato glīe videbim⁹ lumē tue es
sentie. q2 videri nō pōt ab intelle-
ctu creato nisi ad hoc eleuef p lu
men glorie fortificās lumē natu-
rale itellectus creati; sicut nec ocu
lus noctue posset videre lumē so
lis nisi aliquo sibi addito fortifi-
caref pp qd̄ dicitur. ii. metaphi-
sice: q̄ sicut se habet oculus no-
ctue ac lumen solis ita intellect⁹
noster ad ea q̄ sunt māifestissima
sed ꝟtutē intellectus nostri excedē
tia. Sicut lux solis est maxime vi
sibilis: tñ ī proportionata noctue
oculis h̄ ille. Ad qd̄ ꝓpositū plu
ra dicit p pulchra scūs Tho. pri
ma pte. q. xij. articu. iiij. ⁊. v. Cō
sidera igif q̄ si esses in aliquo lo-
co obscuro ⁊ multū optares vide
re aliquid ibidē existēs q̄tū gau-
deres si tibi mistraref lumē ma-
gnū ⁊ grāde pp qd̄ videre posses
apte ⁊ manifeste visibile desidera
tū videri. Utiqz multū gauderes
Sic certe iter oīa q̄ sūme deside-
rare debemus ad videudū ē deus
noster q2 in tali visiōe ē felicitas
eterna. Jo. xvij. Dicēte xp̄o. Hec
est aūt vita eterna vt cognoscant
te solū deū veꝝ ⁊ quē misisti iesuz
christū. vt igif deus in se videatur
requirif lumē adiuuās itellectuz
ad vidēdū: sicut lumē a sole emis
sum adiuuat oculū ad videnduz
nō tñ solē ad mouendū. Sicut er
go nō videf sol material' ab oculo
corporali sine emissione luminis
vel radij in oculū. sic nec ab ocu-
lo spirituali sol iusticie sine lumie
ab ipso itellectu emisso. Hoc autē
lumē exigit intellect⁹ ōbilitas: q2
nō pōt lumē illud increatū vide-
re in sua claritate nisi assimiletur
ei pfecta assimilatiōe. Omne aūt
simile simili est sile ſm Augu. li.
lxxxiij. q. xiii. Oculus aūt spūalis
cū sit ī pria icreato lumini silis ñ
est silis p essentiā. ſz p pticipatio
nē: ergo oportet q̄ habeat aliqd̄
lumē sibi inherēs ⁊ increato lumi
ni assimilās. Sicut eni qd̄ ē sile

summe bonitati p pticipationez hz bonitatē sibi īherentē ꝛ sūme bonitati assimilantē. Sic ī ꝓposito in eiꝰ visiōe oportet ponere aliqd lumē creatū ī oculo spirituali inherēs ei ꝛ assimilās illi lumini. Et huic videt cōcordare. Aug. ad italicū di. Intātū videbimus inqꝫtū siles ei erimꝰ. Dico ergo sine piudicio ꝙ lumē īcreatū videbit in sua claritate. in patria p lumen creatū mediū assimilans ei formaliter spūalez oculū. Dicere etiā oppositū est error dānatus in clementinis. extra de here. Ad nostrū. Ubi dr gnto ꝙ qlibz intellectualꝭ natura seipsa naturaliter est beata qdꝗꝫ aia nō idiget lumine glie ipsaz eleuāte ad deū vidēduz ꝛ eodē beate fruendū. Et sequit ī fine capi. Nos sacro cōcilio approbante sectā cū pmissis erroribus dānamꝰ ꝛ reprobamꝰ ꝛcetera Hoc igit lumine creato eleuabit ꝛ decorabit aīa nr̄a ī celesti glia. Unde sicut lumie solis dies pulchra dicit. sic aīa nr̄a tali lumine ornabit ꝛ pulchrificabit. Ad huiusmodi ergo ornatū vocamur. dū dr p thema nr̄z. Ueīte bn̄. ꝛc.

¶ Dixi scdō ꝙ aiaꝝ nr̄aꝝ decor erit ī munere gr̄e. ꝛcet. Nā ī glia erit grā cōsumata ꝛ pfecta ꝓpter qd apl's. i. Corinti. xiij. Prefert charitatē siue gloriā alijs ꝟtutibꝰ di. Charitas nūꝗ̄ excidit. Qd declarās Ni. de lyra. ait. Apostolus ostendit hic excellentiā charitatis respectu alioꝝ donoꝝ qꝫtū ad permanentiā. qꝛ sicut ē ī via: sic pmanebit ī patria cū augmēto. Un̄ ait ibidē apl's. Siue ꝓphetie euacuabunt. ꝓpheti. n. ē respectu futuri Statꝰ aūt pn̄tie futuꝝ nō expectabit: sꝫ ibi erit finale cōplementum oīuz. Itē ꝓphētia ē cognitio enigmatica q̄ cessat ī pn̄ia. vbi ē clara cognitio. Siue lingue cessabunt qd nō ē itelligēdū d' corporalibus liguis: qꝛ sci resurgēt ī itegritate corporis. Silr hec cessatio nō est itelligēda qꝫtū ad vsuz liguaꝝ: qꝛ ibi erit laus vocalꝭ. ꝫm ꝙ dic. glo. sup ps. Exultatiōes dī in gutture eoꝝ: sꝫ itelligendū ē de dono linguaꝝ quo aliq ī pmitiua eccl'ia linguis varijs loquebant. Act. ij. Propter illos q nō itelligebāt liguā natiuā aploꝝ. q̄ tūc cessabit: qꝛ qlibz qꝫcūꝗꝫ linguā intelliget propter quod non erit necessarius loqui varijs linguis. In primo enim statu generis humani erat vnus populus ꝛ vnum labiū omnium. Gen̄. xi. multomagis videtur sic fore in vltimo statu consummationis omnium. sequitur Scientia destruetur scilicet scientia hic acquisita: non tamen quo ad species intelligibiles: sed quo ad habitum modernum qui est per conuersationem ad fantasmata. Tali vero conuersionem nō indiget anima beata. Sequitur. Ex parte enim cognoscimus et cetera. Ubi apostolus facit talem rationem. Adueniente perfectione tollitur imperfectio ei oppo-

fita : status autem glorie perfe-
ctissimus est ergo ipso aduenien-
te tolluntur dona habentia im-
perfectionem vel simpliciter : vel
quantum ad id ꝙ est imperfectio
nis. omnia sunt huiusmodi p̄ter
charitatem que est idem cuꝫ gra
tia gratum faciente: vel habet eaꝫ
inseparabiliter annexam: ergo in
gloria tolluntur oīa alia simplici
ter vel ſm quid. Ideo ait aposto-
lus. Ex parte. n. cognoscimus. i.
imperfecta est scientia nostra que
habetur in via: ⁊ maxime illa que
est de deo ad quem se habet intel
lectus noster sicut oculus noctue
ad lucem solis. ii. Metha. Et ex
parte prophetamus. idest imper-
fecta est cognitio prophetica eo
ꝙ est enigmata ⁊ per ista duo do
na intelligitur alia imperfecta ex-
cludenda. Cum autem venerit
quod perfectum est: idest status
glorie qui est perfectissimus eua-
cuabitur quod est ex parte. idest
imperfectum. quod declarat per
simile de statu puerili imperfecto
qui cessat adueniente statu virili
perfecto di. Cum essem paruulus
loquebar vt paruulus. scilicet bal
buciendo ⁊ imperfecte sapiebam:
vt paruulus approbando aliqua
que magis erant reprobanda: ⁊
similiter reprobando que magis
erant approbanda. Cogitabam
vt paruulus. scilicet vana ⁊ inuti
lia. Cum autem factus sum eua
cuaui que erant paruuli. scilicet
predicta ⁊ consimilia perfectio
ni virili non conuenientia ⁊ se-
quitur. Videmus nunc per spe-
culum. hic ostendit quod alia
dona a charitate sunt imperfecta
qꝛ nunc videmus ꝑ speculū ⁊ in
enigmate. qꝛ hec similitudo crea
turaꝝ ad domini obscura ē ⁊ val
de impfecta. tunc aūt. i. in patria.
facie ad faciē. i. clare. Nūc cogno
sco deū ex parte. i. obscure ⁊ imp
fecte. tunc aūt cognoscam sicut ⁊
cognitus sū a deo. Sicut. n. co-
gnoscit essentiā nr̄am ita tunc co
gnoscemus suā. Istud tn̄ sicut n̄
importat equalitateꝫ cognitionis
sed similitudinē tn̄ longinquaꝫ.
¶ Si aūt arguatur ex dictis ꝙ ca
ritas euacuabit. qꝛ nunc est imp-
fecta. Dicendū ꝙ nō valet qꝛ qn̄ i
perfectio ꝯuenit alicui p se euacu
atur aduenīete pfectione. si āt in-
sit p accidens manet sicut impfe
ctio est de rōne pueritie. nō āt est
impfectio de rōne humanitatis
⁊ iō adueniente statu virili cessat
pueritia: nō aūt humanitas cui p
accidens cōpetit impfectio inqn̄-
tum est ipuero. Impfectio vero
p se respicit sciam nostrā ⁊ ꝓphe
tiam vt dictū est pp qd euacuant̄.
Charitati vero cōpetit iperfectio
p accidēs pp impfectionem. s. co
gnitōis adiūcte. Charitati. n. p se
cōpetit in deū tendere. sed ꝙ nūc
imperfecte tendit est p accidēs. s.
pp cognitionis imperfectionem
pp quod manet aduenīete cogni
tione pfecta: iō ꝯcludit apl's di.
Nunc aūt. i. tempore vite manent

fides: spes: charitas: tria hec: ⁊ ꝑ ista duo fidem ⁊ spe intelligun tur alia dona de quibus hic non facit expresse mentionem que sūt euacuanda in pr̃ia. Maior autem horum est charitas. Fides enim ⁊ spes sunt excellētiora ceteris donis euacuandis. q2 sunt virtutes theologice q̄ dantur nobis ad cō iungendū nos deo. alia vero dona sunt quedā dispositiōes nobis date vt reddā bene mobiles a spiritu sancto ⁊ sic ordinant ad virtutes theologicas vt ad fines. Et q2 charitas est maior fide ⁊ spe sequit ꝙ etiā sit maior ceteris donis. h̃. Ni. d̃ lyra. Ista ē vestis nuptialis sine qua nullus recipietur ad vitā eternā: ⁊ quicunq3 eam habuerit in fine saluabitur de q̄ dicitur Mat. xxij. Amice quomō huc intrasti nō habens ve. nup. vbi ait Ni. de lyra. Vocat autem amicus peccator ꝓꝑ naturā que ad imaginē dei facta est ⁊ ꝓpter fidem informē que dei donū est licet nō sufficiat ad salutē. Hec ille. Ista est igitur vestis aurata de qua omnes vestiuntur in gloria paradisi. vnde christus vidēs oēs saluandos indutos hoc vestimēto dicet ill'. Venite benedicti ⁊c.

¶ Dixi tertio ꝙ ornatus beatorū erit in virtutū decore diuinitus collatarū. ⁋ Posset enim quis q̄rere an sola charitas que ē virtus infusa erit ornamentum sanctaꝝ animaꝝ. Respondet ꝙ non illa sola: sed etiā multe alie erunt ornamentum. Si enim in baptismo multe alie virtutes a charitate infunduntur ad decorē ipsius anime: nō est dubitandum quin etiā in pr̃ia anime beate ornentur ⁊ vestiantur multis speciebus virtutū: vnde anime beate poterunt dicere illud Isa. lxi. Gaudēs gaudebo in dño ⁊ exultauit aīa mea in deo meo. quia induit me vestimento salutis: ⁊ indumento iusticie circūdedit me quasi sponsum decoratū corona: ⁊ quasi sponsā ornatam monilibus suis. Cū dicit ꝓpheta. Induit me vestimento salutis. intelligit charitas: q2 illa est que diuidit inter filios regni ⁊ ꝑditionis. sicut dicit Aug. ⁊ indumento iusticie per qđ intelliguntur anime virtutes infuse.

¶ Remanebunt etiā acquisite sicut quarto dicit non solum vt ornamentū sed ⁊ ꝺm actus suos principales nō secundarios. ⁋ Prudentie enim actus vel vsus principalis nullū deo ꝑponere. secundarius est insidias precauere q̄ insidie in patria non erunt: ⁊ ideo ibi prudentia nō erit quo ad hoc sed quo ad primū actū tm̄ qui dictus est. ⁋ Tēperantie insup vsus principalis est nullo motu noxio delectari ⁊ hoc erit i pr̃ia. ⁋ Secūdus actus est cogitationes prauas cohibere ⁊ hoc nō erit in patria vbi nihil noxiū erit. ⁋ Item fortitudinis actus secundarius est perferre molestias ⁊ hoc non erit in patria. principalis vero est

deo firmiter adherere ⁊ hic actus erit in patria: q: sancti deo adherebūt ⁊ sine sepatione ppetuo cō iungent. ¶ Itē iusticie act⁹ secundarius est subuenire miserijs ⁊ hic nō est in pria: vbi nullus erit miser. pricipalis vero est deo regenti subditū eē ⁊ ex hoc reddit ei qd̄ suū est ⁊ iste actus erit in patria vbi oēs deo erūt subditi sine ꝯdictiōe ⁊ rebellione. igit virtutes acqsite remanebūt in sanctis in glia quo ad act⁹ pricipales vt dictū est. Tal' ergo ornatus sanctoꝝ pōt deduci ⁊ argui ex rebus visibilib⁹. Deus. n. celuz ornauit stellis: aerē auibus: aquā piscib⁹ terrā ab extra herbis ⁊ florib⁹. ab intra vero auro ⁊ argento ⁊ alijs metallis ⁊ etiā lapidibus ꝑciosis vt patet ad sensuz. Videmus ēt ꝙ hoies exterius se dieb⁹ festiuis cultioribus vestimentis adornāt ꝑ quod designat ornamentū interius. si ergo sic est i istis corporibus: qd erit in gloria. Certe incōparabiliter aīe ille beate ornabunt excellētius. Vñ dicit Job. xxvi. Spūs dñi ornauit celos. i. btōs Si ergo hoies cupiūt ornar' hijs rebus trāsitorijs q̄to magis debent optare illis ornari spūalibus ornamētis. Sic igit patet de ornatu spirituali in celesti gloria ad quem vocamur in themate. Venite benedicti. ⁊ cetera.

o Ctaua gloria anime erit cōpleta pax itermi nabilis Isa. xxxij. Erit op⁹ iusticie pax. Et seqr. Sedebit popul⁹ meus i pulchritudie pacis: ⁊ i tabernaculis fiducie: ⁊ i reqe opulēta. Et hoc erit in quattuor.

¶ Primo erit pax cum deo per omnimodam conformitatem.

¶ Secundo erit pax cū angelis per amicabilem charitatem.

¶ Tertio erit pax cū hoibus per animorum tranquilitatem.

¶ Quarto erit pax cū hominib⁹ per cordialem serenitatem.

¶ Primo erit pax cū deo. Nunc vero vix possum⁹ habere pacē cū deo subijciēdo ei ad nutū ⁊ cum omni ꝯformitate volūtatē nr̄am ⁊ hoc pp corruptionē nostre nature q̄ inclinata ē ad malū Gen̄. vi. Sensus. n. ⁊ cogitatio hūani cordis ad malū ꝓna sunt ab adolescentia sua. Et hoc q: diabolus i via aduersarius ē ⁊ sp hois inimicus q laqueos tendit: lapsus parat: foueas fodit: aptat ruinas: stimulat corpus: pungit aias: cogitatiōes suggerit: dat vtutes odio vicia addit amori. errores serit. discordiaz nutrit. pacē turbat. affectus dissipat. ⁊ breuiter est tanq̄ leo rugiēs q̄ circuit querens quez deuoret. i. Pe. v. Iste turbauit pacē inter deū ⁊ primos parētes Gen̄. iij. Iste est cui⁹ inuidia mors intrauit in orbem terraꝝ Sap. ij. Sed eo proiecto cum suis in profundo inferni perpetuo. ¶ Apoc. xx. vbi dicitur. Infernus ⁊ mors missi sunt in stagnū ignis. Et p

mortē ait Ni. de lyra hic itelligit diabolus cuius inuidia mors intrauit in orbē terrarū sicut p̄dictū est scti ꝛ beati viri qui hic legitime certauerūt pacē ꝛ quietē habebūt cū deo ꝛ in deo. Ista ē pax d̄ qua aplus Phil.iiij. ait. Pax dei que exuperat oēm sensum: custodiat corda vr̄a ꝛ intelligentias vr̄as. Hec pax ē tam preciosa tā digna ꝙ exuperat omnē sensuꝫ omnem estimationē. Si pax hec tēporalis tm̄ diligit q̄ntum dꝫ ꝯcupisci pax eterna. de pace terrena ait Augu. Tale est bonū pacis vt in rebus creatis nihil grosius soleat audiri: nihil delectabilius cōcupisci: ꝛ nihil vtilius possideri. Quid igit dicemus de pace ꝑpetua. Ideo Bern. hanc pacē desiderans dicebat sup Cātica. Mecū bene agitur si pacē habuero. Et hinc ē ꝙ in spe dicebat ꝓpheta in p̄s. In pace in idip̄m dormiā ꝛ requiescaꝫ Hec est optima pax qn̄ creatoris ad creaturā erit amoris indissolubile vinculū ꝛ ꝯformitas volūtatū: ita ꝙ omne qd̄ deus voluerit ipsa beata sanctorū voluntas velit ꝛ omne qd̄ voluntas beata voluerit ipse deus velit. Sap. iij. Fideles in dilectiōe acquiescēt illi qm̄ donū ꝛ pax est electis dei. Vt igit sancti illā possideant in die iudicij dicet eis. Venite bn̄dicti ꝛc.

¶ Secūdo erit pax cū angelis ꝛc In gloria eterna habitant ciues angelici sub triplici ierarchia ad quorū ordines iusti de ecclīa militante assumunt. Vn̄ btūs Aug. in. i. li. de ciui. dei. duas enumerat ciuitates. Vnā dei. Alteram diaboli. Ciuitas dei est ciuitas sanctorū angelorū ꝛ beatorū de q̄ admirando ait ꝓpheta i p̄s. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei Ciuitas vero diaboli semp iuldet ꝛ ꝯdicit dicēte ꝓpheta i p̄s. Vidi iniqtatē ꝛ ꝯdictionē in ciuitate. s. diaboli. Et hec ꝯdictio expꝛssius ponit Apoc. xij. vbi dicit Factū est preliū magnū i celo mi chael ꝛ angeli eius p̄liabant cum dracone ꝛ draco pugnabat ꝛ angeli eius ꝛ nō valuerūt: neq; inuentus est locus eorū ampli' i celo. Demones igit huius ciuitatis dei ꝛ beatorū impugnatores quātuꝫ possunt nitunt nos inimicos facere ꝑ pctīs dei ꝛ angelorū. Sꝫ econtra ipsi sancti angeli nos cupiunt ꝓtegere ꝛ defendere. Vn̄ Jero. ait. Ingt mgr sen. di. ij. scdi. c. i. Magna est dignitas aīarū vt vna q̄q; habeat ab ortu natiuitatis in custodiā sui angelū delegatuꝫ. Greg. quoq; dicit ꝙ quisq; vnū bonū angelū sibi ad custodiā deputatū. ꝛ vnū malum ad exercitiū hꝫ. Cū enim oēs angeli boni bonū nr̄m velint ꝛ cōit omni saluti studeant. Ille tamen qui deputatus est ad custodiam aliter eū spāliter hortatur ad bonum. Silr ꝛ mali angeli cum desiderēt malum hominuꝫ magis tn̄ ad malū incitat: ꝛ ad nocendū fortius instat ille qui ad ex-

ercitiũ eius deputatus est. Hec magister. Et rōnē huius custodie assignans Jeroni. in omelia festiuitatis angeloꝝ ait. Nec eniꝫ tuta posset eē hūana infirmitas inter tot ꝛ tantas hostis illius insidias nisi sanctoꝝ angeloꝝ muniret auxilio. Hij igit̄ ciues celi ꝗtuꝫ in ipsis est nos ꝓmouēt ad pacē sempiternā. vñ qdā sunt actus angelici respectu hoīnuꝫ ī qbus ꝓprie ꝯsistit angelicū misterium sicut ē excitare ad bñ agēduꝫ siue ꝓmouere: adiuuare: dirigeř ꝛ silr custodire: ꝺfendere. siue tueri ꝯ hostes ꝛ ꝯ malū. silr a malo reuocare ad bonū. ꝛ istud misteriū respicit hoīem ꝭm statū vie ꝛ meriti. Alij sunt actus angelici ī quibus large ꝛ impropꝛie dicimus consistere ministeriuꝫ angelicum sicut est assistere animabꝰ sanctis. gratulari de bonis ipsarum sicut est de gloꝛia associare ipsas ꝛ quasi ad modū deducētis se hr̄e ad ipsas cū ascendūt ad celū empireū ꝛ isti sunt actus ostēsiui charitatis ꝛ dilectiōis quam hñt angeli sancti ad animas. Et rō q̄re istos vltimos actꝰ habent respectu taliū aīaꝝ est multiplex. ¶ Prima ē ꝑꝑ ꝯsumationē meriti angeloꝝ. Cum eniꝫ ipsi angeli quotidie mereant̄ ex hoc ꝙ ministrāt aīabus ꝑꝑ adeptionē salutis in hoc ꝯsūmatur ꝛ terminat̄ meritū eoꝝ. Quādiu eni aīe sunt citra terminū tādiu sunt angeli in merēdo rōne ipsaꝝ ꝛ iō gratulantur animabus in adeptione plena illius gloꝛie. ¶ Secūda ratio est ꝓpter reuerentiā ipsaꝝ animaruꝫ dignum eniꝫ est ꝛ iustū ꝙ qui hic in ecclesia militāte humiliantur ꝛ cōculcantur propter amorē xp̄i in ascensu ad ecclesiam triūphantem honorentur a ciuibus ecclesie triūphantis. ¶ Tertia ratio est propter ostensionem ydoneitatis animarum ad ipsum suū premiū ꝛ ad premij locum. vnde quia angeli ministrauerūt animabus sāctis ī merito: ꝛ ideo nouerunt merita ipsarum: ipsi sunt qui sciunt ꝛ possunt poꝛtare testimonium de idoneitate ipsarum ad premium ꝛ ad gradum premij. propter istas igitur rationes dicimus ꝙ angeli assistunt in ascensu ad celum non propter indigentiam ipsarum: sed propter reuerentiam ꝛ rationes dictas. In illa igitur gloꝛia erit amicabilis dulcis ꝛ vera pax inter angelos ꝛ sanctos cum illa ciuitas suis ciuibus replebitur ꝛ angelica ruina ex hominibus reparabitur. de qua loquit̄ Anselmus li. de similitudinibus di. Omnipotēs deus ciuitatem quandam magnam ꝛ admodum spaciosam ad suam gloriam edificauit: quam copiosa ciuium multitudine repleuit quorum nonnulli cum propꝛiam voluntatē potius eligerēt facere ꝗ sub voluntate ꝛ oꝛdie dei remanere miserabiliter coꝛruerunt ꝛ domus ꝛ edificia magna ꝛ spa-

closa vacua remanserūt. vt igif ali
quis qui vrbē magnā fieri ordinas
set q multa in ea palacia constru-
xisset. multasq̧ mansiones ad vr-
bis edificationē fecisset: sꝫ habita
tores non haberet ⁊ oēs quoscun
qꝫ potuisset ad se inuitaret. Sic fa
cit deus. Oēs. n. vt ad se veniāt ut
ad sue ciuitatis edificationē subue
niāt precaf: admonet: inuitat bo-
nas leges prebēs pacē ⁊ securita-
tem ꝓmittēs. Hec ille. Angeli igi
tur iam ciues illius ciuitatis nos
aduocant: vt ad ipsam ꝑuenire va
leamus. qꝛ ibi sūmā pacem cū ip-
sis habebimus. O q̃ꝫtum talē so-
cietatē talemqꝫ amicitiam optare
debemꝰ. Si. n. vnusquisqꝫ i hac
via in ciuitate pacifica manere de
siderat q̃ꝫto magis debemus ten
dere ad illā eternā mansionē i qua
sancti recipiēdi sunt cū dicef eis.
Venite benedicti. ⁊ce. ¶ Tertio
ibi pax erit cū hoibus ⁊c. In hoc
enim mūdo raro inter hoies repe
rif pax ⁊ transquilitas ꝓp mūda-
noꝝ ꝯcupiscentiā. vñ Jac. iiij. di
Vñ bella ⁊ lites i vob. Nōne ex cō
cupiscētijs vr̄is q̃ militāt i mēbꝛis
vr̄is. Cōcupiscitis ⁊ ñ hētis occi
ditis ⁊ ñ zelatis ⁊ ñ potestis adipi
sci litigatis ⁊ belligeratis ⁊ nō ha
betis. Diuitie ergo ⁊ ꝯcupiscētia
earum sunt cā litiū ⁊ guerrarum
sicut videmus ad experiētiā. Un
de enīꝫ est guerra quasi imortalis
inter reges ⁊ regna nisi qꝛ ꝯcupi-
scunt castra. possessiones. ⁊ cetera
tēporalia. Qꝛ quod vnus possidet
ōsiderat alter habere. ⁊ ex h̃ sequū
tur mala quasi infinita vnde inter
hoies querele: placitatiōes: rāco-
res: odia: ⁊ alia mala nisi ex cōcu
piscentia terrenoꝝ. Iō notanf di
cit Jaco. Unde bella ⁊ lites i vo-
bis. Nōne ex concupiscētijs vr̄is
. q. d. Sic. s. vos habetis talia ex
mala cōcupiscentia. Sed hec cō
cupiscentia cessabit illa celesti glo
ria cū nullus concupiscet: bonuꝫ
alterius sed erit de suo bono cōtē
tus ⁊ de bono alterius gaudebit:
sicut de suo ꝓprio. Ibi erit pax ⁊
tranquillitas inter ciues illius ci-
uitatis. qꝛ ait ꝓpheta. Justicia et
pax osculate sunt. Quia ergo ibi
iter sanctos erit iusticia iō erit pax
inter illos. Ad hanc pacē vocabi
mur cum nobis dicef. Venite be
nedicti ⁊c. ¶ Quarto erit pax in
hoibus ⁊c. Nunc. n. inter aiam
⁊ corpus nō est pax: sed dissensio
⁊ guerra de qua dicit apostolꝰ Ga
lat. v. Caro concupiscit aduersus
spiritū ⁊ spūs aduersus carnem
Caro dicitur a carendo: quia ca-
ret oi bono. Semp enim nitif spi
ritum refrenare ⁊ ꝑ delectationes
infestare per uarias cogitationes
molestare per mundi tribulatio-
nes. ij. Chorint. vii. Nullaꝫ requi
em habuit caro nostra. Qualis āt
controuersia sit inter carneꝫ ⁊ spi
ritum ostendit apl's. Gal. v. Ubi
enumerat. xvij. opera carnis que
sunt sicut. xvij. sagitte siue machi
ne cum quibus preliaf aduersus
spiritū. Dicit ergo manifesta sunt

opera que sunt fornicatio: immun-
dicia: impudicitia: luxuria. idolo-
rum seruitus: veneficia inimici-
tie: contẽtiones: emulatiões: ire:
rixe: dissensiões: secte. inuidie ho
micidia: ebrietates: cõmessatiões
Sed in gloria erit summa cõcor
dantia inter aiam ⁊ corpus: dum
ipsum corpus ⁊ nutũ: in oib⁹ obe
diet spiritui sicut magis dũ dicet
de gloria corporis dicemus. vnde
tũc corpus nõ impediet aiaʒ a cõ
templatõe dei. Unde beatus Au
gu. xiij. de ciui. dei dicit ꝙ corpus
sũma ⁊ mirabili obtemperãdi fa
cultate subdet spiritui oĩ corrupti
bilitate ⁊ tarditate detracta. imo
resumptio corpis iuuabit ⁊ quo
dãmõ perficiet beatitudinẽ aie: qꝛ
appetitus naturalis qui est ipsius
aie ad corp⁹ cessabit ⁊ resumptio
corporis ꝓmouebit ipsam in deũ
Sic igitur erit pax ⁊ cõcordia ac
magnus amor inter aiam ⁊ cor-
pus in illa regione beatoꝝ. Un-
de beatus Ber. in quodã sermõe
de oibus sanctis qui icipit. Auer
tistis nisi fallor. ⁊c. dicit sic. Acce
perunt sanctoꝝ aie iam singulas
stolas: sed nõ vestiunt duplicibus
donec vestiamur ⁊ nos. Sed vn-
de hoc o misera caro: o fedã: o fe
tida. vnde hoc tibi. Aie sancte q̃s
deus ipse insignauit imagine. q̃s
ꝓprio redemit sanguine te expe-
ctant ⁊ ipsaꝝ sine te compleri leti
cia. perfici gloria cõsumari beati-
tudo nõ põt. Adeo siquidem vi-
get in eis hoc desiderium natura
le. vt nec dum tota eorũ affectio ꝑ
gat in deum: sed cõtrahat quodã
mõ ⁊ rugam faciat dũ inclinãtur
desiderio tui. hec ille. Erit igitur
pax anime cõpleta dum corp⁹ suũ
habebit ⁊ corpus ipsum a sua glo
ria perficiet. Si igitur dum cor-
pus est infirmũ optamus eius sa
nitatẽ. q̃to plus debemus deside
rare eiusdẽ impassibilitatem de q̃
post dicet. Duʒ igitur in hoc cor
pore mortali ꝑegrinamur a domi
no sic viuamus vt illam pacẽ ob-
tinere valeam⁹ que pax nobis cõ-
cedetur dum in die iudicij nobis
dicetur. Uenite benedicti. ⁊c.

n Ona glĩa aie erit
satietas de-
siderabilis. sicut enim
ait magister sniarum
di. i. ca. iij. Dei tanta ẽ bonitas vt
beatitudis sue qua eternaliter bea
tus est. alios velit esse participes
quam vidit ⁊ cõicari posse ⁊ mi-
nui non posse. Et sequitur cap. vi.
Si queritur ad quid creata sit ra
tionalis creatura. Respondetur.
Ad laudandum deum: ad seruiẽ
dum ei: ⁊ ad fruendum eo: in qui
bus proficit ipsa non de⁹. Quod
ergo rationalis creatura est facta
a deo: ⁊ referendũ est ad creatoris
bonitatem: ⁊ ad creature vtilitatẽ
Et sicut factus est homo propter
deum. i. vt ei seruiret: ita mũdus
factus est ꝑpter hoieʒ scʒ vt ei ser
uiret. Hec magister. Unde hõ na
turaliter habet vultum ad celestia
ereptum ⁊ staturã corporis sursuʒ

eleuata ad celum. Unde ſ3 Illud Abuſiue hō dictus eſt ab humo cū ex ſocietate: non tm̄ corporis ſ3 anime ſit cōcretus. ⁊ ideo grece antropos .i. ſurſum erectus appellaẗ eo ꝙ ab humo ad cōtēplationē ſui artificis ſpūs regine ſubleuaẗ Un̄ Ouidius in lib. de transfor‑ matis. Pronaq3 Metamorpho. cu3 ſpectēt aīalia cetera terrā. Os homini ſublime dedit: celūq3 vi‑ deẗ. Juſſit ⁊ erectos ad ſydera tol lere vultus. Que oīa denotāt ho‑ minem ad illā celeſtē gloriā a na‑ tura ſua tēdere ⁊ habere appetitu3 ⁊ inclinationē. Ibi igiẗ erit ſacie‑ tas ⁊ quies ſui deſiderij ſ3 q̄ttuor

¶ Primo finem ſuu3 attingēdo.
¶ Secundo a labore quieſcendo
¶ Tertio virtuoſe conuiuendo.
¶ Quarto loco celi conſiſtendo.

¶ In gloria igiẗ erit ſacietas ho minis finē ſuu3 attingendo: finis enim ē illud ꝓp quod aliquid fit ſm̄ phos. Alio mō finis eſt vlti‑ mū rei ſiue ad quod aliq̄d ordina tur .i. Thi. i. Finis ꝑcepti eſt cha ritas. S3 ſimpliciter vltim⁹ finis ille. de quo btūs petrus .i. Pet. i. Credentes āt exultabitis leticia in enarrabili ⁊ glorificata reportan‑ tes finē fidei veſtre ſalutē aīarum veſtraꝝ. De quo Augu. li. xxij. de ciui. dei dicit. Ipſe erit finis deſi deriū noſtroꝝ qui ſine fine videbi tur ſine faſtidio amabiẗ: ſine fati‑ gatione laudabiẗ. Iſte eſt finis no ſter ſicut ipſe dicit Apoca. i. Ego ſu3 alpha ⁊ o principiū ⁊ finis, de hoc fine acquirēdo debet eſſe pri‑ cipalis ⁊ ſingularis cura ⁊ diligē tia. libentius .n. facit hō qđ preci‑ pitur qn̄ magnu3 ē premiū quod ꝓmittiẗ. Cū igiẗ vita eterna ſit ſū mu3 premiū ⁊ imēſu3 qđ deo obe dientibus ⁊ mandata eius cuſto‑ diētibus ē ꝓmiſſum: q̄ꝫta vigilan tia debemus eius volūtatē facere ⁊ cuſtodire. Iō dr̄ Math. xix. Si vis ad vitam ingredi ſerua man‑ data. Ecce ꝑ quid ille finis attin‑ gitur poſſibiliter: et habeẗ Pro‑ uer. vij. Serua mandata ⁊ viues ⁊ legem meā quaſi pupillā oculi tui: liga eam in digitis tuis ſcri‑ be illa3 in tabulis cordis tui. Hec eſt igiẗ via perueniēdi ad fine3 no ſtrum. Uis igitur ſaciari: vis om ni bono ditari: vis perfici oi gau‑ dio ⁊ cōſolatiōe. Fac bene viuen do ꝙ ad hunc finē attingas q da‑ biẗ his quibus diceẗ. Uenite be‑ nedicti. ⁊c. ¶ Secundo dr̄ ꝙ in glorię erit ſacietas a labore quie‑ ſcendo. Uidemus .n. ꝙ is qui la‑ bore vexatur expectat quietē ⁊ du3 illam cōſequiẗ multū delectatur. Quot laboribus quot turbationi bus vexaẗ homo in hoc mundo. Notum eſt. Et Job ait. xiij. Ho‑ mo natus de mu. bre .v. tempore re. m. miſerijs ſcilicet calore frigo re fame ſiti infirmitatibus ⁊ hu‑ iuſmodi propter peccatum primi parentis. Sed in vita beata non erunt tales miſerie: q2 ibi erit om nis ⁊ perfecta requies. Sic diciẗ Apoc. xiiij. Ubi beat⁹ ioānes ait

Audiui vo.d ce.di.mihi. Scribe
beati mor.qui in domino moriun
tur. modo iam dicit spūs vt re.
a la.suis. Dictū est igitur iohan-
ni scribe.s.in lib.vt ad ꝯsolationē
electoꝝ diutius cōseruentur beati
scilicet erunt mortui qui in domi
no.i.in gratia ⁊ charitate dei mo
riuntur. Nam qui manet in cha-
ritate in deo manet ⁊ deus in eo.
vt dr.i. Jo.iiij. dicit.n. spiritus
sanctus.i.ꝑmittit iam.vt requie
scant amodo.i.post mortem a la
boribus suis.i.ab operibus labo-
riosis quibus vitam eternam me
ruerunt. Sed summe consideran
dum est dictum prophete quo di-
citur. Ipsi vero non cog.vi.m.q
bus iu.in ira mea. si intro. in re.
meam. Quod exponens Nicola.
de lyra ait: Ipsi nō cogno.v.me
.i.precepta mea de quibus debe-
bant ambulare quibus iuraui.i.
irreuocabiliter diffiniui'si intro.i.
non intrabunt in requiem meam
.i.in terram ꝑmissionis que fuit
figura quietis beatorum ⁊ patien
tia.quia omnia in figura contin-
gebant eis.i.Corint.x.De hac re
quie loquitur apostolꝰ. Heb.iiij.
Timeamus ergo ne forte relicta
pollicitatione introeundi in requi
em eius estimetur aliquis ex no-
bis deesse. Et ca.ij.dicit. propte-
rea abundantius oportet obserua
re nos eo que audiuimus.scilicet
a filio dicta in euangelio.⁊ p'apo
stolos predicata.⁊ hoc abundan-
tius quā verba prophetarum vel
angelorum obseruata fuerint⁊ iu
deis. Math.v. Nisi abundauerit
iusticia vestra plusquam scribarū
⁊ce. Oportet hoc inquam ne forte
per effluamus.i.eternaliter punia
mur. fluimus quidem secundum
glo.per culpam originalez efflui
mus per actualem venialē ⁊ mor
talem: sed pereffluimus per eter-
nam damnationem. Et non hic
Nico.de ly.forte arbitrij libertatē
non dubitationem. Hec Pe. de
tharentasia. Itez sequitur ca.iiij.
Festinemus ergo ingredi in illaz
requiem vt ne in idipsum quis in
cidat credulitatis exemplum. Fe
stinemus inquit pe.omnes simul
non quilibet per se. Unus enim
debet alium trahere ⁊ sollicitare:
⁊ ita vnanimiter festinari ingredi
per fidem ⁊ bona opera in illam
non figuratiuam vt est requies sa
bati ⁊ terre promissionis: sed in re
quiem veram ⁊ eternam. de qua
Isa.xxxij. Sedebit populus me-
us in pulchritudine pacis in ta-
bernaculo fiducie in requie opu-
lenta. Festinemus inquam i hoc
ne quis.idest aliquis nostrum in-
cidat in idipsum incredulitatis ex
emplum.idest in eandem culpam
incredulitatis in quam incide-
runt antiqui patres: que culpa
debet nobis esse in exemplum vt
caueamus. vel sic. Ne aliquis
nostrum incidat in ipsum. idest
eandem penam incredulitatis.
In quam inciderunt patres
que pena debet nobis esse in ex-

emplũ vt timeamus. Hec petrus de tharẽtasia. Hodie ergo ait apostolus. Heb. iij. si vocẽ eius. idest xp̄i audieritis. Et Ni. d lyra. Hodie. i. in tp̄e gr̄e in quo veritas est reuelata. tẽpus. n. legis fuit quasi tẽpus noctis ẜm ꝙ dicit ap̄ls. Ro. xiij. Nox ꝑcessit dies aũt appropinquauit. Si vocẽ. Et ponit hic si pro q2. vox ipsius xp̄i loquẽtis audita est in euangelio. in natura hũana assũpta. In veteri aũt testamẽto audita est vox ꝓphetarũ eius ẜ3 ꝙ dicit Aug. in li. de ẜmone dñi in mõte expõnẽs illd. Math. v. ꝛ apiẽs os suũ ꝛc. Tũc eni ille apuit os suũ qui in veteri lege apiebat ora ꝓphetaꝝ. Nolite obdurare corda vestra ꝑ inobedientiã. hõ eni inobediẽs deo ab eo se auertit. ꝛ ꝑ ꝯsequẽs de⁹ iuste gratiã sua3 illi subtrahit. Et q2 gratia dei cor mollificat ꝛ ꝑ ꝯñs in subtractione gratie sequit ipsius hois obduratio. Talis aũt obduratio ẽ ab hoĩe ĩchoatiue ꝛ demeritorie: inq̄ʒtũ ꝑ liberũ arbitrium adheret pctõ ꝛ ꝑ consequens auertit ab eo inquantũ in se ẽ ꝛ sic demeretur ꝙ deus ei subtrahat gratiã suã. ꝛ sic est a deo inq̄ʒtum est pena iusti inflicta. Nolite ergo obdurare corda vestra. i. voluntates vestras per inobedientia3 sed solliciti sumus ꝑ obediẽtiã de ingressu ad illã requiem. de qua ita beatus Aug. li. ꝯfessionũ. Inquietum est dñe cor meũ: donec requiescat in te. Ad quã inuitabimur ꝛ ad quã vocabimur dum nobis dicetur. Venite bñdicti ꝛc. ¶ Tertio dictũ est ꝙ ibi erit quies desiderij ṽtuose cõuiuendo: inclinamur enim a natura ad ipsas virtutes tãq̄ʒ ad ꝑfectionẽ intrinseca3. nã virtus est mentis dispositio q̄ mens rõni consentit ꝛ obedit. vñ Aug. li. de spiritu ꝛ anima inq̄t virtus est habitus mentis bene ꝯstitute. Et idẽ li. d libero arbitrio virtus est bona qualitas mentis qua recte viuit: qua nemo male vtitur q̄ʒ deus i nobis sine nobis operatur. Que diffinitio de virtutibus infusis maxime intelligitur que oĩa in illa celesti patria precipue cõplebuntur. Vñ ꝓpheta ait ꝙ sancti ibunt de ṽtute in virtutem videbit deus deoꝝ in syon. Mediante omni ṽtute cor ad supna erigit. ꝛ a terrenis segregatur. Siles eni3 sunt ṽtutes aeri quo si doliũ plenũ fuerit nunq̄ʒ in ꝓfũdũ aque descẽdit. Silr testa oui plena rore tacta radijs solis per estum cui innititur ascendit. Sic mens repleta ṽtutibus inferiora cõtẽnens ad sublimiora se trãsuehit ꝑ sancta desideria ꝛ affectiões sinceras. vñ Macrobius ait ꝙ sole ṽtutes btũ faciũt. ideo viri perfecti nõ de corruptibilib⁹ sc3 auro ꝛ argẽto thesauꝝ faciũt: s3 de virtutibus. Per has ergo vincim⁹ hostes nostros ꝛ ꝑuenimus ad celũ. Virtuosus q̄dẽ per sufficientiam vincit diuicias per abstinentiam vincit delicias. per sapientiã

vincit blandicias.per patientiam
vincit tristicias. ¶ Unde quidã
phs capta ciuitate spoliatus vna
cũ ceteris oĩbus tẽporalibus so-
lus nullũ dolorẽ deducebat. imo
ceteris lamentantibus gaudium
ostendebat . Interrogatus igit
cur nõ tristaret. Rñdit Fortuna
sua recepit: mea autẽ nõ portauit
sed dimisit scꝫ ỽtutes. In illa igi
tur vita beata oẽs erũt ditissimi:
qꝛ virtutibus repleti. ⁊ talis erit
vita iocunda. Sicut enĩ terreni
⁊ animales hoĩes gaudẽt in diui
tijs mũdi in thesauris istis:q ci-
to ꝑduntur: ita in cõparabiliter
plus gaudebũt ⁊ satiabunt in di
uitijs illis spũalibus. Sancti viri
in glĩa paradisi cõuiuentes. Unñ
virtus dr̃ quasi virẽs status cuius
modi erit status glorie ad quem
ibimus ⁊ ascendemus medio vir
tutis dũ dicet Uenite ⁊c. ¶ Quar
to saciabimur loco celi ꝯsistendo
locus enĩ btõꝝ erit celũ empyre
um vt dictũ est in pͥcipio. Unñ se
cundũ ỽitatẽ fidei catholice aĩe
decedẽtes a corporibus sine vllo
purgabili:vel iã ꝑfecte purgate
statim euolãt ad celũ empyreũ qð
est locus sue glorie. Et ratio hui⁹
est.qꝛ status beatitudinis ẽ altissi
mus vniformis stabilis ⁊ imuta
bilis.vt dicet amplius ꝯsequen-
ter.ideo cõgruit ꝙ locus sit ei de
putatus habẽs cõditiões consi-
miles ⁊ cõformes tali statui. Ce-
lũ aũt empyreũ est altissimũ no-
bilissimũ in quo est vniformitas
inuarietas ⁊ imutabilitas. Decla
rat etiã.qꝛ cũ xp̃s sit caput omni
um beatoꝝ:vbi est caput ibi de-
bẽt esse ⁊ membra ⁊ cũ sit caput
hoĩuꝫ nõ solũ pro illo statu quo
sunt aĩe in corꝑibus:sed etiã alia
rũ ꝓ omni statu sctitatis in quo
sunt tenendũ est ⁊ credenduꝫ ꝙ
oẽs aĩe que sunt digne suo con-
sortio ⁊ nihil purgabile habẽt ad
celuꝫ empyreuꝫ in quo ẽ xp̃s sub
limentur. Itẽ hugo ð sancto victo
re.ij.li.de sacramẽtis.xvi. parte
ca.iiij. Loquẽs de loco iferni sub
dit. In hoc inferno dicunt esse
ignẽ inextinguibilẽ ad hunc infer
num aĩe sceleratoꝝ a corporibus
egresse statim retrudi estimantur
⁊ qui ab hac vita purgabili exeũt
sine mora ad celũ vbi ſm humãi
tatẽ suã xp̃s iesus ĩ dextera dei pa
tris sedet in gloriã cõtinuo dedu-
ci credunt.sicut scriptuꝫ ẽ Math.
xxiiij. Ubicũqꝫ fuerit corpus ibi
congregabunt ⁊ aquile. Dicit.n.
Richar.dis.xlv.ꝙ celuꝫ empyre-
um quãuis in nullo augeat aĩaruꝫ
beataꝝ delectationẽ essentialem:
in aliquo tñ auget eis delectatio-
nẽ accidẽtalẽ inquãtuꝫ ille aĩe locũ
illũ plusquã alia loca diligũt. Pre
sentia aũt rei dilecte aliquã causat
delectationẽ. Ratio autẽ quare
illum locũ plus ceteris diligunt
triplex est. ¶ Una quia locũ illuꝫ
sciunt sibi esse deputatum a deo
quẽ sũme diligunt. ¶ Secunda
ratio est.quia in illo propter exces
sum nobilitatis sue nature super

alia corpora expressius q̃ in aliis locis refulgere tanq̃ in effectu diuinam bonitatem conspiciunt. ¶ Tertia ratio est. quia illius loci sublimitas: luminositas: immobilitas: suam spiritualem sublimitatem expressius ⁊ luminositatem ⁊ quietis perpetuitatem q̃ qualitates alioꝝ locoꝝ representant. Unusquisq̀ autem plus ceteris paribus diligit locum qui magis est representatiuus sue nobilitatis quam diligit. Hec ille in hoc igitur completur ⁊ quodammodo pficitur beatitudo sanctoꝝ q̄ sūt in celo empyreoꝝ ad quē locum ascensuri sumus non solum ꝺm aiam: sed etiam ꝺm corpus ⁊ aiaꝫ cū audituri sumus verbū pro theꝫ mate sumptū. s. Uenite be. ⁊c.

Decima gloria anime

erit felicitas inuariabilis. ⁊ hoc maxime veꝝ erit post generalem resurrectōem sicut post declarabit. Tūc enim erit perfecta felicitas.

¶ Absq̀ tristicie admixtione.
¶ Absq̀ aliqua fatigatione.
¶ Absq̀ aliqua cessatione.
¶ Absq̀ aliqua alteratione

¶ Primo igitur erit pfecta felicitas absq̀ tristicie admixtione. Felicitas enim mundana non est sic perfecta quin aliqua possit accidere tristicia. Immo quantumcūq̀ aliquis sit in hoc mundo perfect⁹ dicere potest cum propheta. Heu mihi quia incolatus meus pro. est. Ubi glo. Heu mihi quia incolatus meus. i. peregrinatio huius seculi ꝓlōgata ē: q: ⁊ si breue sit tē pus tn̄ desiderio nimio longū videtur. Itē vt ibidē dr̄ ascendere cupiens ad eternā hierl'm multos inuenit obsistētes. iō a linguis eorum cupit liberari dicens. Dn̄e libera aiam meā a la. in. ⁊. a lingua dolosa. nam cum cogitat homo ascendere siue proficere contempto seculo soli deo adherēdo īcipit pati linguas auersantiū. i. detrahentium. ⁊ qđ grauius est q̄si consulendo a salute auertentiū. Has autem qui non patitur nondum proficere conatur. ascensurus ergo primo contra eas precatur. q. d. Quia me in gradu constituisti iam ergo. O domine libera animam meam a labiis iniquis. i. que iniqua suadent ⁊ a lingua dolosa que sub spem consulendi plus nocet. Talia enim labia primo homini occurrerunt. vnde periit. labia. n. iniqua fuerunt qb⁹ exp̄ssus est comede: lingua dolosa qua paliato fine consilii dictum est. eritis sicut dii. Peregrinus quideꝫ hō transiēs p villas semp hꝫ cāes infestos. vnde Sene. Natura canum est imbecillium q̃tominus vires habuerint plus latrare. hec in glo. Et hec quidem ⁊ alia plura possunt esse causa tristitie. iuxta illud q̄ per eundem prophetam dicitur. Defectio tenuit me. p pec. dere. le. tuam. Glo. In me consolat⁹ sū: sed defectio vel tediū tēuit

me pro petõribus ⁊ cetera. Tedet
eniȝ eũ: q꞉ cũ his conuersatur: do
nec arca vẽtilet: vel tediũ ⁊ ðsecr᷒
est ei ꝑ excessib᷒ peccantiũ: quia
plus grauat sctrñ viꝝ q̃ȝ sua pẽa
quoꝝ dolore defecit tãta ẽ virtus
pietatis. hec glo. In illa aũt felici
vita nõ erit lingua dolosa: nõ erũt
labia detrahẽtia: nec erit qcq̃ȝ qd̃
possit eẽ cã doloris. Vñ nos hic
audiẽtes ⁊ ad celestẽ hierl̃m sus-
pirãtes dicere possum᷒ cum ps.
Letatus suȝ in his que dicta sũt
mihi in do. dñi ibimus. Amor
nãqȝ q̃liscũqȝ sit vacare nõ potest
nã si terren᷒ est: aĩaȝ ad cõcupiscẽ
da terrena inclinat. Si vero cele-
stis est ad celestia subleuat ⁊ ad
eterna inflãmat vbi sunt cõciues
nostri angeli. hec glo. Si ergo
amor diuinus sit in nobis in do-
mũ dñi ibimus vbi pfecte gaude
bimus dũ nobis dicet. Venite
bñdicti ⁊cet. ❡ Secũdo illa felici
tas erit absqȝ fatigatiõe. Hoc. n.
mirabile ꝙ sancti ĩ illa contẽpla-
tione ⁊ visiõe btã nõ fatigabunt
nũc uero cũ deũ cõtẽplamur aut
aliqd boni facim᷒ itantũ sumus
fragiles ꝙ patimur fatigã ⁊ non
possumus semꝑ orare: aut bene
agere. ⁊ hoc videt ꝓcedere a par
te corpis de quo dr. Sap. ix. Cor
pus qd̃ corrũpit aggrauat aiam
⁊ deprimit terrena ihabitatio sen
sum multa cogitantẽ. vñ Nic. de
lyra ait. Corpus corruptibile im
pedit itellectũ in suo opere. Jdo
dicit corp᷒ qd̃ corrũpitur aggra-
uat aiam. quasi diceret. Hoc non
facit corpus inquantũ corpus:
q꞉ nõ impediebat in statu inno-
centie: sed inq̃ȝtũ corruptibile q̃le
factum est per peccatum ade ⁊
terrena inhabitatio deprimit sen
sum. idest intellectum multa cogi
tantem. nam ꝓpter hanc inhabi-
tationẽ hȝ cogitare de necessariis
ml̃tis ex pte corpis. hec ille. In
illa ṽo gloria celesti corpus nul-
lo modo impediet animam a cõ
templatione diuina vt post dicet:
nec per consequens erit aliqua
fatigatio aut labor in illa felicita-
te: sed semper plena ⁊ perfecta de
lectatio ⁊ infatigabilis. Hoc ta-
men premium ĩfatigabiliter quo
ad habitum ⁊ desiderium anime
debemus appetere. Ubi sciendũ
sicut ait Nico. de lyra super. ij.
Corint. v. Qd̃ appetitus est incli
natio sequens formam. Est autẽ
in nobis duplex forma scilicet na
turalis ⁊ gratia habitualis. Ap-
petitus autem nature inclinauit
ad conseruandum vnionem ani
me cũ corpore. ⁊ ideo dissolutio-
nem refugit ⁊ abhorret. Appeti
tus aũt gratie iclinat ad ꝯsecutio
nem glorie que consistit in clara
dei visione ⁊ fruitione. Igitur si
anima posset ꝯsequi gl̃iaȝ absqȝ
dissolutione corporis huius mor
talis appetitus gratie tenderet ĩ
consecutionem glorie celestis sĩ
retardatione per appetitum natu
ralem. Sȝ q꞉ hoc nõ põt fieri. idõ
appetit᷒ nãlis co ꝙ refugit nãli-

ter dissolutiõem hanc quodãmõ repugnat appetitui grẽ. iõ ait apostolus ibidem. In hoc ingemiscimus: habitatõem nr̃am. i. desideramus cũ tedio dilationis glorie ꝯsecutõem q̃ de celo est: q: datur a deo. ⁊ nõ est ex principijs intrinsecis nature: pp qd̃ indumentuȝ dr̃ Jo. dixit apl̃s. Supindui cupientes appetitu. s. grẽ. si tñ vestiti nõ nudi inueniamur. i. si absq; dissolutione corporis corruptibilis. quo induit aĩa vt vestimẽto posset supindui gl̃ia: tũc absq; aliquo retardante appetitus grẽ in hoc ferretur: sed q: hoc est impossibile. iõ retardatur p naturalẽ appetitum dissolutionẽ aĩe ⁊ corpis abhorrẽtem: pp qd̃ subditur. Nam ⁊ q sumus in hoc tabernaculo. i. in hoc corpore mortali ingemiscim⁹ grauati de dissolutiõe corpis ⁊ aĩe eo q noluim⁹ expoliari corpe p mortem: sed supuestiri. s. gl̃ie vestimẽto. Appetit⁹ tñ gratie in oib⁹ sanctis vincit appetitũ nature. iõ ait apl̃s. Audemus ãt. s. sine trepidatione ⁊ bonã voluntatẽ hẽmus. i. delectationẽ in mẽte magis peregrinari a corpe. i. dissolutionẽ huius corporis p mortẽ subire ⁊ p̃ntes esse ad deũ. i. vt p ħ habeam⁹ clarã dei visionẽ ⁊ pfectã fruitõeȝ ħ Ni. de lyra. pp quod apostolus ait. i. c. ad Phil. Coartor. n. e duobus. i. moueor ad appetendũ duo que nõ possũt simul hr̃i desideriũ hñs dissolui p mortẽ corporalẽ ⁊ esse cũ xp̃o. s. in gl̃ia. Multo melius est. i. videtur p me. pmanere aũt in carne. i. diutius viuere magis necessariũ est pp vos. i. ad vestraȝ ꝯfirmationẽ in fide ⁊ moribus p doctrinã meã. Hec Ni. de lyra. Grã igit in paulo supuincẽs appetitũ nature eũ inclinabat infatigabiliter ad gl̃iam. ⁊ ħ erit rõ quare in illa gloria nulla erit fatigatio: q: illa gloria erit cũ gratia ꝯsumata in corpore gl̃ioso sicut post dicetur. Et illã beatã vitam optãtes nõ fatigemini aĩs vestris deficientes. Heb. xij. Ad hãc igit vitam felicẽ vocabimur dũ christus ꝓferret. Venite be. pr̃is mei possidete ⁊c. ¶ Tertio illa felicitas erit absq; cessatõe nũc qdem qñq; oȝ cessare ab opere virtutis vel quocũq; alio opeꝛ nã post vigiliam oȝ dormire: oȝ ẽt nũc bibere nũc comedere. Et sic nõ valemus eandẽ opationeȝ absq; cessatione facere. in illa gloria nõ sic nunq; .n. ibi dormiemus. nũq; ab eadẽ opatione cessabimus: sed dei visio ⁊ fruitio ⁊ breuiter oẽs opationes ibidẽ aĩe ⁊ corpori ꝯueniẽtes erunt ppetue ⁊ sine cessatõe. Nec in inferno cessabũt tormenta: sed erunt ppetua ⁊ absq; fine. ꝓpter qd̃ Salomon monet nos absque cessatione audire doctrinã q̃ possit nos pducere ad gloriã dicens Prouer. xix. Non cesses fili audire doctrinam nec ignores sermões scie. Nam sicut illa gl̃ia est in ꝯtinua visione ⁊ fruitõe dei. sic dispositio ad illã est in ꝯtinua acq̃sitõe

scientie et virtutū q̄tum possibile est: vnde Crys. sup Mat. Deus ita nos disposuit esse vt nec studētes nec laborātes circa scripturas acquiramus salutē scie sine gr̄a dei: vt ne nobis iputemus qd scimus nec tn̄ gratiam acqremus nisi studuerimus et laborauerimus circa scripturas ne donū dei negligētibus detur. Gratia dei adiutorium est infirmitatis humane. adiutorium autem dormiētibus nō dat sed festinantibus et pusalentibus. Sicut in bello non ois q pugnat vincit. Nemo tn̄ vincere pōt nisi pugnauerit. sic non oēs q studēt et legūt acquirunt sciam sp̄ualem. Nemo tn̄ acquirere pōt nisi qui aut studiosus fuerit ad legendū: aut assiduus ad audiēdū. Hec ille. Et Eccli. vi. Cogitatū habe in preceptis dei: et in mādatis illius marie assiduus esto. Nā vt eodem li. dicitur. c. ij. Qui timet dn̄m inquirent q̄ beneplacita sunt illi et q diligunt eū replebuntur lege ipsius. Et rō est q: sicut lux est necessaria gradientibus vt recte ambulent. Sic noticia legis ad deū tendentibus. Ideo dr̄ Prou. vi. Cōserua fili p̄cepta patris tui. Et sequitur. Cū ambulaueris gradiētur: cū dormieris custodient te. et euigilans loquere cū eis: q: mandatum lucerna est. et lex lux. Sed hodie viā hāc lucis et iusticie inuigilant oibus malis: nec cessant a peccatis. Nō sic in illa vita beata erit in qua s̄m Bern. nr̄m rōnale deus implebit luce sapientie ita vt penitus nulla scientia desit. Implebit ꝯcupiscibile nr̄m fonte iusticie vt oio desideremus eam et ea penitus repleamur. Nr̄m irascibile replebit summa iocunditate atq leticia. Hec ille. Non cessemus igitur bn̄facere charissimi q: qui perseuerauerit vsq in finem hic saluus erit Mat. x. q: nec cessabimus illā diuinā essentiam ꝯtemplari ad quā vocabimur dum nobis dicetur. Uenite be. etc. Quarto dictū est q illa felicitas erit sine alteratione. In hoc. n. mūdo sunt valde multe alterationes tam in aia q in corpore sicut notū est sunt multa ipedimenta vt nō valeamus ad illud regnū peruenire nisi cū magna difficultate. Sed i celesti gloria nulla erit alteratio: nec in aia: nec in corpe: immo oia erunt sic stabilia sic placētia vt quilibet btūs possit dicere illud Job. xix. Gl'ia mea semp innouabitur. Nā res melius placent et magis sunt gloriose. Jō ad denotandum summā delectatōem illius glorie dicitur q sp innouabit. q: tale aetrn̄i erit gaudiū post millia milliū annorum: imo et in ppetuū q̄tū erit in primo aggressu ad illam. De signis aūt que ondunt hoiem eē d numero electorum ad illā gloriā ait Bern. Quis poterit dicere ego d electis sū. ego de predestinatis ad vitam. ego de numero filiorum reclamante nimirum scriptura Eccli. ix. Nescit hō vtrum dignus sit amore

vel odio. Certitudinem vtiqȝ non habemus: sed spei fiducia ꝯsolat nos ne dubitationis huius anxietate penitus cruciemur. Propter hoc data sunt quedam signa ⁊ indicia manifesta salutis vt indubitabile sit eum eē de numero electorum: in quo ea signa permanserit Nam quos presciuit ⁊ predestinauit deus conformes fieri imaginis filij sui vt quibus certitudinē negat causa solicitudinis fiduciā prestet gratia consolationis: itaqȝ qui stat videat ne cadat. ⁊ in ea fōma que salutis indicium est ⁊ argumentum predestinationis perseueret atqȝ proficiat. Porro inter ea que fiduciam prestant: ⁊ mater iam spei illud vnum maximum est verbum dn̄i Johannis. viij. Qui est ex deo v̄ba dei audit. Nonnullos. n. sic interdum inuenies audientes: ac si nihil ptineant ad eos q̄ dicuntur non intrare cor suū non discutere mores suos nō cogitare: ne forte quod audiunt dictum sit pp eos Si forte sermo dei manifeste aduersus vicia illa ꝓcessit qbus se illi sentiunt obligatos dissimulant ⁊ auertūt oculos cordis. aut qualibet adinuentōe palliant vicia ⁊ seducunt miseri semetipsos. In his ergo salutis signa non video magis aūt vereor. ne forte propterea non audiant verbū dei: q: non sunt ipsi ex deo: Est ⁊ aliud testimonium qd̄ in terra datur ad discernendos celi ciues a ciuib⁹ babylonis. Non. n. sine testimonio electos suos deserit deus aut certe que nam eis poterat esse consolatio inter spem ⁊ metum sollicitudine anxia fluctuantibus. si nullum electionis sue habere testimonium merentur. Proinde fidelis sermo ⁊ oī acceptione dign⁹ quo salutis testimonia cōmēdantur. Tres sunt inquit qui testimoniū dant. Spūs aqua ⁊ sanguis. In primo hoīe oēs peccauimus: in ipso etiam cecidimus vniuersi. cecidimus sane in carcerem luto ⁊ lapidibus plenum: exinde iacuimus captiui iniquitati conquassati donec venit desideratus gentibus qui nos redimeret ablueret adiuuaret. Hic est. n. qui sanguinem proprium dedit in redemptionem: aquam simul produxit de latere suo. in ablutionem. Emisit deinde de excelso spiritum suū q adiuuaret infirmitatem nostrā. Quis est autem qui testimonium habet effusi sanguinis christi nisi qui continet a peccatis. Seruus. n. peccati est qui facit peccatum qui si deinceps contineri poterit ⁊ iugum abiicere misere seruitutis certissimum habet testimonium redemptionis. quam operatur sine dubio sanguis christi. verum non sufficit peccatori si non assit etiā penitentia. Habet ergo ab aqua testimonium qui laborat in gemitu suo lauans per singulas noctes lectum suum. Sane nouum superuenisse spiritū: cer

tissime noua conuersatio testatur Jam vt breuiter repetam a sanguine ⁊ aqua ⁊ spiritu habere testimonium est si contines a peccatis: si dignos agis penitentie fructus si facis opera vite. Hec Ber. Ex his igitur signis pōt esse spes ⁊ coniectura eterne predestinationis ad illam gloriam de qua pauca locuti sumus in qua sunt aliqua multo plura que loqui non videmus: quia vt dicitur .i. Cor. ii. oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit que preparauit deus diligentibus se: quibus dicturus est vt ostendat magnitudinē glorie sue. Venite benedicti ⁊ cetera. Et dictum est de his que ptinent ad aiaꝫ ⁊c.

Consequenter videndū est de beatitudine corporis: vnde si solum beata erit anima: sed ⁊ ipsum corpus suo modo beatificabitur Circa quod tria sunt declaranda.

¶ Primum erit de generali resurrectione.

¶ Secundum erit de finali diiudicatione.

¶ Tertium erit de corporum glorificatione.

¶ Circa primum ait apostolus .i. Corint. v. Omnes quidem resurgemus scilicet tam boni quam mali sed non omnes immutabimur. scilicet de statu animalitatis ad statum spiritualitatis. Iste .n. est articulus fidei ꝙ scilicet credīmus carnis resurrectionem quī quamuis non possit probari necessaria ratione. potest tamen probari auctoritate ⁊ rethorica persuasiue sic. Justum remuneratorem decet vt illa coniungat in cōsolatione premii que sua virtute coniunxerat in labore meriti. sed deus est iustus remūerator ⁊ sua potentia siue virtute animaꝫ coniunxit corpori in labore vite presentis: ergo animam coniunget in consolatione premij vite future. Hoc autem fieri non potest nisi illi qui decesserunt resurgant a mortuis. ergo ⁊c. Preterea premīum correspondere debet merito: ⁊ pena demerito. sed anime saluādorum merentur in suis corporibus: ergo ⁊ anime saluandorum tandem debent premiari in suis corporibus. ⁊ ita anime damnatorum debent cruciari in suis corporibus. Item cum anima nata sit esse corporis forma ⁊ forma naturalem habeat inclinationeꝫ ad materiam. aīa habet ad naturalē inclinatōeꝫ ad pficiēdū humanū corp⁹ ⁊ regēdū: sed nulla nālis inclinatio est frustra. qꝛ vt dr̄ primo de celo ⁊ mundo. natura non facit aliquod scꝫ vanum. ⁊ si hoc ē verum de natura naturata multo

fortius hoc est veꝝ de natura na-
turante. Hoc est de institutore cre
ate nature. qui tamen ipsam non
naturaliter nec de necessitate sed
libera voluntate instituit. Frustra
autem ꝛ vane esset in aïa separata
predicta inclinatio si nunꝙ̄ esset
humano corpori iteꝝ vnienda. ꝙ̄
uis.n. naturalis appetitus beati-
tudinis in dānatis remansurus
sit ppetuo incōpletus: non tñ est
frustra qꝛ est ad maioris iniquita
tis in qua obstinati sunt punitio-
nez: ꝛ p hoc ad diuine iusticie ma
nifestationem: non sic tñ posset di
ci de inclinatione animaꝝ: si nūꝙ̄
essent iteꝝ corporibus vniēde. nō
.n. pōt dici ꝙ ppetua priuatio cō
plementi illius inclinatiōis esset
pp aïaꝝ obstinationez in peccato.
qꝛ hec cā extendi nō posset ad aïas
beatas hanc rōnez ponit Richar.
Item aïa rationalis naturaliter
appetit vniri suo corpori. ergo im
perfecta btītudine: ipsa anima est
suo corpori vnita: antecedens pꝫ
per btūm Aug. super Geñ. ad lit
teram vbi ait. ꝙ aïa beata retarda
tur ne tota intentione feratur in il
lud summū celum. s. diuinā essē-
tiam pp appetitum seu desideriū
quod hꝫ ad viuificanduꝫ corpus
suum. minor ēt pꝫ. qꝛ in pfecta be
atitudine oē desiderium aïe imple
tur. Et richardus inquit hoc req
rit vniuersi pfectio. De perfectōe
oi eius est triplex substantia. s. pu
re corporalis ꝛ pure spūalis: ꝛ ex
corporali ꝛ spūali cōposita. Unde
hac parte sue perfectionis careret
vniuersū ppetuo si aïe a corpori-
bus separate nūꝙ̄ corporibꝰ vni-
rentur. h ille. Unde magister dis.
xliij. quarti. ca. i. ait. Resurrectu-
ram carnē oïum qͥcunꝙ̄ nati sūt
atꝙ̄ nascentur ꝛ mortui sunt atꝙ̄
morientur nullatenus ambigere
dꝫ xpīanus. Ait.n. Isa. xxvi. ꝫm
translationē. lxx. interpretū. Re-
surgent mortui ꝛ resurgēt q erāt
in sepulchris. Et apls. ij. Thess.
iiij. Nolumꝰ vos ignorare de dor
mientibus ꝛc. Recta ergo fides
ait Bonauē. dicit resurrectionem
corpoꝝ nostroꝝ esse futuraꝫ. ꝛ ad
hoc credendū adiuuatur per fidē
resurrectionis xpi iam facte. Si
.n. xps est caput ꝛ membra dicūt
conformari capiti. Cum xps re-
surrexerit constans est vt ꝛ nos re
surgamus. Et Richar. Aïe vniē
tur eisdē corporibus numero a q
bus separate fuerunt. Aïe.n. sepa
rate inclinātur naturaliter ꝛ deter
minate ad illa corpora que aïaue-
runt. Quāuis.n. a principio crea
tionis aïa que est huius corporis
forma potuisset fuisse conueniens
alteriꝰ corporis siꝯis. tñ ex sui vnio
ne ad corpus ad ipsum determi-
nate contrahit naturaleꝫ amiciti-
am. ¶ Exemplum huius ponit
tale. Supponitur. due puelle in
omnibus similes hoc excepto ꝙ
numero differunt. Quāuis a prin
cipio indifferens esset alicui viro
ducere quamlibet istaruꝫ: tamen
vna ducta iam non est indifferēs

ad vtrãq3. ꝛ si ambe resurgerent i statu corruptibili iterum nupture magis inclinaret ad illam: cũ qua familiaritatẽ cõtraxit prius. Preterea rectitudo iusticie hoc exigit vt dictũ est: vt q participes sunt i merito vel demerito pticipes sint in pena vel premio. Et hoc est ꝙ dicit Job. xix. In nouissimo die de terra surrecturꝰ sũ ꝛ rur. circũ. p. m. ꝛ in. c. m. v. d. sal. meũ. Erit igit idẽ hõ numero q prius fuit: qd determinat Richar. di. Diuina puidentia oẽs hoies determinat in suũ finẽ electos ordinat in vltimũ finẽ rõne. s. finalis bonitatis eis debitũ. Illã bonitatem ꝛ illum finẽ eis ꝯferendo. Reprobos ordinat in vltimũ finẽ eis debitu3 rõne finalis malicie: nõ illã maliciam eis ꝯferẽdo: q2 malicia nõ ẽ a deo: sed iuste pmittẽdo eos decedere in malitia ꝛ illũ finẽ eis iuste infligendo. Ille aũt finis est vltima pena. Hoies vero non ꝯsequũtur finẽ suũ in hac mortali vita: q2 nec assequunt adeptionẽ sũmi boni nec pfecte eius adeptiõe priuãt. Ergo ꝯsequunt suũ vltimũ fine3 post mortẽ. sed nõ ꝗ diu non sũt. Hoies aũt qui mortui sunt nũꝗ erunt hoies nisi resurgãt: ergo d necessitate sequtur ꝙ illi idẽ hoies q mortui sũt resurgẽt. aliter nũꝗ ꝯsequerent finem suũ vltimũ. Et ita ne aliqua dei opa remaneant i perfecta: ꝛ ne naturalis appetitus quẽ aiabꝰ indidit ad sua corpa sit frustra. aie tñ reprobo℞ reunient non pp eo℞ ꝯsolationẽ: sed ad sue dãnatiõis cumulũ. Predicta tñ resurrectio erit imediate p diuinã potentiã fiet insup in iussu xpi sicut dr ad Thessa. iiij. Ipse dñs i iussu ꝛ in voce archãgeli. ꝛ in tuba dei descẽdit de celo ꝛ mortui q in xpo sunt resurgent primi. deinde nos q viuimus qui relinquemur simul rapiemur cũ illis i nubibus obuiam xpo in aera ꝛ sic sp cum dño erimus. Tertus sic exponitur a Ni. de ly. Ipse dñs in iussu dicendo surgite mortui ad iudiciũ. ꝛ in voce archangeli. s. michaelis q est princeps ecclesie sub quo intelliguntur angeli alij qui ministeriũ adhibebunt in resurrectione colligendo pulueres q magnum sonũ faciẽt quasi iudicii pcones. Põt ẽt aliter exponi. vt illõ dictũ. Surgite mortui ad iudicium sit archãgeli michaelis executiue ꝛ xpi impatiue. cuius virtute infinita fiet resurrectio. Et sic cũ d2 in iussu refertur ad xpm. ꝛ qd subditur. Et in voce archangeli ad michaelẽ archangelũ. Et i tuba dei. Ista tuba non est aliud ꝗ vox predicta q̃ dicitur tuba pp similitudiuem tube materialis veteris testamenti qua fiebat conuocatio ad consiliu3 ꝛ preparatio ad bellum ꝛ inuitatio ad festum. q2 tunc omnes congregabuntur in iudicio ꝛ armabitur creatura ad vltionem inimicorum ꝛ inuitabũtur iusti ad festũ angelo℞. Descẽdetq3 xps de celo. nã iudicabit in

forma humana apparent. ꝫ ꝙ dr̄
Act.i. Hic iesus q assūptus est a
vobis. s. in forma humanitatis sic
veniet. s. ad iudiciū. Et mortui q
in xp̄o sunt resurgent primi. Ista
prioritas ⁊ posteritas nō pt̄ refer
ri ad actū resurgēdi: q: oēs resur
gent in eodē instanti ꝫ qd̄ dicitur
prime Cor. xv. Oēs qdē resurge
mus. Et subdit in momēto i ictu
oculi: pp qd̄ saluo meliori iuditio
videtur mihi ꝙ ista p̄oritas ⁊ po
steritas sit referēda ad getē in xp̄o
in eius fide moriēdo. Deinde nos
simul rapiemur cū illis: iā resusci
tati cū ipsis obuiā christo venienti
ad iudiciū in aera vbi ꝓfert sniaꝫ
iudicij sup vallē iosaphat: vt dcm̄
fuit Johel. iij. Et sic semp cum
dn̄o erimus q: electi a xp̄o nō se-
parabunt amplius sed semp erūt
sibi ꝯiuncti: nō solū in aīa sed ēt in
corpore. Hec Ri. de ly. Bonauē.
vero di. xliij. iiij. ꝙ in xp̄o est assi-
gnare nr̄e resurrectōis duplicem
causam. s. cāꝫ efficientē ⁊ finalem
Efficientē aūt dupliciter assigna
re aut sicut primū principiū aut si
cut instrumentū efficiens. Sicut
primū principiū est xp̄s ꝫm deita
tem ⁊ tota trinitas efficiens: sicut
instrumentū est vox xp̄i ad cuꝰ pro
lationeꝫ ⁊ vocationē mortui resur
gent. Similiter cā exēplaris duplex
est vna in qua res cognoscit ⁊ di-
sponitur. ⁊ sic ē dei filius ꝫ natu
raꝫ diuinā ⁊ tota trinitas. alio mō
in quo inchoatur ⁊ exēplificatur ⁊
sic est resurrectio xp̄i. Q: vt dicit
Aug. de tri. Talia erūt corpora
quale xp̄s in sua resurrectiōe mō
strauit. Unde fuit quoddā exēplū
in quo fuit nr̄a resurrectio inchoa
ta tāꝗ membꝝ in capite. sicut dr̄
Ephe. ij. Deus ꝯuiuificauit nos
xp̄o nos sibi p fidē formatā incor
porando cuius grā sumus salua-
ti. s. in spe ⁊ cōresuscitauit simili-
ter in spe. Dicit idē doc. ꝙ priꝰ na
tura resurgent ꝗ̄ audiant. Uñ in
auditu sunt duo. s. receptio speci-
ei i organo ⁊ iudiciū de re recepta
Quantū ad receptionē precedet ex
citationeꝫ: sed ꝗ̄tū ad iudiciū seq̄
tur: ⁊ ita ad vocē xp̄i fiet resuscita
tio ad honorē ipsius humanitatis
in qua fuit mortuus. Uñ vox ista
erit virtuosa. Et iō dicitur iussus
quasi preceptū. Dicet. n. ⁊ fiet. erit
angelica. ideo dr̄ vox archangeli
idest principis. Erit nihilominus
serena. ⁊ iō vox tube dr̄. ⁊ idē mul
tiplici vocabulo exprimitur ad in
sinuandū illiꝰ vocis proprietatem
multiplicē ⁊ dignitatē. Jo. v. No
lite mirari hoc. q venit hora i qua
omnes qui in monumentis sunt
audient vocem filij dei.

¶ Declarat idem doctor ꝙ in re-
surrectione tria erunt.

¶ Primum erit corporis ex pul-
ueribus reformatio.

¶ Secundum ipsi corpori refor-
mato anime vnio.

¶ Tertio vnitorum inseparabilis
colligatio.

¶ Primū erit ꝯ nāꝫ. i. ꝯ solitum
cursū nē q pōt pfecta destruere

nõ tñ põt destructa repare. Scdõ erit ꝑm naturã: q: aĩa corpi optie organizato cui desiderabat vniri vnietur. Tertiũ erit supra nãm. s. er corruptibili fiat incorruptibile. Qz ergo pmũ ꝛ vltimuz nõ est a natura. iõ nõ ẽ dicẽdũ resurrectionem esse nãlẽ. pmũ. s. recollectio pulueꝝ vr debere fieri ꝑ angelos iuxta illud Mat. xxiiij. Mittet angelos suos cũ tuba ꝛ voce magna ꝛ ꝯgregabit electos ei⁹ a quattuõ ventis celi: a sũmis celoꝝ vsqꝫ ad terminos eoꝝ. Nic. de ly. Mittet angelos suos q: ministerio angeloꝝ colligenẽ cineres mortuorũ. Cũ tuba: sic. n. i datõe legis auditus ẽ sonus terribilis. vt habetur Exo. xx. ita audieẽ tũc sonit⁹ ꝯsimilis virtute angeloꝝ factus: ꝛ voce magna. Ista uox erit vox xp̄i vocãtis mortuos ad iudiciũ. Et cõgregabunt electos eius. Licet. n. oẽs adducãt ad iudiciũ: tñ electi spãliter adducẽẽ misterio angeloꝝ q: erũt ꝯciues eoꝝ. A q̃tuor vẽtis celi. i. a q̃tuor ptib⁹ mũdi vñ oriũtur ꝑncipales vẽti. ꝛ ꝑ h̄ itelligũẽ. alie ptes orbis min⁹ ꝑncipales. A sũmis celoꝝ ꝛc. Iste mod⁹ colloquẽdi ẽ ꝑm apparentiã: q: sũmuz celi vr ẽẽ sup cenith capitis nr̄i terminus aũt celi videtur vbi terminatur aspectus. q: ibi videtur celum coniungi terre. licet ꝑm veritatem equaliter distet a terra vndiqꝫ. Est ergo sensus a summis celorum. i. ab omni loco qui sub celo est adducentur electi ad locum iudicij. Hec Nicol. de li ra. Secundum hoc dicitur q̄ corporalis recollectio pulueꝝ non fit in instanti: q: nulla virtus creata potest aliquod corpus de loco ad locum transferre in instanti. sed virtus angeloꝝ quoꝝ ministerio talis puluis materialis recolligeẽ: de quo formanda sunt corpora resurgentium est finita: erit tñ tempus breue ꝛ imperceptibile humano sensu: q: q̄uis huiusmodi actio angeloꝝ mensuretur tempore siue ego: mensura tñ talis est adõ velox q̄ excedit oẽm temporalem velocitatem ab hoĩe excogitabilẽ. Ideo apostolus dicit: quod fiet in momento. Formatio tñ corporis ꝛ animatio fiet in instanti: q: sola virtus diuina de predicto puluere potest humanum corpus formare. ꝛ formatum animare: q̄ quidam virtus est simpliciter infinita. Et si verba apostoli referãtur ad hanc corporis formationẽ: ꝛ animaꝝ infusionem tunc potest concedi q̄ per ictum oculi ꝛ per momentum intelligit instantaneam mensuram: non tamen hoc faciet deus in instanti propter necessitatem: sed magis propter congruitatem: vt ex hoc. s. magis elucescat diuine virtutis ꝑfectio oẽs virtutem creataz excedens. ꝛ hoc dico probabiliter. Et hoc sufficit in ista materia supernaturali ad quam intellectus humanus non potest sufficienter attingere ꝑ statu miserie. ¶ Circa hanc materiã

querit Richar. vtꝝ ex materia cu
iuslibet membri reintegretur idē
membrum in numero. Et soluen
do dicit ꝙ in materia membri est
considerare illud quod est de ne-
cessitate ad debitam membri con
sistentiam: ⁊ illud quod ibi est de
superfluitate. nam contingit qn̄qꝫ
membrum aliquod plus habere
de materia q̄ꝫ conueniens sit for-
me eius. Primum ergo redibit
ad idem membrum in numero:
qꝛ reformatio debet respondere
formationi. Si tamen aliter fie-
ret nihilominus videretur quibus
dam ꝙ posset idem corpus in nu
mero resurgere ex quo rediret to
tius eadem materia in numero: ⁊
eadem in numero forma: que sūt
essentiales partes compositi: qḋ
sentire videtur Augu. xxi. de ci.
vbi ponit exemplum de vase facto
in limo ⁊ postea in eundem limuꝫ
redacto: ⁊ de eodem limo iterum
reparato. Et ibidem dicit ꝙ ad h̄
ꝙ redeat idem numero non opor
tet ꝙ illa pars materie que prius
erat in fundo iterum ponatur in
fundo: sed sufficit ꝙ totum repa-
retur de toto. Et simile dicit in li
bro Enchyri. c. xci. Si statua in-
quit cuiuslibet metalli solubilis:
aut igne liquesceret aut contere-
retur in puluereꝫ: aut funderetur
in massam ⁊ eaꝫ vellet artifex rur
sus ex illius materie quantitate re
parare: nihil interesset si ad eius
integritatem reparate que parti-
cula materie cui mēbro redderet

dum tn̄ totum ex quo constituta
resumeret. ita deus mirabiliter:
atqꝫ ineffabiliter artifex de quo ca
ro nostra constiterat eā mirabili ⁊
ineffabili celeritate restituet: nec
aliquid attinebit ad eius reintegri
tatem vtꝝ capilli ad capillos re-
deant. ⁊ vngues ad vngues: an
quicquid eoꝝ perierat mutetur ī
carnem: ⁊ in partes alias corpo-
ris reuocetur curante artificis ꝓ
uidentia ne quid indecens fiat. h̄
Aug. Dicit insuper idem doctor
. c. precedenti. Non aūt perit deo
terrena materies de qua mortaliū
creatur caro: sed in quēlibet pul-
uerem cinerē ve soluatur in quoli
bet alitus aurasque diffugiat in
quamcunqꝫ alioꝝ corpoꝝ substā-
tiam vel in ipsa elementa vertatur
in quoꝝcunqꝫ aīalium ēt hoīum
cibum cedat: carnēqꝫ mutetur alī
monie humane puncto tp̄is cedit
que illā primitus vt hō fieret cre
sceret viueret animauit. Hec ille.
Sed de etate ⁊ quantitate resur-
gentium iā dicamus: apostolus
nāqꝫ ait Ephe. iiij. ꝙ officia de q
bus ibidem loquitur exercebunt
in ecclesia militante donec occur
ramus oēs in vnitatē fidei. i. ait
Ni. de lyra qui sumus vniti in fi
de ⁊ cognitione christi in virꝫ ꝑfe
ctum. i. occurramus xp̄o venienti
ad iudicium qui ē vir oīo ꝑfectus
in mēsurā etatis plenitudinis xp̄i
oēs. n. resurgēt in etate. xxxiij. an-
noꝝ q̄ est etas plene ꝑfecta ⁊ in q̄
xp̄s passus fuit. Hec Ni. de ly. qḋ

deducens Richar. di. xliiii. quar-
ti ait. Oēs resurgent in statu cor-
poris ꝛ naturalis virtutis quam
habituri erant si tm̄ vixissent: vel
quā habuerunt qui tm̄ vixerunt q
est in tpe ad qđ terminatur mot᷒
ꝑficiendi qui circiter de lege cōi
est illud tp̄s quo xp̄s mortuus est.
vñ Aug. xxij. de ci. ait. Quod cō-
memorauit apl̄s de mensura eta
tis plenitudinis xp̄i sic accipiam᷒
dictum vt nec vltra nec infra iuue
nilem formaꝫ resurgant corpora
mortuoꝝ. sed in ea etate ꝛ robore
vsqꝫ ad quam hic xp̄ꝫ ꝑuenisse co
gnouimus. pp. n. perfectionē na
ture decet vt resurgant in optimo
statu corporis quē habuerūt: vel
si tm̄ vixissent erant naturaliter ha
bituri. Ille aūt status est in termi
no motus ꝑficiēdi vt dictum est
ꝛ ita non oēs resurgent in equali
virtute naturali vel supernaturali
sed oēs resurgent in naturali vir-
tute quā quilibet habiturus erat
vel habuit in termino sui ꝑfectus
ꝛ illud tp̄s fere idem est quantum
ad oēs: ið oēs dicuntur resurre-
cturi in eadē etate. Et diri fere q꞉
tp̄s mensurans motū profectus i
omnibus hoībus nō est punctua
liter equale. Hec Richar. Magi-
ster ēt. i. c. di. xliiij. quarti dicit. oēs
. n. in eadem etate resurgent in
qua christus mortuus est ꝛ resur
rexit cuiuscunqꝫ etatis mortui fue
rint. sed non omnes eandem sta-
turam corporis obtinebunt. Un
de apostolus non ait. In mensu-
ram corporis ꝛ stature: sed etatis.
¶ Sed vt ait Richardus: quili-
bet resurget in illa qualitate ꝛ sta-
tura que vnicuiqꝫ debebatur in
termino motus proficiendi ꝓm
naturalem virtutem caloris exten
dentis humidum ꝛ humidi susci
pientis extensionem. natura non
errante: vel per aliquod accidens
innaturale non impedita. q꞉ per
resurrectionem non reducet tan-
tummodo idem in specie. sed eti
am in numero. ꝛ ideo rationale
est vt non tantum resurgat in sta
tura que debetur speciei: sed etiaꝫ
in illa que debetur indiuiduo. Si
autem per errorem nature vel ni-
miam superabundantiam mate-
rie esset indebitus quantitatis ex
cessus vel diminutio seu defectus
diuina potentia supplebit vel rese
cabit. Hec ille. Item idem dicit.
¶ Uiri resurgent in sexu virili ꝛ
femine i femineo: quia hoc exigit
natura indiuidui ꝛ congruit per-
fectioni speciei ꝛ erit occasio lau-
dandi sapientiam dei. Unde qꝫ-
uis mulier generetur preter inten
tionem particularis nature: est ta
men de intentione nature vniuer
salis que vtrumqꝫ sexum requirit
ad perfectionem humane specie.
Nec erit post resurrectionē i isto
sexu confusio. quia sicut dicit Au
gustinus non erit ibi libido que ē
confusionis causa: nam priusquā
peccassent vir ꝛ femina nudi erāt
ꝛ non confundebātur. Unde nec
post resurrectionem opus erit ve

stibus pro tegumento: sʒ tantum amicti erūt lumine sicut vestimē-to. Hec ille. ¶ Resurgēt insup corpora electoꝝ sine deformitate. vñ sicut accipi pōt ex snia Aug. xxij. de ciui. oīs deformitas reducitur vel ad illā que ē ex parte coloris: vel ad illā q̄ ē ex parte figure: vel ad illā q̄ est ex pte diminutionis partiū: vel ad illā que ē ex parte su pabūdātie. Dico: ait Richardus ꝙ quocūq̄ ꝑdictoꝝ modorū deformitate accepta corpora electo-ruʒ sine oī deformitate resurgent. quia oīs deformitas ad aliquod viciū nature ptinet. Vñ Aug. in Enchyridion: ⁊ recitat magister in littera di. xliiij. circa finē. c. ij. Resurgent sanctoꝝ corpora sine vllo vicio: sine vlla deformitate: sicut sine vlla corruptiōe: onere: difficultate: sicut plus dicet infra ¶ Vñ Bonauē. tractans huius-modi resurrectioneʒ ⁊ si hūores resurgent ⁊ silr̄ rerū intestina capilli: vngues: ⁊ talia. dicit ꝙ de veritate nature hūane aliqd dici tur tripliciter: scʒ aut q̄ȝtū adesse necessarium sicut sunt pricipalia mēbra. aut q̄ȝtū adesse cōpletum vt sunt illa que faciūt ad corporis pfectionē. aut q̄ȝtū adesse decoꝝ. prima necessariū ē resurgere ꝭm totalitatē: sʒ alia cōgruū ē resur-gere ꝭʒ ꝙ faciūt ad cōplementū ⁊ decorem. Et quia humores fa ciunt ad plenitudinem ⁊ integri tatem: resurgent in tanta quan-titate quanta competit corpori.

Unde non oportet ꝙ totus san-guis quē quis amisit p minutio nē resurgat: sʒ quātū cōgruit. Si-militer de carne q̄ fluit ⁊ refluit iudicandū est. Silr̄ resurgēt inte stina que erunt plena nobilibus hūoribus que reddēt totū corpus agilius. Capilli vo ⁊ vngues sūt ad ornatū: ideo resurgēt ad orna tum ⁊ pulchritudinē corpoꝝ ele ctoꝝ Luc. xxi. Capillus de capite vestro nō peribit. Hoc ait Ni. de lyra: inquit christus ad declaran dū veritatē future resurrectiōis p quā resurgēt in electis nō soluʒ illa que sunt de necessitate nature humane: sed etiā ea que faciunt ad decorē cuiusmodi sunt capilli. Hec ille ⁊c. ¶ Querit hic quare resurrectio corporuʒ differt vsq̄ ad generalē omniū resurrectionē Rūdeo ꝙ corpora hūt quādā ꝯti nuationē ⁊ ꝯueniētiā: qr ꝭʒ illa de us ex vno hoīe fecit genus hūanū sicut dicit Act. xvij. dicente pau-lo. Fecit deus ex vno humanum genus omne vnde oēs homines simul fuerūt in vno homine ma terialr̄ siue originaliter ꝭm corpo ra ⁊ ēt oīa simul fuerunt in mate-ria ⁊ in originali pricipio ⁊ sic de-us fecit quodāmodo simul oīa corpora hominū: sed non sic est dē aīabus imo fecit eas sigillatim nec cōdite sunt in aliquo vno si-mul. sʒ quotidie a deo creantur dē nihilo: ⁊ ideo cū sit ꝯuenientia in ter originē siue ꝓductionē ⁊ con-sumationē que est per glorificatio

nec ɔgruit ꝙ corpora glorificentur simul ⁊ simul intrent celũ empireum ꝓpter ɔnexionẽ quã habẽt Anime aũt ⁊ sigillatim ⁊ successiue. Aliqui tñ ex singulari ꝑmio etiã ꝫm corpus sunt in celo empireo: sicut corpus xp̄i ⁊ beate virginis ⁊ alioꝝ que surrexerunt cũ christo vt essent veri testes resurrectionis ꝫm quorundã opinionem de qua vide in tertia parte sancti Thome. q. liij. arti. iij. ad. ij. Sciendũ quippe est post hec ꝙ resurrectio siue resũptio corporis gloriosi necessaria ẽ anime iam beate ad ɔsumationẽ ⁊ sb̄stantialẽ ꝑfectionẽ sue btı̃tudinis: ita ꝙ ante nõ hẽt suã totalẽ substantialẽ beatitudinẽ imo semp expectat cõsummationẽ suã in illa vsq₃ ad corporis resumptionẽ. s₃ tũc implebit ⁊ ɔsũmabit ita ꝙ plus nõ expectabit. Aĩa ergo post corporis resũptionem erit beatior q̃₃ ante. Et hoc dupliciter. s. extensiue ⁊ intẽsiue. ¶ Extensiue q: in pluribus. quia tunc erit beata in se: hoc est in bonis ꝓpriis ⁊ in bonis corporis: tunc. n. erit ꝑmiata sicut meruit. s. in corpore. Et ꝙ aĩa beatificetur in corpore hoc exigit natura aĩe que ẽ forma corporis: hoc etiã exigit ratio meriti ꝙ necessario est anime in corpore. ¶ Secũdo beatitudo aĩe erit maior intensiue. quia anima ꝑfectio est i suo esse naturali: ⁊ in suo posse: quando est corpori glorioso cõiuncta q̃₃ quãdo est sepata: ⁊ ideo ꝑfectius operat. Quãdiu eni₃ caret corpore glorioso fert appetitus eius ad aliud extra ⁊ extra deum. ⁊ iõ necessario appetitus anime ⁊ intentio dispergitur ⁊ diuiditur: ⁊ ideo non ita intense ⁊ perfecte ꝑ cogitationem ⁊ amorem fertur in deum. cum autem coniungit corpori glorioso intentio anime non dispergitur ad aliquid extra deum ⁊ extra se ad aliquid nõ habitũ ⁊ sic tollitur naturalis imperfectio anime que retardabat ⁊ impediebat ne posset in perfectiorẽ actum. Tollitur etiam inquietudo appetitus ⁊ intẽtionis anime quia totum iam habet quod appetebat ⁊ desiderabat ⁊ sic tollit omne quod erat impeditiuum cõsummationis beatitudinis ⁊ sic patet quomodo resumptio corporis gloriosi facit ad beatitudinem anime intensiue ⁊ extensiue Et hoc est qđ ait beatus Anselmus li. de similitudinibus. Constat aĩas sanctorũ q iã celestia tenent. necdum plena felicitate frui donec incorrupte corporum suorũ potiantur. Et sic patet de resurrectione generali.

S Ecundo dicẽdu₃ est de finali diiudicatione de qua tractat magister di. xliiij. quarti vbi dicit ꝙ domino adueniente ad iudicium precedet eũ ignis quo cõburetur facies mundi huius: ⁊ peribit celum ⁊ terra dicẽte bea-

to Petro in secunda canonica.c.
vbi. Adueniet āt dies domini sic
fur in qua celi magno ipetu tran
sient. elementa vero calore soluen
tur ꝛ terra ꝛ ea que i ipsa sunt oīa
opera exurentur. Nō exponēs Ni
co. de lyra ait. Adueniet aūt dies
domini.i. dies iudicij qua dicitur
dies domini. qꝛ tunc in oībus fiet
voluntas eius in punitiōe maloꝝ
ꝛ premiatiōe bonoꝝ. Et subditur
modus veniēdi cū dicit: vt fur.i.
repente ꝛ ex iprouiso sicut dicitur
Mat.xxiiij. De die aūt illa ꝛ hora
nemo scit. In quo celi.i. superior
pars aeris ꝛ inferior magno ipe-
tu transient a statu.i quo nūc sunt
ꝑ impetum ignis cōflagrationis
Elemēta vero calore soluent.q.d.
Non solū aer sed ēt cetera elemen
ta igne purgabūt. Terra ꝛ ea ꝛc.
.i. non solū terra: sed oīa que in ip
sa sunt facta ꝛ de ipsa ꝓducta exu
rentur. Hec ille. ¶ Ubi notanduꝫ
est ꝙ duo erunt iudicia. Unū per
aquā ꝛ aliud ꝑ ignē. Primū fcm
ē per aquā. Secundū fiet ꝑ ignē.
In prio.n. statu viguit luxuria in
qua sunt duo.s. ardor ꝛ feditas ꝓ
pter qō fiebat purgatio ꝑ aquam
q̄ est refrigerās ꝛ mundificās. In
vltimo statu vigebit auaritia vn-
de erit hoīes infrigidati frigidita
te auaricie et defectu charitatis
Math.xxiiij. Qm̄ abundabit iniq
tas refri. charitas multoꝝ ꝓpter
qō erit purgatio ꝑ ignē qui habet
cōtrariā qualitatē. De isto igne di
cit Richar. ꝙ erit sup naturalis.

Ait enim di.xlvij. Videt mihi di
cendū ꝙ illius ignis ꝓductio sup
naturalis erit. ꝛ cum hoc erit aliq̄
naturalis aptitudo ad illā opera-
tionē ad quā applicabit a diuina
virtute principaliter mouēte. quia
ignis ille erit virtute illius instru
mentum. erit tn̄ ille ignis eiusdeꝫ
speciei cū igne elemētari Bonau.
dicit ꝙ est loqui de igniū ꝯflagra
tiōe q̄tū ad inchoationē ꝛ ꝓgres
sum ꝛ consumationē. Quātū ad i
choationē dicendū est ꝙ a virtute
supra naturā est. Nō.n. ignis sic
agat nouo ꝛ insolito modo cōsu-
mendo ꝛ sic multiplicādo hoc nō
esset nisi aliqua virtus noua assiste
ret. Que āt sit illa ipse deus nouit.
Quātū āt ad ꝓgressum q est pur
gare: vrere: subtiliare: dicendū est
ꝙ hoc ē a virtute naturali. Sꝫ q̄tū-
tum ad cōsumationē vt scꝫ purga
ta sint incorruptibilia ꝛ ipsoꝝ qua
litates mutare h̄ est supra naturaꝫ.
Ignis igit iste ascendet tm̄ q̄tuꝫ
durant corpora cōsumptibilia. et
q̄tum durat spaciū ꝯtinēs elemē
ta: ascendet flāma ꝛ vlterius nō ꝓ
cedet. Unde illi⁹ ignis duplex erit
purgatio. ¶ Una ē a vetustate cor
ruptiōis. ꝛ h̄ est in oībus elemen-
tis q̄ erunt incorruptibilia post re
surrectionē: ꝛ q̄tū ad hanc ascen
det vsqꝫ ad vltimum spere ignis.
¶ Alia est purgatio a feditate pcti
que se extēdit ꝑ aerē caliginosum
nō ꝙ i ipso aere sit pctm̄: sed q̄daꝫ
feditas cōtrahit in loco ex pecca-
to: ꝛ ita ex fūmo sacrificioꝝ exhibi

torum idolis quodãmodo est aer
infectus: ⁊ q̃tũ ad istam purga-
tionem tantum ascẽdet q̃tũ aque
diluuij ascenderunt. h ille. Et Ri
char. querẽs de hoc igne an prece
dat iudiciũ dicit. ꝙ ignis ille q̃tũ
ad sui iudiciũ ꝑcedet iudiciũ. iu-
xta illud ps. Ignis ante ipsum ꝑ
cedet q̃tum ad ꝓgressum ꝯcomi
tabitur iudiciũ. Sequitur vero q̃
tũ ad sue operatiõis cõplementũ
vt. n. aliqui dicunt illo igne incipi
ente mundũ purgare in superiori
parte que purganda ẽ xp̃s incipi-
et venire ad locũ iudicij ⁊ stati ad
eius ꝑceptũ motus celi cessabunt
⁊ resurgẽt qui tunc inueniẽt mor
tui ⁊ illi q tunc inuenient viuẽtes
valde cito morient propter cessa-
tiões motus celi ⁊ etiaʒ vt volunt
qdam ꝑꝑ distemperãtiã caloris q
et tunc erit in loco habitatiõis ho
minuʒ q̃uis adhuc vsq3 illuc sub
stantia ignis ꝑdicti non ꝑuenerit
⁊ quasi statim post ꝑdictus ignis
descẽdet ⁊ incinerabit corpora eo
rum ⁊ purgabit illud quod inue-
niet purgandũ in electis. Quo fa
cto statim resurgẽt ⁊ tũc illi ⁊ alij
electi qui paꝝ surgent ante eos ra
pientur simul obuiã christo i aera
Et h oia fient anteq̃ xp̃s peruen i
at ad locuʒ iudicij. ⁊ sic pʒ ꝙ xp̃s
veniet ad locũ iudicij successiue si
cut successiue in celũ ascendit. de
quo dicit Act. i. Sic veniet quẽ-
admodũ vi. e. eum. in celũ. Huiꝰ
purgationis ꝑ ignẽ cãm ⁊ rõnem
idẽ do. assignat di. Phs dicit. ii.
phisicoꝝ ꝙ nos sumus quodam
mõ finis oium. s. rerum corpora
lium: ⁊ ideo ꝯueniẽs est ꝙ cũ hõ
per resurrectionẽ gloriosam inno
uabitur: mũdus ẽt innouabit in-
nouatione ꝯueniente ꝑ illo statu.
Unde Apoc. xxi. dicit. Ecce no-
ua facio oia. Et q2 predictã homi
nis innouatiõem ꝑcedit purgatio
duplex. s. ab impuritate corrupti-
bilitatis ⁊ culpabilitatis sic cõue
niens est ut ꝑdictã mundi innoua
tionẽ precedat purgatio ab impu
ritate duplici correspondẽte: dua-
bus hois impuritatibus ꝑdictis.
Una est ipuritas elemẽtoꝝ que ꝑ
mutuã actionẽ ⁊ passionem sese al
terant in cõfinijs suis ꝺm phum
in prio metheoroꝝ sic ꝙ nullũ ele
mentoꝝ est in puritate sue nature
⁊ hec impuritas correspondet cor
ruptibilitati corporis humani. q2
talis elemẽtoꝝ cõfusio ẽ ꝑ corrup
tibili vita cõueniẽs. Est quedã im
puritas alia correspõdens culpa-
bilitati hois: ⁊ illa est quedã indi-
gnitas ad susceptionẽ innouatio-
nis ꝑdicte ꝑꝑ peccata in hac par-
te mũdi ꝯmissa longo tpe tam ab
hoibus q̃ ab angelis, quoꝝ ᵗmo-
do cõis est habitatio ĩ isto aere ca-
ligioso. Purgatio ãt mũdi a pria
impuritate erit ꝑ separationẽ cu-
iuscũq3 nature extranee ⁊ disposi-
tionis corruptibilis a quolibʒ ele-
mento. Purgatio autem a se-
cũda impuritate erit quedã mũdi
recõciliatio ad similitudinẽ illius
q̃ reconciliant ecclesie ꝑꝑhanate.

Et q2 ignis natura ē eiusdē natu-
re ɔgregare partes ⁊ dispositiões
extraneas segregare: vt docet ex-
periētia in purgatione auri ⁊ argē
ti. Et iō talis purgatio ɔueniēter
fiet per ignē. Etiā3 ad purgandū
mūdu3 ab alia impuritate magis
cōgruus est ignis q̄ aliud elemē
tum. q2 pctā ɔmittunt ex inordina
to amore q est ignis spūalis imun
dus. Et iō ad recōciliandū mun
dū ɔtra illā indignitatē ɔueniens
erit ignis sicut instrumētum. q2
ignis inter alia elemēta magis re
presentat q̄litates corpoꝝ glorio-
soꝝ pp eius luminositatē: subtili
tatem: ⁊ actualitatē ⁊c. Hic ignis
purgare incipiet a parte superiori
q̄ purgāda ē ut dcm̄ ē ⁊ veniet de
scendendo successiue inferius. Et
rō est q2 in medio interstitio aeris
est cōis habitatio demonum vsq3
ad iudiciū. ⁊ prius peccauit mal9
angelus q̄ hō. Alia rō ē ad signi
ficandū q illeignis nō aget tm̄ in
virtute naturali: sed vt instrumen
tum diuine virtutis. Ignis eni3
per naturā tēdit sursum. nō deor
sum. Ille tn̄ ignis nullius elemē
ti destruet essentiā sic nullā raresa
ctionē faciet in aere nisi illā q̄ com
petit nature ignis in sua puritate
⁊ ille reducet ptes terre ad terram
⁊ partes aque ad aquā ⁊ cōdensa
bitur aqua s̄m q competit natu-
re aque in sua puritate. Cā āt qua
re post iudiciū elementa manebūt
in essentijs suis ⁊ qualitatib9 acti
uis ⁊ passiuis i se cōpletissimo: et
tn̄ nō se alterabunt: est. q2 deus su
pnaturaliter a materia elemētoꝝ
remouebit priuationē q̄ necessaria
est ad transmutationē naturalē: si
cut dicit primo phisicoꝝ. Prete-
rea influentia generalis prime cau
se sine qua nulla creatura pōt i su
am actionē nō aderit elemētis ad
h̄ vt agant ⁊ patiant adinuicem. ⁊
hec cā sufficeret si nulla alia pone
retur. ¶ Quō āt morient q parum
ante iudicium viuēt declarat Ri-
char. ponēdo opinionē satis pba
bilem. Dicit. n. q aliqui dicunt q
anteq̄ cesset motus celi oēs ho-
mines erunt mortui. q2 an̄ cessa-
tionem motus eius erit q̄dā distē
perantia in aere p caloris excessu3
per quē oēs hoies q tūc inuenient
viui morient. ⁊ s̄m hoc p tāto di
citur q aliqui inuenient viui i ad
uentu iudicis: q2 aliq erūt adhuc
viuentes ualde paꝝ ante iudicis
aduentū. ⁊ ēt ante ignē cōflagra-
tōis. qui tn̄ morient paꝝ anteq̄ xps
veniat ad iudiciū ⁊ anteq̄ veniat
ignis p̄dictus. Corpora tn̄ illoꝝ
q viui inuenientur paꝝ ante aduē
tum iudicis p illū ignē incinera-
bunt vt amore aliorum a cinerib9
sit resurrectio coꝝ. ⁊ sic erit actio
ignis p̄dicti an̄ iudiciū. ⁊ opio vr̄
satis pbabilis. Purgato vero mū
do p ignē ait magister. ⁊ ad iudi-
cium veniēte dn̄o emittet vox illa
magna qua resurgēt oēs mortui:
⁊ tūc ministerio angeloꝝ ventila-
bit area. q2 boni cōgregabūtur et
de quattuor partibus orbis ange

ileo ministerio: quo ⁊ rapiant̃ ob-
uiam xp̃o in aera: reprobis in ter-
ra quã dilexerũt remanẽtib⁹. hec
mgr̃. Dicit et̃ Richar. ꝙ ignis il
le de quo diximus reprobos cru-
ciabit et̃ ante iudicium. q: statim
cruciabit eos cũ resurrexerint: se-
dente etiã iudice igne illo crucia-
buntur ⁊ nõ igne infernali vt vr̃:
q: ille ignis nõ exhibit de inferno
sed tunc ignis cõflagratiõis vicẽ
eius suplebit: cruciabit etiam eos
post iudiciũ: q: oẽs reprobos cuȝ
oibus mũdi sordibus inuoluet ⁊
precipitabit in infernũ. q: qd̃ in il
lo igne erit impurum virtute diui
na segregabitur a puro ⁊ descen-
det in infernũ ad augendum im-
perpetuum reproborum cruciatũ
Nec ẽ incõueniẽs ꝙ duplici igne
crucient̃: imo rõnale est vt post iu
dicium eorum cruciatus augean
tur. Ille aũt ignis q de parte mate
rie cuiuslibet elementoꝝ supnatu
raliter ꝓducet̃ ſm suã puritatẽ nõ
descendet in infernũ sed pacto cõ
plete purgationis officio in preia
centẽ materiã resoluet̃ ⁊. transmu
tabitur pars ĩ terrã purã ⁊ pars in
aquaȝ purã ⁊c. ⁊ fiet ista resolutio
⁊ transmutatio supnaturali virtu
te sicut p eam ille ignis de ꝑdicta
materia ꝓducet̃. hec Richar. Qd̃
aũt dicit beatus Pe. ꝙ celi arden
tes soluent̃ non est inqt Bona. in
telligendũ de illis celis q sunt in-
corruptibiles: sed de celo aereo et
igneo ⁊ hoc vocat sciptura celos.
ſcd̃m illud Mat. xiii. Volucres ce
li comederunt illud. Si etiam in
ueniatur ꝙ stelle cadent de celo in
telligitur de celo aereo ⁊ stelle vo
cantur assub: quia habent simili-
tudinem stellaꝝ. Et secundũ vul-
garẽ opinionẽ dicunt̃ stelle cade-
re qñ assub descendit ⁊ scriptura
cõformat se mõ cõi loquẽdi. Tũc
autem maxie fiet talis impressio:
q: ignee q̃ntitas abundabit. ⁊ hoc
faciet dñs ad terrorẽ pctõꝝ. Hec
Bonauen. Jõ d: ꝙ ante supnatu
ralẽ ꝓductionẽ ignis cõflagratio
nis. ait Richar. generalit̃ ad acti
onẽ corpoꝝ celestiũ tã vehemens
caliditas ⁊ siccitas. q̃ erũt ꝯgrua
dispositio ad ignis ꝑdicti ꝓducti
onẽ. ꝙ desinẽt generari arcus nu
biũ q generant̃ ex nubis raratiõe
⁊ alie impressiones humide ⁊ ge-
neraliter assub descendẽs in tãta
multitudine ꝙ apparebit aspiciẽ-
tibus ꝙ sint stelle de celo cadẽtes
hec ille. Tũc. n. verificabit̃ illud
Luc. xxi. Erũt signa in sole ⁊ luna
⁊ stell' ⁊ i terris ꝑssura gẽtiũ ꝑ cõ-
fusiõe sonit⁹ maris ⁊ fluctuũ are-
scẽtib⁹ hoibus ꝑ timore ⁊ expecta
tiõe q̃ supueniẽt vniuerso orbi. nã
virtutes celoꝝ mouebũt̃: ⁊ tũc vi-
debũt filiũ hois ⁊c. Vt. n. ad hũc
aduẽtũ iudicis nos ꝑparem⁹ diua
ꝓuidẽtia ea q̃ ꝑcedet̃ obẽt iudiciũ
nob dñũciat̃ Joel. ij. sol ꝯuertet̃ ĩ
tenebras ⁊ luna i sãguinẽ anq̃ ve
niat dies dñi magn⁹ ⁊ horribil'. Sȝ
q̃rit̃ q̃re de⁹ ista ꝑmittet̃ disposuit
Rñdet̃ ꝙ xp̃s hoc disposuit ad
prenunciãduȝ futura mala dicẽ

te Grego. Ultima tribulatio mlʼ
tis tribulationibus preueniť ꝛ ꝑ
crementa malorum que ꝓuenient
iudicanť mala perpetua que sub
sequuntur. ¶ Secũdo ad punien
duȝ premissa facta. vnde Grego.
Et quia in cunctis deliquimus
in cunctis ferimur. oīa enim que
ad vsum vite accepimus cõuerti
mus ad vsuȝ culpe. ꝛ ideo sequiť
ꝙ que ad vsum prauitatis inflexi
mus ad vsum nobis conuertunť
vltionis. ¶ Tertio ad cõcutiendũ
hominũ corda. vñ Beda. Appro
pinquante suo termino elementa
quasi pauida nutant ꝛ tremunt:
q̃ntũ ergo erit timẽduȝ homini.
¶ Quarto ad ostendendũ diuinũ
zelũ vt ostendant se creatura para
te ad vlciscendũ creatorẽ de hosti
bus suis: sicut fit in ꝓlijs: qꝛ amí
ci ostendunt se cũ armis paratos
ad pugnã contra inimicos. Sic
tunc creatura deseruiens suo fa-
ctori exardescit in tormentis ad-
uersus iniustos. Sap. vi. Quia
accipiet armaturã zelus illius ꝛ
armabit creaturã ad vltionem ini
micoꝝ. Sap. v. Hoc ad amouen
dum nostrũ affectum a mundo.
Grego. Deus ac redẽptor noster
paratos nos inuenire desiderãs q̃
mala sequunť senescentẽ mundũ
denuntiat vt nos ab eius amore
cõpescat. Erunt ergo signa de q-
bus Math. xxiiij. Sol obscurabi
tur ꝛ luna nõ dabit lumen suum
ꝛ stelle cadent d̃ celo. Obscuratio
solis erit tũc ex ꝓprij luminis sb
stractione. qꝛ ꝺm glo. sol ꝛ luna ꝛ
stelle ad tẽpus ꝓprio lumine pri-
uabuuť nõ quideȝ naturaliter sicͭ
modo fit quando ꝯtingit eclipsis
sed sicut in morte christi sol qui fa
ctori suo cõpatiens totus supna-
turaliter fuit obscuratus: sic in
mundi termino homini ꝓ quo
sol factus fuit. qui multiplicibus
malis grauabitur obscurabitur
generaliter in vniuerso mundo.
Et qꝛ luna ꝛ stelle a sole lumẽ re-
cipiunt sole obscurato ꝛ ipse ob-
scurabunť. Sicut enim hoíe bñ
instituto in statu inocentie sol et
amplius lucebat: ꝛ hoíe stante sol
in suo pleno lumine stetit. sic po-
stea homie cadente a sue lucis ple
nitudie cecidit: si ꝛ hoíe turbatiōi
maxie appropinquãte: luce sua ad
tẽpus vt malũ sibi futuꝝ d̃nũciet
priuabiť vt vnicũ d̃ñi aduẽtũ de
nunciet ne ex insꝑato veniat iudi
care. Et stelle cadẽt de celo ad sen
sum prius expositũ. Erũt ergo si
gna in sole ꝛ luna nõ sicut in tꝑe
iosue quo fuit solis statio. qꝛ tunc
lucebat. nec ut tꝑe ezechie quo sol
retrocessit. x. lineis. qꝛ ẽt tũc luce-
bat: sȝ sicut ĩ morte xp̄i. Posuit er
go terrorẽ signoꝝ ꝑcedentiũ in lu
minariũ mutatiōe. ꝯsequẽter po-
nit merorẽ hoiuȝ hoc vidẽtiũ ex
ꝑturbatiōe. Erit. n. multiplex tri
bulatio ĩ hoibꝰ etiã ꝑfectis Ioh.
xvi. In mũdo ꝓssuram habẽtis.
Precessit. n. triplex tribulatio ꝛ se
queť q̃rta oīuȝ crudelior. Pria ꝯfu
it tirãnoꝝ ꝯ martires. Secunda

hereticoꝝ ꝯ confessores. Tertia ypocritaꝝ ꝯtra simplices. Quarta erit antichristi ꝯtra fideles. hec sunt q̄ttuoꝛ venti ⁊ q̄ttuoꝛ bestie q̄ pugnabāt i mari. ⁊ q̄rta erat seuissima Daniel'.xij. q: tūc erit tēpus quale ante non fuit vt si fieri pōt in erroꝛē mittant electi. Dicit tñ Ni. de lyra sup Math.xxiiij. ꝙ post tribulationē antixp̄i anteq̄ꝫ appareāt manifesta signa iudicij erit tēpus breue in quo poterunt illi q decepti fuerint p antixp̄ꝫ penitere. ⁊ istud tēpus vt dicit qdaꝫ nō durabit nisi p.xl. dies vel circiter. Ideo dr̄ Mat.xxiiij. Statiꝫ post tribulationē illoꝝ dieꝝ.i. tēpoꝛe paruo elapso post tribulationē antichristi apparebūt signa manifesta ꝓpinqui iudicij. Et iō subdit. sol obscurabit ⁊c. sicut ꝓus dictū est ⁊ virtutes celoꝝ mouebūtur q: angeli frequēti' solito mouebunt ex diuina voluntate ad faciendū miraculosas transmutationes in elementis ad incutiendū hoibus timoꝛē iudicis venientis. Hec Ni. d lyra Et q̄uis christus in morte cuiuslibet singulare iudiciū ſm merita ⁊ demerita iuste exerceat: tñ q: tale iudicium est nobis occultū ⁊ quo ad penā ⁊ quo ad gloꝛiā iꝑfectū ⁊ ēt soluꝫ respectu hominū: ⁊ nō demonuꝫ ideo necesse ē vniuersale iudiciuꝫ omniū simul viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝛū in fine mundi eē ventuꝝ. qd̄ erit manifestū. q: oibus oia erūt nota erit ꝑfectū. q: tā boni q̄ꝫ mali in coꝛpoꝛe ⁊ aīa ꝓmiabunt. ⁊ generale q: demones ⁊ angeli ſm merita ꝑfectā mercedē recipiēt. In h' aūt iudicio fient illa q̄ttuoꝛ q̄ in mūdano iudicio fieri ꝯsueuerūt Videm'.n. mundano iudicio in quo public' latro capt' ē cōdemnandus ad moꝛtē cōcurrere q̄ttuoꝛ. ¶ Primū ē tuba reū ꝓcedens oēs ꝯuocās ad sniaꝫ audiendam Amos.xij. Moꝛiet moab.i. reus in clamoꝛe tube. ¶ Scdꝫ ē scriptura ꝯfessiōis ꝓp̄ie coꝛā populo lecta i ꝓp̄ie dānatiōis argumētuꝫ Hester.xij. Duos ſuos ꝯfessos ꝙ vellēt manū mittere in regē: iussit rex duci ad moꝛtē. ¶ Tertiuꝫ est snia ab oꝛe iudicis i reū ꝓlata ad moꝛtis suppliciū sustinēdū Exo. xxij. Nō patieris maleficos viuet sup terrā. ¶ Quartū est obedientia mīstroꝝ trahentiū reū ad puniendū.ij. Macha.vi. Hijs dict trahebāt eū ad iudiciū. Ista eniꝫ q̄ttuoꝛ erūt in extremo iudicio viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝝ. vñ nouitates ꝓcedentes erūt tāq̄ꝫ tube formidabiles. q: erūt signa i sole ⁊ lūa ⁊c. sicut dictū est ꝓ'us. vñ he nouitates erūt circa coꝛpoꝛa celestia: Circa elementa. Et circa hominū vitā. ¶ Circa coꝛpoꝛa celestia. q: ꝑ aliquot dies ante iudiciū lumen retrahent a nobis vt minime videant Johe.iij. Stelle retraxerūt lumen suū. ¶ Secundo circa elemēta. nam tunc erūt terremotus magni ꝑ loca: ⁊ sonitus maris: ⁊ turbatio fluctuū qualis

nunq̃ fuit. Nã ꝭm Jeronymuz:
eleuabit mare cubitis .xl. sup oẽs
mõtes. postea tã ꝓfũde descendet
ꝙ vix videri poterit. postea belue
marine dabũt mugitus terribiles
postea videbit totũ arder̃ ⁊ ex hijs
in gẽtibus timor ⁊ pauor cũ pres
sura in hoib⁹ generabit. Jõ dicit
Mat. xxiiii. Erit in terris pssura
gentiũ. ¶ Tertio erit nouitas cir
ca corporalẽ hoiuz vitã. nam ex ti
more belloꝝ ⁊ aduersoꝝ: ⁊ ex pa-
uore fluctuũ maris ⁊ vndaꝝ: ⁊ ex
clamore ⁊ mugitu pisciũ desicca
bunt hoies ⁊ macri ⁊ pallidi fiet.
Jõ dr̃ Mat. eodẽ c. Arescẽtibus
hoibus p̄ timore sonit⁹ maris ⁊
fluctuũ: ⁊ expectatõe maloꝝ q̃ su
ꝑuenient vniuerso orbi. Nam ꝭz
hiero. post ꝯfusionẽ maris ⁊ flu
ctuũ videbũt hoies herbas ⁊ ar
bores sanguinẽ pluere. oĩa edifi-
cia ruere. petras adinuicẽ collide
re ⁊ generalẽ terre motũ ⁊ mari-
mũ fieri: ex quo timore arescent
hoies ⁊ de abditis exeũtes ibunt
quasi amẽtes ex dictis ⁊ ex formi
dine maloꝝ q̃ de ꝓximo expecta-
bunt. Nã virtutes celoꝝ mouebũ
tur. i. angeli in celo habitãtes tre
ment a facie iudicis nõ tiore amis
sionis glie. sed timore reuerentie
⁊ timore ꝯpassiõis damnatorum
Job. xxvi. Colũne celi pauebũt ⁊
ꝯtremiscent ad vultũ iudicis. Et
Jsa. xxxiii. Angeli pacis amare
flebũt. Seqtur. Tũc videbũt fili
um hois ⁊c. Congregata multi-
tudine gentium comprimentiuz
se inuicem ex timore sententie ap
parebit christus cum signis pla-
garum in manibus ⁊ pedibus ⁊
latere ⁊ cum instrumentis sue pas
sionis scilicet lancea: corona: cru
ce: clauis: ⁊ malleis deferẽtibus
angelis ex qbus peccatores de in
gratudine tanti bñficij acriter re-
darguet dicens ꝭm Aug. Ego i
mundum propter vos descendi
de celo carnem vestram assumpsi
vobiscum annis. xxx. conuersatus
fui ⁊ improperia tolleraui captus
⁊ flagellatus fui: ⁊ durã passionẽ:
⁊ crudelẽ mortẽ pp vos sustinui
⁊ h oia cognoscer̃ noluistis ⁊ co
gnouistis ꝯtẽpsistis: ⁊ toto posse
offẽdistis. Et tũc secundũ Mat.
.xxiiii. Plangent omnes tribus
terre. Ubi dicit Chrysostomus.
Uere plangent omnes peccatores
nam plangent iudei qui christuz
crucifixerunt: plangent gentiles
qui ydola adorauerunt: plangẽt
greci qui in fide errauerunt: plan
gẽt falsi christiani qui carnẽ ⁊ mũ
dum plusq̃ deum amauerunt.
Plangent oẽs tribus terre. quia
nulla erit uirtus ad resistendũ nul
la facultas ad fugienduz. nullus
locus ad penitendum. nullum tẽ
pus ad satisfaciendu3. ⁊ nulla mi
sericordia iudicis ad subuenien-
dum. quid igit facient peccatores
cum christus apparebit sicut leo.
¶ Circa hoc querit quare magis
dr xp̃s iudicar̃ q̃ alia ꝑsona Job:
v. Pater non iudicat quẽq̃ sꝫ oẽ
iudiciũ dedit filio? Rñdeo inqz

Ricar. di. xlviij. Christus nō tñ iudicabit in natura diuina ſm q̃ eſt creator. ſed etiã in hũana ſm quã eſt redẽptor. qa ad hoc iudi-dicabit vt electi admittant ad re-gnũ ad qd nõ ſufficerẽt dona crea tionis ſine bñficio redẽptiõis ſ3 nõ eodẽ mõ iudicabit ſm vtrãq3 nãz. q2 ſ3 diuinã iudicabit ꝑncipa li auctoritate ſiue ptãte ordiaria ſm hũanã vo ideo iudicabit po-teſtate dlegata iudicare aũt ꝑnci pali auctoritate ẽ cõe trib9. ꝛ eq̃li ter eis ꝯuenit. qa i eis ẽ vna ꝛ ea dẽ numero iudicãdi ptãs: nõ eſt tñ incõueniẽs q idẽ ſub diuerſa rõne plurib9 approprie ꝑſonis vnde ſapiẽtia ſub rõne qua ipor-tat cognitionẽ appropriat filio ꝛ ſub rõne qua eſt donũ appropria tur ſpiritui ſcõ. Dico ergo q rõne ptãtis q̃ reqrit ad iudicandũ iudi care põt approꝑari cui approꝑat ſnia. ſ3 rõne diſcretiõis q̃ reqrit i iudicio põt approꝑiari filio cui approꝑat ſapiẽcia. rõne aũt recti tudinis q̃ requirit in volũtate iu dicãtis põt approꝑari ſpiritui ſã cto cui appropriat bonitas. Hec ille. ¶ Secũdo q̃rit idem doctor vtrũ in iudicio xp̃s videbitur ab oibus glorioſus? Rñdeo q ſicut dicit Aug. ꝑmo li. de tri. c. pen. Boni ꝛ mali viſuri ſunt iudicem in claritate in qua iudicabit: non in hũilitate in qua iudicatus eſt. Unde ſicut in primo adu ẽtu qñ venit vt pro nobis iudicaretur ap paruit i nã hũana mortali. ita in ſcdo aduẽtu qñ veniet vt iuſte iu-dicet appebit oib9 i natura hũana glorioſa: nõ tñ videbũt mali glo riã aie ei9 nec oculo corporali nec itellectuali niſi i qbuſdã effectib9 ſuis de qbus dolebũt. ſ3 boni glo riã ei9 videbũt ꝛ q̃tũ ad gloriam corporis oculo corꝑali: ꝛ videbũt gloria3 aie eius oculo mentali. vñ ꝟtute diuina fiet ſuꝑnaliter vt ma li videant gloriã corꝑis ad eoru3 ꝯfuſionẽ. qa qlibet hõ malus tri ſtat ꝛ ꝯfundit i vidẽdo gloriã illi us quẽ vehemẽter odit. dãnati vo odiũt deũ vehemẽter nõ ſb rõne q̃ ſũme bonus eſt: qa ſic odiri nõ poteſt. ſed ſub ratione qua punit eos. vnde q̃uis videre corp9 glo rioſum chriſti ſit per ſe delectabi le. tamẽ ꝑ accidens erit reprobis triſtabile. quia erunt eius inimici ꝛ inuidebunt ei. vnde ad hoc di-citur Luc. xxi. Uidebunt filium hominis in nube venientem cum ptãte magna ꝛ maieſtate. ¶ Que ritur tertio vtrum chriſtus iudi cabit in valle ioſaphat: Reſpon-det Richardus di. Nõ chriſtus non deſcendet in vallem ioſaphat ſi reſidebit in aere in alto loco vt ab omnibus poſſit videri ſuper montem oliueti de quo in celum aſcendit: ſicut dicit magiſter pe nultimo capitulo dil. xlviij. quar ti ꝛ forte parum citra illum lo-cum in quo apoſtoli deſierunt eũ corporaliter videre quando aſcẽ-dit in celum. Homines autem cõ gregabuntur in valle Joſaphat

cui preminet mons oliueti: et quot
in illa valle poterãt capi tot erunt
ibi. alij circa vallẽ quidã ꝓpinqui⁹
quidã remotius. electis tñ existẽti-
bus ad dexteram iudicis nõ in ter
ra: sed i aere sicut dictũ est. Et hoc
dicit apl's. i. Thessa. iiij. Rapie-
mur cũ illis in nubibus obuiam
christo in aera. de hoc loco iudicij
dicitur Johe. iij. Cõgregabũtur
oẽs gentes et deducã eas i vallem
iosaphat et disceptabo cũ eis ibi.
Et hui⁹ loci assignat tripler ratio
¶ Prima q2 locus iudicii deb3 eẽ
cõis cuiusmodi ẽ vallis iosaphat
cũ sit locus medius terre habita-
bilis. ¶ Secũda quia d3 eẽ publi-
cus: s3 locus ꝑdictus ẽ famosissi-
mus pp opera nostre redemptio-
nis q̃ ibi et circa gesta sunt. ¶ Ter
tia q2 competit ille locus rõne ne-
gocij. quia tractandũ est ibi opus
misericordie et iustitie. Mons aũt
oliueti qui ẽ apud vallẽ istam desi
gnat misericordiam. iosaphat aũt
qḋ interpretat iudiciũ designat iu
sticiã. ¶ Querit idẽ doct. vtrum i
iudicio erit vocal' disceptatio? Et
dicit ꝙ magis videtur concorda-
re cum textu sacre scripture s3 ali
quos ꝙ ibi erit disceptatio et men
talis et vocalis. q2 christus qui iu-
dicabit deus est et hõ. et iõ iudica-
bit modo diuino et humano. nã
ex hoc erit mai⁹ gaudiũ sensibile
bonoꝝ et maior dolor sẽsibil' repro
boꝝ. Sicut. n. erit mentalis et vo
calis citatio q2 mẽtaliter ad iudi-
ciũ vocabunt et ꝑ ministeriũ ange
loꝝ vocaliter sicut dictũ ẽ. ita erit
reproboꝝ mẽtalis et vocalis accu
satio. Accusabũt. n. eos ꝯscie eoꝝ
sm apl'm Ro. ii. et eoꝝ iniqtas oĩ
bus manifesta. ita xp̃s vocaliter
accusabit eos Math. xxv. Esuriui
et nõ dedistis mihi mãducare. ac
cusabunt eos ẽt angeli q fuerunt
custodes eoꝝ. Hoies ẽt electi vo-
ce tenus ꝯ eos testificabunt. Sen
tentia ẽt diffinitiua nõ tñ mentali
ter: sed ẽt vocaliter ꝓferet vt vide
tur sonare sacra scriptura Math.
xxv. hec ille. Per quot ãt dies du
rabit iudiciũ incertũ ẽ vt ait Au.
xx. de ci. ꝓbabile tñ est ꝙ nõ tẽdet
ꝑ horam multũ ꝓlixã qḋ videtur
sentire Aug. xx. de ci. dicens ꝙ iu
dex ꝯuincet ꝯscias reproboꝝ sine
vlla sermonis ꝓlixitate: vñ illa vo
calis disceptatio nõ erit cũ quoli-
bet in singulari noiatim: nec de
quolibet opere singulari: sed sicut
saluator narrat in euãgelio fore sic
credendũ ẽ. Hec Richar. ¶ Que
rit idẽ doctor vtꝝ omnes iudica
bunt. Et dicit rñdẽdo ꝙ i illo iu
dicio erit de meritis et de meri-
tis disceptatio erit ẽt ꝓ meritis:
vel demeritis retributio. ¶ Quã-
tũ ad retributionẽ oẽs iudicabũt
q2 augebit suppliciũ maloꝝ. tã ho
minum ꝙ̃ angeloꝝ. Augebit ẽt
gaudium bonorũ tam hominu3
ꝙ̃ angeloꝝ. Boni. n. angeli ꝙ̃uis
iam habeant suam retributione3
essentialem tamen pro ministerio
qḋ nobis exhibent recipient aliqḋ
accidentale gaudiũ. Et mali an-

geli ꝑ malis q̄ nobis procurant
graue recipiēt suppliciu m post re
sumptionē ēt corporum reprobo-
rum hoium etiam augebitur sup
pliciū. ꝛ electoꝝ augebitur ꝑmiuꝫ
vt dictū est. ¶ Quantū āt ad distri
butionē non oēs iudicabuntur. q:
ꝑm Greg. xxvj. moraliū. Alij iudi
cantur ꝛ pereūt. Alij iudicātur ꝛ
regnant. Alij nō iudicantur ꝛ re-
gnāt. Judicanť ꝛ pereūt qb⁹ do-
minica inclamatiōe dr. Esuriui ꝛ
nō dedistis mihi māducare. sitiui
ꝛc. Alij in extremo iudicio nō iu-
dicantur ꝛ pereūt: de quibus pro-
pheta ait. Nō resurgūt impij i iu
dicio. Et de quibus dn̄s dic̄ Jo.
iij. Qui āt non credit iā iudicatus
est. Et de qbus Paulus ait Ro.
ij. Qui sine lege peccauerunt sine
lege peribunt. Possessionē vero
fidei retinētes. sed ꝓfessiōis opera
non habētes redarguunť vt pere
ant. qui vero nec sacramēta fidei
tenuerunt increpationem iudicis
in extrema examinatione non au-
diūt. qa ꝑiudicati infidelitatis sue
tenebris eius: quē despererant in
uectione redargui nō merentur.
Ex electorum vero parte alij iudi
cātur ꝛ regnāt qui vite lachrymis
maculas tergiunt. q mala ꝑceden
tia factis sequentibus redimētes
quicqd illicitū aliqn̄ fecerunt: ab
oculis iudicis elemosynarū sup-
ductione cooperiunt qbus iudex
veniens in dextera consistentibus
dicit. Esuriui. n. ꝛ dedistis mihi
manducare. sitiui ꝛc. Alij āt non
iudicanť ꝛ regnāt qui etiaꝫ precep
ta legis perfectione virtutū trāscē
dunt q nequaq̄ꝫ hoc solum quod
cūctis diuina lex precipit implere
contēti sunt: sed prestantiori desi-
derio plus exhibere appetūt q̄ꝫ ꝑ-
ceptis generalibus audire potue
runt quibus dominica voce dicit
Math. xix. Uos q reliquistis om
nia ꝛ secuti estis me cum sederit fi
lius hois in sede maiestatis sue se
debitis ꝛ vos iudicantes sup duo
decim tribus. Hec oia Gregori-
us. Horum quattuor differentias
Ponit ēt Jsy. li. i. de summo bo
no cap. xxvij. ¶ Querit idē doctor
vtruꝫ disceptatio erit de solis ope
ribus misericordie. Rn̄det di. ꝙ
vt prius dictū est. Jn iudicio erit
disceptatio mētalis ꝛ vocalis. pri
ma erit de oibus operibus nō tn̄
in generali sed ēt in singulari. qa
sicut dicit Augu. xx. de ci. virtute
diuina fiet vt quecūqꝫ opa bona
vel mala cūcta in memoriaꝫ reuo
centur ꝛ mentis intuitu mira ce-
leritate cernanť vt accuset vel excu
set suā ꝯsciam: atqꝫ ita simul om
nes ꝛ singuli iudicenť. ¶ Utrum
āt de alijs operibus q̄ꝫ de operib⁹
misericordie vocalis aliqua disce
ptatio sit futura certū non est no-
bis: sed tn̄ certum satis est ꝙ aut
fiet de solis operib⁹ misericordie
aut precipue de illis que vt appa-
reat omnibus manifeste ꝙ q pctā
per misericordie opera nō redeme
runt indigni sunt misericordia. iu
xta illō ꝑs. Desperat de terra me

mortia coꝝ pro eo ꝙ nō est recordatus facere misericordiā. Et Ja. ii. Judiciuꝫ sine misericordia scꝫ saluante fiet illi qui nō fecerit misericordiā. hec Richar. Et qꝛ dicitur Math. xxv. Media nocte clamor actꝰ ē ec. spo. ve. exi. ob. ei. ¶ Querit idē doc. vtrū resurrectio erit ↄ nocte. Ad qđ ait. Rñdeo ꝙ motꝰ celi cessabūt circa solis ortū luna existēte in occidēte. qꝛ i tali dispōne sol ꝛ luna credunt creati fuisse. Et qꝛ in illo instanti in quo cessabunt motus celi: erit cōis resurrectio mortuoꝝ exceptis paucis qui i aduentu iudicis inuenient viui. ideo cōcedendū est ꝙ cōis resurrectio mortuoꝝ nō erit de nocte. qꝛ existētibus in oriēte citius est dies ꝙ̄ existentibꝰ in occidēte. quidam tñ resurgēt de nocte p cōparationē ad locū in quo resurgent. per cōparationē tñ ad locū vbi tenebit iudicium erit sol in ortu anteꝙ̄ aliqs resurgat. Et hͦ pꝫ. qꝛ xpi resurrectio fuit exemplar nr̄e resurrectiōis: sꝫ xp̄s resurrexit nō de nocte sꝫ i principio diei: ergo resurrectio mortuoꝝ nō erit de nocte: ꝛ illa resurrectio erit in ultimo instāti tpis. p pri. dicti vt status corruptibilitatis vel motus celi sil' esse desinant ꝛ status incorruptibilitatis ꝛ quies celi sil' incipiant. Et si dicatur ꝙ iudex adueniet media nocte ꝛ q̄si fur. hoc dr̄ ꝑm glo. qꝛ nullo sciēte vel sperante veniet. h ille. Huiꝰ manifesti ꝛ terribilis iudicij figurā expressam hēmus. Daniel. vij. Aspiciebā igr daniel. donec throni positi sunt ꝛ antiqs dierum sedit vestimētum eius quasi nix candidū ꝛ capilli capitis eius q̄si lana mūda thronꝰ eius flāme ignis rote eius ignis accēsus. fluuius igneus rapidusꝙ̄ egrediebat a facie eius millia milliū ministrabāt ei ꝛ decies millies centena millia assistebāt ei iudiciū sedit ꝛ libri apti sunt. Vñ sciēdū ait frater Frā. de abbate ꝙ hic describit extremū iudiciū q̄tū ad tria. s. q̄tum ad iudicis ↄditionem. ad comitū associationē. ⁊ Et finie ↄplationē. ¶ Cōditio iudicis talis ē ꝙ ipse xp̄s iesus ē dn̄s totiꝰ hūani generis cū ipm creauerit ꝛ suo p̄cioso sanguīe emerit. Et q̄uis in natura hūana sit iuuenis. qꝛ ānoruꝫ. xxx. tñ antiquꝰ dieꝝ appellat quo ad naturā diuinā. in qua añ mūdi creationē genitus ē a patre Sꝫ xp̄s veniēs vt iudex erit indutus quo ad naturā hūanā vestre alba vt nix. Hec vestis significat gl'iaꝫ corpis: qꝛ in forma corpis gloriosa oibus apparebit. vt dem̄ ē priꝰ. Et capilli eiꝰ ad lr̄am erūt q̄si lana mūda: vel p capilos possunt itelligi plage passiōis q̄ erūt in corpe eiꝰ lucētes vt stelle munde. Thronus aūt eiꝰ siue cathedra erit magna eius dignitas ꝛ ptās contra suos inimicos accēsa furore ira ꝛ idignatione. Uel pōt itelligi ille ignis q tunc cōburet ꝛ cruciabit pctōres ippetuuꝫ. Jdeo dr̄ rota que apta ē ad reuo

iudicioꝝ ppetua. ¶ Secũdo describitur q̃tũ ad associationẽ: q2 sicut tota hoīuꝫ generatio ibi ꝯgregabit: ita tota angeloruꝫ natura. ibi assistet ad iudicẽ reuerendũ ad toti hũano generi ministrandũ: q2 isti electos ad gloriã associabunt ꝛ reprobos habẽtes corpa põderosa ad iudicium trãsportabunt Et tūc libri erũt apti. Per libros intelligitur cõscientia singulorum. In iudicio. n. ait Richar. Quilibet per diuinã virtutẽ poterit legere in cuiuslibet cõsciẽtia oīa bona ꝛ mala que vnq̃ fecerit vt oẽs videant ꝙ in cuiuslibet dãnatione ꝛ saluatiõne deus iuste ponderabit bona eoꝝ ꝛ mala que nunq̃ fecerunt. O q̃ta cõfusio erit dãnatis ꝛ maxime xpianis qui si voluissent potuissent saluari. Ibi aperiũtur duo libri. scꝫ mortis ꝛ vite. ¶ In libro mortis erũt scripta mala oīum reproborum ꝛ a parte sinistra erũtium que publice corã omnib9 legentur de quo Ezech. ij. dicitur Uidi angelũ habentẽ librũ scriptũ intus ꝛ foris. ꝛ expãdit illuꝫ in quo erant scripte lamẽtatiões carmẽ ꝛ ve. dicitur script9 intus ꝛ foris pp pctã priuata ꝛ publica: que tunc manifestabunt corã toto mũdo ꝛ ad magnã confusionẽ ꝛ detrimentũ damnatoꝝ. q2 in eo erũt lamentatiões ploratus ꝛ timoris carmen doloris ꝛ afflictiõis ꝛ ve infernalis supplicii ꝛ eterne dãnationis. ¶ Secũdus liber appellatur liber vite. q2 in eo scripta erũt merita eterne vite ꝛ opera viua ab his qui in dextera erunt facta que ad laudeꝫ electorum legentur. ꝛ ad consolationem eorum publicabuntur. ꝛ ideo appellatur liber vite. de quo dr Danielis. xij. Saluabitur populus tuus omnis q inuentus fuerit scriptus in libro. ¶ Consequenter his pactis iudex in omnes diffinitiuam proferet sententiam de qua sententia dicitur. Fluuius igneus rapidusq3 egrediebatur de ore iudicis in throno sedentis. Fluuius iste est magna sententia ꝛ inuestigabilis intelligentia que ex ore iudicis procedet per quã feret sentẽtiam iustissimã ꝛ irreuocabilem in bonos ꝛ malos: q̃ snīa erit ignea ꝛ rapida sed ignea. i. amore ꝛ charitate plena quo ad bonos ꝛ rapida. i. horrenda ꝛ furore plena quo ad malos. cũ dicit eis illd Math. xxv. Ite maledicti in ignem eternum q paratus ẽ diabolo ꝛ angelis eius. Hic ondit snīa iusta: qa sunt maledicti pp culpe feditateꝫ ꝛ acerba pp ignis acerbitatẽ. cuꝫ dicit. Ite in ignẽ eternũ pp pene perpetuitatẽ. q2 dr. Ite maledicti in ig. eter. Erit horrẽda pp demonuꝫ societatẽ. q2 ꝯcludit q parat9 est supple vobis cuꝫ diabolo ꝛ angelis ei9. Ecce dies ergo illa que dicitur dies ire ca. ꝛ mi. di. ma. et a. valde. Sed quo ad illos q erũt in dextera parte sentẽtia erit ignea idest amore ꝛ charitate plena. Iõ dicit eis thema i pricipio assũptũ

Venite benedicti patris mei po. ps. vo. reg. a ↄsti. mundi. Euāgelium āt pponit disceptationem. i. sniam diffinitiuam ꝑ electis snie diffinitiue ꝑ reprobis. ¶ Sed h attēdamus fratres de numero electorum ⁊ reproborū qd possum⁹ ↄiecturare cū christus dicat. Math. xxii. Multi sūt vocati pauci vero electi. Et origenes sup hoc dicat vnū terribile verbū. Timēdu; est ingt ne christiani in illo nūero introeāt in regnū celorū: quo numero introierūt filij israel in terrā ꝑmissionis. s. duo. Quid. n. terribilius nobis pōt dici: ꝙ ꝗ multi sunt vocati pauci vero electi. Fratres cū dñs dixisset discipulis suis vnus vestrū me tradet: omnes dixerunt. Nunquid ego sum dñe? Ita ergo si vnus ex toto humano genere periturus crederetur. ⁊ tantum vnus: quis non vehementer expauesceret. Multo magis cū is q oia nouit. dixerit multi sūt vocati pauci vero electi tremere debent ⁊ timere vniuersi. vñ Chrys. Qui de gloria cogitat ⁊ non magis timet de casu ille nec infirmitatē sue carnis cognoscit: nec versucias ↄsiderat diaboli: nec intelligit qd ait apl's Ephe. vi. Non est nobis colluctatio cum carne ⁊ sanguie suppletrī. sed aduersus pricipatus ⁊ ptātes aduersus rectores tenebrarū harū. In hoc ergo certamine spirituali viuētes nō debemus cogitare qualē gloriā ↄsequamur. s. primo: sed qn̄o ruinā peccati euadam⁹. Hec ille. Si. n. ingt idē doctor certamen bn̄ processerit postea pōt iudex ꝑm meritum certaminis premiū mensurare ⁊ estimare. h ille. Hec dixi vt primo cogitemus hic bn̄ viuere: si post mortē velimus gloriose viuere. his ergo qui bn̄ vixerint ⁊ in gr̄a mortui fuerint dicet iudex. Venite b. ⁊c. O qs poterit cogitare quale ⁊ quantū gaudiū erit electorum tali snia audita. Vere erit snia omni gaudio plena pp opus sanctitatem qꝛ bn̄dicti propter eternorum felicitatem qꝛ possidete regnum ⁊ pp angelorū societatem qꝛ cū btis ab origie mūdi. ¶ Terminata igitur snia iudicis nil aliō restat nisi executio snie vt recipiat vnusqsq; penā vel pmiū ꝑ tuorū qualitate factorū. Immediate ergo absq; quacūq; dilatiōe iudex bonos cū iubilo ducet ad celum empyreū: ⁊ reprobos cū demonibus oib⁹ pcipitabit in gehēnā. vñ ↄcluditur. Math. xxv. Et ibūt hi. s. dānati in suppliciū eternū. Iusti autem in vitam eternam his terminatis erit innouatio mundi. Sicut. n. ille maximus ignis elementa purgabit cum habeat vim expulsiuam forme extrinsece: sic mundum innouabit dispositiue subtiliando ipsa elementa. Unde Richardus ait quod per purgationem mundi remouebitur ab elementis aliqua res positiua derogans sue puritati: sic ꝙ p purgationē separabuntur a quo

libet elemento partes alioꝝ ⁊ dis-
positiones ad alia elementa que
causant p mutuã actionẽ ⁊ passio
nem in confiniis suis. Habebũt
etiã lucẽ quã modo nõ hñt. Pri-
mo.n.lux in corporibꝰ celestibus
augebit Isa.xxx. Erit lux lune sic
lux solis ⁊ lux solis erit septẽplici
ter sicut lux septẽ dieꝝ. ⁊ ex cõse-
quẽti elemẽta abũdantius illumi
nabunt ꝙ mõ. quia recipient a
corporibus celestibꝰ ampliorem
luminis influentiã. Utrũ aũt post
illã celeritatẽ quã a corporibꝰ cele
stibus recipiẽt lux eis imprimat
alia icertũ est: tñ nullũ ẽ incõueni
ens si ꝯcedat ꝙ sic ⁊ tũc sicut aie
electoruz p lumen glorie aliquo
modo ꝯformant manente differẽ
tia ⁊ proprietatibus naturalibus:
sic corpora inferiora per suam il-
lustrationem aliqualiter corpori-
bus celestibus conformabuntur
salua differentia in essentia ⁊ pro
prietatibus naturalibus. terra ta
men non illuminabitur nisi in
sui superficie. Si enim in profun
do illuminaretur impii lumen il
lud viderent qua visione sunt in-
digni. Hec ille. Bonauentura ve
ro sic dicit. Erit hoc ad gloriam
electorum. Sicut enim gloria est
regi habere plures cameras in
palatio ⁊ pulchram coquinam
quãuis non ingrediatur: sic ele-
ctis erit gloria ⁊ honor ꝙ non so
lum aula paradisi ⁊ celum em-
pyreum sit pulchrum. sed etiam
ꝙ celũ syderum ⁊ antiquũ habi-
taculum. hec ille. Animalia vero
bruta ⁊ ẽt plante non manebunt:
Uñ Boñ. dicit ꝙ animalia ⁊ plan
te non sunt ad ornatũ terre: nec ad
hois obsequiũ: nec ad dei laudem
nec ad vniuersi pfectionẽ: nisi ẽm
eũ statũ qui est corruptibilis ⁊ va-
riabilis. ⁊ ideo illa nõ oz innouari
Uñ terra habebit alium ornatum
Et Richa. ait. Quãuis bruta aĩa
lia ⁊ plãnte seruiant hoĩ sicut ele-
menta: nõ tñ tantã habẽt aptitudi
nem ad statum incorruptibilita-
tis sicut elementa: quia sunt inco-
ruptibilia secundum se tota.

t Ertio ⁊ vltio vi-
dendum ẽ
de glĩa corporis. Ubi
sciẽdũ ẽm Richar. di.
xlix. ꝙ in btis ẽ premiũ essentiale.
qđ est aie beatitudo consistens in
clara dei visiõe ⁊ pfecta fruitione:
ac pfecta securitate de pdicte visio
nis ⁊ fruitionis ⁊ ppetuatione et
gaudio. premium vero accidẽta-
le dicit quod habet bonũ creatuz
p obiecto: qđ accidẽtale dicit non
qꝛ sit accidẽs: qꝛ tũc beatitudo aie
ẽt diceret pmiũ accidentale: s; qꝛ
tale premiũ nõ est de rõne beatitu
dinis ipsius aie. eo ꝙ ipsa sine illo
vere esset beata dicẽte Aug. li. v.
ꝯfes. ⁊ loquẽte ad deũ de bõis crea
tis. Btũs est qui te scit: etiã si illa
nesciat. qui vero te ⁊ illa nouit: nõ
pp illa beatior: sed pp te solũ bea-
tus est. Duplex vero est beatitudo
sc; anime ⁊ corporis. Dicitur aũt
de essentia beatitudinis aie omne

id sine quo nõ esset vere btã. Et
qꝛ sine corꝑe vere btã ẽ: btitudo
corꝑis ꝑtinet ad ꝑmiũ aĩe accidẽ
tale. Sꝫ id sine quo corpus non
posset eẽ beatũ. videt̃ essential'ei⁹
btitudo: vel ad ipsaꝫ ꝑtinere: ⁊ ita
põt dici ꝙ beatitudo corꝑis ali-
quo mõ ẽ essentialis: qa ẽ essen-
tialis corꝑi inqȝtũ sine illa corp⁹
nõ posset eẽ beatũ: cũ nõ ẽ essentia
lis ꝑncipaliter ⁊ simpliciter eo ꝙ
sine illa ꝑs hoĩs ꝑncipalior ẽ btã
ꝑ ꝑfectã sui cũ deo cõiunctioneꝫ
Itẽ ẽ sciendũ. ꝙ ẽ quoddã ꝑmiuꝫ
qd̃ dꝛ aurea: quoddã qd̃ dicit̃ au
reola: quoddã qd̃ nec ẽ aurea nec
aureola. ¶ Aurea ẽ ꝑmiũ substã
tiale btõꝝ qd̃ per siĺitudinẽ aurea
dicit̃ tñ qꝛ dat̃ victorib⁹ ⁊ victori
debet̃ corona: tũ qꝛ ꝑ ipm creatu
ra rõnalis ẽ deo ꝑfecte subiecta
cui eẽ subiectũ regnare ẽ. tũ qꝛ ad
siĺitudinẽ corone q̃ cõtinet̃ linea
circulari: ita ꝑfecta ẽ vt ei nõ pos
sit fieri additio nisi accidẽtal'. ita
illud ꝑmiũ ẽ. ita ꝑfectũ ꝙ qcquid
suꝑaddit̃ accidẽtale ẽ. tuꝫ qꝛ sicut
corona q circularis est ad eundeꝫ
punctũ quo incipit terminat̃. ita
ꝑ ipsum ꝑmiũ essentiale creatura
rationalis. ꝑmo ꝑncipio cõiũgit̃
a quo inesse ꝑ creationem exiuit.
¶ Aureola vo ẽ gaudiũ de oꝑib⁹
a se factis rõnẽ habentib⁹ victorie
excellentis ꝑ qd̃ apparebit exteri⁹
in corpore qdã decor qui ꝑdictuꝫ
interius gaudiũ exterius declara
bit. Ergo aureola ẽ gaudiũ de bo
nis reatis ⁊ qbuscũqꝫ sꝫ ꝑuilegia
tis ꝑuilegio victorie excellẽtis. ⁊
sic aureola est ꝑmiũ accidentale ⁊
dꝛ respectu auree vocabulo signi-
ficante diminutiõe ad significan
duꝫ ꝙ est minus ꝑmiũ qȝ aurea.
de quo in figura dr. Exo. xxv. de
tabula q̃ ponebat̃ suꝑ arcã. Faci
es illi labiũ aureũ ꝑ circuitũ ⁊ illi
labio coronã ⁊c. ⁊ suꝑ illã alteraꝫ
coronã aureolã. ¶ Nec tñ ẽ ꝑmiũ
accidẽtale aureola est: qꝛ non oĩa
bona oꝑa que fecerũt beati, ⁊ de
qbus gaudẽt habẽt rationẽ victo
rie excellẽtis: ⁊ tñ gaudiũ de illis
cũ sit de bono creato ẽ ꝑmiũ acci
dentale. hec ille. Hoc aũt ꝑmiuꝫ
debet̃ v̾ginib⁹ rõne excellẽtis vi-
ctorie quã habuerũt ꝯtra carnem
doctorib⁹ rõne excellẽtis victorie
quã habuerũt ꝯtra carnẽ diabo-
lũ. martyrib⁹ etiã debet̃ ratiõe ex
cellentis victorie quã habuerunt
contra mũdũ. Nunc autẽ ꝯsequẽ
ter videndũ ẽ de gloria corporis.
Unde. x. reperio que sequunt̃ corꝛ
pus gloriosuꝫ siue q̃ hẽbit i ꝑria.

¶ Primum erit euidentissima
claritas.

¶ Secundum erit constans im
passibilitas.

¶ Tertium erit vigorosa subti-
litas.

¶ Quartũ erit velocior agilitas.

¶ Quintũ erit celestis habitatio.

¶ Sextum erit vocalis collau-
datio.

¶ Septimum erit delectabilis vi
sio.

¶ Octauũ grata nimis auditio.

¶ Nonum erit redolens odoratio.
¶ Decimum erit suauis degustatio.

PRima igit glia erit &c. in corporibus iaʒ gloriosis vt ē corp' xpi & vgīnis glīose & forte pluriū alioꝝ cui dētissima claritas Math. xiij. Justi fulgebūt sicut sol i regno pr̄is eoꝝ. Et Sap. iij. Fulgebūt iusti & tāq̄ scintille i arūdineto discurrent. De hac claritate ait Alex. in iiij. q̄ nō ē generatiua caloris sʒ est ꝯfortās & delectās visuʒ. & pp hoc cōparat claritati lapidis iaspidis qui ꝯfortat aspectū: & talis fuit claritas quā habuit xps in trāsfiguratiōe. h ille. Hec āt claritas erit.
¶ Primo glorie aie proportionata.
¶ Secundo partibus corporis comparata.
¶ Tertio differens in multis corporibus.
¶ Quarto correspondens bonis operibus.
¶ Primo igitur claritas illa erit gloria &c. Uñ ait Richar. di. xlix. quarti. Claritas corporum erit differens secundum differentiam glorie animarum & h oc est ratio nabile: quia ex claritate beatitudinis anime claritas redundat in corpus. Unde secundum proporcionem qua beatitudo anime christi excedit beatitudinem cuiuslibet alterius anime: sic lux sui corporis excedit lucem futuram in quocūq; corpore alio glorificato Quādo vero dicitur q̄ fulgebūt iusti sicut sol. sciendum est q̄ lux elementaris & lux corporis glorificati eiusdem speciei non sunt: sed lux elementaris est quasi quedam imitatio illius sicut lux naturalis spiritualis anime non est eiusdem speciei: cum spirituali luce glorie: sed est quedam imitatio illius: lux tamē corporis erit eiusdem speciei cum luce que post resurrectionem erit in alijs corporibus glorificatis. Juxta illud ad Ephe. iij. Saluatorem expectamus dominum iesum christum qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Ubi ait Nicolaus de lyra q̄ non dicitur corpus humilitatis. nam modo est nobis occasio humilitatis: eo q̄ est corruptibile & putrefactibile & corrodetur a vermibus & in cineres resoluetur. O quantum nunc debemus humiliari sub manu potentis dei qui nobis resurgentibus dabit talē ac tantam claritatem atq; lucem. Si enim vt ait sapiens Eccles. xi. Dulce lumen & delectabile est oculis videre solem quanto magis delectabile erit videre illa in lucem gloriosaʒ. Hec claritas in transfiguratione fuit tam delectabilis petro. vt diceret. Domine bonum est hic esse. Super quo ait Remigius q̄ petr' visa maiestate domini adeo

delectatus est vt cuncta tempora lia obliuioni traderet et impetu um manere vellet. Quid igitur erit de illa luce perpetua. ¶ Secundo dixi quod hec claritas erit partibus corporis comparata. non.n.oes partes corporis equaliter lucebunt. Unde Richar. vbi prius dicit quod plenitudo humani corporis requirit vt quedam eius partes sint clariores quam alie. Ideo non erunt oes partes corporis equaliter clare. Erunt tamen clare secundum illam proportionem quam magis requiret corporis pulchritudo. hec ille. Sicut.n.in corpore non glorioso oculi sunt pulchriores et clariores aliis partibus corporis: ita erit ibi. Ita et in corpore mystico aliqui sunt clariores et sapientiores aliis vt sunt illi quibus dictum est. Math.v. vos estis lux mundi. Unde Aug. sup Gene. ad litteram. dicit quod lux est substantia corporea summe simplex in genere corporum summe multiplex in efficacia. Unde Luce in corporibus nihil est vtilius: nihil pulchrius: nihil communius: nihil velocius: nihil impassibilius: nihil virtuosius inuenitur: imo lux est facies omnium rerum que oia oibus bonis prelatis et doctoribus conueniunt. ideo non immerito dicitur eis. Uos estis lux mundi quia sapientiam docent et iusticiam et prudentiam atque virtutem quibus nihil vtilius in vita est hominibus. Unde doctor debet verbis sanctis et monitionibus aliorum corda illuminare et tenebras mentis auferre vt dicere valeat his quos docet cum apostolo. Ephesi.v. Eratis .n. aliquando tenebre nunc autem lux in domino. vnde de prelatis qui sunt lux mundi dicit Isydorus li.iii. De summo bono. capi. xlvi. Sacerdotes debent exquirere peccata populorum et sagaci sollicitudine vnumquemque probare. Iuxta testimonium domini ad Iere.vi. Probatorem dedi te in populo meo et scies. et probabis vias eorum. Et sequitur eodem capitulo. Sacerdotes studio corrigendi facta perscrutari debent subiectorum vt emendatos lucrifacere possint. Et sequitur. Bonorum studia sacerdotum multa diligentia etiam parua plebium facta perquirunt: vt dum in minimis subditorum peccatis se acerrimos prestant in maioribus malis cautos atque solicitos faciant. Hec ille. vtique sic erunt lux mundi vt sic ex tali luce doctrine ad lucem glorie perueniant Iuxta illud Daniel.xii. Qui fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui ad iusticiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Sicut igitur in corpore mistico quedam partes plus lucent. s. prelati et doctores plusquam simplices: sic in corpore glorioso quedam partes plus aliis lucebunt. ¶ Tertio dixi quod predicta claritas erit differens in multis corporibus. de qua differentia ait apostolus.i. Cori.xv. Alia cla

ritas solis alia claritas lune et alia claritas stellarum. Stella enim a stella differt in claritate sic et resurrectio mortuorum. Super quo textu ait Ni. de ly. Per hoc quod dicitur alia cla. solis intelligitur claritas christi. Alia cla. lune intelligitur claritas virginis marie. alia stellarum. i. aliorum sanctorum. Et subditur. Stella. n. a stella differt in claritate: sic et resurrectio mortuorum. Hec ille. Erit ergo alia et alia claritas in corporibus gloriosis. i. maior et minor. quia claritas corporis christi erit maior et intensior omnibus aliis. et consequenter claritas virginis post claritatem christi omnes alias claritates excedet. Ita etiam inter sanctos erit differentia claritatum sicut est differentia claritatum inter stellam et stellam. Et Richar. dicit quod quodlibet corpus glorificatum fortius lucebit et intensius quam lucet sol. O quam pulchrum et iocundum erit videre tot lumina: tot claritates delectabiles visui. Nullus viuens narrare posset. Eruntque in corporibus martyrum cicatrices sicut dicit beatus Aug. xxii. de ciui. dei. dicit enim quod cicatrix illa non erit in eis deformitas: sed dignitas sicut recitat Richar. Sicut enim christus in sua resurrectione retinuit plagas passionis quas omnes videbunt in die iudicii vt dictum est prius. ita credendum est quod martyres ad decorem habebunt signa in corpore sui martyrii. Sic credendum est quod beatus Franciscus habebit plagas sibi impressas a christo sicut legimus de ipso: et post mortem vise sunt ab omnibus qui presentes fuerunt dum corpus eius traderetur sepulture et videre voluerunt. Et credendum est etiam quod tales partes magis lucebunt. Quot cicatrices autem remanebunt in corporibus martyrum deus nouit. sic igitur patet quomodo in corporibus erit alia et alia claritas. Quarto dixi quod hec claritas erit correspondens bonis operibus. ¶ Querit tamen Richardus vtrum beati habebunt aliquod accidentale premium pro bonis operibus qui fecerunt in peccato mortali. Et respondendo dicit quod sicut pena duplex est. quedam scilicet inflicta a iudice. quedam acta ab ipso peccante. quia homo peccando sibimet infert penam. ita dico quod duplex est gaudium accidentale in beatis. Quoddam receptum specialiter a deo misericorditer retribuente. Quoddam actum ab ipso beato recogitando bona opera sua et sibi complacendo in eis. Primum gaudium magis proprie habet rationem premii quam secundum: quamuis secundum aliquo modo habeat: eo quod omnia que habent beati principaliter a deo sunt. Cum ergo beatis placeat se fecisse opera bona que in peccato mortali fecerunt maxime inquantum videbunt quod illa opera eos ad penitentiam disposuerunt seu in

clinauerunt ꝓ illis habent aliqd accidentale premiū extendēdo nomen premij ad gaudiū quodlibꝫ beatoꝝ: nō tñ sic gaudent de illis bonis operibꝰ sicut de illis que fecerūt in charitate de qbꝰ gaudent ratione operis operati ⁊ radicis ⁊ forme. ⁊ de alijs gaudēt rōne operis operati tm̄. Hec ille. Ex quo patet ꝙ quātūcūqꝫ qs sit in pctō mortali: non tñ desistere a bonis operibꝰ debet vt ab orone: a ieiunio: ab elemosina: ⁊ ceteris bonis qꝛ si saluet̄ ꝓ illis etiā gaudebit specialiter. tñ dꝫ conari ⁊ se exercere in bōis operibꝰ dū ē in charitate ſm picturā quādā. vnd hoies antiqtus tpe quadragesime: ⁊ tēpore paschali solebāt se exercere in bonis opibꝰ. sed vere nunc pauci curāt de bonis opibus fiendis tali vel tali tēpe. ꝑcōsequēs pauci curāt de salute sua qd est multū dolendū. vnde quasi oī tpe hoies sunt pigri ad bonū: ⁊ sunt solliciti ad lasciuias: ad choreas: ad ludos: ⁊ ad cetera mala. vñ d hoibꝰ huiꝰ tpis verificatur illd Sap. xv. Estimauerūt lusum eē vitā nr̄aꝫ ⁊ cōuersationē vite eē cōpositā ad lucruꝫ: ⁊ oportere vndecūqꝫ etiaꝫ ex malo acqrere. Aduertamꝰ diligēter rogo verba sapientis Prouerb. i. dicētis. Sapiētia foris ꝑdicat: in plateis dat vocē suaꝫ di. Usqꝫ quo paruuli diligitis infātiā ⁊ stulti ea q̄ sunt noxia cupient ⁊ iprudentes odibūt sciāꝫ. Conuertimini ad correctionē meam. Et sequit̄. Uocaui ⁊ rēnuistis: extendi manū meā ⁊ nō fuit q aspiceret: despexistis omne cōsilium meū ⁊ increpatiōes meas neglexistis. ego quoqꝫ in interitu vestro ridebo ⁊ subsanabo cū vobis qd timebatis aduenerit: qñ venerit super vos tribulatio ⁊ angustia tūc inuocabūt me ⁊ non exaudiaꝫ mane cōsurgēt ⁊ nō inueniēt me: eo ꝙ exosaꝫ habuerint disciplinaꝫ ⁊ timorē dñi non susceperint nec acqeuerint cōsilio meo ⁊ detraxerint vniuerse correctioni mee. Comedēt ergo fructus vie sue suisqꝫ cōsilijs saturabunt̄. hec ibi. Quid igit̄ expectamus bene agere si vitā illā gloriosaꝫ ⁊ claritatē illam tā mirabilē tam delectabilē desideramus habere. Scdm eni ꝙ plura bona merita: ⁊ in charitate fecerimus. ſm hoc maiorē claritateꝫ in patria habebimꝰ. Hec est lux. de qua ait Iob. xvij. Post tenebras spero lucē. Ad quā lucem vocabimur in die iudicij dū nobis dicet̄. Uenite bn̄dicti ⁊c.

SEcunda gl'ia corporis erit cōstans impassibilitas vñ apl's. i. Corint. xv. dicit de corpore. Seminat̄ in corruptiōe surget i incorruptione. seminat̄ in ignobilitate surget in gloria: seminat̄ i infirmitate surget in virtute seminatur corpꝰ animale surget corpus spirituale. vbi ait Ni. de lyra. Hic ostendit apl's differentiaꝫ corpis

resurgentis ⁊ mortui quantum ad
quattuor dotes corporis glorio-
si. ¶ Seminatur in corruptione
idest sepelitur in terra corpus cor
ruptibile: vel seminatur. idest per
naturam generatur surget in in-
corruptione. idest corpus surgẽs
habebit incorruptionem per do
tem impassibilitatis. ¶ Semina-
tur in ignobilitate. idest corpus
obscurum ⁊ vile surget in nobili
tate corpus habens dotem clari-
tatis. Et hoc dicit ad duo prima
Et sequitur ibidem. Oportet. n.
corruptibile hoc induere incor-
ruptionem ⁊ mortale hoc indue-
re imortalitatem. Hec autem im
passibilitas. vt volunt quidam
principaliter causatur a diuina
voluntate inquantum tollit ordi
nem subiectionis corporum ipso
rum beatorum respectu quorũ-
cũqꝫ agentium actione corrupti
ua seu afflictiua: tamen imediate
huiusmodi impassibilitas aliquo
modo causat ab ipsa anima bea-
ta que huiusmodi corpus infor-
mat cui deus dedit talem virtu-
tem ꝙ corpus per ipsam viuifi-
catum potest preseruare ab om-
ni actione lesiua. Et illud vdetur
innuere beatus Augustinus in
libro ad Dioscorum vbi ait. Tã
potentis nature fecit deus ani-
mam vt ex eius felicitate redun-
det in corpus sanitas perpetua ⁊
vigor incorruptibilitatis. Ricar
dus vero dicit dis. xlix. quarti ꝙ
ĩ impassibilitate est considerare. ⁊
illud qđ ponit ⁊ illud qđ excludit
Quãuis enĩ significet negatiuo
modo tñ res ꝑ eã significat nõ ẽ
priuatio s; habitus. est enim qua
litas in corpore ex redundantia
beatitudinis anime causata cor-
pus prohibens ab omni passio-
ne sue perfectioni contraria. hec
ille. Unde hec impassibilitas.
¶ Primo in omnibꝰ corporibꝰ
equalis in priuatione.
¶ Secũdo erit ineq̃lis positione.
¶ Tertio erit eq̃l' i eodẽ corpore
¶ Quarto i substracto eq̃lis ope.
¶ Prio igit hec ipassibilitas erit
eq̃l' in ꝑuatiõe. Uñ Richar. ait ꝙ
quantũ ad exclusionẽ passibilitatis
ĩpassibilitas erit eq̃l' i oĩbꝰ corpi-
bꝰ btõꝝ. h ille. Et rõ ẽ. q: a nullo
ĩtrĩseco vl' extrinseco poss; corpo
ri gl'ioso ĩferri lesio. qđ declarãs
Boñ. i. iiij. dicit. Nõ l; elementa
maneãt i corpe gl'ioso s; sbstãtiã;
⁊ q̃litates ⁊ opatiões: attẽdẽdum
tñ ẽ ꝙ q̃druplex ẽ opatio. ¶ Una
quantũ ad ꝯuatiõe;. ⁊ hec ẽ mixtio
nis. ¶ Alia quantũ ad ꝯuationẽ. ⁊
h ẽ misterial' caloris vital' ꝑ corpꝰ
¶ Tertia ẽ pugne ordinãs ad dis
solutionẽ. ¶ Quarta ẽ exterioris
imꝑssiõis ꝑ quã alicuiꝰ elementi
opatio intẽdit ⁊ pugna orit. Pri
me due opatiões manebũt vt pa
tebit magĩ q̃rto mẽbro. due scõe
nõ mãebũt: q̃a ordinãt ad dissolu
tionẽ. h ille. Et ita i oĩbꝰ corpibꝰ
erit eq̃l' ꝑuatio ĩfirmitatis aut cu
iuscũqꝫ lesiõis. Corpꝰ ẽt glorio-
su; pati non poterit ab extrinseco

Unde ait idez doc. q corpus glo riosũ nõ põt pati p violentiã cor poris obuiantis: qr oẽ corpus est puiũ ei. Unde sicut si aliqs haberet cultellũ cristallinũ non diuideret radiuz p eius ictum: imo radius penetraret talẽ cultellum ⁊ nõ pa teret ab ipso. sic in pposito ad in telligendũ ẽ corp⁹ gloriose pene trare cultellũ. O q̃ pulchra sunt hec ⁊ itellectui iocũda. Sz certe magis erunt iocũda ⁊ delectabi lia dũ experimẽto hec cognosce mus. Sic igit patz quõ ipassibili tas erit eq̃lis in puatiõe lesionis vel passiõis in oibus. ¶ Secun do ipassibilitas erit iequalis i positõ ne. dicit. n. Richar. q q̃tũ ad id qõ ponit nõ erit eq̃lis i corporib⁹ oiuz btõꝝ: sz differẽs ꝑm differẽ tiã meritoꝝ ⁊ ꝑz differentiã beati tudinis aiaꝝ. hec ille. Unde hic do ctor videtur sentire q sicut dos claritatis nõ erit eq̃lis i corporib⁹ omniũ btõꝝ. sicut dictũ ẽ pri⁹. ita nec dos ipassibilitatis. Talis igi tur q̃litas erit differẽs in christo. ⁊ alijs sicut pprie dictũ ẽ de clari tate. Et videt rationabile vt scili cet corp⁹ gloriosuz qõ prius fuit mortale ⁊ passibile. ⁊ cui illate sũt multe passiões frigoris ⁊ calidita tis ⁊ famis ⁊ sitis ⁊ multaꝝ aliaꝝ tribulationũ ꝑmiet a deo aliqua q̃litate que sit phibens ab omni passiõe sue pfectioni ɔtraria pp hanc aũt gloriã corporis obtinẽ daz multũ debemus patientes esse: qm̃ oportet nos per multas tribulatiões intrare in regnum dei. Act. xiiij. Nos eni estimam⁹ posse illã gloriam habere ⁊ nihil pati. sz vtiq3 nos scire debemus regnũ celoꝝ esse rem litigiosam. ⁊ non nisi litigio vel certamine obtineri posse dicẽte apostolo. ij. ad Thi. ij. Nõ coronabit nisi q legitime certauerit. Quidã enim pacẽ hñt cũ diabolo in oibus ei obediẽtes pctã psequẽtes. pctã de die in diẽ multiplicãtes. mun do ⁊ carni sue ꝑuiẽtes talib⁹ non est regnũ celoꝝ pmissuz: sed his q in dei ꝑuitio fideliter laborant. quibus dicet in die iudicij illud Math. xj. Uenite ad me oẽs q la boratis ⁊ onerati estis. ⁊ ego refi ciã vos. Multi. n. sunt fatui qui male agunt siue viuũt ⁊ expectãt gloriã: nã q plantãt spinas ⁊ tribu los fatui sunt si expectãt ex eis fi cus ⁊ racemos. De qbus dr Isa. lix. Expectauim⁹ iudiciũ ⁊ nõ est supple p nobis: sz cõtra nos. salu tẽ ⁊ elõgata est a nobis. Et sub dit causaz. Multiplicate sunt eni iniqtates nr̃e corã te ⁊ pctã nostra rñderunt nobis. Sz tales dicunt Miꝫcordia dñi magna ẽ. quoti ens. n. dolebo de pctis miserebit mei. ⁊ sic saluabor iuxta illud. Ezech. xviij. Cũ auerterit se im pius ab impietate sua quã opera tus ẽ ⁊ fecerit iudiciũ ⁊ iusticiaz ipse aiam suã viuificabit. Tales nõ attẽdunt ad illud q dr Eccl. v. Nõ adijcias pctm̃ sup pctm̃: ⁊ ne dicas miseratio dñi magna

est multitudinis pctoꝝ meorum
miserebit. misicordia. n. ꝛ ira cito
ab illo approximāt ꝛ i pctōres re-
spicit ira illius. Nō tardes con-
uerti ad dn̄m ꝛ ne differas de die
in diē: subito. n. veniet ira illius.
ꝛ in tpe vindicte dispdet te. Dicit
tn̄ Richar. di. x. q̄rti ꝙ hō etiā in
articulo mortis q̄ꝫdiu vsuꝫ retiet
liberi arbitrii pōt penitere digne
Tūc. n. est penitētia digna cum
penitēs efficaciter dolet de p̄teri-
tis. ꝛ ꝓponit cauere a mortalibꝰ
futuris ꝛ ꝯfiteri vere ꝛ satisfacere
ꝓposse ꝛ si ad hec oīa p̄ncipaliter
moueat ex amore bonitatis diue
Hos aūt oēs motꝰ mētis pōt hr̄e
ille qui in hora mortis icipit peni
tere q̄ꝫuis sit difficile. ꝛ qn̄ hoc ac
cidit est spāle bn̄ficiū diuine mise
ricordie. hec ille. De hac peniten-
tia tarda loquit magister di. xx.
quarti ca. i. satis ample ostendēs
pi̇cula. vbi dicit ꝙ multos solet
serotina penitētia decipere: qa qui
ꝑ penitētiā vsq͡ꝫ in finē vite ꝓtra-
hunt: tunc nō ex dei amore viden
tur penitere: sꝫ timore mortis q̄si
ex necessitate. hec ille. Et alia plu
ra dicit de qbus ptrāseo. Tales
sunt nimis passibiles q nihil vo-
lunt agere ꝓ salute aīaꝝ suaꝝ dū
sani sunt: Oportet. n. nos pn̄iam
agere de pctis si dotē ipassibilita
tis volumꝰ acqrere dicente xp̄o.
Math. iiii. Penitētiā agite appro
pinquabit. n. regnū celoꝝ Et hec
de. ii. ¶ Tertio vō dictū ē ꝙ ipas
sibilitas erit eq̄lis in eodē corpor
Dicente Richardo. xlix. di. Im-
passibilitas erit eq̄lis in oibꝰ par
tibus eiusdē corpis. qꝛ si esset ine-
qualis in partibus eiusdē corpis
ex hoc non redderet ꝑfectior sed
iꝑfectior ipassibilitas totius. hec
ille. Et rō huius pōt eē: qꝛ oēs par
tes eiusdē corporis eq̄liter sunt
susceptibiles talis qualitatis. Et
lꝫ corpus gloriosuꝫ sit tangibile:
nō tn̄ erit corruptibile aut passibi
le. Et cuꝫ inqt Greg. in omel. ꝙ
corrūpi necesse ē qō palpat. itelli
gendū ē ait Richar. de eo ꝙ pal-
pat relicto naturalibus suis ꝛ de
palpabilitate q̄ est ꝺm p̄mas qua-
litates actiuas ꝛ passiuas: aut ꝑ
qualitates causatas ab eis. hec ille
Tunc. n. ignis ꝛ aqua si mutuo
se cōtingerēt nullū istoꝝ ageret
in alterū nec ab altero pateretur:
qꝛ v̄tute diuina talis actio ab ele-
mentis: ꝛ elemētatis tolleret om
nino. Itē forte diceret ꝙ cū nihil
tollat de hoie qō ꝑtinet ad eius
quidditatē. ꝛ mortale in tali qddi
tate ponat dicēte porphirio ꝙ hō
est aīal rationale mortale. ¶ Vide
tur ꝙ homo sp̄ sit mortalis sicut
sp̄ est rōnalis. Rn̄det Ricar. di.
ꝙ mortale nō signat aliqd ꝑtinēs
ad hois quidditatē nec debꝫ pōi
nisi ꝺm opinionē porphyrii q esti
mauit angelos esse aīalia ꝑ natu-
rā imortalia ꝛ mortalitatē ꝑtine-
re ad hois naturā. ita vt nō posset
fieri imortalis remanēs hō. In
quibus porphirius errauit. hec
ille. Et lꝫ silr sint dānati imorta-

les.i.indissolubiles: non tamen erunt imortales et ipassibiles. et sicut dictū ē prius in tractatu de penis inferni. Corp⁹ igit gliosuz tale erit vt in nulla sui pte possit ledi etiā si gladio pcuteret. imo si in igne iferni poneret nihil pateret. O q̄ res desiderabils et iocūda. Si.n. hō in hac vita tale corpus haberet et q̄ nō posset separi ab aia nec pati ab aliquo extrinseco q̄ntū gauderet deus nouit. Sufficeret eni multis istud pro oi pmio meritoꝝ suoꝝ. et tū i illo regno glioso hoc nō erit malus sȝ beatitudo aie multo erit melior oi corporis btitudie. Erūt igit omnes ptes eiusdē corporis eq̄liter ipassibiles p dotē ipassibilitatis. Et hec de tertio. ¶ Quarto dictū est q̄ ipassibilitas in subiecto eq̄lis erit opere ad cuius declarationē ait Boā in.iiii. q̄ due secūde opatiōes de qbus dictuȝ est in pmo mēbro nō manebunt. q̄ inter elemēta vnita in corpore nō erit pugna. et ratio hui⁹ triplex est bm eundē doctorē. Pria ē tēperata mixtio cōstringēs ptrarietatē. secunda ē elemētariū appetitu um quietatio. tertia ē aie isluētis pseruatio. et rōne pmi nō pugnāt rōne secūdi nō possunt pugnare rōne tertij hūt quiescere. hec ille. Corp⁹ igit qd̄ erit substractū illi⁹ qualitatis gliose duas opatiōes pmas hēbit: q̄ tūc elemēta erunt sic cōparata: vt vitalis calor assimilet vere nature celesti: et ita nihil psumet in corpore. et p pseq̄ns nec idigebit pabulo. In tali ergo erit magna ptēperātia: et ita nulla poterit esse dissolutio. et ex hoc erit lōgeuitas vite: quā tn̄ i hoc mūdo desideramus. quā nō tn̄ possumus psequi i psenti mūdo: q̄ statutū ē ait apl's. Heb.ix. hoibus semel mori. Si velimus igit semper btē et gliose viuere post hanc vitā debemus nos disponere ad bene mori. Vñ Ber. in quodam smone de apl'is. Studeamus inquit frēs viuer vita iustoꝝ si morte eoꝝ mori desideramus. Unde et ait Grego. Regio nr̄a paradisus est ad quā iesu cognito redire p viā qua venim⁹ phibemur. A regione.n. nr̄a supbiēdo et inobediendo visibilia sequēdo in adam discessimus: sed ad eā necesse ē vt hūiliādo obediēdo et visibilia cōtēpnēdo redeamus. Sic igitur si mādata dei custodierimus. sicut ait apl's.i. Corin.xv. Oportet corruptibile iducere icorruptionem mortale hoc iduere imortalitateȝ Ubi bm expositionē Nic. de lyra ostendit resurrectiōis necessitas q̄ accipit ex trib⁹. pmo ex pfectiōe nature hūane. q̄ nō est pfecta nisi aia sit corpi piūcta pp qd̄ separi ē aie accidēs et pei⁹ naturalē iclinationē. vt pus dictū ē. Nullū autē tale pōt esse ppetuū. secundo ex impletiōe diuine iusticie scȝ vt corpus simul cū aia pmiet vel puniatur cū aia peccauit in corpore vel meruit. tertio ex pformitate mē-

btoꝝ ad caput nr̄z xp̄m ad electos qui surrexit p iteratam vnionē ad corpꝰ. hec ille. Ad hāc imortalitatem pueniemꝰ dū ad regnū celoꝝ vocabiur p xp̄z dn̄tē. Veni. b. ꝛc̄.

t Ertia gloria corporis erit vigorosa subtilitas. vn̄ Richar. ait ꝙ subtile ē a virtute penetrādi. Res autez triplici de causa est penetratiua. s. aut pp paruitatē quātitatis maxime scōm latū ꝛ ꝓfūdū vt est acus q̄ q̄uis lōga sit tn̄ penetratiua est aut pp raritatez sue materie. ꝛ sic aer ē penetratiuꝰ aut tertio ꝓpter actiue ꝟtutis magnitudinez. ꝛ sic vinū penetratiuuz ē multomagis ꝙ simplex aqua q̄cunq̄. Quapp aq̄ cū modico vino bibita magis refrigerat sanū hoiez q̄ si p se biberetur q: vinū facit eā ad loca corporis penetrare ad q̄ p se penetrare nō posset. Scōz primā cām penetrādi nō attēdit subtilitas corpoꝝ btōꝝ: q: in debita q̄titate resurgēt: nec ēt ſm secūdā cāz: q: tota materia q̄ necessaria ē ad essentiā coꝝ resurget i eis. sed ſz tertiā cām in eis attēdit subtilitas coꝝ q: p virtutē btitudinis aie: erit in btis corpibꝰ tāta magnitudo virtutis actiue ꝙ p eā multo efficacius poterūt penetrare q̄ ignis vel aer. hec ille.

¶ In corpe igit glorioso erit subtilitas qua poterit cū corpore nō glorioso existere.

¶ Secundo poterit corpori iam non glorioso resistere.

¶ Tertio hec subtilitas equalis erit in eodem corpore.

¶ Quarto corpus tale permanēs in eodem robore.

¶ Per subtilitatis igit ꝟtutē prio corpꝰ gl'iosū cū corpe non gl'ioso poterit existere: ꝛ exēplū huiꝰ ponūt qdā qm̄ ēt duo corpa nō gl'iosa sīt sil'. hoc pz igr Tho. āglicꝰ i q̄rto suo: q: ferrū, ꝛ ignis sīt duo corpa ēt spē dr̄ia. Et tn̄ pn̄t eē sil'. ꝧ pz q: opatio facit scire formā ꝛ nāz rei: vt pz. vij. meth. ſz cuilibz pti ferri igniti ꝯuenit ꝟa opatio ignis. nā si adiūgat stupe. tūc icēdit eā ꝛ gn̄at veꝝ ignē. ꝛ sic q̄libz ps hmōi ferri hz secū veꝝ ignē. ꝛ si ꝧ vr̄ posse fieri p nām: a fortiori ꝟtute dina vt corpꝰ gl'iosū sil' sit cū corpe n̄ gl'ioso. hāc dotē subtilitatis xp̄s ondit i sua natiuitate qn̄ de ꝟgie natꝰ fuit absq̄ lesione: qn̄ ad suos discipulos itrauit ianuis clausis: qn̄ oēs celos trāsiuit absq̄ celoꝝ dilaceratōe. Hec sīt mirabilia nob ꝛ q̄si icōphēsibilia eo ꝙ videmꝰ ꝙ duo corpa vt cōiꝰ nō pn̄t eē sil' ſz vno adueniēte reliquū expellitur ab eodē loco: ſz nāz. dic idē tho. ꝙ de potentia dei absoluta si deo placeret vnū corpꝰ gl'iosū posset sil' esse i eodē loco cū altero corpore gl'ioso. Et si ꝯriū inueniatur dcm̄ ab aliquo scōꝝ. tunc dz itelligi de potētia dei ordinata qua deus dicitur illa soluz posse que ab eterno fieri predestinauit de quoꝝ numero non creditur esse illud

scilicet q vnum corpus gloriosuz
simul si in eodē loco cuz corpore
non glorioso. Hec ille. O quanta
virtus quanta potestas corporis
gloriosi vt penetret q̄cūqꝫ dura
absqꝫ taliū diuisione. Hoc ē enim
qd dicit apostolus.i. Cor.xv. Se
minat corpus animale: surget cor
pus spirituale. Ubi ait Ni. de ly-
ra. Seminat corpus aiale.i. gros
sum impotens esse cum alio cor
pore non glorioso. surget corpus
spirituale.i. potens esse cum alio
corpore nō glorioso sicut suo mo
do spiritus simul est cum corpore
Nunc vero ⁊ si non corpore sim⁹
in celis ⁊ si nūdū penetrauimus
celos corpore penetremus ⁊ ascē
damus spiritu considerantes tan
tam nobis pmissam gloriā vt di
camus cū apostolo illd ad Phi.
iij. Nostra cōuersatio in celis est.
Glo. Nostra ꝯuersatio ⁊ si adhuc
sumus in terra est in celis vbi est
spes nostra. Cōuersatio quidē no
stra dꝫ eē virtuosa fructuosa gra-
tiosa. Uirtuosuz enim ⁊ sanctum
est q homo possideat bonā cōuer
sationē grauē. quia ꝯuersatio si-
gnū est sanctitatis interioris vt d
tali dicatur illud Thobie.iiii. In
bona vita sancta ꝯuersatio pman
sit. Itē debet esse intuentib⁹ fru-
ctuosa.i. Pe.ij. Cōuersationem
vestram inter gentes habētes bo
nam. Apud deum gratiosa Deu
tere.i. Date nobis viros sapiētes
⁊ gnaros: ⁊ quoꝝ ꝯuersatio sit p
batū.i. approbata apud deū. Tal
enim conuersatio talis vita facit
vos penetrare celos ⁊ habere do
tem subtilitatis. Sic igit pꝫ quo
modo corpus gloriosum poterit
cum non glorioso existere. ¶ Se
cundo poterit etiam corpori non
glorioso resistere. nō enim poterit
corpus nō gloriosum penetrare
corpus gloriosum sicut econtra
vt patuit. Unū Bonaue. ait i quar
to. Licet nihil possit corpori glo-
rioso resistere ipm tn̄ pōt alijs si-
cut patet: qꝛ cōstat q pōt sustine-
re lapidē in manu. Corpus ergo
gloriosuz pōt se tangibile pbere ⁊
pōt nō pbere siue latere ⁊ hoc hꝫ
sm diuersas cōditiōes. nam tan-
gi pōt: quia potest impellēti resi-
stere cū sit corpus veꝝ nō vanum
vel fantasticū. latere vero potest:
qꝛ pōt penetrare organū tactus.
primuz habet p veritatē nature.
Secundū sm effectū spiritualis
potētie. Hec ille. Et huic ppꝛieta
ti resistēdi est in via similis fides
nostra.i. Joh.i. Hec ē victoria q̄
vincit mundū fides nostra. Pu-
gil eni videns cōfusionē victi ⁊
honorē victoris nitit ad victoriaz
sic nos p fidez intelligentes con-
fusionē peccatoꝝ ⁊ demonū per
eternā dānationē. Intelligentes
etia p fidem honorē ⁊ gloriā bo
noꝝ debemus toto conamine re
sistere demoni ⁊ peccato: iō fides
cōparatur scuto Ephe.v. In om
nibus sumentes scutū fidei. ⁊.i.
Pe.v. Cui scilicet diabolo resiste
re fortes in fide. Utiqꝫ fides sal

uat hominez que operibus adim
pletur. vnde fides dicitur eo ꝙ fa
cit sicut ꝓmittitur. Unde Greg.
Quid ꝓdest ꝙ redemptori nr̄o ꝑ
fidē adiungimur: si ab eo morib⁹
disiungamur. Tūc veraciter fi-
deles sumus si qđ verbis ꝓmitti
mus: operibus implemus. Fide
lis seruus nō timet ꝑdere equū
vt iuuet dominū. christus non ti-
muit vitā ꝑdere corporalē vt iuua
ret hominē. certe nec nos debem⁹
timere si opus fuerit ꝑdere vitā
corporalē vt ſuemus fidē Apoc.
ii. Esto fidelis vsqꝫ ad mortem ⁊
dabo tibi coronā vite. i. Macha.
ij. Abrahā in tēptatiōe nōne in-
uentus est fidelis. Joseph in tem-
pore angustie sue custodiuit mā-
datū. Et sequit̄ ibidē Ananias:
azarias: misael credētes liberati
sunt de flāma. Et post. Uos ergo
filij cōfortamini ⁊ viriliter agite
in lege. q2 in ipsa gloriosi eritis.
Sed heu multi sunt fideles ꝟbo
sed pauci opere de quib⁹ apostol⁹
ait ad Titū. i. Confitent̄ se nosse
deū: factis aūt negant cū sint ab-
hominati ⁊ incredibiles: ⁊ ad oē
opus bonū reprobi. de qbus pōt
dici illud ps. Cor aūt eoꝝ nō erat
rectū cū eo: nec fideles habiti sūt
in testamēto eius. Si ergo fideli-
ter viuimus ⁊ peccatis resistam⁹
poterimus in corpore glorioso re
sistere corpori non glorioso. sed
nō corpori glorioso ait Bonauē.
Et hoc de secūdo. ¶ Tertio hec
subtilitas equal' erit ī eodē cōpore
dicente Richar. Hec subtilitas
erit equalis in omnibus partib⁹
eiusdē corporis. Eque eniꝫ perfe
cte ⁊ facilius poterit vna pars cor
poris glorificati simul esse cum
corpore nō glorificato sicut alia.
Subtilitas tn̄ secundo mō dicta
non erit equalis in omnib⁹ parti-
bus corporis. quia debita corpo-
ris armonia requirit vt vna pars
corporis sit rarior ꝙ̄ alia. ⁊ alia dē
sior alijs. Erit tamē in partibus
corporis densitas ⁊ raritas ſꝫ illā
ꝓportionē quā requirit ꝑfecta hu
mani corporis armonia. Hec ille
Et huic proprietati conuenient̄
equaliter omnibus partib⁹ corpo
ris assimilatur charitas q̄ quisqꝫ
tenet̄ diligere primum sicut seipsꝫ
Math. xxij. Diliges proximū tu-
um sicut teipsum. idest ad eandē
beatitudinē ad quam diligis te.
Ait Nic. de lyra. Unde ſꝫ Aug.
dilectio dei ⁊ proximi est propria
virtus ⁊ specialis pioꝝ atqꝫ per-
fectorum: cum cetere virtutes bo
nis ⁊ malis possint esse cōmu-
nes. vnde ista gemina virtute qui
caret alas ad volandum ī regnū
celorum non habet. ¶ Et nota ꝙ
quando dicitur: diliges proximū
tuum sicut teipsum traditur ⁊ di
ligendi ratio: ⁊ dilectionis mo-
dus. ¶ Ratio quidem diligēdi
traditur siue tangitur ex eo ꝙ ꝓ-
ximus nominatur. Propter hoc
enim debemus eos ex charitate
diligere. quia sunt proximi nobis
⁊ ſm dei imaginem: ⁊ secundum

glorie capacitatez. Nec refert vtrum
dicatur proximus vel frater vt ha
betur. i. Joh. iiij. vel amicus vt
habetur Leuiti. xix. q2 per omnia
hec affinitas designatur. ¶ Mod9
aūt dilectionis tangitur cum dici
tur: sicut teipsum. qd non est intel
ligendum q̄tum ad hoc q̄ aliqs
equaliter proximū sibi diligat. sed
aliqualiter sibi ꝛ hoc tripliciter.
¶ Primo qdem ex parte finis vt
aliquis diligat ꝓximum pp deū
sicut ꝛ seipsum. pp deuz debet di
ligere vt sic sit facta. ¶ Secundo
ex parte regule dilectionis vt scz
aliquis non condescendat proxi-
mo in aliquo malo: sed solum in
bonis vt sic sit dilectio ꝓximi bo
na ꝛ iusta. ¶ Tertio ex parte ratio
nis dilectionis vt. s. non diligat
aliquis proximum propter propri
am vtilitatem vel delectationem.
sed ea ratione q̄ velit proximo bo
num sicut vult bonum sibiipsi vt
sic sit dilectio proximi vera. Sed
heu apostolus. n. dicit Thimo.
scribens in. ij. epi. iij. c. Hoc autē
scito q̄ in nouissimis diebus in-
stabūt tempora periculosa ꝛ erūt
hoies seipsos amantes cupidi:
elati: superbi: blasphemi: parenti
bus non obedientes: ingrati: sce-
lesti: sine affectione: sine pace: cri-
minatores incontinentes. immi-
tes: sine benignitate: proditores:
proterui: ceci: voluptatum amato
res magis q̄ dei. habentes quidē
speciem pietatis: virtutem autem
eius abnegantes: ꝛ hos deuita.
Hec ibi. Hic ostendit malliciā ho
minum que erit in vltimo ꝛ iam
suo tempore inceperat vnde expo
nens hunc textum Ni. de lyra ait.
In nouissimis diebus. hoc enim
erit potissime ante tenpora anti-
christi instabunt tēpora periculosa
ꝓpter multiplicitatem seductorum.
Petrus ṽo de tharentia latinus
explicās ait. In nouissimis die-
bus. s. circa finē mūdi. i. Thimo
.iiii. Nouissimis dieb9 discedent
quidā a fide instabunt sanctis scz
tēpora periculosa. i. periculis ple
na. Erūt enim ꝑsecutiones gra-
uissime conflate ex tirannis: here
ticis: ꝛ ypocritis. Hij sunt tres or
dines dentium. Dani. vij. Et hec
erit causa periculi: q2 erūt hoies
seipsos amantes non deum vel
proximuz Philip. ij. Omnes q̄-
runt que sua sunt. Ex proprio āt
amore tanq̄ radcie omnia mala
oriuntur. quia vt dicit Augusti.
lib. de ciuitate dei. Ciuitatem ba
bylonie facit amor sui vsqz ad
contemptum dei. Cupidi. hic po
nit tres effectus amoris priuati.
Et primo in generali. Primus
est perpetratio omnis mali. Se-
cundus contemptus summi bo-
ni. ibi voluptatum. Tertius est
simulatio catholice fidei. ibi ha-
bentes speciem. Ponit primo
quattuor mala que commiti ma
gis videntur in deum. Secun-
do. x. que magis in proximum.
ibi parentibus non obediendo.
Tria que magis videntur in se-

ꝑsum. ibi proterui. Dicit ergo
cupidi .q.d. erunt homines ita
seipsos amantes ꝙ erunt cupidi
ad lucrum pecuniarum: diligen
tes scilicet plus mundum ꝙ͂ de-
um. elati ad dominium Prouer.
vi. Sex sunt que odit dominus
oculos sublimes ꝛcetera. Super
bi ad honorem sibi impensum
Jac. iiij. Deus superbis resistit.
Blasphemi. ad dei vituperium
quod est grauissimum peccatuꝫ.
quia spiritus blasphemie non re
mittetur in h̄ seculo: nec ī futuro.
Parētibꝰ. hic tāgit. x. mala q̄ vi-
dent magis cōmitti in proximū.
Prio tria q̄ cōmittūt ī ꝓximū su
piorē. Scdo quattuor que in ꝓxi
mum equalem scilicet sine affe-
ctione. Tertio tria que commit-
tuntur in proximum inferiorem
ibi imites. Dicit ergo. Erunt eti
am pa. non obe. siue carnalibus
siue spiritualibus ꝛ ꝙ͂tum ad pre
cepta. contra illud Ephe. vi. Filij
obedire parētibus vestris per oīa
Ingrati ꝙ͂tum ad beneficia a pa
rentibus impensa Sapiē. xvi. In
grati enim spes tanꝙ͂ hybernalis
glacies tabescet: ꝛ disperiet tanꝙ͂
aqua superuacua. Scelesti ad gra
uiora etiam maleficia in personas
parentum imperranda Isa. i. cō
teret scelestos ꝛ peccatores simul
Sine affectione aliorum. s. mise-
rie non compatiendo Ro. i. sine
affectione sine federe sine pace ali
orum quietem perturbando. Cri
minatores. i. crimina alijs impo-

nētes. Incōtinētes. i. pcīs carnā
libꝰ deseruiētes: gule ꝛ luxurie va
cādo. imites. i. crudeles erga eos
quos possūt opprimere. Sine bēi-
gnitate. i. sine mīsicōdia ꝛ largita
te erga eos qbꝰ debēt subseruire.
Proditores. i. secretorum reuela
tores erga eos quibus habent cō
sulere. Proterui hic tangit pecca
ta que videntur committi in seip
sum. Dicit ergo ꝓterui. i. inuere
cunde se hn̄tes q̄ ad actus ꝯcupi
scibilis q̄ maxime sūt erubescibi-
les Jere. iij. Frōs mulieris mere
tricis facta ē tibi noluisti erubesce
re. Timidi. i. īflati aīo quo ad ac
tus rōnales Sapiē. ij. Excecauit
in. illos malicię eoꝝ ꝛ nescierūt sa
cramēta dei: nec sꝑauerūt mercedē
iusticie. Erūt ēt voluptatū amato
res magis ꝙ͂ dei. Ipsi. n. sūt d q
bus dicit apl's Philip. iij. Quoꝝ
deꝰ vēter ē. Et erūt hn̄tes qdē spe
ciē pietatis. i. xp̄iane religiōis ī ex
teriori simulatōe. qꝛ sacra xp̄iane reli
giōis ꝑticipabūt cū bōis: iō picu
losiores Mat. vij. Attēdite a falsis
ꝓphis. Uirtutē āt. i. rē pietatis ip
siꝰ. i. dilectionē dei ꝛ ꝓximi abne-
gātes. ꝛ hos deuita. s. hoīes ita ꝑ
uersos. Et. ij. canōica Joh. i. ne-
ꝙ͂ aue ei dixeritis. h̄ Petrꝰ. n̄ sic
charissimi viuamꝰ si gl'iā celesteꝫ
desideramꝰ ī q̄ vtꝰ subtilitatis erit
eq̄lī ī ꝑtibꝰ eiusdē corpis. s; magis
ꝓximū sic nos diligamꝰ. qꝛ q ꝓxi
mū diligit legē īplet ex q̄ sequtur sa
lus. Et hoc de tertio. ¶ Quarto
verū est ꝙ h̄ subtilitas permanēs

erit in eodē robore. Nā gloria tā aie q̄3 corporis ē ppetua ⁊ sine mutabilitate sicut dictū fuit pri⁹. cui corrñdet pseuerantia bone vite. qꝛ qui pseuerauerit vsq3 in finē3 hic saluus erit Mat.x. Ad hanc autē subtilitatem pueniemus si nobis dicatur. Venite benedicti ⁊c.

q Uarta glia corporis erit velocior agilitas de q̄ dicit aplus.i.Cor.xv. Seminatur in ifirmitate: surget in virtute. Ubi ait Ni. de ly. Seminatur in infirmitate. s. corp⁹ ab aia de difficili mobile. qꝛ vt dicitur Sapi.ix. Corpus qd corrūpitur aggrauat aiam. ꝯsurget in virtute.i. mobile ꝭm voluntatē aie p dotem agilitatis. Hec ille. Hec autē agilitas erit in quattuor.

¶ Primo mouēdo corpus absq3 resistentia.

¶ Secundo mouendo corp⁹ quo volet potentia.

¶ Tertio mouendo corpus non rei carentia.

¶ Quarto mouendo corpus in dei presentia.

¶ Agilitas igiꝭ erit in mouēdo corp⁹ absq3 resistētia: iō dꝛ Sap. iij. Fulgebūt iusti p dotē claritatis vt dictū est: ⁊ tanq̄3 scintille in arūdineto discurrent p dotē agilitatis q̄ corpus obediet aie ad nutū q̄tū ad motū localē3 vt declarat Ni. de ly. ⁊ Isa.xl. dꝛ. Qui āt spant in dño mutabūt fortitudinē assumēt pennas vt aqle: currēt ⁊ nō laborabunt. ambulabūt ⁊ non deficient. Discursus āt scintillaꝝ agilis est ita ēt volatus aqlaꝝ. laborabunt tñ pp resistētiā medij: ⁊ ēt qꝛ hñt corpora fatigabilia. ista aūt non erūt i motu btōꝝ corpoꝝ Vñ Richar. ait. ad agilitatē motus tria ꝯcurrūt. s. fortitudo virtutis motiue. habilitas mobilis ad motu3. ⁊ istoꝝ duoꝝ pfecta ꝯiunctio q̄ reqritur inter mobile ⁊ motorem. ¶ Primū erit in btis p gliam aie. ¶ Scōm erit in corpore p quandā qualitatem q̄ erit habile moueri ꝭm voluntatē: in nullo penitus resistens q̄ qualitas dꝛ dos agilitatis. ¶ Tertiū erit p ista duo simul. p illa. n. duo erit pfecta cōiunctio inter corpus ⁊ aia3 q̄ reqritur inter mobile ⁊ motorē sicut p impassibilitatē pfecte vnieꝭ aie vt forme dānti cōplemētū primi esse: ⁊ iō aia ita velociter poterit corpus suū mouere sicut pōt seipsa3 sine corpe. Hec ille. Et Tho. anglicus ait. Fide tenem⁹ imediate pacto iudicio q̄ corpa scōꝝ eq̄li velocitate sicut angeli dei ascendent cū xpo iudice. Hec ille. Ib i nulla erit resistētia. Vñ idē Tho: ait. Ad h̄ q̄ corpus ab aia btā resumptū non sit ipsi aie onerosū sicut esse ꝯsueuit i hac vita mortali quatuor reqrūꝭ duo ex pte sensus primo reqriꝭ vt corp⁹ aie btē sit nobiliū passionū. s. sensibiliū specierū3 de facili receptiuum. Scōo vt sit ignobilium passionum. s. corruptiuaꝝ ⁊ lesiuarum actionū pro-

pulsiuũ. Rõne primi ꝯuenit tali
corpori dos claritatis. Rõne ve-
ro secundi dos ipassibilitatis. Et
siłr ex parte mot⁹ duo regrunt in
hmõi corpore. Primo.n.ꝯgruũ
est vt hmõi corp⁹ taliter disponat
ꝙ motor suus ipsũ mouẽdo non
lassetur. Scđo ne i suo motu ꝑꝑ
resistentiã medij nõ retardet quo
ad primũ disponit hmõi corp⁹ do
te agilitatis. Sed quo ad scđꝫ do
te subtilitatis. dato tñ ꝙ i tali mo
tu nõ sit resistẽtia ex pte medij nõ
seqtur ꝙ fiat i instãti. Si tñ sensus
videret transitũ corpis gloriosi iu
dicaret hmõi trãsitus durationeꝫ
esse eq̃ indiuisibilẽ sicut aeris illu
minationẽ ꝗuis in h̃ sensus deci
peret. q: ꝛ si sensus nõ decipiatur
circa ꝓpriũ obiectũ: decipi tñ põt
circa obiectũ cõe. h ille. O ꝗ iocũ
dum erit aĩe hr̃e corp⁹ suũ ita agi
le: ita velociter mobile. Desiderãt
.n. quidaꝫ corpus hr̃e agile sicut
hꝫ yrundo: sed vere talis agilitas
nihil ẽ cõparatiue ad agilitatẽ cor
poris gloriosi qđ mouebit ita su-
bito ꝙ iudicaret moueri ab oculo
vidente in instãti ẽt si moueret ab
oriente in occidentẽ. Quãto desi
derio debemus mẽte ꝛ voluntate
hmõi gloriosã velocitatẽ optare ꝛ
mẽte humili deo seruire vt hanc
possimus obtinere. Consideratio
tanti p̃mij nos excitare dꝫ ad festi
nanter opandũ ea ꝑ q̃ possumus
ad illud ꝑuenire. Eccli. ij. In oi-
bus opib⁹ tuis esto velox ꝛ ois in
firmitas non occurret tibi. In oi
bus opibus bonis esto strennuus
non ꝓcrastinans: ꝛ sic infirmitas
pcti nõ occurret tibi. Et vere dili
gentia est multũ necessaria in pse
cu spũali. Jõ dicit apl's. i. Cor.
ix. Sic currite vt comprehẽdatis.
Sed vere multi sũt similes tigri
di qui qñ venatorẽ ꝓseqtur vt fe
tum suũ quẽ importat recuperet
dũ currit post ipsũ inuenit specu
la q̃ in via sua posuit ꝛ dimisit in
qbus speculis dũ tygris vmbraꝫ
ꝓpriã videt credit eã esse catuluꝫ
suũ. ꝛ ideo lãbẽdo speculũ suũ si-
stit ꝛ a cursu suo ipeditur: ꝛ ita ve
nator iportat catulũ quẽ amplius
nõ recupat. Reuera huic aĩali hõ
similis ẽ. catulus. n. nr̃ est gr̃a quã
qñqꝫ accepimus. ꝛ bona opa di-
gna de ꝯgruo ꝛ quasi de ꝯdigno
vita eterna. Sepe autẽ accidit ꝙ
hanc gr̃aꝫ ꝑdimus ꝛ de⁹ ipsã a no
bis subtrahit ꝑꝑ pctm̃: ꝛ dũ volu
mus ipsuꝫ recupare ab ipso deo.
specula in hac via posita. i. mun-
dana ꝓsperitas delectatio carnis
ꝛ honores nos detinẽt ꝛ retardãt
a fetu recuperando: ꝛ superuenit
mors: ꝛ sic dãnamur. Nõ diliga
mus igitur vmbre vanitatem sed
rei veritatẽ: nõ negligentie tardi-
tatem sed bonoꝝ opeꝝ velocitatẽ
de⁹ diligẽtia põt dici illud Lu. xiii.
Oportet me hodie ꝛ cras ꝛ seq̃nti
ambulare. i. cõtinue ꝛ diligenter.
Talibus igitur dabitur agilitas
gloriosa. ꝛ hoc ꝺ primo. ¶ Scđo
dixi ꝙ agilitas predicta erit i mo
uendo corpus quo volet potentia

.i. voluntas dicente btō Augu.
xxij. de ci. Ubi volet spūs ibi erit
ꝯtinus corpus. Uñ corpus non
inclinabit magis ad sursuȝ ꝙ ad
deorsū: nec magis ad deorsuȝ ꝙ
ad sursū. Qđ declarans Boñ. ait
Corpus gloriosū ratione sue no-
bilitatis ⁊ stabilitatis trahit ab aīa
ideo inclinatio eius est ad aīam non
ad aliqđ extra. Et qm̄ agilitas se-
quitur inclinationē ⁊ aīa pōt mo
ueri in oēm differentiā positionis
ideo corpus est habile ad oēm situȝ
vnde agilitas non inclinat ad ali
quem locū determinatum. sed est
promptitudo vt corpus moueat in
oēm locū ad quē vult moueri aīa
nā appetitus elemētorū totaliter
quietatur in illo corpe: ita ꝙ nulluȝ
elemētū ideo appetit suā sperā. ⁊ ideo
ablatus est terre appetitus ad de
orsū ⁊ grauitas. h. ille. Nūc auteȝ
corpus nr̄m tēdit deorsū pp gra-
uitatē suā: sed tūc nō sic. vt dictuȝ
est. Hic ergo mūdus ꝓ nūc est lo
cus est corporū nostroꝝ: sȝ nimis
artus in ꝯparatōe ad celū syderū
Sicut tñ plures mundani sūt aui
bus ꝯclusis in gabia in qua si po
nant a iuuētute: ita bñ cātāt dulci
ter: sicut extra. Sic peccatores in
pctīs nutriti ⁊ assueti in h̄ mūdo
letant ac si essent in paradiso: vel
quasi nō attendētes picula ⁊ laq̄-
os huius mūdi p quos plures ca
piuntur ⁊ deducunt ad locū ifer-
ni: est tñ in volūtate nr̄a grā dei as
sistente vt ad locū supmū ascēda-
mus ⁊ pdictā agilitatē ꝯseqmur.

Et hoc de secundo. ¶ Tertio di
xi ꝙ agilitas prefata erit in mo-
uendo corpus non rei carentia.
idest propter aliquem defectum.
vñ Richardus dicit ꝙ corpora
gloriosa non acquirant aliquam
perfectionem per suum motum
localem mouebuntur tamen vt
id quod habent in virtute actu
exercentes diuinam sapientiam
in omnibus commendabilem
ostendant ⁊ vt reficiantur visu s
eorum pulchritudine diuersa-
rum creaturarū. in qbus dei potē
tia ⁊ scia ⁊ bonitas eminēter relu
cebunt. h. ille. Mot⁹ āt hic vt cōit
est pp aliquā indigentiā ⁊ ē entis
impfecti pficiēdi p terminū q ac
quiritur p motum. Motus tñ ad
vbi pōt esse entis pfecti. sicut pȝ
de celo ⁊ de substātijs separatis q̄
mouentur motu locali: ꝙuis sin t
entia pfecta ex suo motu nullā p-
fectionē intrinsecā acqrentia. Sȝ
de loco huius mūdi moueri mul
tum affectare debemus: qm̄ hic
multis bonis caremus naȝ caro
nr̄a dr̄ a carendo eo ꝙ caret oī bo
no. Caro. n. cunctis virtutibus ē
denudata prauis affectibus inflā
mata duris tumultibus excitata
ideo est p abstinentiā ⁊ penitentiā
castiganda ⁊ reprimenda: qȝ qñ
caro nostra nimis p delicias im-
pinguatur ꝯtra spm̄ recalcitrare
molitur ad modū equi pinguis.
Caro. n. humana si fuerit bene pa
sta ⁊ nutrita nunꝙ cessat ludere
⁊ inhoneste se portare. Unde apo

stolus loquens de seipso ante conuersionem. dicit ad Ephe. ii. aliquã conuersati sumus in desiderijs carnis nostre facientes voluntatem carnis. Est in carne malorum affectus: quia semper per mala desideria ardet semper nititur spiritum inuenerare per delectationem: aut ipsum infestare per varias cogitationes: aut ipsum conturbare per terrores et opiniones. Ad Gal. v. Caro concupiscit aduersus spiritum. vt prius dictum est. Et ita est duris tumultibus excitata. Ec. xvii. Quid nequius quam quod excogitauit caro et sanguis. Ex hoc arguetur. Ideo ait apostolus Ro. xiii. carnis curam ne feceritis in desiderijs. Ex carentia igitur boni in carnem optare debemus vt ipsa corpora nostra mutentur in melius quod fiet dum mouebimur absque carentia alicuius boni. Et hoc de tertio. ¶ Quarto dicendum est quod agilitas prius dicta erit in mouendo corpus in dei presentia. vnde dicit Rich. quod per illum motum minuetur in aliquo eorum contemplatio: quia quocunque vadant deum semper presentem habebunt. hec ille. Item inquit virtute supnaturali humanitatem christi oculis corporalibus videbunt in quocunque loco celi empyrei fuerint. hec ille. Nunc autem cuius deus vt dicitur. Ac. xvii. Non longe sit ab vno quoque. in ipso. n. viuimus moriemur et sumus tamen ipsum non videmus sicut in patria videbimus. vbi ait Ni. de ly. In ipso etc. sicut in causa efficiente: nam causat in nobis viuere mouere et esse sic est intimior nobis quam nosipsi. quia coniungit principia intrinseca. hec ille. Iste sunt quattuor dotes corporis de quibus iam diximus. scilicet claritas: impassibilitas: subtilitas et agilitas. Unde ait Bonauen. quod dotes dicuntur quasi diuitie date desponsate. Et Richar. dos antiquitus solet assignari quando sponsa traducitur in domum sponsi que dos quamuis assignetur sponso a patre sponse: tamen proprietas remanet penes sponsam: quamuis vsus debeatur sponso. Unde soluto carnali matrimonio dos remanet sponse. sic et dotes beatorum sunt ad sponsi gloriam et propriam perfectionem beatorum. Item dicit quod dotes sunt qualitates. Unde dos visionis est quidam habitus luminosus in intellectu quo eleuatur ad clare deum videndum. Dos fruitionis est perfectus charitatis habitus quo anima fruitur deo. vnde proprie loquendo in dotibus anime non consistit beatitudinis essentia. sed in actibus earum ad quos ordinantur sicut habitus ad actum. Et harum duarum dotum visio et fruitio sunt actus proprie loquendo. Dos autem tertia a duabus alijs distincta est habitus perfectus: quo voluntas est perfecte secura de perpetuatione tentionis predicte. Sine enim predicta assecuratione non potest intelligi anima deo perfecte vnita. primus ergo est dos visionis. secundo dos fruitionis. tertio dos perfecte securitatis. Unde dos in proposito

sicut describit. Dos est ppetuus ornatus aie ⁊ corporis vite sufficiens in eterna beatitudine iugiter perseuerans. Dotes corporis sūt que dicte sunt. ¶ Notandum insuper ꝙ de dotibus contingit loqui dupliciter ait Richar. aut ꝭm id qđ sunt. aut sub ratione qua dotes sunt. Primo modo in oibus beatis sunt iste tres dotes. s. clara visio: pfecta fruitio ⁊ perpetuitatis vtriusqꝫ securitatis perfectio. hec ille. Quod est intelligendū ad sensum expressatuꝫ. Item ait idem. Dotes aūt corporis que sunt agilitas impassibilitas subtilitas ⁊ claritas erunt in oibus beatis ꝭm corpus post resurrectioneꝫ. Sed loquendo de dotibus sub ratione qua dotes sunt sic maxime sunt i animabus meatis aliquo etiā modo q̄uis non ita proprie sunt in christo ⁊ in angelis sanctis. Cui⁹ ratio est. qꝛ inter sponsum ⁊ sponsam proprie loquendo requiritur conformitas in natura ⁊ distinctio in persona ⁊ ꝙ sponsa facta sit sponsa de non sponsa. Et qꝛ inter christum ⁊ ecclesiam hominū beatorum est conformitas in natura ⁊ distinctio in persona ⁊ de non sponsa facta est sponsa. ideo in matrimonio spirituali maxime habet ratione sponse dicente apostolo. Ephesi. v. Christus dilexit ecclesiam ⁊ semetipsum tradidit pro ea: vt illam sanctificaret mundans lauacro aque in verbo vite vt exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid eiusmodi sed vt sit sancta ⁊ immaculata. cū ergo dos assignetur ratione matrimonij visio fruitio: securitas pfectio in animabus beatis habet potius rationem dotis q̄ in angelis sanctis: qꝛ in angelis sanctis non est nature ꝯformitas ad xp̄m ⁊ ita ecclesia ipsoꝝ non ita proprie habet rationem sponse sicut ecclesia hominum. humana etiam natura christi non est conformis diuine nature neqꝫ distinctua ab ea in persona. qꝛ in christo non est psona nisi persona verbi: ⁊ preterea nunq̄ fuit non sponsa: ⁊ ideo minime proprie ea que dotes dicuntur. in christo habent rationeꝫ dotis q̄uis illa que dicuntur dotes excellentissime sint in ipso ꝭm id quod sunt. Sicut ergo dispositiones anime beate per quas deo pfecte coniungitur dotes dicuntur sic dispositiones corpoꝝ beatoruꝫ per quas perfectius suis animabus coniunguntur ⁊ eis perfecte obediunt dotes dicuntur. hec ois Richar. Bonauen. vero haꝝ dotum assignat numeꝝ ⁊ sufficientiam ꝭm quattuor genera causaꝝ: sed ad presens recitabo ꝭm duas causas illaꝝ sufficientiam. ait. n. Secundo accipitur numerus ꝭꝫ causam efficientem: dotes. n. vt in hmōi corpore sunt ꝯsumatum ⁊ pfectuꝫ esse habet ab influētia aie in corpus. Aia autem in corpus dupliciter influit. s. vt perfectio ⁊

vt motor. Ut perfectio aīa glorio sa influit viuificando vita imorta li. Ut motor influit mouēdo motu insatigabili alioquin non esset gloriosa nisi excluderet mortem ⁊ penam. Qr ergo viuificat vita necesse est in corpore esse dispositionem ad vitā: ⁊ h̄ est lucis abūdantia ⁊ claritas. qr vero vita imortali ncce est corpꝰ hr̄e dispositōēꝫ ad imortalitatē ⁊ ista ē ipassibilitas. Qr ṽo motu isatigabili mouet iō oꝫ etiam ꝙ nihil resistat: ⁊ iō subtilitas est in corpore: oꝫ ēt ꝙ nihil retardet: ⁊ sic est agilitas. Quarto mō accipitur ƀm cām materialem. sic corpus nr̃ꝫ est compositū ex quattuor elementis. ⁊ qr ab elementis hꝫ quadruplicē defectibilitatem. ab aqua que est elementū humidū ⁊ passibile hꝫ passibilitatem ⁊ corruptionē vnde humidū aque corpus corrūpit. A terra vero hꝫ obscuritatem qr elementuꝫ opacum. Ab igne aīalitatē. qr calor ꝯsumit ꝯtinue. qr ꝯtinua indiget alimonia ciboꝝ. Ab aere ṽo hꝫ infirmitatem. Aer. n. facillime immutat ⁊ cedit cuilibet ipellēti. qm̄ igit quattuor isti defectus debent p bōa opposita remoueri ad h̄ ꝙ corpus sit cōpletū cōplexiōe cōpleta. iō quattuor sunt dotes ꝯ corruptionē impassibilitatis: ꝯtra obscuritatē claritas. ꝯtra aīalitatem spūalitas: ꝯtra infirmitatem virtus seu penetrabilitas: ⁊ h̄ vltima ꝯuenientior est inter oēs qm̄ ꝯcordat auctoritati ⁊ rationi. auctoritati apl'i. i. Coꝝ. xv. Seminatur ⁊c. sicut dictum est. Concordat etiam rationi. Dotes. n. corpꝰ dicuntur non omnes equalitates sed qualitates nobiles ⁊ principales de nouo superaddite nature q̄ recipiunt magis ⁊ minus per accessum ad terminum: non per immixtionem contrarij. Hec ille. Et Richar. ait. Erit aūt predictaruꝫ dotum origo a deo p creationem vt quidam non improbabiliter dicunt. vnde pro tanto dicitur ꝙ p̄dicte dotes erunt in corpore a beatitudine aīe per quandam redundantiam qua deus illas creabit in corporibus beatoruꝫ propter meritum animarum: quia in via sibi ⁊ corporibus suis gl'iā meruerīt Hec ille. Item ait ꝙ propter dotes predictas reddetur corpus tale vt in nullo aggrauet animam: ꝗuis eam aggrauet dum est corruptibile. Inquantum etiam per dotes predictas magis videbunt in actibus suis potentie sensitiue. coadunabunt ad illam operatōēꝫ intellectus que intelliget quidditates reꝝ sensibilium in fantasmate quas quidditates modo triplici intelliget. s. in verbo ⁊ in ipso genere sine fantasmate ⁊ cuꝫ fantasmate si placuerit voluntati cuꝫ modus intelligendi in fantasmate sit homini naturalis. Hec ille. Hec sūt ergo que pertinent ad gloriaꝫ corporis in vita perpetua quam gloriam donabit christus electis dum dicet eis, Uenite be, ⁊c,

c Onsequenter videndũ est de aliis que ad gloriaȝ magis accidentalẽ faciunt: vñ sicut sponsis carnalibꝰ dantur tria. Quoꝝ primũ dicitur dos. Scdm donatio pp nuptias. Et tertiũ parafernalia. dos est vt dcm̃ fuit donatio facta sponse ex parte patris ꝛ h̃ ad vsũ sponsi. donatio fit sponse pp nuptias a sponso. Alia danẽ post nuptias vt sunt munera q̃ sibi dãtur ab amicis: ꝛ h̃ donuȝ dr̃ parafernalia. Et dr̃ h̃ parafernale a para qd̃ est iuxta: ꝛ fernos qd̃ ẽ dos. q2 iuxta ꝛ post dotẽ datur. Sic in diuinis deꝰ pater dat dotẽ sponse ad possidenduȝ sed sponso xp̃o ad gl'iam ꝛ honorẽ: ꝛ nõ ad vsum q2 bonoꝝ nostroꝝ nõ eget. Donatio pp nuptias est qd̃ a sponso datur sponse: ꝛ h̃ erit in futuro gaudiuȝ qd̃ habebit sponsa in visione xp̃i hois sponsi. Aliud erit gaudium qd̃ habebiẽ de societate btõꝝ: ꝛ de ꝯgratulatõe felicitatis: ꝛ de loco celi empirei qd̃ erit habitatio ipsoruȝ beatorum.

q Uinta gloria corporis erit celestis habitatio: ꝛ nõ cuiuslibet celi. sed celi decimi qd̃ dr̃ celũ empireũ d̃ quo celo loqtur xp̃s Mat. xxij. In resurrectione. n. neqȝ nubent neqȝ nubẽtur: sed sunt sicut angeli dei in celo. de quo ait magister ꝓprietatum. Celũ empireũ est primuȝ ꝛ summũ celũ: locus angeloꝝ: regio ꝛ habitaculũ hoium beatoꝝ. Et dr̃ empireũ a pyr qd̃ est ignis quasi totũ sic dcm̃. nõ ab ardore sed potius a lumine ꝛ splendore: qd̃ celũ sũme est luciduȝ influens lucẽ ꝛ splendorẽ sup celuȝ cristallinum ꝓpinquũ ꝛ ꝓximũ: Istius celi ꝓprietates describit Rabanꝰ vtens verbis Basilij in exameron di. sic. Celũ empireũ est corpus p̃mum: nã simplissimũ: de corpulẽtia hñs minimũ. q2 subtilissimũ: primũ mũdi firmamentũ. quantitate maximũ. qualitate lucidũ: figuratione ꝑspicuũ. locali situ supremũ. q2 a cento remotũ. ampliatiue spirituũ: ꝛ corpoꝝ visibiliũ ꝛ inuisibiliũ ꝯtentiuũ. dei summũ habitaculũ: licet. n. deus sit vbiqȝ specialiter tñ dr̃ esse in celo. q2 ibi relucet potissime sue virtutis opatio. hec ille. Hoc est celũ de quo loquimur dicẽtes. Pater nr̃ qui es in celis. Istud celuȝ post resurrectionem erit locus nãlis corpori glorificato qd̃ declarans Alex. in iij. ait. Materia corporis humani nõ solũ est elementũ: imo ẽt qnta essentia vt nobis sine alioꝝ preiudicio videtur. s. de nã celi empyrei qd̃ patet. Corpus. n. aiatũ ꝯpositum est ex ꝯ̃rijs. sed ipossibile est q̃ ꝯ̃ria ꝯueniant ꝛ faciãt armoniã nisi p nãm ꝯsiliantẽ. h añt nõ põt esse nã elementaris. q2 hȝ ꝯ̃rietatem. ergo hec dȝ esse nã ista q̃ consiliat naturas elemẽtares ꝯ̃rias ꝛ que hȝ ꝓportionem ad oẽm. Hec

autē natura lucis ad h̄ q̄ corpus sit debito mō ₇ in debita armonia ꝯpositū ad susceptiōes aīe: necesse est naturā in ipso corpore esse. corporaq̄ꝫ ita se hn̄t ad suas pfectiones q̄ respectu nobilioris pfectionis nobilior est dispositio. Si ergo ad susceptionē aīe vegetabilis est dispositio ex pte corporis ipsa lux visibilis q̄ est lux firmamenti ꝯsilians partes ꝯrias corporis ₇ cū aīa sensibilis sit nobilior lux cristallina disponat ₇ ꝯsiliet corpus ₇ cuꝫ vlterius nobilior sit pfectio aīe rōnalis: necesse est q̄ lux nobilior disponat ad illaꝫ. Hec aūt est lux celi empirei. necesse ē ergo q̄ lux celi empirei p influentiā infusa subintret corpus humanuꝫ ad susceptionē aīe rōnalis. Et illud apparet. q̄r hō nō posset appellari minor mūdus nisi aliqd de celo empireo influeret in corpus humanū ad susceptōem aīe rōnalis. In vita aūt spirituali qn̄ corpus erit glorificatū tunc nā lucis dn̄abitur in corpore ₇ manifestabitur Nā aūt elementaris latebit ₇ occultabitur: licet mō sit econtrario ₇ iō ꝯueniet locus corpi glorificato bm naturā lucis ₇ non bm nāꝫ elementarem. Hic autem locus erit celum empireum ₇ ita naturalis locus erit corpori glorificato. hec ille. Et licet Gregorius dicat q̄ carnis locus proprie terra est. Hoc inquit Alexander non est verum de natura instituta in vita spirituali sicut erit natura corporis glorificati: immo proprie locus eius erit celum empyreum. Hec ille. Hec ergo celestis habitatio competit glorioso corpori: ₇ d̄ qua tam pulchra ₇ mirabili habitatione beati multum gaudebūt quoniam in ipsa erit.

¶ Primo amabilis pulchritudo.
¶ Scdo mirabilis magnitudo.
¶ Tertio perstabilis fortitudo.
¶ Quarto laudabilis sanctitudo.

¶ Primo in tali loco erit amabilis pulchritudo Job. xxvi. Spiritus domini ornauit celos. Si ornatum sit ₇ pulchrum ipsum firmamentum in quo sunt stelle: credendum est q̄ ipsum celum empireum quod est locus glorie sit pulchrius ₇ maiori pulchritudine plenum. ₇ huiusmodi pulchritudo ostenditur Apoc. xxi. c. In visione Johanni facta cui dicit angelus. Ueni ostendam tibi spōsam vxorem agni. Et sustulit me inquit Johannes in montem excelsum ₇ altum. Per quem ait Nicolaus de lyra. designauit celum empireum: quod secundum sanctos ₇ doctores est locus beatorum. Et sequitur. Et ostendit mihi ciuitatem sanctam iherusalem descendentem de celo. nā ait Nic. de ly. Aie beate descendent ad resuscitandum corpora ₇ cōicandum eis gloriā hn̄tem claritatem dei lumen eius simile lapidi precioso tanq̄ꝫ lapidi iaspidis ₇ sicut cristallum. Et in hoc describitur q̄ntum ad pulchrūꝫ eius aspe

etum. Quid pulchrius claritate dei: vti[que] nihil. Et ne credatur q[uod] hec claritas sit silis claritati solis q[ue] visu[m] ledit. ideo ait Johes q[uod] h[ec] claritas silis ē lapidi iaspidis q[ui] lapis s[ecundu]m magistrū [pro]prietatū visu[m] acuit [et] cōfortat: ita lux celi empirei visu[m] nō ledet: s[ed] magis [con]fortabit. Et q[uia] nō habemus aliquid qđ possit nobis ad plenū tantam pulchritudinē manifestare. Jdeo iohes in hoc minus dicit [et] plus intelligit. Cristallū vero de quo loquit[ur] [con]siter h[abet] virtutē [con]tra sitim [et] ardorē p[er] qđ innuit[ur] q[uod] ex tali luce nō causabit[ur] aliqua sitis aut ardor sicut hic causatur ex luce sol[is]. O q[uam] amen[us] [et] delectabilis erit locus ille. Cogita q[uod] si delectabile est palaciū pulcherrim[um] ornamētis decoratū. mensa oi cibo [et] potu plena [et] q[ui]buscun[que] aliis delectabilibus ornatū multo amplius [et] sine cōparatiōe habitatio celestis est delectabilior. O q[uam] fatui sum[us] qui apponim[us] oēm diligentiā ad pulchras domos erigendas ad pulchras cameras ornandas q[ua]s oportet nos dimittere [et] de celesti [et] pulcherrima habitatiōe nō cogitamus. Jta eni cor apponim[us] ad castra edificia domos [et] cetera loca nostra edificanda ac si perpetuo illic habitare deberem[us]. Cogitemus igitur de illa mansiōe eterna q[uonia]m in ipsa amabil[is] pulchritudo. Et hoc de p[ri]mo. ¶ Secundo vero dictū est q[uod] in ipsa est mirabilis magnitudo. Terra vti[que] magna ē valdē sic p[atet]. i[n] qua sūt tot regna: tot regiōes: tot mōtes q[uo]s sol[us] de[us] nouit: s[ed] hec magnitudo nihil ē cōparatiue ad celū primū lune sc[ilicet]: imo ē q[ua]si punctus. Sūt aūt decē celi a quo[rum] primo vt dic[it] Rabbi Moyses vs[que] ad secundū est t[ant]ū spaciū quantū posset aliq[ui]s ire de via plana in quingētis ānis idest q[ui]libet circulus siue celū cuiuslibet planete h[ab]ēt i[n] spissitudine viā quingētor[um] annor[um]. lege in florib[us] sctō[rum] [et] hec iuenies q[ue] nō assero eē vera vel falsa sicut nec recitans asserit. Sed q[ui]cquid sit mani festū ē q[uod] celū empireū ē maxime magnitudinis cū sit decimū oēs alios circūdans: hoc erit palatiū beato[rum] mirabilis magnitudinis. De quo palatio [et] eius magnitudine dicit[ur] Baruch. iij. O israel q[uam] magna est domus dei [et] ingēs locus possessiōis eius. Hec est domus maxima [pro]missa hiis quib[us] dicit[ur] in eodē. c. Audi israel mandata vite auribus p[er]cipe vt scias prudentiā. Vide ergo tibi [pro]missum si prudēs fueris [con]tra auaros qui ceci ad nil aliud tendūt q[uam] ad mūdi diuitias credentes per hoc effici magnos. vnde auarus silis est vrso qui cū pelui ardenti ei ostē sa excecatur. sic tales p[er] baciuū. s[cilicet] per metalla [et] diuitias huius mūdi in q[ui]bus ardor auaritie est i[n]clusus q[uonia]m ipsam p[er] auaritiā. i[d est] p[er] appetitū inordinatū respiciunt excecātur [et] discretiōis lumine priuant[ur] figurati. iiij. Reg. vlti. vbi dicitur

Nō rex babylonis eruit oculos Ezechie. ⁊ vinctū cathenis duxit cū in babilonē. Sic rex īferni diabolus excecat homines cupidos auaros: lumineq; diſcretionis ⁊ ſapiētie ſalutaris eos priuat ⁊ vinculis male conſuetudinis eos ligat ⁊ ſic in babylonē. i. infernum ſecum ducit. Nunc ſunt dies illi de quibus dicitur Jere. viij. Cōfuſi ſunt ſapiētes perterriti ⁊ capti ſunt. Verbum enim domini ꝓiecerūt ⁊ ſapiētia nulla eſt in eis. Propterea dabo mulieres eorū exteris: agros eorum heredibus. q: a minimo vſq; ad maximū oēs auariciā ſequuntur. Nic. de lyra exponens ait. Heredibus. i. extraneis: nō ad modicū tēpus. non igiť attēndamus vt magnificamus ad hec tpalia: ſed ad celeſtē maximā poſſeſſionē celi empirei que dabiť ſcire cupientibus ⁊ facientibus ea quibus celeſtis habitatio poſſidebiť. Et hoc de ſecundo. ¶ Tertio dictū eſt ꝙ ī illa habitatiōe erit pſtabilis fortitudo d̄ qua fortitudine dicitur Apoca. xxi. Et habebat ſcilicet ciuitas de qua prius dictum eſt: murū magnum ⁊ altū. per quod deſignať ait Nic. de lyra ſecuritas diuine protectionis que maxime relucet in ſtatu ſuperne beatitudiuis. Et in eodem. c. beatus Johānes ſub figura deſcribit ſtatum ciuitatis ſuperne que cauſa breuitatis dimitto. Fortitudo huius loci acquiretur per virtutem fortitudinis que eſt virtus animi qua homo potens ⁊ habilis efficitur ad reſiſtendum malo: ⁊ perſeuerandū in bono. Sed vere pauci ſunt hodie fortes tales: ſed multi ſunt ſimiles aſino qui fortis eſt in parte poſteriori. ⁊ debilis in parte anteriori vbi eſt crux. Jſti ſunt aſinini fortes in malis: in peccatis committendis: imo obſtinati nimis. Tales ſunt fortes pro diuitijs acquirendis que ſunt poſteriora: ſed pro bonis ſunt debiles. Tales ſe excuſant ꝙ non poſſent talia vel talia facere pro ſalute ſua que ſunt priora opera ⁊ meliora. de quibus dicitur Trenorum. i. Abierunt abſq; fortitudine ante faciem ſubſequentis id eſt inimici perſequentis. Notemus ergo ꝙ hoc fortiſſimum palacium dabitur viris fortibus. Prouerbio. xviij. Turris fortiſſima nomen domini: ad ipſum currit iuſtus ſcilicet fortiter reſiſtendo peccatis et exaltabitur ſcilicet vſq; ad celum empireum. Et hoc de tertio. ¶ Quarto dixi ꝙ in illa celeſti habitatione eſt laudabilis ſanctitudo de qua dicit ps. Domū tuam domine decet ſanctitudo in longitudinem dierum id eſt in perpetuum. Si enim eccleſie noſtre dicantur ſancte quia rebus ſanctis dedicate: quanto magis illa celeſtis ciuitas debet dici ſancta in quam nihil immundum: nihil coinquinatum intrabit Apoca. xxij. Foris canes ⁊

venefici ꝛ impudici homicide ꝛ
ydolis seruientes, ꝛ omnis qui
amat ꝛ facit mendacium. Nico.
de lyra. Foris canes id est gulosi
ꝛ detractores contra bonos latrā
tes. ꝛ venefici id est iuidi veneno
inuidie pleni ꝛ impudici seipsos
inficiētes ꝛ homicide corporales
ꝛ spirituales: ꝛ idolis seruientes
ꝙ est peccatum directe contra de
um: ꝛ omnis qui amat ꝛ facit mē
dacium. Ille amat qui delecta-
tur mendacia proferēdo. sed ypo
crita facit mendacium. Nā ypo-
crisis est mendaciū in facto. Hec
ille. Tales non sunt digni tam
sancta habitatione. Sed sicut di-
citur eodem capitulo: sedes dei
ꝛ agni in illa erunt: ꝛ serui eius
seruient illi: ꝛ videbunt faciē eius
ꝛ nomen eius in frontibus eorū
Istud ergo habitaculum non im
merito vocari potest sanctū: quo
niam dedicatum ad gloriam ꝛ
beatitudinem omnium saluan-
dorū. Ad quā introducemur dñs
nobis dicet. Venite bñdicti ꝛc.

Sexta gl'ia corporis erit vocalis collaudacio. vnde glosa super illud
ps. Exultationes dei in gutture
eorum ait. Exultationes dei non
sui erunt in gutture eorum vel
faucibus. idest in lingua. Sic
enim letabuntur in cubilibus ꝛ
faucibus. idest in corde ꝛ lingua
vt non sibi tribuant ꝙ boni sunt
sed deo a quo acceperunt ꝙ sunt.
Et in glo. illius versus. Ut faci-
ant in eis iudicium dicitur. In
corde ꝛ lingua non desinent lau-
dare deum a quo eterna habent.
Et ita super eodem versu. Ex-
ultationes dei in gutture eorum
ait Nicolaus de lyra. Tunc in
corporibus gloriosis erit laus vo
calis secundum ꝙ doctores te-
nent. ꝛ probabiliter. Et ratio Ri
cardi ad hoc est talis. quia sen-
sus propinquiores sunt anime ꝗ̄
corpus. sed corpus propter bea-
titudinem anime premiabitur.
ergo ꝛ sensus premiabitur aliqua
delectatione. sed delectatio non
potest esse in sensu sine actu. Itē
natura humana erit in beatis in
maxima perfectione. sed perfe-
ctiores sunt sensus suis actibus
coniuncti ꝗ̄ non coniuncti. ergo
in beatis omnes sensus erunt in
actibus: Hec ille. Collaudabunt
igitur sancti in regno celorum.
idest similis laudabunt vocaliter
deum propter quattuor specialr.

¶ Primo pp eoꝝ creationem.
¶ Secūdo pp eoꝝ redemptionē.
¶ Tertio pp eoꝝ glorificationē.
¶ Quarto pp eoꝝ gratificatiōeꝫ

¶ Primo propter eorum crea-
tionem. Nam cognoscentes se
fuisse factos ad imaginem trini-
tatis. iuxta illud Geñ. i. Facia-
mus hominem ad imaginem ꝛ
similitudinem nostram: non im-
merito debebunt vocibus ma-
gnis deum collaudare. Quid
enim nobilius: quid maius po-

luit facere, homini in sua creatio
ne q̄ȝ creare eum ad imaginem
⁊ similitudinem suam. O deus
meus quid est hoc ꝙ facti sumus
ad imaginem tuam ⁊ similitudi
nem. vbi ait Nicolaus de lyra. di
cit faciamus in plurali ad denotā
dum pluralitatem in diuinis. ve
rumtamē quia ista pluralitas stat
in vnitate simplicis essentie ideo
subdit in singulari naturā. imago
enim ꝯsistit in anima q̄ȝtū ad pro
prietates naturales. scȝ memoriā
intellectū: ⁊ volūtatē. similitudo
aūt est in gratuitis. ⁊ iō similitu-
do est q̄dam ꝑfectio imaginis. qꝛ
gratia ꝑficit nām. Hec ille. Ean-
dem auctoritatē tractat magister
senten. di. ij. primi. de cuius vlte
riori ꝓsecutione sileo. Et reuera
h̄ est multū mirabile ꝙ nos sumꝰ
facti ad imaginē beatissime trini
tatis. non dico ſm corpus: sed ſȝ
aīam de quo nūc videmus modi
cum recordari. ⁊ si recordamur
modicū videmur eidem ꝓ tanto
bn̄ficio grati. De nā imaginis est
ꝙ ꝯformemur illi rei cuiꝰ est ima
go: ⁊ ꝙ ipsā q̄ȝtū est possibile reꝑ
sentet. Esse igiṫ ad imaginē dī ob
ligat nos ad mūditiā aīe: ⁊ ad vir
tutes: ⁊ ad opa bona faciēda: sed
heu possumꝰ dicere cū ps. Hō cū
in honore esset nō intellexit ꝯpara
tus est iumētis insipiētibꝰ: ⁊ silis
factus ē illis. Sed existētes i celo
empireo post resurrectionē gn̄alē
collaudabūt deū de tanta bonita
te ipsius creatoris. s. ꝙ ipsos crea
uit ad suā imaginē ꝑ quā fuerunt
gr̄e ⁊ glorie susceptiui dicētes ad
inuicē. Bn̄dicamus p̄rē ⁊ filium
cū sancto spū laudemus ⁊ supal-
temus eū in secula. Tūc alij rn̄dē
tes poterūt dicere. Bn̄dictus es
dn̄e in firmamēto celi ⁊ laudabi-
lis ⁊ gloriosus ⁊ superaltatꝰ in se
cula: qꝛ ad tuā imaginē nos crea
sti. ⁊ h̄ de primo. ¶ Scd̄o collau
dabūt deū pp suā redēptionē ⁊ h̄
materia maxime laudis nā collau
dabunt p̄rem: qꝛ vnicū filiū nobis
misit dicentes illud Apoca. vij.
Benedictio claritas ⁊ sapientia: ⁊
gratiarꝫ actio: honor: virtus ⁊ for
titudo deo nostro in secula seculo
rum Amen. Laudabunt filium
qui carnem nr̄am assumpsit. viaȝ
paradisi nos docuit. sacramenta
instituit pro salute nostra. morteȝ
turpissimam sustinuit ⁊ redemit a
morte eterna. Quam laudem quē
cantum poteris dicere pro tantis
beneficijs. Certe illud Apoca. v.
Dignus est agnꝰ qui occisus est
accipere virtutem ⁊ diuinitatem
⁊ sapientiam. ⁊ fortitudinem ⁊ ho
norem. ⁊ gloriam ⁊ benedictionē.
Collaudabunt spiritum sanctum
qui in virginem vt mater dei esset
superuenit qui apostolos oīuȝ ge
nera linguarꝫ vt ecclesiā instruerēt
edocuit. ⁊ multa alia bn̄ficia ꝯtu
lit dicētes illud Sap. xij. O q̄ȝ bo
nus ⁊ suauis est dn̄e spūs tuus in
oībus. iste erūt laudes. iste cantile
ne ista dulcia carmina ⁊ similia q̄
dicēt omnes sancti ⁊ sancte in illa

curia celesti. Cogita si potes q̄tū
gaudiū erit in tantis melodiosis-
simis cātibꝰ. Quis posset capere
Certe nullus viuēs. Tales non
sunt cantilene hominū mūdanoꝝ
⁊ fatuaꝝ mulieruꝫ q̄ cōiter sunt
inhoneste ⁊ magis ad malum q̄
ad bonū ꝓuocāt: ⁊ quibus com-
mittunt pctā multa ducentia ad
ploratū īferni. De quolibet hoꝝ
ꝓphetauit dauid ⁊ ꝑ eis dixit.
Benedicā dñꝫ in oī tēpore: semꝑ
laus eius in ore meo. Et hec de
secūdo. Tertio vero collaudabūt
deū ꝓꝑ eoꝝ gratificationem. naꝫ
deo faciēte grām receperūt in sa
cramētis ⁊ alīs qua meruerūt vi-
tā eternā Ro. vi. Gratia dei vita
eterna. Jsta ē grā gratū faciēs q̄
est dispositio ꝑ quā aīa placens
deo efficitur ⁊ eius beniuolentiā
assequitur per quā imago dei in
anima deformis iteruꝫ reforma
tur que etiaꝫ bonos a malis: dis
cernit. quia ḃm Aug. sup Job.
Sola dei gratia redēpti a ꝑditis
sunt distincti. Et ista gratia vt
expressius dicā est quedā spiritua
lis forma que in anima a deo im
mediate creatur per quā anima
ipsi deo ꝯformatur diligit ⁊ ad
vitā eternā acceptat. Hec autem
est fons mentis depuratiuus: ip
sa enim laudat sordes peccati.
Ab ipsa plures riuuli virtutum
emanant. Et sicut fons ad locuꝫ
fluit inferiorem. sic ad locū hūi-
liorē gratia Jaco. iiij. Deus sup
bis resistit. hūilibus aūt dat gra

tiā. Jsta est pons sustentatiuꝰ ne
homo cadat in fluuium inferni
de vna ripa ad aliā transibimus
idest de hoc mundo ad gloriam
Super istum pontem positi mor
tis periculū non timemus: ideo
ait apostolus hebre. xiij. Optimū
est gratia stabilire cor Act. xv.
Per gratiā domini iesu credimꝰ
saluari. Hanc igitur gratificatio
nem sancti cognoscentes se ha-
buisse a deo dum fuerunt in via
specialiter sup hoc referent gra-
tiarum actiones di. in ps. Non
mortui laudabūt te domine neqꝫ
omnes qui descendunt ī infernū.
Sed nos qui viuimus benedici-
mus domino per gratiam quam
dedisti nobis in mundo benedici
mus domino ex hoc nunc ⁊ vsqꝫ
in seculum. Et hoc de tertio.
¶ Quarto vero collaudabunt do
minum propter glorificationem
ista est vltima ⁊ summa causa gau
dendi cantandi ⁊ deum collaudā
di qui tanta cōferet bona pro me
ritis incomparabilibus ad talem
gloriam de qua ⁊ si aliquid dixe-
rimus nihil tamen comparatiue
diximus ad ea bona que ibi vere
sunt. Jdeo vt profeta. Beati quī
habitant in domo tua domine in
secula seculorum laudabunt te.
Et Apocal. xix. Audiui vocem
quasi multarum tubarum in ce
lo dicentium alleluya. Laus ⁊
gloria ⁊ virtus deo nostro. Et se
quitur. Gaudeamus ⁊ exultemꝰ
⁊ demus gloriam deo nostro/ qꝛ

venerunt nuptie agni ⁊ vxor eius
preparauit ⁊ datū est ei vt coope-
riat se bissinū splendens candidū
Istud bissinum est duplex, stola
scilicet gloria anime ⁊ corporis.
Sic igitur patet ꝙ ibi erit vocal'
collaudatio ad quaz vocabimur
dū nobis dicet. Venite bñdi. ⁊c̃.

8 Eptima glia cor-
poris erit dlectabilis
visio. Quomodo aūt
fiet talis visio declarat Richar.
dicens. ꝙ duplex est imutatio sen
sus. Quedā quā cōcomitatur na
turalis organi trāsmutatio. Que
dam quā talis transmutatio non
cōcomitatur: sed patitur sensus
passione animali. In prima im
mutatione sensus ita recipit for
mam sensibilis ꝙ vere denomina
tur ab ea vt cum homo ita sentit
calorem ꝙ instrumentum sensus
est calidū. In secunda mutatiōe
ita recipit similitudinem forme
sensibilis ꝙ nō denominatur ab
ea sicut patet in visu. Visus eniz
videndo album nō efficitur alb⁹
Albedo enim vniuoce non pre
dicatur de albedine que est in pa
riete. ⁊ de eius similitudine que
est in oculo. Prima imutatio nō
potest esse sine materiali trāsmu-
tatione que stare non posset cum
impassibilitate beatarum. Sed
secūda immutatio nō requirit d̄
necessitate nisi quandam immu
tationē seu passionem animalem
Sine hac aūt eē potest: q: sensus
est quedā passio animalis loquen
do de actu sentiendi. Secundo
ergo modo intelligendo ꝙ i bea-
tis quilibet sensus erit in actu. q:
talis passio sensus est eius secun-
daria perfectio. hec ille. Erit igit̄
corporalis ⁊ delectabilis visio re
rum in quatuor principaliter.

¶ Primo erit visio assumpte hu
manitatis.

¶ Secūdo virginis ⁊ dī matris

¶ Tertio felicis societatis.

¶ Quarto celestiū claritatis.

¶ Principalis igitur visio erit
assumpte humanitatis. Dictum
est enim prius per Richardum
ꝙ virtute supernaturali humani
tatē christi oculis corporalib⁹ bea
ti videbunt. in quocūqꝫ loco celi
empirei fuerint. Si pulchruz est
videre regem in ornamentis rega
libus quanto magis pulchrum ⁊
delectabile erit videre regem re-
gum in decore illo maximo quo
fulgebit in celo. Vtiqꝫ nihil am
plius erit tam delectabile sicut ip
sum sic videre. Nunc enim non
saturatur oculus visu. Eccl's. i.
Sed videre tunc saturabitur.
Tūc qdā beat⁹ ingrediet ⁊ egre
dietur ⁊ pascua inueniet Joh. x.
Quia vt ait Nicolaus de lyra.
Beatus reficietur interius in as-
pectu diuinitatis. ⁊ exterius i as-
pectu humanitatis per quam sal
uatus est. Ideo dicit in plurali
pascua. Hec ille. Vt ad hanc de-
lectabilem visionē ꝓuenire valea
mus multum diligenter debem⁹

custodire oculos nostros: vt non perdamus tantā visionē ipsi⁹ xpi Ideo dicit pphera. Auerte oculos meos ne videant vanitatez in via tua viuifica me. Et ob hoc dicitur Ecclesiastici.ij. Oculi sapientis in capite eius. caput nostrū est christus. In hoc capite debemus oculos collocare dicente ppheta. Oculi mei semper ad dominū. Et si nunc non possumus oculos corporales in eum figere nec eum videre talibus oculis debemus tñ oculos figere spirituales. s. intellectum ꝛ affectuz vt inspecta vita christi ꝛ conuersatiōe ꝛ eius mādatis valeamus ei conformari sicut scriptor: per hoc ꝙ oculos ad exemplar dirigit recte scribit vt dicamus illud.ij. Paralip.xx. de nostro. Cū ignorem⁹ qd agere debeamus hoc solum habemus residui vt oculos nostros dirigamus ad te. Affectus etiaz noster debet in christo capite collocari vt attendentes q̄ pro nobis fecit: ꝛ quāta beneficia nobis contulit: ꝛ pferre pmisit ipsuz super oīa diligamus. Sed heu multi sunt similes porcis que fruct⁹ ab arbore deuorant: ꝛ oculos ad arborē nunq̄ꝫ leuant. de quibus dicitur in ps. Oculos suos statuerunt declinare in terrā. Naz tota coꝝ attentio ꝛ affectio est ad h terrena. Et vere sicut oculus fm diuersitatez reꝝ distantiū est cognitiuus. quia rē quā videt a remotis iudicat paruā ꝛ quā videt de ppe indicat magnā vt apparet i sole quē paruū iudicat cum tamē sit octies maior tota terra. Sic ē de peccatoribus a deo ꝛ a celesti pmio p peccati distantiā plurimū elongatis. Nā vt dicit ps. Lōge a peccatoribus salus. ideo ꝛ celeste premiū paruipendūt. Terrena vero quibus per amorē sunt propinqui magnipēdūt ꝛ caripēdunt In quorū psona dr Isa.xxxviij. Attenuati sunt oculi mei. s. in excelso. Sed aspiciētes terrena habēt oculos fortes ꝛ iudicant talia coruz affectioni ppinqua fore magna. Ecōtra iustoꝝ oculis celestia eoꝝ affectioni propinqua videntur maxima. dicētes cū ppheta. Ego cognoui ꝙ magnus est dñs. terrena vero cum sint a iustis remota parua vidētur: imo q̄ si nulla Iere.iiij. Aspexi terrram ꝛ ecce vacua erat ꝛ nihil. Leuemus igit̃ oculos nostros ad deum sicut legimus de sancto martino ꝛ pluribus alijs ꝙ oculis ac manibus in celum erat semper intentus: vt mereamur christum videre oculis corporalibus in assumpta humanitate: qm̃ illa erit maxime visio dlectabilis. Et hoc d p°. Secūdo dixi ꝙ erit delectabilis visio vgis ꝛ dei matris. h. n. p⁹ xp̄z marie erit pulcra ꝛ excelles i dotibus corporis ꝛ i gloria illi⁹ ꝛ ideo erit multum delectabile ipsam virginē ꝛ dei matrē videre. Hec enim post christū specialiter erit dilecta ab oībus sanctis. Nā

cognoscet ab oibus q ipsa est mater dei. cognoscet q ipsa mediante sunt redempti. q ipsa fuit advocata eorū dū erant in mundo. ꝛ multa alia beneficia cognoscēt que nūc ignorant: que tū ipsa ꝓcurāte fuerūt eis collata. iō summe eam diligent ꝛ amabūt: ꝛ maximā reuerētiā exhibebūt. Et nō solum hoies: sed ēt angeli quasi reginam celoꝝ: ꝛ dominā angelorū honorabūt. iō oēs ipsam cum maximo gaudio videbūt. Cuꝫ q̄to gaudio videres matrem dulcissimā si esset regina pacifica ꝛ maxima ꝓsperitate totius orbis. Uere tale gaudium nihil est ad gaudiū illud qō habebunt sancti de sanctissima matre dei. Hāc āt glīaꝫ ꝛ pulchritudinē virgo mater dei meruit suis maximis virtutibus. s. humilitate: castitate: ꝛ charitate. Hec āt nō habuit oculos supbos. nā oculi sublimes ꝑ tēdūt elationē animi: dicēte Gregō. in moralibus. Cordis superbia vsqꝫ ad mēbra foras ostendit ꝛ per oculos citiꝰ iudicat. Sciebat enim virgo benedicta scriptū esse Jsa. v. Oculi sublimiū deprimētur. dicereqꝫ potuit illud ps. Dñe non est exaltatū cor meum: neqꝫ elati sunt oculi mei: neqꝫ ambulaui in magnis. Sciebat insuper q supbia excecat oculum rationis. vnde in figura dicitur de assyriis qui interpretāt sublimes filii. Reg. vi. Percute gentē hāc cecitate. Uere patitur oculus summo superbie ꝛ excecatur vt videre non possit. Juxta illud ꝓphete. Oscurentur oculi eorū ne videant. vnde inter omnes passiones miserabilior est ipsa cecitas. nam ipsa est que decipit cecū in apprehendendo: in iudicando: ꝛ eligendo. In apprehendendo quia cecus nescit apprehendere vtrū hoc sit album aut nigrum. In videndo. quia quandoqꝫ se iudicat ad orientē ire ꝛ vadit ad occidentem Etiam in eligendo. quia loco auri eligit cuprum. Ita cecus idest peccator res mūdanas que sunt nigre obscure ꝛ viles reputat claras ꝛ nobiles. Et ecōuerso etiaꝫ peccator decipitur in iudicando siue deliberando. quia sepe fit vt deliberet ꝛ iudicet ire finaliter ad paradisum: ꝛ tamē vadit ad infernum. decipit etiam quia cōmuniter eligit denariū ꝑ paradiso Sopho. i. Ambulabūt vt ceci qꝛ domino peccauerunt. Tales igitur pericula peccati non perpendunt Uirgo āt humilis clarissime vidēs oia ad salutē necessaria ad tā tā ꝑfectionē puenit vt i curia celesti sit dlectabile eā videri ab oibꝰ btis. Et h̄ d̄ ho. ¶ Tertio erit visio dlectabilis felicis societatis. Certū ē tū q btoꝝ erit maximus numerꝰ. Sic dr Apoc. vii. Cogita igr̄ q̄tū gauderēs si hēres maximā multitudinē fr̄uꝫ multuꝫ a te amatorum ꝛ videres oēs eos i maxima potestate in maxima gloria ꝑpetua ꝛ i qua nullꝰ possꝫ eos

molestare. Uere tu plus diliges quelibet sanctū in paradisi gloria quā vnq̄ dilexeris aliquā personā in hoc seculo. ⁊ p cōsequens plus gaudebis videre illos in illa gloria q̄ gauderes de qbuscūq; amicis huius mundi existentib⁹ in quacūq; excellētia mundana siue in papatu siue in gloria regali. Omnis igit̄ mortalis hoc gaudium intelligere poterit: qd̄ tamen non erit principale gaudium.
Ab illa celesti curia omnis inuidia erit elōgata: que tamē in hoc mundo multum regnat. Nullus eni; tristabit̄ de bono alterius: s; gaudebit vt dictū est. Nunc vero inuidia filia elatiōis habet cursū suum. Ex eo eni q aliqs vult alii preferri eius inuidet ꝓsperitati. ideo inuidia dicit̄ a nō videndo: q; nō pōt videre bona alioꝝ. Hec enim est qua mediante diabolus ꝓcurauit casum primoꝝ parentum: qua mediante cayn interfecit abel fratrē suū: qua mediante ioseph vēditus est a suis fratrib⁹ qua mediante christus a iudeis crucifixus est. Dicente scriptura Mathei .xxvii. De ipso pylato q sciebat q per inuidiā tradidissent eum. Inuidia imediate opponit̄ charitati que deus est. Non sic ō illis qui sunt vel erunt in gloria sed id vere de illis dicetur qd̄ scribit. i. Macha. viij. Omnes obediunt vni. ⁊ nō est inuidia: neq; zelus inter eos. Et hoc de tertio.
¶ Quarto dictū est q ibi erit delectabilis visio celestiū claritatis. Nō enim solū delectabiliter christum videbunt aut virginē gloriosam aut tantam societatem: sed etia; videbunt oculis corporeis illud maximū ⁊ pulcherrimum pallaciū celi empyrei. ⁊ quecūq; voluerint videre in tota mundi machina videbunt. Unde sicut pulchritudo domus facit ad solacium ⁊ cōplacentiam atq; delectationē hoīum: sic vtiq; pulchritudo illius perpetue domus ⁊ habitationis faciet ad gaudium ⁊ delectationem scōrum. Si tantum delectant pulchra castra pulcherrime domus ⁊ habitationis huius mundi in eis habitantes vt vix velint ea dimittere: quid faciet illa domus regia que sine cōparatione pulchrior erit oib⁹ palaciis que vnq̄ fuerūt etiā si omnis illarum domoꝝ pulchritudo posset simul esse. Hec est domus de qua dicit̄ in ps. Gloria ⁊ diuitie in domo eius. Cogitemus igit̄ fratres q nō habemus hic ciuitatē manentem sed futurā inquirimus. Heb. xiij. Ait enim ꝓpheta. Letatus sum in his que dicta sunt mihi. Et que sint dicta respondet. In domū dñi ibimus. Et si est leticia in spe quanto plus in re. Uere multi vident̄ de his nihil credere ⁊ per ꝯsequēs esse infideles cū tantā diligentiā videantur habere de istis domibus transitoriis. ⁊ de illa celesti nō curēt. Hec ergo celestis habitatio dabit vt

perpetuo in illa delectabiliter viuãt hijs qbus dicet. Venite benedicti. p. m. rc. Et hoc de septimo principali

O Ctaua gloria corporis erit grata multuz auditio. Dictũ est pri⁹ q̄ oẽs sensus erunt cũ suis actibus ꝛ hoc rationabiliter: qꝛ si sit ibi vocalis collaudatio: sicut pri⁹ dictũ ẽ. etiã credẽdũ est q̄ ille voces audient a beatis cum in suis corporibus nulla mẽbra vel organa desint. Videmus. n. expimentaliter q̄ magna est delectatio ꝛ cõplacentia in cantu bene ordinato ꝛ ꝓportionato. Sic credendũ est q̄ illa celestis congregatio delectabit audiendo tot ꝛ taz dulces voces. Unde ibi erit gratissima auditio ex quattuor. Et.

¶ Primo ex vocũ sonoritate.
¶ Secũdo ex multoꝝ quãtitate
¶ Tertio ex dictorum veritate.
¶ Quarto ex cunctoꝝ bonitate.

¶ Erit igitur mirabilis ꝛ gratissima melodia in auditu ex vocuz sonoritate. Vox quidem grauis rauca aspera, ꝛ dissona valde ẽ vituperabilis ꝛ nociua: ꝛ discordie in armonia generatiua ꝛ auditus audientium attediatiua. imo vox vni⁹ si sit dissoluta multorũ bene canentiũ turbat vocẽ: vt ait Pe. de berchipuo. sed vox dulcis cõsona ꝛ ordinata multas hẽt laudabiles ꝓprietates. Est eniz vox dulcis letificatiua: amoris excitatiua: puritatis cõplexionis ostensiua: laudis ꝛ preconij magnificatiua. hec ille. Quis dubitare debz q̄ in illis gl'iosis corporibus pfectissime dispositis hec oĩa sint. Vere credendum est q̄ ibi erunt voces dulcissime auditui maximã melodiã facientes multũ resonantes letificantes cũctos existentes in illa sacra societate. Vox enim formaẗ pricipaliter ex canalibus gutturis ꝛ foliculis pulmonis que si sunt lenes ꝛ temperate dulcẽ ꝛ tẽperatã ꝛ equalem reddunt vocẽ. Ibi vero oĩa que faciunt ad vocẽ iocundã ꝛ pfectã in vnũ cõcurrent. Unde hec vox erit de qua ꝓpheta i ps. Vox domini in virtute vox dñi in magnificentia. Et dicitur vox dñi: quia omnis vox sanctoꝝ erit principaliter ad gloriã ꝛ honorẽ domini ꝛ magnificentiã beatissime trinitatis: sicut magis dicetur in tertio articulo. Si eniz nunc voces hominũ bene cantãtiũ: aut etiã organoꝝ: aut alioꝝ instrumentorũ sint gratissime auditui nr̃o. quãto magis voces ille sine cõparatione dulciores ꝛ melius resonãtes erunt auribus sanctorũ gratiores. Legimus eniz q̄ syrena est monstrũ marinũ habens in vmbilico ꝛ sursum formã virginis: inferius figurã piscis. Que syrena dicitur a dulcedine cantus. qꝛ sui cantus dulcedine nautas trahit ꝛ eos dormire facit: quos cuz viderit consopitos ad nauem ac-

cedit ⁊ quē poterit capere secum ducit ⁊ perferens ad locum suuz ipsum secū conuenire cogit qui si noluerit vel nō poterit ipsuz perimit ⁊ eius carnē deuorat. Hec Bartho. in libro proprietatū. Tales sunt cantus cōmuniter hui⁹ mundi: ⁊ mulierꝫ maxime in choreis ⁊ aliis locis. Unō diabolus in hoc assimilaṫ custodi porcorū qui quando vult porcos suos cōgregare facit vnū clamare. ⁊ sic omnes alij clamant ⁊ veniunt. Sic diabolus quādo vult cōgregare exercitū suū facit vnam mulierem clamare in media villa ⁊ tunc omnes stulti ⁊ stulte conueniunt ⁊ ibi capiunṫ multis peccatis ⁊ tandem ad infernum deducuntur. O charissimi non est hic locus cantandi tales cantilenas: sed magis flendi. Luc. vi. Beati qui nunc fletis quia ridebitis. Et sequiṫ. Ue vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis ⁊ flebitis. Sicut enim sponsa que recipit alienū non meretur consolari sed flagellari. Sic anima non meretur consolationē illius celestis patrie q̄ recipit alienū. Bernar. Delicata est diuina consolatio ⁊ non datur admittentibus alienā Abstrahe igitur te a cantu fatuo vt possis audire illam eternā iubilationē. d̄ qua Cant. ii. Ait spōsus. idest christus sponse. idest ecclesie desiderans nostram salutē. Sonet vox tua in auribus meis Uox enim tua dulcis. Si christo sit dulcis vox cuiuslibet beati non imerito debet esse dulcis alteri beato. Et sic patet quomodo erit gratissima auditio ex vocum suaui sonoritate. ¶ Secundo erit gratissima ex multorum quantitate. Non enim erit vna vox tantum resonans ⁊ dulciter iubilans sed erunt tot voces quot sancti. de qua multiplici voce. ait Jo. Apoc. xiiij. Audiui vocem de celo tanq̄ vocem aquarum multarum ⁊ tanq̄ vocem tonitrui magni. ⁊ vocem quam audiui tanq̄ cytharedorum cytharizantiuz in cytharis suis ⁊ cantabant quasi canticū nouū. Dicit ergo Joh. Audiui ergo vocem exprimentē mihi de gaudio celi tanq̄ vocem multarū. idest multorꝫ populorū siue sanctorum qui ex multis populis electi sunt qui dicunṫ aqua pp fluxum successiue generationis. Dicit ēt tanq̄ vocez tonitrui magni: quia longe late audiṫ. Et dicitur vox tonitrui ꝑpter magnā expressionē vehementis desiderij quo' desiderant laudare deū. Sicut enim tonitruuz generatur ex vapore incluso. in nube quem cōtinere non pōt. Sic sancti in patria non possunt continere desiderium suuz quin vocibus illud exprimant. Dicente propheta i p̄s. Exultabunt sancti in gloria. Exultare est pre gaudio quasi extra se saltare. Sequitur. Et vocem quā audiui ⁊c̄. Hic cōmendatur illa melodia ab istrumento musico.

Cythara lignum habet cui om-
nes corde sunt fixe. Hoc lignum
designat meritum dominice paſ
ſionis quã in ligno crucis susti-
nuit cui omnia merita sanctoꝝ
affixa sunt ⁊ cuius virtute omnia
efficaciã habẽt quia sine illo nul
lum sonũ reddunt. Beati ergo in
patria sua christo attribuũt. ideo
cordas suas ligno extendũt: ⁊ dũ
merita in singulis cordis. i. san-
ctis cõputando vident correspon
dere premia: resultat hui⁹ cytha-
re. idest societatis sanctorũ suauiſ
ſimũ vocis gaudiũ. Et sequitur
Et cantabant quasi canticũ no-
uum. quia hoc canticum tantũ
placebit per infinita secula quan-
tũ illa hora qua primo incipietur:
⁊ ideo semp reputabitur nouum.
Hoc est canticũ de quo ait pro-
pheta in ps. Cantate domino cã
ticum nouũ. O inestimabilis me
lodia. O incomparabilis iubila-
tio: quis te merebitur audire. Nõ
ne hij qui gaudẽt plus de sua infi
delitate q̃ iusti de fide qui simi-
les sunt cigno q prope morte suã
dulciter cãtat: similes et delphi-
nis ⁊ syrenis: q tunc saltãt ⁊ gau
dẽt qñ tẽpestas in mari debet in-
surgere. Sic multi gaudẽt i mor
te pcti. Certe tales nõ merentur
audire illã vocẽ dulcissimã qa ex
gaudio taliũ sequitur tempestas
dãnationis eterne. de qbus dicit
Job. xxi. Exultãt lusibus ⁊ tenẽt
timpanũ ⁊ cytharã ⁊ gaudent ad
sonitũ organi. Ducũt in bonis di
es suos ⁊ in pũcto ad inferna de-
scendũt: q dixerunt deo recede a
nobis sciẽtiam viaꝝ tuarũ nolu-
mus. Ceci q nõ vident lucẽ cõi-
ter sunt tristes. vnde dicit Tho.
ca. v. Quale gaudium mihi erit.
qui in tenebris sedeo ⁊ lumẽ celi
nõ video. Sic sine lumine gratie
nullũ põt esse gaudium spiritua
le ⁊ ideo qui p pctm lumine gra-
tie sunt priuati nũq̃ perfecte gau
dent. qꝛ semper portãt secum cãz
tristitie scz remorsum ꝯscientie ꝓ
criminibus que fecerunt. in ps.
Non gaudebit inimicus me⁹ su
per me. s. inimicus gratie nõ gau
debit de ea. sed timor dei delecta
bit cor ⁊ dabit leticiam ⁊ gaudiũ
Eccl. i. Talibus dabitur gaudiũ
illius eterne iubilationis. ⁊ hoc d
secundo. Tertio dictum est ꝙ in
illa eterna gloria erit grauissima
auditio ex dictoꝝ veritate. bonis
enim bona placẽt. Ad hoc ergo
ꝙ cantus placeat deo oportet ꝙ
placeat ei cantor materia forma
⁊ finis. Et in hoc duo vltima pũ
cta sũt pñt declarari. Cãtorẽ qdez
duo faciũt placere iuxta xpm. scz
affectio mũda ⁊ intẽtio recta. Vn
de sicut vox mũda. iõ nõ est gra-
tus cãtus reproboꝝ. Isa. xxxviii.
Ait Ezechias. Dñe saluũ me fac
scz a peccatis. ⁊ ps. n. cã. c. diebus
⁊ce. Secundo requiritur ꝙ sit in
tentio recta: sicut vox placet al-
ta. intentio enim recta facit at
tingere ad altissimum. In ps.
Cantabo domino qui benefecit

mihi. ⁊ ps. n. d. altis. Non nūmo
propter cupiditatem: nō mundo
ꝑꝑ vanā gloriā: nō carni ꝑꝑ lasci
uiā: sed dn̄o ꝑꝑ eiꝰ laudē. Unde
dicit. ii. Paral. xx. Q̄ iosaphat
statuit cantores dn̄i: vt laudarent
eum. Uere tales sunt cantores il-
lius superni tēpli: q꞉ mundi a pec
catis ⁊ oēm cantuꝫ suuꝫ faciūt ꝓ
pter deuꝫ. iō eoꝝ cātus sūme pla
cet ipsi deo. ⁊ ꝯctis ipsis cātoribꝰ
Si enim cātor displiceret q̄tum
cūqꝫ bene ageret cantus eius nō
placeret ipsi odienti. Ibi vero scꝫ
in gloria erit maximꝰ amor vnius
ad alterū. ⁊ iō cātus taliū multū
erit gratus oībus ibidē exn̄tibus.
Uidemus. n. ꝙ matres q̄ multū
diligūt natos suos siue vidēt siue
audiūt eos bene cantātes in diui
no seruitio multū delectant. Can
tabūt insuper dn̄o vt dictū est fi-
gurati primi. Paral. xvi. Ubi di
cit ꝙ dauid constituit corā archa
dn̄i sacerdotes canere iugiter. Pla
cet ēt cantꝰ qn̄ materia ē pulchra.
Materia āt cāt us beatoꝝ erit de
beneficijs diuinis. in ps. Canta-
bimus ⁊ psallemus virtutes tuas
Cantabūt igit de virtute ⁊ poten
tia dei: quā ondit in mūdi creatio
ne. de eiꝰ misericordia quā osten-
dit in nostra redemptione. de eius
clementia quā ondit in beatoꝝ sal
uatione: ⁊ de multis alijs que lon
gū foret enarrare. Dicēte prophe-
ta in persona cuiuslibet beati. Mi
sericordiā ⁊ iudicium cātabo tibi
domine. Placet iterū cantus quā

do fit letando humiliter. sicut can
tus auiculaꝝ letior ē ⁊ magis gra
tus quā cātus magnaꝝ auiū. Uel
q̄ cantus beatorū fiet cū magna
humilitate ⁊ reuerētia ad ipsuꝫ de
um ⁊ ad se inuicem. ideo erit gra-
tissimus. Iō in ꝑsona cuiuslibet
sancti dicit ꝓpheta. Gaudebūt la
bia mea cum cātauero tibi ⁊ ani-
ma mea quā redemisti. Unde ta-
lis cātus in oī humilitate factꝰ de
lectabit: ⁊ seipsum cātantē ⁊ cun-
ctos audiētes. O q̄ta leticia quā
tum gaudiū q̄ta exultatio erit in
auditu cātorū cātantiū. Quis po
test hec cogitare: certe nullꝰ mor-
talium. O q̄tū debēt optare hu-
iusmodi cantū ⁊ maximā melodi
am. hij qui delectant in cantibus
ihonestis ⁊ lasciuijs alijs q̄ ducūt
ad infernū. Sed notate ꝙ sicut oꝫ
prius facere vigiliā q̄ festū: sic opꝫ
nos prius flere cū flentibꝰ: ut post
possimus gaudere cū gaudētibꝰ.
¶ Placet vltimo cātus qn̄ ē sicut
iam diximus in gratiaꝝ actione.
Sicut filij israel cātauerunt post
transitū maris rubri di. ad inuicē
illud Exo. xv. Cātemus domino
gloriose. Sic vtiqꝫ cantabunt deo
gratiaꝝ actiones referendo sancti
q꞉ euaserūt pericula maris rubri:
idest huius mūdi pctis pleni. Ui
dentes aduersarios suos. i. demo
nes ⁊ acqescētes submersos. i. dā
natos ꝑpetuo in illo mario mari
igne ⁊ sulphure ⁊ alijs multis pe-
nis pleno qd̄ est infernus. Canta-
bunt insuper ꝓ adeptione glorie

dicēte Tho.c.xiij. Per vicos eius all'a cantabit. Alleluya enim ē cātus gaudij ⁊ exultationis. Interpretatur.n.all'a laudate dominū ⁊ ideo istud dr̄ esse canticū beatorum q̄ scʒ deum laudādo letātur ⁊ eum benedicēdo ⁊ amādo cōtinue occupant. Istud ēt canticuʒ inter cetera ecclesia sepius replicat ad denotandū ꝙ laus diuina debet oībus sūme placere ⁊ ab omnibus sūme desiderari. vn̄ Apoc. xix. dicit. Et quattuor seniores et quattuor animalia adorauerūt deum sedentē super thronū dicētes. Amen. all'a. Unde in ca. illo quater ponit hec vox alleluia pp sacramentū trinitatis ⁊ vnitatis. Talis igitur cantus maximā faciet i auribus sanctoꝝ delectationē ex dictorum veritate ⁊ cunctoꝝ bonitate: quā gratissimā auditionē assequentur hij quibus dicetur. Venite benedicti. p.m.⁊c.

n Ona gloria corporis erit redolēs odoratio. Pro quo notādū est ꝫ Richar. ꝙ perfectio glorie ꝓhibebit: ne ꝑfectio vnius potētie ipediat alterius operationē qḋ nō pōt facere nā in hoc corruptibili statu. Item dicit ꝙ in corporibus gloriosis erit odor in sua vltima perfectiōe nullo mō per aliquā superfluā humiditatē depressus. ⁊ iō ab eis multiplicatur odor ad olfactum sine aliqua euaporatiōe. hec ille. Et iuxta hoc possumus dicere ꝙ ibi erit odoratio ex quattuor maxime. Et

¶ Primo ex dn̄ijs fragrancia.
¶ Secundo ex virginis presentia
¶ Tertio ex cetus assistentia.
¶ Quarto ex sui subsistentia.

¶ Primo igitur erit ibi odoratio suauissima ⁊ delectissima ex christi fragrancia. Credendū est enim ꝙ sicut xp̄s excedit i gloria corporis oēs sanctos ⁊ sanctas paradisi: ita etiam excedit in his que consequuntur huiusmodi gloriā quorum vnū erit odor ille delectabilissim⁹ q multiplicat in corpore xp̄i vsqꝫ ad olfactū cuiuslibet bti. Unde ecclesia cōsiderans huiusmodi odorē excellentē ait ipsi christo. Illud Can. i. Trahe me post te curremus in odorē vnguentoꝝ tuorum. Bonus odor confortat spiritus corporales. Sic xp̄i odor suauissimus magnā cōfert consolationē ⁊ delectationē oībus beatis. Sicut. n. videmus ꝙ in apotheca sunt spēs redolentes quarū vna plus redolet altera. Sic credendum est ꝙ in illa summa apotheca sunt valde plures species. i. sancti quorum vnus excellit alterum in odore. Unde christus qui plus ceteris redolet figurari potest per pantheram. de qua dicit libro proprietatū. vij. Nō ab ore eius erit odor aromaticus supra moduʒ suauis: ⁊ propter eius suauitatem omnia animantia ipsam sequuntur. Sic ipse christus est proferens ex se odorē suauissimū propter quod omnes sancti ipsuʒ

sequuntur. De qbus dr Apoca.
xiiii. Sequuntur agnū quocunq;
ierit. hunc odorē si non valemus
nunc sentire: tū possumus odorē
sue bone vite quā debemus imita
ri sentire. ⁊ videre. Unū ipse dicit
Jo. viii. Ego sū lux mundi. Qui
sequitur me nō ambulat in tene-
bris sed habebit lumen vite dicit
dn̄s. Uita christi ⁊ eius ꝯuersatio
fugat in nobis tenebras vitiorū.
Istud sequi est apphensio cū dile
ctione opāte eoꝝ que sunt necessa
ria ad salutē. Unde sicut homo ꝑ
quinq; sensus naturales cogno-
scit oīa: qr oīs nostra cognitio in-
cipit a sensu. Ita ꝑ quinq; sensus
spirituales apphendit que ad sa-
lutem ptinent. Uz per visū sapie
⁊ discretionis. ꝑ auditū obedien
tie ⁊ subiectionis. ꝑ odoratum re
dolentis ꝯtemplatōis. ꝑ gustum
suauitatis deuotionis. ꝑ tactum
penetrabilis ꝯpassionis. Et sicut
non pōt quis viuere si priuet' qn-
q; sensibus corporalibus. ⁊ mem
brum dr̄ mortuum qd̄ non sentit
Sic aīa per gratiam non est viua
nisi spūalibus sensibus sit dotata
immo si aīa que ad salutē ptinent
sentire non ꝑpendatur: mortua iu
dicatur. ⁊ iō ad spiritualiter senti
endum monet apostolus. Phis.
ij. di. Hoc sentire in vobis qd̄ ⁊ in
christo iesu. Sentiamus igit' mū
di picula siue dispendia. Hoc sen
tite cordis flagicia in vobis crucis
suplicia in christo celi solatia. Je
su qui interpretatur saluator. Sz

multi de hoc nihil sentiunt. Cau
sa est: qr membꝝ non sentit dolo-
rem: nisi q̄diu manet in corpore.
Oleū mandragore sic hoiem dor
mire facit ꝙ non sentit sectiones
vel puncturas: ⁊ semen iusquiami
fiat de eo vnguentū: ita stupefacit
membꝝ cui apponitur ꝙ quasi to
taliter perdit sensū: sic liniti oleo
rosario deliciaꝝ repleti semine di
uiciaꝝ christi bonū odorem non
sentiunt: imo quasi insensibiles re
manent. Sap. iiij. Inconstantia
ꝯcupiscentie transuertit sensum.
Non sic charissimi: sed sentiam'
christum donec inueniamus. Si
cut canis dum sentit predam non
cessat donec eam inuenerit. Et h̄
de primo ⁊c. ¶ Dixi secundo ꝙ in
gloria erit redolens odoratio ex ꝑ
sentia matris dei. Hec. n. beata v̄
go: sicut post filium suū speciale
habet corporis gloriā: ita specialē
habet odorem: ⁊ ita ēt beati ex ea
specialem sensationem olfactus
consequuntur ⁊ specialē delecta
tionem. Unde de ea cantat sancta
mater ecclesia. Sicut myrrha ele
cta odorem dedit suauitatis san-
cta dei genitrix. Cum. n. sit iā in
corpore gloriosa: vt pie credimus
dedit odorem suum in celo empy
reo in quo cū christo filio suo re
gnat ⁊ regnabit perpetuo: dabitq;
illum odorē toti curie celesti post
diem iudicij. Hec etiam in hoc
mundo flagrat per fame redolen
tiam. Quanta huius uirginis sit
in toto orbe fama videri potest ꝑ

deuotionem singularem quam omnes christiani habent ad eam. Unde de ea possumus dicere. illud Jo. xii. Domus idest ecclesia impleta est ex odore ungueti. Et ipsa loquitur diuina sapientia. Eccl'. xxiiij. di. Quasi balsamum non mixtum odor meus. Nam sicut in balsamo totum est medicinale. scilicet folia flores ⁊ fructus Sic in virgine folia sancte locutionis flores honeste conuersationis: ⁊ fructus bone operationis: omnia fuerunt bona ⁊ domino accepta. Et in illo capitulo ponũtur aromatica ⁊ odorifica ad expressionem bone fame ipsius. naꝫ ⁊ beatam inquit Lu. x. Me dicẽt omnes generationes idest beatitudinem meam predicando dilatabunt. Nec mirum: quia per ipsam omnes beatificium acceperunt: peccatores reconciliationeꝫ iusti benedictionem ⁊ angeli reparationem. per ipsam deus operatus est salutem in medio terre. ⁊ ideo ad ipsam aspiciunt vt ad matrem dei qui est fructus omnes reficiens suo odore saluifico. vnde ipsa potest nobis proferre illud Geñ. xxvii. ecce odor filii mei: sicut odor agri pleni. Hec est igitur domina que singulari odore fame nunc fragrat ⁊ fragrabit odore reali apud omnes sanctos in gloria celesti. Et hoc de secundo. ¶ Dictum est tertio ꝙ in celo erit odor redolens ex cetus assistentia. nam ⁊ consequenter credendum est ꝙ omnes illius celestis apothece species. idest sancti singulari odore redolebunt secundum plus ⁊ minus. O quantus odor quanta redolentia tot specierum. Si enim omnes species omnium apothecarum que nunquam fuerunt aut erunt essent in vnum nõ tantum facerent odorem: nec ita suauem redolentiam: sicut faciet illa maxima societas sanctorum. Ibi odoratus erit in maxima delectatione: immo ⁊ ipse totus hõ corpore ⁊ anima gloriosus. iuxta illud Prouer. xxvii. Uariis odoribus delectatur cor. Unde poterunt ipsi beati dicere illud. ij. Cor. .ij. Christi bonus odor sumus. Mons libani ratione multitudis arboꝝ aromaticaꝝ dicitur totus odorificus. Eccl'. xxxix. Quasi libanus odorem suauitatis hñte. Tales fuerunt odoriferi p̄ scitatem ⁊ p̄fectionẽ vite. Nam talis odor perducit ad odorẽ paradisi. Et nos quidem si velimus ad illũ odorẽ paradisi p̄uenire debemus bonã vitaꝫ hr̄e. Salmo piscis ẽ q dulcẽ aquã sentiens adeo eã seqtur vt nullis aduersis detineatur: imo dum p̄uenit ad loca molendinaꝝ caudã in ore recipit ⁊ exclusas prosilit: ita ꝙ aliqñ mortuus repitur in palis. Sic boni viri iaꝫ odorantes p̄ fidẽ dulcedinem celestis patrie oĩa mundana insipida ⁊ amara spnũt ⁊ accipiunt caudam in ore. i. considerãtes finem suũ molendina. i. ista volubilia ad

modũ molendinis transiliũt. Juxta illud ps. Diuicie si affluãt nolite coꝛ apponere. imo aliq amore illius suauissimi odoꝛis moꝛiunt pauperrimi oĩbus rebus mundi renũciando iuxta illud Math. xix. Si vis pfectus esse vade ꝛ vende oĩa que habes ꝛ da pauperibus ꝛ habebis thesauꝝ in celo. Et hoc de tertio. ❡ Quarto dictum ẽ ꝙ in celo erit redolẽs odoꝛatio ex sui subsistentia. Quilibet sanctus de seipso gaudebit ꝛ odoꝛẽ sui coꝛpoꝛis dulciter sentiet. Uidemus. n. ꝙ aliqui non habẽtes ex se fragrãtiam in manu poꝛtant aliquod pomum vel aliquid aliud. Beati. n. habebunt pꝛo pomo odoꝛifero suum gloꝛiosũ coꝛpus: q꞉ erunt vna species illius maxime apothece: Unde quilibet poterit dicere illõ Cañ. i. Dũ esset rex i accubitu suo nardus mea. i. coꝛpus meum dedit in odoꝛem suum de hoc coꝛpoꝛe. dicitur Sap. viij. Cum essem magis bonus veni ad coꝛpus coinquinatum. i. per bonitatem mẽtis veni ad gloꝛiam coꝛpoꝛis. In coꝛpoꝛe aũt nunc vili oẽs inuoluit merces pꝛeciosas. s. aĩaȝ ad imaginem suã ꝛ virtutes in sacro baptismi. Sicut mercatoꝛes panno vili ꝛ rudi inuoluunt mercancias pꝛeciosas ꝛ si rũpatur nõ est cura Sic de carne nr̃a si maceretur si verberetur non debet esse cura sic ꝙ aĩa pꝛeciosa custodiatur. Mat. xviij. Nolite timere eos q occidũt coꝛpus, aĩam aũt non possunt occidere. Dicitur aũt in libro de naturis reꝝ ꝙ monstrũ est magnũ qñ quis habet magnum coꝛpus ꝛ paruum caput. Sic moꝛaliter hoꝛrendum est de multis hoĩbus qui nimis habẽt coꝛpus magnuȝ .i. carnalitatem: ꝛ tamen caput in quo vigent sensus habent paruũ .i. rationem ꝛ mentẽ habent modicam: quia pauca sciunt ꝛ modicum curant de sua salute. Nõ sic paulus coꝛpus suum diligebat sicut multi carnales: sed dicebat illud. i. Coꝛint. ix. Castigo coꝛpus meum ꝛ in seruitutem redigo scilicet spiritus. quia ex tali seruitute oꝛitur salus ipsius coꝛpoꝛis ꝛ anime que sanctis viris dabitur in die iudicij cuȝ eis dicetur. Uenite benedicti ꝛc̃.

D Ecima gloria coꝛpoꝛis erit suauis degustatio. vbi dicit Richardus ꝙ gustus non erit in aliquo actu deseruiente nutritiue. sed tãtummodo inquantum est appꝛehensiuus sapoꝛis ꝛ hic potest separari ab alio ꝙ erit immutatio aĩalis sine imutatiõe naturali ꝛ mãli. Uñ qdã dicũt ꝙ erit q̃dã humiditas i ligua btõꝝ hñs illũ sapoꝛẽ q maxime cõpetit pfectiõi sensus illius q in ligua bti seruabitur incoꝛruptibilis ipperpetuũ. vñ ingt doctoꝛ iste. Uidet mihi dicẽdũ ꝙ hec hũiditas aut fiet a deo in lingua p creationẽ. aut causabitur i ea ex vi btitudinis aĩe. ꝛ erit

vera humiditas. ⁊ ĩ qua erit verus
sapor. hec ille. Erit ergo hec ꝺgu
statio sub modo quadruplici.
¶ Primo erit quasi cibus reficiẽs.
¶ Scꝺo ipsis sanctis sufficiẽs.
¶ Tertio oris gustum perficiẽs.
¶ Quarto viuaciter afficiens.
¶ Primo erit talis degustatio q̃
si cibus reficiẽs. Hoc est dictu ꝙ
talis sapor erit in gustu btõꝝ: ac
si esset sapor melioris cibi q̄ possz
imaginari ⁊ adhuc vt credo excel
lentior erit oĩ degustatõe pro vita
pñti imagiabils. Hec est gustatio
q̃ denegabit vocatis ad cenã ma
gnam. sed nolẽtibus venire. Lu.
xiiij. vbi dr̃. Hõ qdã fecit cenã ma
gnam ⁊ vocauit multos. ⁊ misit
seruũ suũ hora cene dicere inuita
tis vt venirẽt: qꝛ iã parata sunt oĩa
⁊ ceperunt se oẽs simul excusare. ⁊
seqtur. Dico át uobis ꝙ nemo vi
roꝝ illoꝝ qui vocati sũt: gustabũt
cenã meã. Per hanc cenã intelli-
gitur gloria eterna. ꝺ qua Apoc.
xix. dr̃. Beati q̄ ad cenã agni voca
ti sunt ad istã cenaz vocauit mul-
tos: qꝛ oẽs vocauit xp̄s deus ⁊ hõ
neminem volens pire: sed oẽs sal
uos facere: vt dictum. Thy. ij.
Et misit seruum suum. i. quemli
bet predicatorem. ⁊ dicitur in sin
gulari: qꝛ omnes ad eundem fi-
nem predicant. s. ad salutem ani-
marum dicere inuitatis: qꝛ erant
negligentes vt venirent: qꝛ para-
ta sunt omnia vt nihil remaneret
excusationis. Sed sequitur pessi-
mum verbum in quo ostenditur
damnatio multorum. Nam cepe
runt omnes se excusare. in quo
ostenduntur valde fuisse reprehẽ
sibiles: qꝛ cum liberaliter inuitan
tur nolunt venire: propter qꝺ ira-
tus paterfamilias ait. Dico autez
vobis ⁊c. Dignum ⁊ ꝯgruum est
vt si homo inuitatur ad aliqꝺ bo
num percipiendum ⁊ ex negligẽ
tia vel malicia respuit ꝙ ipso pri-
uetur. ¶ Sed dubitatur ꝺ illo ver
bo omnes: qꝛ si omnes se excusent
nullus videtur saluari. Respon-
det iterũ. Ceperunt se excusare om-
nes qui inquit venire nolũt cuius
modi sunt eminentijs inhyantes.
Villa⁊ inquit emi ⁊c. Excusant
se rerum opulentijs implicantes.
ideo alter dicit. Juga boum emi
⁊c. Tertio excusant se carnis com
placentijs inuoluentes. Ideo al
ter dixit: vxorez duxi. ⁊c. Tales in
uitati venire contemnunt. ideo p̄
cipit inuitari debiles pauperes ce
cos ⁊ claudos. Pauperes spiritu
quoniam ipsorum est regnum ce
lorum. debiles ad faciendum ma
la ⁊ fortes ad faciendum bona: ce
cos in sapientia mundi: sed viden
tes que sunt salutis. claudos in q̄
bus eneruatur carnis ꝯcupiscen
tia ⁊ recte ambulãt in via paradi
si. Tales nõ se excusant. Et tertio
qdã coguntur infirmitate vel ad
uersitate cũ patientiez hñt in his
propter deuz. Qui ergo voluerit
gustare illã sempiternã cenam nõ
se excuset. Nemo dicat non possũ
peccata dimittere. Aliena ablata

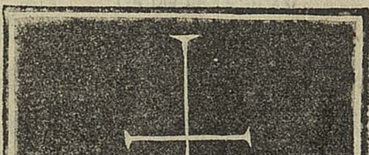
restituere: inimicū diligere: pniaꝫ agere: immo totis viribus laboremus: vt ad illā gustandam veniamus. Et hoc de primo. ¶ Scdo dixi ꝙ illa gustatio erit ipsis sufficiēs. Alique sūt degustatōes q̄ nō sufficiūt vt paruus cibus multū esurienti: vel paruꝰ potus multū sitienti nō sufficit cuiusmodi sūt h̄ terrena q̄ nūq̄ sufficiūt: sed illa degustatio erit sufficiētissima: sic ꝙ sancti nil aliud vltra degustare d̄siderabūt. Jō ait ꝓpheta. Gustate ꝛ videte qm̄ suauis est dn̄s. Jō dr̄ cena magna: ꝛ vere magna. q2 ipse deus cibus erit oium in glīa existentiū. Sed ad sensū nr̄m ipse vt dcm̄ ē saporē creabit in ore ꝛ ligua cuiuslibꝫ bti ꝛ ꝑpetuo ꝯseruabit sic ꝙ erit cuiuslibet sapor multum sufficiens. Et hoc de scdo. ¶ Tertio talis d̄gustatio erit oris gustū ꝑficiēs. Potētia.n.ꝑficit suo actu ꝯueniēti ꝛ delectabili. sic vtiq̄ gustus cuiuslibet beati ex tali sapore ꝑficiet vt sit in opatione tali cōpletissima. Ad heb.v. Perfectoꝝ est solidꝰ cibꝰ.i.btōꝝ corpe ꝛ aīa ꝑfectoꝝ ē solidus cibus.i. sapor ꝑfectus quasi esset solidi siue ꝑfecti cibi. Videmꝰ.n.ꝙ alius est sapor. ꝛ alio mō ꝑficiēs gustū carnis ꝛ piscis mellis ꝛ lactis ꝛ vt cōiter quāto cibus ē ꝑfectius nutriens tāto ē sapor eius dulcior. Iste āt sapor btōꝝ pōt nobis figurari p saporē manne: de quo dicit Exodi.xvi. Cō gustus eius erat quasi simile cū melle. Simila ait Nic. de ly. est farina delicatissima ꝛ ita sapor ipsiꝰ māne erat quasi sapor panis sci de simila cōmixtiōe mellis. dr̄ tñ Sap.xvi. Paratum panē de celo ꝑstitisti eis sine labore: oē delectamentū i se hñtē ꝛ ois saporis suauitatē. sed hoc ait Ni. de lyra. Intelligendū ē ꝙ nō erat ex nā māne: sed ex merito sanctoꝝ hoīum q eū comedebāt qbꝰ sapiebat: sicut desiderabāt. malis autē hoibus ex eoꝝ demerito desipiebat. hec ille. Talis vere erit ille sapor celestis q ex meritis dabitur ipsis beatis ꝛ habebit in se oē delectamentū ꝛ ois saporis suauitatē ꝛ ita erit sapor solidi ꝛ optimi cibi ꝛ potus. Et h̄ de tertio. ¶ Quarto dictū ē ꝙ talis degustatio erit viuaciter afficiēs. Nā sicut sensus gustus ꝛ oēs aliqn̄ sensus corpis gloriosi erūt in optia dispositione ita actus illoꝝ erūt in efficaci ꝛ viuaci apphēsione. Vn̄ pōt figurari per fauū mellis quē gustauit Jonathas. de quo dr̄ pmi Reg.xiiii Cō ionathas extēdit sūmitatē virgule quā hēbat in manu ꝛ intixit in fauo mellis ꝛ ꝯuertit manū suaꝫ ad os suū ꝛ illuminati sūt oculi eiꝰ. Sicut ergo ionathas p cōmestionē mellis fortificatꝰ in visu ꝛ forte ex sūptōe mellis ꝛ gustatione: ita vtiq̄ bti tā ex dispositione corporis q̄ ex illo sapore hēbunt viuacē ꝛ excellētē multū gustationē. ꝛ sic erit btitudo celestis patrie statꝰ oiuꝫ bonoꝝ aggregatōe ꝑfectꝰ: vt ait Boetiꝰ.li.iij. ꝓsa.ij.

Quē statuz dignetᷓ nobis sua gr̃a altissimus dei fili⁹ in illo extremo iudicio pcedere: cui laus honor ⁊ gloria p cõplemẽto hui⁹ opis sit in sempiternũ patriq; ⁊ spũi scõ quas tres personas vnum deum credimus in eternum. Amen.

¶ Finit speculũ final' retributionis cõpositũ p reuerẽdũ magr̃m Petrꝫ Reginaldeti sacre theologie pfessorem: ordinisq; fratrum minoꝝ. Impressum Venetijs p Jacobinũ de pentijs de Leucho Impẽsis vero Lazari de soardis die. 7. Nouembris. 1498. Cõcessũ est eidẽ Lazaro ab illu^mo Senatu Veneto: vt cuiq; hunc librum liceat imprimere intra eoꝝ dominium sub pena vt in gr̃a ⁊c.

Laus Deo.

Finis.

Konserwacja oprawy
1990 r. – BJ

